

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စာမေးပွဲ ဝင်ရောက်ပြေဆိုလိုသူများ နှင့် လေ့လာလိုသူများအတွက်

ဓမ္မဗျူဟာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယဆင့် မှတ်စု

သင်တန်းမှူး
ဓမ္မဗျူဟာ - ဒေါ်ခင်လှတင်
မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ
ဓမ္မဗျူဟာသာသနာမဟာအဖွဲ့
(လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာ ဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း)

သဗ္ဗညုဉာဏ်တော်အစွမ်း

* သိရန်မှန်ကန် မကျန်ရအောင်
လုံးဝစုံလင် အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။

* သိသည့်တရား များအပြား၌
ဟောထားစဖွယ် နည်းသွယ်သွယ်ကို
ခြယ်လှယ်စုံလင် အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။

* ကျွတ်ထိုက်ကြပေ များဝေနေ၏
ဣန္ဒြေစရိုက် သူ့အကြိုက်ကို
နှိုက်ချွတ်စုံလင် အကုန်မြင်
သဗ္ဗညုဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်း။

* သဗ္ဗညုဉာဏ်အား စွမ်းသုံးပါးကြောင့်
အများဝေနေ ကျွတ်လွတ်စေဖို့
မနေမနား သက်တော်အားဖြင့်
ကြီးမားလေဘိ ရှစ်ဆယ်ပြည့်၍
ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည့်တိုင်အောင် သယ်ယူဆောင်
ဘုန်းခေါင်....ငါတို့ဘုရားတည်း။

တောင်မြို့-မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စာမေးပွဲ ဝင်ရောက်ဖြေဆိုလိုသူများ နှင့် လေ့လာလိုသူများအတွက်

ဓမ္မဗျူဟာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယဆင့်
မှတ်စု

သင်တန်းမှူး

ဓမ္မဗျူဟာ - ဒေါ်ခင်လှတင်

မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ

ဓမ္မဗျူဟာသာသနာမာမကအဖွဲ့

(လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာ ဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယဆင့် မာတိကာ

စဉ်

အကြောင်းအရာ

နာ

အခန်း ၉။ ဗြဟ္မဝိဟာရ နိဒ္ဒေသ

၁။ မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရ ပွားပုံ	၁
(၁) မေတ္တာမပွားမီ ကြိုတင် ပြုဖွယ်၊ သိဖွယ်များ	၁
(၂) ဘာဝနာကို ပျက်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၆-ဦး	၂
(၃) မေတ္တာပွားပုံ	၃
- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာသောနည်း	၃
- အမျက်ဒေါသကို ပယ်ခြင်း ၁၁-မျိုး	၆
- သီမာသမ္ပေဒခေါ် နယ်ပယ်၏ ပျက်ခြင်း	၁၅
- အပ္ပနာသို့ ရောက်ပုံ	၁၆
- ဈာန်၏ ကွန့်မြူးစေ့မယ်ခြင်း ဟူသော အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ပြုခြင်း	၁၆
(၄) ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်ပါဠိတော်လာ မေတ္တာပွားပုံ	၁၈
ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်လာ ၅၂၈-သွယ်မေတ္တာ ရေတွက်ပုံ	၂၁
(၅) မေတ္တာ၏ အာနိသင်အကျိုး ၁၁-ပါး	၂၂
၂။ ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရ ပွားပုံ	၂၄
(၁) ရှေးဦးစွာ ကရုဏာ မပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	၂၄
(၂) ကရုဏာပွားပုံ	၂၅
(၃) အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ကရုဏာပွားခြင်း နှင့် အာနိသင်အကျိုး	၂၆
(၄) ကရုဏာ ၁၃၂-ပါး ရေတွက်ပုံ	၂၆
၃။ မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရ ပွားပုံ	၂၇
(၁) ရှေးဦးစွာ မုဒိတာ မပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	၂၇
(၂) မုဒိတာပွားပုံ	၂၇
(၃) အမျိုးမျိုးအထွေထွေ မုဒိတာပွားခြင်း နှင့် အာနိသင်အကျိုး	၂၈
(၄) မုဒိတာ ၁၃၂-ပါး ရေတွက်ပုံ	၂၈
၄။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ ပွားပုံ	၂၈
၅။ ပြီးပြီမပြီဆိုချက်	၂၉
(၁) ဝစနတ္ထ သဒ္ဓါအနက်	၂၉
(၂) လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန်	၃၀
(၃) ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း (သမ္ပတ္တိ), ပျက်စီးခြင်း (ဝိပုတ္တိ)	၃၀
(၄) ပယောဇဉ်အကျိုး	၃၁
(၅) အနီးရန်သူနှင့် အဝေးရန်သူ	၃၁
(၆) စ-လယ်-ဆုံး	၃၃
(၇) အာရုံနှင့် အာရုံကို ပွားစေခြင်း	၃၃
(၈) နိဿန္တအကျိုး (အကျိုးဆက်)	၃၄
(၉) ဗြဟ္မဝိဟာရမည်ကြောင်း စသည်	၃၄
(၁၀) ရနိုင်သောဈာန်များ	၃၆

- (၁၁) ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့၏ အာနုဘော်အထူး ၃၈
 (၁၂) ပါရမီစသည် ပြည့်ကြောင်းလည်း ဖြစ်ပုံ ၄၀

~ ~ ~ ~ ~

အခန်း ၁၀။ အာရုံပွင့်နေ့သ

- ၁။ ပထမအရူပ အာကာသာနဉ္စာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၅
- (၁) ပထမအရူပဈာန် ပွားများပုံ ၄၅
- ရုပ်၌ အပြစ်ကို ရှုပုံ ၄၅
 - ကသိုဏ်းရုပ်ကို လွန်မြောက်လိုပုံ ၄၆
 - ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၏အပြစ်ကို ရှုပုံ ၄၆
 - ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာပုံ ၄၆
 - ပထမအရူပါဝစရဈာန်ဖြစ်ပေါ်ပုံ ၄၇
- (၂) ပထမအရူပ ဈာန်ကထာအဖွင့် ၄၇
- “သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၄၇
 - “ပဋိယသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၄၉
 - “နာနတ္ထသညာနံ အမနသိကာရာ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၀
 - “အနန္တော အာကာသော” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၁
 - “အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၂
- ၂။ ဒုတိယအရူပ ဝိညာဏဉ္စာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်း ၅၂
- (၁) ဒုတိယအရူပဈာန် ပွားများပုံ ၅၂
- (၂) ဒုတိယအရူပ ဈာန်ကထာအဖွင့် ၅၃
- “အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၃
 - “အနန္တံ ဝိညာဏံ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၄
 - “ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၄
- ၃။ တတိယအရူပ အာကိဉ္စညာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်း ၅၅
- (၁) တတိယအရူပဈာန် ပွားများပုံ ၅၅
- (၂) တတိယအရူပ ဈာန်ကထာအဖွင့် ၅၆
- “ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၆
 - “နတ္ထိ ကိဉ္စိ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၆
 - “အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၇
- ၄။ စတုတ္ထအရူပ နေဝသညာနာသညာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်း ၅၇
- (၁) စတုတ္ထအရူပဈာန် ပွားများပုံ ၅၇
- (၂) စတုတ္ထအရူပ ဈာန်ကထာအဖွင့် ၅၈
- “အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၈
 - “နေဝသညာနာသညာယတနံ” ဟူသောပုဒ် အဖွင့် ၅၉
- ၅။ ပြီးပြီမီးပြဆိုချက် ၆၂
- (၁) အရူပသမာပတ်တို့ အာရုံလွန်မြောက်ပုံ ၆၂
- (၂) နောက်နောက်အရူပသမာပတ်တို့သည် အထူးသဖြင့် သာလွန်၍ ကောင်းမြတ်ပုံ ၆၂
- (၃) အရူပလေးပါးဖြစ်ပုံကို မဏ္ဍပ်၌ တည်သော လူလေးဦးဥပမာဖြင့် ပြဆိုချက် ၆၃

~ ~ ~ ~ ~

အခန်း ၁၁။ သမာဓိနိဒ္ဒေသ

၁။ အာဟာရေပဋိက္ခုလသညာပွားပုံ	၆၅
(၁) အာဟာရ မည်ပုံ, အပြား, ဆောင်ပုံ စသည်	၆၅
(၂) အာဟာရေပဋိက္ခုလသညာ ပွားပုံ	၆၆
- ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်ပုံ	၆၇
- သမာဓိဖြစ်ပုံ	၇၁
- သညာအမည်တပ်၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းအကြောင်း	၇၂
(၃) အာဟာရေပဋိက္ခုလသညာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများရခြင်းအကျိုး	၇၂
၂။ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ပွားပုံ	၇၃
(၁) မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူပုံ	၇၃
(၂) မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၌ အကျယ်ဟောတော်မူပုံ	၇၄
(၃) စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် ဘာဝနာနည်း	၇၈
- ဉာဏ်ပညာထက်သော ယောဂီ၏ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ	၇၈
- အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ	၇၉
- အကျယ်အားဖြင့် လာသောစတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၌ ပွားစေပုံဘာဝနာနည်း	၇၉
- သသမ္ဘာရသင်္ခေပဖြင့် ရှုပုံ စသည်	၈၀
- ဝစနတ္ထအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ စသည် ၁၃-နည်း	၉၀
(၄) စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အာနိသင်အကျိုး	၁၀၁
၃။ သမာဓိကထာ နိဂုံးချုပ်	၁၀၂
(၁) ဥပစာရသမာဓိ နှင့် အပ္ပနာသမာဓိ	၁၀၂
(၂) သမာဓိ၏အာနိသင်ကို ပြဆိုချက်	၁၀၂

အခန်း ၁၂။ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ

၁။ (၁) ပညာဘာဝနာကို မပြဆိုမီ ရှေးဦးစွာ အဘိညာကထာကို ပြဆိုခြင်း စသည်	၁၀၅
(၂) လောကီအဘိညာဉ်ငါးပါး	၁၀၅
(၃) ၁၄-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကို ကြိုတင်ဆုံးမပုံ	၁၀၆
(၄) ဝန်လေးခြင်း ခဲယဉ်းခြင်း ၇-ပါး	၁၀၈
(၅) “သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ” အစရှိသော ပါဠိတော်အဖွင့်	၁၀၉
၂။ ပြီးမြောက်ခြင်း - ဣန္ဒြိယဆယ်ပါးပြဆိုချက်	၁၁၁
(၁) အဓိဋ္ဌာနိန္ဒြိယ	၁၁၂
(၂) ဝိကုဗ္ဗနိန္ဒြိယ	၁၁၂
(၃) မနောမယိန္ဒြိယ	၁၁၂
(၄) ဉာဏဝိပ္ပာနိန္ဒြိယ	၁၁၂
(၅) သမာဓိဝိပ္ပာနိန္ဒြိယ	၁၁၃
(၆) အရိယိန္ဒြိယ	၁၁၅
(၇) ကမ္မဝိပါကဇိန္ဒြိယ	၁၁၆
(၈) ပုညဝတောဣန္ဒြိယ	၁၁၆
(၉) ဝိဇ္ဇာမယိန္ဒြိယ	၁၁၇
(၁၀) တတ္ထ တတ္ထ သမ္မာပယောဂ ပစ္စယိန္ဒြိယ	၁၁၈
၃။ (၁) ဣန္ဒြိယတန်ခိုး ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်းတရားများ	၁၁၉

(၂) တန်ခိုးကုဒ္ဓိဖန်ဆင်းပုံ အစီအစဉ်	၁၂၂
(၃) အရှင်စူဠပန်မထေရ်ဝတ္ထု	၁၂၃
(၄) အာဝိဘာဝ တိရောဘာဝတန်ခိုး	၁၂၆
(၅) ကောင်းကင်၌ ခရီးသွားပုံ	၁၃၁
(၆) မြေကြီးထဲ၌ ပေါ်ခြင်း ငုပ်ခြင်းကို ပြုပုံ	၁၃၂
(၇) ရေပြင်ပေါ်၌ လျှောက်သွားပုံ	၁၃၃
(၈) ကောင်းကင်၌ ခရီးသွားပုံ	၁၃၄
(၉) လနှင့် နေတို့ကို သုံးသပ်ပုံ	၁၃၅
(၁၀) နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းကို ဆုံးမခြင်း	၁၃၆
(၁၁) “ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်သော်လည်း ကိုယ်ဖြင့် အလိုကို ဖြစ်စေ၏” ဟူသောစကားရပ် အဖွင့်	၁၃၉
၁၁-၁။ အဝေးကိုအနီးဖြစ်အောင် ပြုပုံ	၁၄၀
၁၁-၂။ အနီးကိုအဝေးဖြစ်အောင် ပြုပုံ	၁၄၁
၁၁-၃။ အများကို အနည်းဖြစ်အောင် ပြုပုံ	၁၄၁
၁၁-၄။ အနည်းကိုအများဖြစ်အောင် ပြုပုံ	၁၄၁
၁၁-၅။ အချို့ကို မချို့အောင်၊ မချို့သည်ကိုလည်း ချို့မြန်အောင် စသည်ဖြင့်	၁၄၂
၁၁-၆။ ဒိဗ္ဗစက္ခု စသည်ဖြင့် နတ်ဗြဟ္မာတို့၏ အဆင်းစသည်တို့ကို မြင်နိုင် ကြားနိုင် သိနိုင်ပုံ	၁၄၂
၁၁-၇။ ထင်ရှားမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားပုံ	၁၄၂
၁၁-၈။ မထင်ရှားသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားပုံ	၁၄၃
(၁၂) မနောမယ ဟူသည်	၁၄၄
(၁၃) ဝိကုဗ္ဗနတန်ခိုးနှင့် မနောမယတန်ခိုး၏ ထူးခြားကွဲပြားပုံ	၁၄၄

~ ~ ~ ~ ~

အခန်း ၁၃။ အဘိညာနိဒ္ဒေသ

၁။ ဒိဗ္ဗသောတဓာတ် ပြဆိုချက်	၁၄၇
(၁) ပါဠိတော်အဖွင့်	၁၄၇
(၂) ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်အဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေပုံ	၁၄၈
၂။ စေတောပရိယဉာဏ် ပြဆိုချက်	၁၄၉
(၁) ပါဠိတော်အဖွင့်	၁၅၀
(၂) စေတောပရိယဉာဏ်ကို ဖြစ်စေပုံ	၁၅၀
- အရူပဘုံ၌ စိတ်ကို သိရန်နည်း	၁၅၁
- စိတ်အမျိုးအစား ၁၆-ပါး	
၃။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် ပြဆိုချက်	၁၅၂
(၁) ပါဠိတော်အဖွင့်	၁၅၂
(၂) ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်သောပုဂ္ဂိုလ် ၆-ဦး	၁၅၂
(၃) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေပုံ	၁၅၅
- အသင်္ချေယျကပ်၄-ကပ်	၁၅၆
- ဗုဒ္ဓခေတ်၃-မျိုး	၁၅၇
- မီးဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံ၊ တည်ပုံ	၁၅၇
- ရေဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံ၊ တည်ပုံ	၁၆၃
- လေဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံ၊ တည်ပုံ	၁၆၃
- ကမ္ဘာပျက်ခြင်းအကြောင်း	၁၆၄
၄။ စုတူပပါတဉာဏ်ခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ပြဆိုချက်	၁၆၆
(၁) သက္ကဝါတို့၏ စုတိပဋိသန္ဓေကို သိသောဉာဏ် ပြဆိုသောစကားရပ် အဖွင့်	၁၆၆

(၂) ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်နှင့် ယထာကမ္မပုဂဉာဏ်အထူး	၁၆၉
(၃) အရိယူပဝါဒကံ	၁၆၈
(၄) ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ရအောင် ပွားများအားထုတ်ပုံ	၁၇၃
၅။ ပြီးပြီပြန်ပြန်ဆိုချက်	၁၇၄
(၁) ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ အာရုံ	၁၇၅
(၂) ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ အာရုံ	၁၇၆
(၃) စေတောပရိယဉာဏ်၏ အာရုံ	၁၇၆
(၄) ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၏ အာရုံ	၁၇၉
(၅) ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ အာရုံ	၁၈၀
(၆) ယထာကမ္မပုဂဉာဏ်၏ အာရုံ	၁၈၀
(၇) အနာဂတံသဉာဏ်၏ အာရုံ	၁၈၀

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

အခန်း ၁၄။ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ

၁။ ပညာကထာ (ပညာကို ပြဆိုချက်)	၁၈၃
(၁) ပညာ ဟူသည်	၁၈၃
(၂) ပညာ မည်ပုံ	၁၈၃
(၃) ပညာ၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒဋ္ဌာန်	၁၈၅
(၄) ပညာအပြား	၁၈၆
(၅) ပညာဘာဝနာအကျဉ်းချုပ်	၁၉၂
၂။ ပညာဘာဝနာ အကျယ်ပြဆိုချက်	၁၉၂
(၁) ခန္ဓနိဒ္ဒေသ	၁၉၂
- ရူပက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်	၁၉၂
- ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်	၂၀၇
- ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်	၂၁၇
- သညာက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်	၂၁၈
- သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်	၂၁၉
(၂) အတိတ် စသည် ဝေဖန်ပြဆိုချက်	၂၃၅
(၃) အစဉ် စသည် အဆုံးအဖြတ် ပြဆိုချက်	၂၄၂

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

အခန်း ၁၅။ အာယတနဓာတု နိဒ္ဒေသ

၁။ အာယတနတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၄၉
(၁) သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၄၉
(၂) လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၁
(၃) ၁၂-ပါးသာ ရှိသည့်အဖြစ်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၂
(၄) အစဉ်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၂
(၅) အကျဉ်းအကျယ်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၃
(၆) ရူအပ်သောအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၄
၂။ ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၅၅
(၁) သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၅

(၂) လက္ခဏာအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၆
(၃) အစဉ်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၆
(၄) ထိုမျှ ရှိသည့်အဖြစ်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၇
(၅) ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၅၉
(၆) ကျေးဇူးပြုခြင်းအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၀
(၇) ရှုအပ်သောအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၁

~ ~ ~ ~ ~

အခန်း ၁၆။ ဣန္ဒြိယသစ္စ နိဒ္ဒေသ

၁။ ဣန္ဒြေတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၆၃
(၁) သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၃
(၂) လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၅
(၃) အစဉ်အားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၅
(၄) ကွဲပြားခြင်း ရှိ-မရှိအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၆
(၅) ကိစ္စအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၆
(၆) ဘုံအားဖြင့် ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၇
၂။ သစ္စာတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၆၈
(၁) ဝေဖန်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၈
(၂) သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၆၉
(၃) လက္ခဏာအစရှိသော အပြားအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၇၁
(၄) အတ္ထနှင့် အနက်တို့ကို ထုတ်ပြသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၇၂
(၅) မယုတ်မလွန်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၇၃
(၆) အစဉ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၇၄
(၇) ဇာတိ စသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၇၄
- ဒုက္ခကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၇၆
- သမုဒယကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၈၆
- နိရောဓကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၈၆
- မဂ်ကို အကျယ်ပြဆိုချက်	၂၉၁
(၈) ဉာဏ်၏ကိစ္စအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၉၂
(၉) အတွင်းဝင်သောတရားတို့၏ အပြားအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၉၃
(၁၀) ဥပမာအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၉၄
(၁၁) လေးချက်စုစတုက္ကအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၉၅
(၁၂) သုညအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၉၇
(၁၃) ဧကဝိဓ စသော အပြားတို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၂၉၈
(၁၄) တူသောအဖို့ ရှိခြင်း၊ ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိခြင်းအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ	၃၀၀

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယဆင့်မှတ်စု မာတိကာ ပြီး၏။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယဆင့်မှတ်စု

အခန်း ၉။ ဗြဟ္မဝိဟာရ နိဒ္ဒေသ
(ဗြဟ္မဝိဟာရကို အကျယ်ပြဆိုချက်)

၁။ မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရ ပွားပုံ အပွင့်

မေတ္တာ မပွားမီ ကြိုတင် ပြုပွယ်၊ သိပွယ်များ

ဗြဟ္မဝိဟာရတရားတို့သည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ ဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် မေတ္တာကို ပွားလိုသော အားထုတ်ခါစယောဂီပုဂ္ဂိုလ်(အာဒိကမ္ပိကယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်)သည် ပလိဗောဓကြီးငယ်တို့ကို ဖြတ်ခြင်း၊ ဆရာထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူခြင်း၊ ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စကို ပြုခြင်း၊ ဆွမ်းဆီယစ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်သောအရပ်ဝယ် ကောင်းစွာခင်းထားသောနေရာ၌ ချမ်းသာစွာထိုင်ခြင်းဟူသော ပုဗ္ဗကိစ္စတို့ကို ပြုပြီးနောက် -

ဘာဝနာမပွားမီ ရှေးဦးစွာ ဆင်ခြင်ပုံ

- ဒေါသ၏ အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊
- သည်းခံခြင်း၏ အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်းကောင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။

ဒေါသ၏အပြစ်နှင့် သည်းခံခြင်း၏အကျိုးအာနိသင်တို့ကို ဆင်ခြင်ရခြင်းအကြောင်း

မေတ္တာဘာဝနာဖြင့် ဒေါသကို ပယ်အပ်၏။ သည်းခံခြင်းဂုဏ်ကို ရယူအပ်၏။ သို့သော် အပြစ်မမြင်ရသေးသော တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကို ပယ်ရန်လည်း မစွမ်းနိုင်၊ အကျိုးအာနိသင်ကို မသိရသေးသော တစ်စုံတစ်ခုသောတရားကို ရယူရန်လည်း မစွမ်းနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဒေါသ၏အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သည်းခံခြင်း၏အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်းကောင်း ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

ဒေါသ၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ပုံ

- “ငါ့ရှင် ပရိဗိုဇ် - ဒေါသက ဖျက်ဆီးအပ်သော၊ ဒေါသက လွှမ်းမိုးလျက် စိတ်အားလုံးကို ဆွဲဆောင်သွားသောသူသည် သတ္တဝါကိုလည်း သတ်၏” ဤသို့ အစရှိသော သုတ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ဒေါသ၏အပြစ်ကို ရှုအပ်၏။

သည်းခံခြင်း၏အကျိုးအာနိသင်ကို ဆင်ခြင်ပုံ

- “ချုပ်တည်းခြင်းဟူသော ခန္တီသည်သည်းခံခြင်းသည် အမြတ်ဆုံးအကျင့်ပေတည်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဘုရားရှင်တို့က မိန့်ဆိုကြသည်”။

- “သည်းခံခြင်းဟူသော ခွန်အားရှိသော၊ သည်းခံခြင်းခွန်အားဟူသော စစ်တပ်ရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မကောင်းမှုကို အပပြုပြီးသော ဗြာဟ္မဏ-သူမြတ် ဟူ၍ ငါဆိုပေသည်”။
- “သည်းခံခြင်းထက် သာလွန်သော အကျိုးစီးပွားမည်သည် မရှိချေ” - ဤသို့အစရှိကုန်သောသုတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သည်းခံခြင်း၏ အကျိုးအာနိသင်ကို သိအပ်၏။

ထို့နောင် မြင်ပြီးသည့် အပြစ်ရှိသောဒေါသမှ စိတ်ကိုခွဲခွာခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ သိအပ်ပြီးသော အကျိုးအာနိသင်ရှိသော သည်းခံခြင်းနှင့် စိတ်ကိုယှဉ်စေခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း မေတ္တာဘာဝနာကို အားထုတ်အပ်၏။

မေတ္တာဘာဝနာကို အားထုတ်သောသူသည် ဘာဝနာကို ပျက်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၆-ဦးတို့ကိုလည်း သိအပ်၏။

ဘာဝနာကို ပျက်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၆-ဦး

- (၁) အပ္ပိယ ပုဂ္ဂိုလ် = မချစ်အပ်သော မုန်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၂) အတိပ္ပိယ ပုဂ္ဂိုလ် = အလွန်ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၃) မဇ္ဈတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် = မချစ် မမုန်း အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၄) ဝေရီ ပုဂ္ဂိုလ် = ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၅) လိင်္ဂဝိသဘာဝ ပုဂ္ဂိုလ် = လိင်အသွင်ကွဲပြားသောပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၆) ကာလကတ ပုဂ္ဂိုလ် = သေသောသူ။

ဘာဝနာကို ပျက်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၆-ဦးတို့တွင်

- (က) အပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ်၊ အတိပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ်၊ မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ် နှင့် ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးတို့၌ မေတ္တာကို ရှေးဦးစွာ မပွားသင့်ပေ။
- (ခ) လိင်္ဂဝိသဘာဝပုဂ္ဂိုလ်၌ သီးသန့်အပိုင်းအခြားအားဖြင့် မပွားသင့်ပေ။ (ထိုသူတစ်ဦးတည်းကိုသာ အာရုံပြု၍ မေတ္တာမပွားသင့် - ဟု ဆိုလိုသည်။)
- (ဂ) ကာလကတပုဂ္ဂိုလ်၌ လုံးဝ မပွားသင့်ပေ။

မပွားစေအပ်သော အကြောင်းများ

- (၁) မုန်းအပ်သူကို ချစ်အပ်သူအရာ၌ထားလျှင် ပင်ပန်း၏။
 - (၂) အလွန်ချစ်အပ်သောသူကို အလယ်အလတ်အရာ၌ထားလျှင် ပင်ပန်း၏။ ထိုအလွန်ချစ်အပ်သူအား အနည်းငယ်မျှသော်လည်း ဆင်းရဲဖြစ်သည်ကို သိရလျှင် ငိုမည့်အခြင်းအရာသို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။
 - (၃) အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလေးပြုအပ်သူအရာ၌လည်းကောင်း၊ ချစ်အပ်သူအရာ၌လည်းကောင်း ထားလျှင် ပင်ပန်း၏။
 - (၄) ရန်သူကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်မိသောသူအား အမျက်ထွက်ခြင်း ဖြစ်တတ်၏ - ထို့ကြောင့် ဤပုဂ္ဂိုလ် ၄-ဦးတို့၌ မေတ္တာကို ရှေးဦးစွာ မပွားရခြင်း ဖြစ်သည်။
 - (၅) လိင်အသွင်ကွဲပြားသောပုဂ္ဂိုလ်၌ ထိုသူတစ်ဦးတည်းကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍ သီးသန့်ပိုင်းခြား၍ မေတ္တာကို ပွားစေသောသူအား တပ်စွဲမှုရာဂ ဖြစ်တတ်၏။
- သာကေဝတ္ထု - အမတ်၏သားဖြစ်သော လူတစ်ယောက်သည် “အရှင်ဘုရား - ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား မေတ္တာကို ပွားစေအပ်ပါသနည်း” ဟု ဆွမ်းခံလာနေကျ မထေရ်ကို မေးလျှောက်သော် မထေရ်က “ချစ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ပွားစေအပ်သည်” ဟု ပြောကြား၏။ ထိုအမတ်၏သားသည် မိမိမယားကို ချစ်၏။ ထို့ကြောင့် အမတ်၏သားသည် မယား၌ မေတ္တာကိုပွားစေလတ်သော် တစ်ည၌ပတ်လုံး သူ၏မယားရှိရာသို့ သွားရန် နံရံနှင့် တိုးဝှေ့တိုက်ခိုက်နေရ၏။ ထို့ကြောင့် လိင်အသွင်ကွဲပြားသောပုဂ္ဂိုလ်၌ သီးသန့်အားဖြင့် မေတ္တာမပွားရခြင်း ဖြစ်သည်။

- (၆) သေလေသောသူ၌ ပွားစေလျှင်ကား အပ္ပနာသို့ မရောက်သည်သာ၊ ဥပစာမျှသို့သော်လည်း မရောက်ပေ။
- သာကေဝတ္ထု - ရဟန်းငယ်တစ်ပါးသည် ဆရာကိုအာရုံပြု၍ မေတ္တာကိုအားထုတ်၏။ ထိုရဟန်းငယ်အား မေတ္တာသည် မဖြစ်ဘဲ ရှိ၏။ ထိုရဟန်းငယ်သည် မထေရ်ကြီးတစ်ပါးထံသွား၍ “အရှင်ဘုရား - တပည့်တော်မှာ မေတ္တာဈာန်သမာပတ်သည် ကျေပွန်လျက် ရှိပါ၏။ သို့သော်လည်း ထို သမာပတ်ကို ယခု မဝင်စားနိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း” ဟု မေးလျှောက်ရာ မထေရ်ကြီးက “ငါ့ရှင် - အာရုံနိမိတ်ဖြစ်သူကို ရှာကြည့်ပါလေ” ဟု မိန့်ဆိုလိုက်၏။ ထိုရဟန်းငယ်သည် ရှာ ကြည့်လတ်သော် ဆရာကွယ်လွန်လေသည်၏အဖြစ်ကို သိရ၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြောင်းကာ အာရုံပြုလျက် မေတ္တာပွားမှ သမာပတ်သို့ ရောက်လေ၏။ ထို့ကြောင့် သေလေသောသူ၌ မပွား ရခြင်း ဖြစ်သည်။

မေတ္တာပွားပုံ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာ မေတ္တာပွားပုံအစဉ်

- (၁) မိမိကိုယ်
- (၂) ပိယ ပုဂ္ဂိုလ် = ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၃) အတိပ္ပိယ ပုဂ္ဂိုလ် = အလွန်ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၄) မဇ္ဈတ္တ ပုဂ္ဂိုလ် = မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၅) ဝေရီ ပုဂ္ဂိုလ် = ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ ၅-ဆင့် ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာပွားများသူသည် အလုံးစုံသောသူတို့ထက် ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွား သင့်၏။

အလုံးစုံသောသူတို့ထက် ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားပုံ

- “အဟံ သုခိတော ဟောမိ နိဒ္ဒါက္ခော = ငါသည် ချမ်းသာလို၏၊ ဆင်းရဲကင်းလို၏ (ငါချမ်းသာရပါစေ၊ ဆင်းရဲ ကင်းရပါစေ)” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- “အဟံ အဝေရော ဟောမိ = ငါသည် ရန်ကင်းသည် ဖြစ်လို၏ (ရန်ကင်းရပါစေ)၊
- အဗျာပဇ္ဇော ဟောမိ = စိတ်ဆင်းရဲကင်းသည် ဖြစ်လို၏ (စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းရပါစေ)၊
- အနိယော ဟောမိ = ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းသည် ဖြစ်လို၏ (ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းရပါစေ)၊
- သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရာမိ = ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ (ချမ်းသာစွာ) မိမိကိုယ်ကို ရွက် ဆောင်နိုင်ရပါစေ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း -

ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် မိမိ၌သာလျှင် အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာပွားအပ်၏။

“အလုံးစုံသောသူတို့ထက် ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားသင့်၏” ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မိန့်ဆိုသော စကား သည် ပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်ပုံ

အမေး -

“အဘိဓမ္မာဝိဇ္ဇက ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ -

“ချစ်အပ်မြတ်နိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကို မြင်၍ မေတ္တာပွားရာသကဲ့သို့ - ထို့အတူပင် တစ်ခု သောအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ကို မေတ္တာဖြင့်ဖြန့်၍ နေရမည်” ဟူ၍ ဟောတော်မူထားသော စကားသည်လည်းကောင်း၊

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌ -

“အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ် မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို အဘယ်ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပွားစေအပ်သနည်း၊ (သဗ္ဗေ သတ္တာ) အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် (အဝေရာဟော၍) ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ၊ (အဗျာပဇ္ဇာ ဟော၍) စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ (အနိယာ ဟော၍) ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ (သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တ) ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (သဗ္ဗေပါဏာ) အလုံးစုံသောအသက်ရှူသူတို့သည်၊ (သဗ္ဗေဘူတာ) အလုံးစုံသောကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်သူတို့သည်၊ (သဗ္ဗေပုဂ္ဂလာ) အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝ ပရိယာပန္နာ) အလုံးစုံသော အတ္တဘော၌ အတွင်းဝင်သူတို့သည် ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ၊ စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူထားသောစကားသည် လည်းကောင်း၊

မေတ္တာသုတ်၌ -

“(သုခိနောဝ ခေမိနော ဟော၍) အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေ၊ ဘေးငြိမ်းကြပါစေ၊ (သဗ္ဗေ သတ္တာ ဘဝန္တ သုခိတတ္တာ) ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသော ကိုယ်စိတ်ရှိကြပါစေ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူထားသောစကားသည်လည်းကောင်း . . .

မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားစေခြင်း ဟူသော စကားနှင့် ဆန့်ကျင်ပါသလော၊ ထိုပါဠိတော်သုံးရပ်တို့မှာ မိမိ၌ မေတ္တာပွားစေခြင်းကို မဟောခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော?” ဟူ၍ **စောဒနာဌာနာ**၊

အဖြေကား - ထိုစကားသုံးရပ်သည်လည်း မဆန့်ကျင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ-

- ထိုစကားသုံးရပ်ကို အပ္ပနာဈာန်ကို ဆောင်တတ်သော ဘာဝနာအလိုအားဖြင့် ဟောထားခြင်း ဖြစ်၏။
- ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ပြသော မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားစေပုံစကားကို သက်သေအဖြစ် အလိုအားဖြင့် ဆိုထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ။ မှန်ပေ၏ -

မိမိကိုယ်ကို သက်သေပြ၍ မေတ္တာပွားသောနည်းကို ပြခြင်းအကြောင်း

“ငါသည် ချမ်းသာလို၏” အစရှိသောနည်းဖြင့် မိမိ၌ မေတ္တာကို အနှစ်တစ်ရာ အနှစ်တစ်ထောင် ပွားစေကာမူ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အပ္ပနာမဖြစ် (ဈာန်မရ)သည် သာတည်း။ စင်စစ်သော်ကား “ငါသည် ချမ်းသာလို၏” စသည်ဖြင့် ပွားစေသောသူအား “ငါသည် ဆင်းရဲကို စက်ဆုပ်လျက် ချမ်းသာကို အလိုရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အသက်ရှင်နေလိုလျက် မသေလိုသကဲ့သို့လည်းကောင်း အခြားသတ္တဝါတို့သည်လည်း ဤအတူပင်” ဟု မိမိကိုယ်ကို သက်သေပြ၍ (ဝါကိုယ်ချင်းစာ၍) အခြားသတ္တဝါတို့၌ စီးပွားချမ်းသာကို လိုလားခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်ပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားချက်

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း-

“အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာများသို့ စိတ်ဖြင့်လှည့်လည်၍ ရှာကြည့်သော်လည်း မိမိကိုယ်ထက် သာ၍ ချစ်အပ်သောသူကို တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်၌မျှ မတွေ့မြင်ရလေရာ၊ မိမိမှ တစ်ပါးသောသူတို့သည်လည်း အသီးအသီးသော သူတို့၏ကိုယ်ကို ဤအတူပင် ချစ်အပ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏စီးပွားချမ်းသာကို အလိုရှိသောသူသည် သူတစ်ပါးကို မညှဉ်းဆဲရာ” ဟူ၍ ဟောတော်မူလျက် -

မိမိကိုယ်ကို သက်သေပြ၍ မေတ္တာပွားသော ဤနည်းကို ပြတော်မူပေသည်။

ထို့ကြောင့် သက်သေအဖြစ်ထားရန် ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

- - - - -

မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားပြီးလျှင် ဆက်လက်ပွားများရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ

ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာဖြင့် ဖြန့်ပြီးလျှင် ထိုမှအခြားမဲ့၌ မေတ္တာပွားရန် လွယ်ကူစေခြင်းအကျိုးငှာ ထိုယောဂီ၏ . . .

- ချစ်အပ်သော ပိယပုဂ္ဂိုလ်၊
- မြတ်နိုးအပ်သော မနာပပုဂ္ဂိုလ်၊
- အလေးပြုအပ်သော ဂရုပုဂ္ဂိုလ်၊
- မေတ္တာပွားအပ်ပွားထိုက်သော ဘာဝနီယပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော

ဆရာဖြစ်စေ၊ ဆရာနှင့်တူမျှသူဖြစ်စေ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်စေ၊ ဥပဇ္ဈာယ်နှင့်တူမျှသူဖြစ်စေကို ဆက်လက်၍ မေတ္တာကို ပွားအပ်၏။ ပွားများပုံမှာ . . .

မိမိမေတ္တာပွားမည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏

- ချစ်အပ်သူ၊ မြတ်နိုးအပ်သူ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပေးကမ်းမှု၊ ချစ်ဖွယ်စကားကို ပြောဆိုမှု စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
 - အလေးပြုအပ်သူ၊ မေတ္တာပွားအပ်သူ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သီလဂုဏ်၊ သုတဂုဏ် စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ “ဤသူတော်ကောင်းသည် ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံပါစေ၊ ဆင်းရဲကင်းပါစေ” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် မေတ္တာကို ပွားအပ်၏။
- ဤသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပွားများလျှင် အပ္ပနာဈာန်သည် ပြီးစီးပြည့်စုံနိုင်ပေ၏။

- - - - -

သို့သော်လည်း ယောဂီသည် ထိုမျှဖြင့်သာ မရောင့်ရဲမှု၍ သီမာသမ္ဘေဒ ခေါ် နယ်ပယ်ပျက်ခြင်းကို ပြုရမည်။ သီမာသမ္ဘေဒခေါ် နယ်ပယ်ပျက်ခြင်း (ပုဂ္ဂိုလ်အထူးအပြား မရှိ၊ တစ်သားတည်း ဖြစ်ခြင်း)ကို ပြုလိုလျှင် -

ထိုမှ အခြားမဲ့၌ အလွန်ချစ်အပ်သော အတိပိယပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း၊

ထို့နောင် အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း၊

ထို့နောင် ရန်သူ ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း မေတ္တာကို ပွားစေအပ်၏။

ထိုသို့ပွားစေလျှင်လည်း (ချစ်အပ် အလေးပြုအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလွန်ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော လေးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်) တစ်ပါးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်၌ စိတ်ကို နူးညံ့အောင်၊ ဘာဝနာအမှု၌ ခန့်ကျန်းသန်စွမ်းအောင် ပြု၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှ အခြားမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာကို ပွားစေအပ်၏။

ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် မရှိသောယောဂီ -သို့မဟုတ်- ယောက်ျားမြတ်တို့၏ သဘောရှိသောကြောင့် အကျိုးမဲ့ကို ပြုသော သူ၌သော်လည်း ရန်သူဟု အမှတ်ထားခြင်း မရှိသောယောဂီဖြစ်ပါမူ - ထိုသို့သော ယောဂီသည်ကား “ငါ၏ မေတ္တာစိတ်သည် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ခန့်ကျန်းစွာဖြစ်ပြီ၊ ယခုအခါ ထိုမေတ္တာစိတ်ကို ရန်သူထံ ဆောင်ပို့အံ့” ဟု ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်းကို မပြုအပ်တော့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် “အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်မှနောက် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာကို ပွားစေအပ်၏” ဟူသော စကားမှာ ရန်သူရှိသောယောဂီကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ဆိုသောစကား ဖြစ်ပေသည်။

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

အမျက်ဒေါသကို ပယ်ခြင်း ၁၀-မျိုး

ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာစိတ်ကို ဆောင်ပို့သောယောဂီအား ရန်သူကပြုထားဖူးသော ပြစ်မှားမှုကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်မိသဖြင့် အကယ်၍ အမျက်ဒေါသ ဖြစ်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် -

- ၁။ မေတ္တာစိတ်ကို ဝင်စားပြီး၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၂။ ဒေါသ၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၃။ ရန်သူ၏အမူအကျင့်ကောင်းတို့ကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၄။ ဘုရား၏ ဩဝါဒအမျိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမ၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၅။ ကမ္မဿကတာဉာဏ်ဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၆။ သည်းခံပုံဇာတ်တော်လာ နည်းများဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၇။ သံသရာတစ်လျှောက်၌ ဆွေမျိုးမတော်ခဲ့ဘူးသူ မရှိ ဟု ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၈။ မေတ္တာအကျိုးကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၉။ ဓာတ်သဘောတို့ကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၊
- ၁၀။ ဥစ္စာအပေးအယူဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းတို့ဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်အပ်၏။

၁။ မေတ္တာစိတ်ကို ဝင်စားပြီး၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ယောဂီသည် (ချစ်အပ်သူ အစရှိသော) သုံးဦးသော ရှေးပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တစ်ဦးဦးသောပုဂ္ဂိုလ်၌ အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာစိတ်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုစိတ်မှထ၍ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာပို့ခြင်းဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ ဤသို့ အားထုတ်သော်လည်း အမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍ မငြိမ်းသေးငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် -

၂။ ဒေါသ၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

(ကကစူပမ ဩဝါဒ) လွှဲဥပမာဖြင့် ပြသောအဆုံးအမ စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်သောအားဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်အပ်၏။

ယခုပြမည့် အခြင်းအရာအားဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမအပ်ပေသည်။ ဆုံးမပုံမှာ- “အမျက်ထွက်နေသည့် အချင်းယောက်ျား၊ မြတ်စွာဘုရားက အောက်ပါဩဝါဒစကားများကို ဟောကြားခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော -

- (၁) “ရဟန်းတို့ - ယုတ်မာသည့်အကျင့် ရှိကုန်သော ခိုးသူဓားပြတို့သည် အစွန်းနှစ်ဖက်၌ အရိုးတပ်ထားသော ငါးမန်းစွယ်လွှကြီးဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို တိုက်ဖြတ်ကုန်သော်လည်း တိုက်ဖြတ်ခံရသောသူသည် အကယ်၍ စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှားစေငြားအံ့၊ ထိုသူသည် ထိုသို့ စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှားစေခြင်းဖြင့် ငါဘုရား၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာသူ မမည်တော့ချေ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- (၂) “အကြင်သူသည် အမျက်ထွက်သောသူကို တုံ့ပြန်၍ အမျက်ထွက်၏။ ထိုသူသည် ထိုတုံ့ပြန်၍ အမျက်ထွက်ခြင်းဖြင့် ပထမက အမျက်ထွက်နေသောသူထက်ပင် သာ၍ ယုတ်မာသူ ဖြစ်လေသည်။ အမျက်ထွက်သောသူကို တုံ့ပြန်၍ အမျက်မထွက်ဘဲ သည်းခံနိုင်သောသူသည် အောင်နိုင်ခဲ့သောစစ်ပွဲကို အောင်နိုင်ပေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- (၃) “အကြင်သူသည် သူတစ်ပါးကို ပြင်းစွာအမျက်ထွက်နေကြောင်းကို သိပြီးလျှင် သတိပြုလျက် အမျက်မထွက်ဘဲ ငြိမ်းချမ်းစွာ နေ၏။ ထိုသူသည် မိမိနှင့်သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားလုံးတို့၏ အကျိုးကို ကျင့်သည် မည်ပေ၏” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- (၄) “ရဟန်းတို့ - ရန်သူတို့အကြိုက်ဖြစ်၍ ရန်သူတို့က ပြုအပ်ပြုထိုက်သော ဤသဘောတရားခုနစ်ပါးတို့သည် အမျက်ထွက်သော မိန်းမထံသို့ဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားထံသို့ဖြစ်စေ ရောက်လာကုန်၏။ အဘယ်ခုနစ်ပါးတို့နည်းဟူမူ -

(၄. ၁) ရန်သူသည် ရန်သူအား ‘ဤသူသည် အဆင်းမလှ၊ အရုပ်ဆိုးသည် ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ’ ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏။

ထိုသို့ အလိုရှိခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? ရန်သူသည် ရန်သူ၏အဆင်းလှ ခြင်းကို မနှစ်သက်၊ ထို့ကြောင့်ပေတည်း။

အမျက်ထွက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကောင်းစွာရေချိုးပြီး၍ ကောင်းစွာလိမ်းကျံကာ ဆံ မုတ်ဆိတ်ကို သန့်ပြီး၍ ဖြူစင်သောအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ထားစေကာမူ - စင်စစ်အားဖြင့် ထိုသူသည် အမျက်ဒေါသ လွှမ်းမိုးခံရသောကြောင့် အဆင်းမလှ အရုပ်ဆိုးနေသည်သာ ဖြစ်ချေသည်။ ဤသည် ကား အမျက်ထွက်သော မိန်းမယောက်ျားထံသို့ ရောက်လာတတ်သော ရန်သူတို့အကြိုက်ဖြစ်၍ ရန်သူတို့က ပြုထိုက်သော ပထမသဘောတရားပေတည်း။

(၄. ၂) ‘ဤသူသည် ဆင်းရဲစွာအိပ်နေရပါမူ ကောင်းလေစွ’ ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏ ။ ပ ။

(၄. ၃) ‘ဤသူသည် များသော အကျိုးစီးပွားနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ကောင်းလေစွ’ ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏ ။ ပ ။

(၄. ၄) ‘ဤသူသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ကောင်းလေစွ’ ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏ ။ ပ ။

(၄. ၅) ‘ဤသူသည် အခြွေအရံနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ကောင်းလေစွ’ ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏ ။ ပ ။

(၄. ၆) ‘ဤသူသည် မိတ်ဆွေမရှိသည် ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ’ ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏ ။ ပ ။

(၄. ၇) ‘ဤသူသည် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေသည်မှနောက်၌ သုဂတိနတ်ပြည်သို့ မရောက်ပါမူ ကောင်း လေစွ’ ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏။

ထိုသို့ အလိုရှိခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? ရဟန်းတို့ - ရန်သူသည် ရန်သူ၏ သုဂတိသို့ ရောက်ခြင်းကို မနှစ်သက်၊ ထို့ကြောင့်ပေတည်း။

အမျက်ထွက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျက်ဒေါသက လွှမ်းမိုးအပ်၊ နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ် ဖြင့်၊ နှုတ်ဖြင့်၊ စိတ်ဖြင့် ဒုစရိုက်ကို ပြုကျင့်၏။ ထိုသူသည် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေသည်မှ နောက် ၌ အပါယ်ဘုံသို့ ကပ်ရောက်ရချေ၏။ ဤသည်ကား အမျက်ထွက်သောသူထံသို့ ရောက်လာတတ် သော ရန်သူတို့အကြိုက်ဖြစ်၍ ရန်သူတို့က ပြုထိုက်သော သတ္တမသဘောတရားပေတည်း” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

(၅) “ရဟန်းတို့ - အစွန်းနှစ်ဘက်၌ မီးလောင်ထားသော၊ အလယ်၌ မစင်လူးနေသော၊ သူသေကောင် ဖုတ်သည့် ထင်းကုလားသည် ရွာ၌ သစ်သားဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စ၊ တော၌ သစ်သားဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို မပြီးစေသည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒ စသည် ဖြစ်ပွားနေသော ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို ထိုထင်းကုလား နှင့် တူသည်ဟု ငါဘုရား ဆိုပေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။

ယခုအခါ ထိုသို့ အမျက်ထွက်နေသော သင်သည် ဤသို့ အမျက်ထွက်နေသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမကို မလိုက်နာသူ၊ တုံ့ပြန်၍ အမျက်ထွက်သောကြောင့် ပထမအမျက်ထွက်သောသူထက် ပို၍ ယုတ်ညံ့သူ၊ အောင်နိုင်ခဲ့သောစစ်ပွဲကိုလည်း မအောင်နိုင်သူ၊ ရန်သူက ပြုထိုက်သော၊ ရန်သူအကြိုက် သဘောတရားတို့ကိုလည်း မိမိကိုယ်တိုင်ပင် မိမိအား ပြုမိသူ၊ လူ့စည်းစိမ်လည်း ဆုံးရှုံး၊ ရဟန်းကိစ္စလည်း မပြီးသဖြင့် ထင်းကုလားနှင့်တူသူ ဖြစ် ရလတ္တံ့”- ဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမလျက်သာလျှင် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်အပ်ပေသည်။

၃။ ရန်သူ၏အမူအကျင့်ကောင်းတို့ကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အမျက်ဒေါသကိုပယ်ရန် အားထုတ်နေသော ယောဂီအား အမျက်ဒေါသသည် အကယ် ၍ ငြိမ်းငြားအံ့၊ ဤသို့ ငြိမ်းခြင်းသည် ကောင်းလှပေ၏။ အကယ်၍ မငြိမ်းသေးပါမူ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၏ ငြိမ်သက်သည့် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော အမူအရာတို့ကို အဖန်တလဲလဲအောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်အပ် ၏။

- (၁) အချို့သောသူမှာ ကိုယ်အမူအကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏။
 ထိုသူ၏ ကိုယ်အမူအရာ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း များစွာသော ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ကို ပြုကျင့်ဆောင်ရွက်ပုံကို တွေ့မြင်ရသည်ဖြစ်၍ အတူနေပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းက သိရပေ၏။ နှုတ်အမူအကျင့် စိတ်အမူအကျင့်တို့သည်ကား မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးကုန်၊ ထိုသူ၏ ထိုမငြိမ်းအေးသော နှုတ် စိတ် အမူအကျင့် တို့ကို မစဉ်းစားမူ၍ ကိုယ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးခြင်းကိုသာလျှင် အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။
- (၂) အချို့သောသူမှာ နှုတ်အမူအကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏။
 ထိုနှုတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အတူနေပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးက သိရပေ ၏။ သိရပုံမှာ - ထိုသူသည် ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့်ပင်လျှင် စေတပ်ပြောဆိုမှု ပဋိသန္ဓာရ၌ ကျွမ်းကျင်၏။ အပြောအဆို ပြေပြစ်၏။ နားချမ်းသာအောင် ပြောတတ်၏။ အညီအညွတ်ဝမ်းမြောက်အောင် ပြောဆိုတတ်၏။ မျက်မှောင်မကုတ် မျက်နှာမငဲ့ဘဲ ပေါ်လွင်သောမျက်နှာ ရှိ၏။ ရှေးဦးစွာ နှုတ်ဆက်ပြောဆိုလေ့ ရှိ၏။ ချိုသာ သောအသံဖြင့် တရားကို ရွတ်ဆိုတတ်၏။ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသော ပုဒ်ဝါကျတို့ဖြင့် တရားစကားကို ပြော ဟောတတ်၏။ သို့သော် ကိုယ်အမူအကျင့် စိတ်အမူအကျင့်တို့သည်ကား မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးကုန်၊ ထိုသူ၏ ထိုမငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးသော ကိုယ် စိတ် အမူအကျင့်တို့ကို မစဉ်းစားမူ၍ နှုတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်း အေးခြင်းကိုသာလျှင် အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။
- (၃) အချို့သောသူမှာ စိတ်အမူအကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏။
 ထိုစိတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသည်၏အဖြစ်သည် စေတီတော်ကို ရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၌ ထင် ရှား၏။ ထင်ရှားပုံကား - စိတ်မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးသောသူသည် စေတီတော်ကိုဖြစ်စေ၊ ဗောဓိပင်ကိုဖြစ်စေ၊ မထေရ်တို့ကိုဖြစ်စေ ရှိခိုးလျှင် ကောင်းမွန်ရိသေ့စွာ မရှိခိုး၊ တရားနာရာဌာန၌ စိတ်ပျံ့လွင့်လျက်သော်လည်း ကောင်း၊ ငိုက်မျည်းလျက်သော်လည်းကောင်း ထိုင်နေ၏။
 စိတ်ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသော သူသည်ကား သက်ဝင်ယုံကြည်၍ ရှိခိုး၏။ နားစိုက်လျက် တရားကို စီးပွား သဖွယ်ပြုလျက် ကိုယ်ဖြင့် နှုတ်ဖြင့် စိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းကို ပြုလျက် တရားကို နာ၏။ ဤပုံ၌နည်းဖြင့် အချို့ သောသူမှာ စိတ်အမူအကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏။ ကိုယ် နှုတ်အမူအကျင့်တို့သည်ကား မငြိမ် သက် မငြိမ်းအေးကုန်၊ ထိုသူ၏ ထိုမငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးသော ကိုယ် နှုတ်အမူအကျင့်တို့ကို မစဉ်းစားမူ၍ စိတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးခြင်းကိုသာလျှင် အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။
- (၄) အချို့သောသူမှာမူ သုံးပါးသောအကျင့်သဘောတို့တွင် တစ်ခုမျှသော်လည်း မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးပေ။
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ “ဤသူသည် ယခုအခါ လူ့လောက၌ ကျက်စားသွားလာနေသော်လည်း ရက်အနည်းငယ် လွန်သောအခါ ငရဲ၌ဖြစ်၍ ကြီးစွာသောဒုက္ခတို့ကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ရရှာလိမ့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်ကာ သနားခြင်း ကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ သနားခြင်းကရုဏာကို စွဲ၍လည်း ရန်ငြိုးသည် ငြိမ်းတတ်၏။
- (၅) အချို့သောသူမှာ ဤအကျင့်သဘောများ သုံးပါးလုံးပင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးကုန်၏။
 ထိုသူ၏အမူအကျင့်များတွင်မူ အလိုရှိရာရာကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပေ၏။ ထိုသို့သောပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာ ကို ပွားစေရန် မခဲယဉ်းပေ။

မှတ်ချက်။ ။ ဤဆိုခဲ့သောအနက် ထင်ရှားပေါ်လွင်စေရန် အင်္ဂုတ္တရပါဠိ ပဉ္စကနိပါတ်လာ အာယာတပဋိဝိနယ သုတ်ကို ချဲ့၍ ပြအပ်၏။

အင်္ဂုတ္တရပါဠိ ပဉ္စကနိပါတ်လာ ရန်ငြိုးပယ်ဖျောက်ကြောင်း တရားငါးပါး
 ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ -

- (၁) ချစ်ခြင်းမေတ္တာပွားရမည်၊
- (၂) သနားခြင်းကရုဏာ ပွားရမည်၊

- (၃) လျစ်လျူရှုခြင်းဥပေက္ခာ ပွားရမည်၊
- (၄) သတိမထားခြင်း နှလုံးမသွင်းခြင်းသို့ ရောက်စေရမည်၊
- (၅) ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသော အဖြစ်ကို ဆောက်တည်ဆင်ခြင်ရမည်။

၄။ ဘုရား၏ ဩဝါဒအမျိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမ၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ဤသို့ လုံ့လပြုနေသော်လည်း ယောဂီအား ဒေါသသည် ဖြစ်လျက်ပင် ရှိငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ယောဂီသည် မိမိကိုယ်ကို ဤသို့ ဆုံးမအပ်၏ -

- (၁) ရန်သူသည် သင့်အား ဆင်းရဲကို ပြုနိုင်လျှင် - သူပြုနိုင်သောအရာမှာ သင်၏ကိုယ်၌သာ ပြုနိုင်လိမ့်မည်၊ ထိုရန်သူ၏အရာမဟုတ်သော မိမိ၏စိတ်၌ ဆင်းရဲကို ကိုယ်တိုင်ပင်ပြုရန် အဘယ်ကြောင့် သင်အလိုရှိဘိသနည်း။
- (၂) များသောကျေးဇူးရှိသော ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့ မျက်ရည်စီးယို ငိုကြွေးတားမြစ်နေစဉ် စွန့်ပစ်၍ ရဟန်းပြုနိုင်ခဲ့ပါလျက် များစွာသောအကျိုးမဲ့ကို ပြုတတ်သော အမျက်ဒေါသဟူသော ရန်သူကို အဘယ်ကြောင့် မစွန့်နိုင်ပါသနည်း။
- (၃) သင်သည် သီလတို့ကို စောင့်ရှောက်နေ၏၊ ထိုသီလတို့၏ အမြစ်အရင်းဖြစ်သော ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ ခန္တိ မေတ္တာ ကရုဏာတို့ကို ဖြတ်တတ်သော အမျက်ဒေါသကိုမူ အလိုလိုက်ထားဘိ၏၊ သင်နှင့်တူသော သူမိုက်သည် အဘယ်သူ ရှိအံ့နည်း။
- (၄) “သူတစ်ပါးက ငါ့အား ယုတ်မာသောပြစ်မှားမှုကို ပြုလေပြီ” ဟူ၍ သင်သည် အမျက်ထွက်၏၊ ထိုသင်သည် သူတစ်ပါးက ပြုသည့် ထိုပြစ်မှားမှုနှင့် အလားတူသည်သာဖြစ်သော မကောင်းမှုကို ကိုယ်တိုင်ပြုရန် အဘယ်ကြောင့် အလိုရှိဘိသနည်း။
- (၅) ရန်သူက သင့်ကို ဒေါသဖြစ်စေလိုသောကြောင့် မနှစ်မြို့မခံချင်ဖွယ်အမှုကို အကယ်၍ပြုသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ သင်ကိုယ်တိုင်က အမျက်ဒေါသကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ထိုရန်သူ၏အလိုကျ ဖြစ်စေသည် မဟုတ်ပါလော။
- (၆) သင်သည် အမျက်ထွက်သည်ဖြစ်၍ ထိုရန်သူဆင်းရဲအောင် ပြုနိုင်သည်လည်း ရှိရာ၏၊ မပြုနိုင်သည်လည်း ရှိရာ၏၊ သို့သော် မိမိကိုယ်ကိုမူ ယခုလက်ငင်းပင်လျှင် အမျက်ဒေါသဟူသော ဆင်းရဲက နှိပ်စက်နေချေပြီတကား။
- (၇) ရန်သူတို့သည် အမျက်ဒေါသဖြင့် ဉာဏ်အမြင်ကန်းကြသည်ဖြစ်၍ အကျိုးမဲ့လမ်းမှားသို့ သွားနေကြပြီ၊ သင်သည်လည်း အမျက်ထွက်လျက် ထိုရန်သူတို့အား အဘယ်ကြောင့် အတုလိုက်၍ ပြုကျင့်ဘိသနည်း။
- (၈) သင်၏ရန်သူသည် ဒေါသကိုမှီ၍ မုန်းဖွယ်အမှုကို သင့်အား ပြုခဲ့လေပြီ၊ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ထိုဒေါသကို သာလျှင် ပယ်ဖျက်ပါလော့၊ (ဒေါသ၏အစေ့ဖြစ်၍) အရာမဟုတ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ အဘယ်ကြောင့် စိတ်ဆိုးလျက် ပင်ပန်းနေဘိသနည်း။
- (၉) ရန်သူ၏သန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သောခန္ဓာတို့က သင့်အား မနှစ်မြို့ဖွယ်ကို ပြုခဲ့၏၊ ပရမတ်တရားတို့၏ တစ်ခဏမျှသာ တည်ကြခြင်းကြောင့် ထိုခန္ဓာတို့သည် ချုပ်သွားလေကုန်ပြီ၊ ယခုအခါ မနှစ်မြို့ဖွယ်ကို ပြုသူဟု ထင်မှတ်ရသော ဤရန်သူ၏သန္တာန်၌ အဘယ်ခန္ဓာကို သင်အမျက်ထွက်နေသနည်း။
- (၁၀) အကြင်သူသည် အကြင်သူအား ဆင်းရဲကို ပြုသည်ဆိုလျှင် ဆင်းရဲအပြုခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ကင်း၍ ထိုဆင်းရဲပြုသောသူသည် အဘယ်သူအား ပြုနိုင်အံ့နည်း၊ သို့ဖြစ်၍ ဆင်းရဲအပြုခံ သင်ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဆင်းရဲပြုခြင်း၏ အကြောင်းပင် ဖြစ်ပေသည်၊ ဤသို့ ပြုသူ၊ ခံသူ နှစ်ဦးစလုံးပင် ဆင်းရဲပြုခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်ပါလျက် ထိုဆင်းရဲပြုသူကိုသာ အဘယ်ကြောင့် အမျက်ထွက်နေဘိသနည်း - ဤသို့ မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမအပ်ပေသည်။

၅။ ကမ္မဿကတာဉာဏ်ဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ဤသို့ မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမသော်လည်း အမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍ မငြိမ်းသေးလျှင် ယောဂီသည် မိမိ၏ လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး၏လည်းကောင်း ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။

(၁) ရှေးဦးစွာ မိမိ၏ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိပုံကို ဆင်ခြင်ပုံ

“ယောဂီ - သင်သည် ထိုသူအား အမျက်ထွက်သဖြင့် အဘယ်ကို ပြုမည်နည်း၊ ဒေါသလျှင် အကြောင်း ရှိသော သင်ပြုမည့် ဤမကောင်းမှုသည် သင်၏အကျိုးမဲ့သာလျှင် ဖြစ်မည် မဟုတ်ပါလော၊ သင်သည် ကိုယ်တိုင် ပြုသည့် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိ၏၊ ကံ၏အမွေခံ ဖြစ်၏၊ ကံသာလျှင် (ဆင်းရဲရန်၊ ချမ်းသာရန်) အကြောင်း ရှိ၏၊ ကံသာလျှင် ဆွေမျိုး ရှိ၏၊ ကံသာလျှင် အားကိုးရာ ရှိ၏၊ အကြင်ကံကို ပြုငြားအံ့၊ ထိုကံ၏ အမွေခံ ဖြစ်ရလိမ့်မည်။

သင်ပြုမည့် ဤကံသည် သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်ကို မပြီးစေနိုင်၊ သာဝကဗောဓိဉာဏ်ဟူသော သာဝကဘုံ ကိုလည်း မပြီးစေနိုင်၊ ဗြဟ္မာအဖြစ်၊ သိကြားအဖြစ်၊ စကြာဝတေးမင်း၊ ပဒေသရာဇ်မင်း စသည်တို့၏ စည်းစိမ် တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော စည်းစိမ်ကိုလည်း မပြီးစေနိုင်၊ စင်စစ်သော်ကား သင်၏ ဤကံသည် သာသနာတော်မှ ရွှေ့လျောစေ၍ စားကြွင်းစား စသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ငရဲဆင်းရဲ စသော ဆင်းရဲအထူးတို့ကိုလည်း ကောင်း ဖြစ်စေနိုင်၏။

အမျက်ဒေါသကို မငြိမ်းစေနိုင်သော ထိုသင်သည် ဤမကောင်းမှုကိုပြုလျှင် လက်နှစ်ဘက်တို့ဖြင့် မီးလျှံ ကင်းသော မီးကျိုးခဲ၊ မစင်တို့ကိုကိုင်၍ သူတစ်ပါးကို ပုတ်ခတ်လိုသောသူကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် ရှေးဦးစွာ လောင်စေသည်၊ မကောင်းသောအနံ့ ရှိသည်ကို ပြုသည် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၂) မိမိ၏ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိပုံကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် သူတစ်ပါး၏ ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိပုံကို ဆင်ခြင်ပုံ

“သင်၏ရန်သူဖြစ်သော ထိုသူသည်လည်း သင့်အား အမျက်ထွက်သဖြင့် အဘယ်ကို ပြုလိမ့်မည်နည်း၊ ထိုသူပြုသော ဤမကောင်းမှုသည် ထိုသူ၏သာလျှင် အကျိုးမဲ့အလိုငှာ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဤအရှင်သည် ကံသာ လျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိ၏ ။ ပ ။ ဤကံသည်လည်း သမ္မာသမ္မောဓိ ဉာဏ်ကို မပြီးစေနိုင် ။ ပ ။ ပဒေသရာဇ်မင်း အစရှိသော စည်းစိမ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသောစည်းစိမ်ကိုလည်း မပြီးစေနိုင်၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုသူ၏ ဤကံ သည် သာသနာမှ ရွှေ့လျောစေ၍ စားကြွင်းစား စသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ငရဲဆင်းရဲစသော ဆင်းရဲ အထူးတို့ကိုလည်းကောင်း ဖြစ်စေနိုင်၏၊ ဤမကောင်းမှုကိုပြုသော ထိုအရှင်သည် လေကြောလေအောက်အရပ် ၌ တည်၍ သူတစ်ပါးကို မြူမှုန်ဖြင့် ကြိသောသူကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် ကြိမိလေသည်၊ မှန်ပေ၏-

အောက်ပါဂါထာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူခဲ့ပေ၏-

“အကြင်သူသည် မည်သူကိုမျှ မပြစ်မှားတတ်သောသူအား ပြစ်မှား၏၊ စင်ကြယ်၍ ကိလေသာ ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပြစ်မှား၏၊ ပြစ်မှားသော မကောင်းမှုကံသည် ထိုပြစ်မှားသော လူမိုက်ထံသို့ သာလျှင် မကောင်းကျိုးပေးသောအားဖြင့် ပြန်လာ၏၊ ဥပမာ - လေညာသို့ ပစ်လွှင့်လိုက်သော သိမ်မွေ့သောမြူမှုန်သည် ပစ်လွှင့်သူထံ ပြန်လာသကဲ့သို့ပေတည်း”။

၆။ သည်းခံပုံ ဇာတ်တော်လာနည်းများဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိပုံကို ဆင်ခြင်သော်လည်း အမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍ မငြိမ်းသေးငြားအံ့၊ သို့ ဖြစ်လျှင် ယောဂီသည် ဆရာသခင်ဖြစ်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၏ ရှေးဘဝတို့၌ ကျင့်ခဲ့သောဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏၊ ဆင်ခြင်ပုံမှာ . . .

“အချင်းရဟန်း - သင်၏ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာတို့ကို သိတော်မူသည့် ဘဝမှ ရှေး ဘဝများစွာကပင်လျှင် သစ္စာကိုမသိသေးသူ ဘုရားအလောင်းအလျာဖြစ်လျက်သော်လည်း လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ တစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူစဉ် ထိုထိုဘဝ၌ ရန်သူသူသတ်သမားတို့၌သော်လည်း စိတ်ကို မပျက်စေဘဲ သည်းခံခဲ့သည် မဟုတ်လော၊ စိတ်ကို မပျက်စေဘဲ သည်းခံပုံမှာ -

- (၁) **သီလဝဇာတ်၌** - မိမိ၏မိဖုရား၌ ပြစ်မှားသော ရန်သူမင်းသည် တိုင်းပြည်ကို သိမ်းယူရန် အားထုတ်သောအခါ ထိုမင်းကို တားမြစ်ရန် ထွက်ပေါ်လာကြသောအမတ်တို့အား လက်နက်ကို ထိခြင်းငှာသော်လည်း အလောင်းတော် သီလဝမင်းသည် ခွင့်မပြုခဲ့ပေ။ တစ်ဖန် သူသေကောင်တို့ကိုစွန့်ပစ်ရာ သုသာန်၌ မြေကို လည်ပင်းပမာဏမျှ တူး၍ အမတ်တစ်ထောင်နှင့်တကွ မြှုပ်ထားခြင်းကို ခံနေရသော ထိုဘုရားအလောင်းတော်မင်းသည် ရန်သူမင်း၌ စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှားခြင်းမျှကိုသော်လည်း မပြုပေ။ သူသေကောင်တို့ကို စားရန် လာကြသော မြေခွေးတို့၏ မြေမှုန့်ယက်ထုတ်ခြင်းကို မှီ၍ (မြှုပ်ထားရာမှ လွတ်ထွက်ရန်) အားထုတ်မှုကို ပြုသဖြင့် လွတ်မြောက်လာသော အလောင်းတော်သီလဝမင်းသည် ဘီလူးတို့၏တန်ခိုးအာနုဘော်ဖြင့် မိမိ၏ကျက်သရေတိုက်ခန်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီးလျှင် အိပ်ရာ၌ အိပ်စက်နေသော ရန်သူမင်းကို တွေ့မြင်ရသော်လည်း အမျက်မထွက်ဘဲ၊ အချင်းချင်း အန္တရာယ်မပြုရန် ကျိန်စာဆိုကြပြီးလျှင် ထိုရန်သူမင်းကို မိတ်ဆွေအရာ၌ တည်စေ၍ -

“အချင်းတို့ - ပညာရှိသောယောက်ျားသည် မိမိအလိုရှိသောအကျိုးကို တောင့်တ၍ အားထုတ်ရာသည် သာတည်း။ ငြီးငွေ့ဆုတ်နစ်လျက် စိတ်မပျက်ရာ၊ သူတစ်ပါးကို မညှဉ်းဆဲဘဲ တစ်ဖန်ပြန်၍ မင်းဖြစ်ခြင်းကို အလိုရှိခဲ့၏။ ထိုအလိုရှိသည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ဖြစ်သော မိမိကိုယ်ကို ငါသည် တွေ့မြင်နေရပေသည်” ဟု မိန့်ဆိုလေသည်။

- (၂) **ခန္တိဝါဒီဇာတ်၌** - ပညာမဲ့သော ကလာဗုမည်သော ကာသိမင်းသည် “ရှင်ရဟန်း - သင်သည် အဘယ်ဝါဒရှိသနည်း၊ အဘယ်ကို ဆိုလေ့ရှိသနည်း” ဟု မေးသည်။ “သည်းခံခြင်းကို ဆိုလေ့ရှိသောကြောင့် ခန္တိဝါဒီ မည်သည်” ဟု ဖြေကြားသောအခါ ထိုမင်းက သံဆူးတပ်ထားသော ကြိမ်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်စေပြီးလျှင် လက်ခြေတို့ကို ဖြတ်သော်လည်း အမျက်ထွက်ခြင်းမျှကိုသော်လည်း မဖြစ်စေခဲ့ပေ။

- (၃) **စူဠဓမ္မပါလဇာတ်** - ဤခန္တိဝါဒီရသေ့၏ သည်းခံခြင်းသည် မအံ့ဩလောက်သေးပေ။ အကြောင်းမူကား အရွယ်အားဖြင့် ကြီးရင့်သူ ဖြစ်သည့်ပြင် ရသေ့အဖြစ်သို့ ရောက်နေသောသူသည် ဤသို့သည်းခံခြင်းကို ပြုနိုင်ရာသည် ဟု စဉ်းစားဖွယ် ရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ ထိုထက်အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည်မှာမူ စူဠဓမ္မပါလဇာတ်၌ ပက်လက်အိပ်တတ်ကာမျှ သူငယ်ဖြစ်သော်လည်း -

“နိုင်ငံတော်မြေ၏ အမွေခံဖြစ်သော သားတော်ဓမ္မပါလ၏ စန္ဒကူးရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသော လက်မောင်းတို့သည် ပြတ်ကုန်ပါပြီ အရှင်မင်းကြီး၊ ကျွန်မ၏အသက်တို့သည် ချုပ်နေကြယောင်တကား” ဟူ၍ - ဤသို့ မယ်တော်မိဖုရားကြီးက ငိုကြွေးမြည်တမ်းနေစဉ် ခမည်းတော်ဖြစ်သူ မဟာပတာပမင်းက စေခိုင်းသဖြင့် သူသတ်သမားက ဓမ္မပါလသူငယ်၏ လက်ခြေလေးခုတို့ကို ဝါးမျှစ်ကဲ့သို့ပင် ခုတ်ဖြတ်လေ၏။ ထိုမျှဖြင့်လည်း အားမရသေးသောကြောင့် “ထိုသူငယ်၏ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်လော့” ဟူ၍ အမိန့်ပေးသောအခါ “အမောင်ဓမ္မပါလ - ယခုအခါ သင်သည် စိတ်ကို ချုပ်တည်းသိမ်းဆည်းရမည့် အခါပေတည်း။ ယခုအခါ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ရန် အမိန့်ပေးသော ခမည်းတော်၌လည်းကောင်း၊ ဦးခေါင်းကိုဖြတ်သော ယောက်ျား၌လည်းကောင်း၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းနေသော မယ်တော်၌လည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်၌လည်းကောင်း ဤလေးယောက်သောသူတို့၌ အညီအမျှ စိတ်ကို ထားပါလော့” ဟု မြဲမြံသော ဆောက်တည်ခြင်းကို အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ပြစ်မှားသော အခြင်းအရာမျှကိုသော်လည်း မပြုခဲ့ပေ။

- (၄) **ဆဒ္ဒန္တဇာတ်** - ဤဓမ္မပါလသူငယ်၏ သည်းခံခြင်းသည်လည်း မအံ့ဩလောက်သေးပေ။ အကြောင်းမူကား လူသားဖြစ်သူသည် ဤသို့ ပြုနိုင်ရာသည်ဟု စဉ်းစားဖွယ် ရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ စင်စစ်သော်ကား တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လျက်သော်လည်း ဆဒ္ဒန္တမည်သော ဆင်ဖြစ်သောအခါ အဆိပ်လူးသောမြားဖြင့် အပစ်ခံရ၍ ချက်၌ စူးဝင်ဖောက်ထွင်းသွားသော်လည်း ထိုမျှလောက် အကျိုးမဲ့ပြုသော မုဆိုး၌ စိတ်ကို မပြစ်မှားစေခဲ့ပေ။ ကာသိမင်း၏ မိဖုရားကြီး၏ နှလုံးအလိုကို ပြည့်စေလျက် နှစ်သက်စဖွယ် တင့်တယ်ကုန်သော မိမိ၏အစွယ်တို့ကို ဖြတ်၍ ပေးလိုက်သည်။

- (၅) **မဟာကပိဇာတ်** - ဘုရားအလောင်းတော်သည် မဟာကပိဇာတ်၌ ဂေါနဂိုလ်မောက်မျိုးဖြစ်စဉ်က တောင်ကမ်းပါးပြတ်ချောက်မှ မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်ခဲ့သော ယောက်ျားက - “တောထဲ၌ အခြားသားကောင်များကဲ့သို့ပင် မျောက်သည် လူတို့၏အစာပင် ဖြစ်သည်။ ဆာလောင်နေသော ငါသည် ဤမျောက်ကို သတ်၍ စားရမှု ကောင်းလေစွ၊ ထိုသို့စားကာ အစာလျှင် မျောက်သားကို ခရီးရိက္ခာအဖြစ် ဆောင်ယူ၍ သွားအံ့၊ ဤမျောက်သားသည် ငါ့အား ခရီးရိက္ခာ ဖြစ်ပေလတ္တံ့၊ ဤမျောက်သားဖြင့် ခရီးခဲကို ကျော်လွန်ရ ပေလိမ့်မည်” ဟု ဤသို့ ကြံပြီးလျှင် ကျောက်ကို ချီမ၍ မျောက်မင်း၏ဦးခေါင်းကို ထုခွဲလေသည်။

ထိုအခါ အလောင်းတော်မျောက်မင်းသည် မျက်ရည်ပြည့်သော မျက်စိတို့ဖြင့် ထိုယောက်ျားကို ကြည့်ရှုလျက်- “အရှင်လူသား - မပြုပါလင့်၊ သင်သည် ငါ၏ဦးခေါင်းသည်ဖြစ်၍ အပူဇော်ခံအရှင် ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်ပါလျက် သင်သည် ငါ၏ဦးခေါင်းကို ထုခွဲခြင်းဟူသော ဤသို့သောအမှုကို ပြုရက်ဘိ၏။ သင်သည် ရှည်သော အသက်ရှိသည့် သိတတ်သောလူကြီး ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ သင်သည် ငါ့အား နှိပ်စက်မည့် အခြားရန်သူကို တားမြစ်ရန်သာ ထိုက်ပေသည်” ဟု ဆိုပြီးလျှင် ထိုပြစ်မှားသော ယောက်ျား၌ စိတ်ကို မပြစ်မှားစေမူ၍ မိမိ၏ ဆင်းရဲကိုလည်း မစဉ်းစားဘဲ ထိုယောက်ျားကိုပင် ဘေးကင်းရာ တောနယ်အဆုံး လူတို့၏နယ်မြေအရပ်သို့ ပို့ဆောင်လိုက်ပေသည်။

- (၆) **ဘူရိဒတ်နဂါးမင်းဖြစ်စဉ်က** - ဥပုသ်အင်္ဂါတို့ကို ဆောက်တည်ပြီးလျှင် တောင်ပို့ထိပ်၌ ခွေနေစဉ် ကမ္ဘာဖျက်မီးနှင့်တူသော ဆေးဖြင့် တစ်ကိုယ်လုံး၌ သွန်းဖျန်းသော်လည်း၊ ပခြပ်၌ထည့်၍ ဇမ္ဗုဒိပ်ကျွန်းအလုံး၌ အလမွှာယ်ပြကာ ကစားစေသော်လည်း မိမိ၏သီလကျိုးမည် စိုးသောကြောင့် ထိုအလမွှာယ်ဆရာပုဏ္ဏား၌ စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှားခြင်းမျှကိုသော်လည်း မပြုခဲ့ပေ။

- (၇) **စမ္မေယျနဂါးမင်းဖြစ်စဉ်ကလည်း** - မြွေအလမွှာယ်သမားက ညှဉ်းဆဲသော်လည်း ဘုရားအလောင်းတော်သည် စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှားခြင်းမျှကိုသော်လည်း မဖြစ်စေခဲ့ပေ၊ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသည်မှာ-

“ထိုစမ္မေယျနဂါးမင်း ဖြစ်သောအခါ၌လည်း တရားကျင့်လျက် ဥပုသ်စောင့်သုံးနေသော ငါ့ကို အလမွှာယ်သမားသည် ဖမ်းယူ၍ မင်းအိမ်တံခါး၌ ကစားသည်။ အညှိုကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဝါကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနီကိုသော်လည်းကောင်း အကြင်အဆင်းကို ဖြစ်စေရန် ထိုအလမွှာယ်သမားက ကြံစည်၏။ ငါသည် ထိုအလမွှာယ်၏စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်လျက် သူကြံစည်အပ်သော အဆင်း ရှိသည် ဖြစ်ပေ၏။

ငါသည် ထိုအခါက ကုန်းမြေကို ရေဖြစ်အောင် ပြုနိုင်၏။ ရေကိုလည်း ကုန်းမြေဖြစ်အောင် ပြုနိုင်၏။ ငါသည် အကယ်၍ ထိုအလမွှာယ်သမားကို စိတ်ဆိုးလျှင် တစ်ခဏချင်း ပြာဖြစ်အောင် ပြုနိုင်ပေ၏။

ငါသည် အကယ်၍ စိတ်အလိုသို့ လိုက်သည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ သီလမှ ဆုံးရှုံးဆုတ်ယုတ်ရာအံ့၊ သီလမှဆုံးရှုံးသော ငါ့အား ဘုရားအဖြစ်ဟူသော မြတ်သောအကျိုးသည် မပြီးစီးဘဲ ရှိရာ၏” ဟု ဟောထားသော ဂါထာတို့ပင် ဖြစ်သည်။

- (၈) **သင်္ခပါလဇာတ်၌** - ဘုရားအလောင်းတော်သည် သင်္ခပါလနဂါးမင်းဖြစ်၍ မြမြထက်သော လှံမတို့ဖြင့် ရှစ်ခုသောဌာနတို့၌ ထိုးဖောက်ပြီးလျှင် ထိုးဖောက်ရာအပေါက်တို့၌ ဆူးရှိသောနွယ်တို့ကို လျှိုသွင်း၍ နှာခေါင်း၌ မြမြစွာ ကြိုးကိုတပ်၍ တစ်ဆယ့်ခြောက်ယောက်သော မုဆိုးသားတို့က ထမ်းပိုးဖြင့် ထမ်းလျက် ယူဆောင်ကြသောအခါ ကိုယ်သည် မြေပြင်၌ ပွတ်တိုက်သဖြင့် ကြိုးစွာသောဆင်းရဲကို ခံစားရလေသည်။ ထိုစဉ်အခါက အမျက်ထွက်၍ ကြည့်လိုက်ရုံမျှဖြင့်ပင်လျှင် အလုံးစုံသောမုဆိုးသားတို့ကို ပြာကျသွားစေရန် စွမ်းနိုင်သော်လည်း မျက်စိကိုဖွင့်၍ ပြစ်မှားသောအခြင်းအရာမျှကိုသော်လည်း မပြုခဲ့ပေ၊ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသည်မှာ-

“လှည်းမျှူးအာဠာရ- ၁၄-ရက်မြောက်နေ့ပတ်လုံး ၁၅-ရက်မြောက်နေ့ပတ်လုံး ငါသည် ဥပုသ်ကို အမြဲကျင့်သုံး၏။ ထိုသို့ ဥပုသ်ကျင့်သုံးနေသောအခါ ၁၆-ယောက်သော မုဆိုးသားတို့သည်

ကြိုးနှင့် ခိုင်ခန့်သော ကျော့ကွင်းကို ယူလာကြပြီးလျှင် နှာခေါင်းကို ဖောက်ထွင်း၍ နှာခေါင်း၌ သီထားသော ကြိုးကို တင်းတင်းဆွဲငင်ကာ ကြိမ်နွယ်စသည်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှဆိုင်း၍ မုဆိုးတို့သည် ငါ့ကို ဆောင်သွားကြလေသည်။ ငါသည် ဥပုသ်ကို မပျက်စေလိုသောကြောင့် ဤသို့သော ဆင်းရဲကို သည်းခံခဲ့ပေပြီ” ဟု ဟောထားသော ဂါထာများပင် ဖြစ်သည်။

(၉) ဤဆိုခဲ့သော အံ့ဖွယ်တို့ကိုသာလျှင် ပြုဖူးသည် မဟုတ်ပေ။ မာတုပေါသကဇာတ် စသည်တို့၌ အခြားတစ်ပါး များစွာသော အံ့ဖွယ်တို့ကိုလည်း သည်းခံခဲ့ဖူးလေပြီ။

ယခုအခါ သဗ္ဗညုတဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးလျှင် နတ်နှင့်တကွသော လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်နှင့်မျှ မတူသည့် ခန္တီဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ဆရာသခင်ဟု ရည်ညွှန်းကိုးကွယ်နေသော သင့်အား အမျက်ဒေါသစိတ်ကို ဖြစ်စေခြင်းမည်သည်မှာ အလွန်ပင် မသင့်လျော်ပေ” - ဟူ၍ ဆရာသခင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေးဘဝတို့၌ ကျင့်ခဲ့သောဂုဏ်တို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

၇။ သံသရာတစ်လျှောက်၌ ဆွေမျိုးမတော်ခဲ့ဘူးသူ မရှိ ဟု ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေးဘဝတို့၌ ကျင့်ခဲ့သောဂုဏ်တို့ကို ဆင်ခြင်သော်လည်း ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ကိလေသာတို့၏ ကျွန်အဖြစ်သို့ ရောက်နေခဲ့သောကြောင့် ယောဂီ၏ အမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍ မငြိမ်းသေးလျှင် ယောဂီသည် အနမတဂ္ဂိယသုတ်တို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ ထိုသုတ်တို့၌ -

“ရဟန်းတို့ - အကြင်သတ္တဝါသည် ရှေး၌ အမိ မဖြစ်စဖူး၊ ထိုသို့သောသတ္တဝါသည် ရလွယ်သောသဘော မရှိပေ။ အကြင်သတ္တဝါသည် ရှေး၌ အဖ မဖြစ်စဖူး၊ ရှေး၌ ညီ အစ်ကို မဖြစ်စဖူး၊ ရှေး၌ အစ်မ နှမ မဖြစ်စဖူး၊ ရှေး၌ သား မဖြစ်စဖူး၊ အကြင်သတ္တဝါသည် ရှေး၌ သမီး မဖြစ်စဖူး၊ ထိုသို့သော သတ္တဝါသည် ရလွယ်သောသဘော မရှိပေ” ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

ထိုသို့ ဟောတော်မူသောကြောင့် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ ဤသို့ စိတ်ကို ဖြစ်စေအပ်၏ . . .

- “ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးအတိတ်ကာလ၌ ငါ၏မိခင်ဖြစ်၍ ဆယ်လပတ်လုံး ဝမ်းဖြင့် ဆောင်၏။ ကျင်ငယ် ကျင်ကြီး တံတွေး နှပ် စသည်တို့ကို စန္ဒကူးနံ့သာကဲ့သို့ မရွံ့မရှာသုတ်သင်၍ ရင်ခွင်၌အိပ်စေလျက် ကိုယ် လက်အင်္ဂါဖြင့် ချီပိုးသယ်ဆောင်လျက် မွေးမြူဖူးပေသတတ်။”
- “ငါ၏ဖခင်ဖြစ်၍ ဆိတ်တို့ဖြင့် သွားရသည့်လမ်း၊ ချွန်းချိတ်ငုတ်တံသင်းတို့ဖြင့် သွားရသည့်လမ်း စသည်တို့ကို သွား၍ ရောင်းဝယ်ကုန်သွယ်မှုကိုလည်းကောင်း၊ ငါ၏အကျိုးငှာ အသက်ကိုသော်လည်း စွန့်၍ စစ်ပွဲ၌ ဝင်ရောက်၍လည်းကောင်း၊ သင်္ဘောဖြင့် သမုဒ္ဒရာသို့ ဝင်ရောက်ကူးသန်း၍လည်းကောင်း၊ အခြားတစ်ပါး ပြုနိုင်ခဲ့သောအမှုတို့ကို ပြု၍လည်းကောင်း သားချစ်တို့ကို မွေးမြူအံ့ဟု ကြံကာ ထိုထိုအကြောင်း ဥပါယ်တို့ဖြင့် ဥစ္စာကို စုဆောင်း၍ ငါ့ကို မွေးမြူခဲ့ဖူးပေသတတ်။”
- “ညီအစ်ကိုဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ အစ်မနှမဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သားဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သမီးဖြစ်၍လည်းကောင်း ဤမည် ဤမည်သော ကျေးဇူးပြုခြင်းအမှုကို ပြုခဲ့ဖူးပေသတတ်။ ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ ငါသည် အမျက်ထွက်ရန် မသင့်လျော်ပေ” ဟု စိတ်ကို ဖြစ်စေအပ်ပေသည်။

၈။ မေတ္တာအကျိုးကို ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ဤသို့ စိတ်ကို ဖြစ်စေသော်လည်း ဒေါသစိတ်ကိုငြိမ်းစေရန် မစွမ်းနိုင်သေးအံ့။ သို့ဖြစ်လျှင် ယောဂီသည် မေတ္တာ၏အာနိသင်တို့ကို ဤသို့ ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

“အချင်းရဟန်း - မြတ်စွာဘုရားက ‘ရဟန်းတို့ - မှီဝဲအပ် ပွားစေအပ် အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်သော၊ က၊ ထားသည့် ယာဉ်ကဲ့သို့ တည်ရာကို ပြုအပ်သော၊ မြဲမြံစွာ တည်စေအပ်သော၊ နိုင်နင်းအောင်လေ့ကျင့်ပြီးသော၊ ကောင်းစွာ အားထုတ်ထားသော မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ၏ ၁၁-ပါးကုန်သော အာနိသင်တို့ကို ဧကန်ဖြစ်မည် ဟု အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ ထို ၁၁-ပါးတို့မှာ -

- (၁) ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏။
- (၂) ချမ်းသာစွာ နိုးရ၏။
- (၃) ယုတ်ညံ့သော အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်ရ။
- (၄) လူတို့က ချစ်သည်။
- (၅) နတ်တို့က ချစ်သည်။
- (၆) နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ကြသည်။
- (၇) မေတ္တာပွားသူ၏ကိုယ်၌ မီး အဆိပ် လက်နက် မကျရောက်နိုင်။
- (၈) လျင်စွာ စိတ်တည်ကြည်၏။
- (၉) မျက်နှာအဆင်း ကြည်လင်၏။
- (၁၀) မတွေဝေဘဲ သေရ၏။
- (၁၁) အထက်မဂ်ဖိုလ်တရားကို ထိုးထွင်း၍ မရလတ်သော်လည်း ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ လားရောက်ရ၏' ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။”

“သင်သည် ဤဒေါသစိတ်ကို အကယ်၍ မငြိမ်းစေခြင်းအံ့၊ ဤမေတ္တာ၏ အကျိုးအာနိသင်တို့မှ အပြင်ပ လက်လွှတ်ဖြစ်ကာ ဆုံးရှုံးရပေလိမ့်မည်”- ဟု ဆင်ခြင်အပ်၏။

၉။ ဓာတ်သဘောတို့ကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ဤသို့ ဆင်ခြင်သော်လည်း ငြိမ်းစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သေးသော ယောဂီသည်ကား ဓာတ်တို့ကို အသီး အသီး ခွဲခြားခြင်းကို ပြုအပ်၏။

အဘယ်သို့နည်းဟူမူ “အချင်းရဟန်း - ထိုသူအား အမျက်ထွက်သော သင်သည် အဘယ်ကို အမျက်ထွက် သနည်း၊ ဆံပင်တို့ကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် အမွှေးတို့ကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် လက်သည်း ခြေသည်းတို့ကို ။ ပ ။ သို့မဟုတ် ကျင်ငယ်ကို အမျက်ထွက်သလော။

တစ်နည်းအားဖြင့် ဆံပင်စသည်တို့၌ ပထဝီဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော၊ အာပေါဓာတ်ကို၊ တေဇောဓာတ် ကို၊ ဝါယောဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော။

တစ်နည်းအားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ ဤအရှင်ကို ဤအမည်ရှိ သည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထိုခန္ဓာငါးပါး စသည်တို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ကို၊ သညာက္ခန္ဓာကို၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် စက္ခာယတနကို အမျက် ထွက်သလော၊ ရူပါယတနကို အမျက်ထွက်သလော ။ ပ ။ မနာယတနကို အမျက်ထွက်သလော၊ ဓမ္မာယတနကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် စက္ခုဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော၊ ရူပဓာတ်ကို၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို အမျက် ထွက်သလော ။ ပ ။ မနောဓာတ်ကို၊ ဓမ္မဓာတ်ကို၊ မနောဝိညာဏဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော”- ဟု ဓာတ်တို့ကို အသီးအသီးခွဲခြားခြင်းကိုပြုလျှင် အပ်နဖားထွင်းစူးဖျား၌ မုန်ညှင်းစေ့၏တည်ရာဌာန မရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဟင်း လင်းပြင်ကောင်းကင်၌ ပန်းချီဆေးရေး၏တည်ရာဌာန မရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အမျက်ဒေါသ၏တည်ရာဌာနသည် မရှိတော့ပေ။

၁၀။ ဥစ္စာအပေးအယူဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း

ဓာတ်တို့ကို အသီးအသီးခွဲခြားခြင်းကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင်သောသူသည် ပစ္စည်းတို့ကို ဝေဖန်ပေးကမ်းခြင်းကို ပြု အပ်၏။ မိမိ၏ဥစ္စာကို ရန်သူဖြစ်သောသူတစ်ပါးအား ပေးအပ်၏။ သူတစ်ပါး၏ဥစ္စာကို မိမိက လက်ခံယူအပ်၏။ အကယ်၍ ရန်သူဖြစ်သော သူတစ်ပါးသည် အသက်မွေးမှု သီလပျက်နေသောကြောင့် သူ့ပစ္စည်းကို မသုံးဆောင် ထိုက်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် မိမိ၏ဥစ္စာကိုသာ ပေးအပ်၏။ ဤသို့ ပစ္စည်းအပေးအယူပြုလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ ယောဂီ၏ ဒေါသသည် ဧကန်ပင် ငြိမ်း၏။ ထိုရန်သူမှာလည်း အတိတ်ဘဝမှစ၍ အစဉ်လိုက်လာသည့် အမျက်ဒေါသပင် ဖြစ် သော်လည်း ထိုဧကန်ပင် ငြိမ်း၏။

အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ - စိတ္တလတောင်ကျောင်းတိုက်၌ ထ၍ နေရာပေးစေရန် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အနှောင့်အယှက်ပေးခံရသော ပိဏ္ဍပါတိကမထေရ်က “အရှင်ဘုရား - ဤသပိတ်သည် ရှစ်အသပြာတန်ပါသည်။ တပည့်တော်၏မယ်တော် ဥပါသိကာမကြီးက လျှာထားသော တရားနှင့်အညီ ရသည့်လာဘ်ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဥပါသိကာမကြီးအား ကောင်းမှုရအောင် ပြုတော်မူပါ” ဟု ဆို၍ လျှာလိုက်သောသပိတ်ကို ရသော (နှောင့်ယှက်သူ) မထေရ်ကြီးမှာ ဒေါသငြိမ်းသကဲ့သို့ပေတည်း။ ဤပေးကမ်းခြင်းမည်သည် ဤသို့ပင် ကြီးမားသောအာနုဘော် ရှိပေ၏။ မှန်ပေ၏-ဟောထားသော အောက်ပါဂါထာစကားသည်လည်း ရှိပေ၏။

“ပေးကမ်းခြင်းသည် မယဉ်ကျေးသေးသောသူကို ယဉ်ကျေးစေတတ်၏။ ပေးကမ်းခြင်းသည် အလုံးစုံသောအကျိုးကို ပြီးစေတတ်၏။ ပေးကမ်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချစ်ဖွယ်စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပေးသူ၊ ပြောသူတို့သည် မျက်နှာပန်းပွင့်လျက် မြင့်တက်ကုန်၏။ ခံယူသူ၊ ကြားနာသူတို့သည် ပျော့ပျောင်းကြည်သာ ညွတ်လာတတ်ကုန်၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

သီမာသမ္ဘေဒ ခေါ် နယ်ပယ်၏ပျက်ခြင်း

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ အမျက်ဒေါသကို ငြိမ်းစေပြီးသော ယောဂီအား ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလွန်ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာစိတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ -ထို့အတူပင် ထိုရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌လည်း ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာ၏အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်သည် မပြတ်ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ယောဂီသည် အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာပွားသည်ဖြစ်၍ (၁) မိမိ၊ (၂) ချစ်အပ်သော ပိယပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ (၄) ရန်သူဝေရီပုဂ္ဂိုလ် ဟူသော ဤလေးဦးတို့၌ ချမ်းသာစေလိုသောအားဖြင့် ညီမျှသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်လျက် (မိမိ၊ သူတစ်ပါး၊ ချစ်သူ၊ မုန်းသူ စသည်ဖြင့် ကွဲပြားသော) နယ်ပယ်၏ပျက်ခြင်း (သီမာသမ္ဘေဒ)ကို ပြုအပ်၏။ ဤသည် ကား သီမာသမ္ဘေဒ၏ လက္ခဏာပေတည်း။

မေတ္တာပွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်တကွ မိမိအပါအဝင် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ဦးတို့ တစ်ခုသောအရပ်၌ နေလတ်သော် ခိုးသူဓားပြတို့က လာကြ၍ “အရှင်ဘုရား - ကျွန်ုပ်တို့အား ရဟန်းတစ်ပါးကို ပေးပါ” ဟု တောင်းဆိုရာ “အဘယ်ကိစ္စအတွက်နည်း” ဟု မေးလျှင် “ထိုရဟန်းကိုသတ်၍ လည်ချောင်းသွေးကို ယူပြီးလျှင် ဗလိနတ်စာပူဇော်ရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်” ဟု ဆိုကြ၏။

ထိုသို့ဆိုရာ၌ ယောဂီရဟန်းသည် “ဤမည်သော ရဟန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ရဟန်းကိုသော်လည်းကောင်း ယူကြစေ”ဟု ကြံစည်ငြားအံ့။ ‘သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုခြင်းကိစ္စ’ မပြီးသေးသည်သာတည်း။ “ငါ့ကိုသာ ယူကြ၊ ဤသုံးပါးတို့ကို မယူကြလင့်”ဟု ဤသို့သော်လည်း အကယ်၍ ကြံစည်ငြားအံ့။ ‘သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုခြင်းကိစ္စ’ မပြီးသေးသည်သာတည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို ယူစေရန် အလိုရှိလျှင် ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျိုးစီးပွားကို အလိုမရှိဘဲ အခြားသူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာလျှင် အလိုရှိရာရောက်သောကြောင့်ပေတည်း။

စင်စစ်မှာမူ အကြင်အခါ၌ ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးထဲမှ တစ်ဦးမျှကိုသော်လည်း ခိုးသူဓားပြတို့အား ပေးသင့်သည်ကို မမြင်၊ မိမိ၌လည်းကောင်း၊ ထိုသုံးဦးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်းကောင်း ချမ်းသာစေလိုသောအားဖြင့် အညီအမျှ ဖြစ်သောစိတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုအခါ၌ ‘သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုအပ်ပြီး’ ဖြစ်လေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် နှေးဆရာတို့က မိန့်ဆိုကြသည်မှာ-

“မိမိ၌လည်းကောင်း၊ ချစ်အပ်သောသူ၌လည်းကောင်း၊ အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း၊ ရန်သူ၌လည်းကောင်း လေးပါးသော ဤပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း၌ မိမိ၊ သူတစ်ပါး၊ ချစ်သူ၊ မချစ်သူ စသည်ဖြင့် ထူးခြားခြင်းကို အကြင်အခါ၌ မြင်သေး၏။ ထိုအခါ၌ ထိုမေတ္တာပွားသူကို “သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွားကို လိုလားသည့် စိတ်ရှိသူ” ဟူ၍သာလျှင် ဆိုအပ်ပေသည်။ “မေတ္တာ၌ လိုတိုင်းရသူ ကျွမ်းကျင်သူ” ဟူ၍ကား မဆိုအပ်သေးပေ။

အကြင်အခါ၌မူ မေတ္တာပွားသောရဟန်းအား မိမိကိုယ်စသော လေးပါးသောနယ်ပယ်တို့သည် အသီးအခြား မကွဲပြားကြတော့ဘဲ ပျက်လေကုန်၏။ နတ်နှင့်တကွသော အလုံးစုံသောလူအပေါင်းဟူသော လောကကို မေတ္တာဖြင့် အညီအမျှ ဖြန့်နိုင်၏။ ယင်းရဟန်းအား မိမိကိုယ်စသော နယ်ပယ်အပိုင်းအခြားကို မသိရတော့ပေ။ ထိုအခါ၌ ထိုရဟန်းသည် ပထမကပြခဲ့သော ရှေးပုဂ္ဂိုလ်ထက် ဘာဝနာဖြင့် ကြီးမြတ်ထူးကဲလှပေ၏။ (ဝါ-အကြီးအကျယ် ထူးခြားခြင်း ရှိပေ၏။)” ဟူ၍ ပင်တည်း။

အပ္ပနာသို့ ရောက်ပုံ

ဤသို့ သီမာသမ္ဘေဒ ပြီးစီးသည်နှင့် တူမျှသောကာလ၌ပင်လျှင် မေတ္တာပွားသောရဟန်းသည် ပဋိဘာဂနိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပစာရဈာန်ကိုလည်းကောင်း ရပေ၏။ သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးသောအခါ (သီမာသမ္ဘေဒ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော) ထိုသမာဓိနိမိတ်ကိုပင်လျှင် မှီဝဲပွားများ အကြိမ်များစွာပြုနေလျှင် ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အပ္ပနာဈာန်သို့ မဆင်းရဲ မပင်ပန်းဘဲပင် ရောက်လေတော့၏။

ဤမျှသောဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ယောဂီသည် အင်္ဂါငါးပါးကို ပယ်၍ အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ကောင်းခြင်းသုံးပါး၊ လက္ခဏာဆယ်ပါးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံသော၊ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော ပထမဈာန်ကိုရပြီး ဖြစ်ပေတော့၏။ ထိုပထမဈာန်ကို ရပြီးလျှင် ထိုသမာဓိနိမိတ်ကိုပင် မှီဝဲပွားများ အကြိမ်များစွာပြုလျက် ဘာဝနာအစဉ်အားဖြင့် စတုတ္ထနည်းအရ ဒုတိယ တတိယဈာန်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စကနည်းအရ ဒုတိယ တတိယ စတုတ္ထဈာန်တို့ကိုလည်းကောင်း ရောက်ပေ၏။

အကျိုးကား

သုံးပါးလေးပါးသော မေတ္တာဈာန်တို့ကို ရပြီးသော ယောဂီသည် ပထမဈာန် စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်ဖြင့် အရပ်ဆယ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသောသတ္တဝါရှိသော သတ္တလောကကို အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၌ မိမိကိုယ်နှင့် အတူပြုသဖြင့် မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ ပြန့်ပြောသော၊ မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်သော၊ အတိုင်းအရှည်မရှိသည့် သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသော၊ ရန်ကင်းသော၊ ဆင်းရဲကင်းသောစိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေနိုင်၏။ ဤကား ဈာန်ရခြင်း၏ အကျိုးပေတည်း။

ဈာန်၏ ကွန်မြူးစမ္မယ်ခြင်း ဟူသော ဤသို့သော အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ပြုခြင်းသည် ပထမဈာန်စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပ္ပနာသို့ ရောက်သည့်စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် ပြီးစီးပြည့်စုံနိုင်ပေ၏။

ဈာန်၏ ကွန်မြူးစမ္မယ်ခြင်း ဟူသော အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ပြုခြင်း

“မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ တထာ ဒုတိယံ၊ တထာ တတိယံ၊ တထာ စတုတ္ထံ၊ ဣတိ ဥဋ္ဌမဓော တိရိယံ၊ သဗ္ဗမိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ”။

“မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် တစ်ခုသောအရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍ နေ၏။ ထို့အတူ ဒုတိယအရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍နေ၏။ ထို့အတူ တတိယအရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍နေ၏။ ထို့အတူ စတုတ္ထအရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍နေ၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အထက်အရပ်မျက်နှာကိုလည်းကောင်း၊ အောက်အရပ်မျက်နှာကိုလည်းကောင်း၊ ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်အထောင့်အရပ်မျက်နှာကိုလည်းကောင်း ဖြန့်၍နေ၏။ အလုံးစုံသော အရပ်ဆယ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသောသတ္တဝါရှိသော သတ္တလောကကို အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၌ မိမိကိုယ်၏အဖြစ်ဖြင့် (ဝါ- မိမိကိုယ်နှင့် အတူပြုသဖြင့်) မေတ္တာနှင့်

တကွ ဖြစ်သော၊ ပြန့်ပြောသော၊ မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်သော၊ အတိုင်းအရှည်မရှိသည့် သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသော၊ ရန်ကင်းသော၊ ဆင်းရဲကင်းသောစိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေ၏။”

အထက်ပါ ပါဠိကို ဖွင့်ပြချက်

“မေတ္တာသဟဂတေန - မေတ္တာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော၊ စေတသာ - စိတ်ဖြင့်၊ ဧကံ ဒိသံ - တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာကို၊ ဖရိတွာ - ဖြန့်၍ (စိတ်ဖြင့် တွေ့ထိ၍ အာရုံပြု၍)၊ ဝိဟရတိ - နေ၏ (မေတ္တာဈာန် ဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရက ထောက်ပံ့လျက် ခိုင်ခံ့စွာ တည်စေအပ်သော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေခြင်းကို မပြတ်ဖြစ်စေ၏)။

တထာ ဒုတိယံ၊ တထာ တတိယံ၊ တထာ စတုတ္ထံ - အရှေ့အရပ် အစရှိသော အရပ်မျက်နှာတို့တွင် အမှတ်မရှိ တစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍ နေသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ထို၏အခြားမဲ့၌ ဒုတိယအရပ်မျက်နှာကို၊ တတိယ အရပ်မျက်နှာကို၊ စတုတ္ထအရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍ နေ၏။

ဣတိ ဥဒ္ဓံ - ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အထက်အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍ နေ၏။

အဓော တိရိယံ - အောက်အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖိလာပတ်ဝန်းကျင်အရပ်ကိုလည်းကောင်း ဤအတူပင် ဖြန့်၍ နေ၏။”

ထိုတွင် ဥဒ္ဓံ - ဟူသည် အထက်အရပ်၌ (သတ္တဝါအပေါင်းကို)

အဓော - ဟူသည် အောက်အရပ်၌ (သတ္တဝါအပေါင်းကို)

တိရိယံ - ဟူသည် အထောင့်အရပ်တို့၌ (သတ္တဝါအပေါင်းကို)။

ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် အလုံးစုံသော အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့၌ မြင်းဝင်း၌ မြင်းကို စိုင်းနှင်သကဲ့သို့၊ ပြန့်၍ လည်း စိုင်းနှင်သကဲ့သို့ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ကို စိုင်းလည်း စိုင်းနှင်၏၊ ပြန့်၍လည်း စိုင်းနှင်၏။

★ “တိရိယံ” - ဟူသော ဤတိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့် တစ်ခုတစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာကို သိမ်းဆည်း၍ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် မေတ္တာဖြန့်ပုံ (ဩဇာမေတ္တာ)ကို ပြပေသည်။

★ “သဗ္ဗမိ” - အစရှိသော စကားကိုမူ အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် မေတ္တာဖြန့်ပုံ (အနောမိသမေတ္တာ)ကို ပြပေ သည်။ ထိုစကားရပ်၌ -

“သဗ္ဗမိ - အလုံးစုံသောအရပ်မျက်နှာ၌၊ သဗ္ဗတ္ထတာယ - အယုတ် အလတ် အမြတ် မိတ်ဆွေ ရန်သူ အလယ် အလတ်ပုဂ္ဂိုလ် စသည် အပြားရှိကုန်သော အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၌ မိမိကိုယ်၏အဖြစ်ဖြင့် “ဤသူသည် တစ်ပါး သောသတ္တဝါတည်း” ဟု ခွဲခြားခြင်းကို မပြုမူ၍ မိမိနှင့် တူညီသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ (တစ်နည်းကား “အနည်းငယ်မျှ သော်လည်း အပြင်ပသို့ မပျံ့လွင့်စေမူ၍ အလုံးစုံသော စိတ်အဖို့ဖြင့်” ဟု ဆိုလို၏။) သဗ္ဗာဝန္တံ - အလုံးစုံသော သတ္တဝါရှိသော၊ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့နှင့် ယှဉ်သော၊ လောကံ - သတ္တလောကကို၊ မေတ္တာသဟဂတေန - မေတ္တာ နှင့် ပြည့်စုံသော၊ မေတ္တာနှင့် ယှဉ်သော၊ စေတသာ - စိတ်ဖြင့်၊ ဝိပုလေန - ဖြန့်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ပြန့်ပြောသော၊ မဟဂ္ဂတေန - မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်သော၊ အပ္ပမာဏေန - အတိုင်းအရှည်မရှိသည့် သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသော၊ အဝေရေန - ရန်ကင်းသော၊ အဗျာပဇ္ဇေန - ဆင်းရဲကင်းသောစိတ်ဖြင့် ဖရိတွာ - ဖြန့်၍၊ ဝိဟရတိ - နေ၏။”

မေတ္တာဈာန်သည်

- ရူပဘုံ၏အစွမ်းအားဖြင့် မဟဂ္ဂုတ် မည်၏။
- လေ့လာကျေပြန်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြား မရှိသော သတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း အပ္ပမာဏ မည်၏။
- ဗျာပါဒ ဒေါသဟူသော ရန်သူကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အဝေရ မည်၏။
- ဒေါမနဿကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အဗျာပဇ္ဇ မည်၏။ (စိတ်ဆင်းရဲ မရှိ ဟု ဆိုလို၏။)

ပဋိသန္ဓိဒါမင်္ဂါပါဠိတော်လာ မေတ္တာပွားပုံ

ယခုပြခဲ့သော အမျိုးမျိုးအထွေထွေ မေတ္တာပွားခြင်းသည် အပ္ပနာသို့ ရောက်သည့် စိတ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အားသာ ပြီးစီးပြည့်စုံသကဲ့သို့ ထို့အတူ -

“ငါးပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော (အနောဓိသ) မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ သည် ဖြစ်၏။ ခုနစ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်သော (ဩဓိသ) မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ သည် ဖြစ်၏။ ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကိုဖြန့်သော (ဒိသာဖရဏ)မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိသည် ဖြစ်၏” ဟူ၍ -

ပဋိသန္ဓိဒါမင်္ဂါ ဟောထားသော အမျိုးမျိုးအထွေထွေ မေတ္တာပွားခြင်းသည်လည်း အပ္ပနာသို့ရောက်သည့်စိတ် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာ ပြီးစီးပြည့်စုံပေသည်။

၁။ အနောဓိသမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ (အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော မေတ္တာပွားခြင်း)

- (၁) သဗ္ဗေ သတ္တာ = အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည်
- (၂) သဗ္ဗေ ပါဏာ = အလုံးစုံသော အသက်ရှူသူတို့သည်
- (၃) သဗ္ဗေ ဘူတာ = အလုံးစုံသော ထင်ရှားဖြစ်သူတို့သည်
- (၄) သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ = အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
- (၅) သဗ္ဗေ အတ္တဘာဝပရိယာပနာ = အလုံးစုံသောအတ္တဘော၌ အတွင်းဝင်သူတို့သည် - ဟူသော အနောဓိသ ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ဦးတို့၌ ၁-ဦး ၁-ဦးလျှင်-

- (က) အဝေရာ ဟောန္တု = ရန်ကင်းကြပါစေ၊
- (ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု = စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊
- (ဂ) အနီယာ ဟောန္တု = ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊
- (ဃ) သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု = ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ ... ဟူ၍ မေတ္တာ ၄-ချက်စီပွားခြင်းသည် (ငါးပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော မေတ္တာပွားခြင်း) အနောဓိသမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ ဖြစ်၏။ (၅ × ၄ = ၂၀)

၂။ ဩဓိသမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ (အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်သော မေတ္တာပွားခြင်း)

- (၁) သဗ္ဗာ ကုတ္တိယော = အလုံးစုံသော မိန်းမတို့သည်
- (၂) သဗ္ဗေ ပုရိသာ = အလုံးစုံသော ယောက်ျားတို့သည်
- (၃) သဗ္ဗေ အရိယာ = အလုံးစုံသော အရိယာတို့သည်
- (၄) သဗ္ဗေ အနရိယာ = အလုံးစုံသော ပုထုဇဉ်တို့သည်
- (၅) သဗ္ဗေ ဒေဝါ = အလုံးစုံသော နတ်တို့သည်
- (၆) သဗ္ဗေ မနုဿာ = အလုံးစုံသော လူတို့သည်
- (၇) သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိကာ = အလုံးစုံသော အပါယ်ဘုံသားတို့သည်- ဟူသော ဩဓိသပုဂ္ဂိုလ် ၇-ဦးတို့၌ ၁-ဦး ၁-ဦးလျှင်-

- (က) အဝေရာ ဟောန္တု = ရန်ကင်းကြပါစေ၊
- (ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု = စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊
- (ဂ) အနီယာ ဟောန္တု = ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊

(ဃ) သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု = ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ ...
ဟူ၍ မေတ္တာ ၄-ချက်စီ ပွားခြင်းသည် (ခုနစ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်
သော မေတ္တာပွားခြင်း) သြဗိသမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ ဖြစ်၏။ (၇ × ၄ = ၂၈)

၃။ ဒိသာဖရဏမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ (၁၀-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်သော မေတ္တာ
ပွားခြင်း)

- (၁) ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ = အရှေ့မျက်နှာ၌
- (၂) ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ = အနောက်မျက်နှာ၌
- (၃) ဥတ္တရာယ ဒိသာယ = မြောက်အရပ်မျက်နှာ၌
- (၄) ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ = တောင်အရပ်မျက်နှာ၌
- (၅) ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ = အရှေ့တောင်အရပ်မျက်နှာ၌
- (၆) ပစ္ဆိမာယ အနုဒိသာယ = အနောက်မြောက်အရပ်မျက်နှာ၌
- (၇) ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ = အရှေ့မြောက်အရပ်မျက်နှာ၌
- (၈) ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ = အနောက်တောင်အရပ်မျက်နှာ၌
- (၉) ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ = အောက်အရပ်မျက်နှာ၌
- (၁၀) ဥပရိမာယ ဒိသာယ = အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ နေထိုင်ကြကုန်သော- ဟူ၍ အရပ်မျက်နှာ ၁၀-ခု ရှိရာ
အရပ်မျက်နှာ ၁-ခု ၁-ခုစီ၌၊ ဝါရ ၁၂-ခု ရှိရာ ဝါရ ၁-ခု ၁-ခုစီ၌ မေတ္တာ ၄-ချက်စီ ပွားခြင်းသည် -

ပုံစံအားဖြင့် -

အရှေ့မျက်နှာ၌ နေထိုင်ကြကုန်သော အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည် -

- (က) အဝေရာ ဟောန္တု = ရန်ကင်းကြပါစေ၊
- (ခ) အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု = စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊
- (ဂ) အနိယာ ဟောန္တု = ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊
- (ဃ) သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု = ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ ... ဟူ၍
မေတ္တာ ၄-ချက်စီ ပွားခြင်းသည် (ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကိုဖြန့်သော မေတ္တာပွားခြင်း)
ဒိသာဖရဏမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ ဖြစ်၏။ (၁၀ × ၄ = ၄၀)

ဝါရ ၁၂-ဝါရ မှာ -

- (၁) သတ္တဝါရ = အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်
- (၂) ပါဏဝါရ = အလုံးစုံသော အသက်ရှူသူတို့သည်
- (၃) ဘူတဝါရ = အလုံးစုံသော ထင်ရှားဖြစ်သူတို့သည်
- (၄) ပုဂ္ဂလဝါရ = အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
- (၅) အတ္တဘာဝပရိယာပနူဝါရ = အလုံးစုံသော အတ္တဘော၌ အတွင်းဝင်သူတို့သည်
- (၆) ဣတ္ထိဝါရ = အလုံးစုံသော မိန်းမတို့သည်
- (၇) ပုရိသဝါရ = အလုံးစုံသော ယောက်ျားတို့သည်
- (၈) အရိယဝါရ = အလုံးစုံသော အရိယာတို့သည်
- (၉) အနရိယဝါရ = အလုံးစုံသော ပုထုဇဉ်တို့သည်
- (၁၀) ဒေဝဝါရ = အလုံးစုံသော နတ်တို့သည်
- (၁၁) မနုဿဝါရ = အလုံးစုံသော လူတို့သည်
- (၁၂) ဝိနိပါတိကဝါရ = အလုံးစုံသော အပါယ်ဘုံသားတို့သည်-ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ (၁၂ × ၄၀ = ၄၈၀)

မေတ္တာပွားပုံကိုပြသော သဗ္ဗေ သတ္တာ အစရှိသောစကားရပ်အဖွင့်

မေတ္တာပွားပုံကိုပြသော သဗ္ဗေ သတ္တာ အစရှိသောစကားရပ်၌ . . .

၁။ သဗ္ဗေ - အလုံးစုံကုန်သော

၂။ သတ္တာ - သတ္တဝါတို့

သတ္တဝါ မည်ပုံ

ရုပ်အစရှိသော ခန္ဓာတို့၌ လိုချင်တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂဖြင့် ငြိကပ်ကြ တွယ်တာကြသောကြောင့် သတ္တာ - သတ္တဝါတို့ မည်၏။ မှန်ပေ၏။

မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပုံမှာ-

“ရာဇရဟန်း- ရုပ်၌ အကြင်လိုချင်ခြင်းသည် အကြင်တပ်မက်ခြင်းသည် အကြင်နှစ်သက်ခြင်းသည် အကြင်ဆာလောင်ခြင်းတဏှာသည် ရှိ၏။ ထိုရုပ်၌ ထိုတဏှာဖြင့် ငြိကပ်တွယ်တာတတ်၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တ-သတ္တဝါ ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ဝေဒနာ၌ , သညာ၌ , သင်္ခါရတို့၌ , ဝိညာဏ်၌ အကြင်လိုချင်ခြင်းသည် ။ ပ ။ အကြင်ဆာလောင်ခြင်း တဏှာသည် ရှိ၏။ ထိုဝိညာဏ်၌ ထိုတဏှာဖြင့် ငြိကပ်တွယ်တာတတ်၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တ-သတ္တဝါ ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏” ဟူ၍ ပင်တည်း။

ရဟန္တာတို့၌လည်း သတ္တဝါဟူသော ဝေါဟာရဖြစ်ပုံ

သတ္တဝါဟူသော ဝေါဟာရသည် တပ်မက်မှုရာဂကင်းသော ရဟန္တာတို့၌လည်း အတင်ရဦး အတွင်ရဦး သဒ္ဓါ အလိုအားဖြင့် ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဝါးနှီးဖြင့်လုပ်ထားသောယပ်ကို ထန်းရွက်ယပ်ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ပင်တည်း။

သဒ္ဓါဆရာတို့သည်ကား - အနက်ကို မစိစစ်မူ၍ သတ္တ-သတ္တဝါ ဟူသောအမည်ကို အမည်မျှသာဟူ၍ အလိုရှိကုန်၏။

အနက်ကို စိစစ်သော ဆရာတို့ကမူ - သတ္တဝါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သတ္တ-သတ္တဝါ မည်သည်ဟု အလိုရှိ ကုန်၏။

၃။ ပါဏ မည်ပုံ

အသက်ရှူတတ်သောကြောင့် ပါဏ မည်၏။ ထွက်သက်ဝင်သက်နှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့်ဟု ဆိုလို၏။

၄။ ဘူတ မည်ပုံ

ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘူတ မည်၏။ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း အသစ်ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဟု ဆိုလို၏။

၅။ ပုဂ္ဂလ မည်ပုံ

ဇရဲ ကို ပုံ-ဟု ခေါ်သည်။ ထို ‘ပုံ’ ဟု မည်သောဇရဲသို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂလ - ပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

၆။ အတ္တဘာဝ ပရိယာပန မည်ပုံ

ကိုယ်ကို သို့မဟုတ် ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကို (အတ္တဟု ထင်မှတ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်) အတ္တဘာဝ-အတ္တဘော - ဟု ခေါ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ထိုခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကိုစွဲ၍ ပညတ်မှု ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ပေတည်း။ ထို အတ္တဘာဝ-အတ္တဘော၌ ပရိယာပန-ဖြစ်သောကြောင့် အတ္တဘာဝ ပရိယာပန မည်၏။ ပရိယာပနာ - ဟူသည် ပိုင်းခြားအပ်သည်၊ အတွင်းဝင်သည် ဟု အနက်ရ၏။

အတ္တသဒ္ဓါကဲ့သို့ပင် ကြွင်းသော ပါဏ-အစရှိသော သဒ္ဓါတို့ကိုလည်း ရဦးအစွမ်းအားဖြင့် တင်၍ ဤသဒ္ဓါ အားလုံးတို့သည် သတ္တဝါအားလုံးကို ဟောသည့် ဝေဝုဇ်ပရိယာယ် စကားလှယ်တို့ ဖြစ်ကြသည် ဟူ၍ သိအပ်၏။

သတ္တဝါအားလုံးကို ဟောသည့် ဝေဠုပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြစ်ကြသော ဇန္တု၊ ဇီဝ အစရှိသော အခြားသဒ္ဒါတို့လည်း ရှိကြသေး၏။ သို့သော် ထင်ရှားသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဤငါးပုဒ်တို့ကိုသာ ယူ၍ “ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြား မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော (အနောဓိသ)မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ ဖြစ်သည်” ဟူ၍ဟောထားပေသည်။

အချို့ဆရာတို့သည်ကား သတ္တ ပါဏ စသော သဒ္ဒါတို့၏ ထူးခြားခြင်းသည် သက်သက် သဒ္ဒါမျှဖြင့်သာ ဟူ၍ မယူလိုကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား အနက်အရအားဖြင့်လည်း ထူးခြားခြင်းကို ယူလိုကုန်၏။ ထိုဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်းသည် ဆန့်ကျင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့အနက်အရပါ ကွဲပြားသောအနက်ကို မယူမူ၍ ဤငါးပါးသောအခြင်းအရာတို့တွင် တစ်ပါးပါး၏အစွမ်းအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် (အနောဓိသ) မေတ္တာကို ဖြန့်အပ်ပေသည်။

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်လာ ၅၂၈-သွယ်မေတ္တာ ဧရတွက်ပုံ

မေတ္တာဖြန့်ရာ၌လည်း အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ ဟူသော ဤမေတ္တာဖြန့်ခြင်းသည် တစ်ခုသောအပ္ပနာ ဖြစ်၏။ (အဗျာပဇ္ဇာ) စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေဟူသော ဤဖြန့်ခြင်းသည် တစ်ခုသောအပ္ပနာ ဖြစ်၏။ အဗျာပဇ္ဇာဟူသည် ဗျာဗာဓ ခေါ်သော နှိပ်စက်တတ်သည့် စိတ်ဆင်းရဲကင်းကုန်သည် ဟု ဆိုလို၏။ (အနီယာ) ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေဟူသော ဤဖြန့်ခြင်းသည် တစ်ခုသောအပ္ပနာ ဖြစ်၏။ အနီယာဟူသည် (နိဒ္ဒါက္ခာ) ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကုန်သည် ဟု ဆိုလို၏။ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ ဟူသော ဤဖြန့်ခြင်းသည် တစ်ခုသောအပ္ပနာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤလေးပုဒ်တို့တွင်လည်း မိမိအတွက် ထင်ရှားသောပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် မေတ္တာကို ဖြန့်အပ်၏။

- အနောဓိသဖရဏမေတ္တာ = အခြင်းအရာ ၅-ပါး × မေတ္တာ ၄-ပါး = ၂၀-ပါး
- ဩဓိသဖရဏမေတ္တာ = အခြင်းအရာ ၇-ပါး × မေတ္တာ ၄-ပါး = ၂၈-ပါး
- ဒိသာဖရဏမေတ္တာ = အခြင်းအရာ ၁၂-ပါး × မေတ္တာ ၄-ပါး × အရပ် ၁၀-မျက်နှာ = ၄၈၀-ပါး
- ၅၂၈-သွယ် မေတ္တာ = အနောဓိသ + ဩဓိသ + ဒိသာ = ၂၀ + ၂၈ + ၄၈၀

- အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ “အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည်” ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့် တစ်ခုတစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာ၌ နှစ်ဆယ် နှစ်ဆယ်ပြု၍ ၂၀၀-ဖြစ်ကုန်၏။
“အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော မိန်းမတို့သည်” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် တစ်ခုတစ်ခုသော အရပ်မျက်နှာ၌ နှစ်ဆယ်ရှစ် နှစ်ဆယ်ရှစ်တို့ကိုပြု၍ ၂၈၀-ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့အားဖြင့် ၄၈၀-ဖြစ်ကုန်၏။
- (အနောဓိသ၂၀+ ဩဓိသ၂၈+ ဤအရပ်မျက်နှာဖြင့်ဖြန့်ရာ၌ ၄၈၀-ဟူသော) ဤအပြားအားဖြင့် ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌ ဟောထားသော အပ္ပနာအလုံးစုံတို့သည် ၅၂၈-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။

မေတ္တာ၏ အာနိသင်အကျိုး ၁၁-ပါး

၅၂၈-သွယ်သောအပ္ပနာတို့တွင် အမှတ်မရှိ တစ်ပါးပါးသော အပ္ပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို ပွားစေသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အောက်ပါ ၁၁-ပါးသော အာနိသင်အကျိုးတို့ကို ရပေ၏။

၁။ ချမ်းသာစွာ အိပ်ခြင်း

မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကိုရသူမှ ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တပြောင်းပြောင်းတပြန်ပြန် လူးလိမ့်ကုန်လျက် တရူးရှုဟောက်ကာ ဆင်းရဲစွာ အိပ်ရကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဆင်းရဲစွာ မအိပ်ရမူ၍ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏။ အိပ်ပျော်သွားသော် သမာပတ်ဝင်စားနေရသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေ၏။

၂။ ချမ်းသာစွာ နိုးခြင်း

အခြားသူတို့သည် ညည်းတွားကုန်လျက် ကိုယ်လက်တို့ကို ပစ်လွှဲလူးလိမ့်ကုန်လျက် ဆင်းရဲစွာနိုးရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဆင်းရဲစွာ မနိုးမူ၍ ပဒုမ္မာကြာပန်း ပွင့်လာသကဲ့သို့ ကိုယ်၏ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိဘဲ ချမ်းသာစွာ နိုးရ၏။

၃။ ယုတ်ညံ့သော အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်မက်ခြင်း

အိပ်မက်မက်လျှင် အိပ်မက်ကောင်းကိုသာ မြင်၏။ စေတီတော်ကို ရှိခိုးနေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပူဇော်ခြင်းကို ပြုနေသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တရားကို နာနေသကဲ့သို့လည်းကောင်း မြင်မက်၏။ အခြားသူတို့သည် မိမိကို ခိုးသူ လူဆိုးတို့က ဝိုင်းရံထားသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကျားစသော သားရဲတို့၏ အနှိပ်စက်ခံနေရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကမ်းပါးပြတ်၌ ကျသွားသကဲ့သို့လည်းကောင်း မြင်မက်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ယုတ်ညံ့သောအိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်မက်ရပေ။

၄။ လူတို့က ချစ်ခင်ခြင်း

ရင်၌ တွဲလဲဆွဲထားသော ပုလဲသွယ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဦးခေါင်း၌ ပန်ဆင်ထားသော ပန်းကုံးကဲ့သို့လည်းကောင်း လူတို့က ချစ်ခင်မြတ်နိုး၏။

၅။ နတ်တို့က ချစ်ခင်ခြင်း

လူတို့က ချစ်သကဲ့သို့ပင် နတ်တို့ကလည်း ချစ်ပေ၏။

ဝိသာခမထေရ်ဝတ္ထု

ဝိသာခမထေရ်သည် ရဟန်းမပြုမီက ပါဠိပုတ်မြို့၌ သူကြွယ်တစ်ဦး ဖြစ်၏။ ထိုဝိသာခသူကြွယ်သည် ပါဠိပုတ်မြို့၌ နေစဉ်ပင် “သီဟိုဠ်ကျွန်းသည် စေတီတော်အစဉ်ဖြင့် တန်ဆာဆင်သကဲ့သို့ ရှိကြောင်း၊ သင်္ကန်းရောင်ဖြင့် တောက်ပလျက် ရှိကြောင်း၊ ထိုသီဟိုဠ်ကျွန်း၌ အလိုရှိရာရာအရပ်မှာပင် ထိုင်နေရန် အိပ်နေရန် ဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ လျှောက်ပတ်သောဥတု၊ လျှောက်ပတ်သောကျောင်း၊ လျှောက်ပတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ လျှောက်ပတ်သောတရားနာခြင်းဟူသော သပ္ပာယ်အလုံးစုံကို ထိုကျွန်း၌ ရလွယ်ကြောင်း” ဟူ၍ သတင်းကြားရလေသည်။

ဝိသာခသူကြွယ်သည် မိမိ၏စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို သားမယားအား အပ်နှင်းခဲ့ပြီးလျှင် ပုဆိုးအစွန်း၌ ထုပ်ဖွဲ့ထားသော အသပြာတစ်ခုသာ ပါသည်ဖြစ်၍ အိမ်မှ ထွက်ခဲ့လေသည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေ သင်္ဘောဆိပ်သို့ ရောက်သောအခါ သင်္ဘောကို ငုံ့လျက် တစ်လမျှနေရ၏။ ထိုသို့နေစဉ် ဝိသာခသူကြွယ်သည် ရောင်းဝယ်မှု၌ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် ဤအရပ်မှ ပစ္စည်းကိုဝယ်ယူပြီးလျှင် ထိုအရပ်၌ရောင်းလျက် တရားနှင့်ယှဉ်သော ကုန်သွယ်ခြင်းဖြင့် ထိုတစ်လအတွင်း၌ပင် ငွေတစ်ထောင် စုမိလေသည်။ ထို့နောင် အစဉ်အတိုင်း မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်သို့ လာရောက်၍ ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းလေသည်။

ဝိသာခသူကြွယ်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးရန် သိမ်သို့ ခေါ်သွားသောအခါ သူ၏ခါးပိုက်ကြားမှ ထိုငွေတစ်ထောင် အိတ်သည် မြေသို့ ကျသွားလေ၏။ “ဤအရာကား အဘယ်နည်း” ဟု မေးလတ်သော် “အသပြာငွေ တစ်ထောင်ပါ ဘုရား” ဟု လျှောက်၏။ “ဥပါသကာ - ရှင်ရဟန်း ဖြစ်သောကာလမှစ၍ စီမံရန် မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ယခုပင် ဤငွေကို စီမံ

ပါလော့” ဟု သံဃာက ဆိုသောအခါ “ဝိသာခ၏ ရှင်ရဟန်းပြုရာဌာနသို့ လာကြသော သူတို့သည် အချင်းနှီးလက် ရှိကာ ပြန်မသွားကြရပါစေလင့်” ဟု ဆိုလျက် ငွေထုပ်ကို ဖြည့်၍ သိမ်တန်ဆောင်းဝန်းမြေပြင်၌ ဖြန့်ကြဲပြီးလျှင် ရှင်ပြု ၍ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။

ဝိသာခရဟန်းသည် ငါးဝါရ၍ ဒွေမာတိကာကို ကျေပွန်အောင် လေ့လာကာ ပဝါရဏာပြုပြီးလျှင် မိမိနှင့် သင့် လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူပြီးလျှင် ကျောင်းတစ်ခုစီ၌ လေးလစီနေကာ အညီအမျှဖြစ်သော နေခြင်းဖြင့် နေလျက် တစ်နိုင်ငံလုံးသို့ လှည့်လည်နေလေသည်။ ဤသို့ လှည့်လည်နေသော ဝိသာခမထေရ်သည် မိမိ၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ရှာ မိုးကာ တောအကြား၌ တည်လျက် ခြင်္သေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ကြိုးဝါးကာ ဤအကြောင်းအရာကို မြွက်ဆိုလေသည်-

“အကြင်မျှသော ကာလမှ စ၍ ရဟန်းဖြစ်ခဲ့၏။ အကြင်မျှသော ကာလဖြင့် ဤတောအလယ်သို့ ရောက်လာ၏။ ဤကာလအတွင်း၌ ချွတ်ချော်သောအကျင့်မည်သည် မရှိပေ။ အရှင်ဝိသာခ- သင် ရထားသော ဂုဏ်ကျေးဇူးလာဘ် တို့သည် ဪ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ပါပေကုန်စွတကား” ဟူ၍ ပင်တည်း။

ထိုဝိသာခမထေရ်သည် စိတ္တလတောင်ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရန် လမ်းနှစ်ခုသို့ ရောက်၍ “ဤဘက်လမ်းသည် သွားသင့်သည့်လမ်းလေလော၊ သို့မဟုတ် ဤဘက်လမ်းလေလော” ဟု စဉ်းစားလျက် ရပ်တန့်နေ၏။ ထိုအခါ တောင် စောင့်နတ်သည် လက်ကို ဆန့်တန်း၍ “ဤသည်ကား လမ်းတည်း” ဟု ဆိုကာ မထေရ်အား ညွှန်ပြလေသည်။ ဝိသာခ မထေရ်သည် စိတ္တလတောင်ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ ထိုကျောင်းတိုက်၌ လေးလပတ်လုံးနေပြီးလျှင် “မိုး သောက်ထအခါ၌ သွားတော့မည်” ဟု ကြံစည်ကာ လျောင်းစက်နေလေ၏။ ထိုအခါ စင်္ကြံဦးသပြေပင်၌ အုပ်စိုးနေ သော ရုက္ခစိုးနတ်သည် လှေကားပျဉ်ချပ်၌ ထိုင်လျက် လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ ငိုနေလေသည်။

“ဤငိုနေသူကား အဘယ်သူနည်း၊ အဘယ်ကြောင့် ငိုသနည်း” ဟု မထေရ်က မေးသော် “အကျွန်ုပ်သည် သပြေပင်စောင့်နတ်ပါဘုရား၊ အရှင်ဘုရားကြွသွားမည်ကို အကြောင်းပြု၍ ငိုပါသည်။ အရှင်ဘုရား ဤအရပ်၌ နေ လျှင် နတ်တို့သည် အချင်းချင်းမေတ္တာကို ရကြပါသည်ဘုရား၊ ယခု အရှင်ဘုရားကြွသွားလျှင် ထိုနတ်တို့သည် ခိုက်ရန် ကို ပြုကြပါလိမ့်မည်။ ရန်ရင်းကြမ်းကြုတ်သောစကားကိုလည်း ပြောဆိုကြပါလိမ့်မည်” ဟု လျှောက်၏။ ဝိသာခ မထေရ်သည် “ဤအရပ်၌ ငါနေလျှင် သင်တို့အား အကယ်၍ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း ဖြစ်ပါမူ ကောင်းပါပြီ” ဟု ဆို၍ နောက်ထပ်လေးလပတ်လုံးလည်း ထိုအရပ်၌နေပြီးလျှင် တစ်ဖန် ရှေးနည်းတူပင် သွားရန် စိတ်ကူးကြံစည်ပြန်၏။ နတ် သည်လည်း တစ်ဖန် ရှေးနည်းတူပင် လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ ငိုနေပြန်လေသည်။ ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဝိသာခမထေရ်သည် ထိုအရပ်၌ပင် နေ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလေသည် - ဤကား မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသောရဟန်းကို နတ်တို့က ချစ်ပုံ တည်း။

၆။ နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ကြခြင်း

မိဘတို့သည် သားကို စောင့်ရှောက်ကုန်သကဲ့သို့ နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ကြသည်။

၇။ မေတ္တာပွားသူ၏ကိုယ်၌ မီး အဆိပ် လက်နက် မကျရောက်နိုင်ခြင်း

မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသောသူ၏ကိုယ်၌ ဥတ္တရာမည်သော ဥပါသိကာ၏ကိုယ်၌ ဆီပူမလောင်သကဲ့သို့ မီး သည်လည်း မလောင်ပေ။ သံယုတ်နိကာယ်ဆောင် စူဠသီဝမထေရ်မှာကဲ့သို့ အဆိပ်သည်လည်း မသင့်နိုင်ပေ။ သံကိစ္စ သာမဏေ၏ ကိုယ်မှာကဲ့သို့ ဓားလက်နက်သည်လည်း မကျရောက်နိုင်ပေ။ “မေတ္တာပွားသူ၏ကိုယ်ကို မဖျက်ဆီးနိုင်” ဟု ဆိုလို၏။

သားငယ်ရှိသော မိခင်နွားမဝတ္ထု

မိခင်နွားမတစ်ကောင်သည် သားငယ်နွားကလေးအား နို့တိုက်လျက် ရပ်တည်နေလေ၏။ မုဆိုးတစ်ယောက် သည် ထိုနွားမကို ထိုးအံ့ဟု လက်ကို နောက်သို့ ပစ်လွှဲ၍ အရှိန်ယူကာ လှံရှည်ကို ပစ်လွှတ်လိုက်၏။ ထိုလှံသည် နွားမ ၏ ကိုယ်ကို ထိခိုက်၍ ထန်းရွက်ကဲ့သို့ ခွေလိပ်သွားလေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ဥပစာရ၏အစွမ်းကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ အပ္ပနာ၏အစွမ်းကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ သားငယ်ဖြစ်သော နွားကလေး၌ အားကြီးသော ချစ်ခင်စိတ်ရှိခြင်း သက်သက်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေသည်။ မေတ္တာသည် ဤသို့ပင် ကြီးမားသောအာနုဘော် ရှိပေသည်။

၈။ လျင်စွာ စိတ်တည်ကြည်ခြင်း

မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား စိတ်သည် လျင်စွာပင် တည်ကြည်၏။ တည်ကြည်ခြင်း၌ နှောင့်နှေးခြင်း မည်သည် မရှိပေ။

၉။ မျက်နှာအဆင်း ကြည်လင်ခြင်း

အညှာမှကြွေကျသော ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့ မေတ္တာပွားသူ၏မျက်နှာသည် အထူးသဖြင့်ကြည်လင်သော အဆင်း ရှိ၏။

၁၀။ မတွေဝေဘဲ သေရခြင်း

မေတ္တာဖြင့်နေလေ့ရှိသောသူမှာ တွေဝေလျက် သေခြင်းမည်သည် မရှိပေ။ အိပ်ပျော်သွားသကဲ့သို့ပင် တွေဝေ ခြင်း မရှိဘဲသာလျှင် သေရ၏။

၁၁။ သေပြီးနောက် ဗြဟ္မာ့လောက၌ ဖြစ်ရခြင်း

မေတ္တာသမာပတ်မှ အထက်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်လတ်သော် ဤလူ့ဘဝမှ စုတေ၍ အိပ်ပျော်နေရာမှ နိုးသောသူကဲ့သို့ ဗြဟ္မာ့လောက၌ ဖြစ်ရ၏။

အိပ်, နိုး, မက်, ချစ်၊ ချစ်, စောင့်, မီး, တည်၊ ကြည်, သေ, ဗြဟ္မာ၊ ဆယ့်တစ်ဖြာ မေတ္တာအာနိသင်။

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

၂။ ကရုဏာဗြဟ္မာဓိဟာရ ပွားပုံ အပ္ပဋ္ဌ်

ကရုဏာကို ပွားလိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် သနားခြင်းကရုဏာ ကင်းမဲ့ခြင်း၏ အပြစ်ကိုလည်းကောင်း, သနားခြင်း ကရုဏာ၏ အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်းကောင်း ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ကရုဏာဘာဝနာကို အားထုတ်အပ်၏။

ရှေးဦးစွာ ကရုဏာ မပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်

ကရုဏာဘာဝနာကို အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ရှေးဦးစွာ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့၌ အားမထုတ် အပ်သေးပေ။ အကြောင်းမှာ -

- (ပိယပုဂ္ဂိုလ်) ချစ်အပ်သောသူသည် ချစ်အပ်သူအရာ၌သာ တည်၏။ သနားအပ်သည့်အရာ၌ မတည်ပေ။
- (အတိပိယပုဂ္ဂိုလ်) အလွန်ချစ်သောသူသည် အလွန်ချစ်သောသူအရာ၌ သာလျှင် တည်၏ ။ ပ ။
- (မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်) အလယ်အလတ်ဖြစ်သူသည် အလယ်အလတ်အရာ၌ သာလျှင် တည်၏ ။ ပ ။
- (အပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ်) မချစ်အပ်သောသူသည် မချစ်အပ်သောသူအရာ၌ သာလျှင် တည်၏ ။ ပ ။
- (ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်) ရန်သူသည် ရန်သူအရာ၌ သာလျှင် တည်၏ ။ ပ ။
- (လိင်္ဂဝိသဘာဝ) လိင်အသွင် ကွဲပြားသောသူသည် ကရုဏာ၏ နယ်ပယ် မဟုတ်သည်သာ။
- (ကာလကတပုဂ္ဂိုလ်) သေလွန်ပြီးသောသူသည်လည်း ကရုဏာ၏ နယ်ပယ် မဟုတ်သည်သာ။

ရှေးဦးစွာ ကရုဏာ ပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်

“ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် ကရုဏာနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့် တစ်ခုသောအရပ်ကို ဖြန့်၍ နေ သနည်း၊ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသော မကောင်းဆိုးဝါးသည့် အခြေအနေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်ကို တွေ့မြင်ရလျှင် သနားကရုဏာသက်ရာသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ကို သနားခြင်းကရုဏာဖြင့် ဖြန့်၏” ဟု အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိ၌ ဟောထားသောကြောင့် -

အလွန်ဆင်းရဲခြင်းသို့ရောက်၍ သနားစရာကောင်းသော (ဝါ) သနားစရာကောင်းသော ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသော မကောင်းဆိုးဝါးသည် အခြေအနေရှိသော ခိုကိုးရာမဲ့ အထီးကျန်သောယောက်ျားသည် အစာအာဟာရပြတ်လျက် ခွက်ကို ရှေ့၌ ချထားလျက် ခိုကိုးရာမဲ့သူတို့၏ နေရာဇရပ်၌ ထိုင်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ နန္ဒာစွဲကပ်သော လက်ခြေတို့မှ ပိုးလောက်များ ထွက်ကျလျက် နာကျင်ကိုက်ခဲသဖြင့် ညည်းတွားမြည်တမ်းနေသည်ကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်ရပြီးလျှင် - “ဤသတ္တဝါသည် ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်နေရှာလေစွ၊ ဤဆင်းရဲမှ လွတ်ပါမူ ကောင်းလေစွ” ဟု ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရှေးဦးစွာ သနားခြင်းကရုဏာကို ပွားအပ်၏။

မကောင်းမှုပြုလေ့ရှိသူ ပါပကာရီပုဂ္ဂိုလ်ကို ကရုဏာပွားပုံ

ထိုသို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို မမြင်တွေ့ရပါမူ ချမ်းသာနေသူပင် ဖြစ်သော်လည်း မကောင်းမှုပြုလေ့ရှိသူဖြစ်လျှင် ထိုသို့သောပုဂ္ဂိုလ် (ပါပကာရီပုဂ္ဂိုလ်)ကို အသတ်ခံရမည့်သူနှင့် ဥပမာပြု၍ သနားခြင်းကရုဏာကို ပွားအပ်၏။

အဘယ်သို့နည်း? ဟူမူ - ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွ ဖမ်းမိလာသောခိုးသူကို သတ်ကြလေ ဟု ချမှတ်လိုက်သော မင်း၏အမိန့်ဖြင့် မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် လက်ပြန်ကြိုးစသည်ဖြင့် ချည်နှောင်ကုန်၍ လမ်းလေးခွဆုံအရပ်၌ အချက်ပေါင်းတစ်ရာမက ရိုက်နှက်ကုန်လျက် သူသတ်ကုန်းသို့ ဆောင်လာ၏။ ထိုခိုးသူအား လူအများတို့က ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်၊ ပန်းနံ့သာ၊ ကွမ်းတို့ကို ပေးကြ၏။

ထိုခိုးသူသည် ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို စားသောက်လျက် သုံးဆောင်ဖွယ်စည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံသကဲ့သို့ သွားနေသော်လည်း ထိုခိုးသူကို “ဤသူသည် ချမ်းသာပေစွ၊ များစွာသော သုံးဆောင်ဖွယ်စည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံပေစွ” ဟူ၍ မည်သူကမျှ မထင်မှတ်ပေ။ စင်စစ်အားဖြင့်မူ “ဤသူသည် ယခုပင် သေရရှာတော့မည်၊ သူသည် ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း သေခြင်းနှင့် နီးကပ် နီးကပ် သွားလေတော့သည်” ဟူ၍သာ ဆင်ခြင်လျက် လူအပေါင်းက ထိုခိုးသူကို သနားကရုဏာသက်သကဲ့သို့ -

ထို့အတူပင် ကရုဏာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်နေသောယောဂီသည် ချမ်းသာနေသော်လည်း မကောင်းမှု ပြုလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဤသူသည် ယခုအခါ ချမ်းသာလျက်၊ ကောင်းစွာဝတ်ဆင်လျက်၊ သုံးဆောင်ဖွယ်စည်းစိမ်ကို သုံးဆောင်နေသော်လည်း ခွါရသုံးပါးတို့တွင် တစ်ခုမျှဖြင့်ပင် ပြုထားသောကောင်းမှုကံ မရှိခြင်းကြောင့် မကြာမီပင် အပါယ်ဘုံတို့၌ များစွာသောဆင်းရဲကို ခံစားရရှာလိမ့်မည်” ဟု ဤသို့ ဆင်ခြင်၍ သနားခြင်းကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်ပေသည်။

ကရုဏာပွားပုံ အစီအစဉ်

- ဤသို့ ထိုသနားထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ကရုဏာပွားစေပြီး၍ -
- ထို့နောင် ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ ပွားစေအပ်၏။
- ထို့နောင် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊
- ထို့နောင် ရန်သူ၌ ပွားစေအပ်၏။

ထိုသို့ အစဉ်အတိုင်း ကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ယောဂီအား ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် ရန်သူ၌ အကယ်၍ အမျက်ဒေါသ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုအမျက်ဒေါသကို မေတ္တာဘာဝနာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် ငြိမ်းစေအပ်၏။

ကောင်းမှုများစွာ ရှိနေသောသူကို ကရုဏာပွားပုံ

ပြုထားသော ကောင်းမှုများစွာ ရှိနေသောသူပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ဉာတိဗျသန၊ ရောဂဗျသန၊ ဘောဂဗျသန စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ပျက်စီးခြင်း(ဗျသန)နှင့် တွေ့ကြုံနေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြားရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ထိုဗျသနတို့နှင့် တွေ့ကြုံခြင်း မရှိငြားသော်လည်း ဝဋ်ဆင်းရဲကို မကျော်လွန်နိုင်သေးသော ကြောင့်လည်းကောင်း “ဤသူမှာ ဆင်းရဲသို့ ရောက်နေစွတကား” ဟု ဤသို့ ဆင်ခြင်လျက် ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း သနားခြင်းကရုဏာကို ပွားစေအပ်၏။

သီမာသမ္ဘေဒနှင့် အပ္ပနာသို့ရောက်ပုံ စသည်

ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် မိမိ၊ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရန်သူ ဟူသော လေးဦးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးလျှင် ထိုသီမာသမ္ဘေဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော သမထနိမိတ်ကို မှီဝဲပွားများ အကြိမ် များစွာပြုလျက် မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် ဈာန်သုံးပါး လေးပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပ္ပနာကို ပွားစေအပ်၏။

အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာလာ ဝါဒကွဲ

အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၌ -

“ရှေးဦးစွာ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို ကရုဏာပွားအပ်၏။

ထိုရန်သူ၌ စိတ်ကိုနူးညံ့အောင် ပြုပြီးလျှင် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသူကို ပွားအပ်၏။

ထို့နောင် ချစ်အပ်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို ပွားအပ်၏။

ထို့နောင် မိမိကိုယ်ကို ပွားအပ်၏” ဟူ၍ ဤအစဉ်ကို ပြဆိုထား၏။

ထိုပြဆိုချက်သည် “ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသော၊ မကောင်းဆိုးဝါးသည့် အခြေအနေရှိနေသောသူကို တွေ့မြင်ရလျှင် သနားကရုဏာသက်ရာသကဲ့သို့” ဟု ဟောထားသော ဝိဘင်းပါဠိနှင့် မညီပေ။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော အစဉ်ဖြင့်သာလျှင် ဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ရပေမည်။

အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ကရုဏာပွားခြင်းနှင့် အာနိသင်အကျိုး

“ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်ခြင်း” ဟူသော အမျိုးမျိုး အထွေထွေ ကရုဏာပွားခြင်း၊ “ချမ်းသာစွာအိပ်ရ၏” အစရှိသော အာနိသင်အကျိုးတို့ကို မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်ကုန်၏။

ကရုဏာ ၁၃၂-ပါး ရေတွက်ပုံ

အနောဓိသရဏ ကရုဏာ	= အခြင်းအရာ ၅-ပါး × ကရုဏာ ၁-ပါး = ၅-ပါး
ဩဓိသရဏ ကရုဏာ	= အခြင်းအရာ ၇-ပါး × ကရုဏာ ၁-ပါး = ၇-ပါး
ဒိသာရဏ ကရုဏာ	= အခြင်းအရာ ၁၂-ပါး × ကရုဏာ ၁-ပါး × အရပ် ၁၀-မျက်နှာ = ၁၂၀-ပါး
၁၃၂-သွယ် ကရုဏာ	= အနောဓိသ + ဩဓိသ + ဒိသာ
	= ၅ + ၇ + ၁၂၀

၃။ မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရ ပွားပုံ အပ္ပင်

ရှေးဦးစွာ မုဒိတာ မပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်

မုဒိတာဘာဝနာကို အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ရှေးဦးစွာ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့၌ အားမထုတ်အပ်သေးပေ၊ မှန်ပေ၏ -

- ချစ်အပ်သောသူသည် ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့်သာလျှင် မုဒိတာ၏နီးသောအကြောင်း မဖြစ်ပေ၊
- အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရှိအံ့နည်း၊
- လိင်ကွဲပြားသောသူ၊ သေလေသောသူတို့ကား မုဒိတာ၏နယ်ပယ် မဟုတ်သည် သာတည်း။

ရှေးဦးစွာ မုဒိတာ ပွားစေအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်

အလွန်ချစ်အပ်သောသူငယ်ချင်းသည်ကား မုဒိတာ၏ နီးသောအကြောင်း ဖြစ်နိုင်ပေ၏။ ယင်းသူငယ်ချင်းကို အဋ္ဌကထာ၌ (သောဏ္ဍသဟာယ) သွမ်းဖျင်းဖက် ပြောင်လောင်ဖက်နှင့်တူသော သူငယ်ချင်းဟူ၍ ဆိုထားပေသည်။ ထိုအလွန်ချစ်အပ်သောသူငယ်ချင်းသည် အလွန်ဝမ်းမြောက်တတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေ၏။ ထိုသူသည် ရှေးဦးစွာ ရယ်ရွှင်ပြီးလျှင် နောက်မှ စကားပြောတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအလွန်ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်းကိုမူလည်း ရှေးဦးစွာ မုဒိတာပွားအပ်၏။

သို့မဟုတ် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံလျက် ကောင်းစွာဝတ်စား ပြုပြင်ဆင်ယင်လျက် ဝမ်းမြောက်နေသည်ကို တွေ့မြင်၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြား၍သော်လည်းကောင်း “ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝမ်းမြောက်စွာ တကား၊ ဪ ကောင်းပါပေစွ ကောင်းပါပေစွ” ဟု ဝမ်းမြောက်ခြင်းမုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ မှန်ပေ၏ -

ဤအကြောင်းအရာအထူးကိုပင် စွဲမှီ၍ အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိ၌-

“ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် မုဒိတာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် တစ်ခုသောအရပ်ကို ဖြန့်၍ နေသနည်း၊ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ချစ်အပ် မြတ်နိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကို တွေ့မြင်ရလျှင် ဝမ်းမြောက်ရာသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်းမုဒိတာဖြင့် ဖြန့်၏” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ဒုက္ခိတသတ္တဝါ၌လည်း မုဒိတာပွားနိုင်ပုံ

ယောဂီ၏ သွမ်းဖျင်းဖက်နှင့်တူသော သူငယ်ချင်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်လည်းကောင်း လွန်ခဲ့ပြီးသော ရှေးကာလ၌ ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံခဲ့၍ ယခုမူကား ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသည့် မကောင်းဆိုးဝါးသည့်အခြေအနေ ရှိနေသည် အကယ်၍ ဖြစ်စေကာမူ လွန်ခဲ့ပြီးသော ရှေးကာလ၌ ထိုသူ၏ ချမ်းသာဖူးသည့် အဖြစ်ကိုသာလျှင် ပြန်လည်အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ “ဤသူသည် လွန်ခဲ့ပြီးသော ရှေးကာလ၌ ဤသို့ များသောစည်းစိမ် ရှိခဲ့သည်၊ များသောအခြေအရံ ရှိခဲ့သည်ဖြစ်၍ အမြဲပင် ဝမ်းမြောက်လျက် ရှိခဲ့လေပြီ” ဟု ထိုသူ၏ ဝမ်းမြောက်ခဲ့ပုံ အခြင်းအရာကိုသာ ယူ၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်းမုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။

ထို့ပြင် “နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ တစ်ဖန် ထိုစည်းစိမ်မျိုးကိုရ၍ ဆင်ကျောကုန်း မြင်းကျောကုန်း ရွှေထမ်းစင်တို့ဖြင့် လှည့်လည်ရပေလိမ့်မည်” ဟု နောင်အခါ၌ဖြစ်မည့် ထိုသူ၏ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်အခြင်းအရာကို ယူ၍မူလည်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းမုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။

မုဒိတာပွားပုံ အစီအစဉ်

ဤသို့ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌ မုဒိတာကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် -

ထို့နောင် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊

ထို့နောင် ရန်သူ၌ ဤအစဉ်ဖြင့် မုဒိတာကို မပြတ်ဖြစ်စေအပ်၏။ အပ္ပနာကို ပွားစေအပ်၏။

ယောဂီအား ရှေး၌ဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် ရန်သူ၌ အကယ်၍ အမျက်ဒေါသဖြစ်ငြားအံ့၊ ၎င်းကို မေတ္တာ အရာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ညီမျှသောစိတ် ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးလျှင် ထိုသီမာသမ္ဘေဒ ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော သမထနိမိတ်ကို မှီဝဲပွားများ အကြိမ်များစွာ ပြုလျက် မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် လျှင် ဈာန်သုံးပါး လေးပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပ္ပနာကို ပွားစေအပ်၏။

အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ကရုဏာပွားခြင်းနှင့် အာနိသင်အကျိုး

“ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြား မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်ခြင်း” ဟူသော အမျိုးမျိုး အထွေထွေ မုဒိတာပွားခြင်းကိုလည်းကောင်း “ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏” ဤသို့ အစရှိသော အာနိသင်အကျိုးတို့ကို လည်းကောင်း မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်၏။

မုဒိတာ ၁၃၂-ပါး ရေတွက်ပုံ (ကရုဏာ ၁၃၂-ပါး ရေတွက်ပုံနည်းကို မှိုးပါ။)

~ ~ ~ ~ ~

၄။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ ပွားပုံ အဖွင့်

ဥပေက္ခာဘာဝနာကို ပွားလိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့၌ ဈာန်သုံးပါး လေးပါးအပေါင်း ကို ရပြီးနောက် ကျေပြန်သော တတိယဈာန်(စတုတ္ထဈာန်)မှ ထ၍ -

- “ချမ်းသာကြပါစေ” ဤသို့ စသည်၏အစွမ်းဖြင့် သတ္တဝါတို့၌ ယုယမြတ်နိုးသောနှလုံးသွင်းမှုနှင့် ယှဉ်ခြင်း၊
 - မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်း၏ အနီး၌ ကျက်စားခြင်း၊
 - သောမနဿ(စိတ်ရှင်လန်းချမ်းသာမှု)နှင့် ယှဉ်ခြင်းတို့ကြောင့် ရှေးဘာဝနာသုံးပါးတို့သည် ရုန့်ရင်းကုန်၏
- ဟု - ဤသို့ ရှေးဘာဝနာသုံးပါးတို့၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်ပြီးလျှင် . . .

ငြိမ်သက်သောသဘောရှိခြင်းကြောင့် ဥပေက္ခာ၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်း ရှုမြင်ပြီးလျှင် -

ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို လျစ်လျူရှု၍ ဥပေက္ခာကို စတင်ပွား များအပ်၏။ ထို့နောင် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့၌ ပွားများအပ်၏။ မှန်ပေ၏-

“ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့် တစ်ခုသောအရပ်ကို ဖြန့်၍ နေ သနည်း၊ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် မချစ်မမုန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကို တွေ့မြင်ရလျှင် လျစ်လျူရှုသည် ဖြစ်ရာ ဘိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို လျစ်လျူရှုခြင်း ဥပေက္ခာဖြင့် ဖြန့်၏” ဟူသောစကားကို ဟောတော်မူပေသည်။

ဥပေက္ခာပွားပုံ အစီအစဉ်

ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဥပေက္ခာကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် -

- ထို့နောင် ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊
- ထို့နောင် သွမ်းဖျင်းဖက်နှင့်တူသော သူငယ်ချင်း၌၊
- ထို့နောင် ရန်သူ၌ ဖြစ်စေအပ်၏။

ဤသို့အားဖြင့် ဤပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးနှင့် မိမိဟူသော ဤအလုံးစုံတို့၌ အလယ်အလတ် လျစ်လျူရှုခြင်းသဘော၏ အစွမ်းအားဖြင့် သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးလျှင် ထိုသီမာသမ္ဘေဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော သမထနိမိတ်ကို မှီဝဲအပ် ပွားစေ

အပ် အကြိမ်များစွာပြုအပ်၏။ ဤသို့ပြုနေသောယောဂီအား ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် စတုတ္ထဈာန်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

- မေး** - ဥပေက္ခာစတုတ္ထဈာန်သည် ပထဝီကသိုဏ်း စသည်တို့၌ တတိယဈာန်ကို ရသောသူအားလည်း ဖြစ်ပါသလော?
- ဖြေ** - မဖြစ်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း - အာရုံ၏ သဘောမတူသောကြောင့် မေတ္တာစသည်တို့၌ တတိယဈာန်ကို ရသောသူအားသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်ပေသည်။

အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ဥပေက္ခာပွားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အာနိသင်အကျိုးတို့ကို ရခြင်းကိုလည်းကောင်း မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်ပေသည်။

~ ~ ~ ~ ~

ပြီးဖြစ်ပြီဆိုချက်

(က) ဝဇနတ္ထ သဒ္ဓါအနက်

မေတ္တာ မည်ပုံ

- အစီးအပွားကို ပြုလိုသောအားဖြင့် (ဝါ-ချမ်းသာစေလိုသောအားဖြင့်) ချစ်တတ်သောကြောင့် မေတ္တာ မည်၏။
- တစ်နည်း - မိတ္တ ခေါ် မိတ်ဆွေ၌ ဖြစ်သောကြောင့် မေတ္တာ မည်၏။
- တစ်နည်း - ချမ်းသာစေလိုခြင်းသဘောသည် မိတ္တ ခေါ် မိတ်ဆွေ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် မေတ္တာ မည်၏။

ကရုဏာ မည်ပုံ

- သူတစ်ပါး၏ဆင်းရဲကို မြင်ရကြားရသည်ရှိသော် သူတော်ကောင်းတို့၏ နှလုံးတုန်ခြင်းကို ပြုတတ်သောကြောင့် ကရုဏာ မည်၏။
- တစ်နည်း - သူတစ်ပါး၏ ဆင်းရဲကို ညှဉ်းဆဲတတ် ပယ်ဖျောက်တတ်သောကြောင့် ကရုဏာ မည်၏။
- တစ်နည်း - ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသောသူတို့၌ ဖြန့်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ပြန့်စေအပ်သောကြောင့် ကရုဏာ မည်၏။

မုဒိတာ မည်ပုံ

- မုဒိတာနှင့် ပြည့်စုံသောသူတို့သည် ထိုမုဒိတာ၏ အကူအညီဖြင့် ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ဝမ်းမြောက် ကြောင်း (အကူအညီ) ဖြစ်သောကြောင့် မုဒိတာ မည်၏။
- တစ်နည်း - ဝမ်းမြောက်တတ်သောကြောင့် မုဒိတာ မည်၏။
- တစ်နည်း - မုဒိတာ ဟူသည်မှာ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသဘောမျှသာ ဖြစ်သည်။

ဥပေက္ခာ မည်ပုံ

‘ရန်ကင်းကြပါစေ’ ဤသို့အစရှိသော ကြောင့်ကြဗျာပါရကို ပယ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလယ်အလတ် သဘောရှိခြင်းသို့ ရောက်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း ဘက်မလိုက်ဘဲ အညီအမျှအသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်၏ (လျစ်လျူ ရှုတတ်၏)။ ထို့ကြောင့် ဥပေက္ခာ မည်၏။

(ခ) လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်

မေတ္တာ၏ လက္ခဏာစသည်

- သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ပြုကျင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ပေးခြင်း ကိစ္စရသ ရှိ၏။
- ရန်ငြိုးအမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်သည့် အနေအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သူ၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိ၏။
- သတ္တဝါတို့၏ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်အဖြစ်ကို ရှုခြင်းဟူသော ယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။

ကရုဏာ၏ လက္ခဏာစသည်

- သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲကိုပယ်လိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- သူတစ်ပါး တို့၏ ဆင်းရဲကို (ပယ်လိုသဖြင့်) သည်းမခံနိုင်ခြင်း ကိစ္စရသ ရှိ၏။
- သတ္တဝါတို့ကို မညှင်းဆဲလိုသောအားဖြင့် (ဝါ- ညှင်းဆဲခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်) ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိ၏။
- ဆင်းရဲ၏ အနှိပ်စက်ခံရသောသူတို့၏ အားကိုးရာ မရှိခြင်းကို ရှုမြင်ခြင်းဟူသော ယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။

မုဒိတာ၏ လက္ခဏာစသည်

- သူတစ်ပါးမှာ စည်းစိမ်ပြည့်စုံ ကုံလုံသည်ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ငြူစူမှု မနာလိုမှုကင်းခြင်း ကိစ္စရသ ရှိ၏။
- သူတစ်ပါးစည်းစိမ်၌ မမေ့လျော်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်သောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိ၏။
- သတ္တဝါတို့၏စည်းစိမ်ကို ရှုမြင်လိုခြင်းဟူသော ယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။

ဥပေက္ခာ၏ လက္ခဏာစသည်

- ဘက်မလိုက်ဘဲ အလယ်၌တည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- သတ္တဝါတို့၌ ညီမျှသည်၏အဖြစ်ကို ရှုခြင်း ကိစ္စရသ ရှိ၏။
- သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းတို့၏ ငြိမ်းခြင်းအနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိ၏။
- “သတ္တဝါတို့သည် ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် အဘယ်သူ၏အလိုအားဖြင့် ချမ်းသာကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်အံ့နည်း၊ ဆင်းရဲမှလည်း လွတ်ကုန်အံ့နည်း၊ ရောက်အပ်ရအပ်ပြီးသော စည်းစိမ်မှလည်း မဆုတ်ယုတ် မဆုံးရှုံးဘဲ ရှိကုန်အံ့နည်း” ဟု ဤသို့ ဆင်ခြင်လျက် ဖြစ်သော ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိခြင်းကို ရှုမြင်ခြင်းဟူသော ယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

(ဂ) ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း(သမ္ပတ္တိ), ပျက်စီးခြင်း(ဝိပုတ္တိ)

- (၁) ဗျာပါဒ ဒေါသ၏ ဝေးကွာသောအားဖြင့် ငြိမ်းခြင်းသည် မေတ္တာ၏ ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း ပေတည်း၊ ခင်မင်တွယ်တာလျက် ချစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်း ပေတည်း။
- (၂) ညှင်းဆဲလိုသော ဒေါသ(ဝိဟိသာ)၏ ငြိမ်းခြင်းသည် ကရုဏာ၏ ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း ပေတည်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှုသောကဖြစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်း ပေတည်း။

- (၃) သူတစ်ပါးစည်းစိမ်၌ မပျော်မွေ့မှု(အရတိ)၏ ငြိမ်းခြင်းသည် မုဒိတာ၏ ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း ပေတည်း၊
ခင်မင်ရင်းနှီးသည့် အနေအားဖြင့် ဝမ်းသာရွှင်ပျမှု၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်း ပေတည်း။
- (၄) သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းတို့၏ ငြိမ်းခြင်းသည် ဥပေက္ခာ၏ ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း ပေတည်း၊
ဂေဟသီတ-ခေါ် ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော အညာဏုပေက္ခာ (ဉာဏ်ကင်းသော-ဝါ-မောဟနှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာ)
၏ဖြစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်း ပေတည်း။

(ဃ) ပယောဇဉ် အကျိုး

ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးလုံးတို့၏ ဆက်ဆံသောအကျိုး (သာဓာရဏပယောဇဉ်)

- ၁။ ဝိပဿနာချမ်းသာ၊
- ၂။ ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော သုဂတိဘဝကို ရခြင်း (ဘဝသမ္ပတ္တိ)တို့ ဖြစ်၏။

ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့၏ မဆက်ဆံသော သီးသန့်အကျိုး (အသာဓာရဏပယောဇဉ်)

- ၁။ မေတ္တာသည် - ဗျာပါဒ ဒေါသ ကင်းကွာခြင်းအကျိုး ရှိ၏။
- ၂။ ကရုဏာသည် - ညှဉ်းဆဲလိုခြင်း ဝိဟိသာ ကင်းကွာခြင်းအကျိုး ရှိ၏။
- ၃။ မုဒိတာသည် - သူ့ချမ်းသာ၌ မမွေ့လျော်ခြင်း အရတိတရား ကင်းကွာခြင်းအကျိုး ရှိ၏။
- ၄။ ဥပေက္ခာသည် - တပ်မက်ခြင်းရာဂ ကင်းကွာခြင်းအကျိုး ရှိ၏။

အောက်ပါ သာဓကစကားလည်း ရှိပေ၏။

“ငါ့ရှင် - မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိသည် ဗျာပါဒ၏ ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်း(နိဿရဏ) ပေတည်း၊ ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိသည် ညှဉ်းဆဲလိုခြင်း(ဝိဟိသာ)၏ ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်းပေတည်း၊ မုဒိတာစေတောဝိမုတ္တိသည် သူ့စည်းစိမ်ချမ်းသာ၌ မမွေ့လျော်ခြင်း(အရတိ)၏ ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်း ပေတည်း၊ ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တိသည် တပ်မက်ခြင်းရာဂ၏ ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်း ပေတည်း” ဟူ၍ ပင်တည်း။

(င) အနီးရန်သူနှင့် အဝေးရန်သူ

ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးမှာ အနီးရန်သူ အဝေးရန်သူဟူ၍ ၂-ပါး ၂-ပါးစီသော ရန်သူတို့ ရှိကြ၏။

မေတ္တာ၏ အနီးရန်သူမှာ ရာဂ ဖြစ်၏။

လူတစ်ယောက်၏ အနီး၌ ကျက်စားသောရန်သူကဲ့သို့ ရာဂသည် ဂုဏ်ကိုရှုခြင်းအားဖြင့် မေတ္တာနှင့် သဘောတူခြင်းကြောင့် မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ အနီးကပ်ရန်သူပေတည်း၊ ထိုရာဂသည် လျင်စွာဝင်ရောက်ခွင့်ကို ရတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအနီးကပ်ရန်သူဖြစ်သော ရာဂမှ မေတ္တာကို ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်အပ်၏။

မေတ္တာ၏ အဝေးရန်သူမှာ ဒေါသ ဖြစ်၏။

လူတစ်ယောက်၏ တောင်အစရှိသော ရှုပ်ရာအရပ်ကို မှီသော ရန်သူကဲ့သို့ ဗျာပါဒဒေါသသည် သဘောတူသော ရာဂနှင့် သဘောမတူခြင်းကြောင့် (ဝါ-မေတ္တာနှင့် သဘောမတူခြင်းကြောင့်) ဝေးသောရန်သူပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသောရန်သူဖြစ်သော ဗျာပါဒမှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းလျက် မေတ္တာကို ပွားစေအပ်၏။
မစိုးရိမ်ရခြင်း၏အကြောင်းမှာ မေတ္တာကိုလည်း ပွားစေလတ္တံ့, အမျက်ထွက်ခြင်းကိုလည်း ပြုလတ္တံ့ဟူသော ဤသို့ဖြစ်ရန်အကြောင်း မရှိသည်သာတည်း။

ကရုဏာ၏ အနီးကပ်ရန်သူမှာ ဂေဟသိတဒေါမနဿ ဖြစ်၏။

အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော လောကာမိသခေါ် လူတို့ ၏ကာမဂုဏ်အစာနှင့် စပ်ဆိုင်ကုန်သော, မျက်စိဖြင့်မြင်အပ်ကုန်သော အဆင်းရူပါရုံတို့ကို မရခြင်းကို အစွဲပြု၍ မရလေခြင်းဟု အဖန်ဖန်ရှုဆင်ခြင်သောသူအားလည်းကောင်း၊ ရှေးအခါက ရဲခဲဖူး၍ ယခုအခါ ချုပ်လေပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးလေပြီးသော အဆင်းရူပါရုံကို အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်မိသောသူအားလည်းကောင်း နှလုံးမသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော နှလုံးမသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်းသည် ဂေဟသိတ ဒေါမနဿ = ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော နှလုံးမသာခြင်း မည်၏။

ဤဂေဟသိတဒေါမနဿ = ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော နှလုံးမသာခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်းကို ရှုခြင်းအားဖြင့် သဘောတူခြင်းကြောင့် ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ နီးသောရန်သူ ပေတည်း။

ကရုဏာ၏ အဝေးရန်သူမှာ ညှင်းဆဲလိုခြင်း (ဝိဟိသာ) ဖြစ်၏။

ကရုဏာ၏သဘာဝဖြစ်သော ဒေါမနဿနှင့် သဘောမတူခြင်းကြောင့် ညှင်းဆဲလိုခြင်း(ဝိဟိသာ)သည် ဝေးသောရန်သူပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသောရန်သူဖြစ်သော ဝိဟိသာမှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းလျက် ကရုဏာကို ပွားစေအပ်၏။ မစိုးရိမ်ရခြင်း၏အကြောင်းမှာ သနားခြင်းကရုဏာကိုလည်း ပြုလတ္တံ့ ဖြစ်စေလတ္တံ့, လက်စသည်တို့ဖြင့်လည်း ညှင်းဆဲလတ္တံ့ - ဟူသော ဤသို့ဖြစ်ရန်အကြောင်း မရှိသည်သာတည်း။

မုဒိတာ၏ အနီးရန်သူမှာ ဂေဟသိတသောမနဿ ဖြစ်၏။

အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော လောကာမိသခေါ် လူတို့၏ ကာမဂုဏ်အစာနှင့် စပ်ဆိုင်ကုန်သော မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သော အဆင်းရူပါရုံတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ရပေစွဟု အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်သောသူအားလည်းကောင်း၊ ရှေးအခါက ရဲခဲဖူး၍ ယခုအခါ လွန်လေပြီး ချုပ်လေပြီး ပျက်စီးလေပြီးသော အဆင်းရူပါရုံကို ခံစားရသည့်အနေအားဖြင့် ပြန်လည်၍ အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်မိသောသူအားလည်းကောင်း စိတ်ရွှင်လန်းဝမ်းသာခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော စိတ်ရွှင်လန်းဝမ်းသာခြင်းသည် ဂေဟသိတသောမနဿ = ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော ဝမ်းသာခြင်း မည်၏။

ဤဂေဟသိတသောမနဿ = ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော ဝမ်းသာခြင်းသည် ပြည့်စုံခြင်းကို ရှုသောအားဖြင့် သဘောတူခြင်းကြောင့် မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ နီးသောရန်သူပေတည်း။

မုဒိတာ၏ အဝေးရန်သူမှာ သူ့စည်းစိမ်၌ မမွေ့လျော်ခြင်း-မနာလိုခြင်း (အရတိ) ဖြစ်၏။

မုဒိတာ၏သဘာဝဖြစ်သော သောမနဿနှင့် သဘောမတူခြင်းကြောင့် သူ့စည်းစိမ်၌ မမွေ့လျော်ခြင်း-မနာလိုခြင်း (အရတိ)သည် ဝေးသောရန်သူပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသော ရန်သူဖြစ်သော အရတိမှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်းလျက် မုဒိတာကို ပွားစေအပ်၏။
မစိုးရိမ်ရခြင်း၏အကြောင်းမှာ သူ့စည်းစိမ်၌ ဝမ်းမြောက်သည်လည်း ဖြစ်လတ္တံ့, တောကျောင်းတို့၌ လည်းကောင်း, သမထဝိပဿနာဟူသော အလွန်မြတ်သောကုသိုလ်တရားတို့၌လည်းကောင်း မပျော်မမွေ့ငြီးငွေ့သည်လည်း ဖြစ်လတ္တံ့ - ဟူသော ဤသို့ဖြစ်ရန်အကြောင်း မရှိသည်သာတည်း။

ဥပေက္ခာ၏ အနီးရန်သူမှာ ဂေဟသိတအညာဏုပေက္ခာ ဖြစ်၏။

ကိလေသာတို့ကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမျှ မအောင်နိုင်သေးသောသူ, နောင်ဖြစ်မည့် ပဋိသန္ဓေဝိပါက်ကို မအောင်နိုင်သေးသောသူ, တွေဝေမှုမောဟ၌ အပြစ်တို့ကို မမြင်သေးသောသူဟု ဆိုအပ်သော မိုက်မဲတွေဝေသော, အကြား

အမြင်မရှိသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမြင်ပြီးလျှင် ထိုအဆင်း၌ လျစ်လျူရှုခြင်းဥပေက္ခာသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤသို့သော လျစ်လျူရှုမှု ဥပေက္ခာသည် မြင်ရသော အဆင်းရူပါရုံကို မလွန်မြောက်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဥပေက္ခာသည် ဂေဟသီတ အညာဏုပေက္ခာ = ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော မောဟနှင့်ယှဉ်သောဥပေက္ခာ မည်၏။

ဤဂေဟသီတ အညာဏုပေက္ခာ = ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော ဥပေက္ခာသည် အပြစ်နှင့် ဂုဏ်ကို မဆင်ခြင်မစဉ်းစားသည့် အလိုအားဖြင့် သဘောတူခြင်းကြောင့် ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ နီးသောရန်သူပေတည်း။

ဥပေက္ခာ၏ အဝေးရန်သူမှာ ရာဂနှင့် ဒေါသ ဖြစ်၏။

၎င်း၏သဘာဝဖြစ်သော အညာဏုပေက္ခာနှင့် သဘောမတူခြင်းကြောင့် ရာဂနှင့် ဒေါသတို့သည် ဝေးသောရန်သူတို့ ပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသောရန်သူများဖြစ်ကြသော ရာဂနှင့် ဒေါသတို့မှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းလျက် လျစ်လျူရှုကာ ဥပေက္ခာကို ပွားစေအပ်၏။ မစိုးရိမ်ရခြင်း၏အကြောင်းမှာ လျစ်လျူရှုသည်လည်း ဖြစ်လတ္တံ့၊ တပ်မက်မှုရာဂကို သို့မဟုတ် ထိပါးတိုက်ခိုက်မှု-ပဋိယဒေါသကိုလည်း ဖြစ်စေလတ္တံ့။ ဟူသော ဤသို့ဖြစ်ရန်အကြောင်း မရှိသည်သာတည်း။

(စ) စ-လယ်-ဆုံး

အလုံးစုံသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၏

- အစအရင်းခံသည် ယင်းတို့ကို ဖြစ်ပွားစေရန် အလိုရှိခြင်း ဟူသော ကုသိုလ်ဆန္ဒ ပေတည်း၊
- အလယ်သည် နီဝရဏစသည်တို့ကို ခွာခြင်း ပေတည်း၊
- အဆုံးအပြီးသည် အပ္ပနာဈာန် ပေတည်း။

(ဆ) အာရုံနှင့် အာရုံကို ပွားစေခြင်း

ပညတ်အလိုအားဖြင့် တစ်ဦးသောသတ္တဝါသည်သော်လည်းကောင်း၊ များစွာကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်သော်လည်းကောင်း အလုံးစုံသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၏အာရုံ ဖြစ်၏။

ဥပစာရသို့ ရောက်သောအခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပနာသို့ ရောက်သောအခါ၌သော်လည်းကောင်း အာရုံကို ပွားစေခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်၏။

အာရုံကို ပွားစေပုံအစဉ်မှာ -

ကျွမ်းကျင်သောလယ်သမားသည် ထွန်သင့်သောအရပ်ကို ပိုင်းခြားပြီး ထွန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ လက်ဦးအစ၌ ပင်လျှင် တစ်ခုသောကျောင်း၊ အိမ်အဆောက်အဦးကို ပိုင်းခြား၍ “ဤကျောင်း၊ ဤအိမ်၌ သတ္တဝါတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ထိုကျောင်း၊ ထိုအိမ်ရှိ သတ္တဝါတို့၌ စိတ်ကို နူးညံ့အောင် ခန့်ကျန်း သန့်စွမ်းအောင် ပြုပြီးလျှင် ၂-ခုသော ကျောင်း၊ အိမ်တို့ကို ပိုင်းခြားအပ်ကုန်၏။ ထို့နောင် အစဉ်အတိုင်း သုံးခုကုန်သော ကျောင်း၊ အိမ်တို့ကို၊ ၄-ခု၊ ၅-ခု၊ ၆-ခု၊ ၇-ခု၊ ၈-ခု၊ ၉-ခု၊ ဆယ်ခုကုန်သော ကျောင်း၊ အိမ်တို့ကို၊ တစ်ခုသောလမ်းကို၊ ရွာထက်ဝက်ကို၊ တစ်ရွာလုံးကို၊ ဇနပုဒ် တိုင်း နယ်ကို၊ တစ်ပြည်လုံးကို၊ တစ်ခုသောအရပ်မျက်နှာကို ပိုင်းခြားအပ်၏။ ဤပုံဤနည်းဖြင့် စကြဝဠာတစ်ခုလုံးတိုင်အောင်သော်လည်းကောင်း၊ ထို့ထက် အလွန်သော်လည်းကောင်း ပိုင်းခြား၍ ထိုထိုအရပ်တို့၌ ရှိကြသောသတ္တဝါတို့၌ မေတ္တာကို ပွားစေအပ်၏။ ကရုဏာစသည်တို့ကိုလည်း ထို့အတူပင် ပွားစေအပ်၏။

(၈) နိဿန္တအကျိုး (အကျိုးဆက်)

- အရူပဈာန်တို့သည် ကသိုဏ်းဈာန်တို့မှ ထွက်ပေါ်လာသောအကျိုး ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
- နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သည် ရူပဈာန်သမာဓိ၊ အောက်အရူပဈာန်သမာဓိတို့မှ ထွက်ပေါ်လာသော အကျိုး ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
- ဖလသမာပတ်သည် ဝိပဿနာမှ ထွက်ပေါ်လာသောအကျိုး ဖြစ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊
- နိရောဓသမာပတ်သည် သမထ ဝိပဿနာတို့မှ ထွက်ပေါ်လာသောအကျိုး ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ထို့အတူပင် ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့တွင် ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရသည် ရှေးဗြဟ္မဝိဟာရသုံးပါးအပေါင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသောအကျိုး ဖြစ်ပေ၏။

ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် တိုင်တို့ကို မစိုက်မထူဘဲ၊ ထုပ်လျှောက်ကိုလည်း မတင်ဘဲ ကောင်းကင်၌ အထွတ်အခြင်တို့ကို တင်ထားရန် မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ရှေးသုံးပါးသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၌ ရသော တတိယဈာန်နှင့်ကင်း၍ စတုတ္ထဗြဟ္မဝိဟာရကို ပွားစေရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

(၉) ဗြဟ္မဝိဟာရ မည်ကြောင်း စသည်

၁။ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့ကို အဘယ်ကြောင့် ဗြဟ္မဝိဟာရဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပါသနည်း?

မြတ်သောအနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပြစ်ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့သည် ဗြဟ္မဝိဟာရ မည်၏။

ချဲ့၍ပြရလျှင် - မေတ္တာစသည်ဖြင့် နေခြင်း(ဝိဟာရ)တို့သည် သတ္တဝါတို့၌ မှန်ကန်ကောင်းမွန်သောအကျင့် ဖြစ်သောကြောင့် အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြင့်မြတ်ကြကုန်၏။ ထို့ပြင် ဗြဟ္မာတို့သည် နိဝရဏစသော အပြစ်ကင်း သည့်စိတ် ရှိကုန်လျက် နေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မေတ္တာစသည်တို့နှင့် ယှဉ်ကုန်သော ယောဂီတို့သည် ဗြဟ္မာတို့နှင့် တူသောနေခြင်း ရှိ၏။ ဤသို့ မြတ်သောအနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပြစ်ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း ဗြဟ္မဝိဟာရ ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၂။ အဘယ်ကြောင့် ၄-ပါးတို့သာလျှင် ဖြစ်ပါကုန်သနည်း?

စင်ကြယ်ကြောင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။

ချဲ့၍ပြအံ့ -

မေတ္တာစသည်တို့သည် ၄-ပါးတို့သာလျှင် ဖြစ်ရခြင်း

- မေတ္တာသည် ဗျာပါဒ ဒေါသ အဖြစ်များသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်၏။
- ကရုဏာသည် ညှင်းဆဲလိုမှု (ဝိဟိသာ) အဖြစ်များသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်၏။
- မုဒိတာသည် သူ့စည်းစိမ်၌ မမွေ့လျော်မှု- မနာလိုမှု အဖြစ်များသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်၏။
- ဥပေက္ခာသည် တပ်မက်မှု-ရာဂ အဖြစ်များသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်၏။

ဤသို့ လေးဦးသောသူတို့၏ စင်ကြယ်ကြောင်းလေးပါး ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။

ထို့ပြင် - အစီးအပွားကို ဆောင်ပေးခြင်း၊

- အစီးအပွားမဲ့ အကျိုးမဲ့ကို ပယ်ခြင်း၊
- ပြည့်စုံသော သူ့စည်းစိမ်ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊

- တစ်ဘက်သတ်ကျစေရန် နှလုံးမသွင်းခြင်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ၄-ပါး သာလျှင် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။

ထို့ပြင် မိခင်သည် သူငယ်၊ သူနာ၊ အရွယ်ရောက်သူ၊ သူ့ကိစ္စသူဆောင်နေသူ ဟူသော သားလေးယောက်တို့တွင်

- သူငယ်သား၏ ကြီးထွားခြင်းကို အလိုရှိ၏။
- သူနာသား၏ အနာရောဂါကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကို အလိုရှိ၏။
- အရွယ်ရောက်သောသား၏ အရွယ်ကောင်းခြင်း ပြည့်စုံခြင်း၌ ရှည်မြင့်စွာတည်ခြင်းကို အလိုရှိ၏။
- သူ့ကိစ္စ သူဆောင်နေသောသား၏ တစ်စုံတစ်ခုသောကိစ္စ အလှည့်မျှ၌ ကြောင့်ကြမစိုက်တော့သကဲ့သို့

ထို့အတူ အပ္ပမညာခေါ် ဗြဟ္မစိုရ်တရားဖြင့်နေလေ့ရှိသော ရဟန်းသည်လည်း အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၌ မေတ္တာပွားခြင်း စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် အပ္ပမညာခေါ် ဗြဟ္မဝိဟာရတို့သည် ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကြပေသည်။

- - - - -

၃။ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့၏ အစဉ်ကား အဘယ်ပါနည်း?

မေတ္တာစသည်တို့၏အစဉ်သည် အစီးအပွားကို ပြုကျင့်ခြင်းစသော အခြင်းအရာတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ချဲ့၍ပြအံ့ -

မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့၏ အစဉ် (ဟောစဉ်)

အပ္ပမညာလေးပါးတို့ကို ပွားစေခြင်းငှာ အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်

- ရှေးဦးစွာ သတ္တဝါတို့၌ အစီးအပွားကို ပြုကျင့်သောအခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်ခြင်းအလိုအားဖြင့် ကျင့်အပ်၏။ မေတ္တာသည်လည်း အစီးအပွားကို ပြုကျင့်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ထို့နောင် ဤသို့ တောင့်တအပ်သော အစီးအပွားနှင့် ပြည့်စုံသော သတ္တဝါတို့အား ဆင်းရဲဒုက္ခနှိပ်စက်ခြင်းကို တွေ့မြင်ရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြားရ၍သော်လည်းကောင်း၊ ငရဲစသည်၌ ဖြစ်နိုင်သည်ကို မြော်တွေးကြံဆ၍ သော်လည်းကောင်း ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျောက်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း အလိုအားဖြင့် ကျင့်အပ်၏။ ကရုဏာသည်လည်း ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ထိုမှ နောက်၌ ဤသို့ တောင့်တသည့်အတိုင်း အစီးအပွားနှင့် ပြည့်စုံကြသည့်ပြင် တောင့်တသည့်အတိုင်း ဆင်းရဲလည်း ကင်းကုန်သော ထိုသတ္တဝါတို့၏ ပြည့်စုံသောစည်းစိမ်ကို တွေ့မြင်၍ ပြည့်စုံသောစည်းစိမ်ကို ဝမ်းမြောက်သည့် အလိုအားဖြင့် ကျင့်အပ်၏။ မုဒိတာသည်လည်း ဝမ်းမြောက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ထိုမှ နောက်၌မူ ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိသောကြောင့် လျစ်လျူရှုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အလယ်အလတ်သဘော အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဝါ- ဘက်မလိုက်ဘဲ အလယ်၌တည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်) ကျင့်အပ်၏။ ဥပေက္ခာသည်လည်း အလယ်အလတ်သဘော၌တည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် အစီးအပွားကို ပြုကျင့်ခြင်း အစရှိသော အခြင်းအရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မေတ္တာစသည်တို့တွင် မေတ္တာကို ရှေးဦးစွာဟောတော်မူပေသည်။ ထို့နောင် ကရုဏာကို၊ ထို့နောင် မုဒိတာကို၊ ထို့နောင် ဥပေက္ခာကို ဟောတော်မူပေသည်။

- - - - -

၄။ အဘိဓမ္မာ၌ အဘယ်ကြောင့် အပ္ပမညာဟု ဟောထားပါသနည်း?

မေတ္တာစသည်တို့သည် အတိုင်းအရှည်မမာဏကင်းသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အပ္ပမညာ မည်၏။

ချဲ့၍ပြအံ့ -

အပ္ပမညာ ခေါ်ခြင်း၏ အကြောင်း

မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့သည် အတိုင်းအရှည်ပမာဏကင်းသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ အတိုင်းအရှည်ပမာဏကင်းကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် မေတ္တာစသည်တို့၏အာရုံ ဖြစ်ကြ၏။ သတ္တဝါတစ်ယောက်တည်း၏ သော်လည်း ဤမျှသော အစိတ်အပိုင်း၌သာလျှင် မေတ္တာစသည်တို့ကို ပွားစေအပ်သည်ဟု ဤသို့ အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို မယူမူ၍ တစ်ယောက်လုံးကို ဖြန့်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အပ္ပမညာ မည်ကြ၏။

(ည) ရနိုင်သောဈာန်များ

အတိုင်းအရှည်ပမာဏကင်းသော အာရုံရှိခြင်းဖြင့် တူသောလက္ခဏာ ရှိကုန်သော်လည်း အပ္ပမညာ ၄-ပါးတို့တွင် ရှေးသုံးပါးတို့သည် ဈာန်သုံးပါး၊ လေးပါးအပေါင်းကိုသာ ရစေနိုင်ကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - သောမနဿနှင့် အမြဲယှဉ်ခြင်းကြောင့်ပေတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့၏ သောမနဿနှင့် ယှဉ်ခြင်းအကြောင်းမှာ - ဒေါမနဿကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော ဗျာပါဒ၊ ဝိဟိသာ၊ အရတိတို့၏ ကင်းကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဥပေက္ခာသည်ကား စတုတ္ထ - သို့မဟုတ် - ပဉ္စမဈာန်တစ်ပါးကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်၏။ အကြောင်းမှာ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ သတ္တဝါတို့၌ အလယ်အလတ်သဘော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မ-ဝိဟာရပေက္ခာသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်ပေ။

အယူအဆများရန် ရှင်းပြချက်

မြတ်စွာဘုရားသည် အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကနိပါတ်၌-

“ရဟန်း - သင်သည် ဤသမာဓိကို ဝိတက်လည်း ရှိ၊ ဝိစာရလည်း ရှိအောင် ပွားလေလော့၊ ဝိတက် မရှိမူ၍၊ ဝိစာရမျှ ရှိအောင်လည်း ပွားလေလော့၊ ဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိအောင်လည်း ပွားလေလော့၊ ဝိတိရှိအောင်လည်း ပွားလေလော့၊ ဝိတိကင်းအောင်လည်း ပွားလေလော့၊ သာယာဖွယ်သုခနှင့်တကွ ဖြစ်အောင်လည်း ပွားလေလော့၊ ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ဖြစ်အောင်လည်း ပွားလေလော့” ဟု - အပ္ပမညာလေးပါးတို့၌ အထူးမပြုဘဲ သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အပ္ပမညာလေးပါးတို့သည် ဈာန်လေးပါး ငါးပါးအပေါင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ကြသည်- ဟူ၍ တစ်စုံတစ်ယောက်က ဆိုငြားအံ့။ ထိုသူကို ဤသို့ မဆိုပါလင့် ဟု ပြောရာ၏။

ဤသို့ သာမညအားဖြင့်ဟောတိုင်း အတူပြု၍ ယူရလျှင် ကာယာနုပဿနာစသော သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့သည်လည်း ဈာန်လေးပါး ငါးပါးအပေါင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ကုန်ရာ၏။ သို့သော်လည်း ဝေဒနာနုပဿနာ စသည်တို့၌ ပထမဈာန် စသည်သော်လည်း မရှိပေ။ ဒုတိယဈာန် စသည်တို့ မရှိကြသည်မှာ ဆိုဖွယ် မရှိတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါရိပ်ကိုမျှ ယူ၍ မြတ်စွာဘုရားကို မစွပ်စွဲပါလင့်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်သည် နက်နဲလှပါသည်။ ထိုနက်နဲသော ဘုရားစကားတော်ကို ဆရာများထံ ချဉ်းကပ်မိဝံ့၍ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ယူသင့်ပေသည်။

ချဲ့ဦးအံ့ -

ဘုရားစကားတော်၌ ဆိုလိုသောအဓိပ္ပါယ်

“မြတ်စွာဘုရား - တပည့်တော်အား အကျဉ်းအားဖြင့် တရားကို ဟောစေချင်ပါသည်။ ထိုသို့ဟောလျှင် ကောင်းပါလိမ့်မည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ယင်းအကျဉ်းတရားကို ကြားနာပြီးလျှင် တပည့်တော်သည် တစ်ပါးတည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်လျက် စိတ်ကို စေလွှတ်ကာ မမေ့မလျော့ အပြင်းအထန်အားထုတ်လျက် နေလိုပါသည်” ဟု - ရဟန်းတစ်ပါးက တရားဟောရန် မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ထားတောင်းပန်လေသည်။ ထိုရဟန်းသည် ရှေးကလည်း ဤ

ကဲ့သို့ပင် တောင်းပန်၍ တရားနာပြီးလျှင် ရဟန်းတရားကိုကျင့်ရန် တခြားသို့ မသွားဘဲ ထိုအရပ်၌သာလျှင် နေခဲ့ဖူးလေပြီ။

ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရားက “ဤသာသနာ၌ အချို့သော အချည်းနှီးယောက်ျားတို့သည် ဤသို့ပင်လျှင် ငါဘုရားကိုသာ တရားဟောဖို့ တောင်းပန်ကြသည်။ တရားကိုဟောပြီး နာပြီးသောအခါ၌လည်း ငါဘုရားနောက်ကိုသာ လိုက်နေသင့်သည်ဟု ထင်မှတ်နေကြသည်” ဟု ကြိမ်းမောင်းတော်မူပြီးလျှင် တစ်ဖန် ထိုရဟန်းမှာ အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ရန် ဥပနိဿယအကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို မြင်တော်မူသဖြင့် ထိုရဟန်းကို ဆုံးမတော်မူလျက် -

“ရဟန်း - သင်သည် ယခုညွှန်ပြသည့်အတိုင်း ကျင့်ရမည် - ‘ငါ၏စိတ်သည် (ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဟူသော ဂေါစရ) အဇ္ဈတ္တ၌ ကောင်းစွာတည်ရမည်၊ ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ငါ၏စိတ်ကို ဆောင်ယူသွားလျက် မတည်စေကြရ’ ဟု ဤသို့ပင် သင်သည် ကျင့်ရမည်” ဟု ဆုံးမဟောကြားတော်မူလေသည်။

ဤဩဝါဒဖြင့် (ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏သန္တာန်၌ အတွင်းဝင်သောတရားဟူသော) နိယကဇ္ဈတ္တအလိုအားဖြင့် ထိုရဟန်းအား စိတ်၏တစ်ခုတည်းသောအာရုံရှိခြင်း (စိတ္တေကဂ္ဂတာ)မျှဖြစ်သော မူလသမာဓိကို ဟောပြတော်မူပေသည်။

ထို့နောင် ဤမျှဖြင့်ပင် အားရကျေနပ်ခြင်းသို့ မရောက်သေးဘဲ ထိုမူလသမာဓိကိုပင် ယခုပြဆိုမည့်အတိုင်း ပွားစေရမည် ဟု ထပ်မံဟောတော်မူ၏ . . .

“ရဟန်း - အကြင်အခါ၌ သင်၏စိတ်သည် အဇ္ဈတ္တ၌ တည်၏၊ ကောင်းစွာတည်၏၊ ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်လျက် သင်၏စိတ်ကို ဆောင်ယူ၍ မတည်ကုန်၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် - ‘ငါသည် မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို ပွားစေအပ်သည်၊ အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ပြီးသည်၊ က,ထားသော ယာဉ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသည်၊ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသည်၊ မြဲမြံစွာ တည်စေအပ်ပြီးသည်၊ နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသည်၊ ကောင်းစွာအားထုတ်အပ်ပြီးသည် ဖြစ်စေရမည်’ - ဟု ဤသို့ပင် သင်သည် ကျင့်ရမည်” ဟု ထိုရဟန်းအား မေတ္တာဘာဝနာပွားပုံကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ ဟောကြားပြီးလျှင် -

“ရဟန်း - အကြင်အခါ၌ သင်သည် ဤသမာဓိကို ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပွားစေအပ်ပြီး၊ အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ဤမူလသမာဓိကို ဝိတက်လည်း ရှိ၊ ဝိစာရလည်း ရရှိအောင် ပွားလေလော့ ။ ပ ။ ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ဖြစ်အောင်လည်း ပွားလေလော့” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ထိုဒေသနာ၏ ဆိုလိုသောအနက်မှာ -

“ရဟန်း - အကြင်အခါ၌ သင်သည် ဤမူလသမာဓိကို ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မေတ္တာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ပွားစေအပ်ပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ထိုမျှလောက်ဖြင့်လည်း အားရကျေနပ်ခြင်းသို့ မရောက်သေးဘဲသာလျှင် - ဤမူလသမာဓိကို (ပထဝီကသိုဏ်းစသော)တစ်ပါးသောအာရုံတို့၌လည်း ဈာန်လေးပါး ဈာန်ငါးပါးအပေါင်းသို့ ရောက်စေလျက် ဝိတက်လည်း ရှိ၊ ဝိစာရလည်း ရှိသောဈာန်ဖြစ်အောင် ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ပွားလေလော့” - ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ဤသို့ ဟောတော်မူပြီးလျှင် တစ်ဖန် “ကရုဏာအစရှိသော ကြွင်းသောဗြဟ္မဝိဟာရသုံးပါးကို ရှေ့သွားပြု၍လည်း (ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော) တစ်ပါးသောအာရုံတို့၌ ဈာန်လေးပါး ဈာန်ငါးပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဘာဝနာကို ပြုလေလော့” ဟု ထိုရဟန်းအား ပြတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ -

“ရဟန်း - အကြင်အခါ၌ သင်သည် ဤသမာဓိကို ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပွားစေအပ်ပြီး၊ အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ဤသို့ကျင့်ရမည် ငါသည် ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိကို ပွားစေအပ်ပြီးသည် ဖြစ်ပေလတ္တံ့” ဤသို့ အစရှိသည်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ဤသို့ မေတ္တာစသည် ရှေ့သွားရှိသော ဈာန်လေးပါး ဈာန်ငါးပါးအပေါင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဘာဝနာကို ပြတော်မူပြီးလျှင် တစ်ဖန် ကာယာနုပဿနာစသည် ရှေ့သွားရှိသောဘာဝနာကို ပြတော်မူခြင်းငှာ -

“ရဟန်း၊ အကြင်အခါ၌ သင့်မှာ ဤသမာဓိကို ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပွားစေအပ်ပြီး အကြိမ်များစွာပြုအပ်ပြီး ဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌သင်သည် ဤသို့ကျင့်ရမည် - ကာယ၌ ကာယကို ရှုသည်ဖြစ်၍နေအံ့”

ဤသို့ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပြီးလျှင်-

“ရဟန်း - အကြင်အခါ၌ သင့်မှာ ဤသမာဓိကို ဤသို့ပွားစေအပ်ပြီး ကောင်းစွာပွားစေအပ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့။ ထိုအခါ၌ သင်သည် သွားရာ သွားရာ အရပ်တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင် သွားရပေလတ္တံ့။ ရပ်ရာ ရပ်ရာ အရပ် တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင် ရပ်ရလတ္တံ့။ ထိုင်ရာ ထိုင်ရာအရပ်တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင် ထိုင်နေရပေလတ္တံ့။ လျောင်းရာ လျောင်းရာ အရပ်တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင် လျောင်းနေရပေလတ္တံ့။” ဟု အရဟတ္တဖိုလ်ကို အထွတ် တပ်သဖြင့် ဒေသနာတော်ကို ပြီးဆုံးစေတော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် မေတ္တာအစရှိသော ရှေးဗြဟ္မဝိဟာရသုံးပါးတို့သည် ဈာန်သုံးပါး ဈာန်လေးပါးအပေါင်းကိုသာ ဖြစ် စေနိုင်ကုန်၏။ ဥပေက္ခာသည်ကား ကြွင်းသော ဈာန်တစ်ပါးကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏- ဟု သိအပ်ပေသည်။ အဘိဓမ္မာ ပိဋကဋ္ဌလည်း ထိုအတိုင်းပင် ဝေဖန်ထားပေသည်။

(၃) ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့၏ အာနုဘော်အထူး

ဈာန်သုံးပါး လေးပါးကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြွင်းသောဈာန်တစ်ပါးကိုဖြစ်စေ နိုင်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့၏ အချင်းချင်းမတူဘဲ ကွဲပြား သော အာနုဘော်အထူးကို ဟလိဒ္ဒဝသနသုတ်၌ ဟောတော်မူပုံမှာ-

“ရဟန်းတို့ - မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို (သုဘပရမ)သုဘဝိမောက္ခလျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်။ ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိကို အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်။ မုဒိတာစေတော- ဝိမုတ္တိကို ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်။ ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တိကို အာကိဉ္စညာ- ယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ငါဟောပေ၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

မေး - ဤစေတောဝိမုတ္တိတို့ကို အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ ဟောအပ်ကုန်သနည်း?

ဖြေ - ဤစေတောဝိမုတ္တိတို့သည် သုဘဝိမောက္ခစသော ထိုထိုဝိမောက္ခ၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယဖြစ်ခြင်း ကြောင့်ပေတည်း။

ချဲ့၍ပြအံ့ -

မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို (သုဘပရမ)သုဘဝိမောက္ခလျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း

မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား သတ္တဝါတို့သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဘဲ ချစ်ဖွယ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သော အခြင်းအရာဖြင့် အလေ့အကျင့်ရခြင်းကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ကုန်သော အညှီ အရွှေ အနီ အဖြူ ဟူသော စင်ကြယ်သောအဆင်းတို့၌ စိတ်ကိုဆောင်ပို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ယင်းစင်ကြယ်သော အဆင်းကသိုဏ်းတို့၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲဘဲ ချမ်းသာ လွယ်ကူစွာ ပြေးဝင်၏။

ထို့ကြောင့် မေတ္တာသည် (စင်ကြယ်သောအဆင်း ကသိုဏ်းဈာန်ဟူသော) သုဘဝိမောက္ခ၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်၏။ ထို့ထက်အလွန် အခြားဝိမောက္ခ၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယကား မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် သုဘ- ဝိမောက္ခလျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည် ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိကို အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည် ဟု ဟောတော်မူခြင်း အကြောင်း

ကရုဏာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား တုတ်စသည်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်ခံရခြင်း အစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာကို ပိုင်ဆိုင် ရရှိနေသော သတ္တဝါတို့မှာ ဖြစ်နိုင်သောဆင်းရဲကို ရှုဆင်ခြင်လျက် သနားခြင်းကရုဏာဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် ရုပ်တရား ဌာန အပြစ်သည် အလွန်ထင်ရှားပေ၏။

ထိုသို့ အလွန်ထင်ရှားသောအခါ ရုပ်၌ အပြစ်ကို ထင်ရှားသိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော ရုပ်ကသိုဏ်းတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ခွာ၍ ရုပ်၏ထွက်ပြေးကင်းကွာကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းကင်ပညတ်၌ စိတ်ကို ဆောင်ပို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ယင်းကောင်းကင်ပညတ်၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲဘဲ ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ပြေးဝင်၏။

ထို့ကြောင့် ကရုဏာသည် အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယဖြစ်၏။ ထို့ထက် အလွန် မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

မုဒိတာစေတောဝိမုတ္တိကို ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည် ဟု ဟောတော်မူခြင်း အကြောင်း

မုဒိတာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုထိုဝမ်းမြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်မှုရှိ ကြသော သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ဝိညာဏ်ကို ရှုဆင်ခြင်လျက် ဝမ်းမြောက်မှုမုဒိတာ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ကို ယူ ခြင်း၌ အလေ့အကျင့်ရသောစိတ်သည် ဖြစ်၏။

ထိုသို့ ဖြစ်သောအခါ ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ရပြီးသော အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ကျော်လွန်၍ ကောင်းကင် ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၌ စိတ်ကို ဆောင်ပို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ယင်း ဝိညာဏ်၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲဘဲ ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ပြေးဝင်၏။

ထို့ကြောင့် မုဒိတာသည် ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်၏။ ထို့ထက် အလွန် မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည် ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တိကို အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူခြင်း အကြောင်း

ဥပေက္ခာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာကြပါစေဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲမှ လွတ်ကြပါစေဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ရပြီးသောချမ်းသာမှ မကင်းကွာကြပါစေလင့်ဟူ၍သော်လည်းကောင်း နှလုံး သွင်းဆင်ခြင်မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့် သုခ ဒုက္ခ စသော ပရမတ်သဘောကို ယူခြင်းမှ မျက်နှာလွှဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထင်ရှားမရှိသောပညတ်ကို ယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သောစိတ်သည် ဖြစ်၏။

ထိုသို့ဖြစ်သောအခါ၌ ပရမတ်သဘောကို ယူခြင်းမှ မျက်နှာလွှဲသောအားဖြင့် အလေ့အကျင့်ရသည့်စိတ် ရှိ သော၊ ပရမတ်အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော ပညတ်ကို ယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သည့်စိတ်လည်း ရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဘာဝနာ အစဉ်ဖြင့် ရပြီးသော ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို ကျော်လွန်၍ ပရမတ်သဘောဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတန ဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း၊ ကင်းခြင်း ဟူသော သဘောအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အဘာဝပညတ်၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲဘဲ ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ပြေးဝင်၏။

ထို့ကြောင့် ဥပေက္ခာသည် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်၏ မှီရာအကြောင်းဥပနိဿယ ဖြစ်၏။ ထို့ထက် အလွန် မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

(၅) ပါရမီစသည် ပြည့်ကြောင်းလည်း ဖြစ်ပုံ

အပ္ပမညာအားလုံးတို့သည် ဒါနအစရှိသော အလုံးစုံသော တရားကောင်းတရားမြတ်တို့ကို ပြည့်စေတတ်ကြ၏။ ချဲ့၍ပြအံ့ -

သတ္တဝါတို့၌ အစီးအပွားကို လိုလားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ဆင်းရဲကို သည်းမခံနိုင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရပြီးသော စည်းစိမ်အထူးတို့ကို ရှည်စွာတည်စေလိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သတ္တဝါအားလုံးတို့၌ တစ်ဖက်သတ် မကျခြင်း၊ ဘက်မလိုက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အညီအမျှဖြစ်သည့် စိတ်ရှိကုန်သော ဘုရားအလောင်းတော်တို့သည် ...

- ၁။ “ဤသူအား ပေးကမ်းသင့်၏။ ဤသူအား မပေးကမ်းသင့်” ဟု ခွဲခြားခြင်းကို မပြုမူ၍ ချမ်းသာ၏အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အလှူဝတ္ထုဒါနကို ရောက်လာသော အလှူခံသတ္တဝါအားလုံးတို့အား ပေးလှူကုန်၏။ (ဒါနပါရမီ)
- ၂။ သတ္တဝါအားလုံးတို့အား ညဉ့်ဆဲနိပ်စက်ခြင်းကို ကြဉ်ရှောင်ကုန်လျက် ချမ်းသာခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော သီလကို ခံယူဆောက်တည်ကုန်၏။ (သီလပါရမီ)
- ၃။ သီလပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှာ တောထွက်ခြင်း၊ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းသို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ (နေက္ခမ္မပါရမီ)
- ၄။ သတ္တဝါတို့၏အစီးအပွားနှင့် စီးပွားမဲ့အမှုတို့၌ မတွေဝေခြင်းအကျိုးငှာ ပညာကို ဖြူစင်စေကုန်၏။ (ပညာပါရမီ)
- ၅။ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားချမ်းသာအကျိုးငှာ လုံ့လဝီရိယကို အမြဲမပြတ် အားထုတ်ကုန်၏။ (ဝီရိယပါရမီ)
- ၆။ မြတ်သောဝီရိယ၏ အစွမ်းဖြင့် အားထုတ်ပြုလုပ်ရန် ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော်လည်း သတ္တဝါတို့၏ အမျိုးမျိုးသော ကျူးလွန်ပြစ်မှားသည့် အပြစ်ကို မတုံ့ပြန်ဘဲ သည်းခံကုန်၏။ (ခန္တီပါရမီ)
- ၇။ “ဤအရာကို သင်တို့အား ပေးမည်၊ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မည်” ဟု ပြုပြီးသော ဝန်ခံချက်ကို မချွတ်ယွင်းစေကုန်။ (သစ္စာပါရမီ)
- ၈။ ထိုသတ္တဝါအားလုံးတို့၏ စီးပွားချမ်းသာအလို့ငှာ မတုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲသောဆောက်တည်မှု ရှိကုန်၏။ (အဓိဋ္ဌာနပါရမီ)
- ၉။ ထိုသတ္တဝါတို့၌ ဆန့်ကျင်ဘက်ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော မေတ္တာဖြင့် လက်ဦးစ၊ကာ ကျေးဇူးပြုလေ့ ရှိကုန်၏။ (မေတ္တာပါရမီ)
- ၁၀။ ဥပေက္ခာဖြင့် ကျေးဇူးတုံ့ကို မတောင့်တ မမျှော်လင့်ကုန်။ (ဥပေက္ခာပါရမီ) -

ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ပါရမီတော်တို့ကို ပြည့်စေပြီး၍ ဒဿဗလဉာဏ်တော်ဆယ်ပါး၊ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်လေးပါး၊ အသာဓာရဏဉာဏ်တော်ခြောက်ပါး၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မခေါ် ဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတရား တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတိုင်အောင် အပြားရှိကုန်သော အလုံးစုံသော တရားကောင်းတရားမြတ်တို့ကို လုံးဝဥဿုံ ပြည့်စုံစေတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အပ္ပမညာတို့သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဒါနပါရမီ အစရှိသော အလုံးစုံသော တရားကောင်း တရားမြတ်ကို လုံးဝပြည့်စေတတ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ ပြီး၏။

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသဆိုင်ရာ ဇယား - ၁

	ရှေးဦးစွာ မပွားအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	ရှေးဦးစွာ ပွားရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်
မေတ္တာ	၁။ အပ္ပိယ ၂။ အတိပ္ပိယ ၃။ မဇ္ဈတ္တ ၄။ ဝေရီ	၁။ မိမိ ၂။ ပိယ (ဆရာ) ၃။ အတိပ္ပိယ ၄။ မဇ္ဈတ္တ ၅။ ဝေရီ
ကရုဏာ	၁။ ပိယ ၂။ အတိပ္ပိယ ၃။ မဇ္ဈတ္တ ၄။ အပ္ပိယ ၅။ ဝေရီ	၁။ ဒုက္ခိတသတ္တဝါ ၂။ ချမ်းသာရှိလျက် မကောင်းမှုပြုသူ ၃။ ချစ်အပ်သောပိယ ၄။ မဇ္ဈတ္တ ၅။ ဝေရီ
မုဒိတာ	၁။ ပိယ ၂။ မဇ္ဈတ္တ ၃။ ဝေရီ	၁။ အတိပ္ပိယ (သောဏ္ဍသဟာယ) ၂။ ပိယ ၂။ မဇ္ဈတ္တ ၃။ ဝေရီ
ဥပေက္ခာ	-	၁။ မဇ္ဈတ္တ (မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့၌ရအပ်ပြီးသော တတိယ-စတုတ္ထဈာန်ရသူ) ၂။ ပိယ ၃။ အတိပ္ပိယ ၄။ ဝေရီ

ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရကို (စတင်) မပွားများနိုင်သူများမှာ

- ၁။ တစ်ခါဖူးမှ ဈာန်မရသောပုဂ္ဂိုလ်
- ၂။ အခြားသောကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ရူပတတိယ-စတုတ္ထဈာန်ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ် (အာရုံချင်းကွဲပြား)
- ၃။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာဖြင့် ပ-တ ဈာန်ရပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသဆိုင်ရာ ဇယား - ၂

ဗြဟ္မဝိဟာရ ပကိဏ္ဍက ကထာ

	မေတ္တာ	ကရုဏာ	မုဒိတာ	ဥပေက္ခာ
ဝစနတ္ထ (သဒ္ဓါအနက်)	၁။ ချမ်းသာစေလိုသောအားဖြင့် ချစ်တတ်သောကြောင့် ၂။ မိတ္တ ခေါ် မိတ်ဆွေ၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၃။ ချမ်းသာစေလိုသောသဘော သည်မိတ်ဆွေ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်	၁။ သူတစ်ပါး၏ဆင်းရဲကို မြင်ရကြားရ သည်ရှိသော်၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ စိတ်နှလုံးကို တုန်လှုပ်စေတတ်၊ ၂။ သူတစ်ပါး၏ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျက်တတ် ၃။ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသူတို့အပေါ်၌ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ပြန်တတ် သောကြောင့်	၁။ ဝမ်းမြောက်ကြောင်းဖြစ် သောကြောင့် ၂။ ဝမ်းမြောက်တတ်သောသဘော သည် ... ၃။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသဘောမျှသည်	၁။ ကြောင့်ကြာချာပါရကို ပယ်တတ်သောကြောင့် ၂။ အလယ်အလတ် သဘောသို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် ၃။ ဘက်မလိုက်ဘဲ အညီအမျှရှိ တတ်သောကြောင့်
(၁) လက္ခဏာ (အခြင်းအရာအား ဖြင့်ဖြစ်ခြင်း) ရသ	သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ပြုကျင့်လိုသော ...	သတ္တဝါတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပယ်လို သော ...	သတ္တဝါတို့၌ စည်းစိမ်ပြည့်စုံမှုကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း ...	သတ္တဝါတို့၌ ဘက်မလိုက်ဘဲ အလယ်၌ တည်သော ...
(၂) ပစ္စုပ္ပန်(ဉာဏ်၌ ရှေးရှိ ထင်လာပုံ)	သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ပေးခြင်း ...	သတ္တဝါတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို (ပယ်လို သောအားဖြင့်) သည်းမခံနိုင်ခြင်းကိစ္စ ညည်းဆဲခြင်း(ဝိဟိသ)ကို ပယ်ဖျောက် တတ်သောတရား	သူတစ်ပါးစည်းစိမ်၌ ငြိစွမူ၊ မနာလိုမှုကင်းခြင်းကိစ္စ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်၌ မမွေ့လျော် ခြင်း (အရတိ) ပယ်ဖျောက်သော အားဖြင့်	သတ္တဝါတို့၌ ညီမျှသည်အဖြစ် ကိုရှိခြင်းကိစ္စ သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်း တို့၏ ငြိမ်းခြင်းအနေအားဖြင့်
(၃) ပဒဋ္ဌာန်(ယောနိသော မနသိကာရ ဟူသော နိစ္စသောအကြောင်း)	သတ္တဝါတို့၏နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ် အဖြစ်ကို ရှုခြင်း	ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်သူတို့၏ အားကိုးရာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ရှုခြင်း	သတ္တဝါတို့၌ စည်းစိမ်ပြည့်စုံမှုကို ရှုမြင်လိုခြင်း	သတ္တဝါတို့သည် ကံသာလျှင် ဥစ္စာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ရှုမြင်ခြင်း
(၄) သမ္ပတ္တိ (ပြည့်စုံခြင်း)	ဗျာပါဒ(ဒေါသ)၏ ဝိက္ခမ္ဘန ပဟာနိအားဖြင့် ငြိမ်းခြင်း	ညည်းဆဲခြင်း(ဝိဟိသ)၏ ...	သူတစ်ပါးစည်းစိမ်၌ မမွေ့လျော်မှု (အရတိ)၏ ...	သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်း၏ ငြိမ်းခြင်း
(၅) ဝိပတ္တိ (ပျက်စီးခြင်း)	ခင်မင်တွယ်တာလျက် ချစ်ခြင်း (တဏှာသိနေဟဖြစ်ခြင်း)	စိုးရိမ်သောကဖြစ်ခြင်း (ဂေဟသိတ ခေါ်မနဿဖြစ်ခြင်း)	ခင်မင်ရင်းနှီးလျက်ဝမ်းသာရွှင်ပျခြင်း (ဂေဟသိတ သောမနဿဖြစ်ခြင်း)	ကာမဂုဏ်ကိုမဲ့သော မောဟနှင့် ယှဉ်သောဥပေက္ခာဖြစ်ခြင်း (ဂေဟသိတ ဥပေက္ခာ/ အညာဏုပေက္ခာ ဖြစ်ခြင်း)

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသဆိုင်ရာ ဇယား - ၃

	မေတ္တာ	ကရုဏာ	မုဒိတာ	ဥပေက္ခာ
ဗြဟ္မဝိဟာရ မပွားမီ ဆင်ခြင်ခြင်း	၁။ ဒေါသ၏အပြစ် ၂။ သည်းခံခြင်း၏အကျိုး	၁။ ညှင်းဆဲခြင်း(ဝိဟိံသာ)၏ အပြစ် ၂။ ကရုဏာ၏အကျိုး	၁။ ရေဟသိတပိတိအရတိတို့၏အပြစ် ၂။ မုဒိတာ၏အကျိုး	၁။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့၏အပြစ် ၁။ ဥပေက္ခာ၏အကျိုး
ရှေးဦးစွာ မပွားအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ	အပ္ပိယ- အတိပ္ပိယ- မဇ္ဈတ္တ- ဝေရီ (မုန်း) (လွန်ချစ်) (လယ်) (ရန်) (ရန်)	ပိယ- အတိပ္ပိယ- မဇ္ဈတ္တ- အပ္ပိယ- ဝေရီ (ချစ်) (လွန်ချစ်) (လယ်) (မချစ်) (ရန်)	ပိယ- မဇ္ဈတ္တ- ဝေရီ (ချစ်) (လယ်) (ရန်)	
သီးသန့်အပိုင်းအခြားအား ဖြင့်မပွားအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	လိင်မတူသော- လိင်အသွင်ကွဲပြားသော (လိင်ဝိသဘာဝပုဂ္ဂိုလ်) ရာဂထကြွသောင်းကျန်းတတ်သောကြောင့်၊ (ဥပမာ- မယားကို မေတ္တာပွားသော အမတ်ကြီးသားဝတ္ထု)			
လုံးဝမပွားအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်	သေဆုံးပြီးသူ(ကာလကံတပုဂ္ဂိုလ်) အာရုံနိမိတ်မရှိတော့သောကြောင့်၊ ဥပမာ- သေလွန်ပြီးသောဆရာကိုမေတ္တာပွားသဖြင့် ဈာန်မဝင်စားနိုင်သောရဟန်းငယ်			
ရှေးဦးစွာ ပွားရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်	(မိမိ) > ချစ်	သနား	လွန်ချစ် (သောဏ္ဍသဟာယ)	လယ်
ဆက်လက်ပွားရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်	လွန်ချစ်၊ လယ်၊ ရန်	ချစ်၊ လယ်၊ ရန်	ချစ်၊ လယ်၊ ရန်	ချစ်၊ လွန်ချစ်၊ ရန်
သိမာသဗ္ဗေဒပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်	မိမိ၊ ချစ်၊ လယ်၊ ရန် (အတ္တ) (ပိယ) (မဇ္ဈတ္တ) (ဝေရီ)			
အပ္ပနာအပြား	အဝေရာ ဟောန္တု - အပ္ပနာ(၁)ပါး အဗျာပဇ္ဇာ ။ - အပ္ပနာ(၁)ပါး အနိယာ ။ - အပ္ပနာ(၁)ပါး သုခိအတ္တာနံပရိဟာရန္တု- အပ္ပနာ(၁)ပါး			
အပ္ပနာအကျယ်ရေတွက် ခြင်း (ပဋိသန္တိဒါမဂ်)	မေတ္တာအကျယ် (၅၂၈)သွယ် - အနောဓိသ+သြဓိသ+ဒိသာဖရဏ - (၂၀) + (၂၈) + (၄၈၀)	ကရုဏာအကျယ်(၁၃၂)သွယ် - အနောဓိသ+ သြဓိသ+ဒိသာဖရဏ - (၅) + (၇) + (၁၂၀)	မုဒိတာအကျယ်(၁၃၂)သွယ် - အနောဓိသ+သြဓိသ+ဒိသာဖရဏ - (၅) + (၇) + (၁၂၀)	ဥပေက္ခာအကျယ်(၁၃၂)သွယ် - အနောဓိသ+သြဓိသ+ဒိသာဖရဏ - (၅) + (၇) + (၁၂၀)

ပြဟူဝိဟာရနိဒ္ဒေသဆိုင်ရာ ဇယား - ၄

	မေတ္တာ	ကရုဏာ	မုဒိတာ	ဥပေက္ခာ
ဆက်ဆံသောအကျိုး (သာဓာရဏပယောဂေါ)	ဝိပဿနာချမ်းသာ ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော သုဂတိဘဝ ရရှိခြင်း			
မဆက်ဆံသောအကျိုး (အသာဓာရဏပယောဂေါ)	ဗျာပါဒ (ဒေါသ)ကင်းကွာ ခြင်းအကျိုး	ညည်းဆဲလိုခြင်း(ဝိဟိသ)ကင်းကွာခြင်း အကျိုး	သူ့စည်းစိမ်၌ မမွေ့လျော်မှု(အရတိ) ကင်းကွာခြင်း အကျိုး	တပ်မက်ခြင်း(ရာဂ) ကင်းကွာခြင်း အကျိုး
စေတောဝိမုတ္တိ	ဗျာပါဒမှ ထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်ကြောင်း (မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ)	ဝိဟိသမှ ထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်ကြောင်း (ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိ)	အရတိမှ ထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်ကြောင်း (မုဒိတာစေတောဝိမုတ္တိ)	ရာဂမှထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်ကြောင်း (ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တိ)
အနီးရန်သူ	ရာဂ (ဂုဏ်ကိုရှုရာ၌ သဘောတူခြင်းကြောင့်)	ဂေဟသိတ ဒေါမနဿ (ပျက်စီးခြင်းကို ...)	ဂေဟသိတသောမနဿ (ပြည့်စုံခြင်းကို ...)	ဂေဟသိတဥပေက္ခာ(အပြစ်နှင့် ဂုဏ်ကို မဆင်ခြင်မစဉ်းစားပုံ၌)
အဝေးရန်သူ	ဗျာပါဒ (ဒေါသ) (သဘောတူ သောရာဂနှင့်သဘောမတူ၍)	ဝိဟိသ	အရတိ	ရာဂနှင့် ဒေါသ
၁။ စင်ကြယ်ကြောင်း	ဗျာပါဒ (ဒေါသ) အဖြစ်များသူ၏ ...	ဝိဟိသအဖြစ်များသူ၏ ...	အရတိအဖြစ်များသူ၏ ...	တပ်မက်မှု ရာဂ - အဖြစ်များ သူ၏ ...
၂။ သတ္တဝါတို့၌နှလုံးသွင်း ခြင်း (ဥပမာ-မိခင်နှင့် သားငှ-ယောက်)	သတ္တဝါတို့၏အကျိုးကို ဆောင်ပေးခြင်း (ယေရှုယသောသား)ကြီးထွား ခြင်းကို အလိုရှိသကဲ့သို့	အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ပယ်ခြင်း၊ (မကျန်းမာသောသား) ရောဂါပျောက်ခြင်းကို အလိုရှိသကဲ့သို့	စည်းစိမ်ပြည့်စုံမှုကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း (အရွယ်ရောက်သောသား)အဆင်း အရွယ်နှင့်ပြည့်စုံ၍ ရှည်မြင့်စွာ တည်နေခြင်းကို အလိုရှိသကဲ့သို့	တစ်ဘက်သတ် မကျစေရန် နှလုံးသွင်းခြင်း၊ (လိမ္မာရေးခြားရှိ ၍ သူ့ကိုစွဲသူ ဆောင်ရွက်သော သား) ကြောင့်ကြဗျာပါရစိုက်ရန် ကိစ္စမရှိတော့သကဲ့သို့
အာနုဘော်အထူး (ဥပနိဿယ)	(သုဘပရမ) သုဘဝိမောက္ခလျှင် အလွန် အမြတ်ရှိ၏	အာကာသာနုဗ္ဗာယတနသမာပတ်	ဝိညာဏဗ္ဗာယတနသမာပတ်	အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်

အခန်း ၁၀။ အာရမ္မနိဒ္ဒေသ (အာရမ္မလေးပါးကို အကျယ်ပြဆိုချက်)

၁။ ပထမအရူပ အာကာသာနဉ္စာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်းအပွင့်

ပထမအရူပဈာန် ပွားများပုံ

ရုပ်၌ အပြစ်ကို ရှုပုံ

အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားလိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် “ရုပ်ဟူသော တည်ရာအကြောင်းကြောင့် သူတစ်ပါးကို နှိပ်စက်ရန် တုတ်ကို စွဲကိုင်ခြင်း၊ ဓားလှံစသော လက်နက်ကို စွဲကိုင်ခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ အယူအဆ အထင်အမြင် ကွဲပြားခြင်း၊ ငြင်းခုံခြင်းများ ဖြစ်ကြရသည်။ ဤအလုံးစုံသည် ရုပ်မရှိသည့် အရူပဘုံ၌ လုံးဝပင်မရှိကြပေ ဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ထိုယောဂီသည် အပြစ်မြင်ပြီးသောရုပ်တို့ကိုသာလျှင် ပြီးငွေ့ခြင်း စက်ဆုပ်ခြင်း ချုပ်စေခြင်းအကျိုးငှာ ကျင့်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် . . .

- တုတ်ကို စွဲကိုင်ခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- မျက်စိရောဂါ နားရောဂါ စသော အထောင်မက များစွာသောအနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊

ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်(ကရုဇရုပ်)၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်အပ်၏။

အပြစ်ကို ရှုမြင်ပြီးလျှင် ထိုရုပ်ကို လွန်မြောက်ရန်အတွက် အာကာသကသိုဏ်းကြည်သော ပထဝီကသိုဏ်း စသော ဉ-ပါးသောကသိုဏ်းတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောကသိုဏ်း၌ စတုတ္ထဈာန်ထိရအောင် ပွားများအားထုတ်ရမည်။

ကသိုဏ်းရုပ်ကို လွန်မြောက်လိုပုံ

ယောဂီသည် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်ကို ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် လွန်မြောက်ပြီးသား ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ကသိုဏ်းရုပ်သည်လည်း ထိုကိုယ်ကောင်ရုပ်နှင့် အလားတူပင် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း လွန်မြောက်ရန် အလိုရှိပေသည်။

ဥပမာ - ၁ - မြွေကြောက်တတ်သော ယောက်ျားသည် တောထဲ၌ မြွေလိုက်ခံရ၍ လျင်မြန်စွာပြေးခဲ့ပြီးလျှင် လွတ်မြောက်ရာအရပ်၌ နေစဉ် အမည်းအဝါစသည် အရေးအကြောင်းဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ထန်းရွက်ကိုဖြစ်စေ၊ နွယ်ကိုဖြစ်စေ၊ ကြိုးကိုဖြစ်စေ၊ ကွဲအက်နေသောမြေကြီး၏ အကွဲကြောင်းကိုဖြစ်စေ မြင်လျှင် ကြောက်လန့်သည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထိုအရာကို မမြင်လိုသည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ပေတည်း။

ဥပမာ - ၂ - မိမိအကျိုးမဲ့ကို ပြုလေ့ရှိသော ရန်သူနှင့်အတူ တစ်ရွာတည်း၌ နေသောယောက်ျားသည် ထိုရန်သူက ညှဉ်းခဲခြင်း၊ နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၊ အိမ်ကိုမီးရှို့ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရသောကြောင့် အခြားရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေ၏။ ထိုရွာ၌လည်း ရန်သူနှင့် အဆင်း အသံ အကျင့်စာရိတ္တ တူသောသူကို တွေ့မြင်လတ်သော် ကြောက်လန့်သည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထိုသူကို မမြင်မတွေ့လိုသကဲ့သို့ ပင်တည်း။

ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ နှီးနှောပုံမှာ-

- (၁) မြွေကို ကြောက်သူ၊ ရန်သူကို ကြောက်သူ - ထိုနှစ်ဦးသော ယောက်ျားတို့မှာ ယောဂီနှင့် တူ၏။
- (၂) မြွေနှင့် ရန်သူ တစ်ခုခုက အနှိပ်စက်ခံရသောကာလနှင့် ယောဂီသည် အာရုံပြုသည်၏အစွမ်းဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်နှင့် ပြည့်စုံနေသောကာလတို့ တူ၏။
- (၃) ထိုယောက်ျားတို့၏ လျင်မြန်စွာပြေးသွားခြင်း၊ အခြားရွာသို့ ပြောင်းသွားခြင်းတို့နှင့် ယောဂီ၏ ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်ကို လွန်မြောက်သောကာလတို့ တူ၏။

(၄) ထိုယောက်ျားတို့၏ ပြေးပြီး လွတ်မြောက်ပြီးသောအရပ်၌ အမည်းအဝါစသည် အရေးအကြောင်းဖြင့် ဆန်းကြယ်သောထန်းရွက် စသည်တို့ကို မြင်၍လည်းကောင်း၊ အခြားရွာ၌ ရန်သူနှင့်တူသူကို မြင်၍လည်းကောင်း ကြောက်လန့်ခြင်း မမြင်လိုခြင်းတို့နှင့် ယောဂီမှာ ကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း “ဤရုပ်သည် ထိုကိုယ်ကောင်ရုပ်နှင့် အလားတူပင်” ဟု မှတ်၍ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း လွန်မြောက်လိုခြင်းတို့ တူ၏။

(အခြားဥပမာများ - ဝက်အပက်ခံရ၍ ပြေးသောခွေး၊ တစ္ဆေကြောက်တတ်သောသူ စသောဥပမာတို့ကိုလည်း သိအပ်၏။)

ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၏ အပြစ်ကို ရှုပုံ

ယောဂီသည် စတုတ္ထဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ကသိုဏ်းရုပ်မှ ငြီးငွေ့၍ ဖဲခွာလိုသောကြောင့် ဝသီဘော်ငါးပါး တို့ဖြင့် လေ့လာကျေပွန်ပြီးသော ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်မှ ထ၍ ထိုဈာန်၌

- “ဤဈာန်သည် ငါငြီးငွေ့သည့် ကသိုဏ်းရုပ်ကို အာရုံပြုနေသည်”
- “သောမနဿရန်သူနှင့်လည်း နီးသည်”
- “ငြိမ်သက်သော ဝိမောက္ခမည်သော အရူပဈာန်ထက်လည်း ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသည်” ဟူ၍ အပြစ်ကို ရှုမြင်၏။

(ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၌ အင်္ဂါအားဖြင့် ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်ကား မရှိပေ။ အာရုံအားဖြင့်သာ ကြမ်းတမ်းသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၌ ဥပေက္ခာနှင့် ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါး ရှိသကဲ့သို့ အရူပဈာန်တို့၌လည်း ဥပေက္ခာနှင့် ဧကဂ္ဂတာ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးပင် ရှိကြပေသည်။

အာရုံအားဖြင့်မူကား ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သည် ကသိုဏ်းရုပ်ကို အာရုံပြုခြင်းကြောင့် ကောင်းကင်ပညတ် စသည်ကိုအာရုံပြုသော အရူပဈာန်ထက်စာလျှင် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသည် ဟု ဆိုရပေမည်။)

ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာပုံ

ယောဂီသည် စတုတ္ထဈာန်၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်ကာ နှစ်သက်တွယ်တာမှုကို ကုန်စေ၍ အာကာသာနဉာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့်၊ အဆုံးမရှိသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍ စကြဝဠာအဆုံးတိုင်အောင်ဖြစ်စေ၊ အလိုရှိသလောက် အရပ်တိုင်အောင်ဖြစ်စေ- ကသိုဏ်းရုပ်ကို ဖြန့်၍ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ပြန့်ရာ ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင်အရပ်ကို “(အာကာသော၊ အာကာသော) ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင်၊ ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင်” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “(အနန္တော အာကာသော) အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း နှလုံးသွင်းလျက် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာအပ်၏။ ပယ်ဖျောက်အပ်၏။

“ခွာသည်” ဟူသည်

ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ဖျာကိုလိပ်သကဲ့သို့ ခွာသည် မဟုတ်။ အိုးကင်းမှ မုန့်ကို ဆယ်ထုတ်သကဲ့သို့ ခွာသည်လည်း မဟုတ်။ စင်စစ်သော်ကား ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကို နှလုံးမသွင်းဘဲ၊ စိတ်၌မထားဘဲ၊ မဆင်ခြင်ဘဲ နေခြင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ နှလုံးမသွင်း၊ စိတ်၌မထား၊ မဆင်ခြင်ဘဲ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကို ပြန့်ရာအရပ်ကို “(အာကာသော၊ အာကာသော) ကောင်းကင် ကောင်းကင်” ဟု နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်လျှင် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာသည် မည်၏။

ခွာအပ်သောကသိုဏ်းရုပ်သည်လည်း ကြွတက်၊ ကွာတက်လာသည် မဟုတ်။ ဆုတ်နှစ်သွားသည်လည်း မဟုတ်။ စင်စစ်မှာမူ ယောဂီ၏ ယင်းကသိုဏ်းရုပ်ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းမျှကို သော်လည်းကောင်း၊ “ကောင်းကင် ကောင်းကင်” ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမျှကို သော်လည်းကောင်း အစွဲပြု၍ ခွာအပ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။

ကောင်းကင်၏ အမည်များ

ကသိုဏ်းရုပ်ပြန့်ရာ ဟင်းလင်းပြင်အရပ်ကို “ကောင်းကင် ကောင်းကင်”ဟု အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်သော ယောဂီအား ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော ကောင်းကင်မျှ ထင်လေတော့သည်။ ထိုကောင်းကင်ကို

- (၁) ကသိဏ္ဍဂ္ဂါဋီမာကာသ = ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော ကောင်းကင် ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- (၂) ကသိဏ္ဍဗုဋ္ဌာကာသ = ကသိုဏ်းရုပ်ထိရာပြန့်ရာ ကောင်းကင် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
- (၃) ကသိဏ္ဍဝိဝိတ္ထာကာသ = ကသိုဏ်းရုပ်ကင်းဆိတ်ရာ ကောင်းကင် ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုရ၏။

ပထမအရူပါဝစရဈာန် ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ယောဂီသည် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော ကောင်းကင်နိမိတ်ကို “ကောင်းကင် ကောင်းကင်” ဟု အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်း၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြု၏။ ဤသို့ အဖန်ဖန်နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုသော ယောဂီအား နီဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏။ ကောင်းကင်နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော အမှတ်ရမူသတိသည် ကောင်းစွာတည်၏။ ဥပစာရ သမာဓိဖြင့် စိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။

ယောဂီသည် ထိုကောင်းကင်နိမိတ်ကိုပင် အဖန်ဖန်မှီဝဲပွားများခြင်း၊ အကြိမ်များစွာပြုခြင်းရှိသော် ပထဝီ ကသိုဏ်း စသည်တို့၌ ရူပါဝစရဈာန်စိတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော ကောင်းကင်အာရုံ နိမိတ်၌ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ်သည် အပ္ပနာ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၏။

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ် ဖြစ်ရာ၌လည်း ရှေးအဖို့၌ သုံးကြိမ် လေးကြိမ်သောဇောတို့သည် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့်သာ ယှဉ်သော ကာမာဝစရဇောတို့ပေတည်း။ လေးကြိမ်မြောက် -သို့မဟုတ်- ငါးကြိမ်မြောက်၌ ဖြစ်သော ဇောသည် အရူပါဝစရဇောပေတည်း။ အကြွင်းသည် ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်းသာ ဖြစ်၏။

န ဖ ဗ ပ ဥ န ဂေါ ဈာန်ဇော တိဟိတဘဝင် (မန္တ)
န ဖ ဗ ပ ဥ န ဂေါ ဈာန်ဇော တိဟိတဘဝင် (တိက္ခ)

ကောင်းကင်နိမိတ်ကို မြင်ပုံဥပမာ

အရူပဈာန်စိတ်ဖြစ်ပြီးလတ်သော် ဥပမာ- ဖုံးအုပ်ထားသော ထမ်းစင်၏အပေါက်ဝ၊ တံခါးငယ်၏ အပေါက်ဝ၊ အိုး၏မျက်နှာဝ စသည်တို့တွင် တစ်ခုခုသောအပေါက်ဝကို အညို အဝါ အနီ အဖြူ စသောအဝတ်တို့တွင် တစ်ခုခု သောအဝတ်ဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက် ထိုအဝတ်ကို ကြည့်ရှုနေသောယောက်ျားသည် လေအဟုန်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်း တစ်စုံတစ်ခုဖြင့်ဖြစ်စေ ဖုံးအုပ်ထားသော ထိုအဝတ်ကို ဖယ်ရှားလိုက်လျှင် ထမ်းစင်အပေါက်ဝ၊ တံခါးငယ်အပေါက်ဝ၏ ဟင်းလင်းပြင်နေရာကိုသာလျှင် မြင်ရသကဲ့သို့ -

ဤအတူပင် ယောဂီသည် ရှေးအဖို့၌ ကသိုဏ်းဝန်းကို ဈာန်မျက်စိဖြင့် ရှုလျက် နေခဲ့ပြီးလျှင် “ကောင်းကင်၊ ကောင်းကင်” ဟု ဆင်ခြင်သော ပရိကံနှလုံးသွင်းမှုဖြင့် ထိုကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရုတ်တရက်ဖယ်ရှားလိုက်လျှင် ကောင်းကင် နိမိတ်ကိုသာလျှင် ရှုမြင်လျက် နေပေ၏။

ပထမအရူပ ဈာနကထာ အပ္ပဋ္ဌိ
(ပထမအရူပဈာန်ကို ဖြေသောစကား အပ္ပဋ္ဌိ)

ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်

“သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ၊ ပဋိယသညာနံ အတ္တဂ်မာ၊ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ၊ ‘အနန္တော အာကာသော’ တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။”

“ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဝါ- အကြွင်းမဲ့အလုံးစုံကုန်သော) ရူပသညာ ရူပဈာန်၌ ဖြစ်သော မှတ်သားမှုတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်၊ မျက်စိနှင့် အဆင်း စသည်တို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပဋိယ သညာတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ အမျိုးမျိုးသောအာရုံ၌ဖြစ်သော နာနတ္တသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ‘အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်’ ဟု နှလုံးသွင်းလျက် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်။”

အထက်ပါစကားရပ်အဖွင့်

“သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ =
ဓပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် (ဝါ- အကြွင်းမဲ့အလုံးစုံကုန်သော) ရူပသညာတို့ကို
လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်” ဟူသောပုဒ်အဖွင့်

ရူပသညာ မည်ပုံ

သညာကို ခေါင်းတပ်၍ ဟောထားသော ရူပါဝစရဈာန်နှင့် ထိုဈာန်တို့၏ အာရုံတို့ကို ရူပသညာဟု ခေါ်ဆို၏။

မှန်ပေ၏ -

“ရုပ်ရှိသူသည် (ဝါ - ရူပဈာန်ရှိသူသည်) ကသိုဏ်းရုပ်တို့ကို ရှု၏” ဤသို့ အစရှိသော ဒေသနာတော်တို့၌ ရူပါဝစရဈာန်ကိုလည်း ရူပ-ဟု (ဈာန်ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍) ဆိုအပ်၏။

“အပြင်ပ၌ အဆင်းကောင်း အဆင်းဆိုး ဟူသော ကသိုဏ်းရုပ်တို့ကို ရှု၏” ဤသို့ အစရှိသော ဒေသနာတော်တို့၌ ရူပဈာန်၏ အာရုံကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း ရူပ-ဟု (ကသိုဏ်းဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကို ချေ၍) ဆိုအပ်၏။

ထို့ကြောင့် ရူပသညာ ဟူသောအမည်သည် -

- “ရူပဈာန်၌ သညာသည် ရူပသညာ မည်၏” ဟု ဤသို့ ဝစနတ္ထပြုကာ သညာကို ခေါင်းတပ်၍ ဟောထားသော ရူပါဝစရဈာန်၏အမည်ပေတည်း။
- ထို့ပြင် ထိုအာရုံအား ရူပ(ကသိုဏ်းရုပ်)ဟူသော သညာ(အမည်) ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းအာရုံသည် ရူပသညာ မည်၏။ ထိုအာရုံ၏အမည်ကား ရူပ(ကသိုဏ်းရုပ်)ပေတည်း ဟု ဆိုလိုပေ၏။ ဤသို့ ဝစနတ္ထပြုလျှင် ရူပသညာဟူသော အမည်သည် ပထဝီကသိုဏ်းစသော ရူပဈာန်၏ အာရုံ၏အမည်လည်း ဖြစ်ပေ၏။

သမတိက္ကမာ

သမတိက္ကမာ = လွန်မြောက်ခြင်း ဟူသည် ဝိရာဂါ - တပ်စွဲမှုကင်းခြင်း စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိရောဓာ - ချုပ်စေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဟု ဆိုလို၏။

ရူပသညာ သရုပ်

ရူပသညာသရုပ်မှာ - ဈာန်အလိုအားဖြင့် ကုသိုလ်ဈာန် ၅-ပါး၊ ဝိပါကဈာန် ၅-ပါး၊ ကြိယာဈာန် ၅-ပါး = ၁၅-ပါး၊ အာရုံအလိုအားဖြင့် ပထဝီကသိုဏ်းစသည် ကသိုဏ်း ၉-ပါး ပေါင်း ရူပသညာ ၂၄-ပါး ဖြစ်၏။

ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ - ဟူသည်

၂၄-ပါးသောရူပသညာတို့ကို ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ယင်းတို့နှင့် စပ်ဆိုင်သော ဆန္ဒရာဂကို ခွာသဖြင့်) ချုပ်စေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊

တစ်နည်းကား - အကြွင်းမဲ့အလုံးစုံကုန်သော ရူပသညာတို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ချုပ်စေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏ - ဟု ဆိုလို၏။

မှန်ပေ၏။ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ရူပသညာတို့ကို မလွန်မြောက်သေးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။ ရှင်းဦးအံ့ -

“ရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်သည်” ဟူသော စကားရပ်၌ -

အာရုံ၌ တပ်စွဲမှု မကင်းသေးသောပုဂ္ဂိုလ်အား သညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်း မဖြစ်နိုင်၊ သညာတို့ကို လွန်မြောက်လျှင်လည်း အာရုံကို လွန်မြောက်ပြီးသာ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အာရုံလွန်မြောက်ခြင်းကို မဟောမူ၍ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ သညာတို့ကိုသာ လွန်မြောက်ခြင်းကို ဟောကြားအပ်ပေသည်။

ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ သညာတို့ကိုသာ လွန်မြောက်ခြင်းကို ဟောတော်မူပုံ

“ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ” ဟူသောစကား၌ ရူပသညာဟူသည် ရူပါဝစရသမာပတ်ကို ဝင်စားသော ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ မျက်မှောက်အတ္တဘော၌ ရူပဈာန်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေသော ရဟန္တာ၏လည်းကောင်း သညာသည်၊ မှတ်သားခြင်းသည်၊ မှတ်သားတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤမှတ်သားမှုတို့ကို ရူပသညာတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်သည်၊ အထူးသဖြင့်လွန်မြောက်သည်၊ ကောင်းစွာလွန်မြောက်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် (ဝါ-အလုံးစုံကုန်သော) ရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်” ဟုဆိုအပ်ပေသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ရူပါဝစရသမာပတ်ကို ဝင်စားသော ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် = ရူပကုသိုလ်သညာတို့၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်
ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ် = ရူပဝိပါက်သညာတို့၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ် (ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိခဏ)
ရူပဈာန်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေသော ရဟန္တာ = ရူပကြိယာသညာတို့၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်

အာရုံကို လွန်မြောက်ခြင်းဟူသော အနက်လည်း သင့်လျော်ပုံ

ဤသို့ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ သညာတို့ကိုသာ လွန်မြောက်ခြင်းကို ဟောကြားထားသော်လည်း အာရုံကို လွန်မြောက်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် အရူပသမာပတ်တို့ကို ရောက်နိုင်ကုန်၏။ ပထမဈာန်စသည်တို့ကဲ့သို့ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌သာလျှင် မရောက်နိုင်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် အာရုံကို လွန်မြောက်ခြင်းဟူသော ဤအနက်အဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ပြုထားပေသည်။

“ပဋိဃသညာနံ အတ္တင်္ဂီမာ =
ပဋိဃသညာတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်” ဟူသောပုဒ်အဖွင့်

ပဋိဃသညာ မည်ပုံ

မျက်စိစသော ဝတ္ထုရုပ်တို့နှင့် အဆင်းစသော အာရုံတို့၏ အချင်းချင်း ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော သညာတို့သည် ပဋိဃသညာ မည်၏။

ပဋိဃသညာ သရုပ်

ပဋိဃသညာ၏ သရုပ်မှာ - အဆင်း၌ အမှတ်သညာ (ရူပသညာ), အသံ၌ အမှတ်သညာ(သဒ္ဒသညာ), အနံ့ ၌ အမှတ်သညာ(ဂန္ဓသညာ), အရသာ၌ အမှတ်သညာ(ရသသညာ), အတွေ့၌ အမှတ်သညာ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ)တို့ပေတည်း။ ကုသလဝိပါက်ငါးပါးနှင့် အကုသလဝိပါက်ငါးပါးအားဖြင့် ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်သညာဆယ်ပါး ဟူ၍ ပဋိဃသညာ ၁၀-ပါးအပြား ရှိ၏။

အတ္တင်္ဂီမာ - ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဟူသည်

အတ္တင်္ဂီမာ = ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဟူသည် ထိုပဋိဃသညာ ၁၀-ပါးတို့၏ အချင်းခပ်သိမ်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် ကင်းခြင်း၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့် -ဝါ- ထိုပဋိဃသညာ ၁၀-ပါးတို့ကို မဖြစ်အောင် ပြုခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

အရူပဈာန်အရာ၌ ပဋိဃသညာတို့ ချုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်း

ပဋိဃသညာတို့သည် ပထမဈာန် စသည်တို့ကို ဝင်စားနေသောသူအားလည်း ဈာန်ဝင်စားခိုက်၌ ပဉ္စဒွါရ၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်မဖြစ်သောကြောင့် မရှိကြသည်ကား မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း အခြားဈာန်တို့၌ ပယ်ခဲ့ပြီးသော သုခဒုက္ခတို့ကို စတုတ္ထဈာန်၌ ဟောခြင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အခြားမဂ်တို့၌ ပယ်ခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသည်တို့ကို

တတိယမဂ်၌ ဟောခြင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း အရူပဈာန်၌ တက်တက်ကြွကြွအားထုတ်မှုကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ အရူပဈာန်ကို ချီးမွမ်းသည့်အလိုအားဖြင့် ပဋိယသညာတို့၏ချုပ်ခြင်းကို အရူပဈာန်အရာ၌ ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

တစ်နည်းရှင်းပြရလျှင် - ရူပါဝစရဈာန်ကို ဝင်စားသောသူအား ပဋိယသညာတို့ မရှိကြသည်ကား မှန်ပေ၏။ သို့သော် ပယ်ထားအပ်သောကြောင့် မရှိကြသည် မဟုတ်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် - ရူပါဝစရဘာဝနာသည် ရုပ် ကို စက်ဆုပ်ခြင်းငှာ မဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင် ယင်းရူပဈာန်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ရုပ်နှင့် စပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေသည်။ အရူပဘာဝနာသည်ကား ရုပ်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိယသညာတို့ကို အရူပဈာန်၌ ပယ်သည်ဟု မုချမှတ်ထားသင့်၏။ **မှန်ပေ၏ -**

ပဋိယသညာတို့ကို အရူပဈာန်မှ ရှေး၌ မပယ်ရသေးသောကြောင့်ပင်လျှင် ပထမဈာန်ကို ဝင်စားနေသောသူအား အသံကို ဆူးငြောင့်ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောတော်မူပေသည်။ အရူပဈာန်၌ကား ၎င်းတို့ကိုပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အရူပသမာပတ်တို့၌ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည့်(အာနေဉ္ဇ)အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ငြိမ်သက်သောဝိမောက္ခအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။ **မှန်ပေ၏ -**

ထို့ပြင် ကာလာမအနွယ်ဖြစ်သော အာဠာရရသေ့သည်လည်း အရူပသမာပတ်ကို ဝင်စားနေစဉ် မိမိ၏ အနီးသို့ ကပ်မှီ၍ ကပ်မှီ၍ လွန်သွားကုန်သော လှည်းငါးရာတို့ကို မမြင်လိုက်ဘဲ၊ လှည်းတို့၏အသံကိုလည်း မကြားလိုက်ဘဲ ရှိပေသည်။

“နာနတ္ထသညာနံ အမနသိကာရာ =
နာနတ္ထသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်” ဟူသောပုဒ်အပွင့်

နာနတ္ထသညာ မည်ပုံ

အထူးထူး အမျိုးမျိုးသော သဘောရှိသော အာရုံ၌ ဖြစ်သော သညာတို့သည် နာနတ္ထသညာ မည်၏။

တစ်နည်းကား အထူးထူးအမျိုးမျိုးသော သဘောရှိသော သညာတို့သည် နာနတ္ထသညာ မည်၏။

ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပုံ

“အရူပသမာပတ်ဝင်စားခိုက် မဟုတ်သူ၏ သန္တာန်၌ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော သညာသည်၊ မှတ်သားခြင်းသည်၊ မှတ်သားတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤမှတ်သားမှုတို့ကို နာနတ္ထသညာတို့ဟု ဆိုအပ်၏” ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဤသညာတို့သည် အဆင်း အသံ စသည် အပြားရှိသော အထူးထူး အမျိုးမျိုးသော သဘောရှိသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း နာနတ္ထသညာတို့ ဟူ၍- ဆိုအပ်၏။

နာနတ္ထသညာ သရုပ်

ကာမကုသိုလ်သညာ	၈-ပါး၊
အကုသိုလ်သညာ	၁၂-ပါး၊
ကာမကုသလဝိပါက်သညာ	၁၁-ပါး၊ (မဟာဝိပါက် ၈ + သမ္ပဋိမျှိုင်း ၁ + သန္တိရဏ ၂)
အကုသလဝိပါက်သညာ	၂-ပါး၊ (သမ္ပဋိမျှိုင်း ၁ + သန္တိရဏ ၁)
ကာမကြိယာသညာ	၁၁-ပါး (မဟာကြိယာ ၈ + အဟိတ်ကြိယာ ၃)
ပေါင်း	၄၄-ပါးသော သညာတို့ ဖြစ်၏။

နာနတ္ထသညာနံ အမနသိကာရာ - နာနတ္ထသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် - ဟူသည်

နာနတ္ထသညာတို့ကို အချင်းခပ်သိမ်း စိတ်၌ မထားခြင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်း၊ ကောင်းစွာအဖန်ဖန် စိတ်သို့ မဆောင်ခြင်း၊ မဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့် ဟု ဆိုလို၏။

သမတိက္ကမာ၊ အတ္တင်္ဂမာ - နှစ်ပုဒ်ဖြင့် ပြသော အဓိပ္ပါယ်

သုံးမျိုးသောသညာတို့တွင် ရူပသညာနှင့် ပဋိဿသညာတို့သည် အရူပဈာန်ကြောင့် ဖြစ်သော အရူပဘဝ၌ သော်လည်း မရှိကြပေ။ အရူပဘုံဝယ် အရူပဈာန်ကို ဝင်စားနေသောကာလ၌ ထိုသညာ၂-မျိုးတို့ မရှိကြသည်မှာ ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် သမတိက္ကမာ = ထိုသညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်၊ အတ္တင်္ဂမာ = ထိုသညာတို့၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဟူသော နှစ်ပုဒ်ဖြင့် အရူပဘဝ၌ ထိုသညာ ၂-မျိုးတို့၏ မရှိခြင်းကိုသာလျှင် ဟောတော်မူပေသည်။

အမနသိကာရာ - ပုဒ်ဖြင့် ပြသော အဓိပ္ပါယ်

၄၄-ပါးသော နာနတ္ထသညာတို့တွင် ကာမကုသိုလ်သညာ ၈-ပါး၊ (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် တကွ) ကာမကြိယာ သညာ ၉-ပါး၊ အကုသိုလ်သညာ ၁၀-ပါးဟူသော ၂၇-ပါးသော ဤနာနတ္ထသညာတို့သည် ဈာန်ကြောင့် ဖြစ်သော အရူပဘဝ၌ ရှိကြပေ၏။ ထို့ကြောင့် “ အမနသိကာရာ = ထိုနာနတ္ထသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်” ဟု ဟောတော်မူသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။

မှန်ပေ၏ - အရူပဘဝ၌လည်း အရူပဈာန်ကို ဝင်စားနေသောသူသည် ထို ၂၇-ပါးသော နာနတ္ထသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်သာလျှင် ထိုအရူပဈာန်ကို ရောက်၍ ဝင်စား၍ နေနိုင်ပေသည်။ ထို ၂၇-ပါးသော နာနတ္ထသညာတို့ကို နှလုံးသွင်းနေလျှင်မူကား အရူပသမာပတ်ကို မဝင်စားသူသာ ဖြစ်ပေသည်။

သညာသုံးပါးနှင့် စပ်၍ အကျဉ်းချုပ်မှတ်ဖွယ်

ဤသုံးပုဒ်တို့တွင်-

- ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ = ရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့် - ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ရူပါဝစရတရားအားလုံးကို ပယ်ခြင်းကို ဟောတော်မူ၏။
- ပဋိဿသညာနံ အတ္တင်္ဂမာ၊ နာနတ္ထသညာနံ အမနသိကာရာ = ပဋိဿသညာတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ နာနတ္ထသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် - ဟူသော ဤ၂-ပုဒ်ဖြင့် ကာမာဝစရစိတ်စေတသိက်အားလုံးကို ပယ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူ၏။

“အနန္တော အာကာသော = အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင် ” ဟူသောပုဒ်အပွင့်

အာကာသ၌ ဖြစ်ခြင်း-ဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြား (ဥပ္ပါဒအန္တ) သည်လည်းကောင်း၊ ပျက်ခြင်း-ဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြား (ဝယအန္တ) သည်လည်းကောင်း မထင်ပေ၊ မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းအာကာသသည် အနန္တ (အဆုံးမရှိ) မည်၏။ ဤ၌ အာကာသဟူသည် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင်ကို ဆိုလို၏။

ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့်ပြီးသော ကောင်းကင်၌ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ကောင်းကင်၏ အနန္တ-အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်ပေ၏။

ထို့ကြောင့်ပင် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ -

“ထိုအာကာသ၌ စိတ်ကိုထား၏၊ ကောင်းစွာထား၏၊ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသည်ကို ပြု၍ ဖြန့်၏၊ (ဝါ-တွေ့ထိ၏၊ ရောက်၏)၊ ထို့ကြောင့် အနန္တော အာကာသော- အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသောကောင်းကင် ဟု ဆိုအပ်သည်” ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

- - - - -

“အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ-
အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်”။ ‘ဟူသောပုဒ်အပွင့်

အာကာသာနဉ္စာယတနံ အစိပ်စိပ် သိမှတ်ဖွယ်

- (၁) အာကာသ၌ ဖြစ်ခြင်းအပိုင်းအခြား၊ ပျက်ခြင်းအပိုင်းအခြား (အန္တ) မရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် အနန္တ မည်၏။
- (၂) (အနန္တ- ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော) အာကာသသည် အာကာသာနန္တ မည်၏။
- (၃) ထိုအာကာသာနန္တသည်ပင်လျှင် အာကာသာနဉ္စာ မည်၏။
- (၄) အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသောကောင်းကင်ဟူသော ထိုအာကာသာနဉ္စာသည် ယှဉ်ဘက်တရားအပေါင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော ပထမအရူပဈာန်၏ တည်ရာဟူသောအနက်ကြောင့် အာယတန မည်၏။ ထို့ကြောင့် အာကာသာ-နဉ္စာယတန မည်၏။ ဥပမာ - နတ်တို့၏တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ ပေတည်း။

ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ - ဟူသည် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ ပြီးစေ၍ ထိုဈာန်အားလျော်သော ကုရိယာပုထ်ဖြင့် နေ၏ ဟု ဆိုလို၏။

အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

၂။ ဒုတိယအရူပ ဝိညာဏဉ္စာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်းအပွင့်

ဒုတိယအရူပဈာန် ပွားများပုံ

ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို ပွားလိုသောယောဂီသည် အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်ကို ဝသီဘော်ငါးပါး ဖြင့် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ထားရမည်။ ပြီးလျှင် “ဤအာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်သည် ရူပါဝစရဈာန်ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကဲ့သို့လည်း မငြိမ်သက်ပေ” ဟု အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်ပြီးလျှင် ယင်းဈာန်၌ နှစ်သက်တွယ်တာမှုကို ကုန်စေ၍ -

ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ထိုအနန္တအာကာသကို ဖြန့်၍ အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို “ဝိညာဏ် ဝိညာဏ်” ဟု အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ စိတ်၌ ထားအပ်၏။ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန်နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။ “အနန္တ အနန္တ - အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိ၊ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိ” ဟု ဤသို့ သက်သက်ကား နှလုံးမသွင်းအပ်ပေ။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်နိမိတ်၌ အဖန်တလဲလဲ ဘာဝနာစိတ်ကို ဖြစ်စေသော ယောဂီအား နီဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏။ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်ဝိညာဏ်လျှင် အာရုံရှိသော အမှတ်ရမှုသတိ သည် ကောင်းစွာတည်၏။ ဥပစာသမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။

ယောဂီသည် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ် ဟူသော အာရုံနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် မှီဝဲ၏။ ထိုနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော ဘာဝနာစိတ်ကို ပွားစေ၏။ အကြိမ်များစွာပြု၏။ ဤသို့ ပြုနေသော ယောဂီအား (ကသိုဏ်းကိုခွာခြင်းဖြင့် ပြီးသော အာကာသ၌ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ်သည် အပ္ပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သကဲ့သို့) ကသိုဏ်းကို ခွာခြင်းဖြင့် ပြီးသော အာကာသ၌ ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၌ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ဂီတ သည် အပ္ပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ ဤဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်၌ အပ္ပနာဖြစ်ပုံနည်းကိုမူ ပထမအရူပဈာန်၌ ဆိုခဲ့ သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်၏။

ဒုတိယအရူပ ဈာနကထာ အပွင့်
(ဒုတိယအရူပဈာန်ကို ပြသောစကား အပွင့်)

ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်

“သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ”
“ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်နှင့် အာရုံကို လွန်မြောက်၍ အဆုံးအပိုင်း အခြား မရှိသော ဝိညာဏ်ဟု နှလုံးသွင်းလျက် ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်။”

အထက်ပါစကားရပ်အပွင့်

“အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ” ဟူသောပုဒ်အပွင့်

ပထမအရူပဈာန်သည်လည်း အာကာသာနဉ္စာယတန မည်၏။ ကောင်းကင်အာရုံသည်လည်း အာကာသာ-
နဉ္စာယတန မည်၏။
(ပထမအရူပဈာန်သည် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်နိမိတ်၌ ဖြစ်သောကြောင့် အာကာသာ-
နဉ္စာယတန မည်၏။ ကောင်းကင်အာရုံသည်လည်း ပထမအရူပဈာန်၏ အာရုံတည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အာကာသာ-
နဉ္စာယတန မည်၏။)

အာကာသာနဉ္စာယတန မည်ပုံ

အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင် (အာကာသာနဉ္စာ)လည်း ဟုတ်၏။ ထိုအဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်သည် ပထမအရူပဈာန်၏အာရုံဖြစ်သောကြောင့် တည်ရာ(အာယတန)လည်း ဟုတ်၏။ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတန မည်၏။ ဥပမာ - နတ်တို့၏တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ ပေ တည်း။
ထို့အတူ အာကာသာနဉ္စာလည်း ဟုတ်၏။ ၎င်းသည် ထိုဈာန်၏ဖြစ်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကမ္မောဇ တိုင်းသည် မြင်းတို့၏ ဖြစ်ရာတည်း” ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌ကဲ့သို့ ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် အာယတနလည်း ဟုတ်၏။ ဤနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်လည်း အာကာသာနဉ္စာယတန မည်၏။

“အာကာသာနဉ္စာယတနကို လွန်မြောက်၍” ဟူသည်

ဈာန်နှင့် အာရုံဟူသော အာကာသာနဉ္စာယတနနှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင် ပြုခြင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းကို ဆိုလို၏။

(ဈာန်နှင့် အာရုံဟူသော အာကာသာနဉ္စာယတနနှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင် ပြုခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လွန်မြောက်ပြီးမှသာလျှင် ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဈာန်နှင့် အာရုံနှစ်မျိုးလုံးကို တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ အာကာသာနဉ္စာယတနဟု ဆိုထား၏။)

- - - - -

“အနန္တံ ဝိညာဏံ = အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ဝိညာဏံ” ဟူသောပုဒ်အပ္ပင့်

“အနန္တော အာကာသော - အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ကောင်းကင်” ဟု ဤသို့ ဖြန့်၍ နှလုံးသွင်း၍ ဖြစ်သော ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကိုပင်လျှင် “အနန္တံဝိညာဏံ - အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ဝိညာဏံ” ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်းလျက် ဟု ဆိုလို၏။

တစ်နည်းကား အကြွင်းမဲ့အလုံးစုံအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် အနန္တ-အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသည် မည်၏။ မှန်ပေ၏- ယောဂီသည် ကသိုဏ်းကိုခွာခြင်းဖြင့် ပြီးသော ထိုအာကာသကို အာရုံပြုနေသော ထိုဝိညာဏ်ကို အကြွင်းမဲ့အားဖြင့် နှလုံးသွင်းလတ်သော် အဆုံးအပိုင်း အခြားမရှိ ဟု နှလုံးသွင်းသည် မည်၏။

ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ -

“အနန္တံ ဝိညာဏံ-ဟူသည်ကား အကြင်အာကာသကို အဆုံးမရှိဟု နှလုံးသွင်းလျက် ဖြန့်၏။ အဆုံးမရှိ ဟု နှလုံးသွင်းလျက် ဖြန့်အပ်သော ထိုအာကာသကိုပင်လျှင် ပြန့်နှံ့သော ဝိညာဏ်ကို နှလုံးသွင်း၏။ ထို့ကြောင့် အနန္တံ ဝိညာဏံ- ဟု ဆိုအပ်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

- - - - -

“ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ” ဟူသောပုဒ်အပ္ပင့်

ဝိညာဏဉ္စာယတန၌ အစိပ်စိပ် သိမှတ်ဖွယ်

- (၁) အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်မှာ (အန္တ)အဆုံး မရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် ယင်းဝိညာဏ်သည် အနန္တ မည်၏။
 - (၂) အနန္တသည်ပင်လျှင် အာနဉ္စ မည်ပြန်၏။
 - (၃) ဝိညာဏနှင့် အာနဉ္စ-ကို တွဲ၍ ဝိညာဏာနဉ္စ ဟု ဆိုသင့်လျက် ထိုသို့ မဆိုမူ၍ ဝိညာဏဉ္စ-ဟု ဆိုထားပေသည်။ (မှတ်ချက်။ ။ ဝိညာဏာနဉ္စ ဟု ဆိုသင့်လျက် ရုဋ္ဌိနည်းဖြင့် ဝိညာဏဉ္စ ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။)
 - (၄) အဆုံးမရှိသော (အာကာသာနဉ္စာယတန) ဝိညာဏ်ဟူသော ထိုဝိညာဏဉ္စသည် ယှဉ်ဘက်တရားအပေါင်းနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုတိယရူပဈာန်၏တည်ရာ အာယတန ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏဉ္စာယတန မည်၏။
- ဥပမာ - နတ်တို့၏ တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ ပေတည်း။

ဝိညာဏဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

၃။ တတိယအဇ္ဈပ အာကိဉ္ဇညာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်းအပ္ပဋ္ဌာန်

တတိယအဇ္ဈပဈာန် ပွားများပုံ

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ပွားလိုသော ယောဂီသည် ဝိညာဏဉ္ဇာယတနသမာပတ်ကို ဝသီဘော်ငါးပါးဖြင့် ဖြင့် နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ထားရမည်။ ပြီးလျှင် “ဤဝိညာဏဉ္ဇာယတနသမာပတ်သည် အာကာသာနဉ္ဇာယတန ဈာန်ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏။ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကဲ့သို့လည်း မငြိမ်သက်ပေ” ဟု ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်ပြီးလျှင် ယင်းဈာန်၌ နှစ်သက်တွယ်တာမှုကို ကုန်စေ၍ -

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်၏ အာရုံဖြစ် သော ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ပင်လျှင် မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကို ဆိတ်ခြင်းဟူသော ကင်း ဆိတ်သောအခြင်းအရာကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။

နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ပုံမှာ - ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ကို နှလုံးမသွင်းမူ၍ “မရှိ မရှိ” ဟု ဖြစ်စေ၊ “ဆိတ်သည် ဆိတ်သည်” ဟု ဖြစ်စေ၊ “ကင်းသည် ကင်းသည်” ဟု ဖြစ်စေ အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ စိတ်၌ ထားအပ်၏။ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက် သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော) နတ္ထိဘောပညတ်နိမိတ်၌ စိတ်ကို ဖြစ်စေသော ယောဂီအား နီဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏။ နတ္ထိဘောပညတ်နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော အမှတ်ရမှုသတိ သည် ကောင်းစွာတည်၏။ ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။

ယောဂီသည် နတ္ထိဘောပညတ်နိမိတ်ကို အဖန်ဖန်မှီဝဲ၏။ ထိုနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော ဘာဝနာစိတ်ကို ပွား စေ၏။ အကြိမ်များစွာပြု၏။ ဤသို့ ပြုနေသော ယောဂီအား အာကာသ၌ ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္ဇာယတန မဟဂ္ဂုတ်ဝိညာဏ်၌ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်စိတ် ဖြစ်သကဲ့သို့ အာကာသကို ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်သော ထိုအာကာသာနဉ္ဇာ- ယတန မဟဂ္ဂုတ်ဝိညာဏ်ပင်လျှင် ဆိတ်ခြင်း ကင်းခြင်း မရှိခြင်း ဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်၌ အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်၌လည်း အပ္ပနာဖြစ်ပုံနည်းကို ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်ပေသည်။

နတ္ထိဘောပညတ်သဘောကို ဥပမာဖြင့် ပြဆိုချက်

အာကိဉ္ဇညာယတနအပ္ပနာစိတ် ဖြစ်လတ်သော် ယောဂီသည် ဥပမာအားဖြင့် - လူတစ်ယောက်သည် တန်ဆောင်း စသည်တို့၌ တစ်စုံတစ်ခုသောကိစ္စဖြင့် စည်းဝေးနေကြသော ရဟန်းအပေါင်းကို တွေ့မြင်ပြီးနောက် အခြားသောအရပ်သို့ သွားခိုက် ရဟန်းတို့သည် စည်းဝေးခြင်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ ထိုတန်ဆောင်း စသောအရပ်မှ ဖဲခွာသွားကုန်၏။ ထိုလူသည် ပြန်လာ၍ တံခါးပေါက်၌ ရပ်လျက် ထိုသံဃာစည်းဝေးရာဌာနကို တစ်ဖန်ကြည့်လတ် သော် ရဟန်းတို့မှ ဆိတ်နေသည်ကိုသာ တွေ့မြင်၏။ ကင်းနေသည်ကိုသာ တွေ့မြင်၏။

ထိုလူမှာ “ဤမျှသော ရဟန်းတို့သည် သေကုန်ပြီဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ အရပ်မျက်နှာများသို့ ခရီးထွက် သွားကုန်ပြီဟူ၍ သော်လည်းကောင်း” ဤသို့ကား မကြံမတွေးမိပေ။ စင်စစ်သော်ကား “ဤအရပ်သည် ရဟန်းတို့မှ ဆိတ်နေ၏၊ ကင်းနေ၏” ဟု ရဟန်းတို့၏ မရှိခြင်းကိုသာလျှင် တွေ့မြင်သကဲ့သို့ -

ဤအတူပင် ရှေးအခါက အာကာသ၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော အာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်ကို ဝိညာဏဉ္ဇာ- ယတနဈာန်မျက်စိဖြင့် ရှုလျက် နေခဲ့ပြီးလျှင် ယခုအခါ “မရှိ မရှိ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖြစ်သော ပရိကံနှလုံးသွင်းမှုဖြင့် ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ် ကွယ်သွားလတ်သော် ထိုအာကာသာနဉ္ဇာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်းဟု ဆိုအပ် သော မရှိခြင်း အဘာဝပညတ်ကိုသာလျှင် ဘာဝနာစိတ်ဖြင့် ရှုလျက် နေ၏။

တတိယအရူပ ဈာနကထာ အပွင့်
(တတိယအရူပဈာန်ကို ပြသောစကား အပွင့်)

ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်

“သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နတ္ထိ ကိဉ္စိတိ အာကိဉ္ဇညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ”

“ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်နှင့် ယင်း၏အာရုံကို လွန်မြောက်၍ စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှ မရှိဟု နှလုံးသွင်းလျက် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်။”

အထက်ပါစကားရပ်အပွင့်

“ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ သမတိက္ကမ္မ” ဟူသောပုဒ်အပွင့်

ဒုတိယအရူပဈာန်သည်လည်း ဝိညာဏဉ္ဇာယတန မည်၏၊ အာရုံသည်လည်း မည်၏။

(ဒုတိယအရူပဈာန်သည် ပထမအရူပဝိညာဏ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိညာဏဉ္ဇာယတန မည်၏၊ ပထမအရူပဝိညာဏ်တည်းဟူသော အာရုံသည်လည်း ဒုတိယအရူပဈာန်၏ အာရုံတည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိညာဏဉ္ဇာယတန မည်၏။)

ဝိညာဏဉ္ဇာယတန မည်ပုံ

ဝိညာဏဉ္ဇာလည်း မည်၏၊ ၎င်းသည် ဒုတိယအရူပဈာန်၏ အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့် တည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့် အာယတနလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏဉ္ဇာယတန မည်၏၊ ဥပမာ - နတ်တို့၏တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ ပေတည်း။

ထို့အတူပင် ဝိညာဏဉ္ဇာလည်း မည်၏၊ ၎င်းအာရုံသည် ဒုတိယအရူပဈာန်၏ပင်လျှင် ဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကမ္မောဇတိုင်းသည် မြင်းတို့၏ဖြစ်ရာ (အာယတန)ပေတည်း” ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌ ကဲ့သို့ ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် အာယတနလည်း မည်၏၊ ဤနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဝိညာဏဉ္ဇာယတန မည်ပေ၏။

“ဝိညာဏဉ္ဇာယတနကို လွန်မြောက်၍” ဟူသည်

ဈာန်နှင့် အာရုံဟူသော ဝိညာဏဉ္ဇာယတနနှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင် ပြုခြင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းကို ဆိုလို၏။

(ဈာန်နှင့် အာရုံဟူသော ဝိညာဏဉ္ဇာယတနနှစ်ပါးလုံး မဖြစ်အောင် ပြုခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း လွန်မြောက်ပြီးမှသာလျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေနိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဈာန်နှင့် အာရုံနှစ်မျိုးလုံးကို တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဟု ဆိုထား၏။)

- - - - -

“နတ္ထိ ကိဉ္စိ” ဟူသောပုဒ်အပွင့်

မရှိ၊ မရှိ(နတ္ထိ နတ္ထိ)၊ ဆိတ်သည်၊ ဆိတ်သည် (သုညံ သုညံ)၊ ကင်းသည်၊ ကင်းသည် (ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ) - ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်းလျက်ဟု ဆိုလိုပေ၏။

ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ -

“နတ္ထိ ကိဉ္စိ - ဟူသည် ထို (အာရုံဖြစ်သော ပထမအရူပ) ဝိညာဏ်ကိုပင်လျှင် မရှိအောင် နှလုံးသွင်း၏။ ကင်းအောင် နှလုံးသွင်း၏။ ကွယ်ပျောက်စေ၏။ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ မရှိဟု ရှု၏။ ထို့ကြောင့် နတ္ထိ ကိဉ္စိ - ဟု ဆိုအပ်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ထိုစကားမှာ - အာရုံဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို နှလုံးမသွင်းဘဲ၊ စိတ်၌ မထားဘဲ၊ မဆင်ခြင်ဘဲ ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း (နတ္ထိဘာဝပညတ်)၊ ဆိတ်ခြင်း (သုညဘာဝပညတ်)၊ ကင်းခြင်း (ဝိဝိတ္တိဘာဝပညတ်) သက်သက်ကိုသာလျှင် နှလုံးသွင်းလျက် မရှိသည်ကို ပြု၏။ ကင်းသည်ကို ပြု၏။ ကွယ်ပျောက်စေ၏ ဟူ၍ ဆိုလိုပေသည်။ ကုန်သောအားဖြင့် သုံးသပ်သော ဘင်္ဂဏ်ရှုပုံကဲ့သို့ ဟောထားခြင်း မဟုတ်ကြောင်း မှတ်အပ်ပေသည်။

- - - - -

“အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ” ဟူသောပုဒ်အပွင့်

အာကိဉ္စညာယတနံ အစိပ်စိပ် သိမှတ်ဖွယ်

- (၁) အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ်၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှပင် မရှိတော့ပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းစိတ်သည် အကိဉ္စန မည်၏။
(ထိုဈာန်စိတ်၏ အကြွင်းအကျန်သည် အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ဘင်္ဂဏ်မျှသော်လည်း မရှိတော့ပေ-ဟု ဆိုလို၏။)
- (၂) (အကိဉ္စ) စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှပင် အကြွင်းအကျန်မရှိသော ဈာန်စိတ်၏ အဖြစ်သည် အာကိဉ္စညာ မည်၏။
(ဤအမည်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်း မရှိခြင်း၏ အမည်ပေတည်း။)
- (၃) ထိုပထမအရူပဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်းမျှ မရှိခြင်းဟူသော အာကိဉ္စညာသည် ယှဉ်ဘက်တရားအပေါင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော တတိယအရူပဈာန်၏ တည်ရာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အာကိဉ္စညာယတန မည်၏။ ဥပမာ-နတ်တို့၏ တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ ပေတည်း။

အာကိဉ္စညာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

၄။ စတုတ္ထအရူပ နေဝသညာနာသညာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်းအပွင့်

စတုတ္ထအရူပဈာန် ပွားများပုံ

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ပွားလိုသောယောဂီသည် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်၌ ဝသီဘော်ငါးပါး ဖြင့် နိုင်နင်းအောင် လေ့လာပြီးသည်ဖြစ်၍ -

- “ဤအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်သည် ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏။ နေဝသညာ-နာသညာယတနဈာန်ကဲ့သို့လည်း မငြိမ်သက်ပေ” ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊
- “သညာသည် ရောဂါတည်း၊ သညာသည် အိုင်းအမာနှင့် တူ၏။ သညာသည် စူးဝင်နေသောငြောင့်နှင့် တူ၏။ ကြမ်းတမ်းသောသညာ မရှိမှီ၍ သိမ်မွေ့သောသညာ မကင်းသော ထိုနေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်သည် ငြိမ်သက်ပေ၏ မွန်မြတ်ပေ၏” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း . . .

ဤသို့ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၌ အပြစ်ကိုမြင်၍လည်းကောင်း၊ အထက်ဈာန်၌ အာနိသင်အကျိုးကို မြင်၍ လည်းကောင်း အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၌ နှစ်သက်တွယ်တာခြင်းကို ကုန်စေ၍ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို

ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်၏ မရှိခြင်း - ဟူသော အဘာဝပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော ထိုအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ကိုပင်လျှင် “ငြိမ်သက်စွာ ငြိမ်သက်စွာ” ဟု အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ စိတ်၌ ထားအပ်၏။ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန်နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ဟူသော အာရုံနိမိတ်၌ စိတ်ကို အဖန်ဖန်ဖြစ်စေသော ယောဂီအား နီဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏။ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော အမှတ်ရမှုသတိသည် ကောင်းစွာတည်၏။ ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။ ယောဂီသည် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ဟူသော အာရုံနိမိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲ၏။ ပွားစေ၏။ အကြိမ်များစွာ ပြု၏။ ဤသို့ပြုနေသော ယောဂီအား အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်း၊ မရှိခြင်း ဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်၌ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်စိတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ် ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော လေးပါးသောခန္ဓာတို့၌ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သည် အပ္ပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

စတုတ္ထအဇ္ဈပ ဈာနကထာ အပွင့် (စတုတ္ထအဇ္ဈပဈာန်ကို ပြသောစကား အပွင့်)

ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်

“သဗ္ဗသော အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ။”

“ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်နှင့် အာရုံကို လွန်မြောက်၍ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်။”

အထက်ပါစကားရပ်အပွင့်

“အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ” ဟူသောပုဒ်အပွင့်

ဈာန်သည်လည်း အာကိဉ္စညာယတန မည်၏။ အာရုံသည်လည်း မည်၏။

(တတိယအရူပဈာန်သည် ပထမအရူပဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့် အာကိဉ္စညာယတန မည်၏။ ပထမအရူပဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်း နတ္ထိဘောပညတ်အာရုံသည်လည်း တတိယအရူပဈာန်၏ အာရုံတည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အာကိဉ္စညာယတန မည်၏။)

ဝိညာဏဉ္စာယတန မည်ပုံ

အာကိဉ္စညလည်း မည်၏။ ၎င်းသည် တတိယအရူပဈာန်၏အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့် တည်ရာ အာယတနလည်း မည်၏။ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် အာကိဉ္စညာယတန မည်၏။ ဥပမာ - နတ်တို့၏တည်ရာသည် ဒေဝိယတန မည်သကဲ့သို့ ပေတည်း။

ထို့အတူပင် အာကိဉ္စညလည်း မည်၏။ ၎င်းသည် ထိုတတိယအရူပဈာန်၏ပင် ဖြစ်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကမ္မောဇတိုင်းသည် မြင်းတို့၏ဖြစ်ရာ (အာယတန)ပေတည်း” ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌ကဲ့သို့ ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် အာယတနလည်း မည်၏။ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့်လည်း အာကိဉ္စညာယတန မည်ပေ၏။

အာကိဉ္ဇညာယတနကို လွန်မြောက်ခြင်း ဟူသည်

ဈာန်နှင့် အာရုံဟူသော အာကိဉ္ဇညာယတနနှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင် ပြုခြင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းကို ဆိုလို၏။

(ဈာန်နှင့် အာရုံဟူသော အာကိဉ္ဇညာယတနနှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင် ပြုခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း လွန်မြောက်ပြီးမှသာလျှင် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သို့ ရောက်၍ နေနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဈာန်နှင့် အာရုံ နှစ်မျိုးလုံးကို တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ အာကိဉ္ဇညာယတန ဟု ဆိုထား၏။)

- - - - -

“နေဝသညာ နာသညာယတန” ဟူသောပုဒ်အဖွင့်

အလွန်သိမ်မွေ့စွာသော သညာ၏ ရှိခြင်းကြောင့် စတုတ္ထအရူပဈာန်ကို နေဝသညာနာသညာယတန ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဝိဘင်းပါဠိတော်၌

“နေဝသညီနာသညီ - သညာရှိသည်လည်း မဟုတ်၊ သညာမရှိသည်လည်း မဟုတ်” ဟူသောပုဒ်ကို ထုတ်ပြပြီးလျှင် “ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်ကိုပင်လျှင် ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။ ရုန့်ရင်းသော သင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းသော အလွန်သိမ်မွေ့သည့် သင်္ခါရမျှဖြစ်သော သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထို့ကြောင့် နေဝသညီ နာသညီ ဟု ဆိုအပ်သည်” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ထိုစကားရပ်၌ -

“ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၏” ဟူသည် “ဤအာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်သည် ငြိမ်သက်ပေစွ၊ ယင်းသို့ ငြိမ်သက်သောကြောင့်ပင် ပထမအရူပဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုသော်လည်း အာရုံပြု၍ တည်နိုင်ပါပေ၏” ဟု ဤသို့ ငြိမ်သက်သောအာရုံ ရှိခြင်းကြောင့် ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်ပေစွဟု နှလုံးသွင်း၏။

ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော်လည်း လွန်မြောက်ခြင်း ဖြစ်ပုံ

ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းငြားအံ့၊ အဘယ်သို့ လွန်မြောက်ခြင်းဖြစ်သနည်း? ဟူမူ ဝင်စားရန် အလိုမရှိခြင်းကြောင့် လွန်မြောက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ချဲ့၍ ပြအံ့ - အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းငြားသော်လည်း “ငါသည် ဤအာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်ကို နှလုံးသွင်းအံ့၊ ဝင်စားအံ့၊ အဓိဋ္ဌာန်အံ့၊ ၎င်းမှ ထအံ့၊ ဆင်ခြင်အံ့” ဟု ဤသို့သော ကြံရွယ်ခြင်း၊ စိတ်သို့ ကောင်းစွာအဖန်ဖန်ဆောင်ခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် မရှိပေ၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် - အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ထက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကသာ၍ ငြိမ်သက်ခြင်းသာ၍ ကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဥပမာ - ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ကြီးကျယ်သောမင်း၏ အခြံအရံအာနုဘော်ဖြင့် ဆင်၏ကျောကုန်းထက်၌ တည်လျက် မြို့လမ်း၌ လှည့်လည်စဉ် ဆင်စွယ်ကို ပြုပြင်သည့် ပန်းပွတ်သမား အစရှိကုန်သော အတတ်ပညာသည်တို့သည် အဝတ်အထည်ကို မြဲမြံစွာ ဝတ်ကုန်လျက် အဝတ်အထည်ဖြင့် ခေါင်းကို ရစ်ပတ်ကုန်လျက် သူတို့၏ကိုယ်၌ ဆင်စွယ်မှန် စသည်ဖြင့် လူးပေကုန်လျက် ဆင်စွယ်ကို အဆန်းအကြယ်ပြုပြင်ခြင်း စသော များစွာသော အတတ်ပညာအမှုတို့ကို ပြုလုပ်နေကြသည်ကိုမြင်၍ “အချင်းတို့ - အတတ်ပညာသည် ဆရာတို့သည် တတ်ကျွမ်းကြပါပေကုန်စွတကား၊ ဤသို့သော အဆန်းတကြယ် အတတ်ပညာအမှုတို့ကိုသော်လည်း ပြုလုပ်နိုင်ကြပါပေကုန်၏” ဟု ချီးမွမ်းလျက် ထိုအတတ်ပညာသည်တို့၏ တတ်ကျွမ်းမှု၌ နှစ်သက်အားရပေ၏။

သို့သော်လည်း ထိုမင်းသည် “ငါသည် မင်းအဖြစ်ကို စွန့်၍ ဤသို့သော အတတ်ပညာသည်ဖြစ်ရမူ ကောင်းလေစွ” ဟု ဤသို့သော ကြံစည်ခြင်းကား မဖြစ်ပေ။

ထိုသို့ မဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်နည်း? - မင်းအဖြစ်ကျက်သရေ၏ များသောအာနိသင် ရှိသောကြောင့် ပေတည်း။ ထိုမင်းသည် အတတ်ပညာသည်တို့ကို မက်မောတွယ်တာခြင်း မရှိဘဲ ကျော်လွန်၍သာလျှင် သွားလေဘိ သကဲ့သို့ -

ထို့အတူပင် ယောဂီသည်လည်း အာကိဉ္ဇညာသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းငြားသော်လည်း “ငါသည် အာကိဉ္ဇညာသမာပတ်ကို နှလုံးသွင်းအံ့၊ ဝင်စားအံ့၊ အဓိဋ္ဌာန်အံ့၊ ၎င်းမှ ထအံ့၊ ဆင်ခြင်အံ့” ဟု ဤသို့သော ရည်ရွယ်ခြင်း စိတ်သို့ ကောင်းစွာအဖန်ဖန် ဆောင်ခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည် မရှိပေ။

ယောဂီသည် အာကိဉ္ဇညာသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းလျက် ရှေး၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် အလွန်သိမ်မွေ့သောအပ္ပနာသို့ ရောက်သော ထိုသညာသို့ ရောက်၏။ ယင်းသညာဖြင့် နေဝသညာနာသညာ မည်လျက် ရုန့်ရင်းသောသင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းသော သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ်ကို ပွားစေသည် ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။ သင်္ခါရာ ဝသေသသမာပတ်ကို ရအပ်သော အလွန်သိမ်မွေ့သော သညာ၏အစွမ်းဖြင့် နေဝသညာနာသညာယတန- ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ် ဟူသည်

အလွန်သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ရောက်သည့် သင်္ခါရရှိသော စတုတ္ထအရူပသမာပတ် ပေတည်း။

နေဝသညာနာသညာယတန သရုပ်တရားကိုယ်

“နေဝသညာနာသညာယတနဟူသည် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသော ပုထုဇဉ် သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း၊ မျက်မှောက်အတ္တဘော၌ ထိုဈာန်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေသော ရဟန္တာ၏လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြံယာ စိတ်စေတသိက်တရားတို့ ပေ တည်း” ဟူ၍- ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ပေ၏။

ထိုသုံးမျိုးသောတရားတို့တွင် ဤအရာ၌ ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကုသိုလ် စိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို နေဝ- သညာနာသညာယတန ဟု ဆိုလိုအပ်ပေသည်။

နေဝသညာနာသညာယတန မည်ပုံ

ရုန့်ရင်းသောသညာ မရှိမူ၍ သိမ်မွေ့သောသညာကား ရှိသောကြောင့် ယှဉ်ဘက်တရားအပေါင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော ဤဈာန်မှာ ရုန့်ရင်းသောသညာ မရှိ၊ သိမ်မွေ့သောသညာ မရှိသည်လည်း မဟုတ် ဟူသော ဤအကြောင်း ကြောင့် နေဝသညာနာသညာ မည်၏။ နေဝသညာနာသညာ မည်သော ထိုဈာန်သည် မနာယတန၊ ဓမ္မာယတနတို့၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် အာယတနလည်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် နေဝသညာ နာသညာယတန မည်၏။

နေဝသညာ နာသညာယတန မည်ပုံ တစ်နည်း

စတုတ္ထအရူပဈာန်၌ရှိသော သညာသည်

- ဝိပဿနာ၏အာရုံဖြစ်လျက် ငြီးငွေ့ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ထင်ရှားသောသညာကိစ္စကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင် သောကြောင့် နေဝသညာ (သညာ မမည်)၊ (ဝါ - သညာ ဟု မဆိုလောက်) မည်၏။
- ရုန့်ရင်းသောသင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းကျန်သော သိမ်မွေ့သည့် သင်္ခါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် နာသညာ (သညာ မဟုတ်သည်လည်း မဟုတ်၊ သညာ ဟုတ်၏) မည်၏။
- ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် နေဝသညာ နာသညာ မည်၏။
- နေဝသညာနာသညာ မည်သော ထိုသညာသည် ကြွင်းသော ယှဉ်ဘက်တရားတို့၏ တည်ရာ ဟူသောအနက် ကြောင့် အာယတနလည်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် နေဝသညာ နာသညာယတန မည်၏။

ယှဉ်ဘက်တရားတို့၌လည်း “နေဝသညာ နာသညာယတန” ကဲ့သို့သော အမည် ဖြစ်နိုင်ပုံ

စတုတ္ထအရူပဈာန်၌ သညာသက်သက်သည်သာလျှင် ဤသို့သဘောရှိသည် မဟုတ်သေး။ စင်စစ်အားဖြင့်မူ ဝေဒနာသည်လည်း “နေဝဝေဒနာ နာဝေဒနာ - ရုန့်ရင်းသောဝေဒနာ မဟုတ်မူ၍ သိမ်မွေ့သောဝေဒနာ” သာ ဖြစ်ပေသည်။ စိတ်သည်လည်း “နေဝစိတ္တံ နာစိတ္တံ - ရုန့်ရင်းသောစိတ် မဟုတ်မူ၍ သိမ်မွေ့သောစိတ်” သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဖဿသည်လည်း “နေဝဖဿ နာဖဿ - ရုန့်ရင်းသောဖဿ မဟုတ်မူ၍ သိမ်မွေ့သောဖဿ” သာ ဖြစ်ပေသည်။ ကြွင်းသော ယှဉ်ဘက်တရားတို့၌လည်း နည်းတူပင်။

သို့သော်လည်း သညာကို ခေါင်းတပ်သောအားဖြင့် ဤဒေသနာကို “နေဝသညာ နာသညာ” ဟူ၍ ကောထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

သပိတ်သုတ်သောဆီ အစရှိသော ဥပမာတို့ဖြင့်လည်း ဤဆိုခဲ့သောအနက်ကို ထင်စွာပြဦးမည်။

သပိတ်သုတ်ဥပမာ

သာမဏေတစ်ပါးသည် သပိတ်ကို ဆီဖြင့် သုတ်လိမ်းထားရာ ယာဂုသောက်မည့်အချိန်၌ သာမဏေကို မထေရ်ကြီးက “သပိတ် ယူခဲ့” ဟု မိန့်ဆို၏။ သာမဏေက “သပိတ်၌ ဆီရှိနေပါသည်အရှင်ဘုရား”ဟု လျှောက်၏။ ထိုအခါ မထေရ်ကြီးက “သာမဏေ- ဆီကို ယူခဲ့၊ ဆီကျည်ထဲ ထည့်မည်” ဟုဆိုလျှင် သာမဏေက “ဆီ မရှိပါဘုရား” ဟု လျှောက်လေ၏။

ဤဥပမာ၌ ကပ္ပိယကုမ္ပဏီမဟုတ်သော ကျောင်းထဲ၌ တစ်ညဉ့်စသည် ကြာအောင် သိမ်းထားပြီး ဖြစ်သော ကြောင့် ယာဂုနှင့် ရောသောက်ရန် မအပ်စပ်သောအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဆီ ရှိနေပါသည်” ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆီကျည်ထဲ ထည့်ရန် မလုံလောက်သည်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဆီ မရှိပါ” ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤအတူပင် စတုတ္ထအရူပဈာန်သညာသည်လည်း ထင်ရှားသော သညာကိစ္စကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် နေဝသညာ (သညာ မဟုတ်သည်) မည်၏။ ရုန့်ရင်းသောသင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းကျန်သော သိမ်မွေ့သည့်သင်္ခါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသောကြောင့် နာသညာ (သညာ မဟုတ်သည်လည်း မဟုတ်) မည်၏။

သညာကိစ္စ

အာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ၏အာရုံဖြစ်လျက် ငြီးငွေ့ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း သည်လည်းကောင်း သညာကိစ္စ ပေတည်း။

ချဲ့၍ ပြအံ့ -

ရေအေး၌ရှိသော တေဇောဓာတ်သည် ပူလောင်စေခြင်းကိစ္စကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ စတုတ္ထအရူပဈာန် သညာသည်လည်း အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းကိစ္စကို ထင်ရှားအောင် ပြုရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။

ထို့ပြင် အခြားသမာပတ်တို့၌ သညာကဲ့သို့ ဝိပဿနာ၏ အာရုံဖြစ်လျက် ငြီးငွေ့သောဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်း ငှာလည်း မစွမ်းနိုင်ပေ။ **မှန်ပေ၏ -**

နေဝသညာ နာသညာယတနသမာပတ်သိမ်မွေ့ပုံ

အခြားခန္ဓာတို့၌ အစပြု၍ နှလုံးသွင်းခြင်း ရှုခြင်းကို မပြုဘူးသေးသော ရဟန်းသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ ပင် ဖြစ်သော်လည်း နေဝသညာနာသညာယတနခန္ဓာတို့ကို သုံးသပ်ရှုမှတ်၍ ငြီးငွေ့သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်သို့ ရောက်ရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။

ပကတိအားဖြင့် ရှုရိုးရှုစဉ်အတိုင်း ရှုလာခဲ့သော ပကတိဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ပညာကြီးသော အရှင်သာရိပုတ္တရာကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင် စွမ်းနိုင်ရာ၏။ ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာသော်မှလည်း “ဤတရားတို့ သည် ဤသို့ ရှေးကမရှိကုန်ဘဲ ယခုမှ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သတတ်၊ ယခုဖြစ်ပေါ်လာကြပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပျောက်ကွယ် သွားကုန်သတတ်” ဟူ၍ ဤသို့ အပေါင်းလိုက် သုံးသပ်ခြင်း ကလာပသမ္မသန၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ရှုစွမ်းနိုင် ၏။ ပုဒ်စဉ်အတိုင်း ဖဿအစရှိသော တရားတို့ကို ရှုမှတ်ခြင်း အနုပဒဝိပဿနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ကား မစွမ်းနိုင်ပေ။ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်သည် ဤမျှလောက်ပင် သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏။

ခရီးသွားသောမထေရ်အား ရှေ့ကသွားသောသာမဏေက အနည်းငယ်သောရေကို မြင်၍ “ရေရှိပါသည် အရှင် ဘုရား၊ ဖိနပ်တို့ကို ချွတ်တော်မူပါကုန်” ဟု လျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ မထေရ်က “ရေရှိလျှင် ရေသနပ်ကို ယူလာ၊ ရေချိုးမည်” ဟုဆိုရာ “ရေမရှိပါဘုရား” ဟု လျှောက်ပြန်၏။ ဤဥပမာ၌ ဖိနပ်စုံလောက်ရုံမျှ ရေအနည်းငယ်ရှိသောကြောင့် “ရေရှိသည်” ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေချိုးရန် မလုံလောက်သောကြောင့် “ရေ မရှိ” ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤအတူပင် စတုတ္ထအရူပဈာန်သညာသည် ထင်ရှားသော သညာကိစ္စကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် နေဝသညာ (သညာ မဟုတ်သည်) မည်၏။ ရုန့်ရင်းသောသင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းသော သိမ်မွေ့သည့်သင်္ခါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် နာသညာ (သညာ မဟုတ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ) မည်၏။

နေဝသညာ နာသညာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

ပြီးဖြစ်ပြီဆိုချက်

အရူပသမာပတ်တို့ အာရုံလွန်မြောက်ပုံ

အရူပသမာပတ်လေးပါးတို့သည် အာရုံကို လွန်မြောက်သောအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်းအရူပသမာပတ် လေးပါးတို့၏ အင်္ဂါကို လွန်မြောက်ခြင်းကို ပညာရှိတို့က အလိုမရှိကြပေ။

အရူပသမာပတ်တို့ အာရုံလွန်မြောက်ပုံမှာ -

- ပထမအရူပသမာပတ်သည် ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်ကို လွန်မြောက်၏။
- ဒုတိယအရူပသမာပတ်သည် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့်ပြီးသော အာကာသကို လွန်မြောက်၏။
- တတိယအရူပသမာပတ်သည် ထိုအာကာသ၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော ပထမအရူပဝိညာဏ်ကို လွန်မြောက်၏။
- စတုတ္ထအရူပသမာပတ်သည် အာကာသ၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော ပထမအရူပဝိညာဏ်၏ကင်းခြင်းကို လွန်မြောက်၏။

အရူပသမာပတ်တို့၏ အင်္ဂါကို လွန်မြောက်ခြင်းကို အလိုမရှိခြင်း

အရူပသမာပတ်တို့၏ အင်္ဂါကို လွန်မြောက်ခြင်းကို အလိုမရှိခြင်း အကြောင်းမှာ ရူပါဝစရသမာပတ်တို့၌ကဲ့သို့ အရူပသမာပတ်၌ အင်္ဂါကို ကျော်လွန်ခြင်း မရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ အရူပသမာပတ်အားလုံးတို့၌ပင် ဥပေက္ခာနှင့် စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့သာလျှင် ရှိပေသည်။

- - - - -

အရူပသမာပတ်တို့၌ နောက်နောက်ဖြစ်သော သမာပတ်တို့သည် အထူးသဖြင့် သာလွန်၍ ကောင်းမြတ်ပုံ

ဤသို့ အင်္ဂါကို ကျော်လွန်ခြင်း မရှိသော်လည်း အရူပသမာပတ်တို့၌ နောက်နောက်ဖြစ်သော သမာပတ်တို့ သည် အထူးသဖြင့် သာလွန်၍ ကောင်းမြတ်ကြပေ၏။ ထိုသို့ သာလွန်၍ ကောင်းမြတ်ရာ၌ ပြာသာဒ်အထပ်တို့နှင့် အဝတ်အထည် ဥပမာတို့ဖြင့် သိအပ်၏။

ပြာသာဒ်ဥပမာ

ဘုံအဆင့် လေးထပ်ရှိသော ပြာသာဒ်၏ အောက်ဆုံးအထပ်ဝယ် နတ်၌ဖြစ်သော ကခြင်း၊ သီခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်း၊ မွှေးကြိုင်သောရနံ့ရှိသည့် ပန်း၊ ဘောဇဉ်၊ အိပ်ရာ၊ အဝတ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်းမြတ်သော ငါးပါးသောကာမဂုဏ်တို့သည် ထင်ရှားရှိကုန်၏။

ဒုတိယအထပ်၌ ထို့ထက်သာ၍ ကောင်းမြတ်ကုန်၏။ တတိယအထပ်၌ ထို့ထက်သာ၍ ကောင်းမြတ်ကုန်၏။ စတုတ္ထအထပ်၌ အားလုံးထက်သာ၍ ကောင်းမြတ်ကုန်၏။

ထိုပြာသာဒ်၌ လေးထပ်လုံးတို့ပင် ပြာသာဒ်အထပ်တို့သာ ဖြစ်ကြပေ၏။ ထိုပြာသာဒ်အထပ်အဖြစ်ဖြင့် ထူးခြားမှု မရှိပေ။ သို့သော်လည်း ငါးပါးသောကာမဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံပုံ အထူးအားဖြင့်မူ အောက်အောက် အထပ်ထက် အထက်အထက်အထပ်သည် သာ၍သာ၍ ကောင်းမြတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း -

အဝတ်အထည်ဥပမာ

ချည်ကြမ်း၊ ချည်နု၊ သာ၍ နုသောချည်၊ အလွန်သာ၍ နုသောချည်တို့ဖြင့် ရက်ထားသော လေးပိုလ်စီး၊ သုံးပိုလ်စီး၊ နှစ်ပိုလ်စီး၊ တစ်ပိုလ်စီး ပုဆိုးအထည်တို့သည် အလျားအနံအားဖြင့် တူညီသောပမာဏ ရှိကုန်၏။

ယင်းပုဆိုးလေးထည်တို့သည် အလျားအနံအားဖြင့် တူညီကြသည် ဖြစ်၍ ပမာဏအားဖြင့် ယင်းပုဆိုးတို့၏ ထူးခြားမှု မရှိပေ။ သို့သော်လည်း ကောင်းသောအတွေ့နူးညံ့ခြင်း၊ အဖိုးများစွာတန်ခြင်းတို့ဖြင့်မူ ရှေးရှေး ပုဆိုးအထည်ထက် နောက်နောက်ပုဆိုးအထည်တို့သည် သာ၍ သာ၍ ကောင်းမြတ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း -

အရူပသမာပတ်လေးပါးတို့၌ ဥပေက္ခာနှင့် စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့သာလျှင် ရှိကြသည်ကား မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း ဘာဝနာအထူးကြောင့် ထိုအင်္ဂါနှစ်ပါးတို့၏ မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်၊ သာ၍ မွန်မြတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဤအရူပသမာပတ်တို့၌ နောက်နောက်သမာပတ်တို့သည် သာ၍သာ၍ ကောင်းမြတ်ကြပေ၏။

- - - - -

အရူပလေးပါး ဖြစ်ပုံကို မဏ္ဍပ်၌ တည်သော လူလေးဦးဥပမာဖြင့် ပြဆိုချက်

အစဉ်အတိုင်း မြတ်သည်ထက် မြတ်ကုန်သော အရူပသမာပတ်လေးပါးတို့ကို - မဏ္ဍပ်၌ တည်သော လူလေးယောက်တို့နှင့် အစဉ်အတိုင်း တူကြသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သိအပ်၏။

- မစင်ရှိရာအရပ်၌ တည်ဆောက်ထားသော မဏ္ဍပ်တစ်ခု ရှိရာ၏။
- ၁။ ထိုအခါ လူတစ်ယောက်သည် မဏ္ဍပ်ရှိရာသို့ ရောက်လာပြီး မစင်ကို စက်ဆုပ်သောကြောင့် မဏ္ဍပ်ကို လက်ဖြင့် တွဲလဲဆွဲလျက် ထိုမဏ္ဍပ်၌ ငြိတွယ်နေဘိသကဲ့သို့ တည်လေ၏။
- ၂။ ထို့နောက် အခြားတစ်ယောက်သည် ရောက်လာပြီး မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသော ထိပ်ထမလူကို မှီလျက် တည်လေ၏။
- ၃။ ထို့နောက် အခြားတစ်ယောက်သည် ရောက်လာပြီး မဏ္ဍပ်၌ ငြိတွယ်နေသောသူနှင့် ထိုသူကိုပင် မှီနေသောသူ - ဟူသော ဤလူနှစ်ယောက်လုံးကိုပင် “ဘေးမကင်းစွာ တည်နေကြ၏။ မဏ္ဍပ်လဲပြိုကျလျှင် ထိုသူတို့အောက်သို့ ကျမည်မှာ မချွတ်ဧကန်ပင်။ ယခု ငါသည် အပြင်ဘက်၌သာလျှင် တည်ပေအံ့” ဟု ကြံ၏။ ထိုသို့ ကြံပြီးသော လူသည် ထိုဒုတိယလူ မှီအပ်သောထမလူကို မမှီဘဲ မဏ္ဍပ်အပြင်၌သာလျှင် တည်လေ၏။
- ၄။ ထို့နောက် အခြားတစ်ယောက်သည် ရောက်လာပြီးလျှင် မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသောသူနှင့် ထိုသူကို မှီနေသောသူတို့၏ တည်နေပုံသည် ဘေးမကင်း၊ အပြင်ဘက်၌ တည်နေသူသည် ဘေးကင်း၏ ဟု ကြံတွေးပြီးလျှင် ထိုတတိယသူကိုပင် မှီလျက် တည်လေ၏။

ထိုဥပမာတွင် ဥပမာ ဥပမေယျ တွဲစပ်ပုံ

- (၁) မစင်ရှိသောအရပ်၌ မဏ္ဍပ်ကဲ့သို့ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့်ပြီးသော အာကာသကို မှတ်အပ်၏။
- (၂) မစင်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့် မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသောလူကဲ့သို့ ရုပ်နိမိတ်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွာခြင်းဖြင့်ပြီးသော အာကာသလျှင် အာရုံရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို မှတ်အပ်၏။
- (၃) မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသူကို မှီနေသောလူကဲ့သို့ အာကာသလျှင် အာရုံရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို မှတ်အပ်၏။
- (၄) မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသူနှင့် ထိုသူကိုပင် မှီနေသောသူ - ဟူသော ထိုလူနှစ်ဦးစလုံး၏ ဘေးမကင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ကြံတွေးပြီးလျှင် မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသော ထိုလူကို မမှီမ၍ မဏ္ဍပ်အပြင်၌ တည်နေသောသူကဲ့သို့ -

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံမပြုမူ၍ ထိုဈာန်၏မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို မှတ်အပ်၏။

- (၅) မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသောသူ၏လည်းကောင်း၊ ထိုလူကိုပင် မှီနေသောသူ၏လည်းကောင်း ဘေးမကင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ကြံတွေးပြီးလျှင် မဏ္ဍပ်အပြင်၌ တည်သောသူကို ကောင်းစွာတည်သည်ဟု သိ၍ ထိုလူပင်လျှင် မှီလျက် တည်သောသူကဲ့သို့ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပြင်ပအရပ်၌ တည်သော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သောနေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို မှတ်အပ်၏။

- - - - -

မြင်ပြီးသောအပြစ်ရှိသော်လည်း ထိုအာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကိုပင် အာရုံပြုရပုံ

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သည် “ဤသမာပတ်သည် ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏” ဟု ဤသို့ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၏အပြစ်ကို မြင်ပြီး ဖြစ်ငြားသော်လည်း အခြားအာရုံ မရှိခြင်းကြောင့် ထိုအာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကိုပင် အာရုံပြုနေရသည် သာတည်း။

ဥပမာ(၁)- စောင့်စည်းမှု မရှိ၊ ကြမ်းကြုတ်သည့် ကိုယ်နှုတ်နှလုံးအကျင့်ရှိသော အရပ်မျက်နှာအားလုံး၏အရှင်ဖြစ်သောမင်းကို “ဤမင်းသည် ကြမ်းကြုတ်သောအကျင့် ရှိသည်”ဟု သူ၏အပြစ်ကို မြင်ငြားသော်လည်း အခြားအရပ်၌ အသက်မွေးမှု အလုပ်အကိုင်ကို မရသော လူအပေါင်းသည် အသက်မွေးမှု ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ထိုမင်းကိုပင် မှီ၍ အသက်မွေးရသကဲ့သို့ ဤအတူပင် တစ်ပါးသောအာရုံကို မရသော နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်သည် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို အပြစ်မြင်ငြားသော်လည်း အာရုံပြုသည် သာတည်း။

ဥပမာ(၂)- ရှည်မြင့်သောလှေကားကို တက်သောသူသည် အခြားကိုင်စရာမရှိလျှင် လှေကားဘောင်ကို ထောက်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ဥပမာ(၃)- တောင်ထွတ်သို့ တက်ရောက်သောသူသည် တောင်၏အထက်အရပ်မျက်နှာပြင်ကို ထောက်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် တောင်ကိုတက်သောသူသည် မိမိ၏ဒူးကိုပင် ထောက်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထို့အတူပင် ထိုအာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေသည်။

အာရုံပွန်ဒေသ ပြီး၏။

အခန်း ၁၁။ သမာဓိနိဒ္ဒေသ (သမာဓိကို အကျယ်ပြုဆိုချက်)

၁။ အာဟာရပေဒိက္ခန္တုလသညာပွားပုံ

အာဟာရ မည်ပုံနှင့် အပြား

ဆောင်တတ်သောကြောင့် အာဟာရ မည်၏။ ၎င်းသည် ကဗဠိကာရအာဟာရ၊ ဖဿာဟာရ၊ မနောသဉ္ဇေ-
တနာဟာရ၊ ဝိညာဏာဟာရဟူ၍ ၄-ပါး အပြား ရှိ၏။

အာဟာရ ၄-ပါးအရ -

- (၁) ကဗဠိကာရအာဟာရသည် စားမျိုးအပ်သော အာဟာရကို ခေါ်၏။
- (၂) ဖဿာဟာရသည် အာရုံနှင့် စိတ်တွေ့မှု ဖဿစေတသိက်ကို ခေါ်၏။
- (၃) မနောသဉ္ဇေတနာဟာရသည် စေ့ဆော်မှု စေတနာစေတသိက်ကို ခေါ်၏။
- (၄) ဝိညာဏာဟာရသည် စိတ်ကို ခေါ်၏။

အာဟာရ ၄-ပါးတို့ ဆောင်ပုံ

- (၁) ကဗဠိကာရအာဟာရသည် ဩဇဋ္ဌမကရုပ်ကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏။
- (၂) ဖဿအာဟာရသည် ဝေဒနာသုံးပါးကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏။
- (၃) မနောသဉ္ဇေတနာအာဟာရသည် သုံးပါးသောဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏။
- (၄) ဝိညာဏအာဟာရသည် ပဋိသန္ဓေခဏ၌ နာမ်ရုပ်ကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏။

အာဟာရ ၄-ပါးတို့၏ ဘေးနှင့် လွတ်မြောက်အောင် ရှုပုံဥပမာ

အာဟာရလေးပါးတို့သည် ကြောက်ဖွယ်ဘေးနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ -

- (၁) ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ နှစ်သက်တွယ်တာခြင်း ရသတဏှာ ဟူသော နိကန္တိဘေး ရှိ၏။

ကဗဠိကာရအာဟာရလျှင် အကြောင်းရှိသော နှစ်သက်တွယ်တာခြင်း ရသတဏှာသည် သံသရာ၌ ဆင်းရဲ
အပေါင်းကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် နိကန္တိဘေး မည်၏။ ထို့ကြောင့် ကဗဠိကာရအာဟာရကို စားခြင်း၊ မျို
ခြင်း၊ လျက်ခြင်း၊ ခဲခြင်းတို့၌ သား၏အသားကို စားသော ပုတ္တမံသဥပမာဖြင့် ရှုအပ်၏။

- (၂) ဖဿအာဟာရ၌ အာရုံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း ဟူသော ဥပဂမနဘေး ရှိ၏။

ဖဿအာဟာရကြောင့် မပယ်အပ်သေးသော ဝိပ္ပလ္လာသရှိသော သတ္တဝါ၏ အာရုံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း
ဖဿ၏ဖြစ်ခြင်းသည် ဆင်းရဲအပေါင်းမှ မလွတ်သောကြောင့် ဘေး မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဖဿာဟာရကို အရေ
မရှိသည့် နွားဥပမာဖြင့် ရှုအပ်၏။

ရှုပုံမှာ - အရေခွံမရှိသည့် နွားကို ကျီးစွန်ရဲ စသည်တို့က ထိုးဆိတ်သဖြင့် ဒုက္ခဖြစ်သကဲ့သို့ ဖဿကြောင့်
ဝေဒနာသုံးပါးဖြစ်ရာ၌ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်းကို ရှုအပ်၏။

- (၃) မနောသဉ္ဇေတနာအာဟာရ၌ ဘဝသစ်၌ ကပ်ရောက်၍ ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ဥပပတ္တိဘေး ရှိ၏။

မနောသဉ္ဇေတနာအာဟာရကြောင့် ဘဝသုံးပါး၌ဖြစ်ကြောင်း ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် ပဋိသန္ဓေလျှင်
အကြောင်းရင်းရှိသော ပျက်စီးခြင်းတို့မှ မလွတ်သောကြောင့် ဘေး မည်၏။ ၁၁-ပါးသောမီးတို့ဖြင့် အချင်း
ခပ်သိမ်း တထိန်တထိန် တပြောင်ပြောင် တောက်လောင်နေသော ဘုံသုံးပါးတို့သည် မီးကျိုးတွင်း မီးကျိုးစုတို့

နှင့် တူကုန်၏ ဟူသောသူအား ပဋိသန္ဓေဘေး မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် မနောသဉ္စေတနာအာဟာရကို မီးကျိုးတွင်း မီးကျိုးစုဥပမာဖြင့် ရှုအပ်၏။

(၄) ဝိညာဏအာဟာရ၌ ပဋိသန္ဓေဟူသော ဘေး ရှိ၏။

ဝိညာဏအာဟာရကြောင့် ဘဝတစ်ပါးနှင့် ဆက်စပ်ခြင်းသည် ပဋိသန္ဓေရုပ်နာမ်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဒုက္ခတို့မှ မလွတ်မြောက်နိုင်သောကြောင့် ဘေး မည်၏။ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် အကျိုးမဲ့သို့ ပစ်ချတတ်သောကြောင့် ခိုးသူနှင့် တူ၏။ ဝေဒနာသည် သည်းခံနိုင်ခဲ့သောကြောင့် လက်နက်နှင့် တူ၏။ ဤသို့ အသင့်အားဖြင့် ရှုသောသူအား ပဋိသန္ဓေဘေး မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏအာဟာရကို လှံတစ်ရာဥပမာဖြင့် ရှုအပ်၏။

အာဟာရ ၄-ပါးတို့ကို ဩဝါဒလေးပါးဖြင့် ပြပုံ

- (၁) ကဗဠိကာရအာဟာရကို သား၏အသားကို စားခြင်း ပုတ္တမံသဥပမာရှိသော ဩဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏။
- (၂) ဖဿအာဟာရကို အရေမရှိသည့် နွားဥပမာရှိသော ဩဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏။
- (၃) မနောသဉ္စေတနာအာဟာရကို မီးကျိုးတွင်း မီးကျိုးစုဥပမာရှိသော ဩဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏။
- (၄) ဝိညာဏအာဟာရကို လှံတစ်ရာဥပမာရှိသော ဩဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏။

အာဟာရပေဋိက္ကုလသညာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ယူရမည့် အာဟာရ

အာဟာရလေးပါးတို့တွင် စားအပ်၊ သောက်အပ်၊ ခဲအပ်၊ လျက်အပ်သော ကဗဠိကာရအာဟာရကိုသာလျှင် ဤအရာ၌ အာဟာရ ဟု ဆိုလိုသည်။

အာဟာရပေဋိက္ကုလသညာ မည်ပုံ

ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကို ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အမှတ်သညာသည် အာဟာရပေဋိက္ကုလသညာ မည်၏။

- - - - -

အာဟာရပေဋိက္ကုလသညာ ပွားပုံ

အာဟာရပေဋိက္ကုလသညာကို ပွားလိုသောယောဂီသည် အာဟာရပေဋိက္ကုလသညာကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူပြီးလျှင် သင်ယူခဲ့သောရှုပုံမှ တစ်ပုဒ်တစ်စိတ်မျှကိုသော်လည်း မချွတ်ယွင်းစေဘဲ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် ပြင်ပအာရုံများမှ ဖဲခွာကာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍ စားအပ်၊ သောက်အပ်၊ ခဲအပ်၊ လျက်အပ်သော ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ၎င်းအခြင်းအရာဆယ်ပါးတို့မှာ-

- (၁) ဂမနတော - သွားခြင်းအားဖြင့်၊
- (၂) ပရိယေသနတော - ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့်၊
- (၃) ပရိဘောဂတော - သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့်၊
- (၄) အာသယတော - သည်းခြေစသော တည်ရာအားဖြင့်၊
- (၅) နိဓာနတော - စု၍တည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့်၊
- (၆) အပရိပက္ကတော - မကျေမကျက်သေးသောအားဖြင့်၊
- (၇) ပရိပက္ကတော - ကျေကျက်ပြီးသောအားဖြင့်၊
- (၈) ဖလတော - ပြီးစီးသောအကျိုးအားဖြင့်၊
- (၉) နိဿန္တတော - ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့်၊
- (၁၀) သမ္ပက္ခနတော - လူးပေခြင်းအားဖြင့်တို့ ဖြစ်သည်။

ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ပွယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်ပုံ

(၁) သွားခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

သွားခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - ကြီးမားသောအာနုဘော်ရှိသော ဘုရားသာသနာတော်၌ ရဟန်းကောင်းဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ည၌လုံး ဘုရားစကားတော်ကို ရွတ်ဆိုလျက်ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်လျက်ဖြစ်စေ အချိန်ကုန်စေပြီးလျှင် နံနက်စောစောကပင် ထ၍ စေတီယင်ပြင်ဝတ် ဗောဓိယင်ပြင်ဝတ်ကို ပြုပြီးလျှင် သောက်ရေသုံးရေကို တည်ထား၍ ပရိဝုဏ်ခေါ် သီးသန့်ကျောင်းဝင်းငယ်ကို တံမြက်လှည်း၍ ကိုယ်ကို သုတ်သင်ပြီးလျှင် နေရာသို့ ထိုင်လျက် အကြိမ်နှစ်ဆယ် သုံးဆယ်တိုင်တိုင် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ထိုင်နေရာမှ ထ၍ သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူပြီးလျှင် လူတို့နှင့်ဆက်စပ်မှု မရှိသဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းခြင်း မရှိသည့်ပြင် ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း၊ အေးချမ်းသာယာမှု ရှိခြင်း၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့် ခြိုးခြံစွာကျင့်ရာ တောအရပ်တို့ကို စွန့်ခွဲ၍ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော စင်ကြယ်သောပျော်မွေ့ခြင်းကို မငဲ့ဘဲ သုသာန်သို့ ရှေးရှုသွားသော မြေခွေးကဲ့သို့ အာဟာရအလို့ငှာ ရွာသို့ ရှေးရှုပြုလျက် သွားရချေသည်။

ဤသို့ သွားသောအခါ၌လည်း ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်က ဆင်းသည်မှ စ၍ မြူမှုန် အိမ်မြှောင်ချေး စသည်တို့ဖြင့်ပြွမ်းသော မြေပြင်အခင်း ကြမ်းပြင်အခင်းကို နင်းရချေသည်။ ထို့နောင် ကြွက်ချေး လင်းနို့ချေးစသည်တို့ဖြင့် လူးကပ်ပျက်စီးနေသောကြောင့် အတွင်းခန်းထက် သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ကျောင်းဦးကြမ်းပြင်ကို နင်းရချေသည်။ ထို့နောင် ခိုချေးစသည်တို့ဖြင့် လူးပေနေသောကြောင့် အထက်ထပ်အပြင်ထက် သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော အောက်ထပ်အပြင်ကို နင်းရချေသည်။

ထို့နောင် မြက်သစ်ရွက်ဟောင်း၊ ဂိလာနသာမဏေတို့၏ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် တံတွေး နှပ်၊ မိုးအခါ၌ ရွှံ့ညွန်ရေတို့ဖြင့် ညစ်ပေနေသောကြောင့် အောက်ထပ်အပြင်ထက် သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ပရိဝုဏ်ဝင်းမြေပြင်ကို နင်းရချေသည်။ ထို့နောင် ပရိဝုဏ်ထက် သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ကျောင်းတိုက်လမ်းကို နင်းရချေသည်။

ထို့နောင် ဗောဓိပင်၊ စေတီတော်တို့ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ဆွမ်းခံသွားမည့်အရပ်ကို ကြံစည်ရာ တန်ဆောင်း၌ ရပ်လျက် ပုလဲအစုနှင့်တူသော စေတီတော်၊ ဒေါင်းမြီးစီးကဲ့သို့ နှလုံးကိုဆွဲဆောင်တတ်သော ဗောဓိပင်၊ နတ်ဗိမာန်၏ ပြည့်စုံခြင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်သည့်အသရေရှိသောကျောင်းတို့ကို မငဲ့ဘဲ ဤသို့သော နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် တောကျောင်းအရပ်ကို ကျောပေးလျက် သွားရချေသည်။

ထိုအရပ်မှ ဖဲခွာခဲ့ပြီးနောက် ရွာလမ်းသို့ သွားသောအခါ ငုတ်များဆူးများရှိသော လမ်းကိုလည်း တွေ့မြင်ရချေသည်။ ရေစီးအဟုန်ဖြင့် ပျက်စီး၍ မညီမညွတ်သောလမ်းကိုလည်း တွေ့မြင်ရချေသည်။

ထို့နောင် အိုင်းအမာကို ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ သင်းပိုင်ကို ပြင်ဝတ်၍၊ အမာလွှမ်းအဝတ်ကို ဖွဲ့စည်းသကဲ့သို့ ခါးပန်းကြိုးကို ဖွဲ့စည်းပြီးလျှင်၊ အရိုးစုကို ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ ဧကသီသင်္ကန်းကို ရုံပြီးနောက်၊ ဆေးထည့်စရာ အိုးခြမ်းခွက်ကို ထုတ်ဆောင်သကဲ့သို့ သပိတ်ကို အိတ်မှထုတ်၍ ရွာတံခါးအနီးသို့ ရောက်လျှင် ဆင်ကောင်ပုပ် မြင်းကောင်ပုပ် နွားကောင်ပုပ် လူကောင်ပုပ် ခွေးကောင်ပုပ် စသည်တို့ကိုလည်း တွေ့မြင်ရချေသည်။ ထိုအကောင်ပုပ်တို့၏အနံ့ကိုလည်း သည်းခံရချေသေးသည်။ ထို့နောင် ရွာတံခါး၌ ရပ်တန့်၍ ဆင်ကြမ်း မြင်းကြမ်း အစရှိသောဘေးကို ရှောင်ရန်အတွက် ရွာလမ်းများကို ကြည့်ရချေသည်။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မြေပြင် ကြမ်းပြင်အခင်းမှ စ၍ များစွာသောအကောင်ပုပ်အဆုံးရှိသော ဤစက်ဆုပ်ဖွယ် အပေါင်းကို အာဟာရဟူသော အကြောင်းကြောင့် နင်းရချေသည်၊ တွေ့မြင်ရချေသည်၊ နမ်းရှူရချေသည်။ အချင်းတို့-အစာအာဟာရသည် ဩဇာ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းလေစွတကား- ဟု ဤသို့ သွားခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၂) ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သွားခြင်းဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်အပေါင်းကို သည်းခံခဲ့ပြီးလျှင်လည်း ရွာသို့ ဝင်သောအခါ အစပ်အစပ်ရှိသောသင်္ကန်းကို ရုံလျက်၊ ခွက်လက်စွဲ၍ တောင်းနေသော ခိုကိုးရာမဲ့ သူတောင်းစားကဲ့သို့ အိမ်စဉ်အတိုင်း ရွာလမ်းတို့၌ လှည့်လည်ရချေသည်။

ယင်းရွာလမ်းတို့၌ မိုးအခါမှာ ခြေသလုံးသားတိုင်အောင်သော်လည်း ရွှံ့ညွန်ရေထဲ၌ ခြေတို့သည် ကျုံ့နစ်ကုန်၏။ လက်တစ်ဘက်ဖြင့် သပိတ်ကို ကိုင်၍ လက်တစ်ဘက်ဖြင့် သင်္ကန်းကို မရချေသည်။ နွေအခါမှာ လေအဟုန်ကြောင့် လွင့်တက်ကုန်သော မြေမှုန့် မြက်မှုန့်တို့ဖြင့် ကိုယ်၌ လူးပေလျက် လှည့်လည်ရချေသည်။

ထိုထိုအိမ်တံခါးသို့ ရောက်လျှင် သားငါးဆေးရေ ဆန်ဆေးရေ တံတွေး နှပ် ခွေးချေး ဝက်ချေး စသည်တို့နှင့် ရောပြွမ်းလျက် ပိုးလောက်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ရှုပ်ယှက်ခတ်ရှိနေကြသည့်ပြင် ယင်မဲရိုင်းတို့ တရုန်းရုန်းဖြစ်နေသော ရွှံ့ဗွက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အညစ်အကြေး ရေပုပ်တို့ စွန့်သွန်ရာ တန်ဖီးအိုင်တို့ကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်ရချေသည်။ နင်းလည်း နင်းရချေသည်။ ယင်းရွှံ့ဗွက်တန်ဖီးအိုင်တို့မှ ယင်ကောင်တို့သည် ပျံတက်ကုန်၍ သင်္ကန်း၌ သပိတ်၌ ဦးခေါင်း၌ နား၏။

အိမ်ထဲသို့ ဝင်မိသောရဟန်းအားလည်း အချို့က လှူကုန်၏။ အချို့က မလှူကုန်။

လှူကြသော်လည်း အချို့က ယမန်နေ့က ချက်ထားသော ထမင်းကိုလည်း လှူကုန်၏။ ခဲဖွယ်အဟောင်းအမြင်း ကိုလည်း လှူကုန်၏။ ပုပ်သိုးသော ဂျုံမှုန့် ဆန်မှုန့်တို့ကိုလည်း လှူကုန်၏။

မလှူသောသူထဲကလည်း အချို့ကသာ “ကျော်လွန်၍ အလိုရှိပါကုန်ဘုရား (ဝါ - ကန်တော့ဆွမ်းပါဘုရား)” ဟု ဆိုကုန်၏။ အချို့ကမူ မမြင်ကုန်သကဲ့သို့ ဆိတ်ဆိတ်နေကုန်၏။ အချို့က အခြားဘက်သို့ မျက်နှာလွှဲနေကုန်၏။ အချို့က “ဟေ့ဖိုးကတုံး သွား” ဤသို့ အစရှိသော ကြမ်းတမ်းသောစကားတို့ဖြင့် ပြောဆိုကုန်၏။ ဤပုံဤနည်းဖြင့် ခိုကိုးရာ မဲ့ သူတောင်းစားကဲ့သို့ ရွာ၌ ဆွမ်းရရေးအတွက် လှည့်လည်၍ ထွက်လာရချေသည်။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရွာသို့ ဝင်သည်မှစ၍ ထွက်သည်တိုင်အောင် ရွှံ့ညွန်ရေ အစရှိသော စက်ဆုပ်ဖွယ် အပေါင်းကို အစာအာဟာရဟူသောအကြောင်းကြောင့် နင်းရ တွေ့မြင်ရ သည်းခံရချေသည်။ အချင်းတို့ - အစာ အာဟာရသည် ဪ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းလေစွတကား - ဟု ဤသို့ ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည် ၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၃) သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အစာအာဟာရကို ရှာခဲ့ပြီးသော ရဟန်းသည် ရွာ၏ပြင်ပ သင့်လျော်ရာအရပ်၌ ချမ်းသာစွာထိုင်နေလျက် ထိုအစာအာဟာရ၌ စားရန် လက်ကို မချသေး၊ မနှိုက်သေး မိဆိုလျှင် သီလစသည်နှင့် ပြည့်စုံသောသဘောရှိသော၊ အလေးပြုထိုက်သည့်အရာ၌ တည်သော ရဟန်းကို ဖြစ်စေ၊ လဒ္ဓိသူတော်ကောင်းလူကိုဖြစ်စေ တွေ့မြင်ရလျှင် ဆွမ်းကိုခံယူရန် ဖိတ်မန်နိုင်ပေ၏။ သို့သော် စားရန် ဆွမ်း၌ လက်ကို ချမိကာမျှ၊ နှိုက်မိကာမျှ၌ပင် ခံယူပါကုန်-ဟု ဖိတ်မန်ပြောဆိုရလျှင် စားကြွင်းကို လှူလေသလောဟု မသင်္ကာဖွယ် ရှိသောကြောင့် ရှက်ဖွယ်ဖြစ်ချေတော့သည်။

သပိတ်၌ လက်ကို ချ၍ ဆွမ်းကိုဆုပ်နယ်သောသူမှာ လက်ငါးချောင်းမှ ခွေးများသည် ယိုစီးလျက် ခြောက်သွေ့၍ မာကြမ်းသောဆွမ်းကိုသော်လည်း စိုစေကာ နူးညံ့စေ၏။ ထိုသို့ ဆုပ်နယ်ကာမျှဖြင့် တင့်တယ်မှုပျက်သွားသော ဆွမ်းကို ဆွမ်းလုတ်ပြု၍ ခံတွင်း၌ ထည့်လိုက်လျှင် အောက်သွားများက ဆုံကိစ္စကို ပြီးစေကြ၏။ အထက်သွားများက ကျည်ပွေ့ကိစ္စကို ပြီးစေကြ၏။ လျှာက လက်ကိစ္စကို ပြီးစေ၏။ ထိုခံတွင်း၌ ဆွမ်းလုတ်သည် ခွေးစားခွက်၌ ခွေးစာနှင့် တူ၏။ ထိုဆွမ်းလုတ်ကို အထက်သွားတည်းဟူသော ကျည်ပွေ့တို့ဖြင့် ထောင်းထုကြိတ်ချေကာ လျှာဖြင့် ပြန်လှန် ပေးလျက် ကျသော ကြည်သော တံတွေးက လူးလဲစေ၏။ လျှာအလည်မှစ၍ ပြစ်ချွဲသောတံတွေးက လူးလဲစေ၏။ ဒန်ပူမရောက်ရာအရပ်၌ရှိသော သွားချေးကလည်း လူးလဲစေ၏။

ဤသို့ ကျေညက်စေအပ် လူးစေအပ်ပြီးသော အစာအာဟာရသည် ထိုခဏ၌ပင် အဆင်းအနံ့ ကင်းမဲ့သွား၏။ ကောင်းအောင်ပြုပြင်ထားမှုလည်း ကင်းမဲ့သွား၏။ ထို့ကြောင့် ခွေးစားခွက်ထဲက ခွေးအန်ဖတ်ကဲ့သို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်လေတော့၏။ ဤသို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော်လည်း မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်ကောင်း သောကြောင့်သာ မျိုးချရပေသည်ဟု ဤသို့သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင် အပ်ပေသည်။

(၄) တည်ရာအာသယအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

တည်ရာအာသယအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သုံးဆောင်တိုင်း စားမျိုးခြင်းသို့ ရောက်သော အစာအာဟာရသည် အတွင်းသို့ ဝင်လျှင် အာသယလေးပါးလုံးတို့နှင့် လိမ်းကျံမိပေ၏။

ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ စကြာဝတေးမင်းစသော ဘုန်းကံကြီးမားသောသူတို့သော်လည်း သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေးဟူသော တည်ရာအာသယလေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောတည်ရာအာသယ ရှိသည်သာ၊ ဘုန်းကံနည်းသော သူတို့မှာ မူ တည်ရာအာသယလေးပါးလုံး ရှိကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အစာအာဟာရသည် -

- သည်းခြေအာသယလွန်ကဲသူမှာ ပြစ်ချွေသောသစ်မည်စည်ဆီဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့၊
- သလိပ်အာသယလွန်ကဲသူမှာ ဝက်ချေးပနဲရွက်ရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့၊
- ပြည်အာသယလွန်ကဲသူမှာ ရက်တက်ပုပ်ရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့၊
- သွေးအာသယလွန်ကဲသူမှာ နီသောဆိုးရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည် ဖြစ်၏။

ဤသို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်းသို့ ရောက်လျက် အတွင်းသို့ ဝင်လေသည် - ဟု ဤသို့ သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေးဟူသော တည်ရာအာသယအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၅) စု၍ တည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

စု၍ တည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် ဆင်ခြင်အပ်ပုံမှာ - စားမျိုးလိုက်သောအစာသည် အာသယလေးပါးတို့ တွင် အာသယတစ်ပါးပါးဖြင့် လိမ်းကျံလူးလဲလျက် အစာသစ်အိမ်အတွင်းသို့ ဝင်ပြီးလျှင် ရွှေခွက် ငွေခွက် ပတ္တမြား ခွက် စသည်တို့၌ စု၍တည်နေသည် မဟုတ်ပေ။ စင်စစ်အားဖြင့်မူ အသက်ဆယ်နှစ်ရှိသူ စားမျိုးလျှင် ဆယ်နှစ်ပတ်လုံး ဆေးကြောခြင်း မရှိသည့် ကျင်ကြီးတွင်းနှင့် တူသောအရပ်၌ တည်နေရသည်။ အကယ်၍ အသက် အနှစ်နှစ်ဆယ် သုံးဆယ် လေးဆယ် ငါးဆယ် ခြောက်ဆယ် ခုနစ်ဆယ် ရှစ်ဆယ် ကိုးဆယ်ရှိသူ စားမျိုးလျှင်၊ အကယ်၍ အနှစ် တစ်ရာရှိသူ စားမျိုးလျှင် အနှစ်နှစ်ဆယ်ပတ်လုံး ။ ပ ။ အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး ဆေးကြောခြင်း မရှိသည့် ကျင်ကြီးတွင်း နှင့် တူသောအရပ်၌ တည်နေရသည် - ဟု ဤသို့ စု၍ တည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည် ၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၆) မကျေမကျက်သေးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

မကျေမကျက်သေးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - ဤသို့ ကျင်ကြီးတွင်းနှင့်တူသည့် သဘောရှိသောအရပ်၌ စု၍ တည်နေခြင်းသို့ရောက်သော အစာအာဟာရသည် မကျေမကျက်သေးမီ ကာလပတ်လုံး အလွန်မှောင်မိုက်အတိ ဖြစ်နေသော အပုပ်နံ့အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့်စွဲထုံသော လေပုပ်တို့၏သွားရာဖြစ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော ထိုအစာသစ် အိမ်အရပ်၌ပင်လျှင် တည်နေရချေသည်။

ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် နွေရာသီ၌ အခါမဲ့မိုးကြီးရွာလျှင် ဒွန်းစဏ္ဍားရွာတံခါးဝရှိ ကျင်းချိုင့်၌ ကျရောက်နေသော မြက် သစ်ရွက် ဖျာစုတ် မြွေကောင်ပုပ် ခွေးကောင်ပုပ် လူကောင်ပုပ် စသည်တို့သည် နေပူဖြင့် ပူလောင်ခံရကုန်သည် ဖြစ်၍ အမြှုပ်အပြွက် တစ်စိတက်ကုန်လျက် တည်နေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ထိုနေ၌ စားမျိုးသောအစာ၊ ယမန် နေ့က စားမျိုးခဲ့သောအစာ၊ ထိုထက်ရှေးကျသည့်နေ့က စားမျိုးခဲ့သည့်အစာ အားလုံးပင် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်၍ သလိပ် အပြင်က မြေးယုက်ဖုံးအုပ်လျက် ဝမ်းမီးအပူရှိန်တေဇာဓာတ်က ကျိုက်ကျိုက်ဆူအောင် ပူလောင်စေခြင်းကြောင့် ဖြစ် သည့် အမြှုပ်အပြွက်များ တစ်စိတက်ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လျက် တည်နေရချေသည်ဟု - ဤသို့ မကျေမကျက်သေးသောအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင် အပ်ပေသည်။

(၇) ကျေကျက်ပြီးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

ကျေကျက်ပြီးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - အစာသစ်အိမ်၌တည်သော ထိုအစာသည် လောလောပူသော ဝမ်းမီးဖြင့် ကျေကျက်ပြီးလျှင် ရွှေ ငွေ စသည် ထွက်သော ကျောက်ဓာတ်တို့ကဲ့သို့ ရွှေ ငွေ စသည်အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ စင်စစ်သော်ကား အမြှုပ်အပြွက်တို့ကို ထစေလျက် အမှုန့်ကြိတ်ရာ ကျောက်ပြင်၌ ကြိတ်ပြီးလျှင် ကျည်တောက်ငယ်၌ သိပ်ထည့်ထားသော ဝါဖျော့ဖျော့မြေညက်ကဲ့သို့ ကျင်ကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်၍ အစာကျက်အိမ်(အစာဟောင်းအိမ်)ကိုလည်း ပြည့်စေသည်။ ကျင်ငယ်အဖြစ်သို့ရောက်၍ ဆီးအိမ်ကိုလည်း ပြည့်စေသည် - ဟု ဤသို့ ကျေညက်ပြီးသောအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၈) ပြီးစီးသော အကျိုးအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

ပြီးစီးသောအကျိုးအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - ဤဆိုခဲ့သောအစာသည် ကောင်းစွာကျေကျက်လျှင် ဆံပင် အမွေး လက်သည်းခြေသည်း သွားအစရှိကုန်သော အမျိုးမျိုးသောအပုပ်အစုတို့ကို ပြီးစေ၏။ ကောင်းစွာ မကျေမကျက်လျှင် ပွေးနာ ယားနာ ဝဲနာ နူနာ ညှင်းနာ (ကုတ်ဟီးခေါ်သည့် မြစ်ခြောက်နာ) ချောင်းဆိုးနာ ဝမ်းသွေးသွန်းနာ အစရှိသော အရာမက များစွာသောအနာတို့ကို ပြီးစေ၏။ ဤသည်ကား ထိုအစာ၏ ပြီးစီးသောအကျိုး ဖြစ်ချေသည်ဟု ဤသို့ ပြီးစီးသောအကျိုးအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၉) ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - စားမျိုးအပ်သော ဤအစာသည် တစ်ခုသော ပါးစပ်ပေါက်ဖြင့် ဝင်ပြီးလျှင် ယိုထွက်သောအခါ မျက်စိမှ မျက်ခွေးဖြစ်လျက်၊ နားမှ နားဖာခွေးဖြစ်လျက် ဤသို့အစရှိသော အပြားအားဖြင့် များစွာ ကုန်သောအပေါက်တို့မှ ယိုထွက်၏။

ထို့ပြင် စားသောအခါ၌ ဤအစာကို များစွာသောအခြံအရံနှင့်တကွလည်း စားရပေသည်။ ယိုထွက်သောအခါ၌မူ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စသည်ဖြစ်သွားသော ဤအစာကို တစ်ယောက်ထီးတည်းသာလျှင် စွန့်ထုတ်ရချေသည်။

ထို့ပြင် ထိုအစာကို ပထမနေ့၌ စားစဉ်မှာ အလွန်တက်ကြွကာ ပီတိသောမနဿဖြစ်လျက် အလွန်ရှင်သည်လည်း ဖြစ်တတ်၏။ ဒုတိယနေ့၌ ယိုထွက်သောအခါမှာမူ ရွံရှာစက်ဆုပ်သည်ဖြစ်၍ နှလုံးမသာဖြစ်ကာ မျက်နှာရှုံ့လျက် နှာခေါင်းပိတ်၍ စွန့်ထုတ်ရတတ်ချေသည်။

ထို့ပြင် ပထမနေ့၌ ထိုအစာကို တပ်စွဲမက်မောဖွဲ့တွယ်ကာ ရသတဏှာဖြင့် မိန်းမောလျက် စားမျိုးခွဲသော်လည်း တစ်ည၌မျှလွန်သဖြင့် ဒုတိယနေ့၌ တပ်မက်ခြင်းမရှိတော့ဘဲ အနှိပ်စက်ခံရသလိုပင် မခံသာသည် ရှက်နိုးသည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ရွံရှာလျက် စွန့်ထုတ်ရချေသည်။

ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့က အောက်ပါဂါထာ ၄-ပုဒ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူကြပေသည်။

(က) အန္တံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဧကဒ္ဒါရေန ပဝိသိတွာ၊ နဝဒ္ဒါရေဟိ သန္တတိ။

မဟာရဟံ - သူမြတ်တို့အား ထိုက်တန်သော၊ အန္တံ - ထမင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပါနံ - အဖျော်သည်လည်းကောင်း၊ ခါဒနီယံ - ခဲဖွယ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနဉ္စ - စားဖွယ်(ဘောဇဉ်)သည်လည်းကောင်း၊ ဧကဒ္ဒါရေန - တစ်ပေါက်သောဒ္ဒါရဖြင့်၊ ပဝိသိတွာ - ဝင်၍၊ နဝဒ္ဒါရေဟိ - ကိုးပေါက်သောဒ္ဒါရတို့မှ၊ သန္တတိ - ယိုစီးထွက်သွားလေသည်။

(ခ) အန္တံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဘုဉ္စတိ သပရိဝါရော၊ နိက္ခာမေန္တော နိလီယတိ။

မဟာရဟံ - သူမြတ်တို့အားထိုက်တန်သော၊ အန္တံ - ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပါနံ - အဖျော်ကိုလည်းကောင်း၊ ခါဒနီယံ - ခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနဉ္စ - ဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ သပရိဝါရော - အခြံရံများနှင့်

တကွ၊ ဘုဉ္ဇတိ - စား၏။ နိက္ခာမေန္တော - ထွက်စေလတ်သော်၊ ဝါ - စွန့်ထုတ်လတ်သော်၊ နိလိယတိ - သူတစ်ပါး မမြင်ရအောင် ပုန်းကွယ်လျက် စွန့်ရချေ၏။

(ဂ) အန္တံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဘုဉ္ဇတိ အဘိနန္ဒန္တော၊ နိက္ခာမေန္တော ဇိဂုစ္ဆတိ။

မဟာရဟံ - သူမြတ်တို့အား ထိုက်တန်သော၊ အန္တံ-ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပါနံ - အဖျော်ကိုလည်းကောင်း၊ ခါဒနီယံ - ခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနဉ္စ - ဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဘိနန္ဒန္တော - နှစ်သက်ဝမ်းမြောက် လျက်၊ ဘုဉ္ဇတိ - စား၏။ နိက္ခာမေန္တော - စွန့်ထုတ်လတ်သော်၊ ဇိဂုစ္ဆတိ - စက်ဆုပ်၏။

(ဃ) အန္တံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဧကရတ္တိပရိဝါသာ၊ သဗ္ဗံ ဘဝတိ ပူတိကံ။

မဟာရဟံ - သူမြတ်တို့အား ထိုက်တန်သော၊ အန္တံ - ထမင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပါနံ-အဖျော်ကိုလည်းကောင်း၊ ခါဒနီယံ - ခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနဉ္စ - ဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကရတ္တိပရိဝါသာ - တစ်ညဉ့်မျှအောင် နေခြင်းဖြင့်၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံပင်၊ ပူတိကံ - ပုပ်သည်၊ ဘဝတိ - ဖြစ်လေတော့သတည်း။
ဤသို့ ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

(၁၀) လူးပေခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

လူးပေခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံမှာ - ဤအစာအာဟာရသည် သုံးဆောင်စဉ်ကာလ၌လည်း လက်၊ နှုတ်ခမ်း၊ လျှာ အာခေါင်တို့ကို လူးပေ၏။ ထိုအစာက လူးပေသောကြောင့် ထို လက်၊ လျှာ၊ နှုတ်ခမ်း၊ အာခေါင်တို့သည် စက်ဆုပ်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်းလက်စသည်တို့ကို ဆေးကြောပြီးဖြစ်သော်လည်း အနံ့ပျောက်စေရန် အထပ်ထပ် ဆေး ကြောရသည်။

သုံးဆောင်လိုက်သောအာဟာရသည် ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ထမင်းချက်လတ်သော် ဖွဲကြမ်း ဖွဲနု ဆန်ကဲ့ စသည်တို့ သည် ဝေတက်၍ ထမင်းအိုး၏နံရံနှင့် အဖုံးတို့ကို လူးပေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် တစ်ကိုယ်လုံးသို့ အစဉ်လျှောက် သော ဝမ်းမီးဖြင့် အမြှုပ်ထစေလျက် ကျေကျက်ကာ ဝေတက်၍ သွားတို့ကို သွားချေးအဖြစ်ဖြင့် လူးပေ၏။ လျှာ၊ အာခေါင် စသည်တို့ကို တံတွေး သလိပ်စသည်အဖြစ်ဖြင့် လူးပေ၏။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ အောက်မဂ် စသည်တို့ကို မျက်ချေး နားဖျားချေး နှပ် ကျင်ငယ် ကျင်ကြီး စသည် အဖြစ်ဖြင့် လူးပေ၏။

ယင်းသွားချေးစသည်ဖြင့် လူးပေနေသော ခံတွင်း အစရှိသော ဒွါရပေါက်တို့သည် နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဆေးကြော သော်လည်း မသန့်စင်ကြ၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် မဖြစ်ကြသည်သာတည်း။ ယင်းဒွါရတို့တွင် အချို့ဒွါရကို ဆေးကြောပြီး လျှင် လက်ကို ရေဖြင့် တစ်ဖန်ဆေးကြောရချေသည်။ အချို့ဒွါရကို ဆေးကြောပြီးလျှင် နွားချေးပြာဖြင့် (သို့မဟုတ်) မြေ ညက်ဖြင့် (သို့မဟုတ်) နံ့သာမှုန့်ဖြင့် နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် ဆေးကြောသော်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သည် မကင်းပျောက် ဘဲ ရှိချေသည်ဟု ဤသို့ လူးပေခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

သမာဓိဖြစ်ပုံ

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်သော ယောဂီအား ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုနေလတ်သော် အလုပ်အလေ့ပြု၍ စားအပ်သောအာဟာရသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လေတော့၏။

ယောဂီသည် ထိုစက်ဆုပ်ဖွယ်နိမိတ်ကို အဖန်ဖန် မှီဝဲ၏၊ ပွားစေ၏၊ အကြိမ်များစွာ ပြု၏။ ဤသို့ပြုနေသော ယောဂီအား နီဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏။ ကဗဠိကာရအာဟာရ၏ သဘာဝဓမ္မအဖြစ်ဖြင့် နက်နဲသောကြောင့် အပ္ပနာသို့ မရောက်သော ဥပစာရသမာဓိဖြင့် စိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။

- - - - -

သညာအမည်တပ်၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းအကြောင်း

ဤကမ္မဋ္ဌာန်း၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာကို ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အမှတ်သညာ ထင်ရှားသောကြောင့် အာဟာရပဋိက္ခူလသညာဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

- - - - -

အာဟာရပဋိက္ခူလသညာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများရခြင်းအကျိုး

အာဟာရပဋိက္ခူလသညာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သောရဟန်းအား -

- ၁။ ရသတဏှာမှ စိတ်သည် တွန့်ဆုတ်၏။
- ၂။ ခရီးခဲကို ကျော်လွန်သောသူသည် သား၏အသားကို မာန်ယစ်ခြင်းမရှိဘဲ စားသုံးရသကဲ့သို့ ယောဂီသည် ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရန် အလို့ငှာသာလျှင် မာန်ယစ်ခြင်းမရှိဘဲ အာဟာရကို သုံးဆောင်၏။
- ၃။ ထိုသို့ သုံးဆောင်လတ်သော် ယောဂီမှာ ပင်ပန်းခြင်းမရှိဘဲ လွယ်ကူစွာသာလျှင် ကဗဠိကာရအာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ တပ်မက်သောရာဂကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်၏။ -ဝါ- တပ်မက်သောရာဂ ကင်းပျောက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။
- ၄။ ယောဂီသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။
- ၅။ ထို့ပြင် မကျေမကျက်သေးသော အစာ စသည်၏ စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ယောဂီအား ကာယ-ဂတာသတိဘာဝနာသည်လည်း ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။
- ၆။ အသုဘသညာအား လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်သည်လည်း မည်ပေ၏။
- ၇။ ဤအကျင့်ပဋိပတ်ကို မှီ၍ မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်လျှင် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်နိုင်သေးပါမူ သုဂတိလျှင် လားရာ ရှိပေ၏။

အာဟာရပဋိက္ခူလသညာပွားပုံ ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

၂။ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ပွားပွဲ

ဝဝတ္ထာန် - ဓာတ်လေးပါးတို့၏ အသီးအသီးသောသဘောကို မှတ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဉာဏ်သည် ဝဝတ္ထာန် မည်၏။

စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် - ဓာတ်လေးပါးတို့ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် မည်၏။

အနက်အရတူသော အမည် ၃-မျိုး

စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းခြင်း ရှုမှတ်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဓာတုမနသိကာရ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဓာတုကမ္မဋ္ဌာန်း” ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်အပ်၏။ ဤသုံးပါး သည် အနက်အရအားဖြင့် တူ၏။

ဒေသနာနှစ်ပါးအပြား

စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်သည် အကျဉ်းအကျယ်ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုတွင် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ အကျဉ်း အားဖြင့် လာရှိ၏။ မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၊ ရာဟုလောဝါဒသုတ်၊ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ်၊ ဓာတုဝိဘင်းပါဠိတို့၌ အကျယ် အားဖြင့် လာရှိ၏။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူပွဲ

“ရဟန်းတို့ - ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ကျွမ်းကျင်သော နွားသတ်သမားသည်သော်လည်းကောင်း၊ နွားသတ်သမား ၏တပည့်သည်သော်လည်းကောင်း နွားကိုသတ်ပြီးလျှင် လမ်းလေးခွဆုံ၌ အပုံအပုံအားဖြင့် ခွဲခြမ်း၍ ထိုင်နေသကဲ့သို့ - ရဟန်းတို့ ထို့အတူပင် ယောဂီရဟန်းသည် တည်မြဲတိုင်း၊ ထားမြဲတိုင်းသော ဤရုပ်ကိုယ်ကိုပင်လျှင် ဓာတ်သဘော အားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်နေ၏။ အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်သနည်းဟူမူကား - ဤရုပ်ကိုယ်၌ (ခက်မာကြမ်းတမ်းသော) ပထဝီ ဓာတ်သည် ရှိ၏။ (ယိုစီးဖွဲ့စည်းသော) အာပေါဓာတ်သည် ရှိ၏။ (ပူနွေးအေးသော) တေဇောဓာတ်သည် ရှိ၏။ (တွန်း ကန်တောင့်တင်းသော) ဝါယောဓာတ်သည် ရှိ၏။ ဟူ၍ ရှုဆင်ခြင်၏” ဟု -

ဤသို့ ဉာဏ်ထက်သော ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုသူ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ အကျဉ်းအားဖြင့် လာရှိပေသည်။

အထက်ပါဒေသနာတော် အကျဉ်းချုပ်

ကျွမ်းကျင်သော နွားသတ်သမားသည်လည်းကောင်း၊ နွားသတ်သမား၏ တပည့်သည်လည်းကောင်း နွားကို သတ်ပြီးလျှင် လမ်းလေးခွဆုံရာအရပ်၌ အပုံအပုံ ပြု၍ ထိုင်နေသကဲ့သို့ - ထို့အတူပင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ပါး ပါးသော ဣရိယာပုထ်၌ တည်နေသော ဤရုပ်ကိုယ်ကို - “ဤရုပ်ကိုယ်၌ (ခက်မာကြမ်းတမ်းသော) ပထဝီဓာတ်သည် ရှိ၏” စသည်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်နေ၏။

အထက်ပါဒေသနာ၏ ဆိုလိုချက်

ကျွမ်းကျင်သောနွားသတ်သမားနှင့် ထိုနွားသတ်သမား၏တပည့်တို့သည် နွားကို မွေးမြူစဉ်၌လည်းကောင်း၊ နွားသတ်ကုန်းသို့ ဆောင်စဉ်၌လည်းကောင်း၊ ဆောင်ခဲ့ပြီး၍ နွားသတ်ကုန်း၌ ချည်ထားစဉ်၌လည်းကောင်း၊ သတ်စဉ် ၌လည်းကောင်း၊ သတ်ပြီးသော နွားသေကောင်ကို ကြည့်ရှုစဉ်၌လည်းကောင်း၊ နွားသေကောင်ကို ဖျက်၍ အပုံအပုံ အားဖြင့် မခွဲခြမ်းရသေးမီ ကာလတိုင်အောင်အတွင်း၌ နွားဟူသော အမှတ်သညာသည် မပျောက်သေးပေ။

အပုံအပုံအားဖြင့် ခွဲခြမ်း၍ ထိုင်နေသောအခါ၌မူ နွားဟူသောအမှတ်သညာသည် ကွယ်ပျောက်၍ အသား ဟူသော အမှတ်သညာသည် ဖြစ်၏။ ထိုနွားသတ်သမားမှာ “ငါသည် နွားကို ရောင်း၏။ ဤသူတို့သည် နွားကို

ဝယ်ယူကြ၏” ဟု ဤသို့ ထင်မှတ်ခြင်း မဖြစ်ပေ။ စင်စစ်သော်ကား “ငါသည် အသားကို ရောင်း၏၊ ဤသူတို့သည် လည်း အသားကို ဝယ်ယူကြ၏” ဟူ၍သာလျှင် ထိုနွားသတ်သမားမှာ ထင်မှတ်ခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့ -

ထို့အတူပင် ယောဂီရဟန်းမှာလည်း တရားနှလုံးသွင်းမှု မရှိသေးသော ဗာလပုထုဇဉ်ဖြစ်ခိုက်၊ ရှေးကာလ၌ လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်ခိုက်၌၊ ရဟန်းဖြစ်ခိုက်၌တို့၌ “တည်မြဲတိုင်း၊ ထားမြဲတိုင်းသော ဤရုပ်ကိုယ်ကို တစ်ကိုယ်တည်းဟု ထင်ရသည့် အစိုင်အခဲကို ခွဲခြမ်း၍ ဓာတ်သဘောအားဖြင့် မရှုရသေးမီ” ထိုမျှလောက်တိုင်အောင် ကာလအတွင်း၌ သတ္တဝါဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယောက်ျားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း ထင်သော အမှတ်သညာသည် မကွယ်ပျောက်သေးပေ။ ဤရုပ်ကိုယ်ကို ဓာတ်သဘောအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သောအခါ၌မူ သတ္တဝါဟု ထင်သော အမှတ် သညာသည် ကွယ်ပျောက်၍ ဓာတ်သဘော၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာတည်၏။

ဤသို့သော ဆိုလိုရင်းသဘောကို သိစေလိုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရဟန်းတို့- ဥပမာဖြင့်ပြ ရလျှင် ကျွမ်းကျင်သောနွားသတ်သမားသည်သော်လည်းကောင်း။ ပ ။ ဝါယောဓာတ်သည် ရှိ၏” ဟု ဤသို့ ဓာတ် အားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်၏” ဟု ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၌ အကျယ်ဟောတော်မူပုံ

မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၌ -

“ကတမာ စာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု။ ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခဋ္ဌံ ခရိုဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ။ ကေသာ လောမာ...။ ပ ။... ဥဒရိယံ ကရိသံ၊ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခဋ္ဌံ ခရိုဂတံ ဥပါဒိန္နံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု” တိ စ။

“ငါ့ရှင်တို့- အဇ္ဈတ္တိကပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? - အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော (မိမိကိုယ်၌ ဖြစ်သော၊ အသီးအသီးသော မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော) ခက်မာကြမ်းတမ်းသော စွဲလမ်းအပ်သော အကြင်သဘောသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကား အဘယ်နည်းဟူမူ - ဆံပင်၊ အမွေး၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ သွား၊ အရေ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညှို့၊ နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြှေး၊ အဖျဉ်း၊ အဆုတ်၊ အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်းတို့ ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော (မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော၊ အသီးအသီးသော မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော) ခက်မာကြမ်းတမ်း သော စွဲလမ်းအပ်သော အမှတ်မထား အခြားတစ်ပါးသော သဘောသည်လည်း ရှိသေး၏။ ထိုသဘောများပင် ဖြစ် သည်။ ငါ့ရှင်တို့ - ဆံပင် အမွေး စသော ဤသဘောတို့ကို အဇ္ဈတ္တိကပထဝီဓာတ်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်” ဟူ၍ လည်း ကောင်း -

“ကတမာ စာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ အာပေါဓာတု။ ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ အာပေါ အာပေါဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ။ ပိတ္တံ...။ ပ ။... မုတ္တံ၊ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ အာပေါ အာပေါဂတံ ဥပါဒိန္နံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ အာပေါဓာတု” တိ စ။

“ငါ့ရှင်တို့ - အဇ္ဈတ္တိကအာပေါဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? - အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော အရည်တို့၌ အကျုံး ဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အကြင်အရည်သဘောသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကား အဘယ်နည်းဟူမူ - သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေး၊ ချွေး၊ အဆီခဲ၊ မျက်ရည်၊ ဆီကြည်၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်တို့ ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော အရည်တို့၌အကျုံးဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အခြားတစ်ပါးသော အရည်သဘောသည်လည်း ရှိသေး ၏။ ထိုသဘောများပင် ဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့ - ဤသဘောတို့ကို အဇ္ဈတ္တိကအာပေါဓာတ်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်” ဟူ၍ လည်းကောင်း -

“ကတမာ စာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု။ ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ တေဇော တေဇောဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ။ ယေန စ သန္တပ္ပတိ၊ ယေန စ ဇီရိယတိ၊ ယေန စ ပရိသုယတိ၊ ယေန စ အသိတပိတ ခါယိတ သာယိတံ သမ္မာ ပရိကာမံ ဂစ္ဆတိ၊ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ တေဇော တေဇောဂတံ ဥပါဒိန္နံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု” တိ စ။

“ငါ့ရှင်တို့ - အဇ္ဈတ္တိကတေဇောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? - အဇ္ဈတ္တ, ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော အပူငွေ့အပေါင်းတို့၌ အကျုံးဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အကြင်အပူငွေ့သဘောသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကား အဘယ်နည်းဟူမူ - အကြင်အပူငွေ့ဖြင့်လည်း ကိုယ်သည် ပူလောင်၏။ အကြင်အပူငွေ့ဖြင့်လည်း ပြင်းစွာပူလောင်၏။ အကြင်အပူငွေ့ဖြင့်လည်း စား-သောက်-ခဲ-လျက်ထားသော အစာသည် ကောင်းစွာပြောင်းလဲခြင်း ကျေကျက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့ပြင် အဇ္ဈတ္တ, ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော အပူငွေ့အပေါင်းတို့၌ အကျုံးဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အခြားတစ်ပါးသော အပူငွေ့သဘောသည်လည်း ရှိသေး၏။ ထိုသဘောများပင် ဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့ - ဤသဘောတို့ကို အဇ္ဈတ္တိကတေဇောဓာတ် ဟု ဆိုအပ်ပေသည်” ဟူ၍ လည်းကောင်း-

“ကတမာ စာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု။ ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ဝါယော ဝါယောဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ၊ အဓောဂမာ ဝါတာ၊ ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ၊ ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာ၊ အင်္ဂမင်္ဂီနုသာရိနော ဝါတာ၊ အဿာသော ပဿာသော ဣတိ ဝါ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ဝါယော ဝါယောဂတံ ဥပါဒိန္နံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ အာဝုသော အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု” တိ စ။

“ငါ့ရှင်တို့ - အဇ္ဈတ္တိကဝါယောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? - အဇ္ဈတ္တ, ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော လေအပေါင်းတို့၌ အကျုံးဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အကြင်လေသဘောသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကား အဘယ်နည်းဟူမူ - ဆန်တက်သော ဥဒ္ဓင်္ဂမလေများ၊ စုန်ဆင်းသော အဓောဂမလေများ၊ ဝမ်းထဲ၌တည်သော ကုစ္ဆိသယလေများ၊ အူထဲ၌တည်သော ကောဋ္ဌာသယလေများ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်သို့လျှောက်သော အင်္ဂမင်္ဂီနုသာရိလေ များ၊ အဿာသ-ဝင်သက်လေ ပဿာသ-ထွက်သက်လေ၊ ဤ ၆-မျိုးသော လေသဘောသည်မူလည်း ရှိ၏။ ထို့ပြင် အဇ္ဈတ္တ, ပစ္စတ္တ ဖြစ်သော လေအပေါင်းတို့၌ အကျုံးဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အခြားတစ်ပါးသော လေသဘောသည်လည်း ရှိသေး၏။ ထိုသဘောများပင် ဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့ - ဤသဘောတို့ကို အဇ္ဈတ္တိကဝါယောဓာတ်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း-

ဤသို့ ဉာဏ်မထက်လှသော ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုသူ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကျယ်လာ ရှိပေသည်။ ဤအတူပင် ရာဟုလောဝါဒသုတ် ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ် ဓာတုဝိဘင်းပါဠိတို့၌လည်း အကျယ်လာရှိပေသည်။

ဒေသနာတော်ပုဒ်တို့၏ အနက်အပ္ပင်

ပထဝီဓာတ်ဆိုင်ရာ အပ္ပင်

အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ - ဟူသော ဤနှစ်ပုဒ်လုံးသည် နိယက၏အမည် ပေတည်း။ နိယကဟူသည် မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော တရား၊ မိမိသန္တာန်၌ အတွင်းဝင်သောတရားပင် ဖြစ်၏။

ထိုမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော တရားအပေါင်းကို မိန်းမတို့၌ဖြစ်သောစကား (ဝါ) မိန်းမတို့ကိုစွဲ၍ ပြောဆိုသောစကားကို အဓိတ္တိ-ဟု လောကီသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သောကြောင့် အဇ္ဈတ္တ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အသီးအသီးသော မိမိကိုယ်ကို စွဲ၍ စွဲ၍ ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စတ္တ-ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်သည်။

ကက္ခဠ - ဟူသည် ထဒ္ဒ-ခက်မာသော၊

ခရိဂတ - ဟူသည် ဖရုဿ-ကြမ်းတမ်းသော ဟု ဆိုလို၏။

ထိုတွင် ‘ခက်မာ’ ဟူသော ပထမပုဒ်သည် ပထဝီဓာတ်၏ မှတ်အပ်သောလက္ခဏာကို ပြဆိုသောစကားပေတည်း။ ‘ကြမ်းတမ်း’ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်သည် ပထဝီဓာတ်၏အခြင်းအရာကို ပြဆိုသောစကားပေတည်း။ မှန်ပေ၏ -

ပထဝီဓာတ်သည် (ကက္ခဋ္ဌ)ခက်မာခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ (ဝါ-ပထဝီဓာတ်ကို ခက်မာသည်ဟု မှတ်အပ်၏) ယင်းပထဝီဓာတ်သည် ကြမ်းတမ်းသောအခြင်းအရာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် (ကက္ခဋ္ဌ) ခက်မာသော၊ (ခရိုဂတံ) ကြမ်းတမ်းသောဟူ၍ ဟောထားပေသည်။

ဥပါဒိန္န - စွဲလမ်းအပ်သော - ဟူသည်

မြဲမြံစွာ ယူအပ်ဆုပ်ကိုင်အပ်သော၊ ငါ ငါ၏ဥစ္စာဟု ဤသို့ မြဲမြံစွာ ယူအပ်သည်၊ ဆုပ်ကိုင်ထားအပ်သည်၊ မှားယွင်းစွာသုံးသပ်အပ်သည် ဟု ဆိုလို၏။

သေယျထိဒံ - ဟူသည် ဤသဘောကား အဘယ်နည်းဟူမူ- ဟု ဆိုလို၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဆံပင် အမွေး အစရှိသော ၁၉-ပါးသောအခြင်းအရာအဖို့တို့၌ မတ္ထလုဂ်ခေါ် ဦးနှောက်ကို ထည့်၍ ၂၀-သောအခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကို အကျယ်ပြသည်ဟု သိအပ်၏။

ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ - အခြားတစ်ပါးသော အကြင်ခက်မာသဘော တစ်စုံတစ်ခုသည် ရှိသေး၏ - ဟူသောစကားဖြင့် ကြွင်းသော (အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော) ကောဋ္ဌာသသုံးမျိုးတို့၌ ပထဝီဓာတ်ကို သိမ်းယူအပ်သည်။

အာပေါဓာတ်ဆိုင်ရာ အဖွင့်

အာပေါ - ယိုစီးခြင်းသဘောဖြင့် ရွှေ့တတ်ရောက်တတ်သောကြောင့် အာပေါ(အရည်) မည်၏။

အာပေါဂတ - ကံကြောင့်ဖြစ်သော အာပေါစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အာပေါတို့၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် အာပေါဂတ (အရည်တို့၌အတွင်းဝင်သည်) မည်၏။ ၎င်းအာပေါဂတ ဟူသောအမည်သည် အာပေါဓာတ်၏ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကိုပင် ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

တေဇောဓာတ်ဆိုင်ရာ အဖွင့်

တေဇော - ပူလျက် ထက်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် တေဇော(အပူငွေ့) မည်၏။

တေဇောဂတ - ကံကြောင့်ဖြစ်သော တေဇောစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အပူငွေ့-တေဇောတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် တေဇောဂတ မည်၏။ ၎င်းတေဇောဂတ ဟူသောအမည်သည် တေဇောဓာတ်၏ ပူခြင်းသဘောလက္ခဏာပေတည်း။

ယေန စ သန္တပ္ပတိ - အကြင်အပူငွေ့ဖြင့်လည်း ပူလောင်၏ - ဟူသည်

တေဇောဓာတ်တို့၌ အကျုံးဝင်သော ဖောက်ပြန်သောအပူငွေ့ သန္တပ္ပနတေဇောဓာတ်ဖြင့် ဤကိုယ်သည် ပူလောင်၏။ တစ်ရက်ချန်ဖျား စသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အပူငွေ့ဖြစ်လျက် ရှိ၏ - ဟု ဆိုလို၏။

ယေန စ ဇိရိယတိ - အကြင်အပူငွေ့ဖြင့်လည်း အိုမင်းရင့်ရော်၏ - ဟူသည်

ပကတိခန္ဓာကိုယ်အပူငွေ့ဖြစ်သော ဇိရဏတေဇောဓာတ်ဖြင့် ဤကိုယ်သည် အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်း၊ မျက်စိစသော ကုဋေတို့၏ချို့တဲ့ခြင်း၊ ခွန်အားကုန်ခြင်း၊ အရေတွန့်ခြင်း၊ ဆံဖြူခြင်း စသည်သို့ ရောက်၏ - ဟု ဆိုလို၏။

ယေန စ ပရိသယတိ - အကြင်အပူငွေ့ဖြင့်လည်း ပြင်းစွာပူလောင်၏ - ဟူသည်

ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသောအပူငွေ့ ဒါဟတေဇောဓာတ်ဖြင့် ဤကိုယ်သည် ပူလောင်ခံရ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ပူသည် ပူသည်ဟု မြည်တမ်းလျက် အကြိမ်များစွာ နွေး၍ ရေအေး၌ ဆေးအပ် စိမ်အပ်ပြီးသော ထောပတ်၊ ဂေါသီသ စန္ဒကူး စသည်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယပ်ခပ်ပေးခြင်းကိုလည်းကောင်း တောင့်တ၏ - ဟု ဆိုလို၏။

ယေန စ အသိတပီတ ခါယိတ သာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ - အကြင်အပူငွေဖြင့်လည်း စား သောက် ခဲ လျက်ထားသော အစာသည် ကောင်းစွာပြောင်းလဲခြင်း ကျေကျက်ခြင်းသို့ ရောက်၏ - ဟူသည်

ဝမ်းမီးအပူခေါ် ပါစကတေဇာဓာတ်ဖြင့် စားအပ်သောထမင်း စသည်သည်လည်းကောင်း၊ သောက်အပ်သော အဖျော် စသည်သည်လည်းကောင်း၊ ခဲအပ်သော မုန့်ညက်ခဲဖွယ် စသည်သည်လည်းကောင်း၊ လျက်အပ်သော ပျားရည် တင်လဲ စသည်သည်လည်းကောင်း ကောင်းစွာကျေညက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ရသခေါ် အရည်စသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အသီးသီး ကွဲသွားခြင်းသို့ ရောက်၏ - ဟု ဆိုလို၏။

အထူးကား - တေဇာလေးပါးတို့တွင် သန္တပ္ပနတေဇာ၊ ဇီရဏတေဇာ၊ ဒါဟတေဇာဓာတ်တို့သည် ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းလေးပါးကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ပါစကတေဇာသည် ကံကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်၏။

- - - - -

ဝါယောဓာတ်ဆိုင်ရာ အဖွင့်

ဝါယော - ရွှေ့စေခြင်း တွန်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် (ဝါ-အဟုန်နှင့်တကွ သွားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) ဝါယော မည်၏။
ဝါယောဂတ - ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အမျိုးမျိုးသောလေတို့၌ အကျုံးဝင်သော ကြောင့် ဝါယောဂတ - လေအပေါင်းတို့၌ အတွင်းဝင်သည် မည်၏။ ၎င်းသည် ထောက်ကန်ခြင်း တောင့်ခံခြင်း (ဝိတ္ထမ္ဘန)သဘောလက္ခဏာပေတည်း။

ဥဒ္ဓွင်္ဂမ ဝါတာ - ဥဒ္ဓွင်္ဂမလေတို့ ဟူသည် -
ပျို့အံခြင်း ကြိုထိုးခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော အထက်သို့ တက်သောလေတို့ပေတည်း။

အဓောဂမ ဝါတာ - အဓောဂမလေတို့ ဟူသည် -
ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စသည်ကို ထုတ်ဆောင်တတ်ကုန်သော အောက်သို့ စုန်ဆင်းသောလေတို့ပေတည်း။

ကုစ္ဆိသယ ဝါတာ - ကုစ္ဆိသယလေတို့ ဟူသည် -
အူတို့၏အပြင်ဘက် ဝမ်းထဲ၌ တည်သောလေတို့ပေတည်း။

ကောဠာသယ ဝါတာ - ကောဠာသယလေတို့ ဟူသည် -
အူတို့၏အတွင်း၌တည်သော လေတို့ပေတည်း။

အင်္ဂမဂ္ဂါနုသာရီ ဝါတာ - အင်္ဂမဂ္ဂါနုသာရီလေတို့ ဟူသည် -
အကြောကွန်ယက်သို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့် တစ်ကိုယ်လုံး၌ အင်္ဂါကြီးငယ်များသို့ ပြန့်သွားကုန်လျက် ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောလေတို့ပေတည်း။

အဿာသော ပဿာသော - အဿာသ (ဝင်သက်လေ) ပဿာသ(ထွက်သက်လေ) ဟူသည် -
အတွင်းသို့ဝင်သော နှာခေါင်းလေနှင့် အပြင်သို့ထွက်သော နှာခေါင်းလေပေတည်း။

အထူးကား - ဤ လေ ၆-ပါးတို့တွင် ရှေး ၅-ပါးတို့သည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟူသော အကြောင်းလေးပါးတို့ ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ဝင်သက်ထွက်သက်လေတို့သည် စိတ်ကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။

အာပေါဓာတ်ကို အကျယ်ပြချက်စသည် အလုံးစုံတို့၌ ယံ ဝါ ပနမ္မိ ကိဉ္စိ (အခြားတစ်ပါးသော အကြင်သဘော တစ်စုံတစ်ခုသည်လည်း ရှိသေး၏) ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့် ကြွင်းသောကောဠာသတို့၌ အာပေါဓာတ်စသည်တို့ကို သိမ်း ယူအပ်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ၂၀-သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကို၊ ၁၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အာပေါဓာတ်ကို၊ ၄-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် တေဇောဓာတ်ကို၊ ၆-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဝါယောဓာတ်ကို အကျယ်ပြသည်။ သို့ဖြစ်၍ လေးဆယ့်နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် ဓာတ်လေးပါးတို့ကို အကျယ်ပြအပ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။ ဤသည်ကား စတုဓာတုဝဇ္ဇာန်၌ ရှေးဦးစွာ ဒေသနာ၏အဖွင့် ဖြစ်၏။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

စတုဓာတုဝဇ္ဇာန်ဝယ် ဘာဝနာနည်း

ဉာဏ်ပညာထက်သောရဟန်းမှာ “ဆံပင်တို့သည် ပထဝီဓာတ်၊ အမွေးတို့သည် ပထဝီဓာတ်” ဟု ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ဓာတ်တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းနှလုံးသွင်းခြင်းသည် အချိန်ဖင့်နွဲ့သည်ဟု ထင်၏။ “ခက်မာခြင်း သဘောလက္ခဏာသည် ပထဝီဓာတ်၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာသည် အာပေါဓာတ်၊ ပူလောင်လျက် ရင့်ကျက် စေခြင်းသဘောလက္ခဏာသည် တေဇောဓာတ်၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်းသဘောလက္ခဏာသည် ဝါယောဓာတ်” ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ထိုဉာဏ်ပညာထက်သောရဟန်းအား ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။

ဉာဏ်ပညာ မထက်လှသောရဟန်းမှာမူ ဤသို့ နောက်နည်းဖြင့် နှလုံးသွင်းလျှင် အမိုက်မှောင်ကဲ့သို့ ဖြစ်လျက် မထင်ပေါ်ဘဲ ရှိတတ်၏။ ရှေးနည်းဖြင့် အကျယ်နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။

အဘယ်သို့နည်းဟူမူ - ပေယျာလခေါ် မြှုပ်ထားချက် များစွာရှိသောပါဠိကို ရွတ်ဆိုနေကုန်သောရဟန်းနှစ်ပါး တို့တွင် ဉာဏ်ပညာထက်သောရဟန်းသည် (ပေယျာလမူခ)မြှုပ်ထားချက်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိကို တစ်ကြိမ် ဖြစ်စေ၊ နှစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ အပြည့်အစုံအကျယ်ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် ထိုမှနောက်၌ အစနှင့် အဆုံး နှစ်ဖက်အစွန်း၏ အစွမ်း အားဖြင့်သာလျှင် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုလျက် သွားလေသည်။

ထိုသို့ ရွတ်ဆိုခြင်းကို ဉာဏ်ပညာမထက်လှသော ရဟန်းသည် ဤသို့ ဆိုတတ်၏။ “ဤရွတ်ဆိုပုံသည် အဘယ် သို့သောရွတ်ဆိုခြင်း မည်သနည်း၊ နှုတ်ခမ်းတို့၏ ထိခြင်းမျှကိုသော်မှ ပြုရန် ခွင့်မပေးပါတကား၊ ဤနည်းဖြင့် ရွတ်ဆို ခြင်းကို ပြုနေလျှင် ပါဠိကျေပွန်ခြင်းသည် အဘယ်အခါ၌ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း” ဟု ဆိုတတ်၏။ ထိုရဟန်းသည် ရောက် တိုင်းရောက်တိုင်းသော ပေယျာလကို အကျယ်ထုတ်ဖော်၍သာလျှင် ရွတ်ဆို၏။

ထိုသို့ အကျယ်ရွတ်ဆိုနေသောရဟန်းကို ဉာဏ်ပညာထက်သောရဟန်းက “ဤရွတ်ဆိုပုံသည် အဘယ်သို့ သော ရွတ်ဆိုခြင်း မည်သနည်း၊ အဆုံးသို့ ရောက်ရန် ခွင့်မပေးပါတကား၊ ဤနည်းဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုနေလျှင် ပါဠိသည် ဘယ်အခါ၌ အဆုံးသို့ ရောက်လိမ့်မည်နည်း” ဟု ဆိုတတ်၏။

ဤဥပမာအတူပင် ဉာဏ်ပညာထက်သောရဟန်းမှာ ဆံပင်စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို အကျယ် သိမ်းဆည်းခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အချိန်ဖင့်နွဲ့သည်ဟု ထင်၏။ ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာသည် ပထဝီဓာတ်- ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် အကျဉ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။ အခြားရဟန်းမှာမူ ထိုသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းလျှင် အမိုက်မှောင်ကဲ့သို့ဖြစ်လျက် မထင်ပေါ်ဘဲ ရှိတတ်၏။ ဆံပင်စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် အကျယ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။

ဉာဏ်ပညာထက်သောယောဂီ၏ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ

ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုမှတ်ပွားများလိုသော ဉာဏ်ပညာထက်သောရဟန်းသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် ပြင်ပအာရုံများမှ ဖဲ့ခွာကာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ရူပကာယတစ်ကိုယ်လုံးကို ဓာတ်အစု အဝေးအဖြစ်ဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် -

“ဤရုပ်ကိုယ်ထဲ၌

- ခက်မာသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ဤခက်မာ ခြင်း၊ ကြမ်းတမ်းခြင်းသည် ပထဝီဓာတ်တည်း။

- ဖွဲ့စည်းသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အရည်၏အဖြစ် ယိုစီးခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဖွဲ့စည်းခြင်း၊ အရည်ဖြစ်ခြင်း ယိုစီးခြင်းသည် အာပေါဓာတ်တည်း။
- ကျက်စေသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ပူသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤကျက်စေခြင်း၊ ပူခြင်းသည် တေဇောဓာတ်တည်း။
- ထောက်ကန်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ လှုပ်တတ်သည် လှုပ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤထောက်ကန်ခြင်း၊ လှုပ်ခြင်း လှုပ်စေခြင်းသည် ဝါယောဓာတ်တည်း” ဟု -

ဤသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်ဟု ဓာတ်သဘောမျှအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ စိတ်၌ ထားအပ်၏။ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အားထုတ်နေသော ထိုရဟန်းအား မကြာမြင့်မီပင်လျှင် ဓာတ်တို့၏ အထူးအပြားကိုထင်လင်းစေသော ပညာက သိမ်းဆည်းအပ်သော သဘောတရားလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် အပ္ပနာသို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရမျှဖြစ်သော သမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။

တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ

တစ်နည်းသော်ကား တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် လေးပါးသောမဟာဘုတ်တို့၏ သတ္တဝါမဟုတ်ကြောင်းကို ပြရန်အတွက် “အရိုးကိုလည်း စွဲမှီ၍၊ အကြောကိုလည်း စွဲမှီ၍၊ အသားကိုလည်း စွဲမှီ၍၊ အရေကိုလည်း စွဲမှီ၍၊ ၎င်းတို့ကို အတွင်းဘက်အပြင်ဘက်၌ ကာရံလျက်တည်သော ဟင်းလင်းအရပ် အာကာသသည်ပင်လျှင် ရုပ်ကိုယ်ဟု ရေတွက်ခေါ်ဆိုခြင်းသို့ ရောက်သည်” ဟူ၍ လေးပါးသောကောဋ္ဌာသတို့ကို ဟောတော်မူပေသည်။ ထိုအရိုး အကြော အသား အရေ ဟူသော လေးပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့၏အကြားသို့ အစဉ်လျှောက်သွားနိုင်သည့် ဉာဏ်တည်းဟူသော လက်ဖြင့် ခွဲခြား၍ -

ဤလေးပါးသောကောဋ္ဌာသတို့၌ ခက်မာသည်၏အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်သည်သော်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသဘောသည် ပထဝီဓာတ်တည်း - ဤသို့အစရှိသော ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်ဟု ဓာတ်သဘောမျှအားဖြင့် သတ္တဝါမဟုတ်သောအားဖြင့်၊ အသက်ကောင်မဟုတ်သောအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ စိတ်၌ ထားအပ်၏။ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အားထုတ်နေသောရဟန်းအား မကြာမြင့်မီပင်လျှင် ဓာတ်တို့၏ အထူးအပြားကို ထင်လင်းစေသော ပညာက သိမ်းဆည်းအပ်သော သဘောတရားလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် အပ္ပနာသို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရမျှဖြစ်သော သမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။

ဤဆိုခဲ့သော အစီအစဉ်သည် အကျဉ်းအားဖြင့်လာသော စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၌ ပွားစေပုံနည်း ဖြစ်၏။

- - - - -

အကျယ်အားဖြင့်လာသော စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၌ ပွားစေပုံ ဘာဝနာနည်း

ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုမှတ်ပွားများလိုသော ဉာဏ်ပညာမထက်လှသော ရဟန်းသည် ဆရာထံ၌ ၄၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဓာတ်တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် သင်ယူခဲ့ပြီးလျှင် ဆိတ်ငြိမ်အေးချမ်းခြင်းစသော ဂုဏ်အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသောကျောင်း၌ နေလျက် ကိစ္စအားလုံးကို ပြုပြီးလျှင် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် ပြင်ပအာရုံများမှ ဖဲခွာကာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ကောင်းစွာကပ်ငြိသည် ဖြစ်၍ -

- ၁။ သသမ္ဘာရသင်္ခေပ၊
- ၂။ သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိ၊
- ၃။ သလက္ခဏသင်္ခေပ၊
- ၄။ သလက္ခဏဝိဘတ္တိ ဟူသော ဤလေးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်မှု ဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားစေအပ်၏။

၁။ သသမ္ဘာရသင်္ခေပအားဖြင့် ရှုပုံ

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် -

- (ဆံပင်အစ ဦးနှောက်အဆုံး ရှိသော) ၂၀-သောကောဋ္ဌာသတို့၌ ခက်မာသောအခြင်းအရာကို ပထဝီဓာတ် ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။
- (သည်းခြေအစ ကျင်ငယ်အဆုံးရှိသော) ၁၂-ပါးသောကောဋ္ဌာသတို့၌ အရည်အဖြစ်သို့ရောက်သော ရေဟု ဆိုအပ်သော ဖွဲ့စည်းသောအခြင်းအရာကို အာပေါဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။
- (သန္တပုနအစရှိသော) ၄-ပါးသောကောဋ္ဌာသတို့၌ ကျက်စေတတ်သောအပူငွေ့ကို တေဇောဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။
- (ဥဒ္ဓင်္ဂမ အစရှိသော) ၆-ပါးသောကောဋ္ဌာသတို့၌ ထောက်ကန်တောင့်တင်းသောအခြင်းအရာကို ဝါယောဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။

ဤသို့ ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက်ရှိသော ရဟန်းအား ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်နေလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။

အ အ အ အ အ အ အ အ

၂။ သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိအားဖြင့်ရှုပုံ

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သသမ္ဘာရသင်္ခေပအားဖြင့် ပွားစေသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မပြီးစီး မပြည့်စုံသေးဘဲ ရှိနေလျှင် ယောဂီသည် သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိအားဖြင့် ပွားစေအပ်၏။ ပွားစေပုံမှာ - ယောဂီသည် ကာယဂတာသတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြရာ၌ ပြဆိုခဲ့သော ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ ၇-ပါး၊ မနသိကာရကောသလ္လ ၁၀-ပါးဟူသော အလုံးစုံကို ဒွတ္တိသာကာရ (၃၂-ကောဋ္ဌာသ)၌ မယုတ်လျော့စေဘဲ တစပစ္စက စသည်တို့ကို အနုလုံ ပဋိလုံအားဖြင့် နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းမှ စ၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော အစီအရင်အားလုံးကို ပြုအပ်၏။ ယခုဆိုမည့် နှလုံးသွင်းပုံမျှသာ ထူးသည်။

ထိုကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အဆင်း၊ သဏ္ဌာန်၊ အရပ်၊ တည်ရာ၊ အပိုင်းအခြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆံပင်စသည်တို့ကို နှလုံးသွင်း၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို ထားအပ်၏။ ဤစတုဓာတုဝဂ္ဂတ္တာန် ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဓာတ်သဘော၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို ထားအပ်၏။ ဤမျှသာ ထူးသည်။

ထို့ကြောင့် ဆံပင်စသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသတို့ကို အဆင်းစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငါးပါးအပြားအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် အဆုံး၌ ဤပြဆိုလတ္တံ့သော အခြင်းအရာဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၁။ ဆံပင်တို့ကို ရှုပုံ

ဆံပင်တို့သည် ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်သောအရေ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပမာ - တောင်ပို့ထက်၌ မြက်ပင်များ ပေါက်ရောက်နေကြသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

တောင်ပို့ထက်၌ မြက်ပင်များ ပေါက်ရောက်နေကြလျှင် တောင်ပို့ထိပ်သည် ‘ငါ့အပေါ်၌ မြက်ပင်များ ပေါက်ရောက်နေသည်’ ဟု မသိ၊ မြက်ပင်တို့ကလည်း ‘ငါတို့သည် တောင်ပို့ထက်၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်’ ဟု မသိကြကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဆံပင်နှင့် ဦးရေပြားတို့တွင် ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်သောအရေသည် ‘ငါ့အပေါ်၌ ဆံပင်များ ပေါက်ရောက်နေကြသည်’ ဟု မသိ၊ ဆံပင်တို့ကလည်း ‘ငါတို့သည် ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်သောအရေ၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်’ ဟု မသိကုန်၊ ဤဆံပင်နှင့် အရေဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။

သို့ဖြစ်၍ ဆံပင်တို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တစ်ခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာ မရှိ၊ အဗျာကတ တရားပေတည်း၊ (ဝါ- အာရုံကို မသိတတ်သောတရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းသော ပထဝီဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၂။ အမွှေးတို့ကို ရှုပုံ

အမွှေးတို့သည် ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်သောအရေ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပမာ - ရွာပျက်ကုန်းအရပ်၌ နေဇာမြက်များ ပေါက်ရောက်နေကြသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ရွာပျက်ကုန်းအရပ်၌ နေဇာမြက်များ ပေါက်ရောက်နေကြလျှင် ရွာပျက်ကုန်းအရပ်သည် 'ငါ့အပေါ်၌ နေဇာမြက်များ ပေါက်ရောက်နေကြသည်' ဟု မသိ၊ နေဇာမြက်တို့ကလည်း 'ငါတို့သည် ရွာပျက်ကုန်းအရပ်၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်' ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် အမွှေးနှင့် အရေတို့တွင် ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်သောအရေသည် 'ငါ့အပေါ်၌ အမွှေးများ ပေါက်ရောက်နေကြသည်' ဟု မသိ၊ အမွှေးတို့ကလည်း 'ငါတို့သည် ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်သောအရေ၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်' ဟု မသိကုန်၊ ဤအမွှေးနှင့် အရေဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။

သို့ဖြစ်၍ အမွှေးတို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တစ်ခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာ မရှိ၊ အဗျာကတ တရားပေတည်း၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းသော ပထဝီဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၃။ လက်သည်းခြေသည်းတို့ကို ရှုပုံ

လက်သည်း ခြေသည်းတို့သည် လက်ချောင်းခြေချောင်းတို့၏ အဖျားတို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပမာ - သစ်မည်စည်စေ့ကို ဒုတ်ချွန်တို့ဖြင့် ထိုးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

သူငယ်တို့သည် သစ်မည်စည်စေ့ကို ဒုတ်ချွန်တို့ဖြင့် ထိုး၍ ကစားကြလျှင် ဒုတ်ချွန်တို့သည် 'ငါတို့၌ သစ်မည်စည်စေ့များ တည်သည်' ဟု မသိကုန်၊ သစ်မည်စည်စေ့တို့ကလည်း 'ငါတို့သည် ဒုတ်ချွန်တို့၌ တည်ကြသည်' ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် လက်သည်း ခြေသည်းတို့နှင့် လက်ချောင်းခြေချောင်းတို့တွင် . . . ။

(မှတ်ချက် ။ ။ ဤနေရာမှ စ၍ ဆံပင်ကို မှီး၍ သိပါ။)

၄။ သွားတို့ကို ရှုပုံ

သွားတို့သည် မေးရိုးတို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပမာ - လက်သမားတို့သည် ကျောက်ဆုံငယ်တို့၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အစေးဖြင့် တိုင်တို့ကို ဖွဲ့ကပ်၍တည်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

လက်သမားတို့သည် ကျောက်ဆုံငယ်တို့၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အစေးဖြင့် တိုင်တို့ကို ဖွဲ့ကပ်၍တည်ထားလျှင် ကျောက်ဆုံတို့သည် 'ငါတို့၌ တိုင်များ တည်ကြသည်' ဟု မသိကုန်၊ တိုင်တို့ကလည်း 'ငါတို့သည် ကျောက်ဆုံတို့၌ တည်ကြသည်' ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် သွားတို့နှင့် မေးရိုးတို့တွင် . . . ။

၅။ အရေကို ရှုပုံ

အရေသည် တစ်ကိုယ်လုံးကို ဖြူးယှက်ဖုံးအုပ်လျက် တည်၏။ ဥပမာ - စောင်းခွက်ကြီးကို စိုသောနွားရေဖြင့် ကြက်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

စောင်းခွက်ကြီးကို စိုသောနွားရေဖြင့် ကြက်ထားလျှင် စောင်းခွက်ကြီးသည် ‘ငါ့ကို စိုသောနွားရေဖြင့် ကြက်ထားသည်’ ဟု မသိ၊ စိုသောနွားရေကလည်း ‘ငါသည် စောင်းခွက်ကြီးကို မြှေးယှက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ထိုအရေနှင့် ကိုယ်တို့တွင် . . . ။

၆။ အသားကို ဂူပုံ

အသားသည် သုံးရာကျော်သော အရိုးစုကို လိမ်းကျံလျက် တည်၏။ ဥပမာ - နံရံကို မြေညက်ဖြင့် ထူစွာလိမ်းကျံထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

နံရံကို မြေညက်ဖြင့်ထူစွာ လိမ်းကျံထားလျှင် နံရံသည် ‘ငါ့ကို မြေညက်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသည်’ ဟု မသိ၊ မြေညက်စိုင်ကလည်း ‘ငါသည် နံရံကို လိမ်းကျံကပ်ငြိလျက် တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အသားနှင့် အရိုးတို့တွင် . . . ။

၇။ အကြောတို့ကို ဂူပုံ

အကြောတို့သည် ကိုယ်ထဲ၌ အရိုးတို့ကို ဖွဲ့တွယ်ကုန်လျက် တည်ကုန်၏။ ဥပမာ - နွယ်တို့ဖြင့် နံရံသစ်သားတို့ကို ဖွဲ့တွယ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

နွယ်တို့ဖြင့် နံရံသစ်သားတို့ကို ဖွဲ့တွယ်ထားလျှင် နံရံသစ်သားတို့သည် ‘ငါတို့ကို နွယ်တို့က ဖွဲ့တွယ်ထားသည်’ ဟု မသိကုန်၊ နွယ်တို့ကလည်း ‘ငါတို့သည် နံရံသစ်သားတို့ကို ဖွဲ့တွယ်ထားသည်’ ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် အကြောနှင့် အရိုးတို့တွင် . . . ။

၈။ အရိုးတို့ကို ဂူပုံ

အရိုးတို့တွင် ဖနောင့်ရိုးသည် ဖမျက်ရိုးကို ရွက်လျက် တည်၏။ ဖမျက်ရိုးသည် ခြေသလုံးရိုးကို ရွက်လျက် တည်၏။ ခြေသလုံးရိုးသည် ပေါင်ရိုးကို၊ ပေါင်ရိုးသည် တင်ပါးရိုးကို၊ တင်ပါးရိုးသည် ကျောက်ဆူးရိုးကို၊ ကျောက်ဆူးရိုးသည် လည်ရိုးကို၊ လည်ရိုးသည် ဦးခေါင်းရိုးကို ရွက်လျက် တည်၏။ ဦးခေါင်းရိုးသည် လည်ရိုး၌ တည်၏။ လည်ရိုးသည် ကျောက်ဆူးရိုး၌ တည်၏။ ကျောက်ဆူးရိုးသည် တင်ပါးရိုး၌၊ တင်ပါးရိုးသည် ပေါင်ရိုး၌၊ ပေါင်ရိုးသည် ခြေသလုံးရိုး၌၊ ခြေသလုံးရိုးသည် ဖမျက်ရိုး၌၊ ဖမျက်ရိုးသည် ဖနောင့်ရိုး၌ တည်၏။ ဥပမာ - အုတ် သစ်သား နွားချေးစသည်တို့၏ စုပုံထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

အုတ် သစ်သား နွားချေး စသည်တို့၏ အစုအပုံတို့၌ အောက်အောက်အုတ် စသည်တို့သည် ‘ငါတို့သည် အထက်အထက်အုတ် စသည်တို့ကို ရွက်ကြလျက် တည်ကြသည်’ ဟု မသိကုန်၊ အထက်အထက်အုတ် စသည်တို့သည်လည်း ‘ငါတို့သည် အောက်အောက်အုတ် စသည်တို့၌ တည်ကြသည်’ ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် -

ဖနောင့်ရိုးသည် ‘ငါက ဖမျက်ရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ဖမျက်ရိုးသည် ‘ငါက ခြေသလုံးရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ခြေသလုံးရိုးသည် ‘ငါက ပေါင်ရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ပေါင်ရိုးသည် ‘ငါက တင်ပါးရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိ၊ တင်ပါးရိုးသည် ‘ငါက ကျောက်ဆူးရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ကျောက်ဆူးရိုးသည် ‘ငါက လည်ရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိ၊ လည်ရိုးသည် ‘ငါက ဦးခေါင်းရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်’ ဟု မသိ။

ဦးခေါင်းရိုးသည် ‘ငါက လည်ရိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိ၊ လည်ရိုးသည် ‘ငါက ကျောက်ဆူးရိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ကျောက်ဆူးရိုးသည် ‘ငါက တင်ပါးရိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိ၊ တင်ပါးရိုးသည် ‘ငါက ပေါင်ရိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ပေါင်ရိုးသည် ‘ငါက ခြေသလုံးရိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ခြေသလုံးရိုးသည် ‘ငါက ဖမျက်ရိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိ။

မသိ၊ ဖမျှက်ရိုးသည် ‘ငါက ဖနောင့်ရိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ဤအထက်ရိုးနှင့် အောက်အရိုးဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း ။ ပ ။ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၉။ ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို ရှုပ်

ရိုးတွင်းခြင်ဆီသည် ထိုထိုအရိုးတို့၏ အတွင်း၌ တည်၏။ ဥပမာ - ဝါးကျည်တောက် စသည်တို့၏ အတွင်း၌ ပြုတ်ဖြောထားသည့် ကြိမ်ညွန့် စသည်တို့ကို ထည့်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဝါးကျည်တောက် စသည်တို့၏ အတွင်း၌ ပြုတ်ဖြောထားသည့် ကြိမ်ညွန့် စသည်တို့ကို ထည့်ထားလျှင် ဝါးကျည်တောက် စသည်တို့သည် ‘ငါတို့၌ ကြိမ်ညွန့်စသည်တို့ကို ထည့်ထားသည်’ ဟု မသိကုန်၊ ကြိမ်ညွန့် စသည်တို့ကလည်း ‘ငါတို့ သည် ဝါးကျည်တောက်စသည်တို့၌ တည်ကြသည်’ ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ခြင်ဆီနှင့် အရိုးတို့တွင် . . . ။

၁၀။ အညှို့ကို ရှုပ်

အညှို့သည် လည်ချောင်းမှထွက်သော တစ်ခုတည်းသောအကြောမဖြင့် အတန်ငယ်သွားပြီးလျှင် နှစ်ဖြာကွဲသော အကြောကြီးဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထားသည်ဖြစ်၍ နှလုံးသားကို ခြိရံလျက် တည်၏။ ဥပမာ - အညှာဖြင့် ဖွဲ့တွယ်လျက်ရှိသော သရက်သီးနှစ်လုံးပြွတ် ရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

အညှာဖြင့် ဖွဲ့တွယ်လျက်ရှိသော သရက်သီးနှစ်လုံးပြွတ်ရှိရာဝယ် အညှာသည် ‘ငါက သရက်သီးနှစ်လုံး ပြွတ်ကို ဖွဲ့တွယ်ထားသည်’ ဟု မသိ၊ သရက်သီးနှစ်လုံးပြွတ်ကလည်း ‘ငါ့ကို အညှာက ဖွဲ့တွယ်ထားသည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အညှို့နှင့် အကြောကြီးတို့တွင် . . . ။

၁၁။ နှလုံးကို ရှုပ်

နှလုံးသည် ကိုယ်အတွင်း၌ ရင်ရိုးချိုင့်၏အလယ်ကို မှီ၍ တည်၏။ ဥပမာ - ဆွေးမြည့်သော သံလျှင်းချိုင့်ကို မှီ၍ သားတစ်ကို ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဆွေးမြည့်သော သံလျှင်းချိုင့်ကိုမှီ၍ သားတစ်ကိုထားလျှင် သံလျှင်းချိုင့်အတွင်းအရပ်သည် ‘ငါ့ကို မှီ၍ သားတစ်တည်သည်’ ဟု မသိ၊ သားတစ်ကလည်း ‘ငါသည် ဆွေးမြည့်သော သံလျှင်းချိုင့်ကိုမှီ၍ တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် နှလုံးနှင့် ရင်ရိုးချိုင့်တို့တွင် . . . ။

၁၂။ အသည်းကို ရှုပ်

အသည်းသည် ကိုယ်၏အတွင်းဝယ် သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏အကြား၌ လက်ယာနံပါးကို မှီ၍ တည်၏။ ဥပမာ - ဟင်းအိုးနံပါး၌ အသားစိုင်အစုံ တွယ်ကပ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဟင်းအိုးနံပါး၌ အသားစိုင်အစုံ တွယ်ကပ်နေလျှင် ဟင်းအိုးနံပါးသည် ‘ငါ၌ အသားစိုင်အစုံ တွယ်ကပ်နေသည်’ ဟု မသိ၊ အသားစိုင်အစုံကလည်း ‘ငါသည် ဟင်းအိုးနံပါး၌ တွယ်ကပ်နေသည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အသည်းနှင့် သားမြတ်နှစ်ခုအကြား လက်ယာနံပါးတို့တွင် . . . ။

၁၃။ အမြွေးကို ရှုပုံ

အမြွေးတို့တွင် အဖုံးအလွှမ်းအမြွေးသည် နှလုံးနှင့် အညှို့ကို ဝန်းရံဖုံးလွှမ်းလျက် တည်၏။ အဖုံးအလွှမ်း မဟုတ်သောအမြွေးသည် တစ်ကိုယ်လုံးဝယ် အရေ၏အောက်၌ အသားကို မြွေးယှက်လျက် တည်၏။ ဥပမာ - အသားကို ပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

အသားကို ပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထားလျှင် အသားသည် 'ငါ့ကို ပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထားသည်' ဟု မသိ၊ ပုဆိုးကြမ်းကလည်း 'ငါသည် အသားကို ရစ်ပတ်ထားသည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အမြွေးနှင့် နှလုံးတို့တွင် . . . ။

၁၄။ အဖျဉ်းကို ရှုပုံ

အဖျဉ်းသည် နှလုံးသား၏ လက်ဝဲဘက်၌ အစာသစ်အိမ် အရေလွှာ၏ အထက်နံပါးကို မှီ၍ တည်၏။ ဥပမာ - နွားချေးစိုင်းသည် ကျီ၏အထက်နံပါးကို မှီ၍ တည်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

နွားချေးစိုင်းသည် ကျီ၏အထက်နံပါးကို မှီ၍ တည်နေလျှင် ကျီ၏အထက်နံပါးသည် 'ငါ့ကို မှီ၍ နွားချေးစိုင်း တည်သည်' ဟု မသိ၊ နွားချေးစိုင်းကလည်း 'ငါသည် ကျီ၏အထက်နံပါးကို မှီ၍တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အဖျဉ်းနှင့် အစာသစ်အိမ်အရေလွှာတို့တွင် . . . ။

၁၅။ အဆုတ်ကို ရှုပုံ

အဆုတ်သည် ကိုယ်၏အတွင်း၌ သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏ အကြားဝယ် နှလုံးနှင့် အသည်းကို အထက်မှ ဖုံးအုပ်ကာ တွဲလဲဆွဲလျက် တည်၏။ ဥပမာ - ဆွေးမြည့်နေသော ကျီ၏အတွင်း၌ စာပေါင်းသိုက် တွဲလဲဆွဲလျက် ရှိနေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဆွေးမြည့်နေသော ကျီ၏အတွင်း၌ စာပေါင်းသိုက် တွဲလဲဆွဲလျက် ရှိနေလျှင် ဆွေးမြည့်သော ကျီ၏အတွင်း အရပ်သည် 'ငါ၌ စာပေါင်းသိုက် တွဲလဲဆွဲလျက် တည်သည်' ဟု မသိ၊ စာပေါင်းသိုက်ကလည်း 'ငါသည် ဆွေးမြည့်သော ကျီ၏အတွင်းအရပ်၌ တွဲလဲဆွဲလျက် တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အဆုတ်နှင့် ကိုယ်၏ အတွင်း အရပ်တို့တွင် . . . ။

၁၆။ အူမကို ရှုပုံ

အူမသည် လည်ချောင်းအစ ကျင်ကြီးပေါက်အဆုံးရှိသော ကိုယ်၏အတွင်း၌ တည်၏။ ဥပမာ - သွေးပြည့်သော စားကျင်း၌ ခေါင်းဖြတ်ထားသည့် ထန်းမြွေ၏ကိုယ်ကို ခွေ၍ ထည့်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

သွေးပြည့်သောစားကျင်း၌ ခေါင်းဖြတ်ထားသည့် ထန်းမြွေ၏ကိုယ်ကို ခွေ၍ ထည့်ထားလျှင် သွေးစားကျင်းသည် 'ငါ၌ ထန်းမြွေ၏ကိုယ် တည်သည်' ဟု မသိ၊ ထန်းမြွေ၏ကိုယ်ကလည်း 'ငါသည် သွေးစားကျင်း၌ တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အူမနှင့် ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်တို့တွင် . . . ။

၁၇။ အူသိမ်ကို ရှုပုံ

အူသိမ်သည် အူမတို့၏အကြား၌ နှစ်ဆယ့်တစ်ခုသော အူခွေတို့ကို ဖွဲ့တွယ်လျက် တည်၏။ ဥပမာ - ကြိုးငယ်တို့သည် ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းကို ချုပ်စပ်လျက် တည်နေကြသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ကြိုးငယ်တို့သည် ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းကို ချုပ်စပ်လျက် တည်နေကြလျှင် ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းသည် 'ကြိုးငယ်များက ငါ့ကို ချုပ်စပ်လျက် တည်ကြသည်' ဟု မသိ၊ ကြိုးငယ်များကလည်း 'ငါတို့သည် ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းကို ချုပ်စပ်လျက် တည်ကြသည်' ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် အူသိမ်နှင့် အူမတို့တွင် . . . ။

၁၈။ အစာသစ်ကို ရှုပ်

အစာသစ်သည် အစာသစ်အိမ်၌ တည်သော စား သောက် ခဲ လျက်လိုက်သည့် အစာပေတည်း။ ဥပမာ - ခွေးစားခွက်၌ ခွေးအန်ဖတ် တည်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ခွေးစားခွက်၌ ခွေးအန်ဖတ်တည်နေလျှင် ခွေးစားခွက်သည် 'ငါ၌ ခွေးအန်ဖတ်တည်သည်' ဟု မသိ၊ ခွေးအန်ဖတ် ကလည်း 'ငါသည် ခွေးစားခွက်၌ တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အစာသစ်နှင့် အစာသစ်အိမ်တို့တွင် . . . ။

၁၉။ အစာဟောင်းကို ရှုပ်

အစာဟောင်းခေါ် ကျင်ကြီးသည် လက်ရှစ်သစ်ရှိ ဝါးကျည်တောက်နှင့်တူသော အစာကျက်၏တည်ရာ အစာ ဟောင်းအိမ်ဟု ဆိုအပ်သော အူမ၏အဆုံးပိုင်း၌ တည်၏။ ဥပမာ - ဝါဖျော့သောမြေညက်နုကို ဝါးကျည်တောက်၌ နယ်သိပ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဝါဖျော့သောမြေညက်နုကို ဝါးကျည်တောက်၌ နယ်သိပ်၍ထည့်ထားလျှင် ဝါးကျည်တောက်သည် 'ငါ၌ ဝါဖျော့ သော မြေညက်တည်သည်' ဟု မသိ၊ ဝါဖျော့သောမြေညက်ကလည်း 'ငါသည် ဝါးကျည်တောက်၌ တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကျင်ကြီးနှင့် ကျင်ကြီးအိမ်တို့တွင် . . . ။

၂၀။ ဦးနှောက်ကို ရှုပ်

ဦးနှောက်သည် ဦးခေါင်းခွံအတွင်း၌ တည်၏။ ဥပမာ - ဟောင်းမြင်းသောဗူးအုံ၌ မုန့်ညက်စိုက်ကို ထည့်ထား သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဟောင်းမြင်းသောဗူးအုံ၌ မုန့်ညက်စိုက်ကို ထည့်ထားလျှင် ဗူးအုံသည် 'ငါ၌ မုန့်ညက်စိုက်တည်သည်' ဟု မသိ၊ မုန့်ညက်စိုက်ကလည်း 'ငါသည် ဗူးအုံ၌ တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဦးနှောက်နှင့် ဦးခေါင်းခွံအတွင်း အရပ်တို့တွင် . . . ။

၂၁။ သည်းခြေကို ရှုပ်

သည်းခြေနှစ်မျိုးမှာ အဗဒ္ဒသည်းခြေနှင့် ဗဒ္ဒသည်းခြေတို့ ဖြစ်၏။

ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် အဗဒ္ဒသည်းခြေသည် ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် စပ်၏။ တစ်ကိုယ်လုံးကို ပြန့်နှံ့၍ တည်၏။ ဗဒ္ဒသည်းခြေ သည် သည်းခြေအိမ်၌ တည်၏။

အဗဒ္ဒသည်းခြေ၏ ဥပမာ - ဆီသည် မုန့်ကို ပြန့်နှံ့၍ တည်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဆီသည် မုန့်ကို ပြန့်နှံ့၍ တည်လျှင် မုန့်သည် 'ဆီက ငါ့ကို ပြန့်နှံ့လျက်တည်သည်' ဟု မသိ၊ ဆီကလည်း 'ငါ သည် မုန့်ကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကိုယ်သည် အဗဒ္ဒသည်းခြေက 'ငါ့ကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်သည်' ဟု မသိ၊ အဗဒ္ဒသည်းခြေကလည်း 'ငါသည် ကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်သည်' ဟု မသိ။

ဗဒ္ဒသည်းခြေ၏ ဥပမာ - သပ္ပတ်ခါးသီးအိမ်သည် မိုးရေဖြင့် ပြည့်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

သပ္ပတ်ခါးသီးအိမ်သည် မိုးရေဖြင့် ပြည့်နေလျှင် သပ္ပတ်ခါးသီးအိမ်သည် ‘ငါ့၌ မိုးရေတည်သည်’ ဟု မသိ၊ မိုးရေကလည်း ‘ငါသည် သပ္ပတ်ခါးသီးအိမ်၌ တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သည်းခြေအိမ်သည် ‘ငါ့၌ ဗဒ္ဒသည်းခြေ တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ဗဒ္ဒသည်းခြေကလည်း ‘ငါသည် သည်းခြေအိမ်၌ တည်သည်’ ဟု မသိ။

ဤသည်းခြေနှစ်မျိုးနှင့် တည်ရာဟူသော ရုပ်တို့သည် အချင်းချင်း ။ ပ ။ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ အရည်သဘောဖြစ်၍ ဖွဲ့စည်းသော အခြင်းအရာရှိသော အာပေါ ဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၂၂။ သလိပ်ကို ရှုပုံ

သလိပ်သည် တစ်ကွမ်းစား တစ်စလယ်ပြည့်ပမာဏ ရှိ၏၊ အစာသစ်အိမ်အရေလွှာ၌ တည်၏၊ ဥပမာ - တန်ဖီးအိုင်မှာ အထက်၌ အမြှုပ်လွှာဖြစ်လျက် တည်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

တန်ဖီးအိုင်မှာ အထက်၌ အမြှုပ်လွှာဖြစ်လျက် တည်နေလတ်သော် တန်ဖီးအိုင်သည် ‘ငါ့၌ အမြှုပ်လွှာတည်သည်’ ဟု မသိ၊ အမြှုပ်လွှာကလည်း ‘ငါသည် တန်ဖီးအိုင်၌ တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သလိပ်နှင့် အစာသစ်အိမ်အရေလွှာတို့တွင် . . . ။

၂၃။ ပြည်ကို ရှုပုံ

ပြည်မှာ အမြဲတမ်းတည်ရာဟူ၍ မရှိ၊ သစ်ငုတ် ဆူး လက်နက် မီးလျှံ စသည်ဖြင့် ထိခိုက်ခံရသော ကိုယ်အစိတ် အပိုင်းအရပ်၌ သွေးသည် စုဝေးတည်နေလျက် ရင့်ကျက်၏၊ အိုင်းအမာ အဖုအလုံး စသည်တို့သည် ကိုယ်အစိတ် အပိုင်းတို့၌ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ ထိုကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်တို့၌ ပြည်သည်တည်၏၊ ဥပမာ - ပုဆိန်ဖြင့် ခုတ်ခြင်းစသည် တို့ကြောင့် သစ်ပင်၌ အစေးယိုထွက်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ပုဆိန်ဖြင့် ခုတ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် သစ်ပင်၌ အစေးယိုထွက်နေလျှင် သစ်ပင်၏အခုတ်ခံရသော အစိတ် အပိုင်းတို့သည် ‘ငါတို့၌ အစေးတည်သည်’ ဟု မသိ၊ အစေးကလည်း ‘ငါသည် သစ်ပင်၏အခုတ်ခံရသော အစိတ် အပိုင်းတို့၌ တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ပြည်နှင့် ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်တို့တွင် . . . ။

၂၄။ သွေးကို ရှုပုံ

သွေးနှစ်မျိုးမှာ ရွှေ့ရှားသွားနေသော သံသရဏသွေးနှင့် စုဝေးတည်နေသော သန္နိစိတသွေးတို့ ဖြစ်၏။

ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ရွှေ့ရှားသွားနေသော သံသရဏသွေးသည် အဗဒ္ဒသည်းခြေကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံးကို ပြန့်နှံ့၍ တည်၏၊ စုဝေးတည်နေသော သန္နိစိတသွေးသည် အသည်းတည်ရာအရပ်၏အောက်အဖို့ကို ပြည့်စေလျက် တစ်ကွမ်း စားပြည့်မျှ ရှိ၏၊ အညှို့၊ နှလုံး အသည်း အဆုတ်တို့ကို စိုစွတ်စေလျက် တည်၏။

သံသရဏသွေး၌ အဆုံးအဖြတ်သည် အဗဒ္ဒသည်းခြေ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူ၏။

သန္နိစိတသွေး၏ ဥပမာ - ဆွေးမြည့်သောအိုးကင်းကို မိုးရေစွတ်ထားလျှင် အိုးကင်း၌ရှိသောရေသည် အိုးကင်းအောက် ၌ အုတ်ခဲပိုင်း စသည်တို့ကို စိုစွတ်စေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဆွေးမြည့်သောအိုးကင်းကို မိုးရေစွတ်ထားလျှင် အိုးကင်း၌ ရှိသောရေသည် အိုးကင်းအောက်၌ အုတ်ခဲပိုင်း စသည်တို့ကို စိုစွတ်စေရာဝယ် အုတ်ခဲပိုင်း စသည်တို့သည် ‘ငါတို့ကို အိုးကင်းရှိရေက စိုစွတ်စေသည်’ ဟု မသိကုန်၊ အိုးကင်းရှိရေကလည်း ‘ငါသည် အုတ်ခဲပိုင်းစသည်တို့ကို စိုစွတ်စေသည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အသည်း၏ အောက်အဖို့အရပ်သည်လည်းကောင်း၊ အညှို့စသည်တို့သည်လည်းကောင်း ‘ငါ့၌ သွေးတည်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ငါတို့ကို စိုစွတ်စေလျက် သွေးတည်သည်' ဟူ၍လည်းကောင်း မသိကုန်၊ သွေးကလည်း 'ငါသည် အသည်း၏အောက် အဖို့ကို ပြည့်စေလျက် အညှို့စသည်တို့ကို စိုစွတ်စေလျက် တည်သည်' ဟု မသိ၊ ဤသွေးနှင့် တည်ရာအရပ်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း ။ ပ ။ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၂၅။ ချွေးကို ရှုပုံ

ချွေးသည် မီးဖြင့် ပူလောင်ခြင်း အစရှိသောကာလတို့၌ ဆံတွင်း မွေးတွင်းပေါက်တို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်လည်း တည်၏။ ယိုထွက်လည်း ယိုထွက်၏။ ဥပမာ - ကြာစွယ်ကြာရင်း ကုမုဒြိကြာရိုးစည်းတို့ကို ရေထဲမှ နုတ်ဆယ်ပြီးကာမျှဖြစ်လျှင် ကြာစွယ်စည်းစသည်၏ အပေါက်တို့မှ ရေယိုထွက်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ကြာစွယ်ကြာရင်း ကုမုဒြိကြာရိုးစည်းတို့ကို ရေထဲမှနုတ်ဆယ်ပြီးကာမျှဖြစ်လျှင် ကြာစွယ်စည်းစသည်၏အပေါက်တို့မှ ရေယိုထွက်ရာ၌ ကြာစွယ်စည်းစသည်၏ အပေါက်တို့သည် 'ငါတို့မှ ရေယိုထွက်သည်' ဟု မသိကုန်၊ ၎င်းတို့မှ ယိုထွက်သည့်ရေကလည်း 'ငါသည် ကြာစွယ်စည်းစသည်၏ အပေါက်တို့မှ ယိုထွက်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ချွေးနှင့် ဆံတွင်း မွေးတွင်းအပေါက်တို့တွင် . . . ။

၂၆။ အဆီခဲကို ရှုပုံ

အဆီခဲသည် ဝသောသူမှာ တစ်ကိုယ်လုံးကို ပြန့်နှံ့၍၊ ပိန်သောသူမှာ ခြေသလုံး အသားပုံစသည်တို့ကို မှီ၍ တည်သော ပြစ်ခဲသောအဆီ ဖြစ်၏။ ဥပမာ - အသားစုကို နှင်းဆိုးပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

အသားစုကို နှင်းဆိုးပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားလျှင် အသားစုသည် 'ငါ့ကို မှီ၍ နှင်းဆိုးပုဆိုးကြမ်း တည်သည်' ဟု မသိ၊ နှင်းဆိုးပုဆိုး ကြမ်းကလည်း 'ငါသည် အသားစုကို မှီ၍ တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အဆီခဲနှင့် တည်ရာအရပ်တို့တွင် . . . ။

၂၇။ မျက်ရည်ကို ရှုပုံ

မျက်ရည်သည် ဖြစ်ပေါ်သောအခါ၌ မျက်တွင်းတို့ကို ပြည့်စေလျက်မူလည်း တည်၏။ ယိုစီးလျက်မူလည်း ထွက်၏။ ဥပမာ - နုသောထန်းသီးစေ့တွင်းငယ်တို့သည် ရေဖြင့် ပြည့်နေကြသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

နုသောထန်းသီးစေ့တွင်းငယ်တို့သည် ရေဖြင့် ပြည့်နေကြလျှင် နုသောထန်းစေ့တွင်းငယ်တို့သည် 'ငါတို့၌ ရေ တည်သည်' ဟု မသိကုန်၊ ၎င်းတို့၌ တည်သည့်ရေကလည်း 'ငါသည် နုသောထန်းစေ့တွင်းငယ်တို့၌ တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် မျက်ရည်နှင့် မျက်တွင်းတို့တွင် . . . ။

၂၈။ ဆီကြည်ကို ရှုပုံ

ဆီကြည်သည် မီးဖြင့် ပူသောကာလစသည်၌ လက်ဖဝါးပြင် လက်ဖမိုး ခြေဖဝါးပြင် ခြေဖမိုး နှာခေါင်းဖု နဖူး ပခုံးစွန်းတို့၌ တည်သော ကြည်သောအဆီ ဖြစ်၏။ ဥပမာ - ထမင်းချိုးကို ဆီဆမ်းထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ထမင်းချိုးကို ဆီဆမ်းထားလျှင် ထမင်းချိုးသည် 'ငါ့ကို ဆီကလွှမ်းလျက် တည်သည်' ဟု မသိ၊ ဆီကလည်း 'ငါသည် ထမင်းချိုးကိုလွှမ်းလျက် တည်သည်' ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဆီကြည်နှင့် တည်ရာအရပ်တို့တွင် . . . ။

၂၉။ တံတွေးကို ရှုပုံ

တံတွေးသည် တံတွေးဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏အကြောင်းရှိလျှင် နှစ်ဘက်သောပါးစောင်တို့မှ သက်ဆင်း၍ လျှာအပြင် လျှာပေါ်၌ တည်၏။ ဥပမာ - မြစ်ကမ်း၌ လက်ယက်တွင်းငယ်သည် မပြတ်ရေထွက်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

မြစ်ကမ်း၌ လက်ယက်တွင်းငယ်သည် မပြတ်ရေထွက်နေလျှင် လက်ယက်တွင်းငယ်အပြင်သည် ‘ငါ၌ ရေတည်သည်’ ဟု မသိ၊ ရေကလည်း ‘ငါသည် လက်ယက်တွင်းငယ်အပြင်၌ တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် တံတွေးနှင့် လျှာအပြင်တို့တွင် . . . ။

၃၀။ နှပ်ကို ရှုပုံ

နှပ်သည် ဖြစ်ပေါ်သောအခါ၌ နှာခေါင်းဖုတို့ကို ပြည့်စေလျက်လည်း တည်၏။ ယိုလည်း ယိုထွက်၏။ ဥပမာ - ယောက်သွား၌ (ဝါ-ကနုအမာ၌) နို့ဓိမ်းပုပ်ဖြင့် ပြည့်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ယောက်သွား၌ (ဝါ-ကနုအမာ၌) နို့ဓိမ်းပုပ်ဖြင့် ပြည့်နေလျှင် ယောက်သွားသည် ‘ငါ၌ နို့ဓိမ်းပုပ်တည်သည်’ ဟု မသိ၊ နို့ဓိမ်းပုပ်ကလည်း ‘ငါသည် ယောက်သွား၌ တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် နှပ်နှင့် နှာခေါင်းဖုတို့တွင် . . . ။

၃၁။ အစေးကို ရှုပုံ

အစေးသည် အရိုးဆက်တို့၏ နယ်ဆီကိစ္စကို ပြီးစေလျက် ၁၈၀-သောအရိုးဆက်တို့၌ တည်၏။ ဥပမာ - ဝင်ရိုးကို ဆီဖြင့် လူးလိမ်းပေးထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဝင်ရိုးကို ဆီဖြင့် လူးလိမ်းပေးလျှင် ဝင်ရိုးသည် ‘ငါ့ကို ဆီက လူးလိမ်းလျက် တည်သည်’ ဟု မသိ၊ ဆီကလည်း ‘ငါသည် ဝင်ရိုးကို လူးလိမ်းလျက် တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အစေးနှင့် အရိုးဆက်တို့တွင် . . . ။

၃၂။ ကျင်ငယ်ကို ရှုပုံ

ကျင်ငယ်သည် ဆီးအိမ်စည်ဖောင်း၏အတွင်း၌ တည်၏။ ဥပမာ - ရေဝင်ပေါက်မရှိသည့် ရေစစ်အိုးကို တန်စီးအိုင်၌ ပစ်ချထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ရေဝင်ပေါက်မရှိသည့် ရေစစ်အိုးကို တန်စီးအိုင်၌ ပစ်ချထားလျှင် ရေစစ်အိုးသည် ‘ငါ၌ တန်စီးရည်တည်သည်’ ဟု မသိ၊ တန်စီးရည်ကလည်း ‘ငါသည် ရေစစ်အိုး၌ တည်သည်’ ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကျင်ငယ်နှင့် ဆီးအိမ်တို့တွင် . . . ။

တေဇောဓာတ် ၄-ပါးကို ရှုပုံ

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆံပင်စသည်တို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေပြီးလျှင်

၁။ သန္တပုနတေဇော ခေါ် အဖျားအပူငွေ့ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်သည် ပူလောင်၏။ ဤအပူငွေ့သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့ တစ်ခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာ မရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏။ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ကျက်စေသောအခြင်းအရာရှိသော တေဇောဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၂။ ဇိရုဏတေဇော ခေါ် ကိုယ်အပူငွေ့ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်သည် အိုမင်းရင့်ရော်၏။ ဤအပူငွေ့သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ ။ ပ ။ တေဇောဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

- ၃။ ပရိဒါဟတေဇော ခေါ် ပြင်းထန်သောအပူငွေ့ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပြင်းစွာပူလောင်၏။ ဤအပူငွေ့သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ ။ ပ ။ တေဇောဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။
- ၄။ စား သောက် ခဲ လျက်ထားသော အစာသည် ပါစကတေဇော ခေါ် အပူငွေ့ဖြင့် ကောင်းစွာပြောင်းလဲခြင်း ကျေကျက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤအပူငွေ့သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တစ်ခုပေတည်း။ စိတ်စေတနာ မရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း။ အတ္တမှ ဆိတ်၏။ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ကျက်စေသောအခြင်းအရာရှိသော တေဇောဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ဤသို့ တေဇောဓာတ်အဖို့တို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။

ဝါယောဓာတ် ၆-ပါးကို ရှုပုံ

- ၁။ ဆန်တက်သော ဥဒ္ဓင်္ဂမလေတို့ကို ဆန်တက်လေအဖြစ်ဖြင့်၊
 - ၂။ စုန်ဆင်းသော အဓောဂမလေတို့ကို စုန်ဆင်းလေအဖြစ်ဖြင့်၊
 - ၃။ ဝမ်းတွင်းလေတို့ကို ဝမ်းတွင်းလေအဖြစ်ဖြင့်၊
 - ၄။ အူတွင်းလေတို့ကို အူတွင်းလေအဖြစ်ဖြင့်၊
 - ၅။ အင်္ဂါကြီးငယ်လျှောက်လေတို့ကို အင်္ဂါကြီးငယ်လျှောက်လေအဖြစ်ဖြင့်၊
 - ၆။ ဝင်သက်ထွက်သက်လေတို့ကို ဝင်သက်ထွက်သက်လေအဖြစ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းပြီးလျှင်
- ဆန်တက်သောလေတို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တစ်ခုပေတည်း။ စိတ်စေတနာ မရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း။ အတ္တမှ ဆိတ်၏။ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းသော အခြင်းအရာရှိသော ဝါယောဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စုန်ဆင်းသောလေတို့သည် ။ ပ ။ ဝမ်းတွင်းလေတို့ ။ ပ ။ အူတွင်းလေတို့သည် ။ ပ ။ အင်္ဂါကြီးငယ်လျှောက်လေတို့ ။ ပ ။ ဝင်သက်ထွက်သက်လေတို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တစ်ခုပေတည်း။ စိတ်စေတနာ မရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း။ အတ္တမှ ဆိတ်၏။ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ထောက်ကန် တောင့်တင်းသော အခြင်းအရာရှိသော ဝါယောဓာတ်ပေတည်း - ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသို့ ဝါယောဓာတ်အဖို့တို့၌ နှလုံးသွင်းအပ်၏။
- ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအား ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂီအား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။

၃။ သလက္ခဏသင်္ခေပအားဖြင့် ရှုပုံ

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိဖြင့် ပွားစေသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မပြီးစီး မပြည့်စုံသေးဘဲ ရှိနေလျှင် ယောဂီသည် သလက္ခဏသင်္ခေပအားဖြင့် ပွားစေအပ်၏။ ရှုမှတ်ပုံမှာ -

- ၁။ ပထဝီကောဋ္ဌာသ ၂၀- ၌ ရှုပုံ

ဆံပင်အစရှိသော ပထဝီကောဋ္ဌာသ ၂၀-တို့၌ ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ထို ၂၀-သောအဖို့တို့၌ပင်လျှင် ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို အာပေါဓာတ်ဟု ကျက်စေခြင်းသဘောလက္ခဏာကို တေဇောဓာတ်ဟု၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ဝါယောဓာတ် ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။
- ၂။ အာပေါကောဋ္ဌာသ ၁၂-ပါး ၌ ရှုပုံ

သည်းခြေစသော အာပေါကောဋ္ဌာသ ၁၂-ပါးတို့၌ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို အာပေါဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ထို၁၂-ပါးသော အဖို့တို့၌ပင်လျှင် ကျက်စေခြင်းသဘောလက္ခဏာကို

တေဇောဓာတ်ဟု၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ဝါယောဓာတ်ဟု၊ ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။

၃။ တေဇောကောဋ္ဌာသ ၄-ပါး ၌ ရှိပုံ

အဖျားရှိန် အပူငွေ့စသော တေဇောကောဋ္ဌာသ ၄-ပါးတို့၌ ကျက်စေခြင်းသဘောလက္ခဏာကို တေဇောဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ထိုလေးပါးသောအပူငွေ့နှင့် အသီးအခြား မခွဲနိုင်ကောင်းသော ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ဝါယောဓာတ်ဟု၊ ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်ဟု၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို အာပေါဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။

၄။ ဝါယောကောဋ္ဌာသ ၆-ပါး ၌ ရှုပ်

ဆန်တက်လေစသော ဝါယောကောဋ္ဌာသ ငါး-ပါးတို့၌ ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ဝါယောဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ထို ငါး-ပါးသောအဖို့တို့၌ပင်လျှင် ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်ဟု၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို အာပေါဓာတ်ဟု၊ ကျက်စေခြင်းသဘောလက္ခဏာကို တေဇောဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။

ဤသို့ ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှုဆင်ခြင်နေသော ယောဂီအား ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂီအား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။

၄။ သလက္ခဏဝိဘတ္တိအားဖြင့် ရှုပုံ

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သလက္ခဏာသင်္ခေပဖြင့် ပွားစေသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မပြီးစီး မပြည့်စုံသေးဘဲ ရှိနေလျှင် ထိုယောဂီသည် သလက္ခဏဝိဘတ္တိအားဖြင့် ပွားစေအပ်၏။ ရှုမှတ်ပုံမှာ -

ရှေး၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဆံပင်စသည်တို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဆံပင်၌ ခက်မာခြင်းသဘော လက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ထိုဆံပင်၌ပင်လျှင် ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာကို အာပေါဓာတ်ဟု၊ ကျက်စေခြင်းသဘောလက္ခဏာကို တောဇောဓာတ်ဟု၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်းသဘော လက္ခဏာကို ဝါယောဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။

ဤအတူပင် အမွေအစရှိသော ကောဋ္ဌာသအားလုံးတို့တွင်လည်း တစ်ပါးတစ်ပါးသော ကောဋ္ဌာသ၌ လေးပါးလေးပါးသောဓာတ်တို့ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှုဆင်ခြင်နေသောယောဂီအား ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသောယောဂီအား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။

အကျယ်အားဖြင့် တစ်နည်းရှုပုံ

ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ရူပတ်ပုံ တစ်နည်းကား -

၁။	ဝစနတ္ထ	=	သဒ္ဒါအနက်အားဖြင့်၊
၂။	ကလာပ	=	အပေါင်းအစုကလာပ်အားဖြင့်၊
၃။	စုဏ္ဏ	=	အမွန့်အားဖြင့်၊

- ၄။ လက္ခဏာဒိ = လက္ခဏာစသည်အားဖြင့်၊
 ၅။ သမုဋ္ဌာန = ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်အားဖြင့်၊
 ၆။ နာနတ္ထေကတ္တ = ကွဲပြားခြင်း တူခြင်းအားဖြင့်၊
 ၇။ ဝိနိဗ္ဗောဂါဝိနိဗ္ဗောဂ = အသီးအသီး ခွဲခြားအပ်ခြင်း မခွဲခြားအပ်ခြင်းအားဖြင့်၊
 ၈။ သဘာဝဝိသဘာဝ = သဘောတူခြင်း မတူခြင်းအားဖြင့်၊
 ၉။ အဇ္ဈတ္တိကဗဟိရဝိသေသ = အတွင်းအပြင် ဓာတ်တို့၏ အထူးအားဖြင့်၊
 ၁၀။ သင်္ဂဟ = သိမ်းယူခြင်းအားဖြင့်၊
 ၁၁။ ပစ္စယ = ကျေးဇူးပြုခြင်း ထောက်ပံ့ခြင်းဖြင့်အားဖြင့်၊
 ၁၂။ အသမန္နဟာရ = ဆင်ခြင်မှု သိမှု ကင်းခြင်းအားဖြင့်၊
 ၁၃။ ပစ္စယဝိဘာဂ = ကျေးဇူးပြုသော တရားအထူး၊ သတ္တိအထူးကို ဝေဖန်ခြင်းအားဖြင့်
 ဟူသော ဤ ၁၃-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်လည်း ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။

၁။ ဝစနတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

ဝစနတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်သည် . . .

- ပထဝီ - ကျယ်ပြန့်ကြီးမားခြင်းကြောင့် ပထဝီ မည်၏။
 အာပေါ - ထိုထိုအရပ်သို့ယုံစီးလျက် ရောက်တတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခြောက်စေခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိုပြေလျက် ပွားစေတတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အာပေါ မည်၏။
 တေဇော - ထက်မြက်လျက် ပူစေတတ်ခြင်းကြောင့် တေဇော မည်၏။
 ဝါယော - လှုပ်စေတတ်ခြင်း ရွှေ့စေတတ်ခြင်းကြောင့် ဝါယော မည်၏။
 ဓာတ် - သာမညအားဖြင့် မိမိမိ၏သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံသရာ ဆင်းရဲကို စီရင်တတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်းမျှ (ဝါ) စီရင်ကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ဝါ) ဆင်းရဲကို သို့မှီးထားရာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဓာတု - ဓာတ် မည်၏ ဟူ၍ -

ဤသို့ အသီးအသီး ထူးသောဓာတုအနက်၊ မထူးသောဓာတုအနက်တို့အလို သဒ္ဓါနက်အားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၂။ ကလာပအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

ကလာပအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံမှာ - ဆံပင် အမွေး အစရှိသော နှစ်ဆယ်သော ပထဝီဓာတ်ကို ၊ သည်းခြေ သလိပ်အစရှိသော တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အာပေါဓာတ်ကို အကျယ်ပြုခဲ့ပြီ၊ ထိုအကျယ်ပြုခဲ့သော ၃၂-ပါးသော ပထဝီ ဓာတ် အာပေါဓာတ်အဖို့တို့တွင် -

အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာ၊ ဩဇာ ဓာတ်လေးပါးဟူသော ရှစ်ပါးသောတရားတို့၏ အညီအညွတ်တစ်ပေါင်းတည်း တည်ခြင်းကြောင့် ဆံပင်ဟူသောပညတ် ဖြစ်ပေါ်သည်၊ ခွဲခြမ်းခြင်းကြောင့် ဆံပင်ဟူသောပညတ် မရှိတော့ပေ။

ထို့ကြောင့် ဆံပင်တို့သည်လည်း ရှစ်ပါးသောတရားတို့၏ အပေါင်းအစုမျှသာတည်း၊ အမွေးစသည်တို့သည် လည်း ထို့အတူ ရှစ်ပါးသောတရားတို့၏ အပေါင်းအစုမျှသာတည်းဟု နှလုံးသွင်းအပ်၏။

ဆံပင်စသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင် ကံကြောင့်ဖြစ်သည့် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ကောဋ္ဌာသသည် ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ဘာဝရုပ်တို့ နှင့်တကွ ရုပ်ဆယ်ခုအပေါင်းကလာပ်သည်လည်း ဖြစ်သေး၏။ သို့သော်လည်း ပထဝီသတ္တိ အာပေါသတ္တိတို့၏ များပြား လွန်ကဲသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်အပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။

၃။ စုက္က အမှုန့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

အမှုန့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံမှာ -

ဤကိုယ်ထဲ၌ အလယ်အလတ်ပမာဏအားဖြင့် ကြံဆ၍ယူလျှင် (ပရမာအဏုမြူအပြားအားဖြင့် အမှုန့်အမှုန့် ဖြစ်သော သိမ်မွေ့သည့်မြူအဖြစ်သို့ ရောက်သော) ပထဝီဓာတ်သည် တစ်စိတ်ပမာဏရှိသည် ဖြစ်ရာ၏။ ပထဝီဓာတ် သည် ၎င်း၏ထက်ဝက်ပမာဏရှိသော အာပေါဓာတ်က ဖွဲ့စည်းပေါင်းစုအပ်သည်ဖြစ်၍ တေဇောဓာတ်က လျော်စွာ စောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်လျက် တောင့်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ ဖရိုဖရဲမကြဲဘဲ မပျက်စီးဘဲ ရှိပေသည်။ ဖရိုဖရဲမကြဲသည် မပျက်စီးသည်ဖြစ်၍ မိန်းမသဏ္ဌာန် ယောက်ျားသဏ္ဌာန် စသည်အဖြစ်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအထွေထွေသော ကြံဆခြင်းသို့ ရောက်၏။ အငယ် အကြီး အရှည် အတို ခိုင်ခံ့သည် ခက်မာသည် - စသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း သရုပ်ဆောင်လျက် ပြ၏။

ဤကိုယ်ထဲ၌ အရည်အဖြစ်သို့ရောက်လျက် ဖွဲ့စည်းသောအခြင်းအရာဖြစ်သော အာပေါဓာတ်သည် ပထဝီ၌ တည်သည်။ တေဇောက စောင့်ရှောက်အပ်သည်။ ဝါယောက ထောက်ကန်လျက် တောင့်စေအပ်သည် ဖြစ်၍ မယိုကျဘဲ မစီးသွားဘဲ ရှိပေသည်။ မယိုကျ မစီးသွားသည်ဖြစ်၍ စိုပြည်ပြည့်ဖြိုးသည်၏အဖြစ်ကို ပြ၏။

ဤကိုယ်ထဲ၌ စား သောက် ခဲ လျက်ထားသည့် အစာကို ကျက်စေတတ်သော အပူငွေ့အခြင်းအရာဖြစ်သော ပူခြင်းသဘောလက္ခဏာရှိသော တေဇောဓာတ်သည် ပထဝီ၌တည်သည် အာပေါက ဖွဲ့စည်းပေါင်းစုအပ်သည်၊ ဝါယောက ထောက်ကန်လျက် တောင့်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ ဤကိုယ်ကို ရင့်ကျက်စေ၏။ ထိုကိုယ်၏အဆင်းပြည့်စုံခြင်း၊ အဆင်းအရောင်ကောင်းခြင်းကိုလည်း ဖြစ်စေ၏။ ထိုတေဇောဓာတ်က ရင့်ကျက်စေသောကြောင့် ဤကိုယ်သည် မပုပ်ဘဲ တည်နိုင်ပေသည်။

ဤကိုယ်ထဲ၌ အင်္ဂါကြီးငယ်သို့လျှောက်သော ရွှေ့ခြင်း ရွှေ့စေခြင်း ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်းသဘော လက္ခဏာရှိသော ဝါယောဓာတ်သည် ပထဝီ၌ တည်သည်။ အာပေါက ဖွဲ့စည်းလျက် ပေါင်းစုအပ်သည်။ တေဇောက စောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဤကိုယ်ကို ထောက်ကန်လျက် တောင့်စေလျက် ကြံ့ခိုင်စေ၏။ ထိုဝါယောက ကြံ့ခိုင်စေသောကြောင့် ဤကိုယ်သည် မလဲကျဘဲ ဖြောင့်စွာတည်တံ့နိုင်ပေသည်။ အခြားတစ်ပါးသော တွန်းကန်ဝါယောက တိုက်ခတ်ပေးသောကြောင့် သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း လျောင်းခြင်းဟူသော ကိုယ်အမူအရာ ဣရိယာပုထ်တို့၌ အလိုကို သိစေတတ်သည့် ဝိညာတ်ရုပ်ကို ဖော်ပြနိုင်ပေသည်။ လက်ခြေတို့ကို ကွေးတတ်ပေသည်။ ဆန့်တတ်ပေသည်။ ထိုမှ ဤမှ သွားစေတတ်ပေသည်။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဓာတ်လေးပါးအပေါင်းဟူသော ဤယန္တရားစက်ရုပ်သည် မိန်းမ ယောက်ျား စသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မသိမလိမ္မာသောလူအပေါင်းကို လှည့်စားလျက် မျက်လှည့်ရုပ်နှင့် တူစွာ သွားခြင်း ရပ်ခြင်း စသည်ဖြင့် မပြတ်ဖြစ်လျက် ရှိသည် - ဟု ဤသို့ အမှုန့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၄။ လက္ခဏာစသည်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

လက္ခဏာစသည်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံမှာ - အဘယ်လက္ခဏာ ရှိသနည်း၊ အဘယ်ရသ ရှိသနည်း၊ အဘယ် ပစ္စုပ္ပန် ရှိသနည်း၊ အဘယ်ပဒဋ္ဌာန် ရှိသနည်း ဟု ဤသို့သောနည်းဖြင့် ၄-ပါးသောဓာတ်တို့ကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် . . .

ပထဝီဓာတ်သည် -

- (က) ကက္ခဋတ္ထလက္ခဏာ = ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာ ရှိ၏။
- (ခ) ပတိဋ္ဌာနရသာ = အတူဖြစ်ဖက် တရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်ခြင်း ကိစ္စရသ ရှိ၏။
- (ဂ) သမ္ပဋိတ္တနုပစ္စုပ္ပန်နာ = အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ခံလင့်ခြင်းဟူသော ဉာဏ်အား ထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။

(ဃ) အဝသေသ ဓာတုတ္တယ = ကြွင်းဓာတ်သုံးပါးလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
ပဒဋ္ဌာနာ

(မှတ်ချက်။ ။ ဓာတ်လေးပါး ပဒဋ္ဌာန် နည်းတူ သိပါ။)

အာပေါဓာတ်သည် -

- (က) ပုပ္ဖရဏလက္ခဏာ = ယိုစီးခြင်း(အရည်ဖြစ်ခြင်း) လက္ခဏာ ရှိ၏။
- (ခ) ဗြူဟနရသာ = စိုပွစေလျက် ပွားစေခြင်း ကိစ္စရသာ ရှိ၏။
- (ဂ) သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ = အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ဖွဲ့စည်းခြင်း ပေါင်းစုခြင်းဟူသော ဉာဏ်အား ထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။

တေဇောဓာတ်သည် -

- (က) ဥဏှတ္တလက္ခဏာ = ပူခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- (ခ) ပရိပါစနရသာ = ကျက်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- (ဂ) မဒ္ဒဝါနုပ္ပဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနာ = အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့အား နူးညံ့ခြင်းကို ပေးခြင်း (ပူလောင်လျက် နူးညံ့စေခြင်း) ဟူသော ဉာဏ်အား ထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။

ဝါယောဓာတ်သည် -

- (က) ဝိတ္တမ္မနလက္ခဏာ = ထောက်ကန်ခြင်း တွန်းကန်ခြင်း တောင့်တင်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။
- (ခ) သမုဒီရဏရသာ = လှုပ်ခြင်း လှုပ်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။
- (ဂ) အဘိနိဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ = ရှေးရှုဆောင်ခြင်း ရွှေ့ဆောင်ခြင်း ဟူသော ဉာဏ်အား ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏ - ဟု ဤသို့ လက္ခဏာစသည်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၅။ ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံမှာ -

ကောဋ္ဌာသအကျယ် ၄၂-ပါးတို့တွင် -

- အစာသစ် အစာဟောင်း ပြည် ကျင်ငယ် ဟူသော ကောဋ္ဌာသ ၄-ပါးတို့သည် ဥတုကြောင့်သာ ဖြစ်သော ဥတုသမုဋ္ဌာန် = ဥတုဇရုပ်တို့ ဖြစ်၏။
- မျက်ရည် ချွေး တံတွေး နှပ်ဟူသော ကောဋ္ဌာသ ၄-ပါးတို့သည် ဥတုကြောင့်လည်း ဖြစ်၊ စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်သော ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာန် = ဥတုဇ စိတ္တဇရုပ်တို့ ဖြစ်၏။
- စားလိုက်သည့်အစာ စသည်ကို ကျေကျက်စေတတ်သော ပါစကတေဇောသည် ကံကြောင့်သာဖြစ်သော ကမ္မသမုဋ္ဌာန်-ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်၏။
- ဝင်သက်ထွက်သက်လေတို့သည် စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာန်-စိတ္တဇရုပ်တို့ ဖြစ်၏။
- ကြွင်းသော ကောဋ္ဌာသ ၃၂-ပါးတို့သည် ကံ-စိတ်-ဥတု-အာဟာရဟူသော အကြောင်းလေးပါးလုံးကြောင့် ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာန်-စတုဇရုပ်တို့ ဖြစ်၏ -

ဟူ၍ ဤသို့ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၆။ နာနတ္ထ၊ ဧကတ္ထအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

နာနတ္ထ ဧကတ္ထအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံမှာ - အားလုံးသောဓာတ်၄-ပါးတို့သည် မိမိ၏လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် အချင်းချင်း ထူးခြားကွဲပြားကုန်၏။

ပထဝီဓာတ်၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန်တို့သည် တခြားတစ်ပါးတို့သာတည်း။ အာပေါဓာတ် စသည်တို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန်တို့သည် တခြားတစ်ပါးတို့သာတည်း။ ဤသို့ လက္ခဏာစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း အချင်းချင်းမတူဘဲ ထူးခြားကွဲပြားကုန်သော် လည်း (နာနတ္ထ)၊ ထိုလေးပါးသောဓာတ်တို့သည် ရုပ်အဖြစ်၊ မဟာဘူတအဖြစ်၊ ဓာတ်အဖြစ်၊ ဓမ္မအဖြစ်၊ အနိစ္စအဖြစ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် တူကုန်၏။ (ဧကတ္ထ)

ချဲ့၍ပြအံ့ -

ဓာတ်လေးပါး အားလုံးတို့ပင် - ဖောက်ပြန်ခြင်း ရှုပ္ပနလက္ခဏာကို မလွန်ကြသောကြောင့် ရူပ-ရုပ် မည်ကုန်၏။
- မဟန္တပါတုဘာဝ အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့် မဟာဘူတ မည်ကုန်၏။

မဟန္တပါတုဘာဝ အစရှိသောအကြောင်းတို့ကြောင့် မဟာဘူတ မည်ကုန်၏ - ဟူသောစကားအဖွင့်

- (က) မဟန္တပါတုဘာဝ- ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
- (ခ) မဟာဘူတမည်သူနှင့် တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊
- (ဂ) များပြားကြီးကျယ်သောအကြောင်းတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
- (ဃ) အကြီးအကျယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊
- (င) ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ဤအကြောင်းတို့ကြောင့် လေးပါးသောဓာတ်တို့ကို မဟာဘူတ-မဟာဘူတဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထိုတွင် -

(က) မဟန္တပါတုဘာဝ - ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် မဟာဘူတမည်ပုံ

“မဟန္တပါတုဘာဝ- ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့်” ဟူရာ၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့သည် သက်မဲ့(အနုပါဒိန္န) သန္တာန်၌လည်း ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ သက်ရှိ(ဥပါဒိန္န)သန္တာန်၌လည်း ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။

ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ သက်မဲ့(အနုပါဒိန္န)သန္တာန်၌ ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို -

“ဤမဟာပထဝီမြေကြီးကို အထူအားဖြင့် ယူဇနာနှစ်သိန်းလေးသောင်းဟူသော ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသည်”- ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့သောအခြင်းအရာကို ကြည့်၍ သိနိုင်ပေသည်။

သက်ရှိ(ဥပါဒိန္န)သန္တာန်၌လည်း ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို -

ငါး လိပ် နတ် ဒါနောဘိလူး စသည်တို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးကျယ်ကြသည်ကို ကြည့်၍ သိနိုင်ပေသည်။

မှန်ပေ၏- “ရဟန်းတို့ မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ ယူဇနာတစ်ရာရှိသော အတ္တဘောရှိသောသတ္တဝါတို့သည်လည်း ရှိကုန် ၏” ဤသို့ အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူပေ၏။

- - - - -

(ခ) မဟာဘူတမည်သူနှင့် တူသောကြောင့်
မဟာဘူတမည်ပုံ

“(မဟာဘူတသာမည) မဟာဘူတမည်သူနှင့် တူသောကြောင့်” ဟူရာ၌ ဥပမာအားဖြင့် မျက်လှည့်ဆရာသည် ပတ္တမြားမဟုတ်သော ရေခဲကို ပတ္တမြားပြု၍ ပြသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရွှေမဟုတ်သော အုတ်ခဲကို ရွှေပြု၍ ပြသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်က ဘီလူးမဟုတ်ပါဘဲ ငှက်မဟုတ်ပါဘဲ ဘီလူးအဖြစ် ငှက်အဖြစ်ကို ပြသကဲ့သို့ လည်းကောင်း ဤအတူပင် မဟာဘူတတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က အညိုမဟုတ်ကြပါဘဲ ညိုသောအဆင်း ဥပါဒါရုပ် ကို ပြကုန်၏။ အဝါ အနီ အဖြူ မဟုတ်ကြပါဘဲ ဝါသောအဆင်း နီသောအဆင်း ဖြူသောအဆင်း ဥပါဒါရုပ်ကို ပြ ကုန်၏။ ဤသို့အားဖြင့် မဟာဘူတမည်သော မျက်လှည့်ဆရာနှင့် တူသောကြောင့် မဟာဘူတ- မဟာဘူတ မည်၏။

တစ်နည်းကား -

မဟာဘူတမည်သော ဘီလူး စသည်တို့သည် လူကို ဖမ်းကုန်ပူးကပ်ကုန်၏။ ထိုဘီလူးတို့၏တည်ရာကို အပူးခံ ရသော လူ၏အတွင်း၌လည်း မရအပ်၊ အပြင်၌လည်း မရအပ်၊ ထိုလူကို မှီ၍ မတည်ကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန် သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ထိုမဟာဘူတတို့ကိုလည်း အချင်းချင်း၏ အတွင်း၌၊ အပြင်၌ တည်ကြသည်ဟု မဆိုအပ်ကုန်၊ အချင်းချင်းကို မှီ၍ မတည်ကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန်၊ ဤသို့ မကြံဆအပ် မကြံဆနိုင်ကောင်းသော တည်ရာ ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် မဟာဘူတမည်သော ဘီလူးစသည်တို့နှင့် တူသောကြောင့်လည်း မဟာဘူတ-မဟာဘူတ မည်၏။

ထို့ပြင် -

ဘီလူးမဟု ဆိုအပ်သော မဟာဘူတတို့သည် နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ် အဆင်း သဏ္ဌာန် အမူအရာတို့ဖြင့် မိမိတို့၏ ကြောက်ဖွယ်အဖြစ်ကို ဖုံးကွယ်၍ သတ္တဝါတို့ကို လှည့်စားကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် မဟာဘူတတို့သည်လည်း ယောက်ျား မိန်းမတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်စသည်တို့၌ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်အရေအဆင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှစ်သက်မြတ်နိုး ဖွယ် အင်္ဂါကြီးငယ်သဏ္ဌာန်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လက်ခြေ လက်ချောင်း မျက်ခုံးတို့ကို ပစ်နှံခြင်းဟူသော နှစ်သက်ဖွယ် အမူအရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြမ်းကြုတ်ခြင်းစသော မိမိ၏ပင်ကိုယ်သဘောမှန်ကို ဖုံးကွယ်၍ မသိမလိမ္မာသောလူ အပေါင်းကို လှည့်စားတတ်ကုန်၏။ မိမိ၏သဘောမှန်ကို သိမြင်ခွင့် မပေးကုန်၊ ဤသို့ လှည့်စားတတ်သည်၏အဖြစ် ဖြင့် ဘီလူးမဟူသော မဟာဘူတတို့နှင့် တူသောကြောင့်လည်း မဟာဘူတ-မဟာဘူတ မည်၏။

- - - - -

(ဂ) မဟာပရိဟာရတော- များပြားကြီးကျယ်သော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်သောကြောင့်
မဟာဘူတမည်ပုံ

မဟာပရိဟာရတော ဟူသည် များပြားကြီးကျယ်သောအကြောင်းတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်သောကြောင့်ဟု ဆိုလို၏။
ချဲ့ဦးအံ့ - မဟာဘူတတို့သည် နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဆောင်ထည့်ပေးအပ်သောကြောင့် များပြားကြီးကျယ်ကုန်သော အစာ အဝတ်စသည်တို့ဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဘူတ မဟာဘူတ မည်၏။

တစ်နည်း - များစွာသောပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကြသောကြောင့်လည်း မဟာဘူတ -
မဟာဘူတ မည်၏။

- - - - -

(ဃ) အကြီးအကျယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောကြောင့် မဟာဘုတ်မည်ပုံ

“အကြီးအကျယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောကြောင့်” ဟူရာ၌ သက်မဲ့လည်းဖြစ်၊ သက်ရှိလည်းဖြစ်ကုန်သော မဟာ-
ဘုတ်တို့မှာ အကြီးအကျယ်ဖောက်ပြန်ခြင်း ရှိကုန်၏။ ထိုတွင် သက်မဲ့မဟာဘုတ်တို့၏ အကြီးအကျယ်ဖောက်ပြန်ခြင်း
သည် ကမ္ဘာပျက်သောအခါ၌ ထင်ရှား၏။ သက်ရှိမဟာဘုတ်တို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဓာတ်ချောက်ချားသော
ကာလ၌ ထင်ရှား၏။ ထင်ရှားပုံမှာ -

သက်မဲ့မဟာဘုတ်တို့၏ အကြီးအကျယ်ဖောက်ပြန်ပုံ

- ၁။ သြကာသလောကသည် ကမ္ဘာဖျက်မီးဖြင့် ပျက်စီးသောအခါ မီးတောက်မီးလျှံသည် မြေမှ ထ၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်
တိုင်အောင် တက်သွားလေသည်။
- ၂။ သြကာသလောကသည် ကမ္ဘာဖျက်ရေဖြင့် ပျက်စီးသောအခါ ကုဋေတစ်သိန်းအရေအတွက်ရှိသော တစ်ခုသော
(အာဇာနည်) စကြဝဠာသည် ကြေမ့ပျက်စီးလေသည်။
- ၃။ သြကာသလောကသည် ကမ္ဘာဖျက်လေဖြင့် ပျက်စီးသောအခါ ကုဋေတစ်သိန်းအရေအတွက်ရှိသော တစ်ခုသော
(အာဇာနည်) စကြဝဠာသည် ဖရိဖရဲပြန့်ကြဲပျက်စီးလေသည်။

သက်ရှိမဟာဘုတ်တို့၏ အကြီးအကျယ်ဖောက်ပြန်ပုံ

(ဓာတ်ကြီးလေးပါးနှင့် မြွေကြီးလေးကောင် တူပုံ)

၁။ ပထဝီဓာတ် ဖောက်ပြန်ပုံ

သစ်သားလို ဖြစ်စေတတ်သည့် ခံတွင်းရှိသော ကဋ္ဌမုခမြွေ အကိုက်ခံရသောကိုယ်သည် ခက်မာကြမ်းတမ်းလျက်
တောင့်သကဲ့သို့ ဤအတူ ပထဝီဓာတ်ပျက်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်သည် ခက်မာကြမ်းတမ်းလျက် တောင့်သည် ဖြစ်၏။
ပထဝီဓာတ်ပျက်သောကိုယ်သည် ကဋ္ဌမုခမြွေ အကိုက်ခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

၂။ အာပေါဓာတ် ဖောက်ပြန်ပုံ

ပုပ်စေတတ်သည့် ခံတွင်းရှိသော ပူတိမုခမြွေ အကိုက်ခံရသောကိုယ်သည် ပုပ်သကဲ့သို့ ဤအတူ အာပေါဓာတ်
ပျက်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်သည် ပုပ်သည် ဖြစ်၏။ အာပေါဓာတ်ပျက်သော ကိုယ်သည် ပူတိမုခမြွေအကိုက်ခံရသကဲ့သို့
ဖြစ်၏။

၃။ တေဇောဓာတ် ဖောက်ပြန်ပုံ

မီးလိုပူစေတတ်သည့် ခံတွင်းရှိသော အဂ္ဂိမုခမြွေ အကိုက်ခံရသော ကိုယ်သည် ပြင်းစွာပူလောင်သကဲ့သို့ ဤ
အတူ တေဇောဓာတ်ပျက်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်သည် ပြင်းစွာပူလောင်သည် ဖြစ်၏။ တေဇောဓာတ်ပျက်သော ကိုယ်သည်
အဂ္ဂိမုခမြွေ အကိုက်ခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

၄။ ဝါယောဓာတ် ဖောက်ပြန်ပုံ

ဓားလိုဖြတ်တတ်သည့် ခံတွင်းရှိသော သတ္တမုခမြွေ အကိုက်ခံရသော ကိုယ်သည် အကြောပြတ်သည့် အလို
အားဖြင့် အပိုင်းပိုင်းပြတ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ဝါယောဓာတ်ပျက်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်သည် အပိုင်းအပိုင်းပြတ်သည် ဖြစ်
၏။ ဝါယောဓာတ်ပျက်သော ကိုယ်သည် သတ္တမုခမြွေ အကိုက်ခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အကြီးအကျယ်ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသော ဘူတရုပ်တို့ ဖြစ်သောကြောင့် မဟာဘူတ-မဟာ
ဘုတ် မည်ကုန်၏။

- - - - -

(င) ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားရှိသောကြောင့် မဟာဘုတ်မည်ပုံ

“ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားရှိသောကြောင့်” ဟူရာ၌ မဟာဘုတ်တို့သည် ကြီးစွာသောလုံ့လဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ် ရှုအပ်သောကြောင့် မဟန္တ-မဟာ (ကြီးကျယ်သည်) မည်၏။ ထင်ရှားရှိသောကြောင့် ဘူတ-ဘုတ်လည်း မည်၏။ ဤသို့ ကြီးကျယ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း မဟာဘူတ - မဟာဘုတ် မည်၏။

ဓာတ်လေးပါးတို့ ဓာတ်စသည် မည်ပုံအဖွင့်

အလုံးစုံသောဓာတ်လေးပါးလုံးတို့သည် -

- မိမိ မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
- သံသရာဆင်းရဲကို စီရင်တတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
- ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်းမျှ (ဝါ) စီရင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ဝါ) ဆင်းရဲကို သိုမှီးထားရာ ဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း -

ဓာတု၏လက္ခဏာကို မလွန်ကြသောကြောင့် ဓာတု - ဓာတ် မည်၏။

အလုံးစုံသောဓာတ်လေးပါးလုံးတို့သည် -

- မိမိ၏သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊
- ရုပ်နာမ်ဟူသော မိမိ၏ခဏအားလျော်စွာ တည်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဓမ္မ မည်၏။

အလုံးစုံသောဓာတ်လေးပါးလုံးတို့သည် -

- ကုန်ခြင်းသဘောကြောင့် အနိစ္စ မည်၏။
- ကြောက်ဖွယ်အနက်သဘောကြောင့် ဒုက္ခ မည်၏။
- အတ္တကောင်ဟူသောအနှစ် မရှိသည့်သဘောကြောင့် အနတ္တ မည်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရုပ်အဖြစ်၊ မဟာဘုတ်အဖြစ်၊ ဓာတ်အဖြစ်၊ ဓမ္မအဖြစ်၊ အနိစ္စအဖြစ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အလုံးစုံသောဓာတ်လေးပါးတို့၏ အချင်းချင်းမထူးခြားဘဲ တူခြင်းကို သိအပ်၏။ (ဝါ-ဓာတ်လေးပါး အားလုံးတို့ပင် အချင်းချင်းတူကုန်၏)။ ဤသို့ နာနတ္တ ဧကတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၇။ ဝိနိဗ္ဗောဂ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂ အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

အသီးအသီး ခွဲခြားအပ်ခြင်း - မခွဲခြားအပ်ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား - တစ်ပြိုင်နက် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ် ပေါ်ကြကုန်သော ဓာတ်လေးပါးတို့ကို အသေးငယ်ဆုံးဖြစ်သော တစ်ခုတစ်ခုသော သုဒ္ဓဋ္ဌက စသောကလာပ်၌ သော် လည်း တည်ရာအားဖြင့် အသီးအသီး မခွဲခြားအပ် မခွဲခြားနိုင်ကုန် (ဝိနိဗ္ဗောဂ)။ သဘောလက္ခဏာအားဖြင့်မူကား အသီးအသီး ခွဲခြားအပ်ကုန်၏။ ခွဲခြားနိုင်ကုန်၏ (အဝိနိဗ္ဗောဂ) - ဟူ၍ ဤသို့ အသီးအသီး ခွဲခြားအပ်ခြင်း - မခွဲခြား အပ်ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၈။ သဘာဝ, ဝိသဘာဝအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

- သဘောတူခြင်း မတူခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား - ဓာတ်လေးပါးတို့တွင်
- ပထဝီနှင့် အာပေါ ဟူသော ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် လေးခြင်းကြောင့် တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏၊ သဘောတူကုန်၏။
 - တေဇောနှင့် ဝါယော ဟူသော နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် ပေါ့ခြင်းကြောင့် တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏၊ သဘောတူကုန်၏။
 - ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့နှင့် နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့သည်လည်း ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့နှင့် သဘောမတူကုန်ဟူ၍ ဤသို့ သဘောတူခြင်း - မတူခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။
-

၉။ အဇ္ဈတ္တိက, ဗာဟိရဝိသေသအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

- အတွင်း အပြင်ဓာတ်တို့၏ အထူးအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား-
- ကိုယ်အတွင်း (အဇ္ဈတ္တိက)ဓာတ်တို့သည် -
- စိတ်ဝိညာဏ်၏တည်ရာ စက္ခု သောတ ယာန ဇိဌာ ကာယ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏ်ရုပ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိ ပုရိသ ဇီဝိတဟူသော ဣန္ဒြိယရုပ်တို့၏လည်းကောင်း မှီရာဖြစ်ကုန်၏။ ဣရိယာပုထ်လေးပါးနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရဟူသော အကြောင်းလေးပါးကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။
- အပြင်ပ(ဗာဟိရ)ဓာတ်တို့သည် -
- ဝတ္ထုဝိညာဏ် ဣန္ဒြိယရုပ်တို့၏မှီရာ မဖြစ်ကုန်၊ ဣရိယာပုထ်နှင့်တကွ မဖြစ်ကုန်၊ ဥတုကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏ - ဟူ၍ ဤသို့ အတွင်းအပြင်ဓာတ်တို့၏ အထူးအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။
-

၁၀။ သင်္ဂဟအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

- သိမ်းယူခြင်း, ပေါင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား - ကံကြောင့်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို ကံကြောင့် ဖြစ်သော အခြားဓာတ်တို့နှင့် ဖြစ်ကြောင်းအားဖြင့် မကွဲပြားခြင်းကြောင့် တစ်မျိုးတည်း သိမ်းယူအပ် ပေါင်းအပ်၏။ စိတ် စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို စိတ်စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သော အခြားဓာတ်တို့ဖြင့် ထို့အတူ တစ်မျိုးတည်း သိမ်းယူအပ်, ပေါင်းအပ်၏။ အခြားဓာတ်သုံးပါးတို့ကိုလည်း ဤအတူပင် ဖြစ်ကြောင်းတူသော အခြားဓာတ်တို့နှင့် တစ်မျိုးတည်း သိမ်းယူအပ်, ပေါင်းအပ်၏ ဟူ၍ ဤသို့ သိမ်းယူခြင်း, ပေါင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။
-

၁၁။ ပစ္စယအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

- ကျေးဇူးပြုခြင်း, ထောက်ပံ့ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား -
- ပထဝီဓာတ်သည် အာပေါဓာတ်က ပေါင်းစုပေးခြင်း, တေဇောဓာတ်က စောင့်ရှောက်ခြင်း, ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်ပေးခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးသော ထိုမဟာဘုတ်တို့အား တည်ရာဖြစ်လျက် ကျေးဇူးပြု၏။
 - အာပေါဓာတ်သည် ပထဝီဓာတ်၌ တည်၍ တေဇောဓာတ်က စောင့်ရှောက်ခြင်း, ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်ပေးခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော ထိုမဟာဘုတ်တို့အား ဖွဲ့စည်းပေါင်းစုလျက် ကျေးဇူးပြု၏။
 - တေဇောဓာတ်သည် ပထဝီဓာတ်၌ တည်၍ အာပေါဓာတ်က ပေါင်းစုပေးခြင်း, ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်ပေးခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော ထိုမဟာဘုတ်တို့အား ပူဇွန်းစေ ကျက်စေလျက် ကျေးဇူးပြု၏။

- ဝါယောဓာတ်သည် ပထဝီဓာတ်၌ တည်၍ အာပေါဓာတ်က ပေါင်းစုပေးခြင်း၊ တေဇောဓာတ်က ကျက်စေခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော ထိုမဟာဘုတ်တို့အား ထောက်ကန်လျက် ကျေးဇူးပြု၏ - ဟူ၍ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုခြင်း ထောက်ပံ့ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၁၂။ အသမန္တာဟာရအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

ဆင်ခြင်မှု၊ သိမှု ကင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား - ဓာတ်လေးပါးတို့တွင် ပထဝီဓာတ်သည် “ငါ ပထဝီဓာတ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “သုံးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်တို့အား ငါက တည်ရာဖြစ်လျက် ကျေးဇူးပြုသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း မသိချေ။ အခြားဓာတ်သုံးပါးတို့သည်လည်း “ငါတို့အား ပထဝီဓာတ်က တည်ရာဖြစ်လျက် ကျေးဇူးပြုသည်” ဟူ၍ မသိကြချေ။ အလုံးစုံသော အကြွင်းဓာတ်သုံးပါးတို့၌ ဤနည်းတူပင် - ဟူ၍ ဤသို့ ဆင်ခြင်မှု၊ သိမှု ကင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၁၃။ ပစ္စယ ဝိဘာဂအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

ကျေးဇူးပြုသောတရားအထူး၊ သတ္တိအထူးကို ဝေဖန်ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား - ဓာတ်လေးပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုသောအကြောင်းတို့သည် ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရဟူ၍ လေးပါးတို့ ပေတည်း။ ထိုတွင် ကံကြောင့် ဖြစ်သောဓာတ်တို့မှာ ကံသည်သာလျှင် အကြောင်းပေတည်း။ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့သည် အကြောင်းမဟုတ်ကုန်။ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့ကြောင့် ဖြစ်သောဓာတ်တို့မှာလည်း စိတ် ဥတု အာဟာရတို့သည်သာလျှင် အကြောင်းပေတည်း။ အခြားကံစသည်တို့သည် အကြောင်းမဟုတ်ကုန်။

ထို့ပြင် -

- ၁။ ကံသည် ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏ ဇနက(ဖြစ်စေတတ်သော)အကြောင်း ဖြစ်သည်။ ကြွင်းသောဓာတ်တို့၏ ပရိယာယ်အားဖြင့် ဥပနိဿယ(အားကြီးသောမှီရာ)အကြောင်း ဖြစ်သည်။
- ၂။ စိတ်သည် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သောဓာတ်တို့၏ ဇနကအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ကြွင်းသောဓာတ်တို့အား ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၊ အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအကြောင်း ဖြစ်သည်။
- ၃။ ဥတုသည် ဥတုကြောင့်ဖြစ်သောဓာတ်တို့၏ ဇနကအကြောင်းဖြစ်သည်။ ကြွင်းသောဓာတ်တို့အား အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအကြောင်း ဖြစ်သည်။
- ၄။ အာဟာရသည် အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သောဓာတ်တို့၏ ဇနကအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ကြွင်းသောဓာတ်တို့အား အာဟာရပစ္စည်း၊ အတ္ထိပစ္စည်း၊ အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအကြောင်း ဖြစ်သည်။

- ၁။ ကမ္မဇမဟာဘုတ်သည် ကမ္မဇမဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ မဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။ ထောက်ပံ့၏။ ထို့အတူ -

- ၂။ စိတ္တဇမဟာဘုတ်သည် စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ကြွင်းသောမဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။

- ၃။ ဥတုဇမဟာဘုတ်သည် ဥတုဇမဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ကမ္မဇ စိတ္တဇ အာဟာရဇမဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။

- ၄။ အာဟာရဇမဟာဘုတ်သည် အာဟာရဇမဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း၊ ကြွင်းသောမဟာဘုတ်တို့အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။

ထိုတွင် -

၁။ ကမ္မဇပထဝီဓာတ်သည်

- ကမ္မဇဖြစ်သော အခြားဓာတ်တို့အား သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသတ္တိတို့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တည်ရာ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။ ဖြစ်စေတတ်သော ဇနကသတ္တိအစွမ်းဖြင့်မူ ကျေးဇူးမပြုပေ။
- ကမ္မဇမဟုတ်ကုန်သော စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ ဟူသော တိသန္တတိ (သုံးခုသောအစဉ်သန္တာန်) မဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသတ္တိတို့၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ တည်ရာ၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့်လည်း ကျေးဇူးမပြု။

၂။ ကမ္မအာပေါဓာတ်သည်

- ကြွင်းသောဓာတ်သုံးပါးတို့အား သဟဇာတသတ္တိစသည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့်မူ ကျေးဇူးမပြုပေ။
- အခြားတိသန္တတိ မဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ကျေးဇူးပြု၏။ ဖွဲ့စည်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့်လည်း ကျေးဇူးမပြု။

၃။ ကမ္မဇတေဇာဓာတ်သည်

- ကြွင်းသောဓာတ်သုံးပါးတို့အား သဟဇာတသတ္တိစသည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျက်စေသည်၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။
- အခြားတိသန္တတိမဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ကျေးဇူးပြု၏။ ကျက်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့်လည်း ကျေးဇူးမပြု။

၄။ ကမ္မဝါယောဓာတ်သည်

- အခြားဓာတ်သုံးပါးတို့အား သဟဇာတစသည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထောက်ကန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း ကျေးဇူးပြု၏။ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။
- အခြားတိသန္တတိ မဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ကျေးဇူးပြု၏။ ထောက်ကန်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့်လည်း ကျေးဇူးမပြု။

မှတ်ချက် ။ ။ စိတ္တဇ အာဟာရဇ ဥတုဇ ပထဝီဓာတ် အစရှိသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူပင် ဖြစ်၏။

အထူးကို ဆက်၍ပြရလျှင် - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သဟဇာတအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော လေးပါးသောဓာတ်တို့တွင်-

လင်္ကာ - တစ်ပါးစွဲလတ် သုံးဓာတ်လေးလီ၊ သုံးဓာတ်စွဲငြား တစ်ပါးလေးလီ၊
နှစ်ဓာတ်စွဲပြု နှစ်ခုခြောက်လီ၊ ကြောင်းကျိုးစပ် မပြတ်ဖြစ်ကြသည်။

တစ်ပါးစွဲလတ် သုံးဓာတ်လေးလီ ဖြစ်ပုံ

- ၁။ ပထဝီဓာတ်ကို စွဲမှီ၍ သုံးပါးသော အခြားဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၂။ အာပေါဓာတ်ကို စွဲမှီ၍ သုံးပါးသော အခြားဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၃။ တေဇာဓာတ်ကို စွဲမှီ၍ သုံးပါးသော အခြားဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၄။ ဝါယောဓာတ်ကို စွဲမှီ၍ သုံးပါးသော အခြားဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

သုံးဓာတ်စွဲငြား တစ်ပါးလေးလီ ဖြစ်ပုံ

- ၁။ ပထဝီ အာပေါ တေဇာဓာတ်များကို စွဲမှီ၍ ဝါယောဓာတ်သည် ဖြစ်၏။
- ၂။ အာပေါ တေဇာ ဝါယောဓာတ်များကို စွဲမှီ၍ ပထဝီဓာတ်သည် ဖြစ်၏။

- ၃။ တေဇော ဝါယော ပထဝီဓာတ်များကို စွဲမှီ၍ အာပေါဓာတ်သည် ဖြစ်၏။
- ၄။ ဝါယော ပထဝီ အာပေါဓာတ်များကို စွဲမှီ၍ တေဇောဓာတ်သည် ဖြစ်၏။

နှစ်ဓာတ်စွဲပြု နှစ်ခုခြောက်လီ ဖြစ်ပုံ

- ၁။ ရှေ့ဓာတ် ၂-ပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ နောက်ဓာတ် ၂-ပါး တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၂။ နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ ရှေ့ဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၃။ ပထမ တတိယဓာတ်တို့ကို စွဲမှီ၍ ဒုတိယ စတုတ္ထဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၄။ ဒုတိယ စတုတ္ထဓာတ်တို့ကို စွဲမှီ၍ ပထမ တတိယဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၅။ ပထမ စတုတ္ထဓာတ်တို့ကို စွဲမှီ၍ ဒုတိယ တတိယဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
- ၆။ ဒုတိယ တတိယဓာတ်တို့ကို စွဲမှီ၍ ပထမ စတုတ္ထဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ခြေတစ်လှမ်း၌ ဓာတ်လေးပါး ပါဝင်ပုံ

- ၁။ ပထဝီဓာတ်သည် ရှေ့သို့သွားခြင်း နောက်သို့ပြန်ခြင်း အစရှိသောကာလ၌ ဖိနှိပ်ခြင်းအကြောင်း ဖြစ်၏။
နောက်လိုက် အာပေါဓာတ်နှင့်တကွ ထိုပထဝီဓာတ်သည်ပင်လျှင် ခြေကို တည်စေခြင်း ထားခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏။
- ၂။ နောက်လိုက် ပထဝီဓာတ်နှင့်တကွ အာပေါဓာတ်သည် ခြေကို ချခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏။
- ၃။ နောက်လိုက် ဝါယောဓာတ်နှင့်တကွ တေဇောဓာတ်သည် ခြေကို ကြံ့ခိုင်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏။
- ၄။ နောက်လိုက် တေဇောဓာတ်နှင့်တကွ ဝါယောဓာတ်သည် ခြေကို ရှေ့သို့ ဆောင်ခြင်း၊ ဖယ်၍ဆောင်ခြင်းတို့၏ အကြောင်း ဖြစ်၏ -
ဟူ၍ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုသော တရားထူး၊ သတ္တိထူးကို ဝေဖန်ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

အကျိုးကား - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဝစနတ္တစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂီအား လည်း ၁၃-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော သိမ်းဆည်းကြောင်းနည်းလမ်း(မုခ)ဖြင့် ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသောယောဂီအား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိ သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်သော ဥပစာရသမာဓိသည် လေးပါးသောဓာတ်တို့ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်သော ဉာဏ်၏ အစွမ်းအာနုဘော်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုခြင်းသို့ ရောက်၏။

စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အာနိသင်အကျိုး

စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သောရဟန်းသည် -

- ၁။ အတ္တမှ ဆိတ်ခြင်းသို့ သက်ဝင်၏။
- ၂။ သတ္တဝါဟု ထင်မှတ်သောသညာကို နုတ်ပယ်နိုင်၏။
- ၃။ သတ္တဝါဟု ထင်မှတ်သောသညာကို နုတ်ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုရဟန်းသည် သားရဲ ဘီလူး ရက္ခိယံ စသည်ဖြင့် ကြံဆခြင်းသို့ မရောက်မူ၍ ဘေးကြီးဘေးငယ်ဖြင့် တွေ့ကြုံရသော်လည်း လွှမ်းမိုးသည်းခံနိုင်၏။
- ၄။ ဘာဝနာကုသိုလ်တရား၌ မပျော်မွေ့ခြင်း၊ ကာမဂုဏ်၌ ပျော်မွေ့ခြင်းကို နှိမ်နင်းသည်းခံနိုင်၏။
- ၅။ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွခြင်း၊ စိတ်ညစ်ခြင်းသို့ မရောက်ပေ။
- ၆။ အထူးအားဖြင့်မူကား ပညာကြီးတတ်၏။

- ၇။ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးရှိသည်မူလည်း ဖြစ်တတ်၏။
 ၈။ သုဂတိသို့ လားရောက်ရသည်မူလည်း ဖြစ်တတ်၏။

ဥယျောဇဉ်

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကြီးမြတ်သော အာနုဘော်ရှိသော အထောင်မက များစွာသော ယောဂီမြတ်အပေါင်း၏ ကွန်မြူရှင်ဖြစ်သော စတုဓာတုဝဂ္ဂတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပညာရှိသည် အမြဲမပြတ် မှီဝဲရာ၏။

~ ~ ~ ~ ~

သမာဓိကထာ နိဂုံးချုပ်

ဤမျှသော ဘာဝနာစကားအစဉ်ဖြင့် သမာဓိကို အကျယ်ပြချက်စကားကိုလည်းကောင်း၊ ပွားစေပုံဘာဝနာနည်းကိုလည်းကောင်း ပြရန်အတွက် “သမာဓိဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အဘယ်အနက်သဘောကြောင့် သမာဓိမည်သနည်း” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ထုတ်ပြခဲ့သောမေးခွန်းတို့၌ “သမာဓိကို အဘယ်သို့ ပွားအပ်သနည်း” ဟူသော မေးခွန်း၏ အနက်အဖွင့်သည် ပြီးစီးပြည့်စုံပေပြီ။ (မှတ်ချက် ။ ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပထမဆင့်မှတ်စု ၃၈-၈၇ ကြည့်ရန်)

ဥပစာရသမာဓိနှင့် အပ္ပနာသမာဓိဟူသော နှစ်ပါးအပြားရှိသော သမာဓိကို သာလျှင် (စိတ္တံ ဘာဝယံ) စိတ်ကို ပွားစေသော် - ဟူသော ဤအရာ၌ အလိုရှိအပ်ပေသည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

ဥပစာရသမာဓိ - ဗုဒ္ဓါနုဿတိစသော ဆယ်ပါးသောကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌လည်းကောင်း၊ အပ္ပနာ၏ ရှေးအဖို့ဖြစ်သောစိတ်တို့၌လည်းကောင်း တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဧကဂ္ဂတာသည် ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်၏။

အပ္ပနာသမာဓိ - ကြွင်းသောသုံးဆယ်သောကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ စိတ္တေကဂ္ဂတာသည် အပ္ပနာသမာဓိ ဖြစ်၏။

ထိုသမာဓိနှစ်ပါးလုံးသည် လေးဆယ်သောကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ပွားစေပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပွားစေပြီး ဖြစ်၏။

သမာဓိကို ပွားစေခြင်း (သမာဓိဘာဝနာ)၏ အကျိုးကား အဘယ်နည်း?

သမာဓိ၏အာနိသင်ကို ပြဆိုချက်

- ၁။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဟူသော အာနိသင်အကျိုး၊
 ၂။ ဝိပဿနာဟူသော အာနိသင်အကျိုး၊
 ၃။ အဘိညာဉ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုး၊
 ၄။ ဘဝအထူးဟူသော အာနိသင်အကျိုး၊
 ၅။ နိရောဓသမာပတ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုး ရှိပေ၏။

၁။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ ဟူသော အာနိသင်အကျိုး

အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဈာန်ဝင်စား၍ တည်ကြည်သောစိတ်ရှိကုန်လျက် တစ်နေ့ပတ်လုံး ချမ်းသာစွာနေကုန်အံ့ဟု ရည်ရွယ်၍ ဈာန်သမာဓိကို ပွားစေကုန်၏။ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ ဟူသော အကျိုးအာနိသင်ရှိပေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“ချစ်သားစုန္ဒ - ဤရူပါဝစရဈာန်တို့ကို ဘုရား၏အဆုံးအမသာသနာတော်၌ ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေတတ်သည့် သလ္လေခတရားတို့ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန်၊ ဤရူပါဝစရဈာန်တို့ကို ဘုရား၏အဆုံးအမသာသနာ

တော်၌ မျက်မှောက်အတ္တဘောမှာ ချမ်းသာစွာနေခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏”
ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ပေသည်။

၂။ ဝိပဿနာဟူသော အာနိသင်အကျိုး

သမာပတ်မှထ၍ တည်ကြည်သောစိတ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုအံ့- ဟု ရည်ရွယ်၍ ပွားစေကုန်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပ္ပနာသမာဓိကို ပွားစေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကာမဂုဏ်ကိလေသာတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းစွာ သော လူ့ဘောင်၌ မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာကြောင်းအခွင့်ကို ရသည် - ဟူသောနည်းဖြင့် ဥပစာရသမာဓိကို ပွားစေခြင်း သည်လည်းကောင်း ဝိပဿနာ၏နိဿိသောအကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိပဿနာဟူသော အာနိသင်အကျိုးရှိပေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်-

“ရဟန်းတို့ - စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိကို ဖြစ်စေကြ ပွားစေကြကုန်လော့၊ စိတ်တည်ကြည်သော ရဟန်းသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။

၃။ အဘိညာဉ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုး

ရှစ်ပါးသောသမာပတ်တို့ကို ရရှိကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဘိညာဉ်၏အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားပြီးနောက် ထိုဈာန်မှထ၍ အထွေထွေအမျိုးမျိုး တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း အစရှိသော အဘိညာဉ်တို့ကို တောင့်တ ကုန်လျက် အပ္ပနာသမာဓိကို ဖြစ်စေကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာသည် အဘိညာဉ်ကို ရရန် အကြောင်း ရှိတိုင်း ရှိတိုင်း (ဝါ-အကြောင်းရှိသလောက်) အဘိညာဉ်၏နိဿိသောအကြောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဘိညာဉ် ဟူသော အာနိသင်အကျိုး ရှိပေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“ထိုရဟန်းသည် အဘိညာဉ်ခေါ်ဉာဏ်ထူးဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော အကြင်အကြင်တရားကို အဘိညာဉ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ စိတ်ကို ရှေးရှုညွတ်စေ၏။ အကြောင်း ရှိတိုင်းရှိတိုင်း ထိုထိုမျက်မှောက် ပြုအပ်သောတရား၌ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ရှိသူ ဖြစ်ထိုက်ခြင်း မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။

၄။ ဘဝအထူးဟူသော အာနိသင်အကျိုး

ဈာန်မလျှော့ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဗြဟ္မာလောက၍ ဖြစ်ကုန်အံ့ဟု ဗြဟ္မာလောက၌ ဖြစ်ခြင်းကို တောင့်တကြ သည်ဖြစ်စေ၊ မတောင့်တကြသည်ဖြစ်စေ ဈာန်ရပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဖြစ်စေပြီးသောဈာန်သမာဓိမှ မဆုတ်ယုတ်ဘဲ မလျှော့ကျဘဲ ရှိ၏။ ထိုပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အပ္ပနာသမာဓိဘာဝနာသည် ဘဝအထူးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဘဝ အထူးဟူသော အာနိသင်အကျိုး ရှိပေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“ပထမဈာန်ကို အာနုဘော်အနည်းငယ်မျှရှိရုံ ပွားစေပြီး၍ အဘယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ ဗြဟ္မာ့ ပရိသတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဗြဟ္မာနတ်တို့၏ အဖော်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍ ဖြစ်ကုန်၏” ဤသို့ အစရှိ သော စကားတော်ကို ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဥပစာရသမာဓိကို ပွားစေခြင်းသည်ပင် လူ့ဘဝနတ်ဘဝဟူသော ကာမသုဂတိဘဝကို ဖြစ်စေတတ် သည် သာတည်း။

၅။ နိရောဓသမာပတ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုး

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှစ်ပါးသောသမာပတ်တို့ကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားကုန်၍ ခုနစ်ရက်တို့ပတ်လုံး စိတ်မရှိကြသည်ဖြစ်လျက် မျက်မှောက်အတ္တဘော၌ပင်လျှင် ချုပ်ခြင်းဟူသော အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန် သို့ ရောက်၍ ချမ်းသာစွာ နေကုန်အံ့ဟု ရည်ရွယ်၍ အပ္ပနာသမာဓိကို ဖြစ်စေကုန်၏။ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပ္ပနာ သမာဓိဘာဝနာသည် နိရောဓသမာပတ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုး ရှိပေ၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“တစ်ဆယ့်ခြောက်မျိုးသော ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း၊ ကိုးမျိုးသောသမာဓိဖြစ်ခြင်းတို့ဖြင့် လေ့လာနိုင်နင်းသည် ၏ အဖြစ်ဟူသော ပညာသည် နိရောဓသမာပတ်၌ ဉာဏ်မည်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရအစရှိသော ငါးပါးအပြားရှိသောအကျိုးသည် သမာဓိကိုပွားစေခြင်း သမာဓိဘာဝနာ၏အာနိသင်အကျိုးပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိသည် များသောအာနိသင်ရှိသော၊ ကိလေသာအညစ်အကြေးကို သုတ်သင်တတ် ပယ်ရှင်းတတ်သော သမာဓိဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း၌ မမေ့လျော့ရာ၊ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

သမာဓိနိဒ္ဒေသ ပြီး၏။

သမာဓိနိဒ္ဒေသဆိုင်ရာ ဇယား - ၁

စဉ်	ဆောင်ပု	ဘေး	ဥပမာ
၁	ဩဇဋ္ဌမကရုပ်	ရသတဏှာ	သား၏အသားကို စားခြင်း
၂	ဝေဒနာသုံးပါး	အာရုံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်း	အရေမရှိသောနွားမ
၃	ဘဝသုံးပါး၌ ပဋိသန္ဓေ	ဘဝသစ်၌ ကပ်ရောက်ခြင်း	မီးကျိုးတွင်း မီးကျီစု
၄	ပဋိသန္ဓေနာမ်ရုပ်	ပဋိသန္ဓေ	လှံတစ်ရာ

သမာဓိနိဒ္ဒေသဆိုင်ရာ ဇယား - ၂, ၃, ၄

တစ်ပါးစွဲလတ် သုံးဓာတ်လေးလီ စသည်ဆိုင်ရာဇယား

ပထဝီ	အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော။
အာပေါ	ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော။
တေဇော	ပထဝီ၊ အာပေါ၊ ဝါယော။
ဝါယော	ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော။

ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော	ဝါယော
ပထဝီ၊ အာပေါ၊ ဝါယော	တေဇော
ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော	အာပေါ
အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော	ပထဝီ

ပထဝီ၊ အာပေါ	တေဇော၊ ဝါယော
ပထဝီ၊ တေဇော	အာပေါ၊ ဝါယော
ပထဝီ၊ ဝါယော	အာပေါ၊ တေဇော
အာပေါ၊ တေဇော	ပထဝီ၊ ဝါယော
အာပေါ၊ ဝါယော	ပထဝီ၊ တေဇော
တေဇော၊ ဝါယော	ပထဝီ၊ အာပေါ

အခန်း ၁၂။ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ (တန်ခိုးပန်ဆင်းမှုအမျိုးမျိုးကို အကျယ်ပြုချက်)

အဘိညာဏထာ (အဘိညာဉ် ပြဆိုချက်)

ပညာဘာဝနာကို မပြဆိုမီ ရှေးဦးစွာ အဘိညာဏထာကို ပြဆိုခြင်း

သမာဓိဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင်ငါးပါးတို့တွင် “အဘိညာဉ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုး ရှိသည်” ဟု သမာဓိနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့၏။ ထိုလောကီအဘိညာဉ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်ပြည့်စုံခြင်းငှာ ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့၌ စတုတ္ထဈာန်ကို ရပြီးသော ယောဂီသည် အားထုတ်အပ်၏။ ယင်းသို့ အားထုတ်လျှင် -

- ယောဂီ၏ သမာဓိဘာဝနာသည် အဘိညာဉ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုးတို့ကို ရခြင်း၊
- သမာဓိဘာဝနာသည် သာ၍ ခိုင်မြဲခြင်း၊
- ပညာဘာဝနာကို ချမ်းသာလွယ်ကူစွာဖြင့် ပြည့်စုံပြီးမြောက်စေနိုင်ခြင်း ဟူသောအကျိုးတို့ကို ရရှိပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ပညာဘာဝနာကိုပြဆိုရန် အလှည့်ကျနေသော်လည်း ယင်းကို မပြဆိုမီ ရှေးဦးစွာ အဘိညာဉ်ပြဆိုချက်(အဘိညာဏထာ)ကို ဦးစွာပြအပ်၏။

အဘိညာဉ်ရလိုသည့် ပြည့်စုံရမည့် အရည်အချင်း

လောကီအဘိညာဉ်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်ပြည့်စုံစေလိုသောယောဂီသည် ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့၌ စတုတ္ထဈာန်ကို ရအောင် ပွားများအားထုတ်အပ်၏။ (စတုတ္ထနည်းဖြင့် စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စကနည်းဖြင့် ပဉ္စမဈာန် ဖြစ်၏။)

မြတ်စွာဘုရား၏ ရည်ရွယ်ချက်

မြတ်စွာဘုရားသည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ရပြီးသောအမျိုးသားတို့အား သမာဓိဘာဝနာ၏အာနိသင်အကျိုးကို ပြခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် မြင့်မြတ်သောတရားတို့ကို ဟောခြင်းငှာလည်းကောင်း - လောကီအဘိညာဉ်ငါးပါးတို့ကို ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။

လောကီအဘိညာဉ်ငါးပါး

- (၁) ဣန္ဒြိယအဘိညာဉ်၊
- (၂) ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်၊
- (၃) စေတောပရိယအဘိညာဉ်၊
- (၄) ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်၊
- (၅) စုတူပပါတခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် ဟူသော လောကီအဘိညာဉ်ငါးပါးတို့ ဖြစ်၏။

- - - - -

ဣန္ဒြိယိက္ခဗ္ဗနကို ဖြုရန်အတွက်
၁၄-ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကို ကြိုတင်ဆုံးမပုံ

ပြီးမြောက်မှု(ဣန္ဒြိယ)နှင့် တစ်မျိုးတစ်မည်ဖန်ဆင်းမှု(ဝိကုဗ္ဗန)ကို ဖြုလိုသော အားထုတ်ခါစယောဂီသည် ဩဒါတကသိုဏ်း အဆုံးရှိသော ရှစ်ပါးသောကသိုဏ်းတို့၌ ရှစ်ပါးစီ ရှစ်ပါးစီသောသမာပတ်တို့ကို ဖြစ်စေပြီးလျှင်-

(၁) ကသိဏအနုလောမ	=	ကသိုဏ်းအနုလုံအားဖြင့်၊
(၂) ကသိဏပဋိလောမ	=	ကသိုဏ်းပဋိလုံအားဖြင့်၊
(၃) ကသိဏအနုလောမပဋိလောမ	=	ကသိုဏ်းအနုလုံပဋိလုံအားဖြင့်၊
(၄) ဈာနအနုလောမ	=	ဈာနအနုလုံအားဖြင့်၊
(၅) ဈာနပဋိလောမ	=	ဈာနပဋိလုံအားဖြင့်၊
(၆) ဈာနအနုလောမပဋိလောမ	=	ဈာနအနုလုံပဋိလုံအားဖြင့်၊
(၇) ဈာနက္ကန္တိက	=	ဈာနကို ခုန်ကျော်ခြင်းအားဖြင့်၊
(၈) ကသိဏက္ကန္တိက	=	ကသိုဏ်းကို ခုန်ကျော်ခြင်းအားဖြင့်၊
(၉) ဈာနကသိဏက္ကန္တိက	=	ဈာနနှင့် ကသိုဏ်းတို့ကို ခုန်ကျော်ခြင်းအားဖြင့်၊
(၁၀) အင်္ဂသင်္ကန္တိက	=	ဈာနနှင့် အင်္ဂါပြောင်းရွှေ့ခြင်းအားဖြင့်၊
(၁၁) အာရမ္မဏသင်္ကန္တိက	=	အာရုံပြောင်းရွှေ့ခြင်းအားဖြင့်၊
(၁၂) အင်္ဂအာရမ္မဏသင်္ကန္တိက	=	အင်္ဂါနှင့် အာရုံတို့ကို ပြောင်းရွှေ့ခြင်းအားဖြင့်၊
(၁၃) အင်္ဂဝဝတ္တာပန	=	အင်္ဂါကို မှတ်ခြင်းအားဖြင့်၊
(၁၄) အာရမ္မဏဝဝတ္တာပန	=	အာရုံကို မှတ်ခြင်းအားဖြင့်၊

ဤ ၁၄-ပါးသော ဝင်စားနည်းအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကို ယဉ်ကျေးနူးညံ့အောင် ကြိုတင်ဆုံးမအပ်၏။

(၁) ကသိုဏ်းအနုလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ထို့နောင် အာပေါကသိုဏ်း၌ ဝင်စား၏။ ဤနည်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ရှစ်ပါးသောကသိုဏ်းတို့၌ အကြိမ်တစ်ရာ အကြိမ်တစ်ထောင်စသည် ဝင်စား၏။ ဤသို့ ဝင်စားခြင်းသည် ကသိုဏ်းအနုလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း မည်၏။

(၂) ကသိုဏ်းပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း

ဩဒါတကသိုဏ်းမှစ၍ ထို့အတူပင် ပဋိလုံ(နောက်ပြန်) အစဉ်အားဖြင့် ဝင်စားခြင်းသည် ကသိုဏ်းပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း မည်၏။

(၃) ကသိုဏ်းအနုလုံပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း

ပထဝီကသိုဏ်းမှစ၍ ဩဒါတကသိုဏ်းတိုင်အောင် ဩဒါတကသိုဏ်းမှလည်း စ၍ ပထဝီကသိုဏ်းတိုင်အောင် ဤသို့ အနုလုံပဋိလုံအစွမ်းအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲဝင်စားခြင်းသည် ကသိုဏ်းအနုလုံပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း မည်၏။

(၄) ဈာနအနုလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း

ပထမဈာန်မှစ၍ အစဉ်အတိုင်း နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်တိုင်အောင် အဖန်တလဲလဲ ဝင်စားခြင်းသည် ဈာနအနုလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း မည်၏။

(၅) ဈာနပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်မှစ၍ ပထမဈာန်တိုင်အောင် အဖန်တလဲလဲဝင်စားခြင်းသည် ဈာနပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း မည်၏။

(၆) ဈာန်အနုလုံပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားခြင်း

ပထမဈာန်မှစ၍ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်တိုင်အောင်၊ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်မှစ၍ ပထမဈာန်တိုင်အောင် ဤသို့ အနုလုံပဋိလုံအစွမ်းအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲဝင်စားခြင်းသည် ဈာန်အနုလုံပဋိလုံ အားဖြင့် ဝင်စားခြင်း မည်၏။

(၇) ဈာန်ကို ခုန်ကျော်၍ ဝင်စားခြင်း

ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုပထဝီကသိုဏ်း၌ပင် တတိယဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ထို့နောင် ထိုပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်ကိုပင် ခွာ၍ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ထို့နောင် အာကိဉ္စညာယတနဈာန် ကို ဝင်စား၏။ ဤနည်းဖြင့် ကသိုဏ်းကို မခုန်ကျော်မူ၍ ဈာန်ကိုသာလျှင် တစ်ခုခြား၏အဖြစ်ဖြင့် ခုန်ကျော်ခြင်း သည် ဈာန်ကို ခုန်ကျော်ခြင်း မည်၏။

ဤအတူပင် အာပေါကသိုဏ်း စသည်ကို မူတည်၍ ခုန်ကျော်၍ ယှဉ်ခြင်း တို့ကိုလည်း ပြုအပ်၏။

(၈) ကသိုဏ်းကို ခုန်ကျော်၍ ဝင်စားခြင်း

ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် တစ်ဖန် ထိုပထမဈာန်ကိုပင် တေဇောကသိုဏ်း၌ ဝင်စား ၏။ ထို့နောင် နီလကသိုဏ်း၌ ထို့နောင် လောဟိတကသိုဏ်း၌ ဝင်စား၏။ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်ကို မခုန်ကျော်မူ၍ ကသိုဏ်းကိုသာလျှင် တစ်ခုခြား၏အဖြစ်ဖြင့် ခုန်ကျော်ခြင်းသည် ကသိုဏ်းကို ခုန်ကျော်ခြင်း မည်၏။

(၉) ဈာန်နှင့် ကသိုဏ်းတို့ကို ခုန်ကျော်၍ ဝင်စားခြင်း

ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထို့နောင် တေဇောကသိုဏ်း၌ တတိယဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ထို့နောင် နီလကသိုဏ်းကို ခွာ၍ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ထို့နောင် လောဟိတကသိုဏ်းမှ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ဤနည်းဖြင့် ဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ ကသိုဏ်းကိုလည်းကောင်း ခုန်ကျော်ခြင်း သည် ဈာန်နှင့် ကသိုဏ်းတို့ကို ခုန်ကျော်ခြင်း မည်၏။

(၁၀) အင်္ဂါပြောင်းရွှေ့ ဝင်စားခြင်း

ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုပထဝီကသိုဏ်း၌ပင် အခြားဈာန်တို့ကိုလည်း ဝင်စား ခြင်းသည် အင်္ဂါပြောင်းရွှေ့ခြင်း မည်၏။

(၁၁) အာရုံပြောင်းရွှေ့ ဝင်စားခြင်း

ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုပထမဈာန်ကိုပင် အာပေါကသိုဏ်း၌လည်းကောင်း၊ တေဇောကသိုဏ်း၌လည်းကောင်း ။ ပ ။ ဩဒါတကသိုဏ်း၌လည်းကောင်း ဝင်စား၏။ ဤနည်းဖြင့် အလုံးစုံသော ကသိုဏ်းတို့၌ တစ်ပါးတည်းသော ဈာန်ကိုသာလျှင် ဝင်စားခြင်းသည် အာရုံပြောင်းရွှေ့ခြင်း မည်၏။

(၁၂) ဈာန်အင်္ဂါနှင့် ကသိုဏ်းအာရုံပြောင်းရွှေ့ ဝင်စားခြင်း

ပထဝီကသိုဏ်း၌ ပထမဈာန်ဝင်စားပြီးလျှင် အာပေါကသိုဏ်း၌ ဒုတိယဈာန်ကို၊ တေဇောကသိုဏ်း၌ တတိယဈာန်ကို၊ ဝါယောကသိုဏ်း၌ စတုတ္ထဈာန်ကို၊ နီလကသိုဏ်းကိုခွာ၍ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို၊ ပီတ ကသိုဏ်းမှ ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို၊ လောဟိတကသိုဏ်းမှ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို၊ ဩဒါတကသိုဏ်းမှ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စား၏။ ဤသို့ တစ်ခုကျော်ဝင်စားခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် အင်္ဂါတို့ကို လည်းကောင်း၊ အာရုံတို့ကိုလည်းကောင်း ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသည် အင်္ဂါနှင့် အာရုံတို့ကို ပြောင်းရွှေ့ခြင်း မည်၏။

(၁၃) ဈာန်အင်္ဂါကို မှတ်သား၍ ဝင်စားခြင်း

ပထမဈာန်ကို အင်္ဂါငါးပါးရှိသည်ဟု မှတ်သားပြီးလျှင် ဒုတိယဈာန်ကို အင်္ဂါသုံးပါးရှိသည်ဟု၊ တတိယဈာန် ကို အင်္ဂါနှစ်ပါးရှိသည်ဟု၊ ထို့အတူ စတုတ္ထဈာန်ကိုလည်းကောင်း၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကိုလည်းကောင်း။ ပ ။

နေဝသညာနာသညာယတနဇ္ဈာန်ကိုလည်းကောင်း အင်္ဂါနှစ်ပါးရှိသည်ဟု မှတ်သား၏။ ဤသို့ ဇ္ဈာန်အင်္ဂါမျှကိုသာလျှင် မှတ်သားခြင်းသည် အင်္ဂါကို မှတ်ခြင်း မည်၏။

(၁၄) ကသိုဏ်းအာရုံကို မှတ်သား၍ ဝင်စားခြင်း

ထို့အတူပင် ဤသည်ကား ပထဝီကသိုဏ်းတည်းဟု မှတ်သားပြီးလျှင် ဤသည်ကား အာပေါကသိုဏ်း တည်း ။ ပ ။ ဤသည်ကား ဩဒါတကသိုဏ်းတည်းဟု မှတ်သား၏။ ဤသို့ အာရုံကိုမျှသာလျှင် မှတ်သားခြင်းသည် အာရုံကို မှတ်ခြင်း မည်၏။

အင်္ဂါနှင့် အာရုံမှတ်ခြင်းကိုလည်း အချို့ဆရာတို့က အလိုရှိကြ၏။ သို့သော် အဋ္ဌကထာတို့၌ မလာသော ကြောင့် ထိုအင်္ဂါနှင့် အာရုံမှတ်ခြင်းသည် စင်စစ်အားဖြင့် ဘာဝနာ၏အကြောင်း မဖြစ်ဟု သိအပ်၏။

ဤ ၁၄-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကို ယဉ်ကျေးနူးညံ့အောင် ကြိုတင်ဆုံးမဘဲ ရှေးကပွားစေပြီးသည့် ဘာဝနာ မရှိသောယောဂီသည် တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းကို ပြီးစေနိုင်လိမ့်မည်ဟူသော ဤအကြောင်းမှာ မရှိချေ။

- - - - -

ဝန်လေးခြင်း ခဲယဉ်းခြင်း ၇-ပါး

- ၁။ အားထုတ်ခါစယောဂီမှာ ကသိုဏ်းပရိကံကို ပြုခြင်းသည်သော်လည်း ဝန်လေး၏။ ခဲယဉ်း၏။ တစ်ရာမှ တစ်ယောက်၊ တစ်ထောင်မှ တစ်ယောက်သာလျှင် စွမ်းနိုင်၏။
- ၂။ ကသိုဏ်းပရိကံ ပြုပြီးသောသူမှာလည်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ဖြစ်စေခြင်းသည်ဝန်လေး၏ ။ ပ ။ စွမ်းနိုင်၏။
- ၃။ ပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်လတ်သော် ထိုနိမိတ်ကိုပွားစေ၍ အပ္ပနာဇ္ဈာန်ကို ရခြင်းသည် ဝန်လေး၏ ။ ပ ။ စွမ်းနိုင်၏။
- ၄။ အပ္ပနာဇ္ဈာန်သို့ ရပြီးသောသူမှာလည်း ၁၄-ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကိုယဉ်ကျေးနူးညံ့အောင် ကြိုတင်ဆုံးမခြင်းသည် ဝန်လေး၏ ။ ပ ။ စွမ်းနိုင်၏။
- ၅။ ၁၄-ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကိုကြိုတင်ဆုံးမပြီးသောသူမှာလည်း တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းသည် ဝန်လေး၏ ။ ပ ။ စွမ်းနိုင်၏။
- ၆။ ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်းသို့ရောက်ပြီး ရပြီးသောသူမှာလည်း လျင်မြန်စွာ ရှုနိုင် ဝင်စားဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်းသည် ဝန်လေး၏ ။ ပ ။ စွမ်းနိုင်၏။

သာကေဝတ္ထု - ထေရဗုဒ္ဓကုန်း၌ မဟာရောဟဏဂုတ္တမထေရ်အား သူနာပြုရန် ကြွလာကုန်သော တန်ခိုးရှင်သုံးသောင်းတို့တွင် ရဟန်းသိက္ခာရှစ်ဝါရသည့် ရက္ခိတထေရ်အရှင်ကဲ့သို့ပေတည်း။ ထိုအရှင်၏အစွမ်းအာနုဘော်ကို ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုရက္ခိတထေရ်အရှင်၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကိုမြင်၍ မဟာရောဟဏမထေရ်က “ငါ့ရှင်တို့ - အကယ်၍သာ ရက္ခိတမရှိပါလျှင် ‘နဂါးမင်းကို မစောင့်ရှောက်နိုင်ကြပေ’ ဟု ငါတို့အားလုံးပင် အကဲ့ရဲ့ ခံကြရချေမည်။ ထို့ကြောင့် မိမိနှင့်အတူဆောင်၍ လှည့်လည်အပ်သော လက်နက်မည်သည်ကို အညစ်အကြေး သုတ်သင်၍သာလျှင် ဆောင်ယူလှည့်လည်ရန် သင့်ပေသည်” ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသုံးသောင်းသောရဟန်းတော်တို့သည်လည်း မထေရ်ကြီး၏ဩဝါဒ၌တည်၍ လျင်မြန်စွာရှုနိုင် ဝင်စားဖန်ဆင်းနိုင်သူတို့ ဖြစ်ကြလေသည်။

- ၇။ လျင်မြန်စွာ ရှုနိုင် ဝင်စားဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း ရှိသော်လည်း သူတစ်ပါး၏ထောက်တည်ရာ အားကိုးရာအဖြစ်သည် ဝန်လေး၏။ တစ်ရာမှတစ်ယောက်၊ တစ်ထောင်မှတစ်ယောက်သာလျှင် သူတစ်ပါး၏ထောက်တည်ရာ အားကိုးရာ ဖြစ်နိုင်၏။

သာကေဝတ္ထု - ဂိရိဘဏ္ဍဝါဟနပူဇော်ပွဲ၌ မာရ်နတ်က မီးကျိုးမိုးရွာစေ၏။ မထေရ်တစ်ပါးသည် ထိုတစ်ခဏအတွင်း၌ပင်လျှင် ကောင်းကင်၌ မြေကြီးဖန်ဆင်း၍ မီးကျိုးမိုးကို လူများဆီသို့ မကျရောက်ရအောင် ကာကွယ်လိုက်သဖြင့် အများ၏အားကိုးရာ ဖြစ်ခဲ့ဖူးလေပြီ။

ဘာဝနာလေ့ကျင့်ပုံအစဉ်နှင့် ကင်း၍ တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းစသည် ပြည့်စုံနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်

ရှေးဘဝတို့၌ အားထုတ်မှုအားကြီးကုန်သော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဂ္ဂသာဝက အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ် မြတ်တို့မှာမူ ယခုပြဆိုခဲ့သော ဘာဝနာလေ့ကျင့်ပုံအစဉ်နှင့် ကင်း၍လည်း အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်းဖြင့်သာလျှင် ဤ တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓိဒါဏ်စသော အခြားဂုဏ်ထူးတို့သည်လည်းကောင်း ပြီးစီးပြည့်စုံ ကြကုန်၏။

စိတ်ကို နူးညံ့အောင် လိုအပ်သောအမှု၌ ခံအောင် ကြိုတင်ပြုအပ်ပုံ

ထို့ကြောင့် အဆင်တန်ဆာအထူးကို ပြုလုပ်လိုသော ရွှေပန်းတိမ်ဆရာသည် မီးဖြင့်မှုတ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ရွှေ ကို နူးညံ့အောင် အမှု၌ခံအောင် (ပြုလိုသောအမှုကို ပြုရန်သင့်လျော်အောင်) ပြုပြီးမှသာလျှင် လိုအပ်သော အဆင် တန်ဆာအထူးကို ပြုလုပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အိုးခွက်အထူးကို ပြုလုပ်လိုသော အိုးလုပ်သမားသည် မြေညက်ကို ကောင်းစွာနယ်ပြီး ဖြစ်အောင်နူးညံ့အောင် ပြုလုပ်ပြီးမှသာလျှင် လိုအပ်သောအိုးခွက်ကို ပြုလုပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ထို့အတူပင် အဘိညာဉ်ရအောင် အားထုတ်ခါစယောဂီသည် ၁၄-ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စိတ်ကို ယဉ်ကျေး နူးညံ့အောင် ကြိုတင်ဆုံးမပြီးလျှင် ဆန္ဒကိုဦးဆောင်၍ ဝင်စားခြင်း၊ စိတ်ကို ဦးဆောင်၍ ဝင်စားခြင်း၊ ဝီရိယကို ဦးဆောင်၍ ဝင်စားခြင်း၊ ပညာကိုဦးဆောင်၍ ဝင်စားခြင်းတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောဝင်စားခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အာဝဇ္ဇနဝသီစသော ဝသီဘော်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်ကို နူးညံ့အောင် လိုအပ်သော အမှု၌ခံအောင် ပြု၍ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုအမျိုးမျိုးအတွက် အားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။

ရှေးဘဝ၌ လေ့လာခဲ့ဖူးသော အကြောင်းနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ကသိုဏ်းအာရုံတို့၌ ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်မျှ၌ လေ့လာပြီးသောဝသီဘော်ရှိလျှင်လည်း တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုကို ပြုနိုင်ပေ၏။

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ” အစရှိသော ပါဠိတော်အဖွင့်

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဥပ္ပတ္တေ ဣဒ္ဓိဝိဓာယ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ အဘိနိန္ဒာမေတိ။ သော မနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောတိ ဧကောပိ ဟုတ္တာ ဗဟုဓာ ဟောတိ။”

ထိုဘုရားစကားတော်၌ -

- ၁။ “သော = ထိုသည်” ဟူသည် - စတုတ္ထဈာန်ကိုရပြီးသော ထိုယောဂီရဟန်းသည် ဟု ဆိုလို၏။
- ၂။ “ဧဝံ = ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း” ဟူသည် - စတုတ္ထဈာန်ရပုံအစဉ်ကို ပြသောစကား ဖြစ်သည်။ ယင်းစကားဖြင့် “ပထမဈာန်ကိုရခြင်း အစရှိသောအစဉ်ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကိုရပြီး၍” ဟု ဆိုလို၏။
- ၃။ “သမာဟိတေ = တည်ကြည်လတ်သော်” ဟူသည်- စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်လတ်သော် ဟု ဆိုလို၏။
- ၄။ “စိတ္တေ = စိတ်သည်” ဟူသည် - ရူပါဝစရစိတ်သည် ဟု ဆိုလို၏။
- ၅။ “ပရိသုဒ္ဓေ = ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်လတ်သော်” ဟူသည် - ဥပေက္ခာကဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်း ကျင်စင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်လတ်သော် ဟု ဆိုလို၏။
- ၆။ “ပရိယောဒါတေ = ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်လတ်သော်” ဟူသည် - ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တောက်ပသကဲ့သို့ ဖြစ်လတ်သော် ဟု ဆိုလို၏။
- ၇။ “အနင်္ဂဏေ = ရာဂဒေါသစသော ကိလေသာကင်းလတ်သော်” ဟူသည် - ရာဂဒေါသတို့၏အကြောင်း ဖြစ် ကုန် သော သုခနှင့်သောမနဿ၊ ဒုက္ခနှင့်ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်သောအားဖြင့် ရာဂဒေါသဟူသော အင်္ဂဏ ခေါ် ကိလေသာတို့ကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂဏမည်သော ကိလေသာကင်းခြင်းကြောင့် ဟုဆိုလို၏။

- ၈။ “ဝိဂတုပက္ခိလေသေ = ညစ်ညူးကြောင်းကင်းလတ်သော်” ဟူသည် - အင်္ဂါမည်သော ကိလေသာဖြင့် စိတ်သည် ညစ်ညူးရသောကြောင့် ထိုညစ်ညူးကြောင်းအင်္ဂါကင်းလွတ်သော် ဟု ဆိုလို၏။
- ၉။ “မုဒုဘူတေ = နူးညံ့စွာဖြစ်လတ်သော်” ဟူသည် - ဘာဝနာဖြင့် ကောင်းစွာပွားစေအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အလိုရှိတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဟူသော ဝသီဘော်သို့ ရောက်လတ်သော် ဟု ဆိုလို၏။
- ၁၀။ “ကမ္မနိယေ = အမှု၌ခံလတ်သော်” ဟူသည် - တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းစသော လိုအပ်သောအမှုကိုပြုရန် ခံလတ်သော်၊ သင့်လျော်လတ်သော် ဟု ဆိုလို၏။ (နူးညံ့သောစိတ်သည် ကောင်းစွာဦးပြီးသောရွှေကဲ့သို့ တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းစသော အမှု၌ ခံပေ၏၊ သင့်လျော်ပေ၏ ဟု ဆိုလို၏။)
- ၁၁။ “ဌိတေ = တည်တံ့လတ်သော်” ဟူသည် - ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ခြင်း စသည်တို့၌ တည်သောကြောင့် တည်တံ့ခြင်း ဟု ဆိုလို၏။
- ၁၂။ “အာနေဥပ္ပတ္တေ = မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော်” ဟူသည် - တည်တံ့သောကြောင့်ပင်လျှင် မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏ ဟု ဆိုလို၏။

တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသောစိတ် ၆-မျိုး

- ၁။ သဒ္ဓါက အားပေးထောက်ပံ့အပ်သောစိတ်သည် မယုံကြည်ခြင်းကြောင့် မတုန်လှုပ်။
 - ၂။ ဝီရိယက အားပေးထောက်ပံ့အပ်သောစိတ်သည် ပျင်းရိခြင်းကြောင့် မတုန်လှုပ်။
 - ၃။ သတိက အားပေးထောက်ပံ့အပ်သောစိတ်သည် မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် မတုန်လှုပ်။
 - ၄။ သမာဓိက အားပေးထောက်ပံ့အပ်သောစိတ်သည် ဥဒ္ဓစ္စကြောင့် မတုန်လှုပ်။
 - ၅။ ပညာက အားပေးထောက်ပံ့အပ်သောစိတ်သည် အဝိဇ္ဇာကြောင့် မတုန်လှုပ်။
 - ၆။ ဉာဏ်အလင်းနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်သည် ကိလေသာအမှောင်ကြောင့် မတုန်လှုပ်။
- ဤ ၆-ပါးသောတရားတို့က အားပေးထောက်ပံ့အပ်သောစိတ်သည် မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။
- ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောစိတ်သည် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ် သိမြင်အပ်သောတရားတို့ကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုရန် ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရန်အတွက် ယင်းစိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်ရန် သင့်လျော်ပေ၏။

တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု စသည်ကို ပြုနိုင်ရန် ပြည့်စုံရမည့် စိတ်အင်္ဂါရှစ်ပါး

ရှေးအဋ္ဌကထာနည်းမှ တစ်ပါးသော ဖွင့်ပုံနည်းအရ -

- ၁။ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်ခြင်း။
 - ၂။ နိဝရဏတို့မှ ဝေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်း။
 - ၃။ ဝိတက်စသည်တို့ကို ကျော်လွန်ခြင်းဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်ခြင်း။
 - ၄။ ဈာန်ရခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်တတ်ကုန်သော ယုတ်ညံ့သည့်အလိုဆိုးတို့၏ မရှိခြင်းဖြင့် အင်္ဂါမည်သောကိလေသာကင်းခြင်း။
 - ၅။ စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သော အဘိဇ္ဈာစသည်တို့၏ကင်းခြင်းဖြင့် ညစ်ညူးကြောင်းဥပက္ခိလေသ ကင်းခြင်း။
 - ၆။ ဝသီဘော်သို့ ရောက်သဖြင့် နူးညံ့စွာဖြစ်ခြင်း။
 - ၇။ ပြီးမြောက်ကြောင်း ဣဒ္ဓိပါဒ်အဖြစ်သို့ရောက်သဖြင့် မတုန်လှုပ်ခြင်း တို့ဖြစ်သည်။
- ဤအဖွင့်နည်းအရအားဖြင့်လည်း စိတ်သည် အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ် သိမြင်အပ်သောတရားတို့ကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုရန် ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရန်အတွက် ယင်းစိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်ရန် ခံပေ၏။ အခြေခံပါဒ်ကဖြစ်၍ တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းစသည်၏ နီးသောအကြောင်း ဖြစ်ပေ၏။

ပြီးမြောက်ခြင်း-ဣန္ဒြိယဆယ်ပါး ပြဆိုချက်

ဣန္ဒြိယ မည်ပုံ

၁။ ပြီးမြောက်ခြင်း၊ ရခြင်းဟူသောအနက်ကြောင့် ဣန္ဒြိယ မည်၏။ ပြီးစီးခြင်း၊ ပြီးမြောက်ခြင်းအနက်ကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ရခြင်းအနက်ကြောင့်လည်းကောင်း ဣန္ဒြိယ မည်သည် ဟု ဆိုလို၏။

မှန်ပေ၏။ ပြီးစီးပြီးမြောက်သောသဘော၊ ရအပ်သောသဘောကို ဣန္ဒြိယ (ပြီးစီး ပြီးမြောက်၏၊ ရ၏) ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ ဤအဆိုသည် -

“ကာမံ ကာမယမာနဿ၊ တဿ စေ တံ သမိဇ္ဈတိ” - “လိုချင်စရာကာမဂုဏ်ကို လိုချင်နေသော ထိုသူအား ထိုလိုချင်စရာသည် အကယ်၍ ပြီးစီးပြည့်စုံငြားအံ့” ဟု ဟောတော်မူသည်နှင့် အညီပင်တည်း။

“ကာမအလိုမှ ထွက်မြောက်မှုသဘော (နေက္ခမ္မ)သည် (ဣန္ဒြိယတိ) ပြီးစီးပြည့်စုံတတ်၊ ရောက်အပ် ရအပ်သောကြောင့် ဣန္ဒြိယ မည်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်တတ်သောကြောင့် ပါဠိဟာရိယပြာဋိဟာ မည်၏ ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ်သည် ပြီးစီးပြည့်စုံတတ်၊ ရောက်အပ်သောကြောင့် ဣန္ဒြိယ မည်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ် တတ်သောကြောင့် ပါဠိဟာရိယပြာဋိဟာ မည်၏” ဟု ဟောတော်မူသည်နှင့်လည်း အညီပင်တည်း။

၂။ ပြီးမြောက်စေတတ်သော အနက်ကြောင့် ဣန္ဒြိယ မည်၏။ ဣန္ဒြိယ ဟူသောအမည်သည် အကြောင်းဥပါယ် ပြည့်စုံ ခြင်း၏ (ဝါ- အကြောင်းကောင်းခြင်း၏) အမည်ပေတည်း။

မှန်ပေ၏။ အကြောင်းဥပါယ်၏ပြည့်စုံခြင်းသည် အလိုရှိအပ်သောအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် အကျိုးကို ပြီးမြောက်စေတတ်၏။ ဤအဆိုသည် -

“ဤစိတ္တသုက္ကယ်သည် သီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ကောင်းသောဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံ၏။ နောင်အခါ၌ စကြာဝတေးမင်းဖြစ်ပါစေဟု အကယ်၍ တောင့်တငြားအံ့၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံသော ထိုသူကြွယ်၏ ဤစိတ်ကို ထား ခြင်း တောင့်တခြင်းသည် စင်ကြယ်သောကြောင့် ပြီးမြောက်စေနိုင်လတ္တံ့” ဟု ဟောတော်မူသည်နှင့်အညီ ပင်တည်း။

၃။ ဤအမှုဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် ပြည့်စုံကုန်၏။ ထိုသို့ ပြည့်စုံကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဣန္ဒြိယ မည်၏။ ‘ပြည့်စုံကုန်၏’ ဟူသည်မှာ ကြီးပွားကုန်၏၊ မြင့်မြတ်တိုးတက်ကုန်၏ ဟု ဆိုလို၏။

- - - - -

ဣန္ဒြိယ ဆယ်ပါး

ဣန္ဒြိယမည်သော ပြီးမြောက်မှုတန်ခိုးသည် ဆယ်ပါးအပြား ရှိ၏။

- (၁) အဓိဋ္ဌာန်ဦး = အဓိဋ္ဌာန်ဖန်ဆင်းခြင်းတန်ခိုး၊
- (၂) ဝိကုဗ္ဗန်ဦး = ပကတိအသွင်ကိုဖျောက်၍ တစ်မျိုးတစ်မည် ဖန်ဆင်းခြင်းတန်ခိုး၊
- (၃) မနောမယိဦး = စိတ်ဖြင့်ပြီးသော (မိမိနှင့်ပုံတူ) ဖန်ဆင်းခြင်းတန်ခိုး၊
- (၄) ဉာဏဝိပွါရိဦး = ဉာဏ်၏ပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး၊
- (၅) သမာဓိဝိပွါရိဦး = သမာဓိပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး၊
- (၆) အရိယိဦး = အရိယာတို့မှာ ပြည့်စုံပြီးမြောက်သောတန်ခိုး၊
- (၇) ကမ္မဝိပါကဇိဦး = ကံ၏အကျိုးကိုမှီ၍ ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး၊
- (၈) ပုညဝတောဣန္ဒြိယ = ထူးခြားသည့်ကောင်းမှုရှင်တို့မှာ ပြီးမြောက်ပြည့်စုံသောတန်ခိုး၊
- (၉) ဝိဇ္ဇာမယိဦး = ဝိဇ္ဇာမန္တန်ဖြင့်ပြီးသောတန်ခိုး၊
- (၁၀) တတ္ထ တတ္ထ သမ္မာပယောဂ ပစ္စယိဦး = ထိုထိုအရာ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာအားထုတ်မှုကြောင့် ပြီးမြောက်သော တန်ခိုး။

(၁) အဓိဋ္ဌာန်ခံခြင်း = ဉာဏ်၏ပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး

“ပကတိအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းဖြစ်ပါလျက် အများဖြစ်အောင်ဆင်ခြင်၏။ တစ်ရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ တစ်ထောင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တစ်သိန်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် အများဖြစ်စေဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏” ဟု ဤသို့ ဝေဖန်ဖွင့်ဆို၍ပြသော (ဣဒ္ဓိ)တန်ခိုးသည် အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပြီးသောကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်ခံခြင်း မည်၏။

(၂) ဝိကုဗ္ဗန်ခံခြင်း = ပကတိအသွင်ကိုဈေးကွက်၍ တစ်မျိုးတစ်မည် ဖန်ဆင်းခြင်းတန်ခိုး

“ထိုတန်ခိုးရှင်သည် ပကတိအသွင်သဏ္ဌာန်ကို ပယ်စွန့်၍ လုလင်ပျိုအသွင်ကိုမူလည်း ပြ၏။ နဂါးအသွင်၊ ဂဠုန်အသွင်၊ ဘီလူးအသွင်၊ သိကြားအသွင်၊ နတ်အသွင်၊ ဗြဟ္မာအသွင်၊ သမုဒ္ဒရာအသွင်၊ တောင်အသွင်၊ ခြင်္သေ့အသွင်၊ ကျားအသွင်၊ ကျားသစ်အသွင်၊ ဆင်အသွင်၊ မြင်းအသွင်၊ ရထားအသွင်၊ ခြေလျင်တပ်အသွင်ကိုလည်း ပြ၏။ အမျိုးမျိုးသောစစ်တပ်အပေါင်းကိုလည်း ပြ၏” ဟု ဤသို့ ဝေဖန်ပြဆိုထားသော တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းသည် ပကတိအသွင်သဏ္ဌာန်ကို ပယ်စွန့်၍ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲသော အသွင်သဏ္ဌာန်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိကုဗ္ဗန်ခံခြင်း မည်၏။

(၃) မနောမယိဒ္ဓိ = စိတ်ဖြင့်ပြီးသော (မိမိနှင့်ပုံတူ) ဖန်ဆင်းခြင်းတန်ခိုး

“ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ဤပကတိကိုယ်မှတစ်ပါးသော အဘိညာဉ်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အခြားပုံတူကိုယ်ကို ဖန်ဆင်း၏” ဟု ဤသို့သောနည်းဖြင့် ပြဆိုထားသောတန်ခိုးသည် ပကတိကိုယ်ကောင်ထဲ၌ အဘိညာဉ်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အခြားပုံတူကိုယ် ပြီးစီးဖြစ်ပေါ်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် မနောမယိဒ္ဓိ မည်၏။

(၄) ဉာဏဝိပွါရိဒ္ဓိ = ဉာဏ်၏ပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး

ဉာဏ်ဖြစ်သည်မှ ရှေး၌သော်လည်းကောင်း၊ နောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ထိုခဏ၌သော်လည်းကောင်း ဉာဏ်၏အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သောအထူးသည် ဉာဏဝိပွါရိဒ္ဓိ မည်၏။ မှန်ပေ၏ -

“အနိစ္စာနုပဿနာဖြင့် နိစ္စသညာကို ပယ်ခြင်းသဘောသည် ပြီးမြောက်၏။ ထို့ကြောင့် ဉာဏဝိပွါရိဒ္ဓိ မည်၏ ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ခြင်းသဘောသည် ပြီးမြောက်၏။ ထို့ကြောင့် ဉာဏဝိပွါရိဒ္ဓိ မည်၏။ အရှင်ဗာကုလ၏ ဉာဏဝိပွါရိဒ္ဓိကို သိအပ်၏” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

အရှင်ဗာကုလမထေရ်ဝတ္ထု

အရှင်ဗာကုလမထေရ်သည် ငါးရက်သားကလေးငယ်ဘဝက မင်္ဂလာနေ့တွင် မြစ်ထဲ၌ ရေချိုးပေးနေစဉ် ကလေးထိန်း၏ မေ့လျော့မှုကြောင့် ရေစီးကြောင်းထဲ၌ ကျသွားလေ၏။ ထိုကလေးငယ်ကို ငါးကြီးက မျို၍ ဗာရာဏသီဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်သွားလေ၏။ ယင်းဆိပ်ကမ်း၌ ထိုငါးကြီးကို တံငါကဖမ်း၍ သေဋ္ဌေးကတော်အား ရောင်းလိုက်၏။ ထိုသေဋ္ဌေးကတော်က ငါး၌ နှစ်သက်သောစိတ် ရှိသဖြင့် ထိုငါးကို ငါကိုယ်တိုင်ပင် ပြုပြင်၍ ချက်မည်ဟု ကြံကာ ခွဲလတ်သော် ငါး၏ဝမ်းထဲ၌ ရွှေရုပ်သဖွယ် တင့်တယ်သောသူငယ်ကို တွေ့ရ၍ “ငါသည် သားကို ရပေပြီ” ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်လေ၏။

ဤသို့ (ပစ္စိမဘဝိက)အဆုံးစွန်ဘဝ၌တည်သော အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ ငါးဝမ်းထဲ၌ အနာရောဂါ မရှိခြင်း၊ ဆင်းရဲကင်းခြင်းသည် ထိုခန္ဓာကိုယ်ဖြင့်ပင် ရအပ်လတ္တံ့သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သဖြင့် ဉာဏဝိပွါရိန္ဒ မည်၏။ (ဝတ္ထုအကျယ်-ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊ အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာဧတဒဂ္ဂဝဂ်တို့၌ ပြဆို၏။)

သံကိစ္စမထေရ်ဝတ္ထု

သံကိစ္စထေရ်၏မိခင်သည် ယင်းသူငယ် ဝမ်းထဲ၌ ရှိစဉ်ပင် သေဆုံးသဖြင့် ထိုမိန်းမ၏အလောင်းကို ထင်းပုံထက်သို့ တင်၍ တံစူးဝါးတို့ဖြင့် ထိုး၍ မီးရှို့သောအခါ သူငယ်၏မျက်ထောင့်ကို တံစူးဝါးစွန်းဖြင့် ထိုးမိ၍ သူငယ်က အသံပြုလေသည်။ ထိုအခါ သူငယ်အသက်ရှင်နေသေးကြောင်း သိကြသဖြင့် အလောင်းကို ထင်းပုံမှ ချ၍ ဝမ်းကိုခွဲကာ သူငယ်ကို ထုတ်ယူပြီးလျှင် သူ့အဖွားထံ အပ်ကြလေ၏။ ထိုသူငယ်သည် အဖွားဖြစ်သူက ပြုစုမွေးမြူ၍ ကြီးပြင်းလာသောအခါ ရှင်းရဟန်းပြုပြီး ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။ ဤသို့ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် မီးရှို့ရာ ထင်းပုံပေါ်၌ အရှင်သံကိစ္စ၏ အနာရောဂါကင်းခြင်းသည် ဉာဏဝိပွါရိန္ဒ မည်၏။

အရှင်ဘူတပါလဝတ္ထု

ဘူတပါလမည်သော သူငယ်၏ဖခင်သည် ရာဇပြုဟ်မြို့၌ ထင်းရောင်းစားရသော လူဆင်းရဲဖြစ်၏။ ထိုလူဆင်းရဲသည် ထင်းအတွက် လှည်းဖြင့် တောသို့ သွားပြီးလျှင် ထင်းဝန်ကို လှည်း၌တင်၍ ပြန်လာခဲ့ရာ ညနေချမ်းအချိန်၌ မြို့အနီးသို့ ရောက်၏။ ထိုအခါ သူ၏နွားတို့သည် ထမ်းပိုးကို စွန့်လွှတ်ထွက်ပြေးကာ မြို့တွင်းသို့ ဝင်သွားကြလေ၏။ ထိုလူဆင်းရဲသည် လှည်းအနီး၌ သားသူငယ်ကို ထိုင်နေစေပြီးလျှင် နွားတို့၏နောက်သို့လိုက်သွားရာ မြို့တွင်းသို့ပင်လျှင် ဝင်သွားရလေ၏။ ထိုလူဆင်းရဲ မြို့ပြင်သို့ မထွက်ရသေးမီပင် အချိန်ကျသဖြင့် မြို့တံခါးကို ပိတ်လေ၏။ သူငယ်မှာ မြို့ပြင်ဘီလူးကြမ်းတို့၏ ကျက်စားရာအရပ်၌ ညဉ့်သုံးယာမ်ပတ်လုံး တစ်ယောက်တည်း နေရသော်လည်း ဘေးရန်အန္တရာယ်ကင်းခြင်းသည် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် ဉာဏဝိပွါရိန္ဒပေတည်း။(ဝတ္ထု- ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ ပြဆို၏။)

(၅) သမာဓိဝိပွါရိန္ဒံ = သမာဓိပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့် ပြီးမြောက်သောစံခံ့

သမာဓိမှ ရှေး၌သော်လည်းကောင်း၊ နောက်၌သော်လည်းကောင်း၊ ထိုခဏ၌သော်လည်းကောင်း သမထအာနုဘော်ကြောင့်ဖြစ်သော အထူးသည် သမာဓိဝိပွါရိန္ဒ မည်၏။ မှန်ပေ၏။

“ပထမဈာန်ဖြင့် နီဝရဏတို့ကို ပယ်ခြင်းသဘောသည် ပြီးမြောက်၏။ ထို့ကြောင့် သမာဓိဝိပွါရိန္ဒ မည်၏ ။ ပ ။ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ဖြင့် အာကိဉ္ဇညာယတနသညာကို ပယ်ခြင်းသဘောသည် ပြီးမြောက်၏။ ထို့ကြောင့် သမာဓိဝိပွါရိန္ဒ မည်၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သမာဓိဝိပွါရိန္ဒကို၊ အရှင်သဒ္ဓိဝ၏ သမာဓိဝိပွါရိန္ဒကို၊ အရှင်ခါဏုကောဏ္ဍည၏သမာဓိဝိပွါရိန္ဒကို၊ ဥတ္တရာမည်သော ဥပါသိကာမ၏ သမာဓိဝိပွါရိန္ဒကို၊ သာမာဝတီမည်သော ဥပါသိကာမ၏ သမာဓိဝိပွါရိန္ဒကို သိအပ်၏” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်

အခါတစ်ပါး၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်နှင့်အတူ ကပေါတ မည်သော ချောင်၌ လသာသော ညဉ့်အခါဝယ် ဟင်းလင်းပြင်အရပ်၌ သီတင်းသုံးလျက် ထိုင်နေစဉ် ခေါင်းရိတ်ပြီးစ ဖြစ်၍ လရောင်ဖြင့် တောက်ပနေသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ဦးခေါင်းကို ဘီလူးဆိုးတစ်ယောက်သည် အဖော်ဘီလူးက တားမြစ်ပါလျက် ပြင်းစွာပုတ်ခတ်လေ၏။ ယင်းပုတ်ခတ်ခြင်း၏အသံသည် မိုးချုန်းသံကဲ့သို့ပင် မြည်လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ထိုဘီလူးပုတ်ခတ်ဆဲအချိန်၌ သမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မှာ ထိုဘီလူးပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့် နာကျင်မှုတစ်စုံတစ်ခုမျှ မဖြစ်ပေ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဤသို့ နာကျင်မှုမဖြစ်ခြင်းသည် သမာဓိဝိပွါရိန္ဒ ပေတည်း။ (ဝတ္ထုအကျယ်- ဥဒါန်းပါဠိတော်၌ ပြဆို၏။)

သဒ္ဓိဝမထေရ်

နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားနေသော သဒ္ဓိဝမထေရ်ကို သေဆုံးနေသည်ဟု ထင်မှတ်၍ နွားကျောင်းသား စသည်တို့က မြက်၊ ထင်း၊ နွားချေး စသည်တို့ကို စုပုံ၍ မီးရှို့ကြ၏။ သို့သော် မထေရ်၏သင်္ကန်း၌ ချည်တစ်မျှင်မျှ မီးမလောင်ပေ။ ထိုသဒ္ဓိဝမထေရ်၏ ဤသို့ မီးမလောင်ခြင်းသည် အစဉ်အတိုင်းဝင်စားသော သမာပတ်တို့၏ အစွမ်း အားဖြင့်ဖြစ်သော သမထအာနုဘော်အားဖြင့် ပြီးခြင်းကြောင့် သမာဓိဝိပွါရိန္ဒိပေတည်း။ (ဝတ္ထုအကျယ်- မူလပဏ္ဏာသ မာရတဇ္ဇနိယသုတ်၌ ပြဆို၏။)

အရှင်ခါဏုကောဏ္ဍညမထေရ်

အရှင်ခါဏုကောဏ္ဍညမထေရ်သည် အကြောင်းထူးမရှိဘဲ ပကတိသဘောအားဖြင့်ပင်လျှင် သမာပတ်ဝင်စား ခြင်း များပေသည်။ ထိုမထေရ်သည် တောတစ်ခုဝယ် ညဉ့်အခါ၌ သမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် ထိုင်နေတော်မူ၏။ ခိုးသူငါးရာတို့သည် ပစ္စည်းဘဏ္ဍာတို့ကို ခိုးယူခဲ့ကြပြီးလျှင် ရွာမှ ထွက်သွားကုန်တိလတ်သော် “ယခုအခါ ငါတို့ နောက်သို့ လိုက်လာသူများ မရှိကြ” ဟု သိကြသဖြင့် အပန်းဖြေနားနေလိုကြသောကြောင့် ခိုးထုပ်ဘဏ္ဍာတို့ကို ချ ထားကြသောအခါ “ဤအရာသည် သစ်ငှက်ပင်” ဟု ထင်မှတ်ကြ၍ မထေရ်၏အထက်၌ အလုံးစုံသောဘဏ္ဍာတို့ ကို ထားကြလေ၏။ ယင်းခိုးသူတို့သည် အပန်းဖြေနားနေပြီးနောက် သွားကြမည် ပြုရာတွင် ရှေးဦးစွာချထားသော ဘဏ္ဍာထုပ်ကို ယူသောအခါ၌ မူလကအဓိဋ္ဌာန်ပြုထားသော ကာလအပိုင်းအခြား၏အစွမ်းအားဖြင့် အရှင်ခါဏု- ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် သမာပတ်မှ ထတော်မူလေ၏။

ထိုသူခိုးတို့သည် မထေရ်၏လှုပ်ရှားသော အခြင်းအရာကို မြင်ကြရ၍ ကြောက်လန့်ကြသောကြောင့် ဟစ် အော်မြည်တမ်းကုန်၏။ မထေရ်က “ဒါယကာတို့- မကြောက်ကြကုန်လင့်၊ ငါရဟန်းပါ” ဟု ဆို၏။ ထိုသူခိုးတို့သည် လာကြကုန်၍ ရှိခိုးကြပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်၌ဖြစ်သော ကြည်ညိုခြင်းဖြင့် ရှင်ရဟန်းပြုကြ၍ ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်တို့နှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြလေ၏။ ဤဝတ္ထု၌ ဘဏ္ဍာထုပ်ငါးရာဖြင့် အဖိခံရသော အရှင်ခါဏုကောဏ္ဍည မထေရ်၏ နာကျင်မှု မရှိခြင်းသည် သမာဓိဝိပွါရိန္ဒိ ပေတည်း။

ဥတ္တရာဥပါသိကာမ

ဥတ္တရာမည်သော ဥပါသိကာမသည် ပုဏ္ဏသေဋ္ဌေး၏သမီး ဖြစ်သည်။ ယင်းဥတ္တရာက သူ့ခင်ပွန်းအား လုပ် ကျွေးပြုစုရန် ငှားရမ်းထားသော ပြည့်တန်ဆာမသီရိမာသည် မနာလိုသောကြောင့် ထိုသေဋ္ဌေးသမီး ဥတ္တရာ၏ ခေါင်းပေါ်၌ လောလောပူသော ဆီပူရည်ကို သွန်းလောင်းချလိုက်၏။ ဥတ္တရာသည် ထိုခဏ၌ပင် သီရိမာ၏ ကျေးဇူး ကိုဆင်ခြင်၍ မေတ္တာဈာန်ကို ဝင်စားလိုက်၍ ဆီသည် ကြာဖက်ပေါ်မှ ရေပေါက်ကဲ့သို့ စီးဆင်းလိမ့်ကျသွားလေ၏။ ထိုဥတ္တရာဥပါသိကာမ၏ ဤသို့ ဆီပူမလောင်ခြင်းသည် သမာဓိဝိပွါရိန္ဒိ ပေတည်း။ (ဝတ္ထု - ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ၁၇-ဝဂ်နှင့် အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာဧတဒဂ္ဂဝဂ်တို့၌ ပြဆို၏။)

သာမာဝတီဥပါသိကာမ

သာမာဝတီမည်သော ဥပါသိကာမသည် ဥတေနဘုရင်၏ အဂ္ဂမဟေသီမိဖုရားကြီး ဖြစ်သည်။ မာဂဏ္ဏီပုဏ္ဏား သည် မိမိ၏မွေးစားသမီးဖြစ်သူ မာဂဏ္ဏီ၏ အဂ္ဂမဟေသီမိဖုရားကြီး၏အရာကို မျှော်လင့်တောင့်တလျက် သာမာဝတီ ၏စောင်းထဲ၌ မြွေဆိုးကို ထည့်စေပြီးလျှင် ဥတေနမင်းကို “မင်းကြီး - သာမာဝတီသည် အရှင်မင်းကြီးကို သေစေလို သောကြောင့် စောင်းထဲ၌ မြွေဆိုးကိုထည့်ကာ ဆောင်ထားပါသည်” ဟု ဂုံးချောပြောဆို၏။ ဥတေနမင်းသည် မြွေကို မြင်၍ အမျက်ထွက်သောကြောင့် သာမာဝတီကို သတ်မည်ဟု ကြံကာ လေးတင်ပြီးလျှင် အဆိပ်လူးသော စဉ်းသွား မြားကို ဖွဲ့ယှဉ်လေ၏။

အခြွေအရံငါးရာနှင့်တကွသော သာမာဝတီသည် ဥတေနမင်းကို မေတ္တာဖြင့် ဖြန့်လေ၏။ ဥတေနဘုရင်သည် မြားကို ပစ်လည်း မပစ်နိုင်၊ ချလည်း မချနိုင်ဘဲ တုန်လှုပ်လျက် တည်နေလေ၏။ ထိုအခါ သာမာဝတီမိဖုရားက “ပင်ပန်းနေသလားမင်းကြီး” ဟု မေးလိုက်၏။ “အေး ပင်ပန်းနေပါတယ်” ဟု မင်းကြီးက ဆို၏။ “သို့ဖြစ်လျှင် လေးကို ချထားလိုက်ပါလော့” ဟု သာမာဝတီက ဆို၏။ မြားသည် မင်း၏ခြေရင်း၌သာလျှင် ကျလေ၏။ ထိုအခါ သာမာဝတီ

မိဖုရားက “မင်းကြီး - မပြစ်မှားတတ်သောသူကို မပြစ်မှားကောင်းဘူး” ဟု ဩဝါဒပေးလေ၏။ ဤဝတ္ထု၌ ဥတေန မင်းသည် မြားကိုပစ်လွှတ်ရန် မစွမ်းနိုင်ခြင်းသည် သာမာဝတီဥပါသိကာမ၏ သမာဓိဝိပွါရိဒ္ဓိပေတည်း။

(၆) အရိယံဒ္ဓိံ = အရိယာတို့မှ ဖြစ်ပေါ်မြောက်သောတန်ခိုး

စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ စသည်တို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိနေလျက် နေခြင်း အစရှိသော ပြီးမြောက်မှု တန်ခိုးသည် အရိယံဒ္ဓိံ မည်၏။ ဤအဆိုနှင့်အညီ မိန့်ဆိုချက်မှာ-

“အရိယာတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ပြီးမြောက်မှုတန်ခိုးသည် အဘယ်နည်း? ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်း သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေလိုသည်ဟု အကယ်၍ အလိုရှိငြားအံ့၊ ထိုအာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေနိုင်၏ ။ ပ ။ ထိုအာရုံ၌ လျစ်လျူရှုကာ အမှတ်ရလျက် မှန်စွာသိလျက် နေနိုင်၏” ဟူသော ဤ ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပေတည်း။

ဤသို့ အလိုရှိတိုင်းပြီးမြောက်ခြင်းသည် စိတ်၏ဝသီဘော်သို့ ရောက်ကုန်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အားသာ လျှင် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် အရိယံဒ္ဓိံဟု ဆိုအပ်ပေသည်။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်လာ အရိယံဒ္ဓိံ ၅-မျိုး

- ၁။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေလိုသည်ဟု အကယ်၍ အလိုရှိငြားအံ့၊ ထိုအာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေနိုင်၏။
- ၂။ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သောအာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေလိုသည်ဟု အကယ်၍ အလိုရှိငြားအံ့၊ ထိုအာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေနိုင်၏။
- ၃။ စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သောအာရုံ၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ် ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေလိုသည်ဟု အကယ်၍ အလိုရှိငြားအံ့၊ ထိုအာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိ လျက် နေနိုင်၏။
- ၄။ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သောအာရုံ၌လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ် ရှိလျက် နေလိုသည်ဟု အကယ်၍ အလိုရှိငြားအံ့၊ ထိုအာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေနိုင်၏။
- ၅။ စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သောအာရုံ၌လည်းကောင်း ထိုနှစ်မျိုးလုံးကို ကြဉ် ပယ်ပြီး လျစ်လျူရှုကာ အမှတ်ရလျက်၊ မှန်စွာသိလျက် နေလိုသည်ဟု အကယ်၍ အလိုရှိငြားအံ့၊ ထိုအာရုံ၌ လျစ်လျူရှုကာ အမှတ်ရလျက် မှန်စွာသိလျက် နေနိုင်၏။

ချဲ့၍ပြရလျှင် - အရိယံဒ္ဓိံနှင့်ပြည့်စုံသော အာသဝေါကုန်ပြီး (ရဟန္တာ)ရဟန်းသည် -

- ၁။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော အနိဋ္ဌာရုံဝတ္ထု၌ မေတ္တာဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၊ ဓာတ်သဘောဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေ ပြုလျက် စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေ၏။
- ၂။ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သော ဣဋ္ဌာရုံဝတ္ထု၌ အသုဘဟု ဖြန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၊ အနိစ္စဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကိုဖြစ်စေ ပြုလျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု ရှုလျက် နေ၏။
- ၃။ ထို့အတူပင် စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သောအာရုံတို့၌ ထိုမေတ္တာဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကိုပင် ဖြစ်စေ၊ ထိုဓာတ်သဘောဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကိုပင် ဖြစ်စေ ပြုလျက် စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက်နေ၏။
- ၄။ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သောအာရုံ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံတို့၌လည်း ထိုအသုဘဟု ဖြန့်ခြင်းကိုပင် ဖြစ်စေ၊ ထို အနိစ္စဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကိုပင် ဖြစ်စေ ပြုလျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် နေ၏။
- ၅။ “မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုမြင်ပြီးလျှင် ဝမ်းမြောက်သည်လည်း မဟုတ်၊ နှလုံးမသာသည်လည်း မဟုတ်၊ အမှတ် ရသည် မှန်စွာသိသည် ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။” - ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဟောထားသော

ဆဋ္ဌင်္ဂပေက္ခာကို ဖြစ်စေသောရဟန်းသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သောအာရုံ၌လည်းကောင်း ထိုနှစ်မျိုးလုံးကို ကြဉ်ပယ်၍ လျစ်လျူရှုကာ အမှတ်ရသည် မှန်စွာသိသည် ဖြစ်၍ နေသည် မည်၏။

မှန်ပေ၏ - ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌ “စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိလျက် အဘယ်သို့ နေသနည်း? အနိဋ္ဌာရုံဝတ္ထု၌ မေတ္တာဖြင့်မူလည်း ဖြန့်၏၊ ဓာတ်သဘောအားဖြင့်မူလည်း ရှုဆင်ခြင်၏” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ယခုပြခဲ့သောအနက်ကိုပင် ဝေဖန်ထားပေသည်။

ဤသို့ အလိုရှိတိုင်း ပြီးမြောက်ခြင်းသည် စိတ်၏ဝသီဘော်သို့ ရောက်ကုန်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အားသာလျှင် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် အရိယိဒ္ဓိဟု ဆိုအပ်ပေသည်။

(၇) ကမ္မဝိပါကဇိဒ္ဓိ = ကံ၏အကျိုးကိုမှီ၍ ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး

ငှက်စသည်တို့၏ကောင်းကင်၌ သွားခြင်းအစရှိသော ပြီးမြောက်ခြင်းသည် ကမ္မဝိပါကဇိဒ္ဓိ မည်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ မိန့်ဆိုချက်မှာ -

“ကံ၏အကျိုးကို မှီ၍ဖြစ်သော ပြီးမြောက်ခြင်းတန်ခိုးသည် အဘယ်နည်း? အလုံးစုံသောငှက်တို့၏လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသောနတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ အချို့သောလူ(ကမ္ဘာဦးသား)တို့၏လည်းကောင်း၊ အချို့သော ဝိနိပါတိကခေါ် မြေတည်နတ်တို့၏လည်းကောင်း ကောင်းကင်၌ သွားနိုင်ခြင်း အစရှိသောတန်ခိုးသည် ရှိ၏။ ဤတန်ခိုးသည် ကမ္မဝိပါကဇိဒ္ဓိ မည်၏” ဟူသော ပဋိသန္ဓိဒါမဂ် ပေတည်း။

- ၁။ အလုံးစုံသောငှက်တို့၏ (အဘိညာဉ်)ဈာန်လည်း မရှိ၊ ဝိပဿနာလည်း မရှိဘဲ ကောင်းကင်၌ သွားခြင်း၊
- ၂။ ဈာန်၊ ဝိပဿနာ မရပါဘဲ အလုံးစုံသောနတ်တို့၏ ကောင်းကင်၌ သွားခြင်း၊
- ၃။ အချို့လူ (ကမ္ဘာဦးသား)တို့၏ ကောင်းကင်၌ သွားခြင်း၊
- ၄။ ဝိယကံရ၏မိခင် မြေဘုတ်ဘီလူးမ၊ ဥတ္တရ၏မိခင် မြေဘုတ်ဘီလူးမ၊ ဖုဿမိတ္တမည်သော မြေဘုတ်ဘီလူးမ၊ ဓမ္မဂုတ္တာမည်သော မြေဘုတ်ဘီလူးမ အစရှိသော အချို့သောဝိနိပါတိကခေါ် မြေတည်နတ်တို့၏ ကောင်းကင်၌ သွားခြင်းတို့သည် ကမ္မဝိပါကဇိဒ္ဓိ မည်၏။

(၈) ပုညဝတောဣဒ္ဓိ = ထူးခြားသည့်ကောင်းမှုရှင်တို့မှာ ပြီးမြောက်ပြည့်စုံသောတန်ခိုး

စကြဝတေးမင်း စသူတို့၏ ကောင်းကင်၌ သွားခြင်း အစရှိသော ပြီးမြောက်ခြင်းတန်ခိုးသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိ (ထူးခြားသောကောင်းမှုရှင်၏ ပြီးမြောက်ခြင်းတန်ခိုး) မည်၏။

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ပုညဝတောဣဒ္ဓိသည် အဘယ်နည်း? စကြဝတေးမင်းသည် အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် မြင်းထိန်း၊ နွားထိန်းတို့မှစ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော စစ်တပ်နှင့်တကွ ကောင်းကင်၌ သွားခြင်းသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိပေတည်း။ ဇောတိကသေဌေး၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိပေတည်း။ ဇဋိလသေဌေး၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိပေတည်း။ ယောသိတသေဌေး၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိပေတည်း။ မေဏှကသေဌေး၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိပေတည်း။ ဘုန်းကံကြီးမားသူငါးဦးတို့၏ ထူးထူးခြားခြားပြည့်စုံခြင်းသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိပေတည်း။”

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ရောက်သော ကောင်းမှုအဆောက်အဦကြောင့် ပြီးမြောက်ပြည့်စုံသော အထူးဝိသေသသည် ပုညဝတောဣဒ္ဓိ မည်၏။ အမြွက်မျှပြရလျှင်-

- ၁။ ဇောတိကသေဌေးမှာ မြေကြီးကိုဖောက်ခွဲ၍ ပတ္တမြားပြာသာဒ် ထွက်ပေါ်ခဲ့လေ၏။ ပဒေသာပင် ၆၄-ခုလည်း ထွက်ပေါ်ခဲ့၏။ ဤအထူးသည် ထိုဇောတိက၏ ပုညဝတောဣဒ္ဓိပေတည်း။

- ၂။ ဇဋိလသေဋ္ဌေးမှာ အတောင်ရှစ်ဆယ်ရှိသောရွှေတောင်ပေါက်ခြင်းသည် ပုညဝတောဣန္ဒြိယပေတည်း။
- ၃။ ယောသိတသေဋ္ဌေးအား ခုနစ်ခုသောအရပ်တို့၌ သေစေရန် လုံ့လပြုသော်လည်း ရောဂါမရှိခြင်း၊ သေဘေးကင်းခြင်းသည် ပုညဝတောဣန္ဒြိယ ပေတည်း။
- ၄။ မေဏှကသေဋ္ဌေးမှာ တစ်ပယ်မျှ ရှိသောအရပ်၌ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော (ဆိတ်ကုလားခေါ်) သိုးရုပ်တို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ပုညဝတောဣန္ဒြိယပေတည်း။

ဘုန်းကံကြီးမားသူငါးဦးတို့၏ ပုညဝတောဣန္ဒြိယ

ဘုန်းကံကြီးမားသူငါးဦးတို့မှာ (၁) မေဏှကသေဋ္ဌေး၊ (၂) ၎င်း၏သေဋ္ဌေးကတော် စန္ဒပဒုမသီရိ (၃) ၎င်းတို့၏ သားဖြစ်သူ ဓနုဉ္ဇယသေဋ္ဌေး၊ (၄) ချွေးမဖြစ်သူ သုမနာဒေဝီ၊ (၅) ပုဏ္ဏမည်သော ၎င်းတို့၏ကျွန်တို့ ဖြစ်၏။

ထိုငါးဦးတို့တွင် -

- (၁) မေဏှကသေဋ္ဌေးသည် ခေါင်းလျော်ပြီး၍ ကောင်းကင်ကို မော့ကြည့်သောအခါ၌ သလေးနီစပါးသည် ကောင်းကင်မှ ကျလာကုန်၍ စပါးကျီတစ်သောင်းနှစ်ထောင်ငါးရာတို့ကို ပြည့်စေကုန်၏။
- (၂) သေဋ္ဌေးကတော် စန္ဒပဒုမသီရိသည် တစ်စလယ်ချက်မျှ ထမင်းကိုသော်လည်း သူ့လက်ဖြင့်ကိုင်၍ ဇမ္ဗူဒိပ် တစ်ကျွန်းလုံးနေ လူတို့ကိုကျွေးသော်လည်း ထမင်းသည် မကုန်ပေ။
- (၃) သားဖြစ်သူ ဓနုဉ္ဇယသည် ငွေတစ်ထောင်ထုပ်ကိုကိုင်၍ ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးနေ လူတို့အား ပေးကမ်းသော်လည်း ငွေတို့သည် မကုန်ကြပေ။
- (၄) ချွေးမဖြစ်သူ သုမနာဒေဝီသည် စပါးတို့ဖြင့်ပြည့်သော ပြည်တောင်းတစ်ခုကို ကိုင်၍ ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးနေ လူတို့အား ဝေငှပေးသော်လည်း စပါးသည် မကုန်ပေ။
- (၅) ပုဏ္ဏမည်သော ကျွန်သည် တစ်ခုတည်းသောထယ်ဖြင့် ထယ်ထိုးလျှင် ဤဘက်မှ ခုနစ်ကြောင်း၊ ထိုဘက်မှ ခုနစ်ကြောင်း ဤသို့ ၁၄-ခုသော ထယ်ရေးလမ်းကြောင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

(၉) ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိ = ဝိဇ္ဇာမန္တန်ဖြင့်ပြီးသောတန်ခိုး

ဝိဇ္ဇာမိရ်စသည်တို့၏ ကောင်းကင်ဖြင့်သွားခြင်း အစရှိသော ပြီးမြောက်ခြင်းသည် ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိ မည်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ မိန့်ဆိုချက်မှာ-

“ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိသည် အဘယ်နည်း? ဝိဇ္ဇာမိရ်တို့သည် ဂန္ဓာရီဝိဇ္ဇာ အစရှိသော မန္တန်ကို မန္တန်ရွတ်နည်းဖြင့် ရွတ်ဖတ်ကုန်၍ (မန္တန်စုပ်ကုန်၍) ကောင်းကင်သို့ တက်သွားကုန်၏။ ရေးခြစ်မထင်သည့် ကောင်းကင်၌ ဆင်တပ်ကိုလည်း ပြကုန်၏၊ မြင်းတပ်ကိုလည်း ပြကုန်၏၊ ရထားတပ်ကိုလည်း ပြကုန်၏၊ ခြေလျင်တပ်ကိုလည်း ပြကုန်၏၊ အမျိုးမျိုးသော စစ်တပ်အပေါင်းကိုလည်း ပြကုန်၏” ဟူသော ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပေတည်း။

(၁၀) တစ္ဆ တစ္ဆ သမ္ပာပယောဂ ပဇ္ဇယိဒ္ဓိ = ထိုထိုအရာ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာအားထုတ်မှုကြောင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး

ထိုထိုသော ပြီးစီးပြည့်စုံကြောင်း နည်းလမ်းမှန်စွာ အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ထိုထိုအမှု၏ ပြီးစီးပြည့်စုံခြင်းသည် “ထိုထိုအရာ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာ အားထုတ်မှုကြောင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး (ဣန္ဒြိယ)” မည်၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ကာမအလိုမှ ထွက်မြောက်မှု(နေက္ခမ္မ)ဖြင့် ကာမစ္ဆန္တကိုပယ်ခြင်း ကင်းစေခြင်းသည် ပြီးမြောက်၏။ ဤသို့ ပြီးမြောက်ခြင်းသည် ထိုထိုအရာ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာအားထုတ်မှုကြောင့် ပြီးမြောက်ခြင်းအနက်သဘောအားဖြင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး(ဣန္ဒြိယ) မည်၏။ ပြစ်မှားမှု၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဒေါသ-မေတ္တာဖြင့် ဗျာပါဒကို

ပယ်ခြင်းသဘောသည် ပြီးမြောက်၏။ ဤသို့ ပြီးမြောက်ခြင်းသည် ထိုထိုအရာ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာ အားထုတ်မှုကြောင့် ပြီးမြောက်ခြင်းအနက်သဘောအားဖြင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး(ဣဒ္ဓိ) မည်၏ ။ ပ ။ ပထမဈာန်ဖြင့် နိဝရဏတို့ကို ပယ်ခြင်းသဘောသည် ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကိုပယ်ခြင်းသဘောသည် ပြီးမြောက်၏။ ဤသို့ပြီးမြောက်ခြင်းသည် ထိုထိုအရာ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာ အားထုတ်မှုကြောင့် ပြီးမြောက်ခြင်းအနက်သဘောအားဖြင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး(ဣဒ္ဓိ) မည်၏။”

✧ ရှေးသမာဓိဝိပျာဒိဒ္ဓိနှင့် အရိယဒ္ဓိတို့ကို အကျယ်ပြသည့်ပါဠိ(ပဋိသန္တဒါမဂ်ပါဠိ)၌ အကျင့်ပဋိပတ်ဖြင့်သာလျှင် ဟောပြသကဲ့သို့ ဤနောက်ဆုံးဣဒ္ဓိကို အကျယ်ပြရာ၌လည်း အကျင့်ပဋိပတ်ဖြင့်သာ အကျယ်ပြသည်။

ယင်း၏အဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌မူကား-

လှည်းစစ်ဆင်ရေး (သကဋဗျူဟာ), စက်ဝိုင်းစစ်ဆင်ရေး (စက္ကဗျူဟာ), ပဒုမ္မာစစ်ဆင်ရေး (ပဒုမဗျူဟာ) စသည်တို့ကို ပြုခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော (စစ်အတတ်, ဂဏန်းအတတ်, ကချေသည်အတတ်စသော) အတတ်ပညာမှုကိုလည်းကောင်း, အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော (ခွဲစိတ်ကုသခြင်းစသော) ဆေးပညာအမှုကိုလည်းကောင်း, ဗေဒင်သုံးပုံသင်ယူခြင်းကိုလည်းကောင်း, ပိဋကတ်သုံးပုံသင်ယူခြင်းကိုလည်းကောင်း, အယုတ်ဆုံးအပိုင်းအခြားဖြင့် ထွန်ခြင်း, စိုက်ပျိုးခြင်း စသည်တို့ကိုစွဲမှီ၍ ထိုထိုအမှုကို ပြုလုပ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အထူးသည် ထိုထိုအရာ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာ အားထုတ်မှုကြောင့် ပြီးမြောက်ခြင်းအနက်သဘောအားဖြင့် ပြီးမြောက်သောတန်ခိုး (ဣဒ္ဓိ) မည်သည် ဟူ၍ လာရှိ၏။

ဤအရာ၌ အလိုရှိအပ် ယူအပ်သော ဣဒ္ဓိ

ဆယ်ပါးသောဣဒ္ဓိတို့တွင် “ပြီးမြောက်မှု (တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု)အမျိုးမျိုးအလိုငှာ” ဟူသော ဤပုဒ်၌ အလိုရှိအပ်သောဣဒ္ဓိမှာ အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ-အဓိဋ္ဌာန်ဖန်ဆင်းခြင်း တန်ခိုးသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော်လည်း အဘိညာနိသံသဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝါ-ဣဒ္ဓိဝိမဟု ဆိုအပ်သောဤအရာ၌ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိနှင့် မနောမယိဒ္ဓိတို့ကိုလည်း အလိုရှိအပ်သည်သာတည်း။

“ဣဒ္ဓိဝိဇာယ” အစရှိသော စကားရပ်အဖွင့် (နှာ-၁၀၉ ပါဠိတော်အဖွင့်အဆက်)

- ၁။ “ဣဒ္ဓိဝိဇာယ” ဟူသည် - ပြီးမြောက်မှု(တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု)အဖို့ အလိုငှာ၊
တစ်နည်း- ပြီးမြောက်မှု (တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု)အမျိုးမျိုးအလိုငှာ ဟု ဆိုလို၏။
- ၂။ “စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ = စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်၏, ရှေးရှုညွတ်စေ၏” ဟူသည် - တန်ခိုးရှင်ရဟန်း၏စိတ်သည် သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်ခြင်းစသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံ၍ စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အဘိညာဉ်၏အခြေခံဖြစ်လတ်သော် အမျိုးမျိုးအထွေထွေပြီးမြောက်မှု(တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု)ကို ရရန်အကျိုးငှာ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုပရိကံစိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်၏။ ကသိုဏ်းအာရုံမှ ဖွဲ့စည်း၍ အထွေထွေအမျိုးမျိုးပြီးမြောက်မှု(ဖန်ဆင်းမှု)သို့ ရှေးရှုစေလွှတ်၏ ဟု ဆိုလို၏။
- ၃။ “စိတ္တံ အဘိနိန္ဒာမေတိ = စိတ်ကို ရှေးရှုညွတ်စေ၏” ဟူသည် - ရအပ်လတ္တံ့သောပြီးမြောက်မှု(ဖန်ဆင်းမှု)သို့ ကိုင်းရှိုင်းသည်ကို ပြု၏ ဟု ဆိုလို၏။
- ၄။ “သော = ထို(ရဟန်း)သည်” ဟူသည် - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်ပြီးသော ထိုရဟန်းသည် ဟု ဆိုလို၏။
- ၅။ “အနေကဝိဟိတံ” ဟူသည် - များသောအဖို့ ရှိသော, များသောအပြား ရှိသော ဟု ဆိုလို၏။
- ၆။ “ဣဒ္ဓိဝိဇာ” ဟူသည် - ပြီးမြောက်မှုအဖို့ကို (ဝါ-ပြီးမြောက်မှုအမျိုးမျိုး-ဖန်ဆင်းမှုအမျိုးမျိုးကို) ဟု ဆိုလို၏။

- ၇။ “ပစ္စုနဘောတိ” ဟူသည် - မျက်မှောက်ခံစား၏၊ တွေ့၏၊ မျက်မှောက်ပြု၏ ရောက်၏ ဟု ဆိုလို၏။
- ၈။ “ဧကောပိဟုတ္တာ = တစ်ပါးတည်းလည်း ဖြစ်ပါလျက်” ဟူသည် - ဖန်ဆင်းခြင်းတန်ခိုးကို မပြုမီ ပကတိအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းလည်း ဖြစ်ပါလျက် ဟု ဆိုလို၏။
- ၉။ “ဗဟုဓာဟောတိ = အများဖြစ်၏” ဟူသည် - အများတို့၏အနီး၌ စကြိုသွားလို၍ သော်လည်းကောင်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုလို၍ သော်လည်းကောင်း၊ ပြဿနာကို မေးလို၍ သော်လည်းကောင်း တစ်ရာသော်လည်း ဖြစ်၏၊ တစ်ထောင်သော်လည်း ဖြစ်၏ ဟု ဆိုလို၏။

~ ~ ~ ~ ~

ဣန္ဒြိယတန်ခိုး ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်းတရားများ

ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ဣန္ဒြိယ)၏ -

- (က) ၄-ပါးသော ဖြစ်ရာအကြောင်းဘုံ၊
- (ခ) ၄-ပါးသော ပါဒအကြောင်း၊
- (ဂ) ၈-ပါး သော ပဒအသေးစိတ်အကြောင်း၊
- (ဃ) ၁၆-ပါးသော မူလအမြစ်အရင်းတို့ကို ပြည့်စုံစေ၍ ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်လျက် အရာအထောင်စသည်တို့ကို ဖန်ဆင်းခြင်းသည် ဖြစ်ပေသည်။

(က) ၄-ပါးသောဘုံ-အဆင့်

၄-ပါးသောဘုံ-အဆင့်တို့ဟူသည် ၄-ပါးသောဈာန်တို့ပင် ဖြစ်၏။

တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောတော်မူသော ဘုံလေးပါး

“ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ဣန္ဒြိယ)၏ ၄-ပါးသော ဘုံအဆင့်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း?

- ၁။ ပထမဈာန်သည် နီဝရဏကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝိဝေကဇာတိ မည်၏။
- ၂။ ဒုတိယဈာန်သည် ပီတိသုခဟူသော (ဝါ) ပီတိသုခကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခဘုံ မည်၏။
- ၃။ တတိယဈာန်သည် ဥပေက္ခာသုခဟူသော (ဝါ) ဥပေက္ခာသုခကြောင့်ဖြစ်သော ဥပေက္ခာသုခဘုံ မည်၏။
- ၄။ စတုတ္ထဈာန်သည် အဒုက္ခမသုခဟူသော (ဝါ) ဒုက္ခသုခမဟုတ်သည့် ဥပေက္ခာကြောင့်ဖြစ်သော အဒုက္ခမသုခဘုံ မည်၏။

ဤ ၄-ပါးတို့သည် ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ဣန္ဒြိယ)၏ ဘုံအဆင့်တို့ ပေတည်း။ ဤဘုံအဆင့်တို့သည် ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ဣန္ဒြိယ)အမျိုးမျိုးကို ရခြင်းငှာ၊ တန်ခိုး၏အကျိုးအမျိုးမျိုးကို ရခြင်းငှာ၊ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု၌ အလိုအတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းငှာ၊ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု၌ ရဲရင့်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏” ဟူသော ဤစကားကို မိန့်ဆိုအပ်ပေသည်။

သမ္ဘာရဘုံနှင့် ပကတိဘုံ

ဈာန်လေးပါးတို့တွင် -

ရှေးဈာန်သုံးပါးတို့သည် - တန်ခိုးရှင်သည် ပီတိ၏ပျံ့နှံ့ခြင်းဖြင့်၊ သုခ၏ပျံ့နှံ့ခြင်းဖြင့်၊ ဈာန်ချမ်းသာနှင့်ယှဉ်သည့် အမှတ်သညာသို့လည်းကောင်း၊ ပေါ့ပါးခြင်းနှင့်ယှဉ်သည့် အမှတ်သညာသို့လည်းကောင်း သက်ရောက်၍ ပေါ့ပါး နူးညံ့ အမှု၌ခံသော ကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု-တန်ခိုး(ဣန္ဒြိယ)သို့ ရောက်၏။ ထိုသို့ ရောက်ရသောကြောင့် ဤသို့သော ပရိယာယ်

အကြောင်းဖြင့် ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု-တန်ခိုး(ဣဒ္ဓိ)ကို ရခြင်းငှာ ဖြစ်သောကြောင့်
ပကတိဘုံ၏ အကြောင်းအဆောက်အအုံဖြစ်သော သမ္ဘာရတနံတို့ ဖြစ်၏။

စတုတ္ထဈာန်သည်ကား - ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု-တန်ခိုး(ဣဒ္ဓိ)ကို ရခြင်းငှာ အရင်းခံအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်
ပကတိဘုံ ဖြစ်၏။

(ခ) ပါဒလေးပါး

ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးတို့သည် လေးပါးသော (ပါဒ)အကြောင်းတို့ ဖြစ်၏။

သာဓက - “ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ဣဒ္ဓိ)၏ လေးပါးသောပါဒအကြောင်းတို့သည် အဘယ်သည်တို့
နည်း? ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ဆန္ဒလွန်ကဲသောသမာဓိ၊ ပြင်းစွာအားထုတ်မှုသင်္ခါရတို့နှင့် ပြည့်စုံသော
ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို ပွားစေ၏။ ဝီရိယလွန်ကဲသောသမာဓိ ။ ပ ။ စိတ်လွန်ကဲသောသမာဓိ ။ ပ ။ ဝီရိယ (ပညာ) သမာဓိ၊
ပြင်းစွာအားထုတ်မှု (ပဓာန)သင်္ခါရတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို ပွားစေ၏။ ဤလေးပါးတို့သည် ပြီးမြောက်မှု
ဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ဣဒ္ဓိ)၏ ပါဒအကြောင်းတို့ပေတည်း။ ဤပါဒအကြောင်းတို့သည် ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုးကို
ရခြင်းငှာ ။ ပ ။ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု၌ ရဲရင့်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏” ဟူသော ဤစကားကို ဆိုအပ်ပေသည်။

ပါဌ်အဖွင့်

ဆန္ဒသမာဓိ

ဆန္ဒလျှင်အကြောင်းရှိသော၊ သို့မဟုတ် ဆန္ဒလွန်ကဲသော သမာဓိသည် ဆန္ဒသမာဓိ မည်၏။

ဤအမည်သည် ပြုလိုခြင်းဟူသော(ကတ္တုကမ္ပတာ)ဆန္ဒကို အကြီးအမှူးပြု၍ ရသောသမာဓိ၏အမည် ဖြစ်၏။

ပဓာနသင်္ခါရ

ပြင်းစွာအားထုတ်မှုဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် ပဓာနသင်္ခါရ မည်၏။

ဤအမည်သည် ကိစ္စလေးပါးကို ပြီးစေသော သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လ၏အမည် ဖြစ်၏။

“ပြည့်စုံသော” ဟူသည် ဆန္ဒသမာဓိနှင့်လည်းကောင်း၊ ပဓာနသင်္ခါရတို့နှင့်လည်းကောင်း တကွဖြစ်သော ဟု ဆိုလို၏။

“ဣဒ္ဓိပါဒ်” မည်ပုံ

ဆန္ဒသမာဓိနှင့် ပဓာနသင်္ခါရတို့သည် ပြီးစီးမှု ပြီးမြောက်မှု အနက်သဘောကြောင့် ဣဒ္ဓိ မည်၏။ တစ်နည်း -
သတ္တဝါတို့၏ ကြီးပွားမြင့်မြတ်ကြောင်းတရားများ ဖြစ်သောကြောင့် ဣဒ္ဓိ မည်၏။

ဣဒ္ဓိမည်သော ယင်းသမာဓိ၊ ဝီရိယတို့နှင့် ယှဉ်သော အဘိညာဉ်စိတ်စေတသိက်အပေါင်းသည် ယင်းသမာဓိ၊
ဝီရိယတို့၏တည်ရာ အခြေခံအကြောင်းများ ဖြစ်သောကြောင့် ပါဒ မည်၏။

ထို့ကြောင့် ဆန္ဒသမာဓိနှင့် ပဓာနသင်္ခါရတို့၏တည်ရာ အခြေခံအကြောင်းများဖြစ်သော ယှဉ်ဖက်အဘိညာဉ်
စိတ်စေတသိက်အပေါင်းသည် ဣဒ္ဓိပါဒ် မည်၏။

ဝိဘင်းပါဠိ၌ ဟောတော်မူပုံမှာ -

“ဣဒ္ဓိပါဒ်ဟူသည် ထိုပြီးမြောက်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောသူ၏ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေတည်း။”

“ဣဒ္ဓိပါဒ်” မည်ပုံ တစ်နည်း

ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပါဒ မည်၏။ ပြီးမြောက်ခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းသည် (တစ်နည်း) ပြီးမြောက်
ခြင်း၏အကြောင်းသည် ဣဒ္ဓိပါဒ် မည်၏။ ဤဣဒ္ဓိပါဒ် ဟူသောအမည်သည် ဆန္ဒစသည်တို့၏ အမည်ပေတည်း။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ-

“ရဟန်းတို့ - ရဟန်းသည် ဆန္ဒကိုမှီ၍ သမာဓိကို အကယ်၍ ရငြားအံ့၊ စိတ်၏အာရုံ တစ်ခုတည်းရှိသည့် အဖြစ်(ဧကဂ္ဂတာ)ကို ရငြားအံ့၊ ဤသမာဓိကို ဆန္ဒသမာဓိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုရဟန်းသည် မဖြစ်သေးသော ယုတ်ညံ့သောအကုသိုလ်တရားတို့၏ မဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ အားထုတ်၏ ။ ပ ။ ဤပြင်းစွာအားထုတ်မှုတို့ကို ပဓာနသင်္ခါရတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဤဆန္ဒသည်လည်းကောင်း၊ ဤသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ ဤပဓာနသင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသဘောကို ဆန္ဒ(လွန်ကဲသော)သမာဓိ၊ ပြင်းစွာအားထုတ်မှုသင်္ခါရတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ကုဒ္ဓိပါဒ်ဟူ၍ ဆိုအပ်သည် ရဟန်းတို့” ဟူ၍ပင်တည်း။

(ကြွင်းသော ကုဒ္ဓိပါဒ်တို့၌လည်း အနက်ကို ဤအတူပင် သိအပ်၏။)

(ဂ) ပဒရူပပါး

ပဒရူပပါးမှာ ဆန္ဒ - သမာဓိ၊ ဝီရိယ - သမာဓိ၊ စိတ္တ - သမာဓိ၊ ဝိမံသ - သမာဓိတို့ ဖြစ်၏။

“ရဟန်းသည် ဆန္ဒကို မှီ၍ သမာဓိကို အကယ်၍ ရငြားအံ့၊ စိတ်၏ တစ်အာရုံတည်းရှိသည့်အဖြစ် ဧကဂ္ဂတာကို ရငြားအံ့၊ ဆန္ဒသည် သမာဓိ မဟုတ်၊ သမာဓိသည် ဆန္ဒ မဟုတ်၊ ဆန္ဒက တခြား၊ သမာဓိက တခြား ဖြစ်သည်။ ရဟန်းသည် ဝီရိယကို မှီ၍ ။ ပ ။ စိတ်ကို မှီ၍ ။ ပ ။ ဝိမံသခေါ် ပညာကို မှီ၍ သမာဓိကို အကယ်၍ ရငြားအံ့၊ စိတ်၏တစ်အာရုံတည်း ရှိသည့်အဖြစ် ဧကဂ္ဂတာကို ရငြားအံ့၊ ဝိမံသသည် သမာဓိ မဟုတ်၊ သမာဓိသည် ဝိမံသ မဟုတ်၊ ဝိမံသာက တခြား၊ သမာဓိက တခြား ဖြစ်သည်။ ဤရူပပါးတို့သည် ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ကုဒ္ဓိ)၏ အသေးစိတ်အကြောင်း(ပဒ)တို့ပေတည်း။ ဤအသေးစိတ်အကြောင်းတို့ သည် ပြီးမြောက်မှု ဖန်ဆင်းမှုတန်ခိုး(ကုဒ္ဓိ)ကို ရခြင်းငှာ ။ ပ ။ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု၌ ရဲရင့်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏” ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

ဆန္ဒစသည်တို့တွင် ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှုတန်ခိုး(ကုဒ္ဓိ)ကို ဖြစ်စေလိုခြင်းဟူသော ဆန္ဒသည် သမာဓိနှင့် တစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်မှသာလျှင် ပြီးမြောက်မှုဖန်ဆင်းမှု တန်ခိုး(ကုဒ္ဓိ)ကို ရခြင်းငှာ ဖြစ်ပေသည်။ ဝီရိယစသည်တို့သည်လည်း ထို့အတူပင်။

(ဃ) မူလအမြစ်အရင်း ၁၆-ပါး

- ၁။ မညွတ်ကျ မတွန့်ဆုတ်သောစိတ်သည် ပျင်းရိမှု ကောသဇ္ဇကြောင့် မတုန်လှုပ်၊ ထို့ကြောင့် အာနေဉ္စ - မတုန်လှုပ်သောသဘော မည်၏။
- ၂။ မတက်ကြွ မပျံ့လွင့်သောစိတ်သည် ပျံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စကြောင့် မတုန်လှုပ်၊ ထို့ကြောင့် အာနေဉ္စ မည်၏။
- ၃။ ကပ်ငြိသောအားဖြင့် မညွတ်သောစိတ်သည် တပ်မက်မှု ရာဂကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၄။ (မုန်းသဖြင့် မျက်နှာမလွှဲ) မဖဲခွာသောစိတ်သည် ပြစ်မှားမှု ဗျာပါဒကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၅။ ငါကောင်အနေဖြင့် မမှီသောစိတ်သည် အမြင်မှား ဒိဋ္ဌိကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၆။ နှစ်သက်တပ်စွဲလျက် မဖွဲ့အပ်သောစိတ်သည် နှစ်သက်တပ်စွဲမှု ဆန္ဒရာဂ ကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၇။ လိုချင်တပ်မက်မှု လွတ်မြောက်သောစိတ်သည် ကာမရာဂ ကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၈။ ကိလေသာနှင့်မယှဉ်သောစိတ်သည် ပူပန်ညစ်နွမ်းမှု ကိလေသာကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၉။ ကိလေသာအပိုင်းအခြားကင်းအောင် ပြုထားသောစိတ်သည် ကိလေသာဟူသောအပိုင်းအခြားကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၁၀။ ကိလေသာအဖော် မမှီးသဖြင့် တစ်ခုတည်းသဘော၌ တည်သောစိတ်သည် အထူးထူးသဘောရှိသော ကိလေသာကြောင့် မတုန်လှုပ်၊

- ၁၁။ သဒ္ဓါက ခိုးမြှောက်အပ်သောစိတ်သည် မယုံကြည်မှု အသဒ္ဓိယ ကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၁၂။ ဝီရိယက ခိုးမြှောက်အပ်သောစိတ်သည် ပျင်းရိမှုကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၁၃။ သတိက ခိုးမြှောက်အပ်သောစိတ်သည် မေ့လျော့ခြင်းကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၁၄။ သမာဓိက ခိုးမြှောက်အပ်သောစိတ်သည် ဖျံ့လွင့်မှုကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၁၅။ ပညာက ခိုးမြှောက်အပ်သောစိတ်သည် မသိမှု၊ သိမှားမှု အဝိဇ္ဇာ ကြောင့် မတုန်လှုပ်၊
- ၁၆။ ပညာအလင်းရောင်နှင့်တကွဖြစ်သော (ဝါ-ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာသိသော)စိတ်သည် အဝိဇ္ဇာအမှောင်ကြောင့် မတုန်လှုပ်၊ ထို့ကြောင့် အာနေဉ္စ မည်၏။

ဣဒ္ဓိ၏ ဘူမိ ပါဒ ပဒ တို့ကို တစ်ဖန်ထပ်၍ ဆိုခြင်း

ဣဒ္ဓိ၏ ဘူမိ ပါဒ ပဒ မူလတို့သည် (တစ်နည်း) စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် ပျင်းရိခြင်းကြောင့် မတုန်လှုပ်- အစရှိသော အာနေဉ္စအဖြစ်သည် ရှေ့ပြဆိုခဲ့သော “ဧဝံ သမာဟိတေ” စသော စိတ်အင်္ဂါရှစ်ပါးကို ပြဆိုသည့်အပိုင်း၌ ပါဝင်လေပြီ။ သို့သော်လည်း ပထမဈာန်စသည်တို့၏ ဘူမိ ပါဒ ပဒ မူလတို့ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ တစ်ဖန် ထပ်၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

တစ်နည်းရှင်းပြရလျှင် “ဧဝံ သမာဟိတေ” စသည်ဖြင့် ပြဆိုသော ရှေးနည်းသည် သုတ်ပါဠိတော်တို့၌ လာရှိသောနည်း ဖြစ်၏။ ဣဒ္ဓိ၏ ဘူမိ ပါဒ ပဒ မူလတို့ကို ပြသော ဤနည်းသည် ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်ပါဠိ၌ လာရှိသောနည်း ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ နှစ်ဌာနတို့၌ မတွေ့ဝေခြင်းအကျိုးငှာ ရည်ရွယ်၍လည်း တစ်ဖန်ထပ်၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

တန်ခိုးဣဒ္ဓိဖန်ဆင်းပုံ အစီအစဉ်

တန်ခိုးရှင်ရဟန်းသည် တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုဣဒ္ဓိ၏ ဘူမိ ပါဒ ပဒ မူလ ဖြစ်ကြသောတရားတို့ကို ပြည့်စုံစေပြီးလျှင် -

- ၁။ အဘိညာဉ်၏အခြေခံ ပါဒကဈာန်ကို ဝင်စား၍၊
- ၂။ ထိုဈာန်မှထ၍ အကယ်၍ တစ်ရာကို အလိုရှိငြားအံ့၊ “တစ်ရာ ဖြစ်လို၏၊ တစ်ရာ ဖြစ်လို၏” ဟု ကြိုတင်ပြုမှု ပရိကံကို ပြုရမည်။
- ၃။ တစ်ဖန် အဘိညာဉ်၏အခြေခံ ပါဒကဈာန်ကို ဝင်စား၍၊
- ၄။ ထိုမှ ထပြီးလျှင် “တစ်ရာဖြစ်စေ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်ရမည်။
အဓိဋ္ဌာန်ပြုသောစိတ်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်ပင်လျှင် တစ်ရာဖြစ်၏။ (တစ်ထောင်စသည်ကို အဓိဋ္ဌာန်ရာတို့၌လည်း ဤနည်းတူပင်။)

အကယ်၍ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မပြီးစီးမပြီးမြောက်သေးငြားအံ့၊ တစ်ဖန်ပရိကံကို ပြုပြီးလျှင် နှစ်ကြိမ်မြောက်လည်း အဘိညာဉ်၏အခြေခံ ပါဒကဈာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုဈာန်မှထ၍ အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၌ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် ဝင်စားခြင်းငှာ သင့်သည်ဟု မိန့်ဆိုထားပေသည်။

တန်ခိုးဣဒ္ဓိဖန်ဆင်းပုံ အစီအစဉ်၌ စိတ်တို့၏အာရုံများ

ထိုသို့ ပါဒကဈာန်ဝင်စားခြင်း စသည်ကို ပြရာ၌ -

- ၁။ ပါဒကဈာန်စိတ်သည် ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၏။
- ၂။ ပရိကံပြုသောစိတ်တို့သည် တစ်ရာ တစ်ထောင်ကို အာရုံပြုကုန်၏။ ထိုတစ်ရာတစ်ထောင်သော ကိုယ်တို့ကိုလည်း အဆင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်သာ အာရုံပြုကုန်၏။ ပညတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် အာရုံပြုသည် မဟုတ်။
- ၃။ အဓိဋ္ဌာန်စိတ်သည်လည်း ထို့အတူပင် တစ်ရာတစ်ထောင်ကို အာရုံပြု၏။

ထိုအဓိဋ္ဌာန်စိတ်သည် (ဈာန်သို့ ပထမအကြိမ်ရောက်သော) အပ္ပနာစိတ်ကဲ့သို့ ဂေါတြဘူမိတ၏ အခြားမဲ့၌ ရူပါဝစရတုတ္ထဈာန်နှင့် ယှဉ်လျက် တစ်ကြိမ်တည်းသာ ဖြစ်၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် တစ်ပါးတည်းက တစ်ရာကိုသော်လည်းကောင်း၊ တစ်ထောင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တစ်သိန်းကိုသော်လည်းကောင်း များစွာကို ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် များစွာဖြစ်စေဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏။ များစွာသောကိုယ်သည် ဖြစ်၏။ အရှင်စူဠပန်ကဲ့သို့ပင်တည်း” ဟု အကြင်စကားကို ဆိုထား၏။

ထိုစကား၌ -

“ဆင်ခြင်၏” ဟူသောစကားကို တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု မပြုမီ ကြိုတင်စီမံမှုပရိကံပြုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာ လျှင် ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏” ဟူသောစကားကို အဘိညာဉ်ဉာဏ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆိုအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် များစွာသောကိုယ်ကို ပရိကံစိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၏။ ထိုမှနောက် ပရိကံစိတ်တို့၏အဆုံး၌ အဘိညာဉ်၏ပါဒကအဖြစ်ဖြင့် ဈာန်ဝင်စား၏။ သမာပတ်မှ ထပြီးလျှင် တစ်ဖန် ‘များစွာသောကိုယ်ဖြစ်စေ’ ဟု ဆင်ခြင်၍ ထိုဆင်ခြင်မှုအာဝဇ္ဇန်းစိတ်မှ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော သုံးကြိမ်လေးကြိမ်သော ဖျော့စိတ်တို့၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော ပြီးစေသည်၏အစွမ်းဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ဟု အမည်ရသော တစ်ခုတည်း(တစ်ကြိမ်တည်း)သော အဘိညာဉ်ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏ - ဟူ၍ ပဋိသန္တိဒါမဂ်စကား၌ အနက်ကို မှတ်အပ်ပေသည်။

“အရှင်စူဠပန်ကဲ့သို့ပင်” ဟူသောစကားကိုမူ များစွာသောကိုယ်ဖြစ်ခြင်း၏ ကိုယ်တွေ့သက်သေကို ပြခြင်းငှာ ဆိုအပ်ပေသည်။

အရှင်စူဠပန်မထေရ်ဝိက္ခု

ညီနောင် ၂ ဦးတို့သည် မိခင်သည် ခရီးသွားနေစဉ် လမ်း၌ ဖွားမြင်ကြသောကြောင့် ပဉ္စက(လမ်း)ဟူသော အမည်ကို ရကုန်၏။ ယင်းတို့တွင် အကြီးသည် မဟာပဉ္စက မဟာပန် မည်၏။ ထိုမဟာပန်သည် ရှင်ရဟန်းပြု၍ ပဋိသန္တိဒါဉာဏ်တို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လျက် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေသည်။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် ညီစူဠပဉ္စက စူဠပန်ကို ရှင်ပြုပေးပြီးလျှင်-

“ပဒုမံ ယထာ ကောကနဒံ သုဂန္ဓံ၊ ပါတော သိယာ ဖုလ္လမဝိတဂန္ဓံ။

အဘီရသံ ပဿ ဝိရောစမာနံ၊ တပန္နမာဒိစ္စမိပန္တလိက္ခေ။”

“ကောကနဒံ - ကောကနဒ မည်သော၊ ပဒုမံ - ပဒုမ္မာကြာသည်၊ သုဂန္ဓံယထာ - မွေးကြိုင်သောအနံ့ရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပါတော - နံနက်စောစောနေထွက်ချိန်၌၊ ဖုလ္လံ - ပွင့်လျက်၊ အဝိတဂန္ဓံ - မကင်းမပြယ်သေးသောအနံ့ ရှိသည်၊ သိယာယထာ - ဖြစ်ရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သုဂန္ဓံ - သီလရနံ့ စသည်တို့ဖြင့် မွေးကြိုင်သောအနံ့ ရှိတော်မူသော၊ ဖုလ္လံ - အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့ဖြင့် ပွင့်လျက် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော၊ အဝိတဂန္ဓံ - မကင်းမပြယ်သော သီလစသောအနံ့ ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပဿ - ဖူးမြင်ပါလော့။”

“အဘီရသံ - ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည် ရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ ဝိရောစမာနံ - တင့်တယ်သပ္ပာယ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပဿ - ဖူးမြင်ပါလော့၊ အန္တလိက္ခေ - ကောင်းကင်၌၊ အာဒိစ္စံ ဣဝ - ထွန်းလင်းတောက်ပနေသော နေမင်းကြီးကဲ့သို့၊ တပန္နံ - ဉာဏ်တော်အရောင်တို့ဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပဿ - ဖူးမြင်ပါလော့” ဟူသော ဤဝါထာကို သင်ပေးလေသည်။

စူဠပန်သည် ထိုဝါထာကို လေးလတို့ဖြင့် ကျေပွန်စေရန် မစွမ်းနိုင်ဘဲ ရှိလေသည်။ ထိုအခါ မဟာပန်မထေရ်က စူဠပန်ကို “သင်သည် သာသနာတော်၌ မကျွတ်ထိုက်သော အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုကာ ကျောင်းတော်မှ နှင်ထုတ်လိုက်၏။

ထိုစဉ်ကာလ၌ မဟာပန်မထေရ်သည် ဆွမ်းညွှန်းသမ္မုတိပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် သမားတော် ဇီဝကသည် မဟာပန်မထေရ်ထံ ချဉ်းကပ်၍ “နက်ဖြန်ခါ အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ ရဟန်းငါးရာတို့ကို ပင့်ဆောင်ခဲ့၍ အကျွန်ုပ်တို့၏အိမ်၌ ဆွမ်းကိုခံယူ ဘုဉ်းပေးတော်မူကြပါ” ဟု လျှောက်၏။ မဟာပန်မထေရ်ကလည်း “စူဠပန်ကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသောရဟန်းတို့အတွက် လက်ခံပါသည်” ဆို၍ လက်ခံလိုက်၏။

စူဠပန်သည် တံခါးမုခ်၌ ရပ်တည်လျက် ငိုနေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်တော်မူသဖြင့် စူဠပန် အနီးသို့ ကြွတော်မူ၍ “အဘယ့်ကြောင့် ငိုနေသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၏။ စူဠပန်သည် ထိုအကြောင်းအရာကို လျှောက်ကြား၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်မှုကိုပြုရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ငါ၏သာသနာတော် ၌ မကျွတ်ထိုက်သော အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်မည်သည် မဖြစ်ပေ။ (စူဠပန်)ရဟန်း မစိုးရိမ်လင့်” ဟု အားပေးကာ စူဠပန်ကို လက်မောင်း၌ စွဲကိုင်တော်မူ၍ ကျောင်းတော်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် တန်ခိုးဖြင့် ပုဆိုးကြမ်းပိုင်းကို ဖန်ဆင်း၍ ပေးတော်မူ၏။ “ရှေ့ ရဟန်း၊ ဤအဝတ်ပိုင်းကို ဆုပ်နယ်လျက် - ရဇော ဟရဏံ၊ ရဇော ဟရဏံ (ချေးကို ဆောင်ယူတတ်သည့် အဝတ်၊ ချေးကို ဆောင်ယူတတ်သည့်အဝတ်) ဟု အဖန်တလဲလဲ ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုနေလော့” ဟု ညွှန်ကြားတော်မူ၏။

စူဠပန်က ထိုညွှန်ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း ပြုနေစဉ် ထိုအဝတ်ပိုင်းသည် မည်းညစ်သောအဆင်း ရှိသွားလေသည်။ ထိုအခါ စူဠပန်သည် “အဝတ်ကတော့ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်ပေ၏။ ဤအဝတ်၌ အပြစ်မရှိပေ။ စင်စစ် မှာမူ ဤအပြစ်သည် ခန္ဓာကိုယ်၏သာလျှင် အပြစ်ပေတည်း” ဟု အမှတ်သညာကို ရပြီးလျှင် ငါးပါးသောခန္ဓာတို့၌ ဉာဏ်ကို ချသွင်း၍ ဝိပဿနာကို ပွားစေလျက် အနုလုံဂေါတြဘူဉာဏ်အနီးသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရောင်ခြည်တော်လွှတ်ခြင်းနှင့်တကွ အောက်ပါဂါထာတို့ကို ဟောတော်မူလေသည်။

“ရာဂေါ ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊
ရာဂဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ။
ဧတံ ရဇံ ဝိပုဇဟိတွာ ပဏ္ဍိတာ၊
ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။”

“ရာဂေါ - တပ်စွဲမှုရာဂသည်၊ ရဇော - ချေးညှော်အညစ်အကြေးပေတည်း၊ ရေဏု - မြူမှုန်ကို၊ န စ ပန ဝုစ္စတိ - ကြေးညှော်အညစ်အကြေးဟု မဆိုအပ်၊ ရဇောတိ ဧတံ - ကြေးညှော်အညစ်အကြေးဟူသော အမည်သည်၊ ရာဂဿ - တပ်စွဲမှုရာဂ၏၊ အဓိဝစနံ - အမည်ပေတည်း။ ပဏ္ဍိတာ - ပညာရှိတို့သည်၊ ဧတံ ရဇံ - တပ်စွဲမှုရာဂ ဟူသော ဤအညစ်အကြေးကို၊ ဝိပုဇဟိတွာ - ပယ်စွန့်ကုန်၍၊ တေ - ထိုပညာရှိတို့သည်၊ ဝိဂတရဇဿ - ကိလေသာမြူအညစ်အကြေးကင်းသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏၊ သာသနေ - သာသနာတော်၌၊ ဝိဟရန္တိ - နေကြပေကုန်၏။”

“ဒေါသော ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊
ဒေါသဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ။
ဧတံ ရဇံ ဝိပုဇဟိတွာ ပဏ္ဍိတာ၊
ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။”

“ဒေါသော - စိတ်ဆိုးပြစ်မှားမှု ဒေါသသည်၊ ရဇော - ကြေးညှော်အညစ်အကြေးပေတည်း၊ ရေဏု - မြူမှုန်ကို၊ န စ ပန ဝုစ္စတိ - ကြေးညှော် အညစ်အကြေးဟု မဆိုအပ်၊ ရဇောတိ ဧတံ - ကြေးညှော်အညစ်အကြေးဟူသော ဤအမည်သည်၊ ဒေါသဿ စိတ်ဆိုးပြစ်မှားမှုဒေါသ၏၊ အဓိဝစနံ အမည်ပေတည်း။ ပဏ္ဍိတာ - ပညာရှိတို့သည်၊ ဧတံ ရဇံ - စိတ်ဆိုးပြစ်မှားမှုဒေါသဟူသော ဤအညစ်အကြေးကို၊ ဝိပုဇဟိတွာ - ပယ်စွန့်ကုန်၍၊ တေ - ထိုပညာရှိ တို့သည်၊ ဝိဂတရဇဿ - ကိလေသာမြူအညစ်အကြေးကင်းသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏၊ သာသနေ - သာသနာတော်၌၊ ဝိဟရန္တိ - နေကြပေကုန်၏။”

“မောဟော ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတိ၊
မောဟဿေတံ အဓိဝစနံ ရဇောတိ။
ဧတံ ရဇံ ဝိပုဇဟိတွာ ပဏ္ဍိတာ၊
ဝိဟရန္တိ တေ ဝိဂတရဇဿ သာသနေ။”

“မောဟော - အမှန်ကိုမသိမှု သိမှားမှုမောဟသည်။ ရဇော - ကြွေးညှော်အညစ်အကြေးပေတည်း။ ရေကု - မြူမှုန်ကို၊ န စ ပန ဝုစ္စတိ - ကြွေးညှော်အညစ်အကြေးဟု မဆိုအပ်။ ရဇောတိ ဧတံ - ကြွေးညှော်အညစ်အကြေး ဟူသော ဤအမည်သည်။ မောဟဿ- အမှန်ကိုမသိမှု သိမှားမှုမောဟ၏။ အဓိဝစနံ - အမည်ပေတည်း။ ပဏ္ဍိတာ - ပညာရှိတို့သည်။ ဧတံ ရဇံ - အမှန်ကိုမသိမှု သိမှားမှုမောဟဟူသော ဤအညစ်အကြေးကို၊ ဝိပုဇဟိတွာ - ပယ် စွန့်ကုန်၍၊ တေ - ထိုပညာရှိတို့သည်။ ဝိဂတရဇဿ - ကိလေသာမြူအညစ်အကြေးကင်းသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏။ သာသနေ - သာသနာတော်၌၊ ဝိဟရန္တိ - နေကြပေကုန်၏။”

အရှင်စူဠပန်မှာ ဂါထာသုံးပုဒ်အဆုံး၌ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ အဘိညာဉ် ၆-ပါး အခြံအရံရှိကုန်သော ၉-ပါး သော လောကုတ္တရာတရားတို့ကို လက်ထဲ ရောက်လာကြသကဲ့သို့ ရရှိတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုတိယနေ့၌ သမားတော်ဇီဝကအိမ်သို့ ရဟန်းအပေါင်း သံဃာတော်များနှင့်တကွ ကြွ တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်သောအလှူရေကို ပေးလှူသွန်ချပြီးသည့်အဆုံး၌ ယာဂုကို ကပ်လှူလတ်သော် လက် ဖြင့် သပိတ်ကို ပိတ်ထားတော်မူ၏။ “အဘယံကြောင့်ပါနည်း” ဟု ဇီဝကက မေးလျှောက်၏။ “ကျောင်း၌ ရဟန်း တစ်ပါး ရှိသေးသည်” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ဇီဝကသည် ယောက်ျားတစ်ယောက်ကို “သွားချေ၊ ကျောင်း၌ကျန်နေသော ထိုအရှင်ကို ပင့်ဆောင်၍ အမြန်ပြန်လာခဲ့လော့” ဟု စေလွှတ်လိုက်၏။

ကျောင်းတော်မှ မြတ်စွာဘုရား ထွက်ခွာတော်မူပြီးသောအခါကပင် အရှင်စူဠပန္နကသည် မွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်းသော သရက်ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်၌ မိမိကိုယ်ကို အပါးတစ်ထောင်ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးကြွရန်ကာလကို ပြောကြားသည်တိုင်အောင် နေတော်မူလေသည်။

ထိုအခါ စေလွှတ်လိုက်သောယောက်ျားသည် သွား၍ သင်္ကန်းရောင်တို့ဖြင့် တစ်စပ်တည်း တစ်ထိန်ထိန် တောက်ပြောင်နေသော ကျောင်းတိုက်အာရာမကို တွေ့မြင်ရသောကြောင့် ပြန်လာခဲ့၍ “ကျောင်းတိုက်အာရာမ သည် ရဟန်းတို့ဖြင့် ပြည့်နေပါသည် အရှင်ဘုရား၊ အဘယ်ရဟန်းသည် ပင့်ရမည့်ထိုရဟန်းဖြစ်ကြောင်း ဘုရား တပည့်တော်မသိပါ” ဟု လျှောက်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “သွားချေ၊ ရှေးဦးစွာမြင်တွေ့ရသောရဟန်းကို သင်္ကန်းစွန်း၌ စွဲ၍ ‘မြတ်စွာဘုရား က အရှင်ဘုရားကို ခေါ်တော်မူသည်’ ဟု ပြောဆို၍ ပင့်ဆောင်ခဲ့” ဟု ထိုယောက်ျားကို မိန့်တော်မူလိုက်၏။ ထို ယောက်ျားသည် ကျောင်းတိုက်အာရာမသို့ သွား၍ အရှင်စူဠပန်မထေရ်၏ သင်္ကန်းစွန်း၌ပင် စွဲကိုင်လိုက်၏။ ထို အခိုက်၌ပင်လျှင် နိမ္မိတရဟန်းအားလုံးတို့သည် ကွယ်ပျောက်သွားကြလေသည်။

အရှင်စူဠပန်မထေရ်သည် “သင် သွားပေတော့” ဟု ထိုယောက်ျားကို လွှတ်လိုက်ပြီးလျှင် မျက်နှာသစ်ခြင်း အစ ရှိသော ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်းကိစ္စကို ပြုပြီးနောက် ထိုယောက်ျားမရောက်မီ ရှေးဦးစွာကြွရောက်၍ မိမိအတွက် ကျ ရောက်သောနေရာ၌ ထိုင်နေလေ၏။

ဤအကြောင်းအရာကို ရည်၍ “အရှင်စူဠပန်ကဲ့သို့ပင်” ဟု မိန့်ဆိုအပ်ပေသည်။

အထူးမသတ်မှတ်ဘဲ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု

ထိုသို့ ဖန်ဆင်းရာ၌ အထူးမသတ်မှတ်ဘဲ ဖန်ဆင်းလျှင် များစွာသောနိမ္မိတရုပ်ပွားတို့သည် ဖန်ဆင်းသူ တန်ခိုးရှင်နှင့် တူကြသည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုင်ခြင်းရပ်ခြင်းစသည်တို့တွင် ဖြစ်စေ၊ ပြောဆိုခြင်း ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း စသည်တို့တွင်ဖြစ်စေ တန်ခိုးရှင်ပြုတိုင်း၊ ပြုတိုင်းသောအမှုကိုသာလျှင် ပြုကုန်၏။

အထူးသတ်မှတ်၍ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု

အကယ်၍ အထူးထူးသော အခြင်းအရာရှိအောင် ပြုလိုငြားအံ့၊ အချို့က ပထမအရွယ် ရှိကြဟန်၊ အချို့က အလယ်ပိုင်းအရွယ် ရှိကြဟန်၊ အချို့က နောက်ပိုင်းအရွယ် ရှိကြဟန်၊ အချို့က ရှည်သောဆံပင် ရှိကြဟန်၊ အချို့က ထက်ဝက်ခေါင်းတုံးရိတ်ထားကြဟန်၊ အချို့က လုံးဝခေါင်းတုံးရိတ်ထားကြဟန်၊ အချို့က ဆံပင်အဖြူ အမည်းရော လျက် ရှိကြဟန်၊ အချို့က ထက်ဝက်နီသောသင်္ကန်း ရှိကြဟန်၊ အချို့က ဝါဖျော့သောသင်္ကန်းရှိဟန်၊ အချို့က ပုဒ်၏

အစွမ်းဖြင့် ပြတ်သားစွာရွတ်ခြင်း၊ အချို့က တရားဟောခြင်း၊ အချို့က သာယာသောအသံဖြင့် ရွတ်ခြင်း၊ အချို့က ပြဿနာကို မေးခြင်း၊ ဖြေခြင်း၊ အချို့က ဆိုးရေကျံခြင်း၊ သင်္ကန်းချုပ်ခြင်း၊ ဖွပ်လျှော်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုနေကြဟန် စသည်ဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား ရှိနေကြဟန် ပြုလိုခြင်းအံ့ -

ထိုသို့ပြုလိုသော တန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဇာတ်မှ ထ၍ ဤမျှသောရဟန်းတို့သည် ပထမအရွယ်ရှိသည်ဖြစ်ကြစေ - ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ပရိကံကို ပြုပြီးလျှင် တစ်ဖန်ဝင်စားပြီးနောက် ထိုပါဒကဇာတ်မှ ထ၍ အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ အဓိဋ္ဌာန်စိတ်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အလိုရှိအပ်သော နိမိတရဟန်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

အများဖြစ်ပါလျက် တစ်ပါးတည်း ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းမှု

အများလည်း ဖြစ်ပါလျက် တစ်ပါးတည်း ဖြစ်၏ - ဤသို့အစရှိသော ဖန်ဆင်းမှုတို့၌လည်း ဤဆိုခဲ့သောနည်း အတူပင်တည်း။ ဤဆိုလတ္တံ့သည်မှာ အထူးပေတည်း။

တန်ခိုးရှင်ရဟန်းသည် အများဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းထားပြီးမှ တစ်ဖန် “တစ်ပါးတည်းသာဖြစ်လျက် စင်္ကြံသွား အံ့၊ ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုအံ့၊ ပြဿနာကို မေးအံ့” ဟု ကြံ၍သော်လည်းကောင်း၊ “ဤကျောင်းတိုက်သည် နည်းသော ရဟန်း ရှိ၏။ အကယ်၍ အချို့သောသူတို့ လာကြပါမူ ဤမျှလောက်များကုန်သော ဤအဆင်းတူရဟန်းတို့သည် အဘယ်က ရောက်လာကြအံ့နည်း၊ စင်စစ်အားဖြင့် ဤအရာသည် ကျောင်းရှိမထေရ်၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ပင် ဖြစ် မည်ဟု ငါ့ကို တန်ခိုးရှင်မှန်း သိသွားကြလိမ့်မည်” ဟု အလိုနည်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း အဓိဋ္ဌာန်ပြုထား သောအချိန်မကုန်မီ အကြား၌ပင်လျှင် “တစ်ပါးတည်း ဖြစ်လိုသည်” ဟု အလိုရှိသောရဟန်းသည် ပါဒကဇာတ်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုဇာတ်မှ ထ၍ “တစ်ပါးတည်း ဖြစ်လို၏” (ဖြစ်ပါစေ)ဟု ပရိကံပြုပြီးလျှင် တစ်ဖန်ပါဒကဇာတ်ကို ဝင်စား၍ ထိုဇာတ်မှ ထ၍ “တစ်ပါးတည်း ဖြစ်ပါစေ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ အဓိဋ္ဌာန်စိတ်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်ပင် တစ်ပါး တည်း ဖြစ်၏။ ဤသို့ မပြုမူပါမူကား ပိုင်းခြားထားသည့်ကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အလိုလိုပင် တစ်ပါးတည်း ဖြစ်၏။

အာဝိဘာဝ တိရောဘာဝတန်ခိုး

အာဝိဘာဝံ ဟူသည် - ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကို ပြု၏။

တိရောဘာဝံ ဟူသည် - အခြားတစ်ဖက်၌ ဖြစ်ခြင်း (ကွယ်ခြင်း)ကို ပြု၏ ဟု ဆိုလို၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်၌ ဟောတော်မူပုံ

“အာဝိဘာဝံ ဟူသည် တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် မဆီးတားအပ်သည်၊ မဖဲ့ကွယ်အပ်သည်၊ ပွင့်လင်းသည်၊ ထင်ရှား သည် ဖြစ်၏။ တိရောဘာဝံ ဟူသည် တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် ဆီးတားအပ်သည်၊ ဖဲ့ကွယ်အပ်သည်၊ ပိတ်အပ်သည်၊ မှောက်အပ်သည် ဖြစ်၏” ဟု ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။

အာဝိဘာဝတန်ခိုး ဝန်ဆင်းပုံ

တန်ခိုးရှင်သည် ထင်ရှားဖြစ်အောင်ပြုလိုလျှင် (အာဝိဘာဝတန်ခိုးကို ဖန်ဆင်းလိုလျှင်) အမိုက်မှောင်ကို အရောင်အလင်းဖြစ်အောင် ပြု၏။ ဖဲ့ကွယ်နေသည်ကို ဟင်းလင်းပွင့်အောင် ပြု၏။ မထင်ပေါ်သည်ကို ထင်ပေါ် အောင် ပြု၏။

တန်ခိုးရှင်သည် ဖဲ့ကွယ်နေသောသူကို တွေ့မြင်ရအောင်၊ အဝေး၌တည်သောသူကို တွေ့မြင်ရအောင် မိမိ ကိုယ်ကိုဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးကိုဖြစ်စေ ပြုလိုလျှင် -

- နှေးဦးစွာ ပါဒကဇာတ်ဝင်စား၍၊

- ထိုပါဒကဏ္ဍာန်မှထ၍ “ဤအမိုက်မှောင်သည် အလင်းရှိသည် ဖြစ်စေ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “ဤဖုံးကွယ်နေသောအရာသည် ဟင်းလင်းပွင့်စေ” ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ “ဤမထင်ပေါ်သောအရာသည် ထင်ပေါ်စေ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း ဆင်ခြင်လျက် ပရိတ်ကို ပြုပြီးလျှင်၊
- တစ်ဖန် ပါဒကဏ္ဍာန် ဝင်စား၊
- ထိုဏ္ဍာန်မှ ထ၍ အဓိဋ္ဌာန်၏။
အဓိဋ္ဌာန်စိတ်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အဓိဋ္ဌာန်သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်၏။ အဝေး၌ တည်ကြသော်လည်း တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိကို မြင်ကုန်၏။ မိမိကိုယ်တိုင်ကလည်း မြင်လိုလျှင် မြင်ပေ၏။

(၁) မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အာဝိဘာဝတန်ခိုး

မြတ်စွာဘုရားသည် အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး၏ သမီးဖြစ်သူ စူဠသုဘဒ္ဒါက ပင့်လျှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဝိသကြိုနတ်ဖန်ဆင်းအပ်သော ငါးရာသောပြာသာဒ်ဆောင်ယာဉ်ယုံကျောင်းတို့ဖြင့် သာဝတ္ထိမြို့မှ ခုနစ်ယူဇနာဝေးကွာသော သာကေတမြို့သို့ ကြွတော်မူသောအခါ သာကေတမြို့နေလူတို့က သာဝတ္ထိမြို့နေလူတို့ကို မြင်အောင်၊ သာဝတ္ထိမြို့နေလူတို့ကလည်း သာကေတမြို့နေလူတို့ကို မြင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူလေသည်။ သာကေတမြို့အလယ်၌ သက်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် မြေကြီးကို နှစ်ဖြာခွဲ၍ အဝီစိတိုင်အောင် မြင်စေတော်မူ၏။ ကောင်းကင်ကိုလည်း နှစ်ဖြာခွဲစေ၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင် မြင်စေတော်မူ၏။

- - - - -

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အာဝိဘာဝတန်ခိုး နောက်တစ်မျိုး

မြတ်စွာဘုရားသည် ရေမီးအစုံအစုံ ဖန်ဆင်းပြသော ယမိုက်ပြာဋိဟာကို ပြုတော်မူ၍ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သောသတ္တဝါတို့ကို ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်စေတော်မူပြီးလျှင် “ရှေးအတိတ်က ဗုဒ္ဓမြတ်စွာတို့သည် ယမိုက်ပြာဋိဟာ ပြုတော်မူပြီးနောက် အဘယ်သို့ ကြွတော်မူကုန်သနည်း” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူကြကြောင်း မြင်တော်မူလေသည်။

ထိုသို့ မြင်တော်မူသောအခါ တစ်ဖက်သောခြေတော်ဖြင့် မြေပြင်ပေါ်၌ နင်းတော်မူလျက် ဒုတိယခြေတော်ကို ယုဂန္ဓိရံတောင်ထက်၌ တည်စေပြီးလျှင် ရှေးခြေတော်ကို မြှောက်ချီတော်မူကာ မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်ကို နင်းတော်မူ၍ ထိုမြင်းမိုရ်တောင်ထိပ် တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် ပဏ္ဍုကမ္မလာကျောက်ဖျာထက်၌ ဝါကပ်တော်မူပြီးလျှင် တစ်သောင်းသော စကြဝဠာတိုက်တို့မှ လာရောက်စုဝေးလျက်ရှိသော နတ်တို့အား အဘိဓမ္မာဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ နံနက်ဆွမ်းခံကြွချီနိဗ္ဗာန် နိဗ္ဗိတဘုရားရှင်ပွားတော်ကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၏။ ထိုနိဗ္ဗိတဘုရားက အစဉ်ရောက်ရာမှစ၍ အဘိဓမ္မာတရားကို ဆက်လက်ဟောကြားတော်မူလေသည်။

သက်တော်ထင်ရှားရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤမြေပြင်ဟိမဝန္တာအရပ်သို့ ဆင်းသက်တော်မူခဲ့ပြီးလျှင် နာဂလတာခေါ် နဂါးနွယ်ဒန်ပူကို သုံးဆောင်တော်မူ၍ အနဝတတ်အိုင်၌ မျက်နှာသစ်တော်မူပြီးလျှင် ဥတ္တရကုရအရပ်တို့၌ (ဝါ) မြောက်ကျွန်း၌ ဆွမ်းကို ခံယူတော်မူ၍ အနဝတတ်အိုင်အနီး၌ ဘုဉ်းပေးတော်မူလေသည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ထိုအရပ်သို့ ကြွသွား၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးကန်တော့၏။ မြတ်စွာဘုရားက “ယနေ ဤမျှသောတရားကို ဟောခဲ့ပြီ” ဟု အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်အား နည်းပေးတော်မူ၏။ ဤနည်းဖြင့် သုံးလတို့ပတ်လုံး အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို မပြတ်မစဲ ဟောတော်မူ၏။ ထိုတရားတော်ကို နာကြားကြ၍ ကုဋေရုဏ်ဆယ်သော နတ်ဗြဟ္မာတို့အား သစ္စာလေးပါးတရားကို သိခြင်းဖြစ်လေသည်။

ယမိုက်ပြာဋိဟာပြပွဲ၌ လာရောက်စုဝေးလျက်ရှိသော အချင်းတစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာရှိ လူထုပရိသတ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ပြီးမှသာလျှင် သူတို့၏နေရပ်သို့ သွားကြမည်ဟု ရည်ရွယ်ကာ သစ်တပ်ဖွဲ့၍ တည်နေလေသည်။ ထိုလူထုပရိသတ်ကို အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးကြီး၏ညီ စူဠအနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးကသာလျှင် အလုံးစုံသော ပစ္စည်းဖြင့် လုပ်ကျွေး၏။ စုဝေးလျက်ရှိကြသော လူတို့သည် “မြတ်စွာဘုရား ဘယ်အရပ်မှာနည်း” ဟု သိရန်အကျိုးငှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်ကို မေးလျှောက်တောင်းပန်ကုန်၏။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် အလင်းကို ပွားစေ၍

ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်လတ်သော် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဝါကပ်လျက်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကို မြင်တော်မူ၍ ပြောကြားတော်မူ၏။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ဖန်ဆင်းသည့် ထင်ရှားဖြစ်သောတန်ခိုးပြာဋိဟာ

ထိုလူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးကန်တော့ရန် မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို တောင်းပန်ကြ၏။ မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် ပရိသတ်အလယ်၌ပင်လျှင် မဟာပထဝီမြေကြီး၌ ငုတ်လျှိုး၍ မြင်းမိုရ်တောင်ကို ဖောက်ထွင်းပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ခြေတော်ရင်း၌ မြတ်စွာဘုရား၏ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုးလျက်သာလျှင် ပေါ်ထွက်၍ “ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းနေလူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုး၍ ဖူးမြော်ကြပြီးမှသာလျှင် သူတို့နေရပ်သို့ သွားကြမည်ဟု ဆိုကြပါသည် အရှင်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားက “မောဂ္ဂလာန်၊ သင်၏နောင်တော် တရားစစ်သူကြီးသာရိပုတ္တရာသည် ယခုအဘယ်မှာ နေသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၏။ “သင်္ကသုဗျူဟာ နေပါသည် အရှင်ဘုရား” ဟု လျှောက်၏။ “မောဂ္ဂလာန် ငါ့ကို ဖူးမြော်လိုသောသူတို့သည် နက်ဖြန်ခါ သင်္ကသုဗျူဟာ သွားကြစေ၊ နက်ဖြန် သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့ ဥပုသ်နေ့၌ သင်္ကသုဗျူဟာ ငါဆင်းသက်ကြွလာမည်” ဟု မိန့်တော်မူလိုက်၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား” ဟု လျှောက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးကန်တော့ပြီးလျှင် လာသောလမ်းဖြင့်ပင် သက်ဆင်းခဲ့၍ လူတို့၏အထံသို့ ရောက်လေ၏။ သွားစဉ်ပြန်လာစဉ်ကာလ၌လည်း သူ့ကို လူတို့မြင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုလေသည်။

(ဤသည်ကား ဤအရာ၌ ရှေးဦးစွာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ဖန်ဆင်းသည့် ထင်ရှားဖြစ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာပေတည်း။)

ထိုအရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်သည် ယခုဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပြန်လာခဲ့ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားမိန့်တော်မူလိုက်သော အကြောင်းကို ပြောကြား၍ “ဝေးလှသည်ဟု မအောက်မေ့ကြဘဲ နံနက်စာစားပြီးကြမှသာလျှင် ထွက်ကြကုန်” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သိကြားမင်းအား “သိကြားမင်း နက်ဖြန် လူ့လောကသို့ ကြွမည်” ဟု ပြောကြားတော်မူ၏။ သိကြားနတ်မင်းသည် “အမောင်ဝိသင်္ကြံ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် နက်ဖြန်ခါ လူ့လောကသို့ ကြွတော်မူလို၏။ ရွှေစောင်းတန်းတစ်ခု၊ ငွေစောင်းတန်းတစ်ခု၊ ပတ္တမြားစောင်းတန်းတစ်ခုအားဖြင့် သုံးသွယ်သောစောင်းတန်းတို့ကို ဖန်ဆင်းလော့” ဟု ဝိသင်္ကြံနတ်သားကို အမိန့်ပေး၏။ ဝိသင်္ကြံနတ်သားကလည်း အမိန့်အတိုင်း ဖန်ဆင်း၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ လောကဝိဝရဏတန်ခိုး

မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုတိယနေ့မှာ မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်၌ ရပ်တော်မူလျက် အရှေ့လောကဓာတ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူ၏။ တစ်ထောင်မက များစွာသောစကြဝဠာတို့သည် ဟင်းလင်းပွင့်ကုန်လျက် တစ်ပြင်တည်းကဲ့သို့ ထင်ပေါ်ကုန်၏။ အရှေ့အရပ်ဖြင့် ဟင်းလင်းထင်ရှားသကဲ့သို့ပင်၊ ဤအတူ အနောက်အရပ်၊ မြောက်အရပ်၊ တောင်အရပ်ဖြင့်လည်း အလုံးစုံကို ဟင်းလင်းပွင့်လျက် မြင်ရလေသည်။ အောက်ဘက်၌လည်း အဝီစိတိုင်းအောင် အထက်ဘက်၌လည်း အကနိဋ္ဌဘုံတိုင်အောင် မြင်ရလေသည်။

ထိုနေ့၌ တစ်သိန်းမက များစွာသော စကြဝဠာလောကနှင့် သတ္တဝါအပေါင်းလောကကို ထင်ရှားပေါ်စေသော လောကဝိဝရဏမည်သော တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း ဖြစ်ခဲ့သည် ဆို၏။ လူတို့သည်လည်း နတ်တို့ကို မြင်ကုန်၏။ နတ်တို့သည်လည်း လူတို့ကို မြင်ကုန်၏။ ထိုသို့မြင်ရာ၌ လူတို့က အထက်သို့ မော်ကြည့်ရသည် မဟုတ်ကုန်၊ နတ်တို့ကလည်း အောက်သို့ ငုံ့ကြည့်ရသည် မဟုတ်ကုန်၊ နတ်လူအားလုံးတို့သည် မိမိတို့၏ ရှေ့မျက်မှောက်၌သာလျှင် အချင်းချင်းကို မြင်ကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ပတ္တမြားဖြင့်ပြီးသော အလယ်စောင်းတန်းလှေကားဖြင့် ဆင်းသက်တော်မူ၏။ ၆-မျိုးသော ကာမာဝစရနတ်တို့သည် လက်ဝဲဘက် ရွှေစောင်းတန်းလှေကားဖြင့် ဆင်းသက်ကုန်၏။ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာတို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟာဗြဟ္မာကြီးသည်လည်းကောင်း လက်ယာဘက် ငွေစောင်းတန်းလှေကားဖြင့် ဆင်းသက်ကုန်၏။ သိကြားနတ်မင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူလာခဲ့၏။ မဟာဗြဟ္မာကြီးသည် သုံးယူဇနာရှိသော ထီးဖြူတော်ကို မိုးလျက်၊ သုယာမနတ်မင်းသည် သားမြီးယပ်ကို ကိုင်လျက်၊ ပဉ္စသီခမည်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သားသည်

ဥသျှစ်သီးမှည့်ကဲ့သို့ ဝါဖျော့ဖျော့အဆင်းရှိ၍ ဗေလုဝပဏ္ဏာမည်သော သုံးဂါဝုတ်ခန့်ရှိ စောင်းကို ကိုင်လျက် မြတ်စွာ ဘုရားအား ပူဇော်ရင်း ဆင်းသက်၏။ ထိုနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်၍ ဘုရားဖြစ်ရန် လိုချင်တောင့်တခြင်းကို မဖြစ် စေဘဲ တည်သောသတ္တဝါမည်သည် မရှိပေ။

ဤသည်ကား ဤအရာ၌ မြတ်စွာဘုရားဖန်ဆင်းသော ထင်ရှားဖြစ်သည့် တန်ခိုးပြာဋိဟာပေတည်း။

- - - - -

(၂) ဓမ္မဒိန္နမထေရ်၏ လောကဝိဝရဏတန်ခိုး

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ တလင်္ဂရကျောင်းနေ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်သည် တိဿမဟာဝိဟာရဝယ် စေတီယင်ပြင်၌ ထိုင်ပြီး လျှင် “သုံးပါးသောအကျင့်တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် အပဏ္ဏကပဋိပဒါမည်သော ကိန်းသေအကျင့်ကို ကျင့်သည် မည်ပေ၏” အစချီသော အပဏ္ဏကသုတ်ကို ဟောနေစဉ် ယပ်ကို အောက်ဘက်သို့ ရှေးရှုပြုလိုက်၏။ အဝီစိ တိုင်အောင် တစ်ပြင်တည်း ဟင်းလင်းပွင့်လေသည်။ ထို့နောက် ယပ်ကို အထက်ဘက်သို့ ရှေးရှုပြုလိုက်ပြန်၏။ ဗြဟ္မာ့ ပြည်တိုင်အောင် တစ်ပြင်တည်း ဟင်းလင်းပွင့်လေသည်။ ဓမ္မဒိန္နမထေရ်သည် ငရဲဘေးဖြင့် ခြိမ်းခြောက်၍လည်းကောင်း၊ နတ်ပြည်ချမ်းသာဖြင့် ဖြားယောင်း၍လည်းကောင်း တရားကို ဟောတော်မူလေသည်။ အချို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြလေ သည်။ အချို့ သကဒါဂါမ် အနာဂါမ် ရဟန္တာ ဖြစ်ကြလေသည်။

~ ~ ~ ~ ~

တိရောဘာဝတန်ခိုး

ကွယ်ခြင်းကို ပြုလိုလျှင် အလင်းရောင်ကို အမှိုက်မှောင် ပြု၏။ အဖုံးအကွယ် မရှိသည်ကို ဖုံးကွယ်အောင် ပြု၏။ ထင်ပေါ်သည်ကို မထင်ပေါ်အောင် ပြု၏။

အဘယ်သို့နည်းဟူမူ - တန်ခိုးရှင်သည် အဖုံးအကွယ်မရှိသောသူကိုသော်လည်း၊ အနီး၌တည်နေသောသူကို သော်လည်း မမြင်ရအောင် မိမိကိုယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးကိုသော်လည်းကောင်း ပြုလိုလျှင် ပါဒကဗျာန် မှထ၍ “ဤအရောင်အလင်းရှိရာဌာနသည် အမှိုက်တိုက်ဖြစ်စေ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “ဤအဖုံးအကွယ် မရှိ သောအရာသည် ဖုံးကွယ်အပ်သည်ဖြစ်စေ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “ဤထင်ပေါ်နေသောအရာသည် မထင်ပေါ် သည်ဖြစ်စေ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း ဆင်ခြင်၍ ပရိတ်ကိုပြုပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အဓိဋ္ဌာန်၏။ အဓိဋ္ဌာန်သောစိတ်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်ပင်လျှင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုအပ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်၏။ အနီး၌ တည်ကုန်သော်လည်း သူ တစ်ပါးတို့သည် မိမိကို မမြင်ကုန်၊ မမြင်လိုသောတန်ခိုးရှင်သည် သူတစ်ပါးတို့ကို မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မမြင်တော့ပေ။

(၁) မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တိရောဘာဝတန်ခိုး

မြတ်စွာဘုရားသည် အနီး၌ ထိုင်နေလျက်ပင်ရှိသော ယသအမျိုးသားကို သူ၏ဖခင် မမြင်အောင် ပြုတော်မူ လေသည်။ ထို့အတူပင် ယူဇနာ ၁၂၀-အရပ်တိုင်အောင် မဟာကပ္ပိနမင်းအား ကြိုဆိုခြင်းကို ပြုတော်မူ၍ ထိုမင်းကို အနာဂါမိဖိုလ်၌၊ ထိုမင်း၏အမတ်တစ်ထောင်ကိုလည်း သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေပြီးလျှင် ထိုမင်း၏လာခဲ့ရာလမ်း အတိုင်း လိုက်လာသော မိန်းမတစ်ထောင်အခြံအရံရှိသော အနောဇာဒေဝီမိဖုရားသည် လာ၍ အနီး၌ ထိုင်နေ သော်လည်း အခြွေအရံပရိသတ်နှင့်တကွ မင်းကို မမြင်အောင် ပြုတော်မူ၍ “မဟာကပ္ပိနမင်းကို တွေ့မြင်ပါသလော အရှင်ဘုရား” ဟု အနောဇာဒေဝီက မေးလျှောက်သောအခါ “အသို့နည်း အနောဇာ၊ သင့်မှာ မင်းကိုရှာခြင်းက ကောင်းမြတ်သလော၊ သို့မဟုတ် မိမိကိုယ်ကိုရှာခြင်းက ကောင်းမြတ်သလော” ဟု မေးတော်မူ၏။ “မိမိကိုယ်ကို ရှာ ခြင်းက ကောင်းမြတ်ပါသည်အရှင်ဘုရား” ဟု ဖြေကြားလျှောက်ထားပြီးလျှင် ရိုသေစွာထိုင်နေသော အနောဇာဒေဝီ အား အခြံအရံမိန်းမတစ်ထောင်နှင့်တကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တည်အောင် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ အမတ်တို့ သည် အနာဂါမိဖိုလ်၌ မဟာကပ္ပိနမင်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေ၏။

(၂) မဟိန္ဒမထေရ်၏ တိရောဘာဝတန်ခိုး

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရောက်သောနေ့၌ မိမိနှင့်အတူလာကြသော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း မမြင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုသော မဟိန္ဒမထေရ်သည်လည်း မမြင်အောင်ဖန်ဆင်းသော ဤတန်ခိုးကို ပြုဖူးသည်သာတည်း။

အာဝိဘာဝ တိရောဘာဝတန်ခိုး တစ်ခုည်းပြဆိုချက်

တန်ခိုးရှင်ထင်ရှားသော ပြာဋိဟာအလုံးစုံသည် အာဝိဘာဝ မည်၏၊
တန်ခိုးရှင်မထင်ရှားသော ပြာဋိဟာသည် တိရောဘာဝ မည်၏။ ထိုတွင် -

တန်ခိုးရှင်ထင်ရှားသောပြာဋိဟာ၌ -

ပြီးမြောက်မှုတန်ခိုးလည်း ထင်ရှား၏၊ တန်ခိုးရှင်လည်း ထင်ရှား၏။

ယင်းတန်ခိုးပြာဋိဟာကို ယမိုက်ပြာဋိဟာဖြင့် သိစေအပ်၏။

ထိုယမိုက်ပြာဋိဟာ၌ “ဤလောက၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝကတို့နှင့် မသက်ဆိုင်သော ယမိုက်ပြာဋိဟာကို ပြု၏၊ အထက်ပိုင်းကိုယ်တော်မှ မီးလျှံအစုသည် ဖြစ်၏၊ အောက်ပိုင်းကိုယ်တော်မှ ရေအယဉ်သည် ဖြစ်၏” ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှစ်ပါးလုံး ထင်ရှားခဲ့လေ၏။

တန်ခိုးရှင်မထင်ရှားသော ပြာဋိဟာ၌ -

ပြီးမြောက်မှုတန်ခိုးသည်သာလျှင် ထင်ရှား၏၊ တန်ခိုးရှင်သည် မထင်ရှားပေ။

ယင်းတန်ခိုးပြာဋိဟာကို မဟကသုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မနိမန္တနသုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း သိအပ်စေ၏။

ထိုသုတ်တို့၌ အရှင်မဟက၏လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏လည်းကောင်း ဖန်ဆင်း၍ ပြီးမြောက်သည့် တန်ခိုးသာ ထင်ရှား၏၊ တန်ခိုးရှင်သည် မထင်ရှားပေ။

(၁) အရှင်မဟက၏ တိရောဘာဝတန်ခိုး

သင့်လျော်သောအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးလျှင် စိတ္တသူကြွယ်သည် အရှင်မဟကကို “တောင်းပန်ပါသည်အရှင်ဘုရား၊ အရှင်သည် အကျွန်ုပ်အား လူသာမန်တို့၏တရားထက် လွန်မြတ်သောတန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူပါ” ဟု လျှောက်၏။ “ဒါယကာသို့ဖြစ်လျှင် ကျောင်းဦးဆင်ဝင်၌ အပေါ်ရုံအဝတ်ကို ခင်း၍ မြက်အစုကို ဖြန့်ကြဲထားပါလော့” ဟု ဆို၏။ “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား” ဟု အရှင်မဟကအား ဝန်ခံပြောကြားပြီးလျှင် စိတ္တသူကြွယ်သည် ကျောင်းဦးဆင်ဝင်၌ အပေါ်ရုံအဝတ်ကို ခင်း၍ မြက်အစုကို ဖြန့်ကြဲထားလေ၏။ ထိုအခါ၌ အရှင်မဟကသည် ကျောင်းထဲသို့ ဝင်ပြီးလျှင် တိရောဘာဝသဘောရှိသော တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုကို ပြုလေသည်။ ယင်းသို့သော တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုကြောင့် မီးတောက် မီးလျှံသည် သံကောက်ပေါက်(သော့ပေါက်)ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တံခါးရွက်တို့၏အကြားဖြင့်လည်းကောင်း ထွက်၍ မြက်တို့ကို လောင်လေ၏။ အပေါ်ရုံအဝတ်ကိုကား မလောင်ပေ။

ဤ၌ တန်ခိုးဖန်ဆင်းသော အရှင်မဟကကို စိတ္တသူကြွယ် မမြင်ရပေ။

(၂) မြတ်စွာဘုရား၏ တိရောဘာဝတန်ခိုး

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရဟန်းတို့ - ထိုအခါ၌ ငါသည် ထိုသို့သဘောရှိသော တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်းကို ပြုခဲ့ပေသည်။ ဤမျှဖြင့် ဗကဗြဟ္မာသည်လည်းကောင်း၊ ဗကဗြဟ္မာ၏ ပရိသတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာပါရိသဇ္ဇာဗြဟ္မာတို့သည်လည်းကောင်း ငါ၏အသံကိုလည်း ကြားကုန်လတ္တံ့၊ ငါ့ကိုလည်း မမြင်ကုန်လတ္တံ့ဟု ရည်ရွယ်ကာ ကိုယ်ရောင်ဖျောက်လျက် -

“ဘဝေ ဝါဟံ ဘယံ ဒိသ္မာ၊ ဘဝဉ္စ ဝိဘဝေသိနံ။

ဘဝံ နာဘိဝဒီ ကိဉ္စိ၊ နန္ဒိဉ္စ န ဥပါဒိယိ။”

“မာရိသာ - ငါ့ကိုတွေ့မြင်ရန် ရှာကြနေကြသော ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၊ အဟံ - ငါသည်၊ ဘဝေ - ဘဝသံသရာ ထဲ၌၊ ဘယံ - အိုခြင်းနာခြင်းသေခြင်း အစရှိသောဘေးကို၊ ဒိသ္မာ ဧဝ - မြင်သောကြောင့်သာလျှင်၊ ဝိဘဝေသိနံ - ဘဝကင်းရာကို ရှာနေကြသောသူတို့၏၊ ဘဝဉ္စ - တွယ်တာမှု မကင်းသေးသောကြောင့် အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်နေရခြင်း ကိုလည်း၊ ဒိသ္မာ ဧဝ - မြင်သောကြောင့်သာလျှင်၊ ကိဉ္စိ ဘဝံ - တစ်စုံတစ်ခုသောဘဝကိုမျှ၊ န အဘိဝဒီ - မချီးမွမ်း သတည်း၊ နန္ဒိဉ္စ - ဘဝ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့သောတဏှာကိုလည်း၊ န ဥပါဒိယိ - ဆွဲကိုင်ထားဘဲ ပြတ်စဲစွန့်လွှတ် လိုက်ပေသတည်း” ဟူသော - ဤဂါထာကို ရွတ်ဆိုဟောကြားခဲ့ပြီ။

ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အသံတော်ကိုသာ ကြားရ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မမြင်ရပေ။

“တိရောကုဋ္ဌံ တိရောပါကာရံ” စသော စကားရပ်၌ -

- “တိရောကုဋ္ဌံ” ဟူသည် နံရံ၏တစ်ဖက်သို့၊ နံရံ၏ ထိုဘက်အဖို့သို့- ဟု ဆိုလို၏။
- “တိရောပါ ကာရံ” = တံတိုင်း၏တစ်ဖက်သို့၊ “တိရောပဗ္ဗတံ” = တောင်၏တစ်ဖက်သို့ ဟု ဆိုလို၏။
- အထူးမှာ “ကုဋ္ဌံ”သည် အိမ်နံရံ၏အမည်၊ “ပါကာရံ”သည် အိမ် ကျောင်းတိုက် ရွာစသည်တို့၏ အရံအတား တံတိုင်း၊ “ပဗ္ဗတံ”သည် မြေမှုန့်တောင်၊ ကျောက်တောင် ဖြစ်သည်။
- “အသဇ္ဇမာနော” ဟူသည် မငြိ မထိ မတိုက်မှု၍ ဟု ဆိုလို၏။
- “သေယျထာပိ အာကာသေ” ဟူသည် ကောင်းကင်၌ကဲ့သို့ ဟု ဆိုလို၏။

ကောင်းကင်၌ ခရီးသွားဝံ့

ကောင်းကင်၌ ခရီးသွားလိုသောတန်ခိုးရှင်သည် အာကာသကသိုဏ်းစွာန်ကိုဝင်စား၍ ထိုမှထပြီးလျှင် နံရံကို သော်လည်းကောင်း၊ တံတိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ မြင်းမိုရ်တောင် စကြဝဠာတောင်စသော တစ်ပါးပါးသောတောင် ကိုသော်လည်းကောင်း “အပေါက်အခေါင်း အာကာသဖြစ်စေ” ဟု ဆင်ခြင်လျက် ပရိကံပြုပြီးလျှင် “အပေါက်အခေါင်း အာကာသဖြစ်စေ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ ထိုအရပ်၌ အာကာသသာ ဖြစ်၏။ အောက်သို့ ဆင်းလိုသူအတွက်၊ အထက် သို့ တက်လိုသူအတွက် ထိုနံရံတံတိုင်းတောင်သည် အခေါင်းရှိသည် ဖြစ်လေ၏။ ထုတ်ချွင်းပေါက်သွားလိုသူအတွက် အပေါက်ရှိသည် ဖြစ်လေ၏။ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် အခေါင်းအပေါက်ရှိနေသော ထိုနံရံ တံတိုင်းတောင်၌ မငြိ မထိဘဲ သွားနိုင်ပေ၏။

တိပိဋကစူဠာဘယမထေရ်၏ အဆို

ဤအရာ၌ တိပိဋကစူဠာဘယမထေရ်က မိန့်ဆိုသည်မှာ “ငါ့ရှင်တို့ - အာကာသဖန်ဆင်းရန် အာကာသ ကသိုဏ်းကို ဝင်စားခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း၊ ဆင်၊ မြင်း၊ စသည်တို့ကို ဖန်ဆင်းလိုလျှင် ဆင်ကသိုဏ်း မြင်းကသိုဏ်းစသည်တို့ကို ဝင်စားရသလော၊ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသောကသိုဏ်း၌ ပရိကံကိုပြု၍ ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့၌ ဝသီဘော်မြောက်ခြင်းသည်သာလျှင် ပမာဏ မဟုတ်ပါလော၊ ထို့ကြောင့် အကြင်အကြင်အရာကို အလိုရှိ၏၊ ထိုထိုအရာပင် ဖြစ်သည်” ဟု မိန့်ဆို၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က “အရှင်ဘုရား၊ ပါဠိ၌ အာကာသဖန်ဆင်းရာဝယ် အာကာသကသိုဏ်းသည်သာလျှင် ရှိ သည်၊ ထို့ကြောင့် အာကာသဖန်ဆင်းရာ၌ ဤအာကာသကသိုဏ်းဝင်စားခြင်းကို မချွတ်ဧကန် ဆိုအပ် ဆိုသင့်ပါ သည်” ဟု ပြန်လည်လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပါဠိတော်

“ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် အာကာသကသိုဏ်းကို နိုင်နင်းစွာရသူ ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် နံရံတစ်ဖက် တံတိုင်း တစ်ဖက် တောင်တစ်ဖက်ကို ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် “အာကာသဖြစ်စေ” ဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏။ အာကာသ သည် ဖြစ်၏။ နံရံတစ်ဖက် တံတိုင်းတစ်ဖက် တောင်တစ်ဖက်သို့ မငြိမထိမူ၍ သွား၏။ ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့် တန်ခိုး မရှိသောလူတို့သည် တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် မပိတ်မဆီးတားအပ်သော အကာအရံ မရှိသောအရပ်၌ မငြိမထိကုန်ဘဲ သွား ကြကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ရောက်သော တန်ခိုးရှင်သည် နံရံတစ်ဖက် တံတိုင်းတစ်ဖက် တောင်တစ်ဖက်သို့ မငြိ မထိမူ၍ သွား၏။ ကောင်းကင်၌ သွားသကဲ့သို့ပင်တည်း” ဤသည်ကား ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပါဠိ ဖြစ်သည်။

စောဒနာသွင်း၍ ရှင်းပြချက်

မေး ။ ။ ထိုရဟန်းသည် အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ သွားနေစဉ် လမ်းခုလတ်အကြား၌ တောင်သော်လည်းကောင်း၊ သစ်ပင် သော်လည်းကောင်း အကယ်၍ ပေါက်လာငြားအံ့၊ တစ်ဖန်ဝင်စား၍ အဓိဋ္ဌာန်ပြုအပ်ပါသလော?

ဖြေ ။ ။ တစ်ဖန်အဓိဋ္ဌာန်ပြုခြင်း၌ အပြစ်မရှိပေ။ တစ်ဖန်ဝင်စား၍ အဓိဋ္ဌာန်ပြုခြင်းသည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာထံ၌ နိဿရည်းယူသည်နှင့် တူပေ၏။

သို့သော်လည်း တန်ခိုးရှင်ရဟန်းက “အာကာသဖြစ်စေ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဟင်းလင်း အာကာသ ဖြစ်နေသည်သာတည်း။ ရှေးအဓိဋ္ဌာန်၏အစွမ်းဖြင့်ပင်လျှင် တန်ခိုးရှင်ရဟန်းမှာ “အကြား၌ ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော တောင်သော်လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်သော်လည်းကောင်း ပေါက်လာလိမ့်မည်” ဟူသော ဤအရာသည် မဖြစ်နိုင်ပေ။

အခြားတန်ခိုးရှင်က ဖန်ဆင်းလျှင်မူကား ပထမဖန်ဆင်းမှုက အားကြီး၏။ ထို့ကြောင့် နောက်ဖန်ဆင်းသူ၏ တောင် သစ်ပင်စသည်သည် ပထမဖန်ဆင်းထားသော ထိုအာကာသ၏ အထက်သို့ဖြစ်စေ၊ အောက်သို့ဖြစ်စေ ရောက် သွားလေရာ၏။

“ပထဝိယာပိ ဥမ္မဇ္ဇ နိမုဇ္ဇံ” ဟူသော စကားရပ်၌ -

ဥမ္မဇ္ဇ ဟူသည် - ပေါ်တက်ခြင်းကို ဆိုသည်။

နိမုဇ္ဇံ ဟူသည် - ငုပ်ခြင်းကို ဆိုသည်။

မြေကြီးထဲ၌ ပေါ်ခြင်း ငုပ်ခြင်းကို ပြုပုံ

မြေကြီးထဲ၌ ပေါ်ခြင်း ငုပ်ခြင်းကို ပြုလိုသော တန်ခိုးရှင်သည် အာပေါကသိုဏ်းကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုမှ ထ၍ “ဤမျှသောအရပ်၌ မြေသည် ရေဖြစ်စေ” ဟု ပိုင်းခြားလျက် ပရိကံပြုပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် အဓိဋ္ဌာန်အပ် ၏။ အဓိဋ္ဌာန်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပိုင်းခြားထားသမျှအရပ်၌ မြေသည် ရေအတိသာလျှင် ဖြစ်၏။ တန်ခိုးရှင်သည် ထို ရေ၌ ငုပ်ခြင်း ပေါ်ခြင်းကို ပြု၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် အာပေါကသိုဏ်းသမာပတ်ကို နိုင်နင်းစွာရသူ ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် မြေကို ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ရေဖြစ်စေဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏။ ရေဖြစ်၏။ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် ရေဖြစ်နေသော မြေထဲ၌ ငုပ်ခြင်း ပေါ်ခြင်းကို ပြု၏။ တန်ခိုးမရှိသော ပကတိလူတို့သည် ရေထဲ၌ ငုပ်ခြင်းပေါ်ခြင်းကို ပြုကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ရောက်သော ထိုတန်ခိုးရှင်သည် ရေဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းထားသော မြေထဲ၌ ငုပ်ခြင်းပေါ်ခြင်းကို ပြု၏။ ရေထဲ၌ ငုပ်ခြင်း ပေါ်ခြင်းကို ပြုသကဲ့သို့ပင်တည်း။”

ဖန်ဆင်းထားသော မြေ၌ အမှုမျိုးစုံ ပြုနိုင်ပုံ

ရေအဖြစ် ဖန်ဆင်းထားသောမြေ၌ ငုပ်ခြင်း ပေါ်ခြင်းမျှကိုသာ သက်သက်ပြုသည် မဟုတ်သေး၊ ရေချိုးခြင်း သောက်ခြင်း မျက်နှာသစ်ခြင်း သင်္ကန်းသပိတ်စသောဘဏ္ဍာကို လျှော်ခြင်း ဆေးခြင်း စသည်တို့တွင် အလိုရှိရာရာ အမှုကိုလည်း ပြု၏။

သက်သက် ရေသာလျှင် ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ ထောပတ် ဆီ ပျား တင်လဲ စသည်တို့တွင်လည်း ထိုထို အလိုရှိရာကို ဤမည်ဤမည်သော ဝတ္ထုသည် ဤမျှလောက်ဖြစ်စေဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ပရိကံပြု၍ အဓိဋ္ဌာန်သော တန်ခိုးရှင်အား အဓိဋ္ဌာန်အပ်သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်၏။

မြေကြီးကို ကော်ခပ်၍ အိုး၌တည်သည်ကို ပြုသောသူအား ထောပတ်သည် အိုးထဲ၌လည်း ထောပတ်ပင် ဖြစ်နေ၏။ ဆီစသည်တို့သည်လည်း ဆီစသည်တို့ပင် ဖြစ်နေကုန်၏။ ရေသည် ရေပင် ဖြစ်နေ၏။

တန်ခိုးရှင်သည် (မြေကို ဖန်ဆင်းထားသည့်) ထိုရေ၌ စိုစွတ်စေလိုမှသာလျှင် စိုစွတ်၏။ မစိုစွတ်စေလိုပါမူ မစိုစွတ်၊ ထိုမြေသည် ထိုဖန်ဆင်းသူအားသာလျှင် ရေဖြစ်သည်။ အခြားသူများမှာ မြေသာလျှင် ဖြစ်၏။

(ရေဖန်ဆင်းထားသော) ထိုမြေ၌ လူတို့သည် ခြေလျင်လည်း သွားကုန်၏။ ယာဉ်စသည်တို့ဖြင့်လည်း သွားကုန်၏။ ထွန်ယက်မှု စသည်တို့ကိုလည်း ပြုကုန်သည်သာလျှင်တည်း။

အကယ်၍ တန်ခိုးရှင်သည် အခြားသူတို့အားလည်း ရေဖြစ်စေရန် အလိုရှိငြားအံ့၊ အလိုရှိသည့်အတိုင်း ဖြစ်သည်သာတည်း။

ပိုင်းခြားထားသောကာလကို လွန်သောအခါ၌မူ အိုး၊ တစ်ဘက်ဆည်ကန် စသည်တို့၌ မူလက ရေမှတစ်ပါး ကြွင်းသော ပိုင်းခြားဖန်ဆင်းထားသည့် ရေအရပ်ဌာနသည် မြေသာလျှင် ပြန်ဖြစ်လေသည်။

“ဥဒကေပိ အဘိဇ္ဇမာနေ” ဟူသောစကားရပ်၌ -

နင်းလျှင် နစ်ကျသောရေကို **ဘိဇ္ဇမာန** = ကွဲသောရေ ကျွံသောရေ ဟု ဆိုအပ်၏။
မကွဲသော မကျွံသောရေကို **အဘိဇ္ဇမာန** ဆိုအပ်၏။

ရေပြင်ပေါ်၌ လျှောက်သွားပုံ

မကွဲမကျွံကျသောရေ၌ သွားလိုသော တန်ခိုးရှင်သည် ပထဝီကသိုဏ်းကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုမှထ၍ “ဤမျှ သောအရပ်၌ ရေသည် မြေဖြစ်စေ” ဟု ပိုင်းခြားပြီးလျှင် ပရိကံပြု၍ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ အဓိဋ္ဌာန်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပိုင်းခြားထားသမျှအရပ်၌ ရေသည် မြေအတိသာ ဖြစ်၏။ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် ရေကို ဖန်ဆင်းထားသော ထိုမြေပေါ်၌ သွား၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် ပထဝီကသိုဏ်းသမာပတ်ကို နိုင်နင်းစွာရသူ ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် ရေကို ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မြေဖြစ်စေဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏။ မြေဖြစ်၏။ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် မကွဲမကျွံသော (မြေဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းထားသည့်) ရေ၌ သွား၏။ တန်ခိုးမရှိသော ပကတိလူတို့သည် မကွဲမကျွံသောမြေပြင်၌ သွားကြသကဲ့သို့ ဤ အတူပင် သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ ရောက်သော ထိုတန်ခိုးရှင်သည် မကွဲမကျွံသောရေ၌ သွား၏။ မြေပြင်၌ သွားသကဲ့သို့ပင်တည်း။”

ဖန်ဆင်းထားသော ရေပြင်၌ အလိုရှိသလို ဆောင်ရွက်နိုင်ပုံ

ဖန်ဆင်းထားသော ရေပြင်၌ သက်သက်သွားရုံသာ မဟုတ်သေး၊ အလိုရှိရာရာ ဣရိယာပုထ်ကိုလည်း ပြု၏။ မြေဖြစ်အောင်သာ သက်သက်ပြုသည် မဟုတ်သေး၊ ပတ္တမြား ရွှေတောင် သစ်ပင် စသည်တို့တွင် အလိုရှိရာကိုလည်း ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် ဆင်ခြင်၍ အဓိဋ္ဌာန်၏။ အဓိဋ္ဌာန်အပ်သည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်၏။

ထိုရေသည် ထိုဖန်ဆင်းသူအားသာ မြေဖြစ်သည်။ အခြားလူများမှာ ရေသာလျှင် ဖြစ်နေသည်။ ငါးလိပ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ရေကူးစသောသတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း ထိုရေထဲ၌ အလိုရှိတိုင်း သွားလာကျက်စားနေကုန်၏။ အကယ်၍ ဤတန်ခိုးရှင်သည် အခြားလူတို့အားလည်း ထိုရေကို မြေဖြစ်အောင် ပြုလိုငြားအံ့၊ ပြုနိုင်သည်သာလျှင် တည်း၊ ပိုင်းခြားထားသောကာလကို လွန်သောအခါ၌မူ ရေသည်သာလျှင် ပြန်ဖြစ်လေသည်။

- ပဏ္ဍိတကော ဟုရာ၌ တင်ပျဉ်ခွေ(ထိုင်ခြင်း)ဖြင့် ထိုင်လျက် သွား၏ - ဟု ဆိုလို၏။
- ပက္ခိသကုဏော ဟုရာ၌ အတောင်တို့နှင့်ယှဉ်သော ငှက်သည် - ဟု ဆိုလို၏။

ကောင်းကင်၌ ခရီးသွားပုံ

ကောင်းကင်၌ ခရီးသွားခြင်းကို ပြုလိုသော တန်ခိုးရှင်သည် ပထဝီကသိုဏ်းဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုမှထ၍ ထိုင်လျက် သွားလိုလျှင် တင်ပျဉ်ခွေပမာဏရှိသော အရပ်ကို ပိုင်းခြား၍ ပရိတ်ပြုပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။

အကယ်၍ လဲလျောင်းလျက် သွားလိုပါမူ ညောင်စောင်းပမာဏရှိသောအရပ်ကို၊ အကယ်၍ ခြေလျင်သွားလိုပါမူ လမ်းပမာဏရှိသောအရပ်ကို ဤသို့အားဖြင့် သင့်လျော်သောအရပ်ကို ပိုင်းခြားပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် မြေဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ အဓိဋ္ဌာန်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် မြေသားအတိသာလျှင် ဖြစ်၏။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ ‘အတောင်ရှိသောငှက်ကဲ့သို့ ကောင်းကင်၌လည်း တင်ပျဉ်ခွေဖြင့် သွား၏’ ဟုရာ၌ အကျယ်ကား - ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် ပထဝီကသိုဏ်းသမာပတ်ကို နိုင်နင်းစွာရသူ ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် ကောင်းကင်ကို ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မြေဖြစ်စေဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏။ မြေဖြစ်၏။ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် အထက်ကောင်းကင်၌ စကြိုလည်း သွား၏။ ရပ်လည်း ရပ်နေ၏။ ထိုင်လည်း ထိုင်နေ၏။ လျောင်းခြင်းကိုလည်း ပြု၏။ တန်ခိုးမရှိသော ပကတိလူတို့သည် ပကတိမြေပေါ်၌ သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း လျောင်းခြင်းကို ပြုကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ရောက်သော ထိုတန်ခိုးရှင်သည် အထက်ကောင်းကင်၌ စကြိုလည်း သွား၏ ။ ပ ။ လျောင်းခြင်းကိုလည်း ပြု၏”။

ကောင်းကင်၌ သွားလိုသော ရဟန်းသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကို ရသင့်ပုံ

ကောင်းကင်၌သွားလိုသော ရဟန်းသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကို ရသည်လည်း ဖြစ်သင့်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် - အကြား၌ ဥတုကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော တောင် သစ်ပင်စသည်တို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်ငြားအံ့၊ နဂါးဂဠုန်စသည်တို့ကလည်း မနာလို၍ ဖန်ဆင်းကုန်ငြားအံ့၊ ထိုအန္တရာယ်တို့ကို မြင်ရန် လိုသောကြောင့်ပင်။

ထိုတောင်သစ်ပင် စသည်တို့ကိုမြင်လျှင် အဘယ်သို့ ပြုအပ်သနည်းဟူမူ - ပါဒကဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုမှထ၍ “အာကာသဖြစ်စေ” ဟု ပရိတ်ပြုပြီး အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။

❖ တိပိဋက စူဠာဘယမထေရ်ကမူ “ငါ့ရှင်တို့ သမာပတ်ကို တစ်ဖန်ဝင်စားခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း၊ ထိုတန်ခိုးရှင်၏ တန်ခိုးပြာဋိဟာအစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောစိတ်သည် တည်ကြည်နေသည်သာ မဟုတ်ပါလော၊ ထို

တန်ခိုးပြာဋိဟာ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့် အကြင်အကြင်အရာကို အာကာသဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်လျှင် ထိုထိုအရာသည် အာကာသအတိသာလျှင် ဖြစ်သည်” ဟု ဆို၏။

ထိုသို့ပင် ဆိုခြားသော်လည်း တိရောကုဋ္ဌပြာဋိဟာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ပြန်လည်လျှောက်ထားကုန်၏။

ကောင်းကင်၌ သွားလိုသော ရဟန်းသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကို ရသင့်ပုံ တစ်နည်းအကြောင်းပြချက်

သင့်သောအရပ်၌ ဆင်းရဲနံ့ အကျိုးငှာလည်း တန်ခိုးရှင်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုကို ရသူ ဖြစ်သင့်ပေသည်။

တန်ခိုးရှင်သည် သက်ဆင်းရဲနံ့ မသင့်သည့်အရပ်ဖြစ်သော ရေချိုးဆိပ်၊ ရွာတံခါး စသည်၌ ဆင်းသက်ငြားအံ့။ ကောင်းကင်ဖြင့်ကြွသော ရဟန်းဖြစ်ကြောင်း လူအများအား ထင်ရှားပေါ်သွားလေရာ၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်ပြီးလျှင် မဆင်းသင့်သောအရပ်ကို ကြည့်ရှောင်၍ ဆင်းသင့်သော လူသူဆိတ်ရာအရပ်၌ ဆင်းနိုင်ပေ၏။

လနှင့် နေတို့ကို သုံးသပ်ပုံ

“ဤသို့ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော ဤသို့ကြီးသောအာနုဘော်ရှိကုန်သော ဤလနှင့်နေတို့ကိုလည်း လက်ဖြင့် သုံးသပ်၏ ပွတ်သပ်၏” - ဟူသော စကားရပ်၌ -

“ကြီးသောအာနုဘော်ရှိသော လနှင့် နေ” ဟူသည်

လနှင့် နေတို့၏ ယူဇနာလေးသောင်းနှစ်ထောင်၏ အထက်၌ သွားခြင်းဖြင့် တန်ခိုးကြီးခြင်းကို သိအပ်၏။ ကျွန်းကြီးသုံးခုတို့၌ တစ်ပြိုင်နက် အလင်းရောင်ကိုပြုခြင်းဖြင့် အာနုဘော်ကြီးခြင်းကို သိအပ်၏။

တစ်နည်းကား - ဤသို့ မြင့်စွာဝေးစွာသော အထက်ကောင်းကင်၌ သွားခြင်း၊ အလင်းရောင်ပြုခြင်းတို့ဖြင့် (မဟိဒ္ဓိကေ) ကြီးသောတန်ခိုးရှိကြသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ တန်ခိုးကြီးခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် (မဟာနုဘာဝေ) ကြီးသောအာနုဘော်ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုပေသည်။

“ပရာမသတိ - သုံးသပ်၏” ဟူသည် - ကိုင်၏၊ တစ်နည်း- တစ်စိတ်တစ်ဒေသအရပ်၌ ထိ၏ ဟုဆိုလို၏။

“ပရိမဇ္ဇတိ - ပွတ်သပ်၏” ဟူသည် - ထက်ဝန်းကျင်၌ ကြေးမုံပြင်ကိုကဲ့သို့ ပွတ်သပ်၏ ဟု ဆိုလို၏။

လနှင့် နေကို သုံးသပ်ရာ၌ ပါဒကဓာန်ဖြင့်ပင် ပြီးစီးပုံ

လနှင့် နေကို သုံးသပ်လိုသောတန်ခိုးရှင်၏တန်ခိုးသည် အဘိညာဉ်၏အခြေခံပါဒကဓာန်တစ်ပါးပါး၏ အစွမ်း ဖြင့်သာလျှင် ပြီးစီးပြီးမြောက်၏။ ဤတန်ခိုးအရာ၌ မည်သည့်ကသိုဏ်းဓာန်ကို အခြေခံဝင်စားရမည်ဟု ကသိုဏ်း သမာပတ်ကို သီးခြားကန့်သတ်ခြင်း မရှိပေ။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ ‘ဤသို့ ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော ကြီးသောအာနုဘော်ရှိကုန်သော လနှင့် နေတို့ကိုလည်း လက်ဖြင့် သုံးသပ်၏ ပွတ်သပ်၏’ - ဟူရာ၌ အကျယ်ကား - ဤလောက၌ သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ရောက်သော တန်ခိုးရှင်သည် လနှင့် နေတို့ကို ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် (တစ်ထောင့်ထွာ)ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ ဖြစ်စေဟု ဉာဏ် ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၏။ လနှင့် နေတို့သည် ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ ဖြစ်၏။ တန်ခိုးရှင်သည် ထိုင်လျက် ဖြစ်စေ၊ လျောင်းလျက် ဖြစ်စေ လနှင့် နေတို့ကို လက်ဖြင့် သုံးသပ်၏၊ ပွတ်သပ်၏။ တန်ခိုးမရှိသော ပကတိလူတို့သည် ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ ရှိသော ရုပ်ဝတ္ထုတစ်စုံတစ်ခုကို သုံးသပ်ကြ ပွတ်သပ်ကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် တန်ခိုးရှင်သည် ထိုင်လျက်ဖြစ်စေ ။ ပ ။ ပွတ်သပ်၏” ဟူ၍ ပင်တည်း။

လနှင့် နေတို့ကို သုံးသပ်ရာ၌ ကိုယ်တွင်းရုပ်ကို မှီ၍ ကိုယ်ပရုပ်က သုံးသပ်ပုံ

တန်ခိုးရှင်သည် သွား၍သုံးသပ်ရန် အလိုရှိလျှင် လ နေတို့ထံသို့ သွား၍ သုံးသပ်၏။ ဤလူ့ပြည်လောက၌ပင် ထိုင်လျက်ဖြစ်စေ၊ လျောင်းလျက်ဖြစ်စေ လ နေတို့ကို သုံးသပ်လိုလျှင် ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ဖြစ်စေ ဟု အဓိဋ္ဌာန်၏။ အဓိဋ္ဌာန်အစွမ်းကြောင့် အညှာမှပြုတ်ကျသော ထန်းသီးကဲ့သို့ ရောက်လာကုန်၍ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ တည်ကြသည်ကိုမူလည်း သုံးသပ်၏။ မိမိ၏လက်ကို ပွားစေ ရှည်စေမှု၍လည်း သုံးသပ်၏။

လက်ကို ပွားစေလျှင် ဥပါဒိန္နကခေါ် ကိုယ်တွင်းရုပ်က ပွားသလော၊ အနုပါဒိန္နကခေါ် ကိုယ်ပရုပ်က ပွားသလော? ဟူမူ ကိုယ်တွင်းရုပ်ကို မှီ၍ ကိုယ်ပရုပ်က ပွားပေသည်။ (ကိုယ်တွင်းရုပ်ကို မှီ၍ ကိုယ်ပရုပ်က ရှည်ထွက်သွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုရှည်သောလက်ကြီးဖြင့် လ နေတို့ကို သုံးသပ်ခြင်းဖြစ်သည် ဟု ဆိုလို၏။)

တိပိဋကစူဠနာဂမထေရ်၏ ယူဆချက်

ထိုစကားရပ်၌ တိပိဋကစူဠနာဂမထေရ်က “အသို့နည်း ငါ့ရှင်တို့ - ဥပါဒိန္နကခေါ် ကိုယ်တွင်းရုပ်သည် ငယ်သည်လည်း မဖြစ်တော့ပြီလော၊ ကြီးသည်လည်း မဖြစ်တော့ပြီလော၊ အကြင်အခါ၌ တန်ခိုးရှင်ရဟန်းသည် သံကောက်ပေါက်(သော့ပေါက်)စသည်တို့ဖြင့် ထွက်သွား၏။ ထိုအခါ၌ ကိုယ်တွင်းရုပ်သည် သေးငယ်သွားသည် မဟုတ်လော၊ အကြင်အခါ၌ ကြီးသောခန္ဓာကိုယ်ကို ပြု၏။ ထိုအခါ၌ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ကဲ့သို့ပင် ကြီးသည် မဟုတ်ပါလော” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းကို ဆုံးမခြင်း

အခါတစ်ပါး၌ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးသည် မြတ်စွာဘုရား၏တရားဒေသနာတော်ကို နာကြားပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား - နက်ဖြန်ခါ ရဟန်းငါးရာတို့နှင့်တကွ အကျွန်ုပ်တို့၏အိမ်၌ ဆွမ်းကို ခံယူဘုဉ်းပေးတော်မူကြပါ” ဟု ပင့်လျှောက်၍ သွားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ပင့်လျှောက်ချက်ကို ဆိတ်ဆိတ်နေကာ လက်ခံတော်မူပြီးလျှင် ထိုနေ့ပိုင်းအကြွင်းနှင့် ညဉ့်ပိုင်းအဖို့ကို ကုန်လွန်စေ၍ နံနက်မိုးသောက်အချိန်၌ တစ်သောင်းသောလောကဓာတ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူလေသည်။ ထိုအခါ နန္ဒောပနန္ဒမည်သောနဂါးမင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ဉာဏ်တော်၌ ထင်ပေါ်လာလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ငါ၏ဉာဏ်တော်၌ ဤနဂါးမင်းထင်ပေါ်လာ၏။ သူ့မှာ သဒ္ဓါဖြစ်ကြောင်း ဥပနိဿယရှိ၏လော” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် “ဤနဂါးသည် မိစ္ဆာအယူရှိ၏။ ရတနာသုံးပါးတို့၌ မကြည်ညို” ဟု မြင်တော်မူ၍ “အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤနဂါးကို မိစ္ဆာအယူမှ ကင်းလွတ်စေနိုင်ပါမည်နည်း” ဟု ဆင်ခြင်ပြန်လတ်သော် မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို မြင်တော်မူလေသည်။

ထို့နောက် ထိုညဉ့်လင်းသောအခါ ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်းကို ပြုတော်မူပြီး၍ အရှင်အာနန္ဒကို “အာနန္ဒ - နတ်ပြည်သို့ လှည့်လည်ရန် ဘုရားကြွတော်မူမည့်အကြောင်းကို ငါးရာသောရဟန်းတို့အား ပြောကြားလော့” ဟု မိန့်ဟောမူ၏။ ထိုနေ့၌ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်း၏ စားသောက်ပွဲကျင်းပရာ အခင်းအကျင်းကို စီမံပြုပြင်နေကြလေသည်။ ထိုနန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းသည် နတ်ပြည်ဖြစ် ရတနာပလ္လင်ထက်၌ နတ်ပြည်ဖြစ် ထီးဖြူဖြင့် ဆောင်းမိုးလျက် အရွယ်သုံးမျိုးသော ကချေသည်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နဂါးပရိသတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ခြံရံခစားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ နတ်ပြည်ဖြစ် ရတနာခွက်တို့၌ထည့်ထားသော ထမင်းအဖျော်အစီအရင်ကို ကြည့်ရှုလျက်ထိုင်နေလေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် နဂါးမင်းမြင်အောင် ပြုတော်မူလျက် ထိုနဂါးမင်း၏ မျက်နှာကြက်မှ အထက်အရပ်ဖြင့်ပင်လျှင် ရဟန်းငါးရာနှင့်တကွ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရှေးရှုကြွတော်မူ၏။

ထိုအခါ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းအား ဤသို့သော ယုတ်မာသည့်မိစ္ဆာအယူ ဖြစ်လျက် ရှိ၏။ “ဤဖိုးကတုံးကလေး ရဟန်းယုတ်ကလေးတို့သည် ငါတို့၏ အထက်ထက်ဘုံအရပ်ဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ဘုံသို့ ဝင်လည်း ဝင်ကုန်၏။ ထွက်လည်း ထွက်ကုန်၏။ ယခုအခါ ဤနေ့မှစ၍ ဤရဟန်းတို့အား ငါတို့၏ဦးထိပ်ထက်၌ ခြေမှမြူမှုန်ကို ကြံချကုန်လျက် သွားခြင်းငှာ ခွင့်မပေးတော့အံ့” ဟု ကြံကာ ထ၍ မြင်းမိုရ်တောင်ခြေသို့ သွားပြီးလျှင် သူ၏ပကတိကိုယ်ကို စွန့်၍

မြင်းမိုရ်တောင်ကို သူ၏ကိုယ်အခွေတို့ဖြင့် ခုနစ်ကြိမ် ခုနစ်ပတ်တိုင်တိုင် ရစ်ပတ်၍ အထက်၌ ပါးပျဉ်းကိုပြုလျက် တာဝတိံသာနတ်ဘုံကို ပါးပျဉ်းဖြင့် အုပ်မိုး၍ မမြင်အောင် ပြုထား၏။

ထိုအခါ အရှင်ရတနာပုလသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဤသို့ မေးလျှောက်၏။ “မြတ်စွာဘုရား - ရှေးအခါကဆိုလျှင် ဤအရပ်ဒေသ၌တည်လျက် မြင်းမိုရ်တောင်ကို မြင်ရပါသည်။ မြင်းမိုရ်၏တောင်ခါးပန်းကို မြင်ရပါသည်။ တာဝတိံသာကို မြင်ရပါသည်။ ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်ကို မြင်ရပါသည်။ ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်၏အထက်၌ လွင့်နေသော တံခွန်အလံကို မြင်ရပါသည်။ ယခုအခါ ထိုအလုံးစုံကို မမြင်ရခြင်း၏အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း” ဟု မေးလျှောက်၏။

“ရတနာပုလ - နန္ဒောပနန္ဒမည်သော နဂါးမင်းသည် သင်တို့အား အမျက်ထွက်သောကြောင့် မြင်းမိုရ်တောင်ကို သူ၏ကိုယ်အခွေတို့ဖြင့် ခုနစ်ကြိမ်ခုနစ်ပတ်တိုင်တိုင် ရစ်ပတ်၍ အထက်၌ ပါးပျဉ်းဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက် အမိုက်တိုက်ပြု၍ မှောင်ချ၍ တည်နေသည်” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ “ထိုနဂါးမင်းကို ဆုံးမပါမည် အရှင်ဘုရား” ဟု ခွင့်တောင်း၏။ မြတ်စွာဘုရားက ခွင့်ပြုတော် မမူချေ။ ထိုအခါ အရှင်ဘဒ္ဒိယ အရှင်ရာဟုလာ ဤသို့စသော အစဉ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည် နဂါးမင်းကိုဆုံးမရန် ထွက်ပေါ်လာကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ခွင့်ပြုတော် မမူချေ။ နောက်ဆုံး၌ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် “ထိုနဂါးမင်းကို အကျွန်ုပ်ဆုံးမပါမည်အရှင်ဘုရား” ဟု လျှောက်၏။ “မောဂ္ဂလာန် ဆုံးမလေ” ဟု မြတ်စွာဘုရားက ခွင့်ပြုတော်မူလေ၏။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် နဂါးမင်းကို ဆုံးမတော်မူပုံ

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် မိမိ၏ပကတိလူ့ကိုယ်ကိုယ်ပယ်စွန့်၍ ကြီးစွာသောနဂါးမင်းအသွင် ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် နန္ဒောပနန္ဒကို တစ်ဆယ့်လေးကြိမ် တစ်ဆယ့်လေးပတ်တိုင်တိုင် ကိုယ်အခွေတို့ဖြင့် ရစ်ပတ်၍ ထိုနန္ဒောပနန္ဒ၏ပါးပျဉ်းအထက်၌ မိမိ၏ပါးပျဉ်းကို ထား၍ မြင်းမိုရ်တောင်နှင့်တကွ ဖိညှပ်၏။ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းသည် အခိုးလွှတ်၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်လည်း ‘သင်၏ကိုယ်မှာသာလျှင် အခိုးရှိသည် မဟုတ်၊ ငါ့မှာလည်း ရှိသည်ပင်’ ဟု ဆိုဘိသကဲ့သို့ အခိုးလွှတ်၏။ နဂါးမင်း၏အခိုးသည် မထေရ်ကို မနှိပ်စက်နိုင်၊ မထေရ်၏အခိုးသည်ကား နဂါးမင်းကို ပင်ပန်းရုံမျှ နှိပ်စက်၏။ နဂါးမင်းက “ဤသူသည် ငါ့ကို မြင်းမိုရ်တောင်နှင့်ဖိညှပ်၍ အခိုးလည်း လွှတ်၏၊ အလျှံလည်း လွှတ်၏” ဟု ကြံပြီးလျှင် “အချင်း - သင်ဘယ်သူနည်း” ဟု မေးလေ၏။ “နန္ဒောပနန္ဒ - ငါမောဂ္ဂလာန်ဖြစ်သည်” ဟု ပြန်ကြား၏။ “အရှင်ဘုရား - မိမိ၏ရဟန်းအသွင်ဖြင့် တည်ပါလော့” ဟု ဆို၏။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် ဖန်ဆင်းထားသော နဂါးအသွင်ကိုယ်ကို စွန့်ပယ်ပြီးလျှင် နန္ဒောပနန္ဒ၏ လက်ယာနားပေါက်ဖြင့် ဝင်၍ လက်ဝဲနားပေါက်ဖြင့် ထွက်၏။ လက်ဝဲနားပေါက်ဖြင့် ဝင်၍ လက်ယာနားပေါက်ဖြင့် ထွက်၏။ ထို့အတူပင် လက်ယာနားခေါင်းပေါက်ဖြင့် ဝင်၍ လက်ဝဲနားခေါင်းပေါက်ဖြင့် ထွက်၏။ လက်ဝဲနားခေါင်းပေါက်ဖြင့် ဝင်၍ လက်ယာနားခေါင်းပေါက်ဖြင့် ထွက်၏။ ထိုအခါ နဂါးမင်းသည် ခံတွင်းကို ဖွင့်လိုက်၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် ခံတွင်းဖြင့် ဝင်၍ ဝမ်းထဲ၌ အရှေ့အနောက် စကြိုကြွ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “မောဂ္ဂလာန် - နှလုံးသွင်းသတိပြုလော့၊ ဤနဂါးသည် တန်ခိုးကြီး၏” ဟု သတိပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူ၏။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်က ပြန်ကြားလျှောက်ထားသည်မှာ “မြတ်စွာဘုရား - တပည့်တော်သည် လေးပါးသောဣန္ဒြိယတို့ကို ပွားစေပြီး အကြိမ်များစွာပြုထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ က၊ထားပြီးယာဉ်ကဲ့သို့ အသင့်ပြုထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ တည်ရာသဖွယ် ပြုထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဆောက်တည်ပြီး လေ့ကျက်ပြီး ကောင်းစွာအားထုတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ နန္ဒောပနန္ဒတစ်ဦးတည်းကို ထားလိုက်ပါဦးတော့၊ နန္ဒောပနန္ဒနှင့်တူသော နဂါးမင်းတစ်ရာကိုသော်လည်း၊ တစ်ထောင်ကိုသော်လည်း၊ တစ်သိန်းကိုသော်လည်း တပည့်တော် ဆုံးမနိုင်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၏။

နဂါးမင်းက ကြံစည်သည်မှာ “ဝင်စဉ်က သူ့ကို ငါမမြင်လိုက်ရဘူး၊ ယခုထွက်သောအခါမှာ ထိုမောဂ္ဂလာန်ကို အစွယ်ကြား၌ ထည့်၍ ဝါးချေလိုက်မည်” ဟု ကြံပြီးလျှင် “ထွက်ပါအရှင်ဘုရား၊ ဝမ်းထဲ၌ ထိုမှဤမှ စကြိုလျှောက်လျက် အကျွန်ုပ်ကို မနှိပ်စက်ပါလင့်” ဟု ဆို၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် ထွက်ခဲ့၍ အပြင်၌ ရပ်တည်နေတော်မူ၏။

နဂါးမင်းသည် “ရပ်တည်နေသော ဤသူသည် ထိုမောဂ္ဂလာန်ပင်” ဟု နှလုံးသွင်းရှုမြင်ပြီး၍ နှာခေါင်းလေကို လွှတ်၏။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူ၏။ ထိုမထေရ်၏ အမွေးတွင်းမျှကိုသော်လည်း

နာခေါင်းလေသည် လှုပ်ရှားစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်မှ တစ်ပါးသောရဟန်းတို့သည် အစမှစ၍ အလုံးစုံသော တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကိုပြုရန် စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ ဤနာခေါင်းလေလွှတ်သောအရာသို့ ရောက်လျှင်မူကား အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်နှင့်အတူ လျင်စွာရှုရန်၊ ဝင်စားရန် မစွမ်းနိုင်ကုန်လတ္တံ့ဟု မြင်တော်မူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအခြားရဟန်းတို့အား နဂါးမင်းကို ဆုံးမရန် ခွင့်ပြုတော်မမူခဲ့ပေ။

နဂါးမင်းသည် “နာခေါင်းလေဖြင့် ဤရဟန်း၏မွေးညှင်းတွင်းမျှကိုသော်လည်း လှုပ်စေရန် ငါမတတ်နိုင်၊ ရဟန်းသည် တန်ခိုးကြီးပေစွ” ဟု ကြံမိလေ၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် ရဟန်းအသွင်ကိုယ်ကို စွန့်ပယ်၍ ဂဠုန်အသွင်ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ပြင်းထန်သောဂဠုန်လေကို ပြုလျက် နဂါးမင်းကို အစဉ်လိုက်လေ၏။ နဂါးမင်းသည် မိမိ၏နဂါးကိုယ်ကို စွန့်ပယ်၍ လုလင်အသွင်ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား - အရှင်တို့ကို ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်ပါသည်” ဟူ၍ လျှောက်လျက် အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုးလေ၏။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် “နဂါးမင်းနန္ဒ - မြတ်စွာဘုရားကြွလာတော်မူ၏။ လာလော့ သွားကုန်အံ့” ဟု နဂါးမင်းကို ဆုံးမ၍ အဆိပ်အတောက်ကင်းအောင် ပြုပြီးလျှင် ခေါ်ဆောင်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရားအထံသို့ သွားလေ၏။ နဂါးမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ “အရှင်တို့ကို ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်ပါသည် အရှင်ဘုရား” ဟု လျှောက်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ နဂါးမင်း” ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းအပေါင်းသံဃာတော် ခြံရံလျက် အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးအိမ်သို့ ကြွတော်မူလေသည်။

“အဘယ့်ကြောင့် အလွန်နေမြင့်မှ ကြွလာတော်မူကြပါသနည်း အရှင်ဘုရား” ဟု အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးက မေးလျှောက်၏။ “မောဂ္ဂလာန်နှင့် နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းတို့၏စစ်ပွဲ ဖြစ်နေသောကြောင့်” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ “ဘယ်သူ၏ ရှုံးခြင်း ဘယ်သူ၏နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသနည်း အရှင်ဘုရား” ဟု မေးလျှောက်၏။ “မောဂ္ဂလာန်၏နိုင်ခြင်း နန္ဒောပနန္ဒ၏ ရှုံးခြင်း ဖြစ်သည်” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးသည် “ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး တစ်ခုတည်းသောအစဉ်ဖြင့် တပည့်တော်၏ဆွမ်းကို လက်ခံတော်မူပါ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်အား ပူဇော်သက္ကာရကို ပြုပါမည်” ဟု လျှောက်ပြီးလျှင် ဘုရားအမျှရှိသော ရဟန်းငါးရာတို့အား ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရကို ပြုလေသည်။

အဆုံးအဖြတ်

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နန္ဒောပနန္ဒကို ဆုံးမရာ၌ပြုသော ဤကြီးသောခန္ဓာကိုယ်ကို ရည်၍ “အကြင်အခါ၌ ကြီးသောခန္ဓာကိုယ်ကို ပြု၏။ ထိုအခါ၌ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ကဲ့သို့ပင် ကြီးသည် မဟုတ်ပါလော” ဟူသော ဤစကားကို တိပိဋကစူဠနာဂမထေရ်က မိန့်ဆိုပေသည်။

ဤသို့ပင် ဆိုငြားသော်လည်း ရဟန်းတို့သည် “ဥပါဒိန္နကခေါ် ကိုယ်တွင်းရုပ်ကို မှီ၍ အနုပါဒိန္နကခေါ် ကိုယ်ပရုပ်သည်သာလျှင် ပွားသည်” ဟု ဆိုကုန်၏။

အဆုံးအဖြတ်ကား လက်စသည်ကို ပွားစေသော (ဝါ) လက်စသည်ကို ရှည်စေသော ဤအရာ၌ ကိုယ်ပရုပ်သာ ပွားသည် ဟူသော ဤအဆိုသည်သာလျှင် အသင့်ယုတ္တိရှိပေသည်။

လ၊ နေတို့ကို သုံးသပ်ရုံမျှ သက်သက်သာ မဟုတ်၊ အမျိုးမျိုးဖန်ဆင်းနိုင်ပုံ

တန်ခိုးရှင်သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း လ နေတို့ကို သက်သက်သုံးသပ်ရုံမျှသာ မဟုတ်သေး၊ အကယ်၍ အလိုရှိလျှင် ခြေပွတ်အိုးခြမ်းကွဲပြု၍ ခြေတို့ကို တင်ထားနိုင်၏။ အင်းယျဉ်ပြု၍ တက်ထိုင်နိုင်၏။ ညောင်စောင်းပြု၍ လဲလျောင်းနိုင်၏။ နောက်မှီယျဉ်ချပ်ပြု၍ မှီနိုင်၏။ တစ်ဦးသောတန်ခိုးရှင်က ပြုသကဲ့သို့ အခြားတန်ခိုးရှင်ကလည်း ပြုနိုင်၏။ များစွာကုန်သောရဟန်းတစ်သိန်းတို့က ဤသို့ပြုကုန်လတ်သော် ထိုရဟန်းတို့တွင် တစ်ပါးတစ်ပါးသော ရဟန်းမှာလည်း ထိုသို့ပြုတိုင်းပင် ပြီးစီးပြီးမြောက်၏။

လနှင့် နေတို့ ထူးခြားပြောင်းလဲခြင်း မရှိ

လနှင့် နေတို့၏ ရွှေ့ရှားခြင်း၊ သွားခြင်း၊ အလင်းရောင်ကိုပြုခြင်းတို့သည် မဖန်ဆင်းမီ ရှေးကကဲ့သို့ပင် ဖြစ်နေပေ၏။ တန်ခိုးရှင်ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် ထူးခြားပြောင်းလဲခြင်း မရှိပေ။

ဥပမာ - ခွက်တစ်ထောင်တို့ကို ရေအပြည့်ထည့်ထားလျှင် အလုံးစုံသောခွက်တို့၌ လဝန်းရိပ်တို့ ထင်ကုန်သကဲ့သို့ လ၏သွားခြင်းနှင့် အလင်းရောင်ကိုပြုခြင်းသည် ပကတိအတိုင်းပင် ဖြစ်သကဲ့သို့ ပေတည်း။

“ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်သော်လည်း ကိုယ်ဖြင့်အလိုကို ဖြစ်စေ၏” ဟူသောစကားရပ်အပွင့်

“ယာဝဠာဟောလောကာပိ” စသည်၌

- “ယာဝဠာဟောလောကာပိ” ဟူသည် - ဗြဟ္မာဟောကကိုသော်လည်း အဆုံးအပိုင်းအခြားဖြုတ်၍ (ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်သော်လည်း) ဟု ဆိုလို၏။
- “ကာယေန ဝသံ ဝတ္ထေတိ” ဟူသည် - ထိုဗြဟ္မာဟောက၌ ကိုယ်ဖြင့် မိမိ၏အလိုကို ဖြစ်စေ၏။ (မိမိ၏အလိုသို့ မိမိအလိုအတိုင်းဖြစ်စေ၏ ဟု ဆိုလို၏)။

ပဋိသန္တိဒါမဂ်၌ ဟောတော်မူပုံ

“ ‘ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်သော်လည်း ကိုယ်ဖြင့် အလိုကို ဖြစ်စေ၏’ ဟူရာ၌ အကျယ်ကား - သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ရောက်သော တန်ခိုးရှင်သည် ဗြဟ္မာဟောကသို့ အကယ်၍ သွားလိုငြားအံ့၊ အဝေး၌ ရှိသည်ကိုလည်း အနီး၌ဖြစ်စေဟု အနီး၌ဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်၏။ အနီး၌ ဖြစ်၏။ အနီး၌ ရှိသည်ကိုလည်း အဝေး၌ဖြစ်စေဟု အဝေး၌ဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်၏။ အဝေး၌ ဖြစ်၏။ အများကိုလည်း အနည်းဖြစ်စေဟု အနည်းဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်၏။ အနည်းဖြစ်၏။ အနည်းကိုလည်း အများဖြစ်စေဟု အများဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်၏။ အများဖြစ်၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ထိုဗြဟ္မာ၏အဆင်းကို မြင်၏။ ဒိဗ္ဗသောတဖြင့် ထိုဗြဟ္မာ၏အသံကို ကြား၏။ စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့် ထိုဗြဟ္မာ၏စိတ်ကို သိ၏။

သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ရောက်သော တန်ခိုးရှင်သည် ထင်ရှားမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာဟောကသို့ အကယ်၍ သွားလိုငြားအံ့၊ ကိုယ်၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်ကို ညွတ်စေပြောင်းလဲစေ၏။ ကိုယ်၏အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်၏။ ကိုယ်၏အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကိုညွတ်စေပြီး၍ ကိုယ်၏အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်ပြီး၍ သုခသညာသို့လည်းကောင်း၊ လဟုသညာသို့လည်းကောင်း သက်ရောက်၍ ထင်ရှားမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာဟောကသို့ သွား၏။

သမာပတ်ရှစ်ပါးစိတ်ကို နိုင်နင်းခြင်းသို့ရောက်သော တန်ခိုးရှင်သည် မထင်ရှားသော မမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာဟောကသို့ အကယ်၍သွားလိုငြားအံ့၊ စိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကိုယ်ကို ညွတ်စေပြောင်းလဲစေ၏။ စိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကိုယ်ကို အဓိဋ္ဌာန်၏။ စိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကိုယ်ကို ညွတ်စေပြီး၍ စိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့်ကိုယ်ကို အဓိဋ္ဌာန်ပြီး၍ သုခသညာသို့လည်းကောင်း၊ လဟုသညာသို့လည်းကောင်း သက်ရောက်၍ မထင်ရှားသော မမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာဟောကသို့ သွား၏။

တန်ခိုးရှင်သည် ထိုဗြဟ္မာ၏ရှေ့၌ အင်္ဂါကြီးငယ်အားလုံးပြည့်စုံ၍ မယုတ်လျော့သည့်ဣန္ဒြေရှိသော မနောမယရုပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်း၏။ အကယ်၍ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် စကြိုသွားငြားအံ့၊ ဖန်ဆင်းထားသော နိမ္မိတရုပ်ကိုယ်သည်လည်း ထိုအရပ်၌ စကြိုသွား၏။ အကယ်၍ တန်ခိုးရှင်သည် ရပ်တည်ငြားအံ့၊ ထိုင်ငြားအံ့၊ လျောင်းငြားအံ့၊ နိမ္မိတရုပ်ကိုယ်သည်လည်း ထိုအရပ်၌ ။ ပ။ လျောင်း၏။ အကယ်၍ တန်ခိုးရှင်သည် အနိုးလွှတ်ငြားအံ့၊ မီးလျှံလွှတ်ငြားအံ့၊ တရားဟောငြားအံ့၊ ပြဿနာမေးငြားအံ့၊ ပြဿနာအမေးခံရ၍ ဖြေငြားအံ့၊ နိမ္မိတရုပ်ကိုယ်သည်လည်း ထိုအရပ်၌ အနိုးလွှတ်၏ ။ ပ။ ပြဿနာအမေးခံရ၍ (ဝါ-မေးသည့်ပြဿနာကို) ဖြေ၏။ အကယ်၍ တန်ခိုးရှင်သည် ထိုဗြဟ္မာနှင့်တကွ တည်နေငြားအံ့၊ ပြောဆိုငြားအံ့၊ ဆွေးနွေးခြင်းသို့ ရောက်ငြားအံ့၊ နိမ္မိတရုပ်ကိုယ်သည်လည်း ထိုအရပ်၌

ထိုဗြဟ္မာနှင့်တကွ တည်နေ၏၊ ပြောဆို၏၊ ဆွေးနွေးခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် အကြင် အကြင် အမှုကို ပြု၏၊ ထိုထိုအမှုကိုပင် နိဗ္ဗိတရုပ်သည် ပြု၏” ဤကား ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော် ပေတည်း။

၁။ အဝေးကို အနီးဖြစ်အောင် ပြုပုံ

အဝေး၌ရှိသည်ကို အနီး၌ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းလိုသောတန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဇ္ဈာန်မှထ၍ အဝေး၌ ရှိနေသော နတ်ပြည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ကိုလည်းကောင်း အနီး၌ ဖြစ်စေဟု ဆင်ခြင်၏၊ ဆင်ခြင်၍ ပရိကံပြုပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပါဒကဇ္ဈာန်ဝင်စားပြန်၍ ပါဒကဇ္ဈာန်မှထ၍ အနီး၌ဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်၏၊ အဓိဋ္ဌာန်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်အနီး၌ ဖြစ်လေ၏။

(၁) မြတ်စွာဘုရားသည် အဝေးကို အနီးဖြစ်အောင် ပြုပုံ

မြတ်စွာဘုရားသည် ယမိုက်ပြာဋိဟာပြပွဲအဆုံး၌ နတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလတ်သော် ယုဂန္ဓိရ်တောင်၊ မြင်းမိုရ်တောင်တို့ကို အနီး၌ ပြုတော်မူ၍ မြေပြင်၌ တစ်ခုသောခြေတော်ကို ယုဂန္ဓိရ်တောင်ထိပ်၌ တည်စေပြီးလျှင် ဒုတိယခြေတော်ကို မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်၌ တည်စေတော်မူ၏။

(၂) အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် အဝေးကို အနီးဖြစ်အောင် ပြုပုံ

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် နံနက်စာစားပြီး၍ သာဝတ္ထိမြို့မှ ထွက်ခွာသွားသော တစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာရှိ ပရိသတ်ကို ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိခရီးကို ချုံး၍ ထိုခဏအတွင်း၌ပင် သင်္ကဿမြို့သို့ ကောင်းစွာရောက်စေတော်မူ၏။

(၃) စူဠသမုဒ္ဒမထေရ် ဖန်ဆင်းပုံ

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ စူဠသမုဒ္ဒမထေရ်သည် အစာရခဲသော ဒုဒ္ဓိက္ခကာလ၌ ရဟန်းခုနစ်ရာတို့သည် မထေရ်၏ထံသို့ နံနက်စောစောကပင် လာရောက်ကြ၏၊ မထေရ်သည် “ရဟန်းအပေါင်းသံဃာသည် များလှချေ၏၊ အဘယ်အရပ်၌ ဆွမ်းခံရွာရှိပါသနည်း”ဟု ဆင်ခြင်ကြည့်သော် သီဟိုဠ်တစ်ကျွန်းလုံး၌ မမြင်သောကြောင့် “သမုဒ္ဒရာ၏တစ်ဖက်ကမ်းဝယ် ပါဠိပုတ်ပြည်၌ ဖြစ်လတ္တံ့” ဟု မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို သပိတ်သင်္ကန်းယူစေပြီးလျှင် “လာကြလော့၊ ငါ့ရှင်တို့ ဆွမ်းခံသွားကုန်အံ့” ဟု ခေါ်၍ မြေကိုချုံးလျက် ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။

“ဤမြို့သည် အဘယ်မြို့ပါနည်းအရှင်ဘုရား” ဟု ရဟန်းတို့က မေးကုန်၏၊ “ငါ့ရှင်တို့ ပါဠိပုတ်မြို့ဖြစ်သည်” ဟု မိန့်တော်မူ၏၊ “ပါဠိပုတ်မြို့မည်သည်မှာ အဝေး၌ ရှိပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ကုန်၏၊ “ငါ့ရှင်တို့ မထေရ်ကြီးတို့မည်သည်မှာ အဝေး၌ရှိသည်ကိုလည်း ယူ၍ အနီး၌ဖြစ်အောင် ပြုတတ်ကုန်၏” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏၊ “မဟာသမုဒ္ဒရာက ဘယ်မှာပါနည်းအရှင်ဘုရား” ဟု မေးကုန်၏၊ “ငါ့ရှင်တို့ - လမ်းခုလပ်အကြား၌ ညီသောမြောင်းငယ်တစ်ခုကို ကျော်၍ လာခဲ့ကြသည် မဟုတ်လော့”၊ “မှန်ပါအရှင်ဘုရား ကျော်လာခဲ့ကြပါသည်၊ သမုဒ္ဒရာသည်ကား ကြီးကျယ်လှပါသည်” ဟု လျှောက်ကြသောအခါ “ငါ့ရှင်တို့ - မထေရ်အိုကြီးတို့မည်သည် ကြီးသည်ကိုလည်း ငယ်အောင် ပြုတတ်ကုန်၏” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေသည်။

(၄) တိဿဒတ္တမထေရ် ဖန်ဆင်းပုံ

ဤစူဠသမုဒ္ဒမထေရ်သကဲ့သို့ပင် တိဿဒတ္တမထေရ်သည်လည်း ညနေချမ်းအချိန်၌ ရေချိုးပြီးလျှင် ဧကသီသင်္ကန်းကို ရုံတော်မူပြီး၍ မဟာဗောဓိပင်ကို ရှိခိုးမည်ဟု စိတ်အကြံဖြစ်လတ်သော် မဟာဗောဓိပင်ကို အနီး၌ဖြစ်အောင် ပြုတော်မူလေပြီ။

၂။ အနီးကို အဝေးဖြစ်အောင် ပြုပုံ

အနီး၌ရှိသည်ကို အဝေး၌ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းရာ၌လည်း တန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဗျာန်မှထ၍ အနီး၌ ရှိနေသော အရာဝတ္ထု ပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့ကို အဝေး၌ ဖြစ်စေဟု ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်၍ ပရိကံပြုပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပါဒကဗျာန် ဝင်စားပြန်၍ ပါဒကဗျာန်မှထ၍ အဝေး၌ဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်၏။ အဓိဋ္ဌာန်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အဝေး၌ ဖြစ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနီးကို အဝေးဖြစ်အောင် ပြုပုံ

မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိနှင့်အင်္ဂုလိမာလ၏အကြား၌ အနီးကိုလည်း အဝေးဖြစ်အောင် ပြုတော်မူလေပြီ။

၃။ အများကို အနည်းဖြစ်အောင် ပြုပုံ

အများကို အနည်း၌ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းရာ၌လည်း တန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဗျာန်မှထ၍ ဤများနေသော အရာဝတ္ထုစသည်တို့ကို အနည်းဖြစ်စေဟု ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်၍ ပရိကံပြုပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပါဒကဗျာန် ဝင်စားပြန်၍ ပါဒကဗျာန်မှထ၍ အနည်းဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်၏။ အဓိဋ္ဌာန်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အနည်းဖြစ်လေ၏။

အရှင်မဟာကဿပမထေရ် အများကို အနည်းဖြစ်အောင် ပြုပုံ

ရာဇဂြိုဟ်မြို့ဝယ် နက္ခတ်ပွဲသဘင်နေ့၌ ငါးရာသောလုံမပျိုတို့သည် လမုန့်တို့ကို ယူခဲ့၍ နက္ခတ်ပွဲသဘင် ကစားခြင်းအလို့ငှာ သွားကြသော် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ကြသော်လည်း မုန့်တစ်ခုမျှ မလှူကြကုန်။ နောက်မှ ကြွလာသော အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကို တွေ့မြင်ကြသောအခါ “ငါတို့၏မထေရ် ကြွလာသည်၊ မုန့်ကို လှူကြမည်” ဟု ဆို၍ လုံမပျိုအားလုံးတို့သည် မုန့်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ထံ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် သပိတ်ကို အိတ်မှထုတ်၍ လုံမပျိုအားလုံးတို့လှူဒါန်းကြသော မုန့်အားလုံးကို တန်ခိုးတော်ဖြင့် အနည်းဖြစ်အောင်ဖန်ဆင်းပြီး တစ်သပိတ်ပြည့်ရုံမျှ ပြုတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကို ငုံ့လင့်လျက် ရှေ့၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် မုန့်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရားအား ကပ်လှူလေသည်။

၄။ အနည်းကို အများဖြစ်အောင် ပြုပုံ

အနည်းကို အများ၌ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းရာ၌လည်း တန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဗျာန်မှထ၍ ဤနည်းနေသော အရာဝတ္ထုစသည်တို့ကို အများဖြစ်စေဟု ဆင်ခြင်၏။ ဆင်ခြင်၍ ပရိကံပြုပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပါဒကဗျာန် ဝင်စားပြန်၍ ပါဒကဗျာန်မှထ၍ အများဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်၏။ အဓိဋ္ဌာန်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အများဖြစ်လေ၏။

(၁) အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် အနည်းကို အများဖြစ်အောင် ပြုပုံ

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည် မစ္ဆရိယကောသိယသေဋ္ဌေးကြီးလှူဒါန်းသည့် မုန့်တို့ကို အများဖြစ်အောင် တန်ခိုးတော်ဖြင့် ဖန်ဆင်းကာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ သက္ကာရနိဂုံးမှ ၄၅-ယူဇနာဝေးသည့် သာဝတ္ထိမြို့သို့ ဆောင်ယူလာခဲ့၏။ သေဋ္ဌေးဇနီးမောင်နှံတို့ကိုပါ ဆောင်ယူလာခဲ့ပြီး ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်တို့အား လောင်းလှူစေခြင်း၊ အလိုရှိတိုင်း စားသောက်စေခြင်း၊ ကြွင်းကျန်သောမုန့်တို့ကို စားကြွင်းစားတို့အား ပေးကမ်းစေခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်သည့် တိုင်အောင် မကုန်နိုင် ဖြစ်နေ၏။ နောက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၏ တံခါးဝမုခ်၌ စွန့်ပစ်ကြရကုန်၏။

(၂) မြတ်စွာဘုရားသည် အနည်းကို အများဖြစ်အောင် ပြုတော်မူပုံ

ကာကဝလိယဝတ္ထု၌ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အနည်းကိုအများဖြစ်အောင် ပြုတော်မူ၏။ ပြုပုံမှာ - အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး နိရောဓသမာပတ်ဖြင့် ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် ဆင်းရဲသားတို့အား ချီးမြှောက်ခြင်းကို ပြုလိုသောကြောင့် ကာကဝလိယမည်သော လူဆင်းရဲ၏အိမ်တံခါး၌ ဆွမ်းရပ်တော်မူ၏။ ထို ကာကဝလိယ၏မယားသည် မထေရ်ကိုမြင်လျှင် ခင်ပွန်းအတွက် ချက်ပြုတ်ထားသော ဆားမပါသည့် ဟင်းစပ်ယာဂူ ကို သပိတ်၌ လောင်းလှူလိုက်၏။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ထိုယာဂူကို ခံယူခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား၏လက် တော်၌ ကပ်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် များစွာသောရဟန်းသံဃာအား လောက်အောင်ပြု၍ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ ၏။ သပိတ်တစ်လုံးတည်းဖြင့် ဆောင်ခဲ့သောယာဂူသည် အားလုံးသောရဟန်းတို့အား လောက်လေ၏။ ကာကဝလိယ သည်လည်း ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့၌ သေဌေးအရာကို ရလေ၏။

၅။ အချို့ကို မချိုအောင်၊ မချိုသည်ကိုလည်း ချိုမြိန်အောင် စသည်ဖြင့် အလိုရှိရာအလုံးစုံ ပြီးစီးပြီးမြောက်ပုံ

သက်သက်အနည်းကိုသာ အများဖြစ်အောင် ပြုသည် မဟုတ်သေး။ အချို့ကို မချိုအောင်၊ မချိုသည်ကိုလည်း ချို မြိန်အောင် - ဤသို့ စသည်တို့တွင်လည်း အလိုရှိရာအလုံးစုံသည် တန်ခိုးရှင်မှာ ပြီးစီးပြီးမြောက်ပေ၏။

မဟာအနုဋ္ဌမည်သောမထေရ်

မဟာအနုဋ္ဌမည်သောမထေရ်သည် များစွာသောရဟန်းတို့သည် ဆွမ်းခံလှည့်လည်၍ ဟင်းမပါဘဲ ဆွမ်းသက် သက်ကိုသာ ရ၍ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်း၌ထိုင်လျက် ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်နေကြသည်ကို မြင်၍ ဂင်္ဂါမြစ်၌ ရေသည် ထောပတ် ကြည်ဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ သာမဏေတို့အား ထောပတ်ကို မြင်အောင် အမှတ်သညာကို ပေးတော်မူ၏။ ထို သာမဏေတို့သည် ခွက်ငယ်တို့ဖြင့် ဆောင်ယူ၍ ရဟန်းသံဃာအား ကပ်လှူကြ၏။ အားလုံးသော ရဟန်းသာမဏေ တို့သည် ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော ထောပတ်ကြည်နှင့်တကွ ဘုဉ်းပေးတော်မူကြလေသည်။

၆။ ဒိဗ္ဗစက္ခု စသည်ဖြင့် နတ်ဗြဟ္မာတို့၏ အဆင်းစသည်တို့ကို မြင်နိုင် ကြားနိုင် သိနိုင်ပုံ

တန်ခိုးရှင်သည် ဤလူ့ပြည်၌ပင် တည်လျက် အလင်း(အာလောကကသိုဏ်း)ကို ပွားစေ၍ ပါဒကဈာန်ဝင် စားခြင်းစသည့် အစီအစဉ်ဖြင့် ဗြဟ္မာတို့၏အဆင်းကို မြင်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုလျှင် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ဗြဟ္မာတို့၏အဆင်း ကို မြင်နိုင်၏။ ထို့အတူ ဗြဟ္မာတို့၏အသံကို ကြားစေဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုလျှင် ဒိဗ္ဗသောတဖြင့် ဗြဟ္မာတို့၏အသံကို ကြား နိုင်၏။ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ဖြင့် ဗြဟ္မာတို့၏ စိတ်ကိုလည်း သိနိုင်၏။

၇။ ထင်ရှားမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ့ဗြည်သို့ သွားပုံ

တန်ခိုးရှင်သည် ရုပ်ကိုယ်၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်ကို ညွတ်စေပြောင်းလဲစေ၏။ ပါဒကဈာန်စိတ်ကိုယူ၍ ကိုယ်၌တင် ၏။ ကိုယ်နှင့်အလားတူ နှေးသောသွားခြင်းရှိအောင် ပြု၏။

“ပါဒကဈာန်စိတ်ကို ယူ၍” ဟူသည် - ထင်ရှားမြင်ရသော ခန္ဓာကိုယ်ဖြင့် သွားလိုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်ကို ညွတ်စေပြောင်းလဲစေသော တန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဈာန်ဝင်စားပြီး ဈာန်မှထ၍ “ဤစိတ်သည် ကိုယ်ကဲ့သို့ နှေးသော သွားခြင်း ရှိသည်ဖြစ်စေ”ဟု ပရိကံပြု၏။ ထိုသို့ ပရိကံပြုခြင်းကိုရည်ရွယ်၍ “ပါဒကဈာန်စိတ်ကိုယူ၍” ဟု ဆိုလို၏။

ပရိကံပြုပြီးလျှင် တစ်ဖန် ပါဒကဗျာန်ဝင်စားပြီး ထိုဗျာန်မှထကာ ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်လျက် ပါဒကဗျာန်စိတ်ကို ကိုယ်၌ တင်၏။ ကိုယ်နှင့်အလားတူ နှေးသောသွားခြင်း ရှိအောင်ပြုပြီးလျှင် သုခသညာ လဟုသညာသို့ ရောက်စေလျက် ထင်ရှားမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာပြည်သို့ သွားနိုင်၏။

["သုခသညာသို့လည်းကောင်း၊ လဟုသညာသို့လည်းကောင်း သက်ရောက်၏" - ဟူရာ၌ ပါဒကဗျာန်လျှင် အာရုံရှိသော တန်ခိုးဖန်ဆင်းသည့်စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော သုခသညာကိုလည်းကောင်း လဟုသညာကိုလည်းကောင်း သက်ရောက်၏။ ဝင်၏။ တွေ့ထိ၏။ ကောင်းစွာရောက်၏ ဟု ဆိုလို၏။]

သုခသညာဟူသည် - ဥပေက္ခာနှင့်ယှဉ်သောသညာဖြစ်၏။ (ဥပေက္ခာကို ငြိမ်သက်သောကြောင့် သုခဟု ဆိုအပ်၏။)

လဟုသညာဟူသည် - သုခသညာကိုပင်လျှင် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော နီဝရဏတို့မှလည်းကောင်း၊ ဝိတက်စသည်တို့မှလည်းကောင်း လွတ်မြောက်ခြင်းကြောင့် လဟုသညာဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။

ထိုလဟုသညာသို့ သက်ရောက်သော တန်ခိုးရှင်၏ရုပ်ကိုယ်သည် လဲမှို့ကဲ့သို့ ပေါ့ပါး၏။ တန်ခိုးရှင်သည် ဤသို့ လေဖြင့် မြောက်တင်သည့် လဲမှို့ကဲ့သို့ အလွန်ပေါ့ပါးသော ထင်ရှားမြင်ရသည့်ကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ့လောကသို့ သွား၏။

ဤသို့သွားသော တန်ခိုးရှင်သည် အကယ်၍ အလိုရှိပါမူ ပထဝီကသိုဏ်းဗျာန်အစွမ်းဖြင့် ကောင်းကင်၌ လမ်းဖန်ဆင်း၍ ခြေဖြင့် သွား၏။ အကယ်၍ အလိုရှိပါမူ ဝါယောကသိုဏ်းဗျာန်အစွမ်းဖြင့် လေကို (အလိုရှိသည့်အတိုင်း တိုက်ခတ်အောင်) အဓိဋ္ဌာန်၍ လဲမှို့ကဲ့သို့ လေဖြင့် သွား၏။ စင်စစ်သော်ကား သွားလိုသည်၏ အဖြစ်သည်သာလျှင် ဤအရာ၌ ပမာဏပေတည်း။ (အဓိကကျ၏ - ဟု ဆိုလိုသည်။)

ထင်စွာပြုရလျှင် သွားလိုသည်၏အဖြစ်ရှိလျှင် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပြုအပ်ပြီးသောစိတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းရှိသော် ထိုတန်ခိုးရှင်သည် လေးသမားက ပစ်လိုက်သောမြားကဲ့သို့ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းအဟုန်က ပစ်လွှတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ သာလျှင် ထင်ရှားမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် သွား၏။

၈။ မထင်ရှားသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားပုံ

တန်ခိုးရှင်သည် စိတ်၏အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်ကို ညွတ်စေ ပြောင်းလဲစေ၏။ ရုပ်ကိုယ်ကို အာရုံပြုသည်အစွမ်းဖြင့် ပရိကံစိတ်ဖြင့် ယူ၍ "ဤကိုယ်သည် စိတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်စေ" ဟု ပါဒကဗျာန်စိတ်၌ တင်၏။ စိတ်နှင့်အလားတူ မြန်သော သွားခြင်းရှိအောင် ပြုပြီးလျှင် သုခသညာ လဟုသညာသို့ သက်ရောက်၏။ (ရုပ်ကိုယ်လျှင်အာရုံရှိသော တန်ခိုးဖန်ဆင်းသည့်စိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော သုခသညာသို့လည်းကောင်း၊ လဟုသညာသို့လည်းကောင်း သက်ရောက်၏ ဟု ဆိုလို၏)။

ပွားများပုံမှာ - မထင်ရှားသောကိုယ်ဖြင့် သွားလိုခြင်း၊ စိတ်၏အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်ကို ညွတ်စေပြောင်းလဲစေသော တန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဗျာန်ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုဗျာန်မှ ထလျက် "ဤကိုယ်သည် စိတ်ကဲ့သို့ လျင်မြန်ခြင်း ဖြစ်စေ" ဟု ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်လျက် ရုပ်ကိုယ်ကို ပါဒကဗျာန်စိတ်၌ တင်၏။ စိတ်နှင့်အလားတူ မြန်ခြင်းရှိအောင် ပြုပြီးလျှင် သုခသညာ လဟုသညာသို့ ရောက်စေလျက် မထင်ရှားသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားနိုင်၏။

စိတ်၏အစွမ်းဖြင့် ရုပ်ကိုယ်ကို ညွတ်စေပြောင်းလဲစေသော ဤတန်ခိုးပြာဋိဟာသည် စိတ်၏သွားခြင်းနှင့် တူသော သွားခြင်းရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ (လျင်မြန်ခြင်း ရှိ၏ - ဟု ဆိုလို၏။)

မေး ။ ။ ဤသို့ မထင်ရှားသော မမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် သွားသောတန်ခိုးရှင်သည် ထိုအဓိဋ္ဌာန်စိတ်၏ ဥပါဒါဏ၌ သွားသလော၊ သို့မဟုတ် ဌီဏ၌ ဘင်ဏ၌ သွားသလော? ဟု မေးလတ်သော်
ဖြေ ။ ။ သုံးပါးလုံးသောဏတို့၌ သွားသည် ဟု မထေရ်တစ်ပါးက ဆို၏။

မေး ။ ။ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် သူကိုယ်တိုင်ပင် သွားသလော၊ နိမ္မိတကို စေလွှတ်သလော? ဟူမူ
ဖြေ ။ ။ တန်ခိုးရှင်သည် အလိုရှိသည့်အတိုင်း ပြု၏ ဟု ဖြေ၏။
 သို့သော်လည်း ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပါဠိ၌မူ တန်ခိုးရှင်ကိုယ်တိုင်သွားခြင်း ဖြစ်သည် ဟု ဆို၏။

~ ~ ~ ~ ~

မနောမယ ဟူသည်

အဓိဋ္ဌာန်သောအဘိညာဉ်စိတ်ဖြင့် ဖန်ဆင်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် စိတ်ဖြင့် တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု ပြီးစီးခြင်းကို မနောမယ ဟု ဆို၏။

မယုတ်လျော့သည့် ဣန္ဒြေရှိသည် ဟူသည်

နိမ္မိတရုပ်ပွားကိုယ်၌ မျက်စိ၊ နား စသည်တို့ ပုံသဏ္ဌာန်အလိုအားဖြင့် မချို့တဲ့ခြင်းကို ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် နိမ္မိတရုပ်ပွားကိုယ်၌ ပဿာဒရုပ်ကား မရှိပေ။

နိမ္မိတရုပ်နှစ်မျိုး

“အကယ်၍ တန်ခိုးရှင်သည် စင်္ကြံသွားငြားအံ့၊ ဖန်ဆင်းထားသော နိမ္မိတရုပ်ကိုယ်သည်လည်း ထိုအရပ်၌ စင်္ကြံသွား၏” အစရှိသော စကားရပ်သည် သာဝကဖန်ဆင်းသည့် အရုပ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရား ဖန်ဆင်းသော နိမ္မိတရုပ်သည်ကား မြတ်စွာဘုရားပြုသည့် ထိုထိုအမှုကိုလည်း ပြု၏။ မြတ်စွာဘုရား၏အလိုတော်အစွမ်းဖြင့် အခြားအမှုကိုလည်း ပြု၏ - ဤသို့ နိမ္မိတရုပ်နှစ်မျိုးတို့ ထူးခြားကြသည်။

ကိုယ်ဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေပုံ ဟူသည်

တန်ခိုးရှင်သည် ဤလူ့ပြည်၌သာ တည်လျက် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ဗြဟ္မာ၏အဆင်းကို မြင်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသောတဖြင့် ဗြဟ္မာ၏အသံကို ကြားခြင်း၊ စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့် ဗြဟ္မာ၏စိတ်ကို သိခြင်း၊ ဤလူ့ပြည်၌သာ တည်လျက် ဗြဟ္မာနှင့်အတူ ပြောဆိုဆွေးနွေးခြင်း၊ အဝေး၌ ရှိသည်ကို အနီး၌ဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း စသောအဓိဋ္ဌာန်ခြင်းတို့ကို ပြုနိုင်ခြင်း၊ ထင်ရှားမြင်ရသောကိုယ်၊ ထင်ရှားမမြင်ရသောကိုယ်ဖြင့် ဗြဟ္မာလောကသို့ သွားနိုင်ခြင်း- ဟူသော အလုံးစုံတို့ကို ပြုနိုင်ရုံမျှဖြင့် ကိုယ်ဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေသည် မမည်သေး။

စင်စစ်သော်ကား တန်ခိုးရှင်သည် ဗြဟ္မာ၏ရှေ့၌ နိမ္မိတရုပ်ကို ဖန်ဆင်း၍ တန်ခိုးရှင်ကဲ့သို့ စင်္ကြံသွားစေခြင်း၊ ရပ်ထိုင် လျောင်းစေခြင်း၊ ဗြဟ္မာ၏ရှေ့၌ နိမ္မိတရုပ်ကို ဖန်ဆင်း၍ တန်ခိုးရှင်ကဲ့သို့ တေဇောကသိုဏ်း ဝင်စား၍ အခိုးအလှံလွှတ်စေခြင်း၊ ဗြဟ္မာ၏ရှေ့၌ နိမ္မိတရုပ်ကို ဖန်ဆင်း၍ တန်ခိုးရှင်ကဲ့သို့ တရားဟောစေခြင်း၊ မေးဖြေစေခြင်း၊ ဗြဟ္မာ၏ရှေ့၌ နိမ္မိတရုပ်ကို ဖန်ဆင်း၍ တန်ခိုးရှင်ကဲ့သို့ ဗြဟ္မာနှင့်အတူတကွ ရပ်စေ၍ စကားပြောစေခြင်း၊ ဆွေးနွေးစေခြင်းအမှုများကို ပြုလုပ်နိုင်မှသာလျှင် ကိုယ်ဖြင့် အလိုသို့လိုက်စေနိုင်သောတန်ခိုး = ကာယေန ဝသဝတ္တန မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ အဝေးကို အနီးဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းခြင်းစသော တန်ခိုးများမှာ စိတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ကာယေန ဝသဝတ္တန = ကိုယ်အလိုကို ဖြစ်စေသောတန်ခိုး၏ ရှေ့သွားဖြစ်သောကြောင့် ယင်းတန်ခိုးများကို ကာယေန ဝသဝတ္တနတန်ခိုး၌ ထည့်သွင်းပြထားသည်။

- - - - -

ဝိကုဗ္ဗနတန်ခိုးနှင့် မနောမယတန်ခိုး၏ ထူးခြားကွဲပြားပုံ

ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ = တစ်မျိုးတစ်မည်ဖန်ဆင်းသော တန်ခိုး

မိမိ၏ပကတိအသွင်ကို ပယ်စွန့်၍ သူငယ်အသွင်စသည်ဖြင့် အသွင်အမျိုးမျိုး၊ သဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်းခြင်းသည် ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ မည်၏။

ဝိကုဗ္ဗနကို ပြုလိုသော တန်ခိုးရှင်သည် “ထိုတန်ခိုးရှင်သည် ပကတိအသွင်ကိုစွန့်၍ သူငယ်အသွင်ကိုမူလည်း ပြု၏၊ နဂါးအသွင်ကိုမူလည်း၊ ဂဠုန်အသွင်ကိုမူလည်း၊ အသုရာအသွင်ကိုမူလည်း၊ သိကြားအသွင်ကိုမူလည်း၊ နတ်

အသွင်ကိုမူလည်း၊ ဗြဟ္မာအသွင်ကိုမူလည်း၊ သမုဒ္ဒရာအသွင်ကိုမူလည်း၊ တောင်အသွင်ကိုမူလည်း၊ ခြင်္သေ့အသွင်ကိုမူလည်း၊ ကျားအသွင်ကိုမူလည်း၊ ကျားသစ်အသွင်ကိုမူလည်း၊ ဆင်အသွင်ကိုမူလည်း၊ မြင်းအသွင်ကိုမူလည်း၊ ရထားအသွင်ကိုမူလည်း၊ ခြေလျင်တပ်အသွင်ကိုမူလည်း၊ အမျိုးမျိုးသောစစ်တပ်အသွင်ကိုမူလည်း ပြ၏” ဟု - ဤသို့ ဟောထားသော သူငယ်အသွင် စသည်တို့တွင် အလိုရှိရာအသွင်သဏ္ဌာန်ကို အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။

ထိုတွင် သူငယ်အသွင်ကို အဓိဋ္ဌာန်လိုလျှင် ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးလျှင် အာရုံရှိသော အဘိညာဉ်၏ အခြေခံပါဒကဗျာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုဗျာန်မှ ထ၍ မိမိ၏သူငယ်အသွင်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ပရိကံပြုသည်၏အဆုံး၌ တစ်ဖန်ဝင်စား၍ ထိုမှထ၍ ဤသို့သဘောရှိသော သူငယ်ဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ အဓိဋ္ဌာန်သောစိတ်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် သူငယ်ဖြစ်၏။ ဥပမာ - အဇာတသတ်မင်းသားထံ သွားခါနီး တန်ခိုးဖန်ဆင်းသော ဒေဝဒတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

အထူးမှာ “ဆင်ကိုလည်း ပြ၏” ဤသို့သောစကားကို ဤအရာ၌ အပြင်ပ၌လည်း ဆင်စသည်ကို ပြသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆိုထားပေသည်။ ထိုအပြင်ပ ဖန်ဆင်းရာ၌ “ဆင်ဖြစ်လို၏”ဟု အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း မပြုမူ၍ “ဆင်ဖြစ်စေ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်အပ်၏။ မြင်းစသည်တို့၌လည်း ဤနည်းပင် ဖြစ်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ အဓိဋ္ဌာန်နိဒ္ဓိနှင့် ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ ၂-ပါးကို ခွဲခြားမှတ်သားပုံ

- ပကတိအသွင်ကို မစွန့်ဘဲ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် တစ်ပါးတစ်ခြားသောအသွင်ကို ပြခြင်းသည် **အဓိဋ္ဌာန်နိဒ္ဓိ** မည်၏။
- ပကတိအသွင်ကို စွန့်၍ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကို တစ်ပါးသောအခြင်းအရာအသွင်ဖြင့် ပြခြင်းသည် **ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ** မည်၏ ဟု ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်၌ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

မနောမယဣန္ဒြိယ

အဘိညာဉ်စိတ်ဖြင့် ပြီးစီးသော တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုသည် မနောမယဣန္ဒြိယ မည်၏။

မနောမယရုပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းလိုသောတန်ခိုးရှင်သည် ပါဒကဗျာန်မှထ၍ မိမိ၏ကိုယ်ကို ရှေးဦးစွာ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ကို “အခေါင်းဖြစ်စေ” ဟု ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် အဓိဋ္ဌာန်၏။ တစ်ကိုယ်လုံး အခေါင်းအတိ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ထိုကိုယ်၏အတွင်းအခေါင်းထဲ၌ အခြားကိုယ်ကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ပရိကံပြု၍ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် အဓိဋ္ဌာန်၏။ ထိုကိုယ်၏အတွင်းအခေါင်းထဲ၌ အခြားကိုယ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုတန်ခိုးရှင်သည် ထိုနိမိတ်ကိုယ်ကို အပြင်ပသို့ ထုတ်၏။

ဥပမာအားဖြင့် ဖြူဆံမြက်ပင်မှ ဖြူဆံညောင်ကို ထုတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သန်လျက်ဓားအိမ်မှ သန်လျက်ဓားကို ထုတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မြွေအရေခွံမှ မြွေခန္ဓာကိုယ်ကို ထုတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ဖြူဆံညောင်စသည်တို့သည် ဖြူဆံမြက်ပင်စသည်တို့နှင့် တူကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် မနောမယရုပ်ကိုယ်သည် တန်ခိုးရှင်၏ရုပ်ကိုယ်နှင့် တစ်ထပ်တည်း တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သည်။

ဣန္ဒြိယနိဒ္ဓေသ ပြီး၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် လေ့လာလိုသူများအတွက် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လမ်းပြမြေပုံ

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်မြတ် ရေးသားစီရင်အပ်သည့် “ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာကျမ်းကြီး” သည် နိဒါနကထာနှင့်တကွ အခန်းပေါင်း (၂၃)ခန်း ရှိရာ-

သီလ, သမာဓိ, ပညာ ဖြင့် ဝေဖန်ရလျှင်-

- ၁။ အခန်း (၁) နှင့် အခန်း (၂) သည် သီလပိုင်း၊
 ၂။ အခန်း (၃) မှ အခန်း (၁၃) သည် သမာဓိပိုင်း၊
 ၃။ အခန်း (၁၄) မှ အခန်း (၂၃) သည် ပညာပိုင်း ဖြစ်သည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် စာမေးပွဲရှုထောင့်မှ ဖော်ပြရလျှင်-

- ၁။ ပထမဆင့်သည် နိဒါနကထာနှင့်တကွ အခန်း (၁) မှ အခန်း (၈) အထိ၊
 ၂။ ဒုတိယဆင့်သည် အခန်း (၉) မှ အခန်း (၁၆) အထိ၊
 ၃။ တတိယဆင့်သည် အခန်း (၁၇) မှ အခန်း (၂၃) အထိ ဖြစ်သည်။

သီလ - နိဒါနကထာ

- အခန်း ၁ - သီလ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၂ - ဓုတင်္ဂ နိဒ္ဒေသ

သမာဓိ -

- အခန်း ၃ - ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၄ - ပထဝီကသိဏ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၅ - သေသကသိဏ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၆ - အသုဘကမ္မဋ္ဌာန နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၇ - ဆ အနုဿတိ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၈ - အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၉ - ဗြဟ္မဝိဟာရ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၀ - အာရုပ္ပ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၁ - သမာဓိ နိဒ္ဒေသ
 (၁) အာဟာရေပဋိကူလ ဘာဝနာ
 (၂) စတုဓာတုဝဝတ္ထာန ဘာဝနာ
 (၃) သမာဓိအာနိသံသ
 အခန်း ၁၂ - ဣဒ္ဓိဝိဓ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၃ - အဘိညာ နိဒ္ဒေသ
 (၁) ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်
 (၂) စေတောပရိယဉာဏ်
 (၃) ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်
 (၄) စုတူပပါတဉာဏ် ခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်

ပညာ -

- အခန်း ၁၄ - ခန္ဓ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၅ - အာယတနဓာတု နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၆ - ဣန္ဒြိယသစ္စ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၇ - ပညာဘူမိ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၈ - ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၁၉ - ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၂၀ - မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၂၁ - ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၂၂ - ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ
 အခန်း ၂၃ - ပညာဘာဝနာနိသံသ နိဒ္ဒေသ

အခန်း ၁၃။ အဘိညာနိဒ္ဒေသ (အဘိညာဉ်တို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်)

ဒိဗ္ဗသောတဓာတ် ပြဆိုချက်

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္စပ္ပတ္တေ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ အဘိနိန္ဒာမေတိ။”

“ထိုစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသောရဟန်းသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စိတ်သည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်လတ်သော် ။ ပ ။ မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်အလို့ငှာ စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်၏၊ ရှေးရှုညွတ်စေ၏။”

“သော ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဝိသုဒ္ဓိယ အတိက္ကန္တ မာနသိကာယ ဥဘော သဒ္ဓေ သုဏ္ဏာတိ ဒိဗ္ဗေ စ မာနသေ စ ယေ ဒူရေ စ သန္တိကေ စ။”

“ထိုစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသောရဟန်းသည် လူတို့၏နားကို ကျော်လွန်သော (ဝါ) လူတို့၏ နားထက်သာလွန်သော စင်ကြယ်သော ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်ဖြင့် နတ်ပြည်လူ့ပြည်တို့၌ ဖြစ်ပေါ်နေသောအသံ၊ အဝေးအနီးအရပ်တို့၌ ဖြစ်ပေါ်နေသောအသံတို့ကို ကြားရ၏။”

ပါဠိတော်အဖွင့်

ပါဠိတော်စကားတို့၏အနက်ကို ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်၏။ အထူးမျှကိုသာ ဖွင့်ပြပေတော့မည်။

ဒိဗ္ဗ မည်ပုံ

နတ်တို့၏နားနှင့် တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗ မည်၏။

နတ်တို့၏နားနှင့် တူပုံမှာ - နတ်တို့၏ ပဿာဒသောတဓာတ်ခေါ် နားသည် ကောင်းမှုကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသဖြင့် သည်းခြေ သလိပ် သွေး စသည်တို့က ပိတ်ပင်နှောင့်ယှက်ခြင်း မရှိပေ။ ညစ်ညူးကြောင်းအညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းလွတ်သောကြောင့် အဝေး၌ အာရုံကိုသော်လည်း ခံယူနိုင် ကြားနိုင်ပေ၏။

ဝီရိယဖြင့် ပွားစေအပ်သည့် သမာဓိခွန်အားကြောင့်ဖြစ်သော ရဟန်း၏ အဘိညာဉ်သောတဓာတ်သည်လည်း နတ်တို့၏နားကဲ့သို့ အဝေး၌အာရုံကို ကြားနိုင်ပေ၏။ ထိုသို့ နတ်တို့၏နားနှင့် တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗ မည်၏။

ဒိဗ္ဗ မည်ပုံတစ်နည်း

ဒိဗ္ဗဝိဟာရခေါ် ဈာန်၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို မှီသောကြောင့်လည်းကောင်း ဒိဗ္ဗ မည်၏။

သောတဓာတ် မည်ပုံ

ကြားတတ်သော နားဟူသောအနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အသက်မဲ့အနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း သောတဓာတ် မည်၏။

သောတဓာတ် မည်ပုံတစ်နည်း

သောတဓာတ်ခေါ် နား၏ကြားခြင်းကိစ္စကို ပြုခြင်းကြောင့် သောတဓာတ်နှင့် တူပေ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း သောတဓာတ် မည်၏။

ဒိဗ္ဗသောတဓာတ် မည်ပုံ

အဘိညာဉ်သောတဓာတ် (ဝါ) သောတအဘိညာဉ်သည် နတ်တို့၏နားနှင့် တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗသောတဓာတ် မည်၏။

ဒိဗ္ဗသောတခေါ် နတ်နားနှင့် ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်တို့၏ ထူးခြားပုံ နှင့် တူညီပုံ

ထူးခြားပုံ - ဒိဗ္ဗသောတခေါ် နတ်တို့၏နားသည် ကောင်းမှုကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ၎င်းသည် ပဿာဒရုပ် ဖြစ်၏။

ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်သည် ဝီရိယဖြင့် ပွားစေအပ်သည့် သမာဓိခွန်အားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ၎င်းသည် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်နှင့် ယှဉ်သောဉာဏ် ဖြစ်၏။

တူညီပုံ - ဒိဗ္ဗသောတခေါ် နတ်တို့၏နားနှင့် ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ် နှစ်မျိုးစလုံးပင် အဝေး၌ ရှိသောအသံများကို ကြားနိုင်ပေ၏။

ဝိသုဒ္ဓါယ - ဟူသည် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော အညစ်အကြေးကင်းသော ဟု ဆိုလို၏။

အတိက္ကန္တ မာနသိကာယ - ဟူသည်

လူတို့၏ကြားရာနယ်ပယ်ကို ကျော်လွန်၍ အသံကိုကြားသဖြင့် လူတို့၏မသောတဓာတ်ခေါ် နားကို ကျော် လွန်သော၊ ကျော်လွန်၍တည်သော ဟု ဆိုလို၏။

ဥဘော သဒ္ဓေ သုဏ္ဏာတိ - ဟူသည်

နှစ်မျိုးသောအသံတို့ကို ကြား၏ ဟု ဆိုလို၏။ အသံနှစ်မျိုးမှာ နတ်လောက၌ နတ်တို့၏အသံနှင့် လူ့လောက ၌ လူတို့၏ အသံတို့ ဖြစ်၏။

ယေ ဒုရေ သန္တိကေ စ - ဟူသည်

အနီးအဝေး၌ အသံတို့ကို ကြား၏ ဟု ဆိုလို၏။ ဤစကားဖြင့် အကြွင်းမဲ့အသံတို့ကို သိမ်းယူသည် (အသံ အားလုံးကို ကြားနိုင်၏)ဟု သိအပ်၏။

အဝေး၌ရှိသော အသံဟူသည် တစ်ပါးသောစကြဝဠာ၌ ရှိသောအသံတို့ ဖြစ်၏။ အနီး၌ရှိသော အသံဟူသည် အနီးဆုံးအားဖြင့် မိမိကိုယ်တွင်းက ပိုးကောင်တို့၏အသံတို့ ဖြစ်၏။

ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်အဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေပုံ

စတုတ္ထဈာန်ရပြီးသော ရဟန်းသည် အဘိညာဉ်၏အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုမှ ထ၍ ပရိကံပြုသော သမာဓိစိတ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ပကတိနားဖြင့် ကြားနိုင်လောက်သည့် ဝေးသောအရပ်၌ တောထဲက ခြင်္သေ့ စသည်တို့၏ ကြမ်းတမ်းကျယ်လောင်သောအသံကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ထို့နောက် ကျောင်းတိုက်၌ ခေါင်းလောင်းသံကို၊ စည်သံကို၊ ခရုသင်းသံကို၊ သာမဏေနှင့် ရဟန်းငယ်တို့၏ အားကုန်ရွတ်ဆိုသော စာရွတ်သံကို၊ ပကတိစကားပြော သူတို့၏အသံကို၊ ငှက်သံကို၊ လေသံကို၊ ခြေနှင်းသံကို၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူသောရေ၏ စိတ်စိတ်မြည်သံကို၊ နေပူထဲ၌ ခြောက်သွေ့သောထန်းရွက်၏ ဖျစ်ဖျစ်မြည်သံကို၊ ပုရွက်ဆိတ် ခြကောင်တို့၏မြည်သံကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ဤနည်း ဖြင့် အကြမ်းဆုံး အကျယ်ဆုံးအသံမှ စ၍ အစဉ်အတိုင်း သိမ်မွေ့သောအသံတို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။

ဤသို့ အကြမ်းဆုံး အကျယ်ဆုံးအသံမှ စ၍ အစဉ်အတိုင်း သိမ်မွေ့သောအသံတို့ကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ယောဂီသည် အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌ အသံတို့၏အသံနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ အနောက်အရပ်မျက်နှာ၌၊ မြောက် အရပ်၊ တောင်အရပ်၊ အောက်အရပ်၊ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌၊ အရှေ့တောင်အရပ်၊ အနောက်မြောက်အရပ်၊ အရှေ့ မြောက်အရပ်၊ အနောက်တောင်အရပ်မျက်နှာ၌ အသံတို့၏နိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ကြမ်းတမ်းသောအသံတို့၏၊

သိမ်မွေ့သောအသံတို့၏ အသံနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ထိုသို့ နှလုံးသွင်းသောယောဂီမှာ ထိုအသံတို့သည် ပကတိစိတ်အားသော်လည်း ထင်ရှားကုန်၏။ ပရိကံပြုသော သမာဓိစိတ်အားမူကား အလွန်ပင်ထင်ရှားကုန်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အသံနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းနေသောယောဂီအား “ယခုပင် ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်(ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်)ဖြစ်တော့မည်” ဟု ဆိုသင့်သောခဏ၌ ထိုအသံတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောအသံကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရာ -ဝဇ္ဇန်းခေါ် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်သောစိတ် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုစိတ်ချုပ်လတ်သော် လေးကြိမ် ငါးကြိမ်သောဇောတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ယင်းလေးကြိမ် ငါးကြိမ်တို့တွင် ရှေးဇောသုံးကြိမ် လေးကြိမ်တို့သည် ပရိကံဥပစာ အနုလုံ ဂေါတြဘူ မည်သော ကာမာဝစရဇောတို့ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဇော သို့မဟုတ် ပဉ္စမဇောသည် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်နှင့် ယှဉ်သော အပ္ပနာစိတ်ဖြစ်၏။ ထိုစိတ်တို့တွင် ထိုအပ္ပနာဇောစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သောဉာဏ်ကို ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်ဟု သိအပ်၏။ ထိုအပ္ပနာစိတ်ဖြစ်သည်မှ နောက်၌ ထိုဉာဏ်အယဉ်၌ကျသည် ဖြစ်လေတော့၏။

ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကို အားကောင်းအောင်ပြုလုပ်ပုံ

ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကို အားကောင်းအောင်ပြုလိုသော ယောဂီသည် “ဤမျှအတွင်း၌ အသံကို ကြားလို၏” ဟု လက်တစ်သစ်မျှအရပ်ကို ပိုင်းခြား၍ ပွားစေအပ်၏။ ထို့နောက် လက်နှစ်သစ်၊ လေးသစ်၊ ရှစ်သစ်၊ တစ်ထွာ၊ တစ်တောင်၊ တိုက်ခန်းတွင်း၊ ကျောင်းဦးမျက်နှာစာ၊ ပြာသာဒ်၊ ပရိဝုဏ်ခေါ် (ကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်းရှိ) ကျောင်း ဝင်းငယ်၊ သံယာဇာရာဓမ် ခေါ် ကျောင်းတိုက်၊ ဆွမ်းခံရွာ၊ ဇနပုဒ်ခေါ် မြို့နယ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် စကြဝဠာ အဆုံးတိုင်အောင်ဖြစ်စေ၊ ထို့ထက်အလွန်ဖြစ်စေ ပိုင်းခြား၍ ပိုင်းခြား၍ ပွားစေအပ်၏။

ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ကိုရပြီးသော ယောဂီသည် ပါဒကဈာန်၏အာရုံဖြစ်သော ကသိုဏ်းနိမိတ်ထိရာ ပြန့်ရာ အရပ်အတွင်း၌ တည်ရှိသောအသံတို့ကို တစ်ဖန် ပါဒကဈာန်ကို မဝင်စားမှု၍လည်း အဘိညာဉ်ဉာဏ်ဖြင့် ကြား သည်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ကြားရာ၌လည်း ဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင် ခရုသင်းမှုတ်သံ၊ စည်ကြီးသံစသည်တို့၏ အသံတို့ ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆူပွက်နေစေကာမူ အသီးအသီး ပိုင်းခြားရန် အလိုရှိပါက ဤသည် ကား ခရုသင်းသံ၊ ဤသည်ကား စည်ကြီးသံ ဟူ၍ ပိုင်းခြားသိရန် စွမ်းနိုင်သည်သာတည်း။

ဒိဗ္ဗသောတဓာတ် ပြဆိုချက်ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

စေတောပရိယဉာဏ် ပြဆိုချက်

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ခိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္စပ္ပတ္တေ စေတောပရိယဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ အဘိနိန္နာမေတိ။”

“ထိုစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသောရဟန်းသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စိတ်သည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည် လတ်သော် ။ ပ ။ မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် စေတောပရိယဉာဏ်အလို့ငှာ စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်၏။ ရှေးရှုညွတ်စေ၏။”

“သော ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ စေတသာ စေတောပရိစ္စ ပဇာနာတိ သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။ ဝီတရာဂံ ဝါ စိတ္တံ ဝီတရာဂံစိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ ။ ပ ။”

“ထိုစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသောရဟန်းသည် မိမိစိတ်ဖြင့် အခြားသောသတ္တဝါတို့၏စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍ အထူးထူး အပြားပြား သိ၏။ ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်ကိုလည်း ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်ဟု၊ ရာဂကင်းသောစိတ်ကိုလည်း ရာဂကင်းသောစိတ်ဟု အထူးထူးအပြားပြား သိ၏။ ပ ။”

ပါဠိတော်အဖွင့်

စေတောပရိယ မည်ပုံ

(စေတော) စိတ်ကို၊ (ပရိယ) ပိုင်းခြားတတ်သောကြောင့် စေတောပရိယ မည်၏။

စေတောပရိယဉာဏ် မည်ပုံ

(စေတောပရိယ) စိတ်ကို ပိုင်းခြားတတ်သည့်ပြင်၊ (ဉာဏ) သိတတ်သောကြောင့် စေတောပရိယဉာဏ် မည်၏။

ပရသတ္တာနံ - ဟူသည် မိမိကို ချန်ထား၍ အခြားသတ္တဝါတို့၏ ဟု ဆိုလို၏။

ပရပုဂ္ဂလာနံ - ဟူသည် တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဟု ဆိုလို၏။ ဤနှစ်ပုဒ်သည် အနက်တူ၏။

ဝေနေယျတို့အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒေသနာကို တင့်တယ်စေသော ဒေသနာဝိလာသဉာဏ်တော်အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း (သတ္တ နှင့် ပုဂ္ဂလ = သတ္တဝါ နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်) သဒ္ဓါထူးခြားကွဲပြားခြင်းကို ဟောထားပေသည်။

စေတသာ စေတော - ဟူသည်

မိမိ၏စိတ်ဖြင့်၊ ထိုအခြားသတ္တဝါပုဂ္ဂိုလ်တို့၏စိတ်ကို ဟု ဆိုလို၏။

ပရိစ္စပဇာနာတိ - ဟူသည်

ရာဂနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ကို ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ် စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် သိ၏ ဟု ဆိုလို၏။

- - - - -

စေတောပရိယဉာဏ်ကို ဖြစ်စေပုံ

စေတောပရိယဉာဏ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ပြီးမြောက်ပြည့်စုံ၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည် စေတောပရိယဉာဏ်၏ ပရိကံ(ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု) ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ယောဂီသည် အလင်းကသိုဏ်းကို ပွားစေ၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် သူတစ်ပါး၏နှလုံးသားရုပ်ကို မှီ၍ ဖြစ်နေသောသွေး၏အဆင်းကို ကြည့်ရှု၍ စိတ်ကို ရှာအပ်၏။

ရှာ၍ သိနိုင်ပုံမှာ -

- ရွှင်လန်းဝမ်းသာသည့်စိတ် ဖြစ်နေသောအခါ၌ နှလုံးသွေးသည် နီ၏။ ပညောင်သီးမှည့်အဆင်းနှင့် တူ၏။
- နှလုံးမသာသည့်စိတ် ဖြစ်နေသောအခါ၌ မည်းနက်၏။ သပြေသီးမှည့်အဆင်းနှင့် တူ၏။
- မရွှင်မညှိုး အလယ်အလတ် စိတ်ဖြစ်သောအခါ၌ ကြည်၏။ နှမ်းဆီအဆင်းနှင့် တူ၏။

ထို့ကြောင့် ယောဂီသည် -

- “ဤနီသော နှလုံးသွေးရုပ်သည် ဝမ်းသာမှု သောမနဿိန္ဒြေကြောင့် ဖြစ်၏။
- ဤမည်းနက်သော နှလုံးသွေးရုပ်သည် နှလုံးမသာမှု ဒေါမနဿိန္ဒြေကြောင့် ဖြစ်၏။
- ဤကြည်လင်သော နှလုံးသွေးရုပ်သည် မရွှင်မညှိုး ဥပေက္ခိန္ဒြေကြောင့် ဖြစ်၏” ဟူ၍

သူတစ်ပါး၏ နှလုံးသွေးရုပ်အဆင်းကို ကြည့်ရှု၍ သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို ရှာလျက် စေတောပရိယဉာဏ်ကို အားရှိအောင် ပြုအပ်၏။ ဤသို့ပြု၍ ထိုဉာဏ်အားရှိလတ်သော် အစဉ်အတိုင်းတိုးတက်၍ နှလုံးသွေးရုပ်ကို မကြည့်ရှုရဘဲ စိတ်တစ်ခုမှ စိတ်တစ်ခုသို့သာလျှင် ပြောင်းရွှေ့လျက် ကာမာဝစရစိတ်၊ ရူပါဝစရစိတ်၊ အရူပါဝစရစိတ်အားလုံးတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိနိုင်ပေ၏။

အရူပဘုံ၌ စိတ်ကို သိရန်နည်း

ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါစကားကို ဆိုထားပေသည် -

“အရူပဘုံ၌ သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို သိလိုသော အဘိညာဉ်ရုပ်ရှိလျှင်သည် အဘယ်သူ၏နှလုံးသားရုပ်ကို ကြည့်ရှုရသေးသနည်း၊ အဘယ်သူ၏ ကုန္တေယျောကပြန်ပုံကို ကြည့်ရှုရသေးသနည်း ဟု မေးလျှင် တစ်စုံတစ်ယောက်၏ နှလုံးသားရုပ် ကုန္တေယျောကပြန်ပုံကိုမျှ မကြည့်ရှုရတော့ပါ။ အမှတ်မရှိ တစ်ပါးပါးသောဘုံ၌ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်၏စိတ်ကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်လျှင် တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးအပြားရှိသောစိတ်ကို သိခြင်းသည် စေတောပရိယအဘိညာဉ်တန်ခိုးနှင့်ပြည့်စုံသော ဤယောဂီ၏အရာပေတည်း။ သို့သော် ယခုဆိုခဲ့သော နှလုံးသွေးရုပ်ကို ကြည့်၍ ရှာပုံစကားသည် ဤအဘိညာဉ်နှလုံးသွင်းလေ့လာမှု မပြုဖူးသေးသော အားထုတ်ခါစပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဖြစ်ပေသည်” ဟူ၍ပင်။

စိတ်အမျိုးအစား ၁၆-ပါး

- ၁။ လောဘနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ရှစ်ခုသည် **သရာဂစိတ်** = တပ်မက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ် မည်၏။
- ၂။ ကြွင်းသော ဘုံလေးပါးဆိုင်ရာ ကုသိုလ်အဗျာကတစိတ်များသည် **ဝိတရာဂစိတ်** = တပ်မက်မှုကင်းသောစိတ် မည်၏။
မှတ်ချက် ။ ။ ဒေါသမူစိတ် ၂-ခုနှင့် မောဟမူစိတ် ၂-ခုတို့သည် ‘သရာဂစိတ်၊ ဝိတရာဂစိတ်ဟူသော ဤစိတ်နှစ်ခု အပေါင်း’ ဒုက်၌ ရေတွက်ခြင်း၊ သိမ်းယူခြင်းသို့ မရောက်ကုန်။
အချို့မထေရ်တို့သည်ကား ထိုစိတ် ၄-ခုတို့ကို ဝိတရာဂစိတ်အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းယူကြကုန်၏။
- ၃။ နှလုံးမသာမှု ဒေါမနဿနှင့်ယှဉ်သော ဒေါသမူစိတ် ၂-ခုသည် **သဒေါသစိတ်** = စိတ်ဆိုးမှုဒေါသနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ် မည်၏။
- ၄။ ဘုံလေးပါးဆိုင်ရာ ကုသိုလ်အဗျာကတစိတ်အားလုံးသည် **ဝိတဒေါသစိတ်** = ဒေါသကင်းသောစိတ် မည်၏။
မှတ်ချက် ။ ။ ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ်ဆယ်ခုတို့သည် ဤဒုက်၌ ရေတွက်ခြင်း သိမ်းယူခြင်းသို့ မရောက်ကုန်။
အချို့မထေရ်တို့သည်ကား ထိုစိတ်တို့ကိုလည်း ဝိတဒေါသစိတ်အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းယူကုန်၏။
- ၅။ လောဘ ဒေါသတို့နှင့်မရောဘဲ သီးသန့်နည်းအားဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ဥဒ္ဓစ္စနှင့် ယှဉ်သော မောဟမူစိတ် ၂-ခုသည်သာလျှင် **သမောဟစိတ်** = မောဟနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ် မည်၏။
သို့သော်လည်း မောဟသည် အလုံးစုံသောအကုသိုလ်စိတ်တို့၌ဖြစ်သောကြောင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးလုံးကိုပင် သမောဟစိတ်ဟု သိအပ်ပေ၏။
- ၆။ ကြွင်းသောကုသိုလ်အဗျာကတစိတ်သည် **ဝိတမောဟစိတ်** = မောဟကင်းသောစိတ် မည်၏။
- ၇။ ထိနမိဒ္ဓသို့ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်သော ပျင်းရိလျော့လျည်းသောစိတ်သည် **သံခိတ္တစိတ်** = ကျုံ့သောစိတ် တွန့်ဆုတ်သောစိတ် မည်၏။
- ၈။ ပျံ့လွင့်မှုဥဒ္ဓစ္စသို့ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်သောစိတ်သည် **ဝိက္ခိတ္တစိတ်** = ပျံ့လွင့်သောစိတ် မည်၏။
- ၉။ ရူပါဝစရစိတ် အရူပါဝစရစိတ်တို့သည် **မဟဂ္ဂုတ်စိတ်** မည်၏။
- ၁၀။ အကြွင်းသည် **အမဟဂ္ဂုတ်စိတ်** = မဟဂ္ဂုတ်မဟုတ်သောစိတ် မည်၏။
- ၁၁။ ကာမ ရူပ အရူပ ဟူသော ဘုံသုံးပါးဆိုင်ရာ စိတ်အားလုံးသည် **သဥတ္တရစိတ်** = သူ့ထက် အလွန်အမြတ်ရှိသောစိတ် မည်၏။
- ၁၂။ လောကုတ္တရာစိတ်သည် **အနုတ္တရစိတ်** = သူ့ထက်အလွန်အမြတ်မရှိသောစိတ် မည်၏။
- ၁၃။ ဥပစာသို့ရောက်သောစိတ်၊ အပ္ပနာသို့ရောက်သောစိတ်သည် **သမာဟိတစိတ်** = တည်ကြည်သောစိတ် မည်၏။
- ၁၄။ ဥပစာ အပ္ပနာ ၂-ပါးလုံးသို့ မရောက်သောစိတ်သည် **အသမာဟိတစိတ်** = မတည်ကြည်သောစိတ် မည်၏။
- ၁၅။ တဒင်္ဂအားဖြင့် လွတ်ခြင်း၊ ဝိက္ခမ္ဘနအားဖြင့်၊ သမုစ္ဆေဒအားဖြင့်၊ ပဋိပဿဒ္ဓိအားဖြင့်၊ နိဿရဏအားဖြင့် လွတ်ခြင်းသို့ ရောက်သောစိတ်သည် **ဝိမုတ္တစိတ်** = လွတ်သောစိတ် မည်၏။

၁၆။ ဤဆိုခဲ့သည့် လွတ်ခြင်းငါးပါးသို့ မရောက်သောစိတ်သည် အဝိမုတ္တစိတ် = မလွတ်သောစိတ် မည်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စေတောပရိယအဘိညာဉ်ရသော ရဟန်းသည် သရာဂ စသည်အားဖြင့် အလုံးစုံသော အပြားရှိသော စိတ်ကိုလည်း ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။

စေတောပရိယဉာဏ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် ပြဆိုချက်

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ။ ပ ။ အာနေဉ္စပုတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနီဟရတိ အဘိနိန္ဒာမေတိ။”

“ထိုစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသောရဟန်းသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စိတ်သည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည် လတ်သော် ။ ပ ။ မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်အလို့ငှာ စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင် ၏။ ရှေးရှုညွတ်စေ၏။”

“သော အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ”

“ထိုစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသောရဟန်းသည် များပြားစွာသော ရှေးအတိတ်ဘဝတို့၌ နေခဲ့ဖူး ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ် ကို အောက်မေ့၏။”

ပါဠိတော်အဖွင့်

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ - ဟူသည်

ရှေး၌ နေဖူးသောခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့ရာ၌ ဖြစ်ပေါ်သောဉာဏ်အကျိုးငှာ ဟု ဆိုလို၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ - ဟူသောပုဒ်၌

- ရှေးအတိတ်ဘဝတို့၌ နေဖူး ဖြစ်ဖူးသော ခန္ဓာတို့သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသ မည်၏။
- နိဝါသ = နေဖူး ဟူသည် မိမိကိုယ်အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းပိုက်၍ နေခဲ့ဖူးသော ခံစားခဲ့ဖူးသော မိမိ၏သန္တာန်၌ ဖြစ် ပေါ်ကြပြီး၍ ချုပ်ကုန်ပြီးသောတရားတို့ ဖြစ်၏။
- ရှေး၌နေဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့ အမှတ်ရသောသတိသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ မည်၏။
- ထိုသတိနှင့်ယှဉ်သော အသိဉာဏ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် မည်၏။

အနေကဝိဟိတံ - ဟူသည် များသောအပြားရှိသော၊ တစ်နည်း - များသောအပြားတို့ဖြင့် ဟောအပ်ချဲ့ပြအပ်သော ခန္ဓာအစဉ်များ ဟု ဆိုလို၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသံ - ဟူသည် အခြားမဲ့အတိတ်ဘဝမှစ၍ ထိုထိုရှေးရှေးဘဝတို့၌ နေခဲ့ဖူးသောခန္ဓာအစဉ်ကို ဟုဆိုလို၏။

အနုဿရတိ - ဟူသည် ခန္ဓာအစဉ်၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စုတိပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းအားဖြင့် လည်းကောင်း အစဉ်လိုက်၍လိုက်၍ အောက်မေ့၏ ဆင်ခြင်၏ ဟု ဆိုလို၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်သောပုဂ္ဂိုလ် ၆-ဦး

(၁) သာသနာပရသေ့(တိတ္ထိ)များ၊

(၂) ပကတိသာဝကများ၊

- (၃) မဟာသာဝကများ၊
- (၄) အဂ္ဂသာဝကများ၊
- (၅) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ၊
- (၆) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်များ ဟူသော ဤ ၆-မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်သော ကာလအတိုင်းအတာ

- ၁။ သာသနာပရသေ့(တိတ္ထိ)တို့သည် ကမ္ဘာလေးဆယ်သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်၏။ ထို့ထက်အလွန် မအောက်မေ့နိုင်ကုန်၊ အကြောင်းမှာ - ပညာအားနည်းသောကြောင့်ပေတည်း။ တိတ္ထိတို့မှာ နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသိသော ဉာဏ် ကင်းသောကြောင့် ပညာအားနည်း၏။
- ၂။ ပကတိသာဝကတို့သည် ပညာအားကောင်းသောကြောင့် ကမ္ဘာတစ်ရာ၊ ကမ္ဘာတစ်ထောင် အောက်မေ့နိုင်၏။
- ၃။ ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသာဝကတို့သည် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတိုင်အောင် အောက်မေ့နိုင်၏။
- ၄။ နှစ်ပါးသော အဂ္ဂသာဝကတို့သည် ကမ္ဘာပေါင်း တစ်သင်္ချေနှင့် တစ်သိန်းတိုင်အောင် အောက်မေ့နိုင်၏။
- ၅။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ကမ္ဘာပေါင်း နှစ်သင်္ချေနှင့် တစ်သိန်းတိုင်အောင် အောက်မေ့နိုင်၏။
အကြောင်းမှာ - မဟာသာဝကစသည်တို့မှာ ပါရမီဖြည့်ခဲ့ရာကာလသည် ကမ္ဘာတစ်သိန်း စသည် ဤမျှသာ အတိုင်းအရှည်ရှိသောကြောင့်ပေတည်း။
- ၆။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့မှာမူ ကမ္ဘာအပိုင်းအခြား မရှိပေ၊ အလိုရှိတိုင်း အောက်မေ့နိုင်ကြပေ၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပုံ အခြင်းအရာ

- ၁။ တိတ္ထိတို့ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပုံ
တိတ္ထိတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်ကိုသာလျှင် လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏။ ခန္ဓာအစဉ်ကိုလွှတ်၍ စုတိပဋိသန္ဓေ အလိုအားဖြင့် အောက်မေ့ရန် မစွမ်းနိုင်ကုန်။
ဥပမာ - သူကန်းတို့သည် မိမိတို့အလိုလို အလိုရှိရာအရပ်သို့ သွားရောက်နိုင်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ တိတ္ထိတို့သည် အလိုရှိရာကို ခုန်ကျော်၍ အောက်မေ့နိုင်ခြင်း မရှိပေ၊ သူကန်းသည် တုတ်တောင်ဌေးကို မလွှတ်ကြမူ၍သာလျှင် သွားကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် တိတ္ထိတို့သည် ခန္ဓာတို့၏အစဉ်ကို မလွှတ်ကြမူ၍သာလျှင် အောက်မေ့ နိုင်ကုန်၏။
- ၂။ ပကတိသာဝကတို့ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပုံ
ပကတိသာဝကတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်ကိုလျှောက်၍လည်း အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏။ စုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေ အလိုအားဖြင့်လည်း ပြောင်းရွှေ့၍ အောက်မေ့နိုင်ကုန်၏။
- ၃။ မဟာသာဝကတို့ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပုံ
ရှစ်ကျိပ်သောမဟာသာဝကတို့သည်လည်း ထို့အတူပင် ဖြစ်၏။
- ၄။ အဂ္ဂသာဝကတို့ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပုံ
နှစ်ပါးသောအဂ္ဂသာဝကတို့မှာမူ ခန္ဓာအစဉ်ဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိပြီ၊ တစ်ခုသောဘဝ၏ စုတိကို မြင်ပြီးလျှင် ပဋိသန္ဓေကို မြင်ကုန်၏ - ဤသို့ စုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေ အလိုအားဖြင့်သာလျှင် ပြောင်းရွှေ့လျက် အောက်မေ့သွားကုန်၏။
- ၅။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပုံ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်း ထို့အတူပင် ဖြစ်၏။

၆။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပုံ

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့မှာမူကား ခန္ဓာအစဉ်ဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စလည်း မရှိ၊ စုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေ အလိုအားဖြင့် ပြောင်းရွှေ့၍ ဆင်ခြင်ဖွယ်လည်း မရှိပေ။

ဘုရားရှင်တို့မှာ များစွာသောကမ္ဘာကုဋေတို့ဝယ် အောက်၌ဖြစ်စေ၊ အထက်၌ဖြစ်စေ အလိုရှိရာဌာန သည် ထင်ရှားသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် များစွာသောကမ္ဘာကုဋေတို့ကိုသော်လည်း ပေယျာလမြှုပ်ထား သောပါဠိကိုကဲ့သို့ ချုံး၍ ထိုထိုအလိုရှိရာ အလိုရှိရာ၌သာလျှင် ဉာဏ်ဖြင့် သက်ရောက်ကုန်လျက် ခြင်္သေ့ခုန် သွားသကဲ့သို့သော သွားပုံအားဖြင့် အောက်မေ့သွားကုန်၏။

ထိုသို့ အောက်မေ့သွားသော ဘုရားရှင်တို့၏ဉာဏ်တော်သည် ဥပမာအားဖြင့် သားမြီးမျှင်ကို ထိမှန် အောင်ပစ်နိုင်သည့် လေးအတတ်၌ အလေ့အကျင့်ပြုပြီးသော ဘုရားအလောင်းတော်သရဏိပညာရှိနှင့် အလားတူသော ဝါလဝေမိလေးသမား၏ ပစ်လိုက်သောမြားသည် အကြား၌ သစ်ပင် နွယ် စသည်တို့၌ မငြိကပ် ဘဲ ပစ်ကွင်းမှတ်တိုင်၌သာ ကျရောက်ထိမှန်သကဲ့သို့ အကြား၌ ငြိကပ်နေခြင်း ချော်လွဲသွားခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အကြားအကြားဘဝတို့၌ မငြိကပ် မချော်လွဲမူ၍ အလိုရှိရာဌာနကိုသာလျှင် အောက်မေ့နိုင်ပေ၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာ၌ မြင်ပုံ ကွာခြားပုံ - ဥပမာဖြင့် ပြဆိုချက်

ရှေး၌နေဖူးသည့် ခန္ဓာအစဉ်ကိုအောက်မေ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် -

- ၁။ တိတ္ထိတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို မြင်ခြင်းသည် ပိုးစုံးကြူးအရောင်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်၏။
- ၂။ ပကတိသာဝကတို့၏ အမြင်သည် ဆီမီးရောင်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်၏။
- ၃။ မဟာသာဝကတို့၏ အမြင်သည် မီးရှူးတန်ဆောင်အရောင်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်၏။
- ၄။ အဂ္ဂသာဝကတို့၏ အမြင်သည် သောက်ရှူးကြယ်ရောင်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်၏။
- ၅။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အမြင်သည် လရောင်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်၏။
- ၆။ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသအမြင်သည် ရောင်ခြည်တစ်ထောင်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော သရဒဉာတ ဌ် နေဝန်းနှင့် တူသည်ဖြစ်၍ ထင်ပေ၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာ၌ မြင်ပုံ ကွာခြားပုံ - ဥပမာဖြင့် ပြဆိုချက် တစ်နည်း

- ၁။ တိတ္ထိတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ခြင်းသည် သူကန်းတို့၏တောင်ဝှေးစွန်းဖြင့် ထောက်၍စမ်း၍ သွားခြင်း နှင့် တူ၏။
- ၂။ ပကတိသာဝကတို့၏ အောက်မေ့ခြင်းသည် တစ်ခုသောသစ်တုံးဖြင့် ခင်းထားသော ချောင်းငယ်တံတားကို သွားခြင်းနှင့် တူ၏။
- ၃။ မဟာသာဝကတို့၏ အောက်မေ့ခြင်းသည် လူလေးငါးယောက် သွားလောက်သည့် ပျဉ်ခင်းတံတားကို သွားခြင်း နှင့် တူ၏။
- ၄။ အဂ္ဂသာဝကတို့၏ အောက်မေ့ခြင်းသည် လှည်းလမ်းတံတားကို သွားခြင်းနှင့် တူ၏။
- ၅။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အောက်မေ့ခြင်းသည် ကုန်သည်လူအများ သွားရာလမ်းမကြီးကို သွားခြင်းနှင့် တူ၏။
- ၆။ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အောက်မေ့ခြင်းသည် လှည်းအစီးနှစ်ဆယ်သုံးဆယ် တစ်ပြိုင်နက်သွားလောက်သည့် လှည်း လမ်းမကြီးကို သွားခြင်းနှင့် တူ၏။

အနုဿရတိ အရကောက်

“အနုဿရတိဟူသည် ခန္ဓာအစဉ်၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စုတိပဋိသန္ဓေအစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း အစဉ် လိုက်၍လိုက်၍ အောက်မေ့ဆင်ခြင်၏” ဟု ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿရတိအဘိညာဉ်အရာ၌ သာဝက တို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ကို ယူရပေမည်။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေပုံ

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်ရအောင် ပွားများအားထုတ်လိုသောယောဂီသည် ဆွမ်းစားပြီး ဆွမ်းစားရာမှ ဖဲခွာခဲ့ပြီးလျှင် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံများမှ ဖဲခွာကာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ကောင်းစွာကပ်ငြိသည် ဖြစ်၍ အစဉ်အတိုင်း လေးပါးသောဈာန်တို့ကို ဝင်စားပြီးလျှင် အဘိညာဉ်၏အခြေခံ စတုတ္ထဈာန်မှ ထ၍ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ထိုင်နေခြင်းကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်အပ်၏။

ထို့နောင် ထိုင်ဖို့နေရာ ခင်းခြင်းကို၊ ကျောင်းခန်းသို့ ဝင်ခဲ့ခြင်းကို၊ သပိတ်သင်္ကန်း သိမ်းထားခဲ့ခြင်းကို၊ ဆွမ်းစားခဲ့ သည့် အချိန်ကာလကို၊ ဆွမ်းခံရွာမှ ပြန်လာခဲ့သောကာလကို၊ ရွာ၌ ဆွမ်းခံလှည့်ခဲ့သောကာလကို၊ ရွာသို့ ဆွမ်းခံရန် ဝင်ခဲ့သောကာလကို၊ ကျောင်းမှ ထွက်ခဲ့သောကာလကို၊ စေတီယင်ပြင် ဗောဓိယင်ပြင်၌ ရှိခိုးခဲ့သောကာလကို၊ သပိတ် ရေကျင်း၍ ဆေးခဲ့သောကာလကို၊ သပိတ်ကို ယူခဲ့သောကာလမှ မျက်နှာသစ်သည်တိုင်အောင် ပြုခဲ့သောကိစ္စကို၊ မိုး သောက်ကာလ၌ ပြုခဲ့သောကိစ္စကို၊ သန်းခေါင်ယာမ၌ ပြုခဲ့သောကိစ္စကို၊ ညဉ့်ဦးယာမ၌ ပြုခဲ့သောကိစ္စကို ဤသို့ နောက်ပြန်အစဉ်ဖြင့် တစ်ညဉ့်လုံး တစ်နေ့လုံး ပြုခဲ့သောကိစ္စကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤမျှကိုမူ ပကတိစိတ်ရှိ သူအားလည်း ထင်ရှားပေ၏။ ပရိကံသမာဓိစိတ်ရှိသောသူအားမူ အလွန်ပင်ထင်ရှားသည် သာတည်း။

အကယ်၍ ဤဆိုခဲ့သောကိစ္စတို့တွင် တစ်စုံတစ်ခုသည် မထင်ရှားဘဲ ရှိငြားအံ့၊ တစ်ဖန် ပါဒကဈာန်ကို ဝင်စား ပြီး ထိုမှ ထ၍ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤမျှဖြင့် မှောင်ထဲ၌ မီးထွန်းလိုက်သကဲ့သို့ ထင်ရှားလေတော့သည်။

ဤဆိုခဲ့သည့် နောက်ပြန်အစဉ်ဖြင့်ပင်လျှင် ဒုတိယနေ့၌လည်း နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်အပ်၏။ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမနေ့၌လည်း၊ ဆယ်ရက်မြောက်နေ့၌လည်း၊ လွန်ခဲ့သောလခွဲ၌လည်း၊ တစ်လ၌လည်း၊ တစ်နှစ်တိုင်အောင်လည်း ပြုခဲ့သောကိစ္စကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်အပ်၏။

ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဆယ်နှစ်တို့ပတ်လုံး အနှစ်နှစ်ဆယ်တို့ပတ်လုံး ဤသို့စသည်ဖြင့် ဤဘဝ၌ မိမိ၏ ပဋိသန္ဓေကာလတိုင်အောင် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ရှေးဘဝဝယ် စုတိခဏ၌ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။

ပညာထက်သောရဟန်းဖြစ်မှု ပထမအကြိမ်ဖြင့်ပင်လျှင် ပဋိသန္ဓေကို ခွာလှစ်၍ စုတိခဏ၌ နာမ်ရုပ်ကို အာရုံ ပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပေ၏။

ပညာအားနည်းသောရဟန်းဖြစ်မှု ရှေးဘဝ၌ နာမ်ရုပ်သည် အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ပြင် ယခုဘဝ၌ ကံ အသစ်ကြောင့် အခြားနာမ်ရုပ် ဖြစ်ပေါ်နေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုရှေးဘဝ၌ စုတိဌာနသည် ထူထဲစွာ ဖုံးကွယ်ပိတ် လှောင်ထားသည့် အရပ်သဖွယ် ဖြစ်၏။ အမှိုက်အမှောင်အတိကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပညာအားနည်းသူသည် မြင် နိုင်ခဲ့၏။

ထိုအခါ ထိုသို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည် “ပဋိသန္ဓေကို ခွာလှစ်၍ (ရှေးဘဝ)စုတိခဏ၌ ဖြစ်ခဲ့သော ရုပ်နာမ်ကို အာရုံ ပြုခြင်းငှာ ငါ မစွမ်းနိုင်”ဟု ဝန်ချ လက်မြှောက်ခြင်းကို မပြုအပ်ပေ။ ထိုပါဒကဈာန်ကိုပင်လျှင် အဖန်တလဲလဲဝင် စားအပ်၏။ ထိုဈာန်မှလည်း ထ၍ ထ၍ ထိုစုတိဌာနကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤသို့ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် -

ဥပမာအားဖြင့် အားကောင်းသောယောက်ျားသည် ပြာသာဒ်ဆောင်အိမ်၏ အထွတ်အလျှံငှာ ကြီးစွာသော သစ်ပင်ကို ဖြတ်လတ်သော် အကိုင်းအခက်အရွက်တို့ကို ဖြတ်ရုံမျှဖြင့်ပင်လျှင် ပုဆိန်သွားသည် ပျက်စီးချွတ်ယွင်း သွားသဖြင့် ပင်လုံးကြီးကို ဖြတ်ရန် မစွမ်းနိုင်လျှင် ဝန်ချလက်မြှောက်ခြင်းကို မပြုဘဲ ပန်းပဲရုံသို့ သွားကာ ပုဆိန်ကို ထက်အောင် ပြုစေပြီးလျှင် တစ်ဖန်ပြန်လာ၍ ဖြတ်ရာ၏။ တစ်ဖန် ပျက်စီးချွတ်ယွင်းပြန်လျှင်လည်း ထို့အတူပင် တစ်ဖန် ပြုပြင်စေ၍ ဖြတ်ရာ၏။ ပုဆိန်ပျက်စီးချွတ်ယွင်းတိုင်း ပြုပြင်၍ ဤသို့ဖြတ်သော ထိုယောက်ျားသည် ဖြတ်ပြီး ဖြတ်ပြီးကို တစ်ဖန်ဖြတ်ဖွယ် မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မပြတ်သေးသည်ကိုလည်း အဖန်ဖန်ဖြတ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း မကြာမီပင် သစ်ပင်ကြီးကို လဲကျစေရာသကဲ့သို့ -

ဤအတူပင် ပါဒကဈာန်မှထ၍ ရှေး၌ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ပြီးသည်ကို မဆင်ခြင်တော့ဘဲ ပဋိသန္ဓေသာလျှင် ဆင်ခြင်သည်ဖြစ်၍ မကြာမီပင် ပဋိသန္ဓေကို ခွာလှစ်၍ စုတိခဏ၌ ဖြစ်ခဲ့သော နာမ်ရုပ်ကို အာရုံပြုနိုင်ရာ၏။

(ထင်းခွဲသူ ခေါင်းရိတ်သူ အစရှိသော ဥပမာတို့ဖြင့်လည်း ဤဆိုခဲ့သောအနက်ကို ပြအပ်သေး၏။)

ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် ဟူသည်

ဆိုခဲ့ပြီးသောစကားထဲ၌ နောက်ဆုံးထိုင်နေခြင်းမှ စ၍ ပဋိသန္ဓေတိုင်အောင် အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဉာဏ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် မဟုတ်သေးပေ။ ယင်းဉာဏ်သည် ပရိကံသမာဓိနှင့် ယှဉ်သောဉာဏ် မည်၏။

အချို့ဆရာတို့က အတိတ်သေ = အတိတ်အဖို့၌ ဖြစ်သောဉာဏ် ဟူ၍ ဆိုကြ၏။ ထိုကေဆရာတို့၏စကားသည် ရူပါဝစရဉာဏ်ကို ရည်၍ ဆိုပါမူ မသင့်ပေ။

အကြင်အခါ၌ ယောဂီအား ပဋိသန္ဓေကို ကျော်လွန်၍ စုတိခဏ၌ဖြစ်သော နာမ်ရုပ်ကို အာရုံပြုလျက် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုစိတ်ချုပ်လတ်သော် ထိုစုတိနာမ်ရုပ်ကိုပင် အာရုံပြု၍ လေးကြိမ်ငါးကြိမ် သောဇောတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ယင်းလေးကြိမ်ငါးကြိမ်တို့တွင် ရှေးသုံးလေးကြိမ်သောဇောတို့သည် ပရိကံစသော ကာမာဝစရဇောတို့ ဖြစ်၏။ နောက်ဆုံး စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမဇောသည် ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်နှင့် ယှဉ်သော အပ္ပနာစိတ် ဖြစ်၏။ ထိုအပ္ပနာစိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်သောဉာဏ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် မည်၏။ ထိုဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သောသတိဖြင့် များသောအပြားရှိသော ရှေး၌ နေခဲ့ဖူးသည့် ခန္ဓာအစဉ်ကို အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။

အောက်မေ့နိုင်သော ခန္ဓာအစဉ်များ

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ရသော ယောဂီသည် ဘဝတစ်ခုကိုလည်း အောက်မေ့၏။ ဘဝနှစ်ခုတို့ကိုလည်း၊ ဘဝသုံးခုတို့ကိုလည်း၊ ဘဝလေးခုတို့ကိုလည်း၊ ဘဝငါးခုတို့ကိုလည်း၊ ဘဝဆယ်ခုတို့ကိုလည်း၊ ဘဝနှစ်ဆယ်ကိုလည်း၊ ဘဝသုံးဆယ်ကိုလည်း၊ ဘဝလေးဆယ်ကိုလည်း၊ ဘဝငါးဆယ်ကိုလည်း၊ ဘဝတစ်ရာကိုလည်း၊ ဘဝတစ်ထောင်ကိုလည်း၊ ဘဝတစ်သိန်းကိုလည်း၊ သံဝဋ္ဋကပ်များစွာတို့ကိုလည်း၊ ဝိဝဋ္ဋကပ်များတို့ကိုလည်း သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ်များစွာတို့ကိုလည်း အောက်မေ့၏။

“ဤမည်သောဘဝ၌ ငါသည် ဤသို့သောအမည် ရှိ၏။ ဤသို့သော ချမ်းသာဆင်းရဲတို့ကို ခံစားခဲ့၏။ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏။ ထိုငါသည် ယင်းဘဝမှ စုတေခဲ့၍ ဤမည်သောဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့ပြန်သည်။ ထိုဘဝ၌လည်း ဤသို့သောအမည် ရှိခဲ့၏ ။ ပ ။ ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏” စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြစရာအမည်အနွယ်နှင့်တကွ များသောအပြားရှိသော ရှေး၌ နေခဲ့ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။

အထက်ပါစကားရပ်အဖွင့်

ဘဝတစ်ခု - ဟူသည် ပဋိသန္ဓေမှစ၍ စုတိအဆုံးရှိသော တစ်ခုသောဘဝ၌ အတွင်းဝင်သော ခန္ဓာအစဉ်တစ်ခု ဟု ဆိုလို၏။

အသင်္ချေယျကပ် ၄-ကပ်

- ၁။ သံဝဋ္ဋကပ် = ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးနေသော ကပ်ကာလသည် သံဝဋ္ဋကပ် မည်၏။
- ၂။ သံဝဋ္ဋဌာယိကပ် = သံဝဋ္ဋကပ်ဖြင့် ပျက်စီးပြီးနောက် ဟင်းလင်းပြင်ဖြစ်လျက် တည်နေသောကပ်သည် သံဝဋ္ဋဌာယိကပ် မည်၏။ (သံဝဋ္ဋဌာယိကပ် မည်ခြင်းအကြောင်းမှာ - သံဝဋ္ဋကပ်လျှင် အရင်းခံရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။)
- ၃။ ဝိဝဋ္ဋကပ် = တိုးပွား ဖြစ်ထွန်းနေသော ကပ်ကာလသည် ဝိဝဋ္ဋကပ် မည်၏။
- ၄။ ဝိဝဋ္ဋဌာယိကပ် = ဝိဝဋ္ဋကပ်ဖြင့် ဖြစ်ထွန်းပြီးနောက် ကမ္ဘာကြီးတည်နေသောကပ်သည် ဝိဝဋ္ဋဌာယိကပ် မည်၏။

ထိုအသင်္ချေယျကပ် ၄-ကပ်သည် မဟာကပ်တစ်ကပ် ဖြစ်၏။

သံဝဋ္ဋခေါ် ပျက်ကပ် ၃-မျိုး

- (၁) မီးဖြင့် ပျက်သော (တေဇောသံဝဋ္ဋ)ကပ်၊
- (၂) ရေဖြင့် ပျက်သော (အာပေါသံဝဋ္ဋ)ကပ်၊

(၃) လေဖြင့် ပျက်သော (ဝါယောသံဝဋ္ဌ)ကပ် ဟူ၍ သုံးပါးရှိကုန်၏။

သံဝဋ္ဌသီမာ ခေါ် ပျက်ရာနယ်ဆုံးတို့သည်

အာဘဿရာဘုံ သုဘကိဏှာဘုံ ဝေဟပ္ဖိလ်ဘုံဟူ၍ သုံးပါးတို့ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် -

(၁) ကမ္ဘာသည် မီးဖြင့် ပျက်သောအခါ အာဘဿရာဘုံမှ အောက်ဘက်၌ မီးလောင်၍ ပျက်စီး၏။

(အာဘဿရာဘုံကား မပျက်)။

(၂) ရေဖြင့် ပျက်သောအခါ သုဘကိဏှာဘုံမှ အောက်ဘက်၌ ရေဖြင့် ကြွေမွပျက်စီး၏။

(သုဘကိဏှာဘုံကား မပျက်)။

(၃) လေဖြင့် ပျက်သောအခါ ဝေဟပ္ဖိလ်ဘုံမှ အောက်ဘက်၌ လေဖြင့် ပျက်စီး၏။

(ဝေဟပ္ဖိလ်ဘုံကား မပျက်)။

ဘေးပတ်ဝန်းကျင် အကျယ်အပြန့်အားဖြင့်မူ ကမ္ဘာပျက်သောအခါတိုင်းပင် (စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်း ဟူသော) ဗုဒ္ဓခေတ်တစ်ခုလုံး ပျက်စီး၏။

ဗုဒ္ဓခေတ် ၃-မျိုး

ဗုဒ္ဓခေတ်တို့မှာ ဇာတိခေတ်၊ အာဏာခေတ်၊ ဝိသယခေတ်ဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

(၁) **ဇာတိခေတ်သည်** စကြဝဠာတစ်သောင်း အပိုင်းအခြား ရှိ၏။ ယင်းဇာတိခေတ်သည် ပစ္စိမာဝိက ဘုရား အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေယူသောအခါ စသည်တို့၌ တုန်လှုပ်၏။

(၂) **အာဏာခေတ်သည်** စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်း အပိုင်းအခြား ရှိ၏။ ယင်းအာဏာခေတ်၌ ရတနသုတ်၊ ခန္ဓပရိတ်၊ ဓဇဂ္ဂပရိတ်၊ အာဇာနည်ယပရိတ်၊ မောရပရိတ်ဟူသော ဤပရိတ်တော်တို့၏အာနုဘော်သည် ဖြစ်ပေ၏။

(၃) **ဝိသယခေတ်သည်** အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိပေ။ ယင်းဝိသယခေတ်ကို “အကြင်မျှလောက် အလိုရှိလျှင် ထိုမျှ လောက်အသံဖြင့် သိစေနိုင်၏” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပေသည်။ ယင်းဝိသယခေတ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်အကြင်အရာကို အလိုရှိ၏။ ထိုထိုအရာကို သိတော်မူပေနိုင်၏။

ဗုဒ္ဓခေတ်သုံးပါးတို့တွင် တစ်ခုသောအာဏာခေတ်သည် ပျက်စီးလျှင် (ထို၌ အတွင်းဝင်သော)ဇာတိခေတ်လည်း ပျက်စီးတော့သည်သာ၊ ပျက်စီးလျှင်လည်း တစ်ပေါင်းတည်းပင် ပျက်စီး၏။ တည်လျှင်လည်း တစ်ပေါင်းတည်းပင် တည်၏။

မီးဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံ၊ တည်ပုံ

ကပ်ကမ္ဘာသည် မီးဖြင့်ပျက်ရာ၌ ပျက်ခါနီးအစကပင်လျှင် ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီးသည် တက်ပြီးလျှင် စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်း၌ တစ်စပ်တည်းသော မိုးကြီးဖြစ်လျက် ရွာသွန်း၏။ လူတို့သည် ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းကုန်လျက် မျိုးစေ့အားလုံးတို့ကို ထုတ်၍ စိုက်ပျိုးကုန်၏။ ကောက်ပင်တို့သည် နွားစားလောက်ရုံမျှ ဖြစ်လာကြလျှင် မြည်းဟီကဲ့သို့ မြည်လျက် ချိုးလျက် မိုးရေတစ်ပေါက်မျှ မရွာတော့ချေ။ ထိုအခါ ပြတ်စဲသွားသောမိုးသည် လုံးဝပြတ်စဲသွားတော့၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရပုံကိုပင် ရည်၍ မြတ်စွာဘုရားသည်-

“ရဟန်းတို့ - ဤလိုအခါမျိုးသည် ရှိသေး၏။ ယင်းသို့သောအခါ၌ များစွာကုန်သောနှစ်တို့ပတ်လုံး၊ များစွာကုန်သောနှစ်အရာတို့ပတ်လုံး၊ များစွာကုန်သောနှစ်အထောင်တို့ပတ်လုံး၊ များစွာကုန်သောနှစ်အသိန်းတို့ပတ်လုံး မိုးသည် မရွာတော့ပေ” ဟု ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

မိုးရေကို မှီ၍ အသက်ရှင်ကြရကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သေကုန်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ပန်းသစ်သီးကို မှီ၍ အသက်ရှင်ကြရကုန်သော နတ်တို့သည်လည်း စုတေကုန်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့် ရှည်စွာသောအခွန်ကာလ ကုန်လွန်သွားလတ်သော် ထိုထိုအရာ၌ ရေသည် လုံးဝကုန်ခန်းခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ ထိုအခါ ငါးလိပ်တို့သည်လည်း သေကြပြီးလျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ငရဲသားသတ္တဝါတို့သည်လည်း သေကြပြီး

လျှင် ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့တွင် ငရဲသားသတ္တဝါတို့သည် ခုနစ်စင်းမြောက်နေ ထွက်ပေါ်လာသော အခါ၌ ပျက်စီးကြသည်ဟု ဧကေ(အချို့)ဆရာတို့က ဆိုကုန်၏။

ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်ပုံ

မေး ။ ။ “သတ္တဝါတို့သည်လည်း သေကြပြီးလျှင် ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏” ဟုရာ၌ ဈာန်မရဘဲ ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်ခြင်းမည်သည် မရှိချေ။ အချို့သတ္တဝါတို့သည် အငတ်ဘေးဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရကုန်၏။ အချို့ သတ္တဝါတို့သည်လည်း ဈာန်ကို မရထိုက်ကုန်၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည် အဘယ်သို့လျှင် ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ် ကုန်သနည်း? ဟူမူ

ဖြေ ။ ။ နတ်ပြည်၌ရသော ဈာန်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဖြစ်နိုင်ပုံမှာ - ထိုအခါ၌ “အနှစ်တစ်သိန်း ကုန်လွန်သောအခါ ကမ္ဘာကြီးပျက်လိမ့်မည်” ဟု လောကဗျူဟာ ခေါ် နှိုးဆော်သတိပေးသော ကာမာဝစရနတ်တို့သည် ဆံပင်များ ဖရိုဖရဲကြလျက် ငိုယိုသောမျက်နှာရှိလျက် နီရဲ သောအဝတ်တို့ကို ဝတ်ဆင်ကြကာ အလွန်ဖောက်ပြန်သည့် ကြောက်ဖွယ်အသွင်ကို ဆောင်ကြသည်ဖြစ်၍ လူတို့ လမ်း လူတို့ကြားသိနိုင်သောအရပ်၌ လှည့်လည်ကုန်လျက် ဤသို့ ပြောကြားကြွေးကြော်ကုန်၏။ “အချင်းတို့ - ယခု အခါမှ အနှစ်တစ်သိန်းလွန်သောအခါ၌ ကမ္ဘာပျက်ခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ဤလောကတစ်ခုလုံး ပျက်လိမ့်မည်၊ မဟာ သမုဒ္ဒရာသည်လည်း ခန်းခြောက်သွားလိမ့်မည်၊ ဤကမ္ဘာမြေကြီးရော မြင်းမိုင်တောင်မင်းရော မီးလောင်၍ ပျက်စီး သွားလိမ့်မည်၊ ဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင် ကမ္ဘာလောက၏ပျက်စီးခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်၊ အချင်းတို့ - မေတ္တာကို ပွားစေကြ ကုန်လော့၊ ကရုဏာကို၊ မုဒိတာကို၊ ဥပေက္ခာကို ပွားစေကြကုန်လော့၊ မိခင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်လော့၊ ဖခင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်လော့၊ အမျိုးထဲ၌ အသက်ကြီးသူတို့ကို အရိုအသေ ပြုကြကုန်လော့” ဟု ပြောကြားကြွေးကြော် ကြကုန်၏။

ထိုလောကဗျူဟာနတ်တို့၏စကားကို ကြားကုန်၍ အများအားဖြင့် လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘုမ္မဇိမ်းနတ် တို့သည်လည်းကောင်း ထိတ်လန့်ခြင်းသံဝေဂ ဖြစ်ကြကုန်လျက် အချင်းချင်းနူးညံ့သောစိတ် ရှိကြသည်ဖြစ်၍ မေတ္တာ အစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုကြ၍ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုနတ်ပြည်၌ နတ်၌ဖြစ်သောဘောဇဉ်ကို စားကြ၍ ဝါယောကသိုဏ်း၌ ပရိတ်ပြုကြ၍ ဈာန်ကိုရကာ ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

လူနှင့် ဘုမ္မဇိမ်းနတ်တို့မှ ကြွင်းသောသတ္တဝါတို့သည်ကား အပရာပရိယဝေဒနီယကံဖြင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကုန် ၏။ မှန်ပေ၏ - သံသရာ၌ ကျင်လည်နေသော သတ္တဝါမည်သည် အပရာပရိယကံကင်းသူ မရှိချေ။ ထိုသတ္တဝါတို့ သည်လည်း ထိုနတ်ပြည်၌ ထို့အတူပင် ဈာန်ကို ရကုန်၏။ ဤသို့ နတ်ပြည်၌ရသော ဈာန်၏အစွမ်းအားဖြင့် အလုံးစုံ သောသတ္တဝါတို့သည် ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ဒုတိယနေ စသည် ထွက်ပေါ်လာပုံ

ကမ္ဘာပျက်မိုး ပြတ်စဲသည်မှနောက်၌ ရှည်သောအခွန်ကာလ ကုန်လွန်သွားသောအခါ ဒုတိယနေတစ်စင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (သတ္တသုရိယသုတ်ကို ချဲ့၍ သိအပ်ပေ၏)။ ထိုဒုတိယနေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာလတ်သော် ညဉ့် နေ့အပိုင်းအခြား မထင်တော့ပြီ၊ နေတစ်စင်းဝင်လျှင် နေတစ်စင်းထွက်ပေါ်၏။ လောကမှာ မပြတ်သောနေပူရောင် ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။

ပကတိနေနှင့် ကမ္ဘာဖျက်နေတို့ အထူး

- ပကတိနေ၌ နေနတ်သားရှိသကဲ့သို့ ကမ္ဘာဖျက်နေ၌ နေနတ်သား မရှိပေ။
- ပကတိနေ ထွက်နေသောအခါ ကောင်းကင်၌ တိမ်တိုက်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အခိုးအညွန့်တို့သည် လည်း ကောင်း လှုပ်ရှားသွားလာကုန်၏။ ကမ္ဘာဖျက်နေ ထွက်နေသောအခါ ကောင်းကင်မှာ အခိုးနှင့် တိမ်တိုက်ကင်း ၏။ ကြေးမုံဝန်းကဲ့သို့ အညစ်အကြေးကင်းလျက် ရှိ၏။ မြစ်ကြီးငါးသွယ်တို့မှတစ်ပါး မြစ်ငယ်များ စသည်တို့၌ ရေသည် ခန်းခြောက်ကုန်၏။

ထို့နောင်လည်း ရှည်သောအခွန်ကာလ ကုန်လွန်သွားသောအခါ တတိယနေ့တစ်စင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြန်၏။ ယင်းတတိယနေ့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် မြစ်ကြီးတို့သည်လည်း ခန်းခြောက်ကုန်၏။

ထို့နောင်လည်း ရှည်သောအခွန်ကာလ ကုန်လွန်သွားသောအခါ စတုတ္ထနေ့တစ်စင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြန်၏။ ယင်းစတုတ္ထနေ့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ဟိမဝန္တာ၌ မြစ်ကြီးငါးသွယ်တို့၏ မြစ်ဖျားခံရာဖြစ်ကုန်သော “သီဟပပိတအိုင်၊ ဟံသာပါတနအိုင်၊ ကဏ္ဍမုဏ္ဍအိုင်၊ ရထကာရအိုင်၊ အနဝတတ်အိုင်၊ ဆဒ္ဒန်အိုင်၊ ကုဏာလအိုင်” ဟူသော အိုင်ကြီးခုနစ်အိုင်တို့သည် ခန်းခြောက်ကုန်၏။

ထို့နောင်လည်း ရှည်သောအခွန်ကာလ ကုန်လွန်သွားသောအခါ ပဉ္စမနေ့တစ်စင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြန်၏။ ယင်းပဉ္စမနေ့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် အစဉ်အတိုင်း တဖြည်းဖြည်းချင်း ကုန်ခန်း၍ သမုဒ္ဒရာ၌ ရေသည် လက်တစ်ဆစ် စုံစွတ်ရုံမျှသော်လည်း မတည်ရှိတော့ချေ။

ထို့နောင်လည်း ရှည်သောအခွန်ကာလ ကုန်လွန်သွားသောအခါ ဆဌနေ့တစ်စင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြန်၏။ ယင်းဆဌနေ့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် အလုံးစုံသောစကြဝဠာတစ်တိုက်လုံးသည် တစ်စပ်တည်းအနိုးအငွေ့ ပြည့်လျက် ရှိ၏။ အနိုးအငွေ့ကြောင့် အစိုဓာတ်ကုန်ခန်းသွားလေ၏။ ဤစကြဝဠာကဲ့သို့ပင် ကုဋေတစ်သိန်းသော စကြဝဠာတို့သည်လည်း နည်းတူပင် ဖြစ်လေကုန်၏။

ထို့နောင်လည်း ရှည်သောအခွန်ကာလ ကုန်လွန်သွားသောအခါ သတ္တမနေ့တစ်စင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပြန်၏။ ယင်းသတ္တမနေ့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ကုဋေတစ်သိန်းသော စကြဝဠာတို့နှင့်တကွ ဤစကြဝဠာတစ်ခုလုံးသည် တစ်စပ်တည်း တောက်လောင်သောမီးလျှံ ရှိသည် ဖြစ်လေတော့၏။

ကမ္ဘာမီးလောင်ပုံ

နေခုနစ်စင်းထွက်၍ မီးလောင်ပျက်စီးပုံမှာ - စကြဝဠာတစ်ခုလုံးသည် တစ်စပ်တည်း တောက်လောင်သော မီးလျှံ ရှိသည် ဖြစ်လျှင် ယူဇနာတစ်ရာ စသည်အပြား ရှိကုန်သော မြင်းမိုရ်တောင်၏ တောင်ထွတ်တို့သည်လည်း ပြိုပျက်ကုန်၍ ကောင်းကင်၌ပင်လျှင် ကွယ်ပျောက်လေကုန်၏။

မီးလျှံသည် တက်၍ စတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံတို့ကို လောင်၏။ ထိုနတ်ဘုံ၌ ရွှေဗိမာန်၊ ရတနာဗိမာန်၊ ပတ္တမြားဗိမာန်တို့ကို လောင်ကျွမ်းစေပြီးလျှင် တာဝတိံသာဘုံကို စွဲလောင်၏။ ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ပထမဈာန်ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင် စွဲလောင်၏။ ထိုပထမဈာန်ဘုံ၌ သုံးမျိုးသောဗြဟ္မာတို့၏ ဘုံဗိမာန်တို့ကို လောင်ကျွမ်းစေပြီးလျှင် (ပရိတ္တာဘာ အပ္ပမာဏာဘာဘုံတို့နှင့် တစ်ပြင်တည်းဖြစ်သော) အာဘဿရာဘုံကို ဆိုက်၍ တည်၏။ ထိုမီးလျှံသည် အနုဗြူသော်လည်း ရုပ်သင်္ခါရတရားရှိနေသေးလျှင် မငြိမ်းသေး။ ရုပ်သင်္ခါရတရား အားလုံးကုန်သောအခါ ထောပတ်ဆီတို့ကို လောင်သောမီးလျှံကဲ့သို့ ပြာကိုသော်လည်း မကြွင်းကျန်စေဘဲ ငြိမ်းသွားလေတော့၏။ အောက်ကောင်းကင်နှင့် အထက်ကောင်းကင်သည် တစ်စပ်တည်းဖြစ်လျက် အမှိုက်မှောင်အတိ ဖြစ်လေ၏။

ကမ္ဘာဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ပုံ

ရှည်စွာသောအချိန်ကာလ ကုန်လွန်သွားသောအခါ ကြီးစွာသောမိုးတိမ်တက်လာပြီး ရှေးဦးစွာ ဖွဲ့ဖွဲ့ ရွာသွန်း၏။ အစဉ်အတိုင်းတိုးတက်၍ ကုမုဒြာကြာရိုးခန့်၊ ကျည်ပွေ့ခန့်၊ ထန်းလုံးခန့် စသည့် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော မိုးရေအယဉ်တို့နှင့် ရွာသွန်းလျက် ကုဋေတစ်သိန်းသော စကြဝဠာတို့၌ မီးလောင်ထားရာအရပ်ကို ပြည့်စေပြီးလျှင် ပြတ်စဲ ကွယ်ပျောက်လေ၏။

ထိုရေ၏ အောက်ဘက်၌လည်းကောင်း၊ ထက်ဝန်းကျင်ဘေးပတ်လည်၌လည်းကောင်း လေထုကြီးဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် ထိုရေကို တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း ဖြစ်စေ၏။ ပဒုမ္မာကြာဖက်ပေါ်၌ ရေပေါက်ကဲ့သို့ ထက်ဝန်းကျင် တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း ဖြစ်လေ၏။ အာဘဿရာဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင် ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်စွာသောရေအစုကို တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း ဖြစ်အောင် ပြုပုံမှာ အကြားအပေါက်ကို ပေးသောအားဖြင့် တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း ဖြစ်အောင် ပြု၏။

မှန်ပေ၏ - ထိုလေထုသည် ရေထုအား ထိုထိုအရပ်၌ အကြားအပေါက်ကို ပေး၏။ ဤသို့ လေထုက ပေါင်းစုလျက် တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း ဖြစ်စေအပ်သော ထိုရေထုသည် အစဉ်အတိုင်း ကုန်၍၊ လျော့၍ အောက်သို့ သက်၏။

ရေသည် လျော့၍ သက်လတ်သော် ပထမဇာန်ဗြဟ္မာပြည်ဌာန၌ ဗြဟ္မာ့ဘုံတို့သည်လည်းကောင်း၊ ယာမာတိုင်အောင် အထက်ကာမာဝစရနတ်ပြည်ဌာနတို့၌ နတ်ဘုံတို့သည်လည်းကောင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

ရှေးက ကမ္ဘာမြေတည်ရာဌာနသို့ ရောက်အောင် သက်သောအခါ၌မူကား အားကြီးသောလေတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအားကြီးသောလေတို့သည် ထိုရေထုကို အထက်မှ လေပေါက်ကို ပိတ်ထားသော ဓမ္မကရိုဏ်ရေစစ်၌ တည်သောရေကဲ့သို့ ပိတ်ဆို့ထားကုန်၏။ ချိုမြိန်သောရေသည် ကုန်ခြင်းလျော့ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် အပေါ်ယံ၌ ရသပထဝီခေါ် မြေဆီအရသာကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ ၎င်းသည် အဆင်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ အနံ့အရသာနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ရေမပါသော ယနာနို့ဆွမ်းပြုတ်၏ အပေါ်ယံ၌ မလိုင်လွှာကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

ကမ္ဘာဦးလူသားတို့ ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ထိုအခါ၌ အာဘဿရာဗြဟ္မာပြည်၌ ရှေးဦးစွာဖြစ်ခဲ့ကြသော သတ္တဝါတို့သည် သက်တမ်းကုန်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကံစွမ်းကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ထိုဗြဟ္မာပြည်မှ စုတေခဲ့ကြ၍ ဤလူ့ပြည်၌ ဖြစ်လာကုန်၏။

ကမ္ဘာဦးသားလူတို့သည် မိမိတို့၏ကိုယ်ရောင်ဖြင့်ပင် လင်းလျက်၊ မြင်လျက် ရှိကုန်၏။ ကောင်းကင်၌ သွားလာနိုင်ကုန်၏။ ၎င်းတို့သည် ထိုမြေဆီ၏အရသာကို လျက်ကာ မြည်းစမ်းကုန်၍ တပ်မက်သာယာမှုတဏှာက လွှမ်းမိုးခြင်းကြောင့် (စားလိုသောအာသာ ပြင်းပြသောကြောင့်) အလုပ်အလေ့ပြုကုန်လျက် စားသုံးကြကုန်၏။ ထိုအခါ သူတို့၏ကိုယ်မှ အရောင်သည် ပျောက်ကွယ်လေ၏။ အမှောင်ကျသွားလေ၏။ ၎င်းတို့သည် အမိုက်မှောင်ကို တွေ့ကြရသောကြောင့် ကြောက်ကုန်၏။

နေဖြစ်ပေါ်ပုံ

ထိုအခါ ကမ္ဘာဦးလူတို့၏ကြောက်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ကာ ရဲရင့်ခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် အချင်းယူဇနာငါးဆယ်ရှိသော နေဝန်းသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ကမ္ဘာဦးလူတို့သည် ပေါ်လာသော ထိုနေကို မြင်ကြရ၍ “အလင်းရောင်ကို ရကြပေပြီ” ဟု ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ “ကြောက်ရွံ့နေကြသော ငါတို့၏ကြောက်ခြင်း ကို ပယ်ဖျောက်၍ ရဲရင့်ခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် ထွက်ပေါ်လာသောကြောင့် သူရိယ - ရဲရင့်စေသော နေမည်စေ” ဟု နှလုံးသွင်းကြကာ ထိုနေအား သူရိယဟူသော အမည်ပေးကုန်၏။

လဖြစ်ပေါ်ပုံ

ထို့နောင် နေသည် တစ်နေ့လုံး အလင်းရောင်ကိုပြု၍ ဝင်သွားလတ်သော် “ငါတို့ ရှုထားသည့် နေရောင်သည် လည်း ပျောက်ကွယ်သွားလေပြီ” ဟု ကြံတွေးကြ၍ တစ်ဖန်ကြောက်ရွံ့ကြပြန်၏။ ကြောက်ရွံ့နေသော ထိုသူတို့မှာ “အခြားအလင်းရောင်ကို အကယ်၍ ရကြပါမူ ကောင်းလေစွ” ဟု ဤသို့သောအကြံ ဖြစ်၏။ ထိုလူတို့၏ စိတ်အကြံကို သိ၍ ပေါ်လာသကဲ့သို့ အချင်းလေးဆယ့်ကိုးယူဇနာရှိသော လဝန်းသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ကမ္ဘာဦးလူတို့သည် ထိုလကို မြင်ကြရ၍ အတိုင်းထက်အလွန် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကြသည် ဖြစ်၍ “ငါတို့၏အလိုကို သိ၍ ပေါ်လာသကဲ့သို့ပင် ပေါ်လာသောကြောင့် စန္ဒ - လ မည်စေ” ဟု နှလုံးသွင်းကြကာ ထိုလအား စန္ဒဟူသောအမည်ကို ပေးကုန်၏။

လဆန်း လဆုတ်စသည် ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ဤသို့ လ၊ နေတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်လတ်သော် နက္ခတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကြယ်တာရာအပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအခါမှစ၍ ညဉ့်နှင့် နေ့တို့သည် ထင်ရှားကုန်၏။ အစဉ်အားဖြင့် ပက္ခ၊ လ၊ ဥတု၊ နှစ်တို့သည် ထင်ရှားကုန်၏။ လ နေတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်သောနေ့၌ပင်လျှင် မြင်းမိုရ်တောင် စကြဝဠာတောင် ဟိမဝန္တာတောင်တို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ၎င်းတို့သည်လည်း မရှေးမနှောင်း တပေါင်းလ ပြည့်နေ့၌ပင်လျှင် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

တောတောင်ရေမြေ သဘာဝစသည် ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ဆတ်ဆန်ထမင်းကို ချက်သောအခါ တစ်ပြိုင်နက်ပင်လျှင် အပွက်တို့သည် တက်ကုန်သကဲ့သို့၊ အချို့အရပ်တို့သည် စုန်စုန်တက်ကုန်သကဲ့သို့၊ အချို့အရပ်တို့သည် နိမ့်ကုန်ချိုင့်ကုန်သကဲ့သို့၊ အချို့အရပ်တို့သည် အညီအမျှဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့- ထို့အတူပင် ကမ္ဘာပြုမိုးရွာသွန်းပြီးနောက် ရေထူကြီးတဖြည်းဖြည်း လျောသက်လာရာ ရှေးက ကမ္ဘာမြေတည်ရာဌာနသို့ ရောက်လတ်သော် အောက်မှလေထူကြီးက ပင့်တင်ထားသောကြောင့် ရေထူကြီးသည် အောက်သို့ မသက်တော့ချေ။ ထိုအခါ ရေထူ၌ မညီညာသည့် အရပ်ဌာနများ ဖြစ်ပေါ်လာတော့၏။ စုန်စုန်တက်ရာအရပ်၌ တောင်များ ဖြစ်ကုန်၏။ နိမ့်ရာချိုင့်ရာအရပ်၌ သမုဒ္ဒရာများ ဖြစ်ကုန်၏။ အညီအမျှ ဖြစ်ရာရာအရပ်၌ ကျွန်းများ ဖြစ်ကုန်၏။

မြေဆီအရသာ ကွယ်ပျောက်ပုံ

ထိုစဉ်အခါက မြေဆီအရသာကို စားသုံးနေကြသော သတ္တဝါတို့တွင် အချို့က အဆင်းလှကုန်၏။ အချို့က အဆင်း မလှကုန်၊ အဆင်းလှသောသူတို့သည် အဆင်းမလှသောလူတို့ကို မထိမဲ့မြင် ပြုကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့၏ အလွန်မာန်တက်၍ မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် မြေဆီအရသာသည်လည်း ကွယ်ပျောက်သွားလေ၏။ ထိုအခါ မြေဆီမြေလွှာသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ထိုအခါ၌ လူတို့၏ လှခြင်း၊ မလှခြင်း၊ မာန်မူတက်ကြွခြင်းဟူသော ထိုနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ထိုမြေဆီမြေလွှာသည်လည်း ကွယ်ပျောက်လေပြန်၏။ မထွန်ယက် မစိုက်ပျိုးရဘဲ အလိုလိုပေါက်ရောက်၍ ရင့်ကျက်သောသလေးဆန် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ၎င်းဆန်သီးမှာ ဖွဲနု ဖွဲကြမ်းမပါ၊ သန့်ရှင်း၍ မွှေးကြိုင်သောအနံ့ ရှိပေ၏။

ထို့နောင် လူတို့မှာ ထမင်းအိုးများ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုလူတို့သည် သလေးဆန်ကို အိုး၌ ထည့်၍ ကျောက်ဖျာမျက်နှာပြင်ပေါ် တင်ထားလျှင် အလိုလိုပင် မီးလျှံတက်လာ၍ ထိုဆန်ကို ချက်၏။ ထိုသလေးဆန်ထမင်းသည် မြတ်လေးပန်းဝံသဖွယ် တင့်တယ်ဖြူစင်၏။ ထိုထမင်းမှာ ဟင်းလျာမပါဘဲ သူ့ချည်းသက်သက် စားနိုင်၏။ အချို့အချဉ်အဆိမ့် အစရှိသော စားလိုသော အရသာတို့ ထွက်ပေါ်၏။

အင်္ဂါကြီးငယ် ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ကြမ်းတမ်းသော ထမင်းအာဟာရကို စားသုံးကုန်သော ထိုလူတို့မှာ ထိုအခါမှစ၍ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် ဖြစ်ပေါ်လာလေတော့သည်။ ထိုအခါ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်ထွက်ရန်အလိုငှာ လူတို့မှာ (ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ထွက်ပေါက်)အမာဝတို့သည် ပေါက်ကွဲဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ယောက်ျားမှာ ယောက်ျားဖြစ်ကြောင်းရုပ်အင်္ဂါ ဖြစ်ပေါ်၏။ မိန်းမမှာ မိန်းမဖြစ်ကြောင်းရုပ်အင်္ဂါ ဖြစ်ပေါ်၏။

ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်သောအခါ မိန်းမသည် ယောက်ျားကို၊ ယောက်ျားသည်လည်း မိန်းမကို ကြည့်ရိုးကြည့်စဉ် ထက်ကြာမြင့်စွာ တစ်မိမ့်စိမ့်စူးစိုက်၍ ကြည့်ရှု၏။ ထိုသို့ တစ်မိမ့်စိမ့်ကြာမြင့်စွာ စူးစိုက်၍ ကြည့်ရှုခြင်းကြောင့် ထိုမိန်းမယောက်ျားတို့မှာ ကာမရာဂပူပန်မှု ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့် မေထုန်အမှုကို ပြုကျင့်ကုန်၏။ (အသဒ္ဓမ္မ) သူမြတ်တရားမဟုတ်သည့် မေထုန်အမှုကို မှီဝဲခြင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့် ထိုသူတို့ကို ပညာရှိတို့က ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ မြေမှုန့် ပြာ နွားချေးတို့ဖြင့် ပက်ကုန်ပေါက်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအသဒ္ဓမ္မကို ဖုံးကွယ်ရန်အတွက် အိမ်တို့ကို ဆောက်လုပ်ကုန်၏။

ထိုလူတို့သည် အိမ်၌နေကုန်လျက် အစဉ်အတိုင်း ကြာမြင့်သောအခါ ပျင်းရိသူတစ်ယောက်၏ပြုမူပုံကို အတုလိုက်၍ သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းကို ပြုကုန်၏။ ထိုအခါမှစ၍ ဖွဲနုသည်လည်းကောင်း၊ ဖွဲကြမ်းသည်လည်းကောင်း သလေးဆန်ကို မြွေးယှက်၏။ ရိတ်ပြီးအရပ်၌လည်း ပြန်၍ မပေါက်ရောက်လာတော့ပေ။

ထိုလူတို့သည် စည်းဝေးကုန်၍ ညည်းညူကုန်၏။ “အချင်းတို့ - ယုတ်မာသောတရားတို့သည် သတ္တဝါတို့၌ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်စွတကား၊ ငါတို့သည် ရှေးအခါက (ဥပပါတ်ပဋိသန္ဓေရှိလျက်) စိတ်ဖြင့် ပြီးခဲ့ကုန်၏။ (အစာမစားရဘဲ) ပီတိလျှင် အစာရှိခဲ့ကုန်၏” ဤသို့ စသည်ကို အဂ္ဂညသုတ်၌ဟောထားသောနည်းဖြင့် ချဲ့၍ သိအပ်၏။

ထိုမှနောက်၌ သလေးခင်းအပိုင်းအခြားကို ထားကုန်၏။ ထိုအခါ တစ်ယောက်သောသတ္တဝါသည် အခြားသူ၏ သလေးခင်းမှ သလေးကို ခိုးယူ၏။ ထိုခိုးယူသောသူကို နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ကြိမ်းမောင်းပြောဆိုကြ၍ သုံးကြိမ်မြောက် ခိုးသောအခါ၌ လက်တို့ဖြင့် ခဲတို့ဖြင့် တုတ်တို့ဖြင့် ပုတ်ခတ်ရိုက်နှက်ကုန်၏။

စည်းဝေးကြပုံ

ထိုသူတို့သည် ဤသို့ ခိုးယူခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်း၊ လိမ်ပြောခြင်း၊ တုတ်လက်နက်စွဲကိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြသောအခါ စည်းဝေးကြပြီးလျှင် “အချင်းတို့ - ငါတို့သည် တစ်ဦးသောသတ္တဝါကို အကြီးအမှူးအဖြစ် သမုတ်ထားကြရလျှင် ကောင်းပေလိမ့်မည်။ ယင်းသမုတ်ထားသည့်သတ္တဝါသည် ငါတို့ထံက သင့်လျော်မှန်ကန်စွာ ရှုတ်ချသင့်သူကို ရှုတ်ချရာ၏။ ကဲ့ရဲ့သင့်သူကို ကဲ့ရဲ့ရာ၏။ နှင်ထုတ်သင့်သူကို နှင်ထုတ်ရာ၏။ ငါတို့ကမူ ထိုအကြီးအမှူးဖြစ်သူအား သလေးစပါးတို့၏ ဆယ်ပုံတစ်ပုံသောအဖို့ကို ပေးဆက်ကုန်အံ့” ဟု ကြံစည်ဆွေးနွေးကြကုန်၏။

အကြီးအမှူးအဖြစ် တင်မြှောက်ကြပုံ

ဤသို့ ကြံစည်ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ပြုကြပြီးသော ထိုသတ္တဝါတို့တွင် ရှေးဦးစွာ ဤကပ်ကမ္ဘာ၌ ဘုရားအလောင်းတော်ဖြစ်သော ဤဘုန်းကံကြီးသူအရှင်သည်ပင်လျှင် ထိုစဉ်ကာလကရှိသည့် သတ္တဝါတို့တွင် အဆင်းအလှဆုံး ရှုချင်ဖွယ်အကောင်းဆုံး ဖြစ်၏။ အခြံအရံများ၍ ဘုန်းကံအကြီးမားဆုံးလည်း ဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၍ နှိမ့်ချမှု ချီးမြှောက်မှုကို ပြုရန်လည်း စွမ်းနိုင်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုလူသတ္တဝါတို့သည် ထိုဘုရားအလောင်းထံ ချဉ်းကပ်ကြပြီးလျှင် တောင်းပန်၍ အကြီးအမှူးအဖြစ် သမုတ်ကြကုန်၏။

မဟာသမ္မတ၊ ခတ္တိယ၊ ရာဇာ-မင်း မည်ပုံ

ထိုဘုရားအလောင်းတော်သည်

- ထိုများစွာသောလူအပေါင်းက သမုတ်အပ်သောကြောင့် မဟာသမ္မတ မည်၏။
- လယ်တို့၏အရှင်ဖြစ်သောကြောင့် ခတ္တိယ မည်၏။
- တရားဥပဒေနှင့်ညီစွာ တိုင်းသားပြည်သူ တစ်ပါးသောလူတို့ကို ချမ်းသာနှစ်သိမ့်စေတတ်သောကြောင့် ရာဇာ-မင်း မည်၏။

ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဤသို့ သုံးခုသောအမည်နာမတို့ဖြင့် ထင်ရှားခဲ့လေသည်။

အမျိုးအစ ခတ္တိယ

လောက၌ အံ့ဖွယ်ဌာနဟူသမျှတို့၌ ဘုရားအလောင်းတော်သည်သာ အစဦးဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခဲ့၏။ ကမ္ဘာဦးကာလ၌လည်း ဘုရားအလောင်းတော်ကိုပင် အစဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ပြု၍ ခတ္တိယခေါ် မင်းမျိုးအသိုက်အဝန်း တည်ပြီးနောက် အစဉ်အားဖြင့် ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား အစရှိသောအမျိုးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကြ တည်ကြကုန်၏။

မီးဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ရာ၊ တည်ရာ၌ အသင်္ချေယျကပ် ၄-ကပ်

- ၁။ ထိုသို့ ကမ္ဘာပျက်ရာ၊ တည်ရာတွင် ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီးရွာသည်မှစ၍ မီးလျှံပြတ်စဲသည်တိုင်အောင် တစ်ခုသော အသင်္ချေယျကပ်ကို သံဝဋ္ဌကပ်ဟု ခေါ်၏။
 - ၂။ ကမ္ဘာကိုပျက်စေသော မီးလျှံပြတ်စဲသည်မှစ၍ ကုဋေတစ်သိန်းသောစကြဝဠာတို့ကို ပြည့်စေလျက် ပြည့်စုံစေသည့် ကမ္ဘာပြုမိုးကြီးရွာသည့်တိုင်အောင် နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ်ကို သံဝဋ္ဌဌာယီ ဟု ခေါ်၏။
 - ၃။ ပြည့်စုံစေသော ကမ္ဘာပြုမိုးကြီး ရွာသည်မှစ၍ လ နေတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသည်တိုင်အောင် သုံးခုမြောက်သော အသင်္ချေယျကပ်ကို ဝိဝဋ္ဌကပ် ဟု ခေါ်၏။
 - ၄။ လ နေတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသည်မှစ၍ တစ်ဖန် ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီး ရွာသည်တိုင်အောင် လေးခုမြောက်သောအသင်္ချေယျကပ်ကို ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ် ဟု ခေါ်၏။
- ဤလေးခုသောအသင်္ချေယျကပ်တို့သည် တစ်ခုသောမဟာကပ် (မဟာကမ္ဘာကြီးတစ်ခု) ဖြစ်၏။

ရေဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံ၊ တည်ပုံ

ကမ္ဘာသည် ရေဖြင့်ပျက်ခါနီးသော် အစကပင်လျှင် စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်း၌ တစ်စပ်တည်းသောမိုးကြီး ဖြစ်လျက် ရွာသွန်း၏ - ဤသို့ စသည်ကို မီးဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံအစီအစဉ်အတိုင်း ချဲ့၍ သိအပ်၏။ ယခုအထူးကိုသာ ပြဆိုမည်။

မီးဖြင့် ပျက်သောကမ္ဘာ၌ ဒုတိယနေဝန်းပေါ်ထွန်းသကဲ့သို့ ထို့အတူ ရေဖြင့် ပျက်သောကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာကို ပျက်စေတတ်သော ရေငန်မိုးကြီးသည် ရွာသွန်း၏။ ယင်းမိုးကြီးသည် အစ၌ သေးသေးငယ်ငယ် မိုးရေပေါက်ကို ရွာသွန်းလျက် အစဉ်အတိုင်း တိုး၍တိုး၍ ကြီးစွာသောမိုးပေါက်အယဉ်တို့ဖြင့် ကုဋေတစ်သိန်းသော စကြဝဠာတို့ကို ပြည့်စေလျက် ရွာသွန်း၏။ အလွန်ငန်သောမိုးရေဖြင့် ထိရာထိရာ မြေကြီး တောင် စသည်တို့သည် ကြေမွပျက်စီးကုန်၏။ ရေကို ပတ်ဝန်းကျင်မှလေတို့က ထိန်းဆောင်ထား၏။ ကမ္ဘာမြေမှ ဒုတိယဈာန်ဗြဟ္မာ့ဘုံအထိ အလွန်ငန်သောမိုးရေသည် ရောက်၏။

ထိုဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ပရိတ္တာဘာ အပ္ပမာဏာဘာ အာဘဿရာဟူသော သုံးမျိုးသောဗြဟ္မာ့ဘုံတို့ကို ကြေမွစေ၍ (ပရိတ္တာသုဘာ အပ္ပမာဏာသုဘာဘုံတို့နှင့် တစ်ပြင်တည်း ဖြစ်သော) သုဘကိဏှာဘုံကို ဆိုက်၍ တည်၏။

အလွန်ငန်သောထိုရေသည် အကျမြူသော်လည်း ရုပ်သင်္ခါရတရား ရှိနေသေးလျှင် မငြိမ်း မခြောက် မပျောက်ကွယ်သေး။ ကမ္ဘာပျက်ရေသည် ရုပ်သင်္ခါရတရားအလုံးစုံကို လွှမ်းမိုးဖျက်ဆီးပြီးလျှင် ရုတ်တရက်လျင်မြန်စွာ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက်သွားလေ၏။ အောက်ကောင်းကင်နှင့် အထက်ကောင်းကင်သည် တစ်စပ်တည်းဖြစ်လျက် အမိုက်မှောင်အတိ ဖြစ်လေတော့၏။ ဤသို့စသည် အလုံးစုံသည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်နှင့် တူ၏။ သက်သက်ထူးသည်မှာ ရေဖြင့် ပျက်ပြီးနောက် ဤကမ္ဘာပြန်လည်ထွန်းကားရာ၌

- အာဘဿရာဘုံမှစ၍ ကမ္ဘာလောကသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏။
- သုဘကိဏှာဘုံမှ စုတေ၍ အာဘဿရာဘုံ အစရှိသောဌာနတို့၌ သတ္တဝါတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ရေဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ရာ၊ တည်ရာ၌ အသင်္ချေယျကပ် ၄-ကပ်

- ၁။ ထိုသို့ ကမ္ဘာပျက်ရာ၊ ဖြစ်ရာ၌ ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီးရွာသည်မှစ၍ ကမ္ဘာပျက်ရေငန်မိုးရေ ပြတ်စဲသည်တိုင် အောင် တစ်ခုသောအသင်္ချေယျကပ်ကို သံဝဋ္ဋကပ် ဟု ခေါ်၏။
 - ၂။ ရေငန်မိုးရေ ပြတ်စဲသည်မှစ၍ ကမ္ဘာပြုမိုးကြီး ရွာသည်တိုင်အောင် ဒုတိယအသင်္ချေယျကပ်ကို သံဝဋ္ဋဌာယီကပ် ဟု ခေါ်၏။
 - ၃။ ကမ္ဘာပြုမိုးကြီး ရွာသည်မှစ၍ လ နေ တို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသည်တိုင်အောင် တတိယအသင်္ချေယျကပ်ကို ဝိဝဋ္ဋကပ် ဟု ခေါ်၏။
 - ၄။ လ နေ တို့ ထင်ရှားပေါ်လာသည်မှ စ၍ တစ်ဖန်ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီး ရွာသည်တိုင်အောင် စတုတ္ထအသင်္ချေယျကပ်ကို ဝိဝဋ္ဋဌာယီကပ် ဟု ခေါ်၏။
- ဤလေးခုသော အသင်္ချေယျကပ်တို့သည် တစ်ခုသောမဟာကပ် (မဟာကမ္ဘာကြီးတစ်ခု) ဖြစ်၏။

လေဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံ၊ တည်ပုံ

ကမ္ဘာသည် လေဖြင့် ပျက်ခါနီးသော် အစကပင်လျှင် စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်း၌ တစ်စပ်တည်းသော မိုးကြီး ဖြစ်လျက် ရွာသွန်း၏ - ဤသို့ စသည်ကို မီးဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ပုံအစီအစဉ်အတိုင်း ချဲ့၍ သိအပ်၏။ ယခုအထူးကိုသာ ပြဆိုမည်။

မီးဖြင့် ပျက်သောကမ္ဘာ၌ ဒုတိယနေဝန်းပေါ်ထွန်းသကဲ့သို့ ထို့အတူ လေဖြင့် ပျက်သောကမ္ဘာ၌ ကမ္ဘာကို ပျက်စေရန်အလို့ငှာ လေသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုလေသည် အစ၌ ကြမ်းသောမြူကို ထစေ၏။ ထို့နောင် သိမ်မွေ့သောသဲလုံး၊ ကြမ်းသောသဲလုံး၊ ကျောက်စရစ်ခဲ ကျောက်တုံး စသည်တို့ကို၊ အိမ်ထွတ်မျှရှိသော ကျောက်တုံး၊ မညီညွတ်သောအရပ်၌ တည်နေသောသစ်ပင်ကြီး စသည်တို့ကို ကြွတက်စေ၏။ မြေပြင်မှ ကောင်းကင်သို့ တက်သွားသော ယင်းကျောက်တုံး သစ်ပင်တို့သည် တစ်ဖန်ပြန်၍ မကျလာကုန်ဘဲ ထိုကောင်းကင်၌သာလျှင် အမှုန့်အမှုန့်ဖြစ် ကုန်လျက် ကွယ်ပျောက်သွားလေကုန်၏။

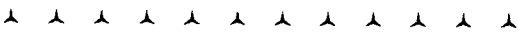
ထိုအခါ၌ အစဉ်အားဖြင့် မြေကြီးအောက်၌ လေသည် ဖြစ်ပေါ်၍ မြေကို အထက်အောက် ပြန်လှန်စေလျက် ကောင်းကင်ထဲသို့ ပစ်လွှတ်လိုက်၏။ ယူဇနာတစ်ရာခန့်ရှိသော မြေအရပ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ယူဇနာ နှစ်ရာ သုံးရာ လေးရာ ငါးရာခန့် ရှိသော မြေအရပ်တို့သည်လည်းကောင်း ပြိုကွဲကုန်လျက် လေအဟုန်က တိုက်ခိုက်ပစ်လွှတ်အပ်သောကြောင့် ကောင်းကင်ထဲ၌သာလျှင် အမှုန့်အမှုန့်ဖြစ်လျက် ကွယ်ပျောက်သွားလေကုန်၏။ စကြဝဠာတောင် မြင်းမိုရ်တောင်တို့ကို လေက ပင့်မြှောက်၍ ကောင်းကင်သို့ ပစ်လွှတ်၏။ ထိုစကြဝဠာတောင်၊ မြင်းမိုရ်တောင် စသည်တို့သည် အချင်းချင်းတိုက်ခိုက်ကုန်၍ အမှုန့်အမှုန့်ဖြစ်ကုန်လျက် ပျက်စီးလေကုန်၏။

ဤသို့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် မြေ၌တည်သောဗိမာန်၊ ကောင်းကင်၌တည်သောဗိမာန်တို့ကို ပျက်စီးစေလျက် ကာမာဝစရန်တပြည် ၆-ထပ်တို့ကို ပျက်စီးစေ၍ စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်းကို ပျက်စေ၏။ ထိုကုဋေတစ်သိန်းသော စကြဝဠာတို့၌ စကြဝဠာအချင်းချင်း တွေ့ဆုံတိုက်ခိုက်ကုန်၍ အမှုန့်အမှုန့်ဖြစ်လျက် ပျက်စီးလေကုန်၏။ မြေပြင်မှ တတိယဈာန်ဘုံတိုင်အောင် လေသည် ယူဆောင်တိုက်ခိုက်၏။ ထိုတတိယဈာန်ဘုံ၌ သုံးမျိုးသောဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကို ဖျက်ဆီး၍ ဝေဟပ္ဖိလ်ဘုံသို့ ဆိုက်လျက် တည်၏။ ဤသို့ ရုပ်သင်္ခါရတရားအလုံးစုံကို ဖျက်ဆီးပြီးလျှင် လေသည် သူကိုယ်တိုင်လည်း ပျောက်ကွယ်သွားလေ၏။ အောက်ကောင်းကင်နှင့် အထက်ကောင်းကင်သည် တစ်စပ်တည်း ဖြစ်လျက် အမိုက်မှောင်အတိ ဖြစ်လေတော့၏။ ဤသို့စသည် အလုံးစုံသည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးနှင့် တူ၏။ ဤ၌ ထူးသည်မှာ-

- သုဘကိဏှာဗြဟ္မာ့ပြည်ကို အစပြု၍ ကမ္ဘာလောကအသစ် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏။
- ဝေဟပ္ဖိလ်ဘုံမှ စတင်၍ ထိုသတ္တဝါတို့သည် သုဘကိဏှာဘုံစသည်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

လေဖြင့် ကမ္ဘာပျက်ရာ၊ တည်ရာ၌ အသင်္ချေယျကပ် ၄-ကပ်

- ၁။ ထိုသို့ ကမ္ဘာပျက်ရာဖြစ်ရာ၌ ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီး ရွာသည်မှစ၍ ကမ္ဘာပျက်လေ ပြတ်စဲသည်တိုင်အောင် တစ်ခုသော အသင်္ချေယျကပ်ကို သံဝဋ္ဌကပ် ဟု ခေါ်၏။
 - ၂။ ကမ္ဘာပျက်လေ ပြတ်စဲသည်မှစ၍ ကမ္ဘာပြုမိုးကြီး ရွာသည်တိုင်အောင် ဒုတိယအသင်္ချေယျကပ်ကို သံဝဋ္ဌဌာယီကပ် ဟု ခေါ်၏။
 - ၃။ ကမ္ဘာပြုမိုးကြီး ရွာသည်မှစ၍ လ နေတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသည်တိုင်အောင် တတိယအသင်္ချေယျကပ်ကို ဝိဝဋ္ဌကပ် ဟု ခေါ်၏။
 - ၄။ လ နေတို့ ထင်ရှားပေါ်လာသည်မှစ၍ တစ်ဖန်ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီး ရွာသည်တိုင်အောင် စတုတ္ထအသင်္ချေယျကပ်ကို ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ် ဟု ခေါ်၏။
- ဤလေးခုသောအသင်္ချေယျကပ်တို့သည် တစ်ခုသောမဟာကပ် (မဟာကမ္ဘာကြီးတစ်ခု)ဖြစ်၏။

ကမ္ဘာပျက်ခြင်းအကြောင်း

- ကမ္ဘာလောကသည် သုံးပါးသော အကုသိုလ်မူလတို့ များပြားလာမှုကြောင့် ပျက်ရသည်။
- တပ်စွဲမှုရာဂ သာလွန်များပြားသောအခါ၌ မီးဖြင့် ပျက်၏။
- ဒေါသ သာလွန်များပြားသောအခါ ရေဖြင့် ပျက်၏။

အချို့ကမူ ဒေါသသာလွန်များပြားသောအခါ မီးဖြင့် ပျက်၏၊ ရာဂသာလွန်များပြားသောအခါ ရေဖြင့် ပျက်၏ ဟု ဆိုကြ၏။

- မောဟသာလွန်များပြားသောအခါ လေဖြင့် ပျက်၏။

မီး ရေ လေ အလှည့်ကျပုံ

ဤသို့ ပျက်ရာ၌လည်း ခုနစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် မီးဖြင့် ပျက်၏၊ ရှစ်ကြိမ်မြောက်၌ ရေဖြင့် ပျက်၏၊ တစ်ဖန်ခုနစ် ကြိမ်တိုင်တိုင် မီးဖြင့် ပျက်၏၊ ရှစ်ကြိမ်မြောက်၌ ရေဖြင့် ပျက်၏၊ ဤနည်းဖြင့် ရှစ်ကြိမ်မြောက်၊ ရှစ်ကြိမ်မြောက်၌ ရေဖြင့် ပျက်လျက် ခုနစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ရေဖြင့် ပျက်ပြီးသောအခါ တစ်ဖန် မီးဖြင့် ခုနစ်ကြိမ်ပျက်ပြန်၏။ ဤမျှဖြင့် ၆၃-ကမ္ဘာတို့သည် လွန်လေကုန်၏။ ထို့နောင် ရေဖြင့် ပျက်ရမည့်အလှည့် ကျရောက်သော်လည်း ထိုအခါ၌ လေ သည် အခွင့်ရ၍ ၆၄-ကမ္ဘာ အသက်ပြည့်ကုန်သော သုဘကိဏှာဘုံတို့ကို ပျက်စေလျက် ကမ္ဘာလောကကို ဖျက်ဆီး လေသည်။

၁။ မီး ၇-ကြိမ် + ရေ ၁-ကြိမ်

၂။ မီး ၇-ကြိမ် + ရေ ၁-ကြိမ်

၃။ မီး ၇-ကြိမ် + ရေ ၁-ကြိမ်

၄။ မီး ၇-ကြိမ် + ရေ ၁-ကြိမ်

၅။ မီး ၇-ကြိမ် + ရေ ၁-ကြိမ်

၆။ မီး ၇-ကြိမ် + ရေ ၁-ကြိမ်

၇။ မီး ၇-ကြိမ် + ရေ ၁-ကြိမ်

၈။ မီး ၇-ကြိမ် + လေ ၁-ကြိမ်

မီးဖြင့် ၅၆-ကြိမ် + ရေဖြင့် ၇-ကြိမ် + လေဖြင့် ၁-ကြိမ် = ပေါင်း ၆၄-ကြိမ်

- - - - -

ပါဠိအဖွင့် ဆက်လက်ပြဆိုချက်

အနုဿရတိ - ရှေး၌နေဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အစဉ်လိုက်၍ ဆင်ခြင်လျက် အောက်မေ့သော ရဟန်းသည် လည်း ဆိုခဲ့သောကပ်တို့တွင် သံဝဋ္ဋကပ်များစွာ၊ ဝိဝဋ္ဋကပ်များစွာ၊ သံဝဋ္ဋကပ်ဝိဝဋ္ဋကပ်များစွာတို့ကို ဆင်ခြင်အောက် မေ့၏။ အဘယ်သို့နည်း၊ အမူကြာသိ အစရှိသောနည်းဖြင့် ပေတည်း။

“အမူကြာသိ” ဟူသည် - ဤမည်သောသံဝဋ္ဋကပ်၌ ငါသည် ဤမည်သောဘဝ၌၊ ယောနိ၌၊ ဂတိ၌၊ ဝိညာဏ ဌိတိ၌၊ သတ္တာဝါသ၌၊ ဤမည်သော သတ္တဝါအပေါင်း၌ ဖြစ်ခဲ့ပြီ ဟု အောက်မေ့၏ - ဟု ဆိုလို၏။

“ဧဝံ နာမော - ဤသို့သောအမည် ရှိခဲ့၏” ဟူသည် - တိဿမည်သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဖုဿမည် သည်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်ခဲ့၏ - စသည် ဆိုလို၏။

“ဧဝံ ဂေါတ္ထော - ဤသို့သောအနွယ် ရှိခဲ့၏” ဟူသည် - ကစွာနအနွယ်ရှိသည်သော်လည်းကောင်း၊ ကဿပ အနွယ်ရှိသည်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်ခဲ့၏ - စသည် ဆိုလို၏။

“ဧဝံ နာမော၊ ဧဝံ ဂေါတ္ထော” - ဟူသော ဤနှစ်ပုဒ်ကို ထိုရဟန်း၏အတိတ်ဘဝ၌ မိမိအမည်နှင့် အနွယ်ကို အောက်မေ့ပုံအနေနှင့် ဟောအပ်၏။

“ဧဝံ ဝဇ္ဇော” စသည်ဖြင့် မိမိ၏အဆင်း ပြည့်စုံပုံကိုလည်းကောင်း၊ အသက်မွေးမှု အကောင်းအညံ့ကို လည်းကောင်း၊ ချမ်းသာများပုံ ဆင်းရဲများပုံကိုလည်းကောင်း၊ အသက်အတိုအရှည်ကိုလည်းကောင်း အကယ်၍ အောက်မေ့လိုပါမူ ထိုအလုံးစုံကိုလည်း အောက်မေ့နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏ - ဟု ညွှန်ပြ၏။

“ဧဝံ ဝဇ္ဇော - ဤသို့သောအဆင်း ရှိခဲ့၏” ဟူသည် - ဖြူသောအဆင်း ရှိခဲ့၏၊ သို့မဟုတ် ဝါရွှေသောအဆင်း ရှိခဲ့၏ - စသည် ဆိုလို၏။

“ဧဝ မာဟာရော - ဤသို့သောအစာ ရှိခဲ့၏” ဟူသည် - သလေးထမင်း အသားနှင့်ရောသော ထမင်းအစာ ရှိခဲ့ပြီ။ သို့မဟုတ် အလိုလိုဖြစ်သည့် အသီးလျှင် အစာရှိခဲ့၏ - စသည် ဆိုလို၏။

“ဧဝံ သုခဒုက္ခ ပဋိသံဝေဒီ - ဤသို့သော ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားခဲ့၏” ဟူသည် - များစွာသောအပြားအား ဖြင့် ကာမဂုဏ်နှင့် စပ် မစပ်သည် အပြားရှိကုန်သော ကိုယ်ချမ်းသာဆင်းရဲ၊ စိတ်ချမ်းသာဆင်းရဲတို့ကို ခံစားခဲ့၏ - ဟု ဆိုလို၏။

“ဧဝ မာယုပရိယန္တော - ဤသို့သော အသက်အပိုင်းအခြား ရှိခဲ့၏” ဟူသည် - ဤသို့သော အနှစ်တစ်ရာ အသက်တမ်း ရှိခဲ့၏။ သို့မဟုတ် ကမ္ဘာရှစ်သောင်းလေးထောင် အသက်တမ်း ရှိခဲ့၏ - စသည် ဆိုလို၏။

“သော တတောစုတော ဣဓူပ ပန္နော - ထိုငါသည် ယင်းဘဝမှစုတေ၍ ဤမည်သောဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့ပြန်သည်” ဟူသည် - ထိုငါသည် ထိုဘဝမှ၊ ယောနိမှ၊ ဂတိမှ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိမှ၊ သတ္တာဝါသမှ၊ ထိုသတ္တဝါအပေါင်းမှ စုတေခဲ့၍ တစ်ဖန် ဤမည်သော ဘဝ၌၊ ယောနိ၌၊ ဂတိ၌၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၌၊ သတ္တာဝါသ၌၊ ထိုသတ္တဝါအပေါင်း၌ ဖြစ်ခဲ့ပြန်သည် - ဟု ဆိုလို၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

စုတူပပါတဉာဏ် ခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ပြဆိုချက်

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ။ ပ ။ အာနေဥပ္ပတ္တေ သတ္တာနံ စုတူပပါတဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိဟရတိ အဘိနိန္ဒာမေတိ။”

“သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟိနေ ပဏီဝေ သုပဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ။”

“ထိုစတုတ္ထဈာန်ရပြီးသောရဟန်းသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စိတ်သည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည် လတ်သော် ။ ပ ။ မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် သတ္တဝါတို့၏ စုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေ၌ သိသောဉာဏ်အလို့ငှာ စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်၏။ ရှေးရှုညွတ်စေ၏။”

“ထိုသို့ညွတ်စေသောရဟန်းသည် အထူးစင်ကြယ်သော လူ့မျက်စိထက် သာလွန်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် (ဝါ) နတ် မျက်စိနှင့်တူသောဉာဏ်မျက်စိဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို မြင်၏။ သေဆဲသတ္တဝါတို့ကို၊ ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ဆဲသတ္တဝါတို့ကို၊ ယုတ် ညံ့သူတို့ကို၊ မြင့်မြတ်သူတို့ကို၊ အဆင်းလှသူတို့ကို၊ အဆင်းမလှသူတို့ကို၊ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိသို့ ရောက်သူတို့ကို၊ ကံအား လျော်စွာ ဘဝသစ်၌ ကပ်ရောက်၍ ဖြစ်ကုန်သောသတ္တဝါတို့ကို သိ၏။”

ပါဠိတော်အဖွင့်

စုတူပပါတဉာဏာယ ဟူသည် -

သတ္တဝါတို့၏ ဘဝဟောင်းမှ ရွှေ့လျော့ခြင်း သေခြင်းဟူသော စုတိနှင့် ဘဝသစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ပဋိသန္ဓေ- ထိုနှစ်မျိုးကို သိကြောင်းဖြစ်သောဉာဏ်သည် စုတူပပါတဉာဏ် မည်၏။

စိတ္တံအဘိနိဟရတိ အဘိနိန္ဒာမေတိ ဟူသည် -

(ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်အကျိုးငှာ) ပရိကံပြုသောစိတ်ကို ရှေးရှုလည်း ဆောင်၏၊ ရှေးရှုလည်း ညွတ်စေ၏-ဟု ဆိုလို ၏။

သော - ထို(ရဟန်း)သည် ဟူသည် - စိတ်ကို ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကိုပြုပြီးသော ထိုရဟန်းသည်- ဟု ဆိုလို၏။

“ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ” ပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်**ဒိဗ္ဗ မည်ပုံ**

နတ်၌ဖြစ်သောအရာသည် ဒိဗ္ဗ မည်၏။ ဒိဗ္ဗနှင့် တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗ မည်၏။

- တစ်နည်း - ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ဈာန်၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သောကြောင့် ဒိဗ္ဗ မည်၏။
- မိမိကိုယ်တိုင်က ဒိဗ္ဗဝိဟာရကို မှီသောကြောင့် ဒိဗ္ဗ မည်၏။
- အာလောကကသိုဏ်းဟူသော အလင်းကို သိမ်းယူခြင်းဖြင့် ကြီးကျယ်သောအရောင်အလင်းရှိသော ကြောင့်လည်း ဒိဗ္ဗ မည်၏။
- နံရံတစ်ဘက် စသည်တို့၌တည်သော အဆင်းကိုမြင်သဖြင့် အံ့ဖွယ်သွားခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ကြောင့်လည်း ဒိဗ္ဗ မည်၏။
- (ထိုအလုံးစုံသော ဒိဗ္ဗ မည်ပုံကို သဒ္ဓါကျမ်းကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့်သာလျှင် သိအပ်၏။)

စက္ခုမည်ပုံ

မြင်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့် စက္ခု မည်၏။

- တစ်နည်း - မျက်စိ၏မြင်ခြင်းကိစ္စကို ပြုသဖြင့် မျက်စိနှင့်တူသောကြောင့်လည်း စက္ခု မည်၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခု မည်ပုံ

နတ်တို့၏ ဒိဗ္ဗမည်သော ပသာဒရုပ်မျက်စိသည် (ဝါ) နတ်မျက်စိသည် သုစရိုက်ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သဖြင့် သည်းခြေ သလိပ် သွေးစသည်တို့ဖြင့် မနှောင့်ယှက်အပ်သောကြောင့် အညစ်အကြေးမှ ကင်း၏။ ထို့ကြောင့် အဝေး၌ရှိသော အာရုံကိုလည်း ခံလင့်ခြင်း မြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပေ၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် = ဒိဗ္ဗစက္ခုမည်သော ဉာဏ်မျက်စိသည်လည်း ဝီရိယဘာဝနာ၏ ခွန်အားအစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုနတ်မျက်စိနှင့်တူသည် သာတည်း။ ထိုသို့ နတ်မျက်စိနှင့် တူသောကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခု မည်ပေ၏။

ဝိသုဒ္ဓိ စင်ကြယ်ခြင်း ဟူသည်

စုတေခြင်း-သေခြင်းနှင့် ဘဝသစ်၌ကပ်၍ ဖြစ်ခြင်း-ပဋိသန္ဓေနေခြင်းတို့ကို မြင်သဖြင့် အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ်ခြင်း မည်၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ အယူစင်ကြယ်ခြင်း ဖြစ်ပုံ

သေခြင်းကိုသာ မြင်၍ ဖြစ်ခြင်းကို မမြင်သောသူသည် သေပြီးနောက် ပြတ်စဲသွားသည်ဟု ထင်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ယူ၏။

ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းမျှကိုသာ မြင်၍ ဘဝဟောင်းက သေခဲ့ခြင်းကို မမြင်သောသူသည် သတ္တဝါအသစ် ဖြစ်ပေါ်သည်ဟု ထင်သောအယူကို ယူ၏။

သေခဲ့ခြင်းနှင့် ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော နှစ်ပါးလုံးကို မြင်သောသူသည်ကား ဆိုခဲ့သော မိစ္ဆာအယူနှစ်ပါးလုံးကို ကျော်လွန်နိုင်ပေ၏။

ထို့ကြောင့် စုတိ ပဋိသန္ဓေကို မြင်သောဉာဏ်သည် အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤစုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေနှစ်ပါးလုံးကို ဘုရား၏သားတော် ရဟန်းတို့သည် မြင်ကုန်၏။

အတိက္ကန္တမာနုသက ဟူသည်

ပကတိလူတို့၏ မြင်နိုင်ကောင်းရာအရပ်နှင့် မြင်နိုင်ကောင်းသောရုပ်ကြမ်းကို ကျော်လွန်၍ ဝေးသောအဆင်း၊ ခြားကွယ်သောအဆင်း၊ နတ်တို့၏ သိမ်မွေ့သောအဆင်းတို့ကို မြင်နိုင်ခြင်းကြောင့် အတိက္ကန္တမာနုသက = လူတို့၏ မြင်နိုင်ရာနယ်ပယ်ကို လွန်၍ မြင်နိုင်သည် မည်၏။

တစ်နည်း - လူတို့၏ပကတိမျက်စိကို ကျော်လွန်သောကြောင့် အတိက္ကန္တမာနုသက = လူတို့၏မျက်စိအမြင်ကို ကျော်လွန်သည် မည်၏။

သတ္တေ ပဿတိ ဟူသည်

သတ္တေ ပဿတိ = သတ္တဝါတို့ကို မြင်၏ ဟူသည် - လူတို့၏ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်သကဲ့သို့ တန်ခိုးရှင်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို မြင်၏ ဟု ဆိုလို၏။

- - - - -

ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် မြင်နိုင်သောသတ္တဝါများ

- ၁။ စုတေဆဲသတ္တဝါ။
- ၂။ ပဋိသန္ဓေနေဆဲသတ္တဝါ။
- ၃။ ယုတ်ညံ့သောသတ္တဝါ။
- ၄။ မြင့်မြတ်သောသတ္တဝါ။
- ၅။ အဆင်းလှသောသတ္တဝါ။
- ၆။ အဆင်းမလှသောသတ္တဝါ။
- ၇။ သုဂတိဘုံဌာနသို့ ရောက်သောသတ္တဝါ။
- ၈။ ဒုဂ္ဂတိဘုံဌာနသို့ ရောက်သောသတ္တဝါ။
- ၉။ မိမိတို့ကံအလျောက် ဘဝသစ်သို့ရောက်သောသတ္တဝါ။

စုတေဆဲသတ္တဝါနှင့် ပဋိသန္ဓေနေဆဲသတ္တဝါတို့ကို မြင်သည် ဟူသည်

စုတိစိတ်ဖြင့် သေဆဲခဏ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဖြင့် ကပ်၍ဖြစ်ဆဲခဏ၌သော်လည်းကောင်း ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် မြင်ရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။ သို့သော် စုတေခါနီး သတ္တဝါ၊ ယခုပင် စုတေကုန်လတ္တံ့သော သတ္တဝါတို့ကို (စဝမာန) စုတေဆဲ ဟု ဆိုလို၏။ ပဋိသန္ဓေယူပြီးသောသတ္တဝါ၊ ယခုပင် ပဋိသန္ဓေယူပြီးစသတ္တဝါတို့ကို (ဥပပဇ္ဇမာန) ကပ်၍ဖြစ်ဆဲ ဟု ဆိုလို၏။ ဤသို့သော စုတေဆဲ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကပ်၍ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို မြင်သည် ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

- - - - -

ဟိန ပဏီတ စသော သတ္တဝါများ အကြောင်း

မောဟ၏အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ယုတ်ကုန်သော အမျိုးဇာတ် စည်းစိမ်ဥစ္စာ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှုတ်ချအပ် မထိမဲ့မြင်ပြုအပ်သော ယုတ်ညံ့သော ဟိနသတ္တဝါ ဖြစ်ရသည်။

အမောဟ၏အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် မြတ်ကုန်သော အမျိုးဇာတ် စည်းစိမ်ဥစ္စာ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် ရိုသေလေးစားအပ်သော မြင့်မြတ်သော ပဏီတသတ္တဝါ ဖြစ်ရသည်။

ဒေါသ၏အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် မလိုချင် မနှစ်သက် မုန်းဖွယ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ဒုဗ္ဗဏ္ဏအဆင်း မလှသည့်သတ္တဝါ ဖြစ်ရသည်။

အဒေါသ၏အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် လိုချင် နှစ်သက် မြတ်နိုးဖွယ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသော သုဗ္ဗဏ္ဏအဆင်းလှသည့်သတ္တဝါ ဖြစ်ရသည်။

လောဘ၏အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါး စားသောက်ဖွယ်ရှားပါးသော ဒုဂ္ဂတိဘုံဌာနသို့ ရောက်ရသည်။

အလောဘ၏အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ကြွယ်ဝချမ်းသာ များသောဥစ္စာရှိသော သုဂတိဘုံဌာနသို့ ရောက်ရသည်။

ယထာကမ္မပဂသတ္တဝါ - ကံအားလျော်စွာ ကပ်ရောက်ကုန်သော ဟူသည်

မိမိဆည်းပူးခဲ့သောကံအလျောက် ဘဝသစ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်သောသတ္တဝါ ဟု ဆိုလို၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်နှင့် ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်အထူး

စဝမာနေ-စုတေဆဲဖြစ်ကုန်သော အစရှိသည့် ဝိသေသနပုဒ်တို့ဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ကိစ္စကို ဆိုသည်။

ယထာကမ္မပုဂ္ဂ-ကံအားလျော်စွာ ကပ်ရောက်ကုန်သော ဟူသောပုဒ်ဖြင့်မူ ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်၏ကိစ္စကို ဆိုသည်။

ထိုဉာဏ်တို့၏ ဖြစ်ပုံအစဉ်မှာ -

ရဟန်းသည် အောက်ဘက်၌ ငရဲပြည်သို့ ရှေးရှု အလင်းရောင်ကို ပွားစေ၍ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲကို ခံစားနေကြရသော ငရဲသတ္တဝါတို့ကို ရှုမြင်၏။ ထိုသို့ ရှုမြင်ခြင်းသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ကိစ္စသာ ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်းသည် “အဘယ်သို့သော ကံကို ပြုကြ၍ ဤသတ္တဝါတို့သည် ဤသို့သောဆင်းရဲကို ခံစားကြရလေကုန်သနည်း” ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်း၏။ ထိုအခါ “ဤမည်သောကံကို ပြုကြသောကြောင့်” ဟူ၍ ထိုကံလျှင် အာရုံရှိသောဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုဉာဏ်သည် ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ် မည်၏။ ထိုသို့ ကံကို သိမြင်ခြင်းသည် ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်၏ကိစ္စ ဖြစ်၏။

ထို့အတူပင် အထက်ဘက်၌ နတ်ပြည်သို့ ရှေးရှုအလင်းရောင်ကို ပွားစေ၍ နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်၊ မိဿကဥယျာဉ်၊ ဖရုသကဥယျာဉ် စသည်တို့၌ ကြီးစွာသောစည်းစိမ်ကို ခံစားနေကြသောသတ္တဝါတို့ကို ရှုမြင်၏။ ထိုသို့ ရှုမြင်ခြင်းသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ကိစ္စသာ ဖြစ်၏။ ထိုရဟန်းသည် “အဘယ်သို့သောကံကို ပြုကြ၍ ဤသတ္တဝါတို့သည် ဤသို့သောစည်းစိမ်ကို ခံစားကြရလေကုန်သနည်း” ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်း၏။ ထိုအခါ “ဤမည်သောကံကို ပြုကြသောကြောင့်” ဟု ထိုကံလျှင် အာရုံရှိသောဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုသို့ ကံကို သိမြင်ခြင်းသည် ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်၏ကိစ္စ ဖြစ်၏။

အသီးအခြားပြုရသောပရိကံ မရှိသော ဉာဏ်နှစ်မျိုး

ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်နှင့် အနာဂတံသဉာဏ်တို့အတွက် အသီးအခြားပရိကံ မရှိပေ။ ဤနှစ်ပါးသောဉာဏ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုလျှင် အခြေခံရှိကုန်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနှင့်တကွသာလျှင် ပြီးစီးပြည့်စုံကုန်၏။

- - - - -

ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့ အဖွင့်

ဒုစရိုက် မည်ပုံ

- မကောင်းဆိုးသွမ်းစွာ ကျင့်အပ်သောအမှုသည် (ဒုစရိတ)ဒုစရိုက် မည်၏။
တစ်နည်း - ကိလေသာအပုပ်ရှိသောကြောင့် ပျက်စီးသောပြုကျင့်မှုသည် (ဒုစရိတ)ဒုစရိုက် မည်၏။
- ကိုယ်ဖြင့် ပြုသည့် ဒုစရိုက်သည် ကာယဒုစရိုက် မည်၏။
တစ်နည်း - ကာယဒွါရမှ ဖြစ်ပေါ်သောဒုစရိုက်သည် ကာယဒုစရိုက် မည်၏။
(ဝစီဒုစရိုက် စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင် သိအပ်၏။)

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စွပ်စွဲတတ်ကုန်၏ ဟူသည်

ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ဘုရားတပည့်ဖြစ်ကုန်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် လူဝတ်ကြောင်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသော်လည်း အကျိုးမဲ့ကို အလိုရှိကြသည်ဖြစ်၍ အန္တိမဝတ္ထုခေါ် သီလပျက်ကြောင်းအမှုဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဈာန်အစရှိသော ဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း စွပ်စွဲတတ်ကုန်၏။ ဆဲရေးတတ်ကုန်၏။ ကဲ့ရဲ့တတ်ကုန်၏ ဟု ဆိုလို၏။

- “ဤသူတို့မှာ ရဟန်းတရား မရှိ၊ ဤသူတို့သည် ရဟန်းမဟုတ်ကုန်” ဟု စွပ်စွဲပြောဆိုခြင်းသည် အန္တိမဝတ္ထုဖြင့် စွပ်စွဲသည် မည်၏။
- “ဤသူတို့မှာ ဈာန်၊ ဝိမောက္ခ၊ မဂ်၊ ဖိုလ် မရှိ” ဟု ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုခြင်းသည် ဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးသည့် အစွမ်းအားဖြင့် စွပ်စွဲသည် မည်၏။

အရိယူပဝါဒကံ ထိုက် မထိုက်

စွပ်စွဲသူသည် သိလျက် စွပ်စွဲသည်ဖြစ်စေ၊ မသိ၍ စွပ်စွဲသည်ဖြစ်စေ အရိယူပဝါဒကံ ထိုက်သည်သာ ဖြစ်၏။ ဤကံသည် ဝန်လေးသောကံ ဖြစ်၏။ အနန္တရိယကံနှင့် တူ၏။ နတ်ရွာကိုလည်း တားမြစ်တတ်၏။ မင်္ဂလိလည်း တားမြစ်တတ်၏။ သို့သော် ကုစား၍ ရနိုင်ကောင်းသေး၏။

အရိယူပဝါဒကံ သာကေဝတ္ထု

တစ်ခုသောရွာ၌ မထေရ်ကြီးတစ်ပါးနှင့် ရဟန်းငယ်တစ်ပါးသည်လည်းကောင်း ဆွမ်းခံလှည့်ကြကုန်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့သည် ပထမအိမ်၌ပင်လျှင် ပူဇွေးသောယာဂတစ်မှုတ်မျှကို ရကုန်၏။ မထေရ်ကြီးမှာလည်း ဝမ်းထဲမှ လေသည် ထိုးကျင်နှိပ်စက်လျက် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်မထေရ်ကြီးသည် “ဤယာဂသည် ငါ့အား လျောက်ပတ်၏။ မအေးသေးမီ ထိုယာဂကို သောက်အံ့” ဟု ကြံပြီးလျှင် မထေရ်ကြီးသည် တံခါးခွဲပြုလုပ်ရန် လူဒါယကာတို့ ဆောင်ယူချထားသော သစ်တုံးပေါ်ထိုင်၍ သောက်လေသည်။ ရဟန်းငယ်သည် ထိုသို့သောက်သည်ကို စက်ဆုပ်သည် ဖြစ်၍ “ဒီကိုယ်တော်ကြီး - ဆာလောင်မှုအားကြီးစွာ ငါတို့အား ရှက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ပြုသည်” ဟု ဆို၏။

မထေရ်ကြီးသည် ရွာ၌ဆွမ်းခံပြီးနောက် ကျောင်းသို့သွား၍ ရဟန်းငယ်ကို “ငါ့ရှင် ဤသာသနာတော်၌ သင့်မှာ ထောက်တည်ရာ ရှိပါ၏လော” ဟု ဆို၏။ “မှန်ပါအရှင်ဘုရား အကျွန်ုပ် သောတာပန်ပါ” ဟု လျှောက်၏။ “ငါ့ရှင် - သို့ဖြစ်လျှင် အထက်မဂ်အလိုငှာ အားထုတ်မှုကို မပြုနှင့်တော့၊ သင်သည် ရဟန္တာကို စွပ်စွဲမိပြီ” ဟု မထေရ်ကြီးက မိန့်ဆို၏။ ရဟန်းငယ်သည် မထေရ်ကြီးကို ကန်တော့တောင်းပန်၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းငယ်၏ စွပ်စွဲမှုကံသည် အပြစ်မရှိဘဲ ပကတိအတိုင်းပင် ဖြစ်လေ၏။

တောင်းပန်ကန်တော့ပုံ

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို စွပ်စွဲမိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အစွပ်စွဲခံရသောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှိရာသို့ သွား၍ အကယ်၍ မိမိက ထေရ်ကြီးဖြစ်ပါမူ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ “ငါသည် အရှင်ဘုရားကို ဤသို့ ဤသို့သော စကားကို ပြောဆိုမိ၏။ ငါ့အား ထိုအပြစ်ကို သည်းခံပါလော့” ဟု ကန်တော့တောင်းပန်အပ်၏။ အကယ်၍ မိမိက သီတင်းငယ်ဖြစ်ပါမူ (တည်ခြင်း ငါးပါးရှိသော ရှိခိုးခြင်းဖြင့်) ရှိခိုးပြီးလျှင် ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ လက်အုပ်ချီလျက် “အရှင်ဘုရား အကျွန်ုပ်သည် အရှင်တို့ကို ဤမည် ဤမည်သော စကားကို ပြောဆိုမိပါ၏။ အကျွန်ုပ်အား ထိုအပြစ်ကို သည်းခံတော်မူကြပါ” ဟု ကန်တော့တောင်းပန်အပ်၏။ အကယ်၍ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားငြားအံ့၊ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍ဖြစ်စေ၊ အတူနေတပည့် စသည်တို့ကို စေလွှတ်၍ဖြစ်စေ ကန်တော့တောင်းပန်အပ်၏။

အကယ်၍ ကိုယ်တိုင်လည်း မသွားနိုင်၊ သူတစ်ပါးကို စေလွှတ်ရန်လည်း မစွမ်းနိုင်ငြားအံ့၊ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ နေမြဲကျောင်း၌ နေထိုင်ကြသော ရဟန်းတို့၏ထံသို့ သွား၍ ထိုရဟန်းတို့က မိမိအောက်ငယ်ကြလျှင် ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍၊ မိမိထက်ကြီးကြပါမူ မထေရ်ကြီးအားကန်တော့ရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ကျင့်၍ “အရှင်ဘုရားတို့ အကျွန်ုပ်သည် ဤမည်သောအရှင်ကို ဤမည် ဤမည်သော စကားကို ပြောဆိုမိပါ၏။ ထိုအရှင်သည် အကျွန်ုပ်အား သည်းခံပါစေ” ဟု ဆို၍ ကန်တော့တောင်းပန်အပ်၏။ မျက်မှောက်၌ သည်းမခံသည့်လည်း ဤမျက်ကွယ်ကန်တော့တောင်းပန်ခြင်းမျိုးကိုသာလျှင် ပြုအပ်ပေသည်။

အကယ်၍ ထိုစွပ်စွဲအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ပါးတည်း လှည့်လည်သော ရဟန်းဖြစ်၍ ထိုရဟန်း၏ နေရာငှာန မထင်ရှားငြားအံ့၊ သွားရာအရပ်လည်း မထင်ရှားငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် တစ်ပါးသောပညာရှိရဟန်းထံသို့ သွား၍ “အရှင်ဘုရား - အကျွန်ုပ်သည် ဤမည်သောအရှင်ကို ဤမည် ဤမည်သော စကားကို ပြောဆိုမိပါ၏။ ထိုစကားကို အမှတ်ရလျက် အကျွန်ုပ်မှာ နှလုံးမသာခြင်း ဖြစ်နေပါ၏။ ဘယ်လိုလုပ်ရပါမည်နည်း” ဟု မေးလျှောက်အပ်၏။

ထိုပညာရှိရဟန်းသည် “သင်တို့သည် မစိုးရိမ်ကြလင့်၊ မထေရ်သည် သင့်တို့အား သည်းခံပါသည်။ စိတ်ကို အေးငြိမ်းကြစေလော့” ဟု ဆိုလတ္တံ့၊ ထိုနှုတ်လွန်မိသောရဟန်းသည်လည်း အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ သွားရာအရပ်ဆီသို့ ရှေးရှုပြုလျက် လက်အုပ်ချီ၍ “သည်းခံတော်မူပါ” ဟု ဆိုအပ်၏။

အကယ်၍ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြသွားပြီ ဖြစ်ငြားအံ့၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြသည့် ညောင်စောင်းတည် နေရာဌာနသို့ ဖြစ်စေ၊ သင်္ဂြိုဟ်ရာ သုသာန်သို့ဖြစ်စေ သွား၍ ကန်တော့တောင်းပန်အပ်၏။ ဤသို့ပြုလျှင် နတ်ရွာကို တားမြစ်ခြင်း မဖြစ်တော့ပြီ၊ မဂ်ကို တားမြစ်ခြင်းလည်း မဖြစ်တော့ပြီ၊ ပကတိအတိုင်းပင် အပြစ်ကင်းရှင်းလေတော့၏။

- - - - -

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဟူသည် - ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသောအယူအမြင် ရှိကုန်၏ ဟု ဆိုလို၏။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ ဟူသည် - မိစ္ဆာအယူ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဆောက်တည်အပ် ပြုလုပ်အပ်သော အမျိုးမျိုးသော အမှုကံ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါန မည်၏။
မိစ္ဆာအယူလျှင် အရင်းခံရှိသော (ဝါ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း ကာယကံစသည်တို့၌ အခြားသူတို့ကို တိုက်တွန်း ပေးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါန မည်၏။

အရိယူပဝါဒကံနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံတို့ကို ထပ်ဆိုရခြင်းအကြောင်း

ဤပုဒ်တို့တွင် ဝစီဒုစရိုက်ကို ဆိုခြင်းဖြင့်ပင် အရိယူပဝါဒကံကို ဆိုပြီး ဖြစ်ပေသည်။ မနောဒုစရိုက်ကို ဆိုခြင်း ဖြင့်ပင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ဆိုပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ ဆိုပြီးဖြစ်သော်ငြားလည်း ဤကံ ၂-ပါးတို့ကို ထပ်၍ပြဆိုခြင်းသည် ထိုကံနှစ်ပါးတို့၏ အပြစ်ကြီးကြောင်းကို ပြခြင်း အကျိုးရှိသည်ဟု သိအပ်၏။

အရိယာကို စွပ်စွဲခြင်းသည် အနန္တရိယကံနှင့်တူသောကြောင့် ကြီးမားသောအပြစ် ရှိပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူပုံမှာ -
“သာရိပုတ္တရာ - အရဟတ္တမဂ်သီလနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အရဟတ္တမဂ်သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အရဟတ္တမဂ် ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်လျှင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြီးစေသကဲ့သို့၊ သာရိပုတ္တရာ - ဤအရိယူပဝါဒကံကို ဤအတူပင် ဖြစ်သည်ဟု ငါဆို၏။ ထိုစွပ်စွဲသောစကားကို မပယ်လျှင်၊ ထိုပြစ်မှားသော စိတ်ကို မပယ်လျှင်၊ ထိုထင်မှားသောအယူကို မစွန့်လျှင် ဆောင်ခဲ့သည့်ဝန်ထုပ်ကို ချထားလိုက်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ငရဲ၌ ထိုအရိယူပဝါဒကံက ပစ်ချလေတော့၏။”

မိစ္ဆာအယူထက် သာ၍ အပြစ်ကြီးသော အခြားအကုသိုလ်ကံမည်သည် မရှိချေ။

မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူပုံမှာ -
“ရဟန်းတို့ - ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည် အပြစ်ကြီးသကဲ့သို့ ဤအတူ အကြင်အကုသိုလ်ကံသည် အပြစ်ကြီး၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ တစ်ပါးသော ထိုသို့အပြစ်ကြီးသော အကုသိုလ်တရားတစ်ခုမျှကိုသော်လည်း ငါဘုရား မမြင်ပေ။
ရဟန်းတို့ - အပြစ်ဟူသမျှတို့သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလျှင် အကြီးအမြတ်ရှိကြကုန်၏။”

- - - - -

ကာယဿ ဘေဒါ - ကိုယ်၏ပျက်စီးသည်မှ ဟူသည် - ငါ့ကိုယ်ဟု ထင်မှတ်စွဲလမ်းရသော ခန္ဓာကိုယ်ကို စွန့်သည်မှ - ဟု ဆိုလို၏။

ပရမရဏာ - သေသည်မှ နောက်၌ ဟူသည် - ထိုခန္ဓာကိုယ်ကို စွန့်သည်မှ အခြားမဲ့၌ အသစ်ဖြစ်သည့်ခန္ဓာကိုယ် ယူဆ၌ - ဟု ဆိုလို၏။

တစ်နည်းကား - ကာယဿ ဘေဒါ ဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေခေါ် အသက်ရုပ်ပြတ်စဲသည်မှ ဟု ဆိုလို၏။
- ပရမရဏာ ဖြင့် စုတိစိတ်မှ နောက်၌ ဟု ဆိုလို၏။

- - - - -

အပါယ်-အစရှိသော စကားအလုံးစုံသည် ငရဲဟော စကားချည်းသာ ဖြစ်သည်။

အပါယ် မည်ပုံ

- ငရဲသည် နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းမှုဟူသော အယမှကင်းသောကြောင့် အပါယ် မည်၏။
- တစ်နည်း - ချမ်းသာတို့၏လာခြင်းဟူသော အာယ၏မရှိခြင်းကြောင့် အပါယ် မည်၏။

ဒုဂ္ဂတိ မည်ပုံ

- ဆင်းရဲ၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဒုဂ္ဂတိ မည်၏။
- တစ်နည်း - များသောအပြစ်ရှိခြင်းကြောင့် အကုသိုလ်ကံသည် ဒုဋ္ဌ-ပျက်စီးသောကံ မည်၏။ ထိုပျက်စီးသောကံ ကြောင့်ဖြစ်သော လားရောက်ရာဂတိသည် ဒုဂ္ဂတိ မည်၏။

ဝိနိပါတ မည်ပုံ

- မကောင်းမှုပြုသူတို့သည် အလိုမရှိပါဘဲ ဤငရဲ၌ ကျရောက်ရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိနိပါတ မည်၏။ (မကျလိုဘဲ ကျရောက်ရသည့်ဘုံ-ဟု ဆိုလို၏။)
- တစ်နည်း - ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ ပျက်စီးလျက် ကျရာဖြစ်သောကြောင့်လည်း ဝိနိပါတ မည်၏။

နိရယ-ငရဲ မည်ပုံ

သာယာဖွယ် ချမ်းသာဟူသော အယ မရှိသောကြောင့် နိရယ-ငရဲ မည်၏။

တစ်နည်းဖွင့်ပြချက်

အပါယ်-အပါယ်ဟူသော အမည်ဖြင့် တိရစ္ဆာန်ဘုံကို ပြ၏။

တိရစ္ဆာန်ဘုံသည် နတ်လူဟူသော သုဂတိမှကင်းသောကြောင့် အပါယ်-အပါယ် မည်၏။ ယင်းတိရစ္ဆာန်တို့ထဲ ၌ တန်ခိုးကြီးကုန်သော နဂါးမင်းစသည်တို့ ရှိနိုင်သောကြောင့် ဆင်းရဲ၏တည်ရာ ဒုဂ္ဂတိကား မမည်ပေ။

ဒုဂ္ဂတိဟူသော အမည်ဖြင့် ပြိတ္တာဘုံကို ပြ၏။

ပြိတ္တာလောကသည် သုဂတိမှ ကင်းကွာသောကြောင့် အပါယ်လည်း မည်၏။ ဆင်းရဲ၏တည်ရာဖြစ်သော ကြောင့် ဒုဂ္ဂတိလည်း မည်၏။ သို့သော်အသုရကာယ်ကဲ့သို့ ပျက်စီး၍ ကျရာ မဟုတ်သောကြောင့် ဝိနိပါတကား မမည်ပေ။

ဝိနိပါတဟူသော အမည်ဖြင့် အသုရကာယ်ဘုံကို ပြ၏။

အသုရကာယ်သည် နတ်လူဟူသော သုဂတိမှကင်းသောကြောင့် အပါယ်လည်း မည်၏။ ဆင်းရဲ၏တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုဂ္ဂတိလည်း မည်၏။ အလုံးစုံသောနတ်လူတို့ စည်းစိမ်ချမ်းသာအပေါင်းမှ ပျက်စီးဆုံးရှုံး၍ ကျ ရောက်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဝိနိပါတလည်း မည်၏။

နိရယဟူသော အမည်ဖြင့် အဝီစိအစရှိသည် များသောအပြားရှိသော ငရဲဘုံကိုသာလျှင် ပြ၏။

- သုဂတိမည်ပုံ - ကောင်းသောလားရောက်ရာဖြစ်သောကြောင့် သုဂတိ မည်၏။
- သဂ္ဂမည်ပုံ - ရူပါရုံအစရှိကုန်သော အာရုံတို့ဖြင့် ကောင်းသောတည်ရာအဖို့ဖြစ်သောကြောင့် သဂ္ဂ မည်၏။
- လောကမည်ပုံ - ထိုသုဂတိနှင့် သဂ္ဂ အလုံးစုံသည်ပင် ပျက်စီးတတ်သောကြောင့် လောက မည်၏။

သုဂတိဟူသောအမည်ဖြင့် လူ့ဂတိလူ့ဘုံကိုလည်း ယူအပ်၏။

သဂ္ဂဟူသောအမည်ဖြင့် နတ်ဂတိနတ်ဘုံကိုသာ ယူအပ်၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို ဖြစ်စေပုံ

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ရအောင် ပွားများလိုသော အားထုတ်ခါစယောဂီသည် ကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော အဘိညာဏ်၏အခြေခံ ပါဒကဗျာန်ကို မြဲမြံခိုင်ခံ့အောင်ပြုပြီးလျှင် တေဇောကသိုဏ်း၊ ဩဒါတကသိုဏ်း၊ အာလောကကသိုဏ်း ဟူသော သုံးခုသောကသိုဏ်းတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ပွားစေလျက် ဥပစာရဗျာန်ထိ အားထုတ်အပ်၏။ ထိုကသိုဏ်းတို့၌ အပ္ပနာဗျာန်ရရှိသည်အထိ အားမထုတ်အပ်ပေ။ အကယ်၍ အပ္ပနာကိုဖြစ်စေလျှင် ပါဒကဗျာန်၏မှီရာ ဖြစ်လေ၏။ ပရိကံ၏မှီရာ မဖြစ်တော့ပေ။ သုံးခုသောကသိုဏ်းတို့တွင်လည်း အာလောကကသိုဏ်းသည်သာလျှင် အကောင်းအမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အာလောကကသိုဏ်းကိုဖြစ်စေ၊ အခြားနှစ်ခုထဲက တစ်ခုခုကိုဖြစ်စေ ဥပစာရဗျာန်၌သာလျှင် တည်၍ ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်သည့်တိုင်အောင် ပွားများအားထုတ်အပ်၏။ ပွားစေအပ်ပြီးသော အလင်းကသိုဏ်းအရပ်၏ အတွင်း၌သာလျှင် အဆင်းကို ရှုအပ်၏။

ထိုယောဂီမှာ အဆင်းရှုနေစဉ် ပရိကံပြုရန် အလှည့်လွန်သွားသောကြောင့် အရောင်အလင်းကွယ်သွားလျှင် အဆင်းကိုလည်း မမြင်ရတော့ချေ။ ထိုအခါ ယောဂီသည် အဖန်တလဲလဲ ပါဒကဗျာန်ကိုသာလျှင် ဝင်စား၍ ထိုမှ ထပြီးလျှင် အလင်းရောင်ကို ဖြန့်အပ်၏။ ဤသို့ပြုလျှင် အစဉ်အားဖြင့် အလင်းရောင်သည် အားရှိလာပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤမျှလောက်သောအရပ်၌ အလင်းဖြစ်စေဟု အရပ်ကို ပိုင်းခြားလျှင် ထိုမျှလောက်သောအရပ်၌ အလင်းရောင်သည် တည်လေတော့၏။ တစ်နေ့လုံးသော်လည်း ထိုင်လျက် ရှုနေသော ယောဂီမှာ အဆင်းကို မြင်နေရပေ၏။ ဤအရာ၌ ညဉ့်အခါမှာ မြက်မီးရှူးဖြင့် ခရီးသွားသောယောက်ျားသည် ဥပမာဖြစ်၏။

ခရီးသွားသောယောက်ျားဥပမာ

တစ်ယောက်သောယောက်ျားသည် ညဉ့်အခါ၌ မြက်မီးရှူးဖြင့် ခရီးသွားသော် ထိုယောက်ျား၏ မြက်မီးရှူးသည် ငြိမ်းသွားလေ၏။ ထိုအခါ ထိုယောက်ျားမှာ ညီသောအရပ် မညီသောအရပ်တို့သည် မထင်ရှားကြလေ။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုမီးရှူးကို မြေ၌ ပွတ်တိုက်၍ တစ်ဖန်တောက်စေ၏။ ထိုမီးရှူးသည် တောက်၍ ယခင်ကအရောင်ထက် သာ၍ ကြီးသောအရောင်ကို ပြ၏။ ဤနည်းဖြင့် ငြိမ်းငြိမ်းသွားသော မီးရှူးကို အဖန်ဖန်တောက်စေသောသူမှာ အစဉ်အားဖြင့် (နောက်ဆုံး၌) နေထွက်လာလေသည်။ နေထွက်လာသောအခါ မီးရှူးဖြင့် ပြုဖွယ် မရှိတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ထိုမီးရှူးကို စွန့်၍ တစ်နေ့လုံးသော်လည်း ခရီးသွားလေသည်။

ဥပမာ ဥပမေယျ နှိုင်းယှဉ်ချက်

ထိုဥပမာ၌ -

- ၁။ မီးရှူးအရောင်ကဲ့သို့ ပရိကံပြုစဉ်၌ ကသိုဏ်းအရောင်ကို သိအပ်၏။
- ၂။ မီးရှူးငြိမ်းသွားသောအခါ ညီသည် မညီသည်ကို မမြင်ရခြင်းကဲ့သို့ အဆင်းကို ရှုနေစဉ် ပရိကံပြုရန် အလှည့်လွန်သဖြင့် အလင်းရောင်ကွယ်သွားသောအခါ အဆင်းတို့ကို မမြင်ခြင်းနှင့် တူပေ၏။
- ၃။ မီးရှူးကို ပွတ်တိုက်ခြင်းကဲ့သို့ ဥပစာရဗျာန်သို့ အဖန်ဖန်ဝင်ခြင်းနှင့် တူပေ၏။
- ၄။ မီးရှူး၏ ယခင်အရောင်ထက် သာ၍ကြီးသော အလင်းရောင်ကို ပြခြင်းကဲ့သို့ တစ်ဖန်ပရိကံပြုသောယောဂီမှာ သာ၍အားကြီးသော အလင်းရောင်ပြန့်ခြင်းနှင့် တူပေ၏။
- ၅။ နေထွက်လာခြင်းကဲ့သို့ အားရှိသောအလင်းရောင်၏ ပိုင်းခြားထားသည့်အတိုင်း တည်နေခြင်းနှင့် တူပေ၏။
- ၆။ မြက်မီးရှူးကို စွန့်ပစ်ခဲ့၍ တစ်နေ့လုံးသော်လည်း ခရီးသွားခြင်းကဲ့သို့ သေးငယ်သောအလင်းရောင်ကို စွန့်၍ အားကြီးသောအလင်းရောင်ဖြင့် တစ်နေ့လုံးသော်လည်း အဆင်းတို့ကို ရှုမြင်ခြင်းနှင့် တူပေ၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၌ အာရုံထင်ပေါ်ပုံ

အားကြီးသောအလင်းရောင်ဖြင့် အဆင်းတို့ကို ရှုမြင်ရာ၌ မသစက္ခုအား မထင်နိုင်သော ဝမ်းထဲ၌တည်သော ဟဒယဝတ္ထုကို မှီသောအဆင်း၊ မြေကြီး၏ အောက်ဘက်မျက်နှာပြင်ကို မှီသောအဆင်း၊ နံရံ၏တစ်ဘက်၊ တောင်၏

တစ်ဘက်၊ တံတိုင်း၏တစ်ဘက်၌ တည်သောအဆင်း၊ တစ်ပါးသောစကြဝဠာ၌ တည်သောအဆင်းစသော အဆင်းသည် ဉာဏ်မျက်စိအား ထင်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မံသမျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ဖြစ်သည်ဟု သိအပ်ပေ၏။

ရှုကြည့်သောစိတ်တို့တွင် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည်သာလျှင် အဆင်းကိုမြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏။ အာဝဇ္ဇန်း ပရိကံစသော ရှေးစိတ်တို့သည် အဆင်းကိုမြင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်။

ဒိဗ္ဗစက္ခုသည် ပုထုဇဉ်အတွက် ဘေးရန်အန္တရာယ် ဖြစ်တတ်ပုံ

ဒိဗ္ဗစက္ခုသည် ပုထုဇဉ်အတွက် ဘေးရန်အန္တရာယ်ဖြစ်တတ်ပုံမှာ - ထိုပုထုဇဉ်သည် အကြင်အကြင်အရပ်၌ အရောင်အလင်းဖြစ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၏။ ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုရာ မြေ သမုဒ္ဒရာ တောင်တို့ကို ဖောက်ထွင်း၍သော်လည်း တစ်စပ်တည်းအလင်းရောင်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်သောအခါ ထိုလင်းနေရာအရပ်တို့၌ ကြောက်ဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော ဘီလူး ရက္ခိယံ စသည်တို့၏ အဆင်းတို့ကို မြင်သော ထိုပုထုဇဉ်အား ကြောက်ခြင်းသည် ဖြစ်တတ်၏။ ယင်းသို့ ကြောက်ခြင်းကြောင့် စိတ်ယုံလွင့်ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်၍ ဈာန်လျှောသွားတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် အဆင်းကို ရှုမြင်ရာ၌ မမေ့မလျော့ဘဲ အမြဲတမ်းသတိပြု ဆင်ခြင်အပ်၏။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ဖြစ်ပေါ်လာပုံအစဉ်

အဆင်းအမျိုးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုအာရုံပြု၍ နှလုံးသွင်းမှု မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်လတ်သော် ထိုအဆင်းကိုပင် အာရုံပြု၍ လေးကြိမ် ငါးကြိမ်သောဇောတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုစိတ်တို့တွင် အာဝဇ္ဇန်းနှင့် သုံးကြိမ်၊ လေးကြိမ်သော ရှေးစိတ်တို့သည် ဝိတက်ဝိစာရနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော ကာမာဝစရစိတ်တို့ ဖြစ်၏။ လေးကြိမ်မြောက်၊ ငါးကြိမ်မြောက် နောက်ဆုံး၌ မြင်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေသောစိတ်သည် စတုတ္ထဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ရူပါဝစရစိတ် ဖြစ်၏။ထိုစိတ်နှင့်တကွဖြစ်သောဉာဏ်ကို သတ္တဝါတို့၏ စုတိပဋိသန္ဓေ၌ဖြစ်သော အသိဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုအပ်၏။

စုတူပပါတဉာဏ်ခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

ပြီးဖြစ်ပြန်ချက်

အဘိညာဉ်ဉာဏ် ၇-ပါး

- (၁) ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်၊
- (၂) ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်၊
- (၃) စေတောပရိယအဘိညာဉ်၊
- (၄) ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်၊
- (၅) စုတူပပါတခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၊
- (၆) အနာဂတံသဉာဏ်၊
- (၇) ယထာကမ္မပဂဉာဏ်။

(အနာဂတံသဉာဏ်နှင့် ယထာကမ္မပဂဉာဏ်ဟူသော ဉာဏ် ၂-ပါးတို့သည် စုတူပပါတခေါ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ အရံဉာဏ် ဖြစ်ကုန်၏။)

အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံ

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အာရမ္မဏတိက်လေးပါးတို့ကို ဟောထားအပ်ကုန်၏။ ထို အာရမ္မဏတိက် လေးပါးတို့၌ အဘိညာဉ်ဉာဏ် ၇-ပါးတို့၏ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုပေမည်။

အာရမ္မဏတိက်လေးပါးမှာ -

- (၁) ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်၊
- (၂) မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်၊
- (၃) အတိတာရမ္မဏတိက်၊
- (၄) အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက် တို့ ဖြစ်၏။

ယင်းလေးပါး၌ အကုန်ဝင်သောအာရုံတို့မှာ -

- (၁) (ပရိတ္တခေါ်) ကာမအာရုံ၊
- (၂) မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ၊
- (၃) အပ္ပမာဏအာရုံ၊
- (၄) မဂ်အာရုံ၊
- (၅) အတိတ်အာရုံ၊
- (၆) အနာဂတ်အာရုံ၊
- (၇) ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၊
- (၈) အဇ္ဈတ္တအာရုံ၊
- (၉) ဗဟိဒ္ဓအာရုံ၊
- (၁၀) ပညတ်အာရုံတို့ ဖြစ်၏။

၁။ ဣဒ္ဓိဝိညဉာဏ်၏ အာရုံ

ဣဒ္ဓိဝိညဉာဏ်သည် - (ပရိတ္တခေါ်)ကာမအာရုံ၊ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ၊ အတိတ်အာရုံ၊ အနာဂတ်အာရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန် အာရုံ၊ အဇ္ဈတ္တအာရုံ၊ ဗဟိဒ္ဓအာရုံတို့ အလိုအားဖြင့် ၇-မျိုးသောအာရုံတို့၌ ဖြစ်၏။

(၁) (ပရိတ္တခေါ်) ကာမအာရုံကို အာရုံပြုပုံ

ဣဒ္ဓိဝိညဉာဏ်သည် ရုပ်ကိုယ်ကို စိတ်၌မှီသည်ကို ပြုလျက် မထင်ရှားသောကိုယ်ဖြင့် သွားလိုသည်ဖြစ်၍ စိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ရုပ်ကိုယ်ကို ညွတ်စေ၏။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ပေါင်း၍ ကောင်းစွာတင်၏။ ထိုအခါ၌ ကာယသည် အာရုံ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ရုပ်ကိုယ်လျှင် အာရုံရှိရကား ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

(၂) မဟဂ္ဂုတ်အာရုံကို အာရုံပြုပုံ

ဣဒ္ဓိဝိညဉာဏ်သည် စိတ်ကို ရုပ်ကိုယ်၌ မှီသည်ကို ပြုလျက် ထင်ရှားသောကိုယ်ဖြင့် သွားလိုသည်ဖြစ်၍ ရုပ် ကိုယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို ညွတ်စေ၏။ ပါဒကဇာန်စိတ်ကို ရုပ်ကိုယ်၌ ပေါင်း၍ ကောင်းစွာတင်၏။ ထိုအခါ၌ ဇာန်စိတ်သည် အာရုံဖြစ်၏။ ဤသို့ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်လျှင် အာရုံရှိရကား မဟဂ္ဂုတ်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

(၃) အတိတ်အာရုံကို အာရုံပြုပုံ

ဣဒ္ဓိဝိညဉာဏ်သည် ချုပ်လေပြီးသော အတိတ်ဖြစ်သော ထိုပါဒကဇာန်စိတ်ကိုပင်လျှင် အာရုံပြု၏။ ထို့ကြောင့် အတိတ်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

(၄) အနာဂတ်အာရုံကို အာရုံပြုပုံ

ဓာတ်တော်မြတ်တို့ကို အကြီးအကျယ် သိုမှီးဌာပနာသောအခါ၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ် စသည်တို့၏ အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းကဲ့သို့ အနာဂတ်ကို အဓိဋ္ဌာန်ပြုသူတို့၏ဉာဏ်သည် အနာဂတ်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

အနာဂတ် အာရုံကို အာရုံပြုပုံဝတ္ထု - ၁

အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ဓာတ်တော်မြတ်တို့ကို အကြီးအကျယ်ဌာပနာမှုကို ပြုစဉ်အခါက “နောင် အခါ၌ ၂၁၈-နှစ်ကာလပတ်လုံး ဤနံ့သာတို့သည် မခြောက်ပါစေကုန်သတည်း၊ ဤပန်းတို့သည် မညှိုးပါစေကုန် သတည်း၊ ဤဆီမီးသည် မငြိမ်းပါစေကုန်သတည်း”ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၏။ အလုံးစုံပင် ထိုအဓိဋ္ဌာန်တိုင်း ဖြစ်လေ၏။

အနာဂတ်အာရုံကို အာရုံပြုပုံဝတ္ထု - ၂

အဿာဂုတ္တမထေရ်သည် (ဝိဇ္ဇတော) ဝတ္ထုနိယကျောင်း၌ ဟင်းမပါဘဲ ဆွမ်းသက်သက် ဘုဉ်းပေးနေသော ရဟန်းသံဃာကိုမြင်၍ “ကျောက်ရေကန်သည် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နံနက်ပိုင်း၌ နို့ခမ်းအရသာရှိသည် ဖြစ်စေ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၏။ နံနက်ပိုင်း၌ ခပ်ယူလျှင် နို့ခမ်းရည် ဖြစ်၏၊ ညနေပိုင်း၌ ခပ်ယူလျှင် ပကတိရေပင် ဖြစ်၏။

(၅) ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကို အာရုံပြုပုံ

ရုပ်ကိုယ်ကို စိတ်၌ မှီသည်ကိုပြု၍ မထင်ရှားသောကိုယ်ဖြင့် သွားသောကာလ၌ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဏ်သည် ပစ္စုပ္ပန် တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

(၆) အဇ္ဈတ္တအာရုံကို အာရုံပြုပုံ

ကိုယ်၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ စိတ်၏အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ညွတ်စေ သောကာလ၌လည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်ကို သူငယ်သဏ္ဌာန်စသည် ဖန်ဆင်းသောကာလ၌လည်းကောင်း မိမိ၏ကိုယ် စိတ်တို့ကို အာရုံပြုခြင်းကြောင့် အဇ္ဈတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

(၇) ဗဟိဒ္ဓအာရုံကို အာရုံပြုပုံ

အပြင်၌ ဆင်ရုပ်၊ မြင်းရုပ်စသည်တို့ကို ဖန်ဆင်း၍ ပြသောကာလ၌ ဗဟိဒ္ဓတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

၂။ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ အာရုံ

ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်သည် - ကာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓအာရုံတို့ အလိုအားဖြင့် ၄-မျိုးသောအာရုံတို့၌ ဖြစ်၏။
ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်သည် -

- (၁) အသံကို အာရုံပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယင်းအသံသည် ကာမတရားဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၂) ထင်ရှားရှိဆဲ အသံကိုသာ အာရုံပြုသောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၃) မိမိဝမ်းထဲရှိ အသံကို ကြားသောအခါ၌ အဇ္ဈတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၄) သူတစ်ပါးတို့၏ အသံကို ကြားသောအခါ၌ ဗဟိဒ္ဓတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

၃။ စေတောပရိယဉာဏ်၏ အာရုံ

စေတောပရိယအဘိညာဉ်သည် - ကာမအာရုံ၊ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ၊ အပ္ပမာဏအာရုံ၊ မဂ်အာရုံ၊ အတိတ်အာရုံ၊ အနာဂတ်အာရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၊ ဗဟိဒ္ဓအာရုံတို့ အလိုအားဖြင့် ၈-မျိုးသောအာရုံတို့၌ ဖြစ်၏။

စေတောပရိယအဘိညာဉ်သည် -

- (၁) သူတစ်ပါးတို့၏ ကာမာဝစရစ်ကို သိသောကာလ၌ ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
 - (၂) ရူပါဝစရစ် အရူပါဝစရစ်ကို သိသောကာလ၌ မဟဂ္ဂုတ်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
 - (၃) မဂ်ဖိုလ်တို့ကို သိစေသောကာလ၌ အပ္ပမာဏတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- အထူးမှာ - ပုထုဇဉ်သည် သောတာပန်၏စိတ်ကို မသိနိုင်၊ သောတာပန်သည်လည်း သကဒါဂါမ်၏စိတ်ကို မသိနိုင်၊ သကဒါဂါမ်သည် အနာဂါမ်၏စိတ်ကို မသိနိုင်၊ အနာဂါမ်သည် ရဟန္တာ၏စိတ်ကို မသိနိုင်၊ ရဟန္တာသည်ကား အားလုံး၏စိတ်ကို သိနိုင်၏။ အထက်ဖြစ်သော အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း အောက်ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်တို့ကို သိနိုင်၏။
- (၄) မဂ်စိတ်ကို သိသောကာလ၌ မဂ်လျှင် အာရုံရှိ၏။
 - (၅) အတိတ်ခုနစ်ရက်အတွင်း၌လည်းကောင်း၊
 - (၆) အနာဂတ်ခုနစ်ရက်အတွင်း၌လည်းကောင်း သူတစ်ပါးတို့၏စိတ်ကို သိ၏။ ထိုအခါ၌ အတိတ်လျှင်အာရုံရှိသည်လည်းကောင်း၊ အနာဂတ်လျှင်အာရုံရှိသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

(၇) ပစ္စုပ္ပန်စိတ်လျှင် အာရုံရှိသောစိတ် ဖြစ်ပုံ

ပစ္စုပ္ပန်သည် ခဏပစ္စုပ္ပန်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

- (က) ခဏပစ္စုပ္ပန် - ဥပါဒ် ဌီ ဘင်သို့ ရောက်ဆဲတရားသည် ခဏပစ္စုပ္ပန် မည်၏။
- (ခ) သန္တတိပစ္စုပ္ပန် - ရုပ်သန္တတိဝါရ တစ်ခု၊ နှစ်ခု၌ အတွင်းဝင်သောတရားသည် သန္တတိပစ္စုပ္ပန် မည်၏။

မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင်ဆရာတို့ အဆို

- (၁) အမှောင်ထဲ၌ နေပြီး၍ အလင်းရှိရာအရပ်သို့ သွားသောသူအား ရုတ်တရက်အာရုံမထင်ရှားမီမှ ထင်ရှားသည်တိုင်အောင် ဤကာလအတွင်းသည် တစ်ခု၊ နှစ်ခုသော ရုပ်သန္တတိဝါရတို့ မည်၏။
- (၂) အလင်းထဲ၌ နေပြီး တိုက်ခန်းထဲသို့ ဝင်သောသူအားလည်း ရုတ်တရက် အဆင်းမထင်ပေါ်သေးမီမှ ထင်ပေါ်လာသည်တိုင်အောင် ဤကာလအတွင်းသည် တစ်ခု၊ နှစ်ခုသော ရုပ်သန္တတိဝါရတို့ မည်၏။
- (၃) ဝေးသောအရပ်၌ ရှိသော ခဝါသည်တို့၏ လက်အမူအရာများ၊ ခေါင်းလောင်းစည်ကြီးတို့ကို ထုတီးနေသောသူတို့၏အမူအရာများကို မြင်ပြီးသော်လည်း အသံကိုကား မကြားရသေး၊ ထိုမြင်သောခဏမှ အသံကို ကြားသည်တိုင်အောင် ဤကာလအတွင်းသည် တစ်ခု၊ နှစ်ခုသော ရုပ်သန္တတိဝါရတို့ မည်၏။

သံယုတ္တနိကာယ်ဆောင်ဆရာတို့ အဆို

သံယုတ္တနိကာယ်ဆောင်ဆရာတို့က ရုပ်သန္တတိ နာမ်သန္တတိဟူ၍ နှစ်မျိုးသောသန္တတိတို့ကို ဆိုကြပြီးလျှင် -

ရုပ်၏သန္တတိ အရ

- ရေကိုနင်း၍ သွားသောသူ၏ ကမ်းစပ်၌ နင်းသောအရေး၏ မကြည်လင်သေးမီကာလသည်လည်းကောင်း၊
 - ခရီးဝေးမှ လာခဲ့သောသူ၏ကိုယ်၌ အပူငွေ့မငြိမ်းသေးမီကာလသည်လည်းကောင်း၊
 - နေရောင်ထဲမှလာ၍ တိုက်ခန်းကိုဝင်သောသူအား အမှောင်မကင်းသေးမီအတွင်း ကာလသည်လည်းကောင်း၊
 - အခန်းထဲ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းပြီးလျှင် နေ့အခါ လေသာပြတင်းကိုဖွင့်၍ ကြည့်သောသူအား မျက်စိတို့၏ ရိဝေဝေဖြစ်ခြင်း မငြိမ်းသေးမီအတွင်းကာလသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။
- ဤသို့သော ကာလသည် ရုပ်၏သန္တတိ - ရုပ်၏အမျိုးတူအစဉ် မည်၏၊

နာမ်သန္တတိ အရ

ဇောဝါရ ဇောဝီထိနှစ်ခုသုံးခုတို့သည် နာမ်၏သန္တတိ နာမ်၏အမျိုးတူအစဉ် မည်၏ ဟူ၍ ဆိုကြပြီးလျှင် - ထို ရုပ်သန္တတိ နာမ်သန္တတိ နှစ်မျိုးလုံးကို သန္တတိပစ္စုပ္ပန် မည်သည် ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။

(ဂ) အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် - တစ်ခုသောဘဝ(ပဋိသန္ဓေစုတိ)ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် မည်၏။

ယင်းအဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကို ရည်၍ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ်၌ -

“ငါ့ရှင်တို့ - မာနမည်သော အကြင်စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ အာရုံဖြစ်သော အကြင်သဘောတရားတို့ သည်လည်းကောင်း ကြံသိဆဲခဏ၌ ထင်ရှားကုန်၏။ ဤစိတ်နှင့် သဘော အာရုံနှစ်ပါးလုံးသည် ပစ္စုပ္ပန်တရား ပေတည်း။ ထိုပစ္စုပ္ပန်တရား၌ အာရုံကိုသိမှု စိတ်ဝိညာဏ်သည် လိုချင်တပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂဖြင့် ဖွဲ့ချည်အပ် သည် အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့၊ စိတ်ဝိညာဏ်ကို ဆန္ဒရာဂက ဖွဲ့ချည်ထားခြင်းကြောင့် ထိုပစ္စုပ္ပန်တရားကို နှစ်သက်၏။ ထိုပစ္စုပ္ပန်တရားကို နှစ်သက်သောသူသည် ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့၌ တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့် အဆွဲအငင်ခံရ၏” ဟူ၍ဟောထားအပ်ပေသည်။

ပစ္စုပ္ပန် ၃-မျိုးတို့ကို ဆက်၍ ရှင်းပြချက်

ပစ္စုပ္ပန် ၃-မျိုးတို့တွင် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်သည် အဋ္ဌကထာတို့၌ လာသည်။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်သည် သုတ်ပါဠိတော်၌ လာ သည်။

ခဏပစ္စုပ္ပန်နှင့် စပ်၍ ကေစိဆရာတို့အယူ

(ကေစိ)အချို့ဆရာတို့က “ခဏပစ္စုပ္ပန်စိတ်သည် စေတောပရိယဉာဏ်၏အာရုံ ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်းဟူမူ (စိတ်ကိုသိသူ) တန်ခိုးရှင်၏စိတ်နှင့် အခြားသူ၏စိတ်သည် တစ်ခုသောခဏ၌ ပြိုင်တူဖြစ်သောကြောင့်ဟု ဆိုကုန်၏။

ကေစိတို့၏ ဥပမာမှာ - ပန်းတစ်ဆုပ်ကို ကောင်းကင်၌ပစ်လိုက်လျှင် ပန်းတစ်ပွင့်၏အညာသည် အခြား ပန်းတစ်ပွင့်၏အညာနှင့် ဧကန်ပင် စွပ်မိရာသကဲ့သို့ ဤအတူပင် “သူတစ်ပါး၏ စိတ်ကို သိအံ့” ဟု စိတ်အစု၏ အစွမ်းအားဖြင့် လူများအပေါင်း၏စိတ်ကို နှလုံးသွင်းလိုက်လျှင် တစ်ယောက်၏စိတ်ကို တစ်ခုသောစိတ်ဖြင့် ဥပါဒ် ခဏ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဌီခဏ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဘင်ခဏ၌သော်လည်းကောင်း မချွတ်ဧကန်ပင် ထိုးထွင်း သိရာ၏ ဟု ဆိုကုန်၏။

ကေစိဆရာတို့၏စကား မသင့်ပုံ

အနှစ်တစ်ရာသော်လည်း၊ အနှစ်တစ်ထောင်သော်လည်း နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်သောသူသည် အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။ အဘိညာဉ်ဇောစိတ်ဖြင့် သိ၏။ ထိုစိတ်နှစ်ခုတို့၏ တစ်ပေါင်းတည်း မတည်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့် ဇောစိတ်တို့၏ မဂ်ဖိုလ်ဝီထိမှတစ်ပါး အလိုမရှိအပ်သောအရာ၌ အာရုံကွဲပြားခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း ထိုကေစိဆရာတို့၏စကားသည် မသင့်ဟူ၍ အဋ္ဌကထာတို့၌ ပယ်အပ်လေပြီ။

အသင့်အားဖြင့်မူ- သန္တတိပစ္စုပ္ပန်စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်စိတ်သည်လည်းကောင်း စေတောပရိယ ဉာဏ်၏အာရုံဖြစ်သည် ဟု သိအပ်၏။ ထိုပစ္စုပ္ပန်နှစ်ပါးတို့တွင် ဖြစ်ဆဲဇောဝီထိမှ နှစ်ဝီထိ၊ သုံးဝီထိ အတိုင်းအရှည် ရှိသော အတိတ် အနာဂတ်ကာလ၌ သူတစ်ပါး စိတ်အားလုံးသည် သန္တတိပစ္စုပ္ပန် မည်၏။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကိုမူ ဇော ဝါရဖြင့် ပြအပ်သည်ဟု သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။

ပစ္စုပ္ပန်စိတ်တို့ကို သိရာ၌ ထင်ရှားဖော်ပြချက်

စေတောပရိယဉာဏ်တန်ခိုးရှင်သည် သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို သိလို၍ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်အပ်၏။ နှလုံးသွင်းသော အာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ခဏပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကို အာရုံပြု၍ ထိုစိတ်နှင့်ပင် ပြိုင်တူချုပ်၏။ ထို့နောင် လေးကြိမ်၊ ငါးကြိမ် သော ဇောတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်းဇောတို့တွင် နောက်ဆုံးဇောသည် သူတစ်ပါးစိတ်ကိုသိသော ဣဒ္ဓိစိတ် (စေတောပရိယ- အဘိညာဉ်စိတ်) ပေတည်း။ ကြွင်းသော ဇောသုံးလေးကြိမ်တို့သည် ကာမာဝစရဇောတို့ပေတည်း။

အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ပြိုင်တူချုပ်လေသော ထိုစိတ်သည်ပင် ထိုအလုံးစုံသော ဇောလေးငါးခုတို့၏ အာရုံဖြစ်သည်။ ထို အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဇောတို့သည် အာရုံလည်း မကွဲပြားကုန်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် - အဒ္ဓါအလိုအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်လျှင်

အာရုံ ရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ် တူငြားသော်လည်း အဘိညာဉ်စိတ်သည် သာလျှင် သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို သိ၏။ အခြားစိတ်တို့သည် မသိကုန်၊ ဥပမာပြရလျှင် စက္ခုဒွါရီထိ၌ စက္ခုဝိညာဏ် သာလျှင် အဆင်းကို မြင်သည်။ အခြားစိတ်တို့သည် မမြင်ကုန်သကဲ့သို့ပေတည်း။

သို့ဖြစ်၍ ဤအဘိညာဉ်စိတ်သည် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်း အားဖြင့်လည်းကောင်း ပစ္စုပ္ပန်စိတ်လျှင် အာရုံ ရှိပေ၏။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်သည်လည်း အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၌ သာလျှင် ကျရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ဤအဘိညာဉ်စိတ်သည် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကို အာရုံပြုသည် ဟု သိအပ်ပေသည်။

(၈) သူတစ်ပါး၏စိတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်ပင်လျှင် ဗဟိဒ္ဓလျှင် အာရုံရှိ၏။

၄။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၏ အာရုံ

ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သည် - ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ အပ္ပမာဏ၊ မဂ်၊ အတိတ်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ နဝတ္ထုပ္ပတ္တိအာရုံတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၈-ပါးသောအာရုံတို့၌ ဖြစ်၏။

ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သည် -

- (၁) ကာမဝစရခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့သောကာလ၌ ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၂) ရူပါဝစရ အရူပါဝစရခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့သောကာလ၌ မဟဂ္ဂုတ်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၃) အတိတ်ကာလ၌ မိမိသည်သော်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ပွားစေအပ်ပြီးသော မဂ်ကိုလည်းကောင်း၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော ဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း အောက်မေ့သောကာလ၌ အပ္ပမာဏ တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၄) ပွားစေအပ်ပြီးသော မဂ်ကိုသာလျှင် အောက်မေ့သောကာလ၌ မဂ်လျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၅) ကိန်းသေအားဖြင့်ကား ဤပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သည် အတိတ်ကိုသာလျှင် အာရုံပြု၏။
- (၆) မိမိခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့သောကာလ၌ အဇ္ဈတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၇) သူတစ်ပါး၏ခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့သောကာလ၌ ဗဟိဒ္ဓတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၈) အတိတ်ကာလ၌ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူခဲ့လေပြီ၊ ထိုဘုရားရှင်၏မယ်တော်သည် ဗန္ဓုမတီ မည်၏၊ ခမည်းတော်သည် ဗန္ဓုမာ မည်၏ စသည်ဖြင့် အမည်အနွယ်၊ ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်စသည်ကို အောက်မေ့သော ကာလ၌ နဝတ္ထုပ္ပတ္တိတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

စေတောပရိယဉာဏ်၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်တို့အထူး

(စေတောပရိယဉာဏ်နှင့် ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်တို့သည် အတိတ်ကို အာရုံပြုကုန်သည်ကား ဖြစ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း ထိုဉာဏ်၂-ပါးတို့တွင် -)

- ၁။ စေတောပရိယဉာဏ်သည် (၇)ရက်အတွင်း အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်သော စိတ်ကိုသာလျှင် အာရုံပြုနိုင်၏။ စိတ်မှ တစ်ပါးသော ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း၊ ခန္ဓာတို့နှင့်စပ်သောတရားကိုလည်းကောင်း မသိနိုင်၊ ထို့ပြင် မဂ်နှင့်ယှဉ် သည့်စိတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်သာလျှင် ပရိယာယ်အားဖြင့် မဂ်လျှင်အာရုံရှိသည်ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။
- ၂။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်သည် အတိတ်စေတနာမျှကိုသာ အာရုံပြုနိုင်၏။
- ၃။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သည် အတိတ်ခန္ဓာ၊ ထိုခန္ဓာတို့နှင့်စပ်သော တရားအလုံးစုံကို အာရုံပြုနိုင်၏။
ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သည် အတိတ်ခန္ဓာတို့၌လည်းကောင်း၊ ယင်းတို့နှင့်စပ်သည့် တရားတို့၌လည်းကောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် အလားတူပေ၏ ဟူသော ဤအထူးကို သိအပ်၏။ ဤသည်ကား အဋ္ဌကထာ၌လာသောနည်း ဖြစ်၏။

သို့သော်လည်း “ကုသိုလ်ခန္ဓာတို့သည် ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်အားလည်းကောင်း၊ စေတောပရိယဉာဏ်အားလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်အားလည်းကောင်း၊ ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်အားလည်းကောင်း၊ အနာဂတံသဉာဏ်အားလည်းကောင်း အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏” ဟု ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် ခန္ဓာလေးပါးတို့သည်လည်း စေတောပရိယဉာဏ် ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်တို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတွင်လည်း ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်၏ အာရုံသည် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ခန္ဓာတို့သည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။

၅။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ အာရုံ

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည် - ကာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓအာရုံတို့ အလိုအားဖြင့် ၄-မျိုးသောအာရုံတို့၌ ဖြစ်၏။
ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည် -

- (၁) အဆင်းကို အာရုံပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယင်းအဆင်းသည် ကာမတရားဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၂) ရှိဆဲအဆင်း၌သာလျှင် ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်လျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၃) မိမိ၏ဝမ်းစသည်၌ တည်သောအဆင်းကို မြင်သောအခါ၌ အဇ္ဈတ္တလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၄) သူတစ်ပါး၏ အဆင်းကို မြင်သောအခါ၌ ဗဟိဒ္ဓလျှင် အာရုံရှိ၏။

၆။ ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်၏ အာရုံ

ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်သည် - ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ အတိတ်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓအာရုံတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၅-ပါးသောအာရုံတို့၌ ဖြစ်၏။

ယထာကမ္မပုဂ္ဂဉာဏ်သည် -

- (၁) ကာမာဝစရက်တို့ကို သိသောကာလ၌ ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၂) ရူပါဝစရ အရူပါဝစရက်တို့ကို သိသောကာလ၌ မဟဂ္ဂုတ်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၃) အတိတ်စေတနာကိုသာ သိတတ်သောကြောင့် အတိတ်တရားလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၄) မိမိကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့ကို သိသောအခါ အဇ္ဈတ္တလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၅) သူတစ်ပါး၏ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့ကို သိသောအခါ ဗဟိဒ္ဓလျှင် အာရုံရှိ၏။

၇။ အနာဂတံသဉာဏ်၏ အာရုံ

အနာဂတံသဉာဏ်သည် - ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ အပ္ပမာဏ၊ မဂ်၊ အနာဂတ်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ နဝတ္ထဗ္ဗအာရုံတို့၏ အလိုအားဖြင့် ၈-မျိုးသောအာရုံတို့၌ ဖြစ်၏။

အနာဂတံသဉာဏ်သည် -

- (၁) “ဤသူသည် နောင်အခါ၌ ကာမာဝစရဘုံမှာ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု သိသောကာလ၌ ကာမလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၂) “ရူပါဝစရဘုံ၌သော်လည်းကောင်း၊ အရူပါဝစရဘုံ၌သော်လည်းကောင်း ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု သိသောကာလ၌ မဟဂ္ဂုတ်လျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၃) “မဂ်ကို ပွားစေလိမ့်မည်၊ ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုလိမ့်မည်” ဟု သိသောအခါ၌ အပ္ပမာဏလျှင် အာရုံရှိ၏။

- (၄) “မဂ်ကို ပွားစေလိမ့်မည်” ဟူ၍သာလျှင် သိသောအခါ၌ မဂ်လျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၅) ကိန်းသေအားဖြင့်မူ အနာဂတံသဉာဏ်သည် အနာဂတ်လျှင် အာရုံရှိသည်သာ ဖြစ်၏။
- (၆) “ငါသည် ဤမည်သောဘဝ၌ ဖြစ်ရအံ့” ဟု သိသောအခါ၌ အဇ္ဈတ္တလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၇) “ဤမည်သောသူသည် ဤမည်သောဘဝ၌ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု သိသောအခါ၌ ဗဟိဒ္ဓလျှင် အာရုံရှိ၏။
- (၈) နောင်အခါ၌ မေတ္တေယျမည်သောဘုရားသည် ပွင့်တော်မူလတ္တံ့၊ ထိုဘုရား၏ခမည်းတော်သည် သုဗြဟ္မာမည်သော ပုဏ္ဏားဖြစ်လတ္တံ့၊ မယ်တော်သည် ဗြဟ္မဝတီမည်သော ပုဏ္ဏေးမဖြစ်လတ္တံ့ - ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် အမည်အနွယ်တို့ကို သိသောအခါ၌ နဝတ္ထဗ္ဗတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။

စေတောပရိယဉာဏ်နှင့် အနာဂတံသဉာဏ်အထူး

စေတောပရိယဉာဏ်နှင့် အနာဂတံသဉာဏ်တို့သည် အနာဂတ်ကို အာရုံပြုသည်ကား ဖြစ်ပေ၏။

သို့သော်လည်း ထိုစေတောပရိယဉာဏ်သည် အနာဂတ်(၇)ရက်အတွင်း၌ စိတ်ကိုသာလျှင် အာရုံပြုနိုင်၏။ စိတ်မှတစ်ပါးသော ခန္ဓာကိုယ်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာနှင့်စပ်သောတရားကိုလည်းကောင်း မသိနိုင်။

အနာဂတံသဉာဏ်မှာမူ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် အနာဂတ်ကာလ၌ မသိနိုင်သောအာရုံမည်သည် မရှိပေ။

အဘိညာနိဒ္ဒေသ ပြီး၏။

အခန်း ၁၄။ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ (ခန္ဓာတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်)

ပညာကထာ (ပညာကို ပြဆိုချက်)

ယခုအခါ အဘိညာဉ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ရပြီးသော အဘိညာဉ်ဟူသော အကျိုးအာနိန္ဒာရှိသည်ဖြစ်၍ သာ၍ ခိုင်ခံ့သော သမာဓိဘာဝနာနှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီရဟန်းသည် “ပညာရှိသောလူသည် သီလ၌တည်၍ စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပညာကိုလည်းကောင်း ပွားစေသော” ဟူသော ဒေသနာစကားရပ်၌ စိတ်ကိုပဓာနပြု၍ ညွှန်ပြထားသော သမာဓိကို ပွားစေပြီး ဖြစ်လေပြီ။ ထိုသမာဓိ၏အခြားမဲ့၌ ပညာကို ပွားစေအပ်၏။ ထိုပညာမှာလည်း အလွန်ကျဉ်းစွာ ဟောထားသောကြောင့် သိနားလည်ရန် မလွယ်ကူဘဲ ရှိချေသည်၊ ပွားစေရန် မလွယ်ကူသည်မှာ ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပြီ။ ထိုသုံးပါးသောအကြောင်းတို့ကြောင့် ပညာ၏အကျယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပွားစေရန် ဘာဝနာနည်းကိုလည်းကောင်း ပြရန်အတွက် အောက်ပါမေးခွန်းတို့ကို ထုတ်ပြအပ်၏။

- (က) ပညာဟူသည် အဘယ်နည်း။
- (ခ) အဘယ်အနက်သဘောကြောင့် ပညာ မည်သနည်း။
- (ဂ) ထိုပညာ၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်တို့နည်း။
- (ဃ) ပညာသည် အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း။
- (င) ပညာကို အဘယ်သို့ ပွားစေအပ်သနည်း။
- (စ) ပညာကို ပွားစေခြင်း(ပညာဘာဝနာ)၏ အကျိုးကား အဘယ်နည်း။

(က) ပညာဟူသည် အဘယ်နည်း?

ပညာသည် ကုသိုလ်ပညာ စသည်အားဖြင့် များသော(အဖို့အစုအကွဲ)အပြား ရှိ၏။ သုတမယပညာ စသည်အားဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား(အသေးစိတ်အကွဲအပြား) ရှိပြန်၏။ ထိုအကွဲအပြားအလုံးစုံကို ပြဆိုလျှင် ထိုသို့သော အဖြေသည် အလိုရှိအပ်သောအကျိုးကိုလည်း မပြီးစေနိုင်ရာ၊ ထို့ပြင် ပျံ့လွင့်လျက် မဆိုင်ရာ ရောက်သွားဖို့ရန်လည်း ဖြစ်လေရာ၏။ ထို့ကြောင့် ဤအရာ၌ အလိုရှိအပ်သော ပညာကိုသာလျှင် ဆိုရသော် -

ကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ပညာ မည်၏။

(ခ) အဘယ်အနက်သဘောကြောင့် ပညာ မည်သနည်း?

အပြားအားဖြင့် သိခြင်း အနက်သဘောကြောင့် ပညာ မည်၏။

အပြားအားဖြင့် သိခြင်း ဟူသည် - အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း(သညာသိ)، အထူးသိခြင်း(ဝိညာဏ်သိ)တို့မှ ထူးခြားသော အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် ခွဲခြား၍သိခြင်း(ပဇာနန) ပေတည်း။

ချဲ့၍ပြရလျှင် -

အသိသုံးမျိုး အထူး

သညာ ဝိညာဏ် ပညာတို့၏ အာရုံကိုသိသည်၏အဖြစ်(အာရုံကိုသိခြင်း)သည် တူညီသော်လည်း . . .

သညာသည် - “အညို အရွှေ” စသည်ဖြင့် အာရုံကို မှတ်သိရုံမျှသာ ဖြစ်သည်။
- “မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်” ဟု လက္ခဏာသုံးပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းသို့ ရောက်စေရန်ကား မစွမ်းနိုင်ပေ။

ဝိညာဏ်သည် - “အညို အရွှေ” စသည်ဖြင့် အာရုံကိုလည်း သိ၏။
- လက္ခဏာသုံးပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းသို့လည်း ရောက်စေ၏။
- သို့သော် အဆင့်ဆင့်တက်၍ အရိယမဂ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသို့ ရောက်စေရန်ကား မစွမ်းနိုင်ပေ။

ပညာသည်ကား - “အညို အရွှေ” စသည်ဖြင့် အာရုံကိုလည်း သိ၏။
- လက္ခဏာသုံးပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းသို့လည်း ရောက်စေ၏။
- အဆင့်ဆင့်တက်၍ အရိယမဂ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသို့လည်း ရောက်စေ၏။

ဥပမာ - ရွှေငွေရာပြတ်ပွဲမင်း၏စားပွဲခံ၌ တင်ထားသော ငွေအသပြာအစုကို ရောင်းဝယ်ရေး၌ အသိဉာဏ် မဖြစ်သေးသော သူငယ်တစ်ယောက်၊ ရွာသားဖြစ်သောလူကြီးတစ်ယောက်၊ ရွှေငွေရာပြတ်ပွဲမင်းတစ်ယောက် ဟူသော သုံးဦးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ မြင်ကြရာတွင် . . .

အသိဉာဏ်မဖြစ်သေးသော သူငယ်သည် - ငွေအသပြာတို့၏ အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ဆန်းကြယ်ခြင်း၊ ရှည်လျားခြင်း၊ လေးထောင့်သဏ္ဌာန်ရှိခြင်း၊ ဝိုင်းဝန်းခြင်းမျှကိုသာ သိ၏။
- “ဤအရာသည် လူတို့၏ အတွင်းအပ အသုံးအဆောင်ကို ရထိုက်သော ရတနာဟု သမုတ်အပ်သောဝတ္ထုတည်း” ဟူ၍ကား မသိ။

ရွာသားလူကြီးသည် - ငွေအသပြာတို့၏ အမျိုးမျိုးအထွေထွေ ဆန်းကြယ်ခြင်း စသည်ကိုလည်း သိ၏။
- “ဤအရာသည် လူတို့၏ အတွင်းအပ အသုံးအဆောင်ကို ရထိုက်သော ရတနာဟု သမုတ်အပ်သောဝတ္ထုတည်း” ဟူ၍လည်း သိ၏။
- သို့သော် “ဤအသပြာသည် ငွေအစစ်တည်း၊ ဤအသပြာကား ငွေအတုတည်း၊ ဤအသပြာကား ထက်ဝက်အနှစ်ရှိသောငွေတည်း” ဟု ဤသို့သော အကွဲအပြားကိုကား မသိ။

ရွှေငွေရာပြတ်ပွဲမင်းသည်ကား - ထိုအထူးအပြားတို့ကို အလုံးစုံပင် သိ၏။
- ထိုသို့ သိရာ၌လည်း အသပြာကို ကြည့်ရှု၍လည်း သိ၏၊ တီးခေါက်အပ်သော အသပြာ၏အသံကို ကြား၍လည်း သိ၏၊ အနံ့ကို နှမ်း၍လည်း သိ၏၊ အရသာကို လျက်၍လည်း သိ၏၊ လက်ဖြင့် ချိန်ဆ၍လည်း သိ၏၊ ဤမည်သောရွာ၌သော်လည်းကောင်း၊ နိဂုံး၌သော်လည်းကောင်း၊ မြို့၌သော်လည်းကောင်း၊ တောင်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဤမည်သောမြစ်ကမ်း၌သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်သောငွေဟူ၍လည်း သိ၏၊ ဤမည်သောဆရာ ပြုလုပ်သောငွေဟူ၍လည်း သိ၏။

သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာတို့၏သိပုံကို ဤဥပမာနှင့်အတူပင် ဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏။

ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက် -

- သညာသည် (အညှိစသည်အားဖြင့် အာရုံထင်ပေါ်လာသော အခြင်းအရာမျှကိုသာ ယူတတ်သောကြောင့်) အသိဉာဏ် မဖြစ်သေးသော သူငယ်၏ အသပြာကို မြင်ခြင်းနှင့် တူ၏။
- ဝိညာဏ်သည် (အညှိစသည်အားဖြင့် အာရုံ၏အခြင်းအရာကို ယူတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင် လက္ခဏာသုံးပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း) ရွာသားယောက်ျား၏ ငွေအသပြာကို မြင်ခြင်းနှင့် တူ၏။
- ပညာသည် (အညှိ စသည်အားဖြင့် အာရုံ၏အခြင်းအရာကို ယူ၍ လက္ခဏာသုံးပါးကို ထိုးထွင်းသိခြင်းသို့ ရောက်စေသည့်ပြင် အရိယမဂ်ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသို့လည်း ရောက်စေသောကြောင့်) ရွှေငွေရာပြတ်ပွဲမင်း၏ ငွေ အသပြာကို မြင်ခြင်းနှင့် တူ၏။

အသိသုံးမျိုးခွဲခြားရန် ခက်ခဲပုံ

ပညာသည် သညာ၊ ဝိညာဏ်တို့ဖြစ်ရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်တိုင်း၌ ဧကန်ရှိသည်ချည်း မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ပညာဖြစ်ရာ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌မူကား သညာ၊ ဝိညာဏ်တို့ ပါမြဲ ဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုသညာ၊ ဝိညာဏ်တရားတို့မှ ပညာကို အသီးအခြား ခွဲခြမ်း၍ မရနိုင်သော ထူးခြားခြင်း ရှိ၏။ သိမ်မွေ့လှ၏။ မြင်နိုင်ခဲ၏။

ထို့ကြောင့် မိလိန္ဒပဉ္စာ၌ အရှင်နာဂသိန်သည်-

“မြတ်သောမင်းကြီး၊ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ခဲယဉ်းစွာသောအမှုကို ပြုခဲ့ပေသည်” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ “အရှင်နာဂသိန်ဘုရား၊ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်သို့ ခဲယဉ်းစွာသောအမှုကို ပြုခဲ့ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်၏။

“မြတ်သောမင်းကြီး၊ တစ်ခုတည်းသောအာရုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်သဘော(အထည်ခြပ်)မရှိကုန်သော စိတ် စေတသိက်တရားတို့၏ ကွဲပြားခြင်းကို ဤသည်ကား ဖဿ၊ ဤသည်ကား ဝေဒနာ၊ ဤသည်ကား သညာ၊ ဤသည် ကား စိတ်ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေ၏။ ဤသို့ ခဲယဉ်းစွာသောအမှုကို ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ပြုတော်မူခဲ့ပေသည်” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(ဂ) ပညာ၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်သည်တို့နည်း?

- ပညာသည် ရုပ်နာမ်တရားတို့၏သဘောကို ထိုးထွင်းသိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ရုပ်နာမ်တရားတို့၏သဘောကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟတည်းဟူသောအမှောင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မတွေ့မဝေသိခြင်းဟူသော ပစ္စုပဋ္ဌာန် (ဉာဏ်၌ ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာ) ရှိ၏။
- “စိတ်တည်ကြည်သောသူသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၏ မြင်၏”ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် သမာဓိ (စိတ် တည်ကြည်ခြင်း)သည် ပညာ၏ ပဒဋ္ဌာန် (နှီးသောအကြောင်း) ဖြစ်၏။

(ဃ) ပညာသည် အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း?

ပညာအပြားကို ဖြေဆိုချက်

ပညာတစ်ပါး - ၁ မျိုး

ပညာသည် ရုပ်နာမ်တရားတို့၏သဘောကို ထိုးထွင်းသိခြင်းလက္ခဏာအားဖြင့် အကွဲအပြားမရှိ၊ တစ်ပါးတည်း သာတည်း။

ပညာနှစ်ပါးစု - ၅ မျိုး

(၁) လောကီပညာ - လောကုတ္တရာပညာ

- လောကီမဂ်နှင့် ယှဉ်သောပညာသည် လောကီပညာ မည်၏။
- လောကုတ္တရာမဂ်နှင့် ယှဉ်သောပညာသည် လောကုတ္တရာပညာ မည်၏။

(၂) သာသဝပညာ - အနာသဝပညာ

- အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ပညာသည် သာသဝ(အာသဝေါရှိသော)ပညာ မည်၏။
 - အာသဝေါတို့၏ အာရုံမဟုတ်သော ပညာသည် အနာသဝ(အာသဝေါမရှိသော) ပညာ မည်၏။
- သရုပ်တရားကိုယ်အားဖြင့်မူ ဤနှစ်မျိုးသောပညာသည် လောကီပညာ လောကုတ္တရာပညာသာလျှင် ဖြစ်ပေ၏။

“အာသဝိပ္ပယုတ္တသာသဝပညာ - အာသဝိပ္ပယုတ္တအနာသဝပညာ - အာသဝေါနှင့် မယှဉ်မူ၍ အာသဝေါရှိသောပညာ, အာသဝေါနှင့်လည်း မယှဉ် အာသဝေါလည်း မရှိသောပညာ” ဤသို့ အစရှိသော ဒုက်တို့၌လည်း နည်းတူပင် သိအပ်၏။

(၃) နာမဝတ္ထာပနပညာ - ရူပဝတ္ထာပနပညာ

ဝိပဿနာကို အားထုတ်လိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏

- နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ပိုင်းခြားသောပညာသည် နာမဝတ္ထာပနပညာ မည်၏။
- ရူပက္ခန္ဓာကို ပိုင်းခြားသောပညာသည် ရူပဝတ္ထာပနပညာ မည်၏။

(၄) သောမနဿသဟဂုတ်ပညာ - ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပညာ

- သောမနဿသဟဂုတ် ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်၂-ခုတို့၌လည်းကောင်း, ပဉ္စကနည်းအရ ဈာန်လေးပါးအပေါင်းနှင့်ယှဉ်သော မဂ်စိတ် ၁၆-ခုတို့၌လည်းကောင်း ပညာသည် သောမနဿသဟဂုတ်ပညာ မည်၏။
- ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်၂-ခုတို့၌လည်းကောင်း, ပဉ္စမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော မဂ်စိတ်၄-ခုတို့၌လည်းကောင်း ပညာသည် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပညာ မည်၏။

(၅) ဒဿနဘူမိပညာ - ဘာဝနာဘူမိပညာ

- ပထမမဂ်၌ ပညာသည် ဒဿနဘူမိ (နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်သောအဆင့်၌) ပညာ မည်၏။
- ကြွင်းသောမဂ်သုံးပါး၌ ပညာသည် ဘာဝနာဘူမိ (ပွားစေအပ်သောအဆင့်၌) ပညာ မည်၏။

ပညာသုံးပါးစု - ၄ မျိုး

(၁) စိန္တာမယပညာ - သုတမယပညာ - ဘာဝနာမယပညာ

- သူတစ်ပါးထံမှ ညွှန်ကြားချက်ကို မကြားရမူ၍ ရသောပညာသည် မိမိ၏ကြံစည်ခြင်းမျှ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပြီးသောကြောင့် စိန္တာမယပညာ မည်၏။
- သူတစ်ပါးထံမှ ညွှန်ကြားချက်ကို ကြားရ၍ ရသောပညာသည် ကြားဖူးသောသုတ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပြီးသောကြောင့် သုတမယပညာ မည်၏။
- သူတစ်ပါးထံမှ ကြားရသည်ဖြစ်စေ မကြားရသည်ဖြစ်စေ တစ်စုံတစ်ခုသောအခြင်းအရာဖြင့် ဘာဝနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပြီးသော အပ္ပနာသို့ရောက်စေသော ပညာသည် ဘာဝနာမယပညာ မည်၏။

သာကေပါဠိ

“ထိုသုံးပါးသောပညာတို့တွင် စိန္တာမယပညာသည် အဘယ်နည်း? ပညာဖြင့် စီရင်အပ်ကုန်သော အမှုအရာတို့၌သော်လည်းကောင်း, ပညာဖြင့်စီရင်အပ်ကုန်သော အတတ်အရာတို့၌သော်လည်းကောင်း, ပညာဖြင့် စီရင်အပ်ကုန်သော (ဆေးပညာစသော)ဝိဇ္ဇာဌာနတို့၌သော်လည်းကောင်း ကမ္မဿကတာဉာဏ်သော်လည်းကောင်း

ဖြစ်သောရုပ်သည် မမြဲဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာသည်၊ သညာသည်၊ သင်္ခါရတို့သည် မမြဲကုန် ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဉ်သည် မမြဲဟူ၍သော်လည်းကောင်း ဖြစ်သော သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်သော်လည်း ဖြစ်သော ဤသို့သဘောရှိသော အမူအရာစသည်တို့နှင့် လျော်သော အကြင်သို့သော ရှုစွမ်းနိုင်သော ခန္တိ ဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ မြင်တတ်သော ဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ နှစ်သက်သော ရစိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ သိသောမုတိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှုသော ပေက္ခဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ကမ္မာယတန စသော) တရားတို့ ၏ အရှုခံကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မနိဇ္ဈနခန္တိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း သူတစ်ပါးထံမှ ညွှန်ကြားချက်ကို မကြားရဘဲ ရငြားအံ့၊ ဤအသိဉာဏ်ကို စိန္တာမယပညာဟု ဆိုအပ်၏ ။ ပ ။ သူတစ်ပါးထံမှ (ညွှန်ကြားချက်ကို)ကြား၍ ရ ငြားအံ့၊ ဤအသိဉာဏ်ကို သုတမယပညာဟု ဆိုအပ်၏၊ သမာပတ်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလုံးစုံသော ပညာသည် ဘာဝနာမယပညာ မည်၏” ဟူသော- ဤစကားကို ဟောတော်မူ၏။

(၂) ပရိတ္တာရမ္မဏပညာ - မဟဂ္ဂတာရမ္မဏပညာ - အပ္ပမာဏာရမ္မဏပညာ

- ကာမာဝစရတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ပညာသည် ပရိတ္တာရမ္မဏပညာ မည်၏၊
- ရူပါဝစရ အရူပါဝစရတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သောပညာသည် မဟဂ္ဂတာရမ္မဏပညာ မည်၏၊
၎င်းပညာနှစ်ပါးသည် လောကီဝိပဿနာ ပေတည်း။
- နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သောပညာသည် အပ္ပမာဏာရမ္မဏပညာ မည်၏၊
၎င်းပညာသည် လောကုတ္တရာဝိပဿနာပညာ ပေတည်း။

(၃) အာယကောသလ္လဉာဏ် - အပါယကောသလ္လဉာဏ် - ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်

- အာယ မည်သည် ကြီးပွားခြင်း ပင်တည်း၊ ထိုကြီးပွားခြင်းသည် အကျိုးမဲ့၏ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ အကျိုးစီးပွား ၏ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏၊ ထိုနှစ်ပါးသောကြီးပွားခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်းသည် အာယ ကောသလ္လ မည်၏။

သာကေပါဠိ

“ထိုသုံးပါးသော ကောသလ္လဉာဏ်တို့တွင် အာယကောသလ္လ (ကြီးပွားခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း) သည် အဘယ်နည်း? ထိုတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းသောငါ့အား မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း မဖြစ်ပေါ်လာကုန်၊ ဖြစ်ပြီးသောအကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ပျောက်ကင်းကုန်၏၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဤ တရားတို့ကို နှလုံးသွင်းသောငါ့အား မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏၊ ဖြစ် ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း လွန်စွာဖြစ်ခြင်းငှာ ပြန့်ပွားခြင်းငှာ ဘာဝနာပြည့်စုံခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ ဟူ၍ - ထိုအကုသိုလ်မဖြစ်ခြင်း စသည်၌ အကြင်သို့သောပညာသည်၊ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းသည် ။ ပ ။ မတွေ့ဝေခြင်းသည်၊ တရားတို့ကို စိစစ်ခြင်းသည်၊ မှန်စွာမြင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဖြစ်၏၊ ဤသို့သော အသိ ဉာဏ်ကို အာယကောသလ္လ (ကြီးပွားခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း) ဟူ၍ ဆိုအပ်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။

- အပါယ မည်သည် မကြီးပွားခြင်း ပျက်စီးခြင်းပင်တည်း၊ ထိုပျက်စီးခြင်းသည်လည်း အကျိုးစီးပွား၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ အကျိုးမဲ့၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏၊ ထိုနှစ်ပါးသောပျက်စီးခြင်း၌ ကျွမ်း ကျင်လိမ္မာခြင်းသည် အပါယကောသလ္လ မည်၏။

သာကေပါဠိ

“ထိုသုံးပါးသော ကောသလ္လတို့တွင် အပါယကောသလ္လ (ပျက်စီးခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း)သည် အဘယ်နည်း? ဤတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းသောငါ့အား မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း မဖြစ် ပေါ်လာကုန်”- ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။

- အလုံးစုံသောကိစ္စတို့၌ ထိုထို(စီးပွားချမ်းသာ)တရားတို့၏ ဥပါယမည်ကုန်သော ဖြစ်ကြောင်းနည်းလမ်းတို့၌ ထိုခဏချင်းဖြစ်ပေါ်လာသော ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသောအသိဉာဏ်သည် ဥပါယကောသလ္လ မည်၏။

သာကေပါဠိ

“ထိုထိုကိစ္စတို့၌ အကြောင်းမှန်ကိုသိသော အလုံးစုံသောပညာသည် ဥပါယကောသလ္လ မည်၏”
ဟု ဟောတော်မူ၏။

(၄) အဇ္ဈတ္တဘိနိဝေသပညာ - ဗဟိဒ္ဓါဘိနိဝေသပညာ - အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘိနိဝေသပညာ

- မိမိ၏ခန္ဓာတို့ကို ယူလျက်(ရှုလျက်) အားထုတ်စပြုသော ဝိပဿနာပညာသည် အဇ္ဈတ္တဘိနိဝေသပညာ မည်၏။
- သူတစ်ပါး၏ခန္ဓာတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ခန္ဓာမှ ပြင်ပဖြစ်သော ဣန္ဒြေနှင့်မစပ်သော အနိန္ဒြိယ ဗဒ္ဓရုပ်ကိုသော်လည်းကောင်း ယူလျက်(ရှုလျက်) အားထုတ်စပြုသော ဝိပဿနာပညာသည် ဗဟိဒ္ဓါဘိနိဝေသ ပညာ မည်၏။
- အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာနစ်ပါးစုံကို ယူလျက်(ရှုလျက်) အားထုတ်စပြုသော ဝိပဿနာပညာသည် အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘိ-
နိဝေသပညာ မည်၏။

ပညာလေးပါးစု - ၂ မျိုး

(၁) ဒုက္ခေဉာဏ် - ဒုက္ခသမုဒယေဉာဏ် - ဒုက္ခနိရောဓေဉာဏ် - ဒုက္ခနိရောဓဂမိနိပဋိပဒါဉာဏ် (စတုသစ္စဉာဏ် ၄-ပါး)

- ဒုက္ခသစ္စာကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောဉာဏ်သည် ဒုက္ခ၌ ဉာဏ် မည်၏။
- ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောဉာဏ်သည် ဒုက္ခသမုဒယ၌ ဉာဏ် မည်၏။
- ဒုက္ခနိရောဓသစ္စာကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောဉာဏ်သည် ဒုက္ခနိရောဓ၌ ဉာဏ် မည်၏။
- ဒုက္ခနိရောဓသို့ ဆိုက်ရောက်သောအကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောဉာဏ်သည် ဒုက္ခနိရောဓသို့ ဆိုက်သောအကျင့်၌ ဉာဏ် မည်၏။

(၂) အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါ - ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ - နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ - ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ (စတုပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ၄-ပါး)

- အကျိုး၌ သိသောဉာဏ်သည် အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါ မည်၏။
- အကြောင်း၌ သိသောဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ မည်၏။
- ထိုအကျိုးအကြောင်း၌ဖြစ်သော သဘာဝနိရုတ္တိ (မှန်ကန်သောဘာသာသဒ္ဓါ)ကို ပြောဆိုရာ၌ သိသော ဉာဏ်သည် နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် မည်၏။
- အထက်ပါဉာဏ်တို့၌ သိသောဉာဏ်သည် ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ မည်၏။

ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ၄-ပါးအဖွင့်

♦ အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါ

- အတ္တဟူသည် - အကျဉ်းအားဖြင့်- အကြောင်း၏အကျိုးဖြစ်သော တရား၏အမည်တည်း။ အကြောင်း၏အကျိုးကို အကြောင်းမှ အစဉ်လျှောက်သဖြင့် သိအပ်ရောက်အပ်သောကြောင့် အတ္တ ဟု ဆိုအပ်၏။
- အကျယ်အားဖြင့်ကား-
 - (၁) အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုးတရား၊
 - (၂) နိဗ္ဗာန်၊

- (၃) ဟောဆိုအပ်သော ဘာသာပါဠိ၏ အနက်၊
- (၄) ဝိပါက်၊
- (၅) ကိရိယာ ဟူသော ငါးပါးသောတရားတို့ ဖြစ်၏။

ထိုအတ္ထု(အကျိုး)ကို ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုအကျိုး၌ အထူးအပြားကို သိသောဉာဏ်သည် အတ္ထုပဋိသန္တိဒါ မည်၏။

♦ ဓမ္မပဋိသန္တိဒါ

- ဓမ္မဟူသည် - အကျဉ်းအားဖြင့်- အကြောင်းတရား၏အမည်တည်း။ အကြောင်းတရားသည် ထိုထိုအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ် ရောက်စေတတ်သောကြောင့် ၎င်းကို ဓမ္မ ဟုဆိုအပ်၏။
- အကျယ်အားဖြင့်ကား-
 - (၁) အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သော တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းတရား၊
 - (၂) အရိယမဂ်၊
 - (၃) ဟောဆိုအပ်သော ဘာသာပါဠိ၊
 - (၄) ကုသိုလ်၊
 - (၅) အကုသိုလ် ဟူသော ငါးပါးသောတရားတို့ ဖြစ်၏။

ထိုဓမ္မ(အကြောင်းတရား)ကို ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုအကြောင်းတရား၌ အထူးအပြားကို သိသောဉာဏ် သည် ဓမ္မပဋိသန္တိဒါ မည်၏။

အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပုံမှာ-

- ၁။ - ဒုက္ခ၌ သိသောဉာဏ်သည် အတ္ထုပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- ဒုက္ခသမုဒယ၌ သိသောဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- ၂။ - အကြောင်း၌ သိသောဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- အကြောင်း၏အကျိုး၌ သိသောဉာဏ်သည် အတ္ထုပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- ၃။ - အကြင်အကျိုးတရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏၊ ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်၏၊ အသစ်ဖြစ်ကုန်၏၊ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏၊ ဤအကျိုးတရားတို့၌ သိသောဉာဏ်သည် အတ္ထုပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- ထိုဆိုခဲ့သော အကျိုးတရားတို့သည် အကြင်အကြောင်းတရားမှ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏၊ ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်၏၊ အသစ်ဖြစ်ကုန်၏၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏၊ ဤအကြောင်းတရားတို့၌ သိသော ဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- ၄။ - ဇရာမရဏ၌ သိသောဉာဏ်သည် အတ္ထုပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- ဇရာမရဏဖြစ်ကြောင်း၌ သိသောဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသန္တိဒါ မည်၏ ။ ပ ။
- သင်္ခါရတို့၏ချုပ်ခြင်း၌ သိသောဉာဏ်သည် အတ္ထုပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- သင်္ခါရတို့၏ချုပ်ခြင်းသို့ ဆိုက်ရောက်သောအကျင့်၌ သိသောဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသန္တိဒါ မည်၏။
- ၅။ - ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် တရားတော်ကို သိ၏၊ သုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေယျကိုလည်းကောင်း ။ ပ ။ ဝေဒနာကိုလည်းကောင်း သိ၏၊ ဤသို့သော အသိဉာဏ်ကို ဓမ္မပဋိသန္တိဒါဟု ဆိုအပ်၏။
- ထိုရဟန်းသည် ထိုထိုဟောအပ်သော တရားတော်၏အနက်ကို “ဤသည်ကား ဤဟောအပ်သော ပါဠိ ၏အနက်တည်း” ဟု သိ၏၊ ဤသို့ သိသောဉာဏ်ကို အတ္ထုပဋိသန္တိဒါဟု ဆိုအပ်၏။

- ၆။ - “ကုသိုလ်တရားတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း၊ အကြင်အခါ၌ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။
 ။ ပ ။ ဤတရားတို့သည် ကုသိုလ်တို့ပေတည်း” ဟု ဤကုသိုလ်တရားတို့၌ ဖြစ်သော အသိဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါ မည်၏။
 - ထိုကုသိုလ်တရားတို့၏ အကျိုးဝိပါက်၌ ဖြစ်သော အသိဉာဏ်သည် အတ္တပဋိသန္ဓိဒါ မည်၏။

ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဝေဖန်၍ ပြတော်မူ၏။

♦ နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါ

ထိုအကျိုးအကြောင်း၌ဖြစ်သော ဓမ္မနိရုတ္တိကို ပြောဆိုရာ၌ သိသောဉာဏ်ဟူသည် - အကျိုး၌လည်းကောင်း၊ အကြောင်း၌လည်းကောင်း သဘာဝနိရုတ္တိဟု ဆိုအပ်သော စင်စစ်ဧကန်မှန်သော ဝေါဟာရသဒ္ဒါသည် ဖြစ်၏။ ထိုမှန်ကန်သောသဒ္ဒါကို ရွတ်ရာ ပြောဆိုရာ၌ ထိုရွတ်အပ် ပြောဆိုအပ်သော အသံကို ကြား၍ပင်လျှင် “ဤသည်ကား သဘာဝနိရုတ္တိ(မှန်ကန်သောသဒ္ဒါ)တည်း၊ ဤသည်ကား သဘာဝနိရုတ္တိ (မှန်ကန်သောသဒ္ဒါ) မဟုတ်” ဟူ၍ ဓမ္မနိရုတ္တိ ဟု ဆိုအပ်သော သဘာဝနိရုတ္တိမည်သော ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့၏ မူလဘာသာဖြစ်သော မာဂဘောသာ၏ အထူးအပြားကို သိသောဉာဏ်သည် နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါ မည်၏။

နိရုတ္တိပဋိသန္ဓိဒါသို့ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် “ဖဿော ဝေဒနာ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြောဆိုသောစကားသံကို ကြား၍ ပင်လျှင် “ဤသည်ကား သဘာဝနိရုတ္တိတည်း” ဟု သိ၏။ “ဖဿော ဝေဒနာ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြောဆိုသော စကားသံကို ကြား၍ပင်လျှင် “ဤသည်ကား သဘာဝနိရုတ္တိ မဟုတ်” ဟု သိ၏။

♦ ပဋိဘာနပဋိသန္ဓိဒါ

ဉာဏ်တို့၌ သိသောဉာဏ် ဟူသည်- အလုံးစုံသော အကျိုး၊ အကြောင်း၊ သဒ္ဒါတို့၌ ဖြစ်သောဉာဏ်ကို အာရုံပြု၍ ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ဉာဏ်လျှင် အာရုံရှိသောဉာဏ် ပေတည်း။

တစ်နည်းကား - ဆိုခဲ့သောထိုဉာဏ်တို့၌ ကျက်စားရာအာရုံတို့နှင့်တကွ ကိစ္စစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကျယ်ဝိတ္တာရကို သိသောဉာဏ်သည် ပဋိဘာနပဋိသန္ဓိဒါ မည်၏။

ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်တို့၏ ဌာန ၂-ပါး

ပဋိသန္ဓိဒါလေးပါးတို့သည် သေက္ခဘုံအဆင့် အသေက္ခဘုံအဆင့်ဟူသော နှစ်ပါးသောဌာနတို့၌ အထူးအပြားကို သိခြင်း (ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တ)သို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုတွင် -

- အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝကတို့အား အသေက္ခဘုံ(ရဟန္တာအဖြစ်၌) အထူးအပြားကို သိခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။
- အရှင်အာနန္ဒမထေရ်၊ စိတ္တသူကြွယ်၊ ဓမ္မိကဥပါသကာ၊ ဥပါလိသူကြွယ်၊ ခုဇ္ဈတ္တရာဥပါသိကာမ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သေက္ခဘုံ(သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်)၌ အထူးအပြားကို သိခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ် သန့်ရှင်းထက်မြက်ကြောင်းငါးပါး

ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်တို့သည် -

(၁) အဓိဂမ - တရားထူးကို ရခြင်း	=	အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း။
(၂) ပရိယတ္တိ - သင်ယူခြင်း	=	မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို သင်ယူခြင်း။
(၃) သဝန - နာကြားခြင်း	=	စီးပွားကဲ့သို့ နှလုံးသွင်း၍ သူတော်ကောင်းတရားကို ရှိသေစွာ နာကြားခြင်း။
(၄) ပရိပုစ္ဆာ - မေးမြန်းခြင်း	=	ပါဠိအဋ္ဌကထာ စသည်တို့၌ (အနက်အသိခက်သော) ဂဏ္ဌိပုဒ်၊ (အဓိပ္ပါယ်အသိခက်သော)အနက်ပုဒ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကို မေးသော စကား။

- (၅) ပုဗ္ဗယောဂ-ရှေး၌အားထုတ်ဖူးခြင်း = ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့၏သာသနာ၌ ဂတပစ္စာဂတ(ဆွမ်းခံအသွားအပြန် ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ခြင်း) ကျင့်ဝတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဂေါတြဘူ အနီး အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင် ဝိပဿနာကို အားထုတ်ခြင်း - ဟူသော ဤငါးပါးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် သန့်ရှင်းထက်မြက်ကုန်၏။

အပရေဆရာတို့အလို ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ် သန့်ရှင်းထက်မြက်ကြောင်း ၈-ပါး

- (၁) ပုဗ္ဗယောဂ - ရှေး၌ အားထုတ်ဖူးခြင်း၊
- (၂) ဗာဟုသစ္စ - အကြားအမြင်များခြင်း၊
- (၃) ဒေသဘာသာ - ထိုထိုအရပ်ဒေသ၌ သုံးစွဲသောဘာသာစကားကို တတ်သိနားလည်ခြင်း၊
- (၄) အာဂမ - ဘုရားစကားတော်ကို နှုတ်တက်အာရုံမဆောင်ထားခြင်း၊
- (၅) ပရိပုစ္ဆာ - မေးမြန်းခြင်း၊
- (၆) အဓိဂမ - တရားထူးကို ရခြင်း၊
- (၇) ဂရုသန္နိဿယ - ဆရာကို အမှီပြု၍နေခြင်း၊
- (၈) မိတ္တသမ္ပတ္တိ - ကလျာဏမိတ္တတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းဟူသော ဤရှစ်ပါးတို့ ဖြစ်၏။

ထိုတွင် -

- (၁) ပုဗ္ဗယောဂမှာ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာတည်း။
- (၂) ဗာဟုသစ္စ မည်သည် ထိုထိုကျမ်းဂန်တို့၌လည်းကောင်း၊ ထိုထိုအတတ်အရာတို့၌လည်းကောင်း တတ်ကျွမ်းသည်၏အဖြစ်တည်း။
- (၃) ဒေသဘာသာ မည်သည် တစ်ရာတစ်ပါးသော ဘာသာဝေါဟာရတို့၌ တတ်ကျွမ်းသည်၏အဖြစ်တည်း။ အထူးအားဖြင့်မူကား မာဂဘောသာဝေါဟာရ၌ တတ်ကျွမ်းသည်၏အဖြစ်တည်း။
- (၄) အာဂမ မည်သည် အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ဩပမ္မဝဂ်မျှလောက်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏စကားတော်ကို နှုတ်တက်သင်ယူခြင်းတည်း။
(မှတ်ချက် ။ ။ ဓမ္မပဒမှ ယမကဝဂ်ကို ဩပမ္မဝဂ်ဟု ဆရာတို့က ဆိုကြောင်း၊ မူလပဏ္ဏာသမှ ယမကဝဂ်ကို ဩပမ္မဝဂ်ဟု အပရေဆရာတို့က ဆိုကြောင်း နှိုင်းနှိုင်း ပြ၏။)
- (၅) ပရိပုစ္ဆာ မည်သည် တစ်ခုသောဂါထာ၏သော်လည်း အနက်အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်းတည်း။
- (၆) အဓိဂမ မည်သည် သောတာပန်အဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း ။ ပ ။ ရဟန္တာအဖြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း ရခြင်းတည်း။
- (၇) ဂရုသန္နိဿယ မည်သည် အကြားအမြင် ပဋိဘာန်ဉာဏ်များသော ဆရာတို့၏အထံ၌ နေခြင်းတည်း။
- (၈) မိတ္တသမ္ပတ္တိ မည်သည် ထိုသို့သဘောရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော (အကြားအမြင်ပဋိဘာန်ဉာဏ်များသော) ကလျာဏမိတ္တတို့ကို ရခြင်းတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးတို့ ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ် ရောက်ပုံ

- မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ပုဗ္ဗယောဂနှင့် အဓိဂမကို မှီ၍ ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်သို့ ရောက်ကုန်၏။
- တပည့်သာဝကတို့သည် ဆိုခဲ့ပြီးသောအကြောင်းအလုံးစုံတို့ကို မှီ၍ ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်သို့ ရောက်ကုန်၏။

သို့သော်လည်း ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်သို့ ရောက်ရန်အတွက် အသီးအခြား ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို အားထုတ်ရခြင်း မည်သည် မရှိချေ။ စင်စစ်သော်ကား

- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သေက္ခဖိုလ်ဟူသော ဝိမောက္ခ၏အဆုံး၌ပင်လျှင် ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ် ရောက်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီး၏။
- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ဝိမောက္ခ၏အဆုံး၌ပင်လျှင် ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ် ရောက်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီး၏။

မှန်ပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားတို့အား ဒသဗလဉာဏ်တော်တို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့် ပြီးစီးကုန်သကဲ့သို့ အရိယာတို့အား အရိယာဖိုလ်ဖြင့်ပင်လျှင် ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်တို့သည် ပြီးစီးကုန်၏။

(င) ပညာကို အဘယ်သို့ ပွားစေအပ်သနည်း?

ပညာကို ပွားစေပုံ (ပညာဘာဝနာ) အကျဉ်းချုပ်

“ပညာ၏ဖြစ်ရာဘုံ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာစသော တရားတို့၌ သင်ယူခြင်း မေးမြန်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဉာဏ်အလေ့အကျက်ကို ပြုပြီးလျှင် မူလအခြေအမြစ်ဖြစ်ကုန်သော ဝိသုဒ္ဓိနှစ်ပါးတို့ကို ပြည့်စုံစေပြီး၍ ကိုယ်ထည် ဖြစ်ကုန်သော ဝိသုဒ္ဓိငါးပါးတို့ကို ပြည့်စုံစေလျက် ဝိပဿနာပညာကို ပွားစေအပ်၏” - ဤစကားသည် ပညာ ဘာဝနာကို ပြရာ၌ အကျဉ်းချုပ်ပေတည်း။

- ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, ဣန္ဒြေ, သစ္စာ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသည် အပြားရှိကုန်သော တရားတို့သည် ဝိပဿနာပညာ၏ ဖြစ်ရာ (ဘုံ အာရုံ) ဖြစ်သည်။
- သီလဝိသုဒ္ဓိ, စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဟူသော ဝိသုဒ္ဓိနှစ်ပါးတို့သည် ဝိပဿနာပညာ၏ မူလအခြေအမြစ် ဖြစ်သည်။
- ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ, ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ, မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဟူသော ငါးပါးသောဝိသုဒ္ဓိတို့သည် ပညာ၏ကိုယ်ထည် ဖြစ်သည်။

.

ပညာကို ပွားစေပုံ (ပညာဘာဝနာ) အကျယ်ပြဆိုချက်

ခန္ဓနိဒ္ဒေသ
(ခန္ဓာတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်)

“ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, ဣန္ဒြေ, သစ္စာ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသည် အပြားရှိကုန်သောတရားတို့သည် ဝိပဿနာ ပညာ၏ ဖြစ်ရာဘုံအာရုံ ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုခဲ့သော စကားရပ်၌ ခန္ဓာဟူသည်မှာ ရူပက္ခန္ဓာ, ဝေဒနာက္ခန္ဓာ, သညာ-က္ခန္ဓာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ, ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဟူသော ငါးပါးသောခန္ဓာတို့ပေတည်း။

ရူပက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်

အအေးအပူ စသည်တို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရားအလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း ပြု၍ ရူပက္ခန္ဓာ(ရုပ်အဖို့အစု)ဟု သိအပ်၏။

ရူပက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်သည် ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးတည်း(တစ်မျိုးတည်း)သာ ဖြစ် ငြားသော်လည်း ဘူတရုပ်, ဥပါဒါရုပ် အပြားအားဖြင့်ကား ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

ဘူတရုပ်သည် ...

ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်ဟူ၍ ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။ ၎င်းတို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန်တို့ကို စတုဓာတုဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ ပဒဋ္ဌာန်အားဖြင့်မူ ထိုဓာတ်၄-ပါးလုံးတို့ပင် ကြွင်းသော ဓာတ်သုံးပါးလျှင် နီးသောအကြောင်း(ပဒဋ္ဌာန်) ရှိ၏။

ဥပါဒါရုပ်သည် ...

(၁) စက္ခုပသာဒ- မျက်စိအကြည်ရုပ်၊	(၁၃) ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၊
(၂) သောတပသာဒ- နားအကြည်ရုပ်၊	(၁၄) ကာယဝိညတ်ရုပ်၊
(၃) ဃာနပသာဒ- နှာခေါင်းအကြည်ရုပ်၊	(၁၅) ဝစီဝိညတ်ရုပ်၊
(၄) ဇိဟ္ဋာပသာဒ- လျှာအကြည်ရုပ်၊	(၁၆) အာကာသဓာတ်၊
(၅) ကာယပသာဒ- ကိုယ်အကြည်ရုပ်၊	(၁၇) လဟုတာရုပ်၊
(၆) ရူပါရုံ- အဆင်းရုပ်၊	(၁၈) မုဒုတာရုပ်၊
(၇) သဒ္ဓါရုံ- အသံရုပ်၊	(၁၉) ကမ္မညတာရုပ်၊
(၈) ဂန္ဓာရုံ- အနံ့ရုပ်၊	(၂၀) ဥပစယရုပ်၊
(၉) ရသာရုံ- အရသာရုပ်၊	(၂၁) သန္တတိရုပ်၊
(၁၀) ကုတ္တိန္ဒြေ- အမဖြစ်ရေး အစိုးရရုပ်၊	(၂၂) ဇရတာရုပ်၊
(၁၁) ပုရိသိန္ဒြေ- အဖိုဖြစ်ရေး အစိုးရရုပ်၊	(၂၃) အနိစ္စတာရုပ်၊
(၁၂) ဇီဝိတိန္ဒြေ- အသက်ရှင်ရေး အစိုးရရုပ်၊	(၂၄) ကပဇ္ဇိကာရအာဟာရရုပ် ဟူ၍ ၂၄-ပါး အပြားရှိ၏။

ပသာဒရှုပ်ငါးပါးအဖွင့်

စက္ခုပသာဒခေါ် မျက်စိအကြည်ရုပ်၏ လက္ခဏာ ရသ စသည်

- အဆင်းထင်ထိုက်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
တစ်နည်း - မြင်လိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- အဆင်းအာရုံများဆီသို့ ဆွဲပို့ခြင်းကိစ္စ(ရသ) ရှိ၏။
- စက္ခုဝိညာဏ်ခေါ် မြင်သိစိတ်၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အားရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ(ပစ္စုပ္ပန်) ရှိ၏။
- မြင်လိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သော ဘူတရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်) ရှိ၏။

သောတပသာဒခေါ် နားအကြည်ရုပ်၏ လက္ခဏာ ရသ စသည်

- အသံထင်ထိုက်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
တစ်နည်း - ကြားလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- အသံအာရုံများဆီသို့ ဆွဲပို့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- သောတဝိညာဏ်ခေါ် ကြားသိစိတ်၏တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။
- ကြားလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ယာနပသာဒခေါ် နှာခေါင်းအကြည်ရုပ်၏ လက္ခဏာ ရသ စသည်

- အနံ့ထင်ထိုက်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။

- တစ်နည်း - နံလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- အနံ့အာရုံများဆီသို့ ဆွဲပို့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - ယာနဝိညာဏ်ခေါ် နံသိစိတ်၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။
 - နံလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ဇိဝှိပသာဒခေါ် လျှာအကြည်ရုပ်၏ လက္ခဏာ ရသ စသည်

- အရသာထင်ထိုက်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- တစ်နည်း - အရသာခံစားလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အရသာအာရုံများဆီသို့ ဆွဲပို့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - ဇိဝှိပညာဏ်ခေါ် အရသာသိစိတ်၏တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။
 - အရသာခံစားလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ကာယပသာဒခေါ် ကိုယ်အကြည်ရုပ်၏ လက္ခဏာ ရသ စသည်

- တွေ့ထိစရာဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံထင်ထိုက်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- တစ်နည်း - တွေ့ထိလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- တွေ့ထိစရာအာရုံများဆီသို့ ဆွဲပို့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - ကာယဝိညာဏ်ခေါ် ထိသိစိတ်၏ တည်ရာအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။
 - တွေ့ထိလိုသည့်တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိသောကံကြောင့် ဖြစ်သောဘူတရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ပသာဒရုပ်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဝါဒအမျိုးမျိုးနှင့် ထိုဝါဒတို့ကို အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ချေပချက်

ကေစိဝါဒ

အချို့ဆရာတို့သည် . . .

- စက္ခုပသာဒခေါ် မျက်စိအကြည်ရုပ်သည် တေဇောဓာတ်လွန်ကဲကုန်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းသဘော၊
- နား နှာခေါင်း လျှာ အကြည်ရုပ်တို့သည် ဝါယော ပထဝီ အာပေါဓာတ် လွန်ကဲကုန်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းသဘော၊
- ကိုယ်အကြည်ရုပ်သည် ညီမျှကုန်သော ဘူတရုပ်အားလုံးတို့၏ ကြည်ခြင်းသဘော ဟု ဆိုကုန်၏။

အပရေဝါဒ

တစ်ပါးသောဆရာတို့သည် . . .

- မျက်စိအကြည်ရုပ်သည် တေဇောဓာတ်လွန်ကဲသော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းသဘော၊
- နား နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ် အကြည်တို့သည် အာကာသ ဝါယော အာပေါ ပထဝီဓာတ် လွန်ကဲကုန်သော ဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်းသဘော ဟု ဆိုကုန်၏။

အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ချေပချက်

ထိုကေစိဆရာ၊ အပရေဆရာတို့၏ အဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ သာဓကပြစရာ သုတ်ပါဠိ မရှိပေ။
သို့သော်လည်း -

- (၁) သူတို့ထဲမှ အချို့က “တေဇောစသည်တို့၏ ဂုဏ်ဖြစ်ကုန်သော အလင်းရောင် အဆင်း စသည်တို့က မြင်ရာကိစ္စ စသည်၌ ထောက်ပံ့ကျေးဇူးပြုခြင်းတို့ကြောင့်” ဟု အကြောင်းပြကုန်၏။ ထိုအကြောင်းပြသူတို့ကို “အလင်းရောင် စသည်တို့ကို တေဇောစသည်တို့၏ ဂုဏ်များဟု ဘယ်သူက ဆိုပါသနည်း” ဟု မေးရမည်။
မှန်ပေ၏။ အသီးအခြား မခွဲခြားနိုင်အောင် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်နေကြသော ဘူတရုပ်တို့တွင် “ဤသည် ကား ပထဝီဓာတ်၏ဂုဏ်၊ ဤသည်ကား တေဇောဓာတ်၏ဂုဏ်” ဟု ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဤကား ရှင်းချက် တစ်ရပ် ဖြစ်၏။
- (၂) ထိုအခါ ထိုသူတို့က - “ထိုထိုအဆောက်အအုံ(ရုပ်အစဉ်)တို့၌ ထိုထို(ပထဝီစသော)ဘူတရုပ်၏ လွန်ကဲခြင်းကြောင့် ပထဝီ စသည်တို့၏ အတူဖြစ်ဖက်ရုပ်တို့ကို ကောင်းစွာဆောင်ထားခြင်း အစရှိသော ကိစ္စတို့ကို သင်အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည် အလိုရှိကြကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် တေဇောစသည် လွန်ကဲကုန်သော အဆောက်အအုံ(ရုပ်အစဉ်)တို့၌ အဆင်း စသည်တို့၏ လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်ကို မြင်တွေ့ရခြင်းကြောင့် ‘အလင်းရောင် အဆင်း စသည်တို့သည် တေဇောစသည်တို့၏ ဂုဏ်များပင်’ ဟူသော ဤအနက်ကို သင် အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည် လက်ခံသင့်ပါသည်” ဟု ဤသို့ ဆိုလာခဲ့လျှင် -

၎င်းတို့ကို ချေပပြောဆိုရန်မှာ

“အာပေါလွန်ကဲသော အရက်၏အနံ့ထက် ပထဝီလွန်ကဲသော ဝါဂွမ်း၏အနံ့က သာလွန်ပါမူ၊ ထို့ပြင် တေဇောလွန်ကဲသော ရေနွေး၏အဆင်းအောက် ရေအေး၏အဆင်းက ယုတ်လျော့ပါမူ သင်ကေစိတို့၏အဆိုကို နှစ်သက်လက်ခံနိုင်ပါကုန်၏”။ “သို့သော် (ဝါဂွမ်း၏အနံ့က သာလွန်ခြင်း၊ ရေအေး၏အဆင်းက ယုတ်လျော့ခြင်းဟူသော) ဤနှစ်မျိုးစလုံးပင် မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ဤမှီရာဘူတရုပ်၏ ထိုလွန်ကဲထူးခြားဟန် ကြံခြင်းကို ပယ်စွန့်၍ ‘တစ်ခုသော ရုပ်ကလာပ်၌ ဘူတရုပ်တို့၏ထူးခြားခြင်း မရှိငြားသော်လည်း အဆင်း အရသာ စသည်တို့သည် အချင်းချင်း မတူကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် မျက်စိအကြည်ရုပ် စသည်တို့သည် တစ်ပါးသောအကြောင်းထူး မရှိငြားသော်လည်း အချင်းချင်း မတူကြ’ ဟူသော အနက်သဘောကို သင်ကေစိ အပရေတို့ ယူသင့်ပေ၏။”

မေး ။ ။ အချင်းချင်းနှင့် မဆက်ဆံသောအကြောင်း (ထူးသောအကြောင်း) ကား အဘယ်ပါနည်း?

ဖြေ ။ ။ မျက်စိအကြည်စသော ပဿာဒရုပ်တို့၏ ထူးသည်ကို ပြုတတ်သောအကြောင်းကား ကံသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် “ကံ၏ထူးခြားခြင်းကြောင့် မျက်စိအကြည် စသည်တို့၏ ထူးခြားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘူတရုပ်တို့၏ လွန်ကဲထူးခြားခြင်းကြောင့် မဟုတ်” ဟု သိအပ်၏။
မှန်ပေ၏။ ဘူတရုပ်တို့၏ ထူးခြားခြင်းရှိလျှင် ကြည်လင်ခြင်းသည်ပင်လျှင် မဖြစ်။

ရှေးဆရာတို့ မိန့်ဆိုပုံ “ပဿာဒရုပ်သည် ညီမျှသောဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်း ပေတည်း၊ မညီမျှသောဘူတရုပ်တို့၏ ကြည်ခြင်း မဖြစ်” ဟူ၍ ဖြစ်၏။

အသမ္ပတ္တပဿာဒနှင့် သမ္ပတ္တပဿာဒ

ပဿာဒရုပ်ငါးပါးတို့တွင် မျက်စိနှင့် နားတို့သည် မိမိထံသို့ မရောက်လာသော အာရုံကို ယူတတ်ကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိ၏မှီရာ ဘူတရုပ်ကို မကပ်ငြိသည့် မှီရာရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော အာရုံ၌ အသိဝိညာဏ် ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်ကြသောကြောင့်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် မျက်စိနှင့် နားတို့သည် အသမ္ပတ္တပဿာဒ မည်၏။

နာခေါင်း လျှာ ကိုယ်အကြည်ရုပ်တို့သည် မိမိထံသို့ ရောက်လာသောအာရုံကို ယူတတ်ကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မှီရာဘူတရုပ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တွေ့ထိစရာ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်ကိုယ်တိုင်လည်းကောင်း နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်အထည်ဟူသော မိမိ၏မှီရာဘူတရုပ်ကို ကပ်ငြိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော (အနံ့ အရသာ တွေ့ထိစရာ) အာရုံ၌ အသိဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ်အကြည်ရုပ်တို့သည် သမ္ပတ္တပသာဒ မည်၏။

ပသာဒရုပ်ငါးပါး၏ တည်ရာ စသည်

မျက်စိအကြည်-ပသာဒရုပ်

ညိုသောမျက်တောင်မွေးတို့ဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ခြံရံလျက် မျက်နက်ဝန်း မျက်ဖြူဝန်းတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ကြာညိုပွင့်ချပ်နှင့်တူသော အသားစိုက်ကို မျက်စိဟု လောက၌ ခေါ်ဆိုကြ၏။

မျက်စိအကြည် စက္ခုပသာဒရုပ်သည် -

- (အခြားရုပ်အပေါင်းဟူသော အဆောက်အအုံနှင့်တကွ ဖြစ်၍) သဿန္တာရစက္ခု မည်သော မျက်စိအသားစိုက်၏ မျက်ဖြူဝန်းဖြင့် ခြံရံလျက်ရှိသော မျက်နက်ဝန်း၏အလယ်၌ ရှေ့တည့်တည့်အရပ်မှာ တည်သူတို့၏ ကိုယ်သဏ္ဌာန်အရိပ် ထင်ပေါ်ရာအရပ်၌ ဝှမ်းလွှာခုနစ်ခုထဲ၌ လောင်းထည့်လိုက်သည့်အိသည် ယင်းဝှမ်းလွှာတို့ကို ပျံ့လျက် တည်သကဲ့သို့ မျက်လွှာခုနစ်ခုတို့ကို ပျံ့နှံ့လျက်၊
- အထိန်းတော်လေးယောက်တို့က ချိပိုးခြင်း၊ ရေချိုးပေးခြင်း၊ တန်ဆာဆင်ပေးခြင်း၊ ယပ်လေခပ်ပေးခြင်း ကိစ္စတို့ဖြင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရသော မင်းသားကဲ့သို့- ဓာတ်လေးပါးတို့က ခံလျက် ဆောင်ထားခြင်း၊ စိုစွတ်စေလျက် ဖွဲ့ခြင်း၊ ရင့်ကျက်စေခြင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်းကိစ္စတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍၊
- ဥတု စိတ် အာဟာရတို့က ထောက်ပံ့အပ်သည် ဖြစ်၍၊
- အသက်ရုပ်က စောင့်ရှောက်အပ်သည် ဖြစ်၍၊
- အတူဖြစ်ကြသည့် ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသ ဩဇာရုပ်တို့က ခြံရံအပ်သည် ဖြစ်၍၊
- ပမာဏအားဖြင့် သန်းဦးခေါင်းမျှ ရှိလျက် စက္ခုဝိညာဏ် စသည်တို့၏ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝတ္ထုအဖြစ် ဒွါရအဖြစ်ကို ပြီးစေလျက် တည်၏။

မှန်ပေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ဟောကြားတော်မူပုံမှာ-

“အကြင်မျက်စိအကြည်ဖြင့် အဆင်းတို့ကို လူသည် မြင်၏။ ဤမျက်စိအကြည်ရုပ်သည် သေးငယ်သိမ်မွေ့လှ၏။ သန်းဦးခေါင်းနှင့် တူညီသောဥပမာ ရှိပေ၏။”

နားအကြည်-ပသာဒရုပ်

(အဆောက်အအုံနှင့်တကွဖြစ်၍) သဿန္တာရသောတမည်သော နားပေါက်အတွင်းမှာ နီသောအမွေးတို့ စီရရိပေါက်ရာဖြစ်သော လက်စွပ်ကွင်းသဏ္ဌာန်ရှိသော အရပ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော ကိစ္စရှိကုန်သော ဓာတ်လေးပါးတို့က ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ ဥတု စိတ် အာဟာရတို့က ထောက်ပံ့အပ်သည်ဖြစ်၍ အသက်ရုပ်က စောင့်ရှောက်အပ်သည် ဖြစ်၍ ဝဏ္ဏစသည်တို့က ခြံရံအပ်သည်ဖြစ်၍ သောတဝိညာဏ်စသည်တို့၏ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝတ္ထုအဖြစ် ဒွါရအဖြစ်ကို ပြီးစေလျက် တည်၏။

နှာခေါင်းအကြည်-ပသာဒရုပ်

သဿန္တာရဃာနမည်သော နှာခေါင်းပေါက်၏အတွင်းမှ ဆိတ်ခွာသဏ္ဌာန် ရှိသောအရပ်၌ (ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော) ကျေးဇူးပြုခြင်း ထောက်ပံ့ခြင်း စောင့်ရှောက်ခြင်း ခြံရံခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ယာနဝိညာဏ် စသည်တို့၏ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝတ္ထုအဖြစ် ဒွါရအဖြစ်ကို ပြီးစေလျက် တည်၏။

လျှာအကြည်-ပသာဒရုပ်

သသမ္ဘာရဇိဝှါမည်သော လျှာအလယ်၏အထက်-အပေါ်ယံမှာ ကြာပွင့်ချပ်၏ အဖျားပိုင်းသဏ္ဌာန် ရှိသော အရပ်၌ (ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော) ကျေးဇူးပြုခြင်း ထောက်ပံ့ခြင်း စောင့်ရှောက်ခြင်း ခြံရံခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ဇိဝှာ ဝိညာဏ်စသည်တို့၏ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝတ္ထုအဖြစ် ဒွါရအဖြစ်ကို ပြီးစေလျက် တည်၏။

ကိုယ်အကြည်-ကာယပသာဒရုပ်

ဤကိုယ်ထဲ၌ ဥပါဒိန္နရုပ်မည်သော ကမ္မဇရုပ်ရှိရာ အလုံးစုံသောအရပ်တို့၌ ကိုယ်အကြည်-ကာယပသာဒရုပ် သည် ဝါဂွမ်းလွှာ၌ ဆီယုံသကဲ့သို့ ယုံနှံလျက် (ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော) ကျေးဇူးပြုခြင်း ထောက်ပံ့ခြင်း စောင့်ရှောက်ခြင်း ခြံရံခြင်း ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်၍ ကာယဝိညာဏ်စသည်တို့၏ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဝတ္ထုအဖြစ် ဒွါရ အဖြစ်ကို ပြီးစေလျက် တည်၏။

ပသာဒရုပ်တို့၏ ဆိုင်ရာအာရုံသို့ ညွတ်ပုံဥပမာ

မြွေ၊ မိကျောင်း၊ ငှက်၊ ခွေး၊ မြေခွေးတို့သည် တောင်ပို့ခေါင်း၊ ရေနက်ရာ၊ ကောင်းကင်၊ ရွာ၊ သူသေကောင် များကို မမြှုပ်ဘဲ စွန့်ပစ်ထားရာ သုသာန် ဟုဆိုအပ်သော မိမိတို့၏ကျက်စားရာသို့ ညွတ်ကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကြ သကဲ့သို့ မျက်စိအကြည်စသည်တို့သည် အဆင်းရူပါရုံ အစရှိသော မိမိတို့၏ကျက်စားရာသို့ ညွတ်ကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကြ၏။

အဆင်းရူပါရုံ စသည်အဖွင့်

အဆင်းရူပါရုံသည်

- မျက်စိအကြည်၌ ထိခိုက်ထင်ပေါ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မြင်သိမှု-စက္ခုဝိညာဏ်၏အာရုံဖြစ်ခြင်း (အာရုံပြုခံခြင်း)ကိစ္စ ရှိ၏။
- ထိုစက္ခုဝိညာဏ်၏ပင်လျှင် ကျက်စားရာအနေဖြင့် ထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။
- မှီရာမဟာဘုတ်လေးပါးလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤအဆင်းရုပ်ကဲ့သို့ ကြွင်းသောဥပါဒါရုပ်အားလုံးတို့သည်လည်း ထို့အတူပင် မှီရာမဟာဘုတ် လေးပါးလျှင် နီးသောအကြောင်း(ပဒဋ္ဌာန်) ရှိကုန်၏။ သို့သော်လည်း ထူးရာ၌မူ ထိုအထူးကို ပြဆိုမည်။

- အဆင်းရူပါရုံသည် အညို အရွှေ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် များသောအပြား ရှိ၏။

အသံသဒ္ဓါရုံသည်

- နားအကြည်၌ ထိခိုက်ထင်ပေါ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ကြားသိမှု သောတဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ခြင်း (အာရုံပြုခံခြင်း)ကိစ္စ ရှိ၏။
- ထိုသောတဝိညာဏ်၏ပင်လျှင် ကျက်စားရာအနေဖြင့် ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။
- စည်ကြီးသံ မရိုးစည်သံ ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် များသောအပြား ရှိ၏။

အနံဂန္ဓာရုံသည်

- နှာခေါင်းအကြည်၌ ထိခိုက်ထင်ပေါ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- နံသိမှု-ဃာနဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ခြင်း (အာရုံပြုခံခြင်း)ကိစ္စ ရှိ၏။
- ထိုဃာနဝိညာဏ်၏ပင်လျှင် ကျက်စားရာအနေဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။
- အမြစ်နံ့ အနှစ်နံ့ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် များသောအပြား ရှိ၏။

အရသာဟူသော ရသာရုံသည်

- လျှာအကြည်၌ ထိခိုက်ထင်ပေါ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အရသာသိမှု-ဇိတ္တဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ခြင်း (အာရုံပြုခံခြင်း)ကိစ္စ ရှိ၏။
- ထိုဇိတ္တဝိညာဏ်၏ပင်လျှင် ကျက်စားရာအနေဖြင့် ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။
- အမြစ်အရသာ ပင်စည်အရသာ ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် များသောအပြား ရှိ၏။

ဣတ္ထိန္ဒြေသည်

- မိန်းမဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- မိန်းမဟု ပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ဣတ္ထိလိင်၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တ၊ ဣတ္ထိကုတ္တ၊ ဣတ္ထိအာကပ္ပတို့၏ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။

ပုရိသိန္ဒြေသည်

- ယောက်ျားဖြစ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယောက်ျားဟု ပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ပုရိသလိင်၊ ပုရိသနိမိတ္တ၊ ပုရိသကုတ္တ၊ ပုရိသအာကပ္ပတို့၏ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။

ဣတ္ထိန္ဒြေရုပ်၊ ပုရိသိန္ဒြေရုပ် နှစ်ပါးလုံးပင် ကာယပသာဒရုပ်ကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံးကို ပျံ့နှံ့သည် သာတည်း။ သို့သော် ကာယပသာဒ တည်ရာအရပ်၌ တည်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကာယပသာဒ မတည်ရာအရပ်၌ တည်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း မဆိုသင့်ပေ။ အဆင်းရုပ်နှင့် အရသာရုပ် စသည်တို့ကဲ့သို့ အချင်းချင်းရောယှက်ခြင်း မရှိပေ။

ဇီဝိတိန္ဒြေသည်

- အတူဖြစ်ဖက် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယင်းအတူဖြစ်ဖက် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်မြဲဖြစ်သွားစေခြင်း မျှစေခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။
- ယင်းအတူဖြစ်ဖက် ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုပင်လျှင် တည်မြဲတည်စေသည့် အနေအားဖြင့် ရှေးရှုထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏။
- သွားစေအပ် မျှစေအပ်သော ဘူတရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ဇီဝိတရုပ်၏ စောင့်ရှောက်ပုံ

- ၁။ အစောင့်ရှောက်ခံရုပ်တို့၏ ရှိဆဲခဏ၌သာလျှင် ဇီဝိတရုပ်က အတူဖြစ်ဖက်ကမ္မဇရုပ်တို့ကို စောင့်ရှောက်တတ်၏။
ဥပမာ - ရေသည် ကြာစသည်တို့ကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ပင်။
- ၂။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းကံ၏အကျိုး ဖြစ်ကုန်ငြားသော်လည်း ယင်းအကျိုးရုပ်တရားတို့ကို ဇီဝိတရုပ်က စောင့်ရှောက်၏။
ဥပမာ - အထိန်းတော်သည် (သူတစ်ပါး၏သားဖြစ်သော)သူငယ်ကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ပင်။
- ၃။ မိမိက ဖြစ်မြဲဖြစ်သွားစေအပ် မျှစေအပ်သော ရုပ်တရားတို့နှင့်စပ်သဖြင့်သာလျှင် မိမိလည်း ဖြစ်မြဲဖြစ်သွား၏၊ မျှ၏။
ဥပမာ- လှေသူကြီးသည် မိမိလှော်ခတ်သော လှေနှင့်အတူ သွားသကဲ့သို့ပင်။
- ၄။ ဘင်ခဏမှနောက်၌ကား ဖြစ်မသွားတော့ မမျှတော့၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိရော၊ ဖြစ်သွားစေအပ် မျှစေအပ်သည့် ရုပ်တို့ရော မရှိတော့ခြင်းကြောင့်ပင်တည်း။
- ၅။ (က) ဘင်ခဏ၌ အတူဖြစ်ဖက်ရုပ်တို့ကို မတည်စေနိုင်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိကိုယ်တိုင် ပျက်ဆဲဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပင်တည်း။ ဥပမာ- ကုန်ဆဲဖြစ်သောမီးစာနှင့်ဆီသည် မီးလျှံကို မတည်စေနိုင်သကဲ့သို့ပင်။

- (ခ) သို့သော် စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဖြစ်သွားစေ-မျှစေခြင်း၊ တည်စေခြင်းစွမ်းရည်မှ ကင်းသည်လည်း မဟုတ်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်- ဆိုခဲ့တိုင်းသောခဏ၌ ထိုထိုစောင့်ရှောက်ခြင်း စသည်ကို ပြီးစေခြင်းကြောင့်ပင် ဟု မှတ်အပ်၏။

ဟဒယဝတ္ထုရုပ်

- မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏မှီရာ လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ထိုဓာတ် ၂-ပါးတို့၏ပင်လျှင် တည်ရာကိစ္စ ရှိ၏။
- ယင်းတို့ကို ထမ်းရွက်နေသည့် အခြင်းအရာအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သည့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- နှလုံးသား၏အတွင်း၌ (ကာယဂတာသတိ ပြဆိုချက်၌ ဆိုခဲ့သည့် အပြားရှိသော) သွေးကိုမှီ၍ ခံလျက် ဆောင်ထားခြင်း စသောကိစ္စ ရှိကြသည်။
- ဘူတရုပ်က ကျေးဇူးပြုခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဥတု စိတ် အာဟာရတို့က ထောက်ပံ့အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အသက်ရုပ်က စောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်ကြသော စေတသိက်တရားတို့၏လည်းကောင်း တည်ရာဝတ္ထုအဖြစ်ကို ပြီးစေလျက် တည်၏။

ကာယဝိညာတ်

ရှေ့သို့သွားခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တဇဝါယောဓာတ်၏ အတူဖြစ်ဖက် ရုပ်အပေါင်းကိုယ်ကို တောင့်တင်းစေခြင်း၊ ကောင်းစွာတည်စေခြင်း၊ လှုပ်စေခြင်းအား ကျေးဇူးပြုသော (ဝါ- လှုပ်စေခြင်း၏ အကြောင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်သော) အမူအရာအထူးသည် ကာယဝိညာတ် မည်၏။

- ပြုသူပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုကို ပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ကိုယ်လှုပ်ရှားခြင်း၏အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- စိတ္တဇဝါယောဓာတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ရှင်းဦးအံ့ - ကာယဝိညာတ်သည် ကိုယ်၏လှုပ်ရှားခြင်းဖြင့် လှုပ်ရှားသူ၏အလိုကို သိစေတတ်သည့် အကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိညာတ်ရုပ်ဟူသော မိမိကိုယ်တိုင်ကိုလည်း လှုပ်သောကိုယ်ဟု ဆိုအပ်သော ထိုကာယ ဖြင့် သိစေအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ယင်းကို ကာယဝိညာတ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ယင်းကာယဝိညာတ်က လှုပ်စေအပ်ကုန်သော စိတ္တဇရုပ်တို့နှင့် ဆက်စပ်ကုန်သော ဥတုဇရုပ် စသည်တို့၏ လည်း လှုပ်ရှားခြင်းကြောင့် ရှေ့သို့သွားခြင်း စသောအမှုတို့သည် မပြတ်ဖြစ်နေကြသည်ဟု သိအပ်၏။

ဝစီဝိညာတ်

နှုတ်မြွက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တဇပထဝီဓာတ်၏ ကမ္မဇပထဝီဓာတ်ကို တိုက်ခိုက်ခြင်းအားဖြင့် ကျေးဇူး ပြုတတ်သော အမူအရာအထူးသည် ဝစီဝိညာတ် မည်၏။

- ပြောဆိုသူ၏အလိုကို ပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- နှုတ်ဖြင့်ပြောဆိုသံ၏ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- စိတ္တဇပထဝီဓာတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ရှင်းဦးအံ့ - ဝစီဝိညာတ်သည် နှုတ်မြွက်ပြောဆိုသော စကားသံဖြင့် ပြောသူ၏အလိုကို သိစေတတ်သည့် အကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိညာတ်ရုပ်ဟူသော မိမိကိုယ်တိုင်ကိုလည်း နှုတ်မြွက်သံဟု ဆိုအပ်သော ထိုစကားဖြင့် သိအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ယင်းကို ဝစီဝိညာတ် ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ဥပမာ- တောအရပ်၌ စိုက်ထူ၍ ဖွဲ့ချည်ထားသော နွားခေါင်းရိုးစသော ရေရှိကြောင်း သိစေသည့် နိမိတ်ကို မြင်၍ ဤအရပ်၌ ရေရှိသည်ဟု သိရသကဲ့သို့ - ဤအတူပင် ကိုယ်၏လှုပ်ရှားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နှုတ်မြွက် ပြောဆိုသံကိုလည်းကောင်း ယူပြီးသိပြီးလျှင် ကာယဝိညာတ် ဝစီဝိညာတ်တို့ကိုလည်း သိရကုန်၏။

အာကာသဓာတ်

- ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ကလာပ်ရုပ်တို့၏ အစွန်းအဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ကလာပ်ရုပ်တို့၏ နယ်ဆုံးအပိုင်းအခြား အနေအားဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
တစ်နည်းကား- မတွေ့ထိအပ်သည်၏အဖြစ် အပေါက်အကြား အဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှုထင်၏။
- ပိုင်းခြားအပ်သော ကလာပ်ရုပ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ယင်းအာကာသဓာတ်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ကလာပ်ရုပ်တို့၌ ဤကလာပ်ရုပ်သည် ဤကလာပ်ရုပ်မှ အထက် ကျသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤကလာပ်ရုပ်မှ အောက်ကျသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤကလာပ်ရုပ်မှ ရှေ့နောက် ဝဲယာ ဖီလာကျသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ထင်ရှားပေ၏။

လဟုတာရုပ်

နိပ္ပန္နရုပ်၏ ပေါ့ပါးသည်၏အဖြစ်-ပေါ့ပါးခြင်းဟူသော လဟုတာရုပ်သည်

- ပေါ့ပါးလျင်မြန်သည်၏အဖြစ်လျှင် လက္ခဏာ ရှိ၏။
- နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ လေးသည်၏အဖြစ်ကို ပျောက်ကင်းစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- လျင်သောအပြန် ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ပေါ့ပါးသောနိပ္ပန္နရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

မုဒုတာရုပ်

နိပ္ပန္နရုပ်၏နူးညံ့သည်၏အဖြစ်-နူးညံ့ခြင်းဟူသော မုဒုတာရုပ်သည်

- ကြမ်းတမ်းခက်တရော်မရှိသည်၏အဖြစ် နူးညံ့သည်၏အဖြစ်လျှင် လက္ခဏာ ရှိ၏။
- နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ကြမ်းတမ်းခက်တရော်ရှိခြင်းကို ပျောက်ကင်းစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- အလုံးစုံသော ပြုလုပ်ပြောဆိုခြင်း ကိုယ်နှုတ်အမူအရာတို့၌ မဆန့်ကျင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- နူးညံ့သောနိပ္ပန္နရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ကမ္မညတာရုပ်

နိပ္ပန္နရုပ်၏အမှု၌ ခန့်သည်၏အဖြစ်-ခန့်ကျန်းခြင်းဟူသော ကမ္မညတာရုပ်သည်

- ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သောအမှုကိစ္စတို့အား လျော်သည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သောအမှု၌ ခန့်သည်၏အဖြစ်-ခန့်ကျန်းခြင်းလျှင် လက္ခဏာ ရှိ၏။
- အမှု၌ မခန့်ကျန်းခြင်းကို ပျောက်ကင်းစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- အားမနည်းသည်၏အဖြစ်၊ အားမနည်းခြင်း-သန့်စွမ်းခြင်းအနေဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- အမှု၌ခန့်ကျန်းသော နိပ္ပန္နရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

လဟုတာဒိရုပ်သုံးပါးတို့၏ ထူးခြားခြင်း

လဟုဟာ မုဒုတာ ကမ္မညတာ ဟူသော ဤသုံးပါးသောရုပ်တို့သည် အချင်းချင်း မစွန့်ကြဲကုန်၊ ပူးတွဲလျက်ပင် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ တစ်ပေါင်းတည်း ပူးတွဲလျက် ဖြစ်သော်လည်း -

- **ရောဂါမရှိ ပကတိကျန်းမာသောသူ၏** ကိုယ်လက်ပေါ့ပါးခြင်းကဲ့သို့ ရုပ်တို့၏ ပေါ့ပါးသည်၏အဖြစ်၊ မလေးခြင်း၊ ပေါ့ပါးလျင်မြန်စွာ ပြောင်းရွှေ့ပြန်လှန်နိုင်ခြင်း အပြားရှိသော ရုပ်တို့ကို လေးလံအောင် ပြုတတ်သည့် ဓာတ် ချောက်ချားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့၏အမူအရာအထူးသည် နိပ္ပန္နရုပ်၏ ပေါ့ပါးသည်၏အဖြစ် လဟုတာရုပ် မည်၏။

- ကောင်းစွာနယ်ပြီးသောသားရေ၏ နူးညံ့ခြင်းကဲ့သို့ နူးညံ့ခြင်းဟူသော အလုံးစုံသော ကိုယ်အမူအရာအထူးတို့၌ အလိုရှိတိုင်းဖြစ်ခြင်း၊ နူးညံ့ခြင်း အပြားရှိသော ရုပ်တို့ကို ကြမ်းတမ်းခက်တရော်ရှိအောင် ပြုတတ်သည့် ဓာတ်ချောက်ချားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့၏အမူအရာအထူးသည် နိပ္ပန္နရုပ်၏ နူးညံ့သည်၏အဖြစ် မုဒုတာရုပ် မည်၏။
- ကောင်းစွာဦးပြီးသော ရွှေစင်၏ အလိုရှိရာပြုရန် ခုံခြင်း၊ လျော်ခြင်းကဲ့သို့ ရုပ်တို့၏ ခုံခြင်း လျော်ခြင်းဟူသော ကိုယ်အမူအရာတို့အားလျော်ခြင်း အပြားရှိသော ကိုယ်အမူအရာတို့အား မလျော်အောင် ပြုတတ်သည့် ဓာတ်ချောက်ချားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တို့၏အမူအရာအထူးသည် နိပ္ပန္နရုပ်၏ အမှု၌ ခံသည်၏အဖြစ် ကမ္မညတာရုပ် မည်၏။

ဥပစယရုပ်

- နိပ္ပန္နရုပ်၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပစယရုပ်သည်
- ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊
 - မဖြစ်ပေါ်လာသေးမီ ရှေးအဖို့ အနာဂတ်အဖို့မှ ရုပ်တို့ကို ပေါ်လာစေသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏၊
 - ဤသည်တို့ကား ရုပ်တို့ပင် ဟု အပ်နှင်းဘိသကဲ့သို့ ဉာဏ်အားရှေးရှုထင်၏၊
တစ်နည်းကား- ရုပ်အပေါင်း၏ လုံးဝပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို ရှေးရှုဖြစ်စေတတ်၏၊
 - ဖြစ်ပွားသောရုပ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏၊

သန္တတိရုပ်

- နိပ္ပန္နရုပ်၏ဖြစ်စဉ်ဟူသော (ဝါ-အဆက်ဆက် ဖြစ်ခြင်းဟူသော) သန္တတိရုပ်သည်
- အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏၊
 - ရှေးနောက်မပြတ် ဆက်စပ်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏၊
 - ရှေးနောက်မပြတ် ဆက်စပ်သောရုပ်အပေါင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ဥပစယနှင့် သန္တတိ ဆိုင်ရာ အဖွင့်

အကျဉ်းချုပ်ခေါင်းစဉ်ဒေသနာ ပြုတော်မူပုံ

ဥပစယနှင့် သန္တတိ ၂-ပါးလုံးသည် ရုပ်တို့၏ဥပါဒ် ဟူသော ဇာတိရုပ်၏အမည်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ခြင်း၊ အဆက်မပြတ် ထပ်၍ ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာတို့၏ ကွဲပြားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝေနေယျတို့၏အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း ဥပစယရုပ်နှင့် သန္တတိရုပ် ဟူ၍ အကျဉ်းချုပ်ခေါင်းစဉ်ဒေသနာကို ပြုတော်မူသည်။ ထိုသို့ ခေါင်းစဉ်ဒေသနာ၌ ခွဲခြား၍ ဟောခဲ့သော်လည်း ဤ ရုပ် ၂-ပါးတို့သည် အနက်အရအားဖြင့် ကွဲပြားခြင်း မရှိပေ။

အကျယ်ပြရာနိဒ္ဒေသ၌ ဟောတော်မူပုံ

“ရုပ်အာယတနတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်း ဟူသော အာစယသည် ရှိ၏၊ ထိုအာစယသည် နိပ္ပန္နရုပ်၏ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ခြင်း ပွားခြင်းဟူသော ဥပစယ မည်၏၊ နိပ္ပန္နရုပ်၏ ဥပစယသည် ရှိ၏၊ ၎င်းသည် နိပ္ပန္နရုပ်၏ဖြစ်စဉ် သန္တတိ မည်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုချက်

- (၁) အာစယ မည်သည် နိဗ္ဗတ္တိ - ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်ခြင်း ပေတည်း၊
- (၂) ဥပစယ မည်သည် ဝနီ - ပွားခြင်း ပေတည်း၊
- (၃) သန္တတိ မည်သည် ပဝတ္တိ - အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း ပေတည်း။

ဥပမာ -

- မြစ်ကမ်းသောင်ပြင်၌ လက်ဖြင့် ယက်၍ တူးသော တွင်းငယ်မှာ ရေထွက်လာရာကာလကဲ့သို့ နိဗ္ဗတ္တိ - ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဟူသော အာစယကို သိအပ်၏။
- ရေပြည့်သောကာလကဲ့သို့ ဝဇို - ပွားခြင်း ဟူသော ဥပစယကို သိအပ်၏။
- ကျော်လွန်လျှံတက်၍ သွားသောကာလကဲ့သို့ ပဝတ္တိ - အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း ဟူသော သန္တတိကို သိအပ်၏။

အဋ္ဌကထာ၌ ဆက်လက်ပြဆိုချက်

“(ရုပ်အာယတနတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်းဟူသော အာစယသည် ရှိ၏ အစရှိသော) နိဒ္ဒေသအကျယ်ပြချက်ဖြင့် အဘယ်အနက်သဘောကို ဆိုအပ်သနည်း၊ အာယတနဖြင့် အာစယကို ဆိုအပ်သည်၊ အာစယဖြင့် အာယတနကို ဆိုအပ်သည်” ဟု မိန့်ဆိုထားပေသည်။

ထို့ကြောင့် -

- (၁) ရုပ်တို့၏ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် အာစယ မည်၏။
- (၂) ထိုရှေးဦးစွာဖြစ်သော ရုပ်တို့၏ အထက်ကာလ နောက်ကာလ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော အခြားရုပ်တို့၏လည်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ၎င်းသည် ပွားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်သောကြောင့် ဥပစယ မည်၏။
- (၃) ထို့နောက် ထပ်ဖြစ်ကြသည့် ရုပ်တို့၏ အထက်ဖြစ်သောနောက်ကာလ၌လည်း အဖန်ဖန်ထပ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အခြားရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ၎င်းသည် အစဉ်မပြတ်ဆက်စပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထင်သောကြောင့် သန္တတိ မည်၏” ဟု ဤသို့လည်း သိအပ်ပေသည်။

ဇရတာရုပ်

ရင့်ရော်အိုမင်းသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဇရတာရုပ်သည်

- နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ပျက်ခြင်း ဘင်ခဏဆီသို့ ဆောင်ပို့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ခက်မာခြင်း စသောသဘော မကင်းမကွယ်ငြားသော်လည်း အသစ်အဖြစ်၏ ကင်းခြင်းအနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ စပါး၏ဟောင်းခြင်း ကဲ့သို့ပင်တည်း။
- ရင့်ဆဲရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ဇရာ ၃-မျိုးနှင့် ဤ၌ လိုအပ်သောဇရာ

- (၁) သွားကျိုးခြင်း၊ ဆံဖြူခြင်း စသည်တို့သည် ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောကို တွေ့မြင်ရသောကြောင့် ထင်ရှားသော အိုရင့်ခြင်းဟူသော ပါကဋဇရာ မည်၏။ ဇရတာအရ ဤပါကဋဇရာကို ယူရမည်။
- (၂) နာမ်တရားတို့မှာမူ ပဋိစ္စန္ဓဇရာ မည်သော ဖုံးကွယ်သော အိုရင့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ၎င်းမှာ ဤသို့သော ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိပေ။
- (၃) ကမ္ဘာမြေ၊ ရေ၊ တောင်၊ နေ၊ လ စသည်တို့၌လည်း အပိုင်းအခြားမထင်သော အဝီစိဇရာ မည်သည် ရှိ၏။ ထိုဇရာ၌လည်း ဤသို့သော ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိပေ။

အနိစ္စတာရုပ်

နိပ္ပန္နရုပ်၏ မမြဲသည်၏အဖြစ်-မမြဲကြောင်း ဘင်ဟူသော အနိစ္စတာရုပ်သည်

- လုံးဝပျက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- နစ်မြုပ်သွားသကဲ့သို့ ကွယ်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ကုန်ခြင်း ပျောက်ကွယ်ခြင်းအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ပျက်ဆဲရုပ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ကဗဠိကာရခေါ် အာဟာရရုပ်

- အဆီအနှစ်ဩဇာလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အာဟာရဇရုပ်တို့ကို ဆောင်ခြင်း ဖြစ်စေခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။
- ရုပ်ကိုယ်ကို ထောက်ပံ့သည့်အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- အလုပ်အလေ့ပြု၍ စားမျိုးအပ်သောဝတ္ထုလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

အကြင်ဩဇာဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် အသက်ရှည်မြဲစေသောအားဖြင့် သွားမြဲ သွားစေကုန်၏၊ မျှစေကုန်၏။ ကဗဠိကာရအာဟာရဟူသော အမည်သည် ထိုမျှတနိုင်ကြောင်း ဩဇာ၏အမည် ဖြစ်၏။

ရုပ်သည် မယုတ်မလွန် ၂၈-ပါးအပြား ရှိပုံ

ဤပြဆိုခဲ့သောရုပ်တို့သည် အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၌ လာသော ရုပ်တို့သာ ဖြစ်ကြပေသည်။ အဋ္ဌကထာ၌ကား ဗလရုပ်၊ သမ္ဘဝရုပ်၊ ဇာတိရုပ်၊ ရောဂရုပ်၊ အချို့ဆရာတို့၏အလိုအားဖြင့် မိဒ္ဓရုပ်ဟူ၍ ဤသို့ အခြားရုပ်တို့ကိုလည်း ဆောင်ပြပြီးလျှင်-

- ၁။ “အရှင်ဘုရားသည် ကိုယ်တိုင်ပင်သိသော ကိလေသာငြိမ်းသူ ရဟန်းအစစ်အမှန်ပင် ဖြစ်ပေ၏။ အရှင်ဘုရားမှာ နိဝရဏတို့ မရှိကုန်”- ဤသို့အစရှိသော ပါဠိတော်စကားတို့ကိုပြဆို၍ မိဒ္ဓရုပ်မည်သည် မရှိဟု ပယ်သွားလေပြီ။
- ၂။ ရောဂရုပ်ကို ဇရတာ အနိစ္စရုပ်တို့ကို ယူခြင်း ဆိုခြင်းဖြင့် ယူပြီး ဆိုပြီးသာ ဖြစ်သည်။
- ၃။ ဥပစယ သန္တတိရုပ်တို့ကို ယူသဖြင့် ဇာတိရုပ်ကို ယူပြီးသား ဖြစ်သည်။
- ၄။ အာပေါဓာတ်ကို ယူသဖြင့် သမ္ဘဝခေါ် သုက်ရုပ်ကို ယူပြီးသား ဖြစ်သည်။
- ၅။ ဝါယောဓာတ်ကို ယူသဖြင့် ဗလ ခွန်အားရုပ်ကို ယူပြီးသား ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ထိုရောဂရုပ်စသည်တို့တွင် တစ်ခုမျှသော်လည်း အသီးအခြား ရကောင်းသောရုပ် မရှိဟူ၍ မြဲမြံစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်လေပြီ။ ဤသို့အားဖြင့် ရုပ်တို့သည် မယုတ်မလွန် ၂၈-ပါးအပြား ရှိ၏။

ရုပ်အပြားကို ဖြေခြင်း**တစ်ပါးတည်းသာ (ဧကဝိဓရုပ်)**

ရုပ်အားလုံးပင် -

- (နဟေတု) ဟိတ်မမည်၊
- (အဟေတုက) ဟိတ်မရှိ၊
- (ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တ) ဟိတ်တို့နှင့် မယှဉ်၊
- (သပ္ပစ္စယ) ကံစသောအကြောင်း ရှိ၏။
- (လောကီယ) လောကီတရားသာ၊
- (သာသဝ)အာသဝေါတို့၏အာရုံသာ ဖြစ်သည်- ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်၏။

နှစ်ပါးတွဲ (ဒုဝိဓရုပ်)

- ၁။ အဇ္ဈတ္တိကရုပ် - ဗာဟိရရုပ်၊
- ၂။ ဩဠာရိကရုပ် - သုခုမရုပ်၊
- ၃။ ဒူရေရုပ် - သန္တိကေရုပ်၊
- ၄။ နိပ္ပန္နရုပ် - အနိပ္ပန္နရုပ်၊
- ၅။ ပသာဒရုပ် - နပသာဒရုပ်၊

၆။ ကုန္တိယရုပ် - အနိန္တိယရုပ်၊

၇။ ဥပါဒိန္နရုပ် - အနုပါဒိန္နရုပ် . . . ဤသို့ စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ၂-ပါး စီအပြား ရှိ၏။ ထိုတွင်-

- ၁။ - ပဿာဒရုပ်၅-ပါးသည် အတ္တဘောကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်သောကြောင့် အဇ္ဈတ္တိက(ကိုယ်တွင်း)ရုပ် မည်၏။
- ကြွင်းရုပ် ၂၃-ပါးသည် ထိုမှအပ ဖြစ်သောကြောင့် ဗာဟိရရုပ် မည်၏။
- ၂။ - မျက်စိအကြည်စသော ရုပ်၉-ပါး နှင့် ပထဝီ တေဇော ဝါယောဟူသော ရုပ် ၁၂-ပါးသည် မျက်စိနှင့် အဆင်း စသည်ဖြင့် အချင်းချင်းထိခိုက်ခြင်းအားဖြင့် ယူအပ်သိအပ်သောကြောင့် ဩဠာရိက- သိလွယ်၍ ကြမ်းသော ရုပ် မည်၏။
- ကြွင်း၁၆-ပါးသည် အသိခက်သောကြောင့် သုခုမ- သိမ်မွေ့သောရုပ် မည်၏။
- ၃။ - ယင်းသုခုမရုပ်သည်ပင်လျှင် သိနိုင်ခဲ့သည့်သဘောရှိသောကြောင့် ဒူရေ- ဝေးသောရုပ် မည်၏။
- ဩဠာရိကရုပ် ၁၂-ပါးသည် သိလွယ်သည့်သဘောရှိသောကြောင့် သန္တိကေ- နီးသောရုပ် မည်၏။
- ၄။ - ဓာတ် ၄-ပါး၊ မျက်စိအကြည်ရုပ်စသည် ၁၃-ပါး၊ အာဟာရရုပ် ၁-ပါးဟူသော ၁၈-ပါးသောရုပ်သည် အခြား ရုပ်တို့၏ အပိုင်းအခြားမျှအဖြစ်၊ အမူအရာထူး၊ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာမျှ အဖြစ်ကို လွန်မြောက်၍ မိမိ၏ ခက်မာခြင်းစသော သဘောအားဖြင့်ပင်လျှင် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူအပ် သိမ်းဆည်းအပ် သိအပ်သော ကြောင့် နိပ္ပန္န- မိမိသဘောဖြင့် ပြီးစီးသောရုပ် မည်၏။
- ကြွင်း ၁၀-ပါးသောရုပ်သည် မိမိသဘောအားဖြင့် မပြီးသောကြောင့် အနိပ္ပန္နရုပ် မည်၏။
- ၅။ - မျက်စိအကြည် စသော ရုပ် ၅-ပါးသည် အဆင်းရူပါရုံ စသည်တို့ကို ယူရာ၌ အထောက်အပံ့အဖြစ်ဖြင့် ကြေးမုံပြင်ကဲ့သို့ ကြည်လင်သောကြောင့် ပဿာဒရုပ် မည်၏။
- ကြွင်း၂၃-ပါးသည် မကြည်လင်သောကြောင့် နပဿာဒရုပ် မည်၏။ (ဝါ) ပဿာဒရုပ် မမည်။
- ၆။ - ပဿာဒရုပ် ၅-ပါးနှင့် ကုက္ကတ္တိန္ဒြေ စသော ရုပ် ၃-ပါးသည် သူ့ဆိုင်ရာ၌ ကြီးမှူးအစိုးရခြင်း အနက်သဘော အားဖြင့် ကုန္တိယ- အစိုးရသောရုပ် မည်၏။
- ကြွင်း၂၀-သည် အစိုးရသောကြောင့် အနိန္တိယရုပ် မည်၏။
- ၇။ - (နောက်၌ ကမ္မဇရုပ်ဟု ပြမည့် ရုပ်သည်) တဏှာဒိဋ္ဌိတို့က ကပ်အပ် အာရုံပြုအပ်သော လောကီကံက သူ၏ အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သောကြောင့် ဥပါဒိန္နရုပ် မည်၏။
- အကြွင်းသည် လောကီကံ၏အကျိုး မဟုတ်သောကြောင့် အနုပါဒိန္နရုပ် မည်၏။

သုံးပါးတွဲ (တိဝိရေဝံ)

- ၁။ သနိဒဿနတိကံ၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။
- ဩဠာရိကရုပ် ၁၂-ပါးတွင် အဆင်းရုပ်သည် သနိဒဿနသပ္ပဋိယ - မြင်ခြင်းနှင့်တကွ၊ ထိခိုက်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သောရုပ် (မြင်လည်းမြင်ရ ထိလည်းထိခိုက်တတ်သောရုပ်) မည်၏။
- ကြွင်းသော ဩဠာရိကရုပ် ၁၁-ပါးသည် အနိဒဿနသပ္ပဋိယ - မြင်ခြင်းမရှိမူ၍ ထိခိုက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ် သောရုပ် (မမြင်ရမူ၍ ထိခိုက်တတ်သောရုပ်) မည်၏။
- သုခုမရုပ်အားလုံးသည် အနိဒဿနသပ္ပဋိယ - မြင်ခြင်းမရှိ ထိခိုက်ခြင်း မရှိသောရုပ် (မြင်လည်း မမြင်ရ ထိ လည်း မထိခိုက်တတ်သောရုပ်) မည်၏။
- ၂။ ကမ္မဇရုပ် အစရှိသော တိကံ၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။
- ကံကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် ကမ္မဇရုပ် မည်၏။

- ထိုမှ တစ်ပါးသော (စိတ် ဥတု အာဟာရ) အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်သည် အကမ္မဇရုပ် မည်၏။ (ဝါ-ကမ္မဇရုပ် မမည်)။
- တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းကြောင့် မဖြစ်သောရုပ်သည် နေဝကမ္မဇ နာကမ္မဇ- ကမ္မဇလည်းမဟုတ်၊ အကမ္မဇလည်း မဟုတ်သောရုပ် မည်၏။

၃။ စိတ္တဇရုပ် အစရှိသော တိက်၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

- စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် စိတ္တဇရုပ် မည်၏။
- ထိုမှတစ်ပါးသော(ကံ ဥတု အာဟာရ) အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် အစိတ္တဇရုပ် မည်၏။ (ဝါ-စိတ္တဇရုပ် မမည်)။
- တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းကြောင့် မဖြစ်သောရုပ်သည် နေဝစိတ္တဇ နာစိတ္တဇရုပ် မည်၏။

၄။ အာဟာရဇရုပ် အစရှိသော တိက်၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

- အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်သည် အာဟာရဇရုပ် မည်၏။
- ထိုမှတစ်ပါးသော(ကံ စိတ် ဥတု) အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် အနာဟာရဇရုပ် မည်၏။
- တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းကြောင့် မဖြစ်သောရုပ်သည် နေဝအာဟာရဇ နအာဟာရဇရုပ် မည်၏။

၅။ ဥတုဇရုပ် အစရှိသော တိက်၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

- ဥတုကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် ဥတုဇရုပ် မည်၏။
- ထိုမှတစ်ပါးသော(ကံ စိတ် အာဟာရ) အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် အနုတုဇရုပ် မည်၏။
- တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်းကြောင့် မဖြစ်သောရုပ်သည် နေဝဥတုဇ နအနုတုဇရုပ် မည်၏။

လေးပါးတွဲ (စတုရိရုပ်)

၁။ ဒိဋ္ဌစသော စတုက္က၏အစွမ်းအားဖြင့် လေးပါးအပြား ရှိ၏။

- ရူပါယတနခေါ် အဆင်းရုပ်သည် မြင်မှု၏အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌရုပ်- မြင်အပ်သောရုပ် မည်၏။
- သဒ္ဓါယတနခေါ် အသံရုပ်သည် ကြားမှု၏အာရုံဖြစ်သောကြောင့် သုတရုပ်- ကြားအပ်သောရုပ် မည်၏။
- အနံ့၊ အရသာ၊ တွေ့ထိစရာဟူသော ရုပ်သုံးမျိုးသည် ရောက်လာသည့်အာရုံကို ယူတတ်သည့် ကုန္ဒေတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် မုတရုပ်- ရောက်အပ်သောရုပ် မည်၏။
- ကြွင်းသော ရုပ် ၂၁-ပါးသည် မနောဝိညာဏ်၏သာလျှင် အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ဝိညာတရုပ်- ကြံသိအပ်သောရုပ် မည်၏။

၂။ ရူပရုပ်စသော စတုက္က၏အစွမ်းအားဖြင့် လေးပါးအပြား ရှိ၏။

- နိပ္ပန္နရုပ်သည် ရူပရုပ် မည်၏။
- အာကာသဓာတ်သည် ပရိစ္ဆေဒရုပ်(အပိုင်းအခြားရုပ်) မည်၏။
- ကာယဝိညာဏ်အစ ကမ္မညတာ အဆုံးရှိသော ငါးပါးသောရုပ်တို့သည် ဝိကာရရုပ် (နိပ္ပန္နရုပ်တို့၏ ဖောက်ပြန်သောအမူအရာမျှ ဖြစ်သောရုပ်) မည်၏။
- ဇာတိရုပ် ၂-ပါးနှင့် ဇရာ မရဏ ဟူသော ရုပ်၄-ပါးသည် လက္ခဏရုပ် (နိပ္ပန္နရုပ်တို့ကို မှတ်ကြောင်းလက္ခဏရုပ်) မည်၏။

၃။ ဝတ္ထုရုပ်စသော စတုက္က၏အစွမ်းအားဖြင့် လေးပါးအပြား ရှိ၏။

- နှလုံးရုပ်သည် စိတ်၏တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထု မည်၏။ ဝိထိစိတ်တို့၏ဖြစ်ကြောင်း မဟုတ်သောကြောင့် ဒွါရကား မမည်။
- ဝိညာဏ်ရုပ် ၂-ခုသည် ကံဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဒွါရ မည်၏။ စိတ်၏တည်ရာ မဟုတ်သောကြောင့် ဝတ္ထုကား မမည်။

- ပသာဒရုပ် ၅-ခုသည် ဝတ္ထုလည်း မည်၏၊ ဒွါရလည်း မည်၏၊
- ကြွင်းသောရုပ် ၂၀-သည် ဝတ္ထုလည်း မမည်၊ ဒွါရလည်း မမည်။

ငါးပါးတွဲ (ပဉ္စဝိရေရုပ်)

- ၁။ ဧကဇရုပ်၊ ဒွိဇရုပ်၊ တိဇရုပ်၊ စတုဇရုပ်၊ နကုတောစိဇာတရုပ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ၅-ပါး အပြားရှိ၏။
- ကံကြောင့်သာဖြစ်သော ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်သော ရုပ်သည်လည်းကောင်း ဧကဇရုပ်-အကြောင်းတစ်ပါးတည်းကြောင့် ဖြစ်သောရုပ် မည်၏။
ထိုဧကဇရုပ် ၂-မျိုးတို့တွင် ဟဒယရုပ်နှင့်တကွ ဣန္ဒြိယရုပ် ရှစ်ပါးသည် ကံကြောင့်သာ ဖြစ်သောရုပ် - ဧကန်ကမ္မဇရုပ် မည်၏။ ဝိညတ်ရုပ် ၂-ပါးသည် စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်သောရုပ်-ဧကန်စိတ္တဇရုပ် မည်၏။
 - စိတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥတုကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သောရုပ်သည် ဒွိဇရုပ် -အကြောင်း ၂-ပါးကြောင့် ဖြစ်သောရုပ် မည်၏။ ၎င်းမှာ သဒ္ဓါယတနခေါ် အသံရုပ်တစ်ပါးတည်းသာ ရှိသည်။
 - ဥတု စိတ် အာဟာရတို့ကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် တိဇရုပ် -အကြောင်း ၃-ပါးကြောင့် ဖြစ်သောရုပ် မည်၏။ ၎င်းမှာ လဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာ သုံးပါးတို့ ဖြစ်၏။
 - ကံအစရှိသော ၄-ပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် စတုဇရုပ် မည်၏။ ၎င်းမှာ ဘူတရုပ် ၄-ပါးနှင့် အဆင်း အနံ့ အရသာ သြဇာ အာကာသဟူသော ရုပ် ၉-ပါး ဖြစ်သည်။
 - လက္ခဏာရုပ် ၄-ပါးသည် တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့်မျှ မဖြစ်သော နကုတောစိဇာတရုပ် မည်၏။
အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ - ဥပစယ သန္တတိ ဟူသော ဇာတိရုပ် ၂-ပါးသည် ရုပ်တို့၏ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းဥပါဒ်မှာ ဖြစ်ခြင်းဥပါဒ် မရှိပေ၊ ဇရတာ အနိစ္စတာဟူသောရုပ် ၂-ပါးသည်လည်း ဖြစ်ပြီးသော ရုပ်တို့၏ ရင့်ခြင်း ဌိမျှ၊ ပျက်ခြင်း ဘင်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပင်တည်း။

“ရူပါယတန-အဆင်း၊ သဒ္ဓါယတန-အသံ၊ ဂန္ဓာယတန-အနံ့၊ ရသာယတန-အရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ-ယတန-တွေ့ထိစရာ၊ အာကာသဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ ရူပဿလဟုတာ-ရုပ်၏ ပေါ့ပါးခြင်း၊ ရူပဿမုဒုတာ-ရုပ်၏ နူးညံ့ခြင်း၊ ရူပဿကမ္မညတာ-ရုပ်၏ အမှု၌ခံခြင်း၊ ရူပဿဥပစယ-ရုပ်၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်း၊ ရူပဿသန္တတိ-ရုပ်၏ အဆက်မပြတ် စပ်လျက် ဖြစ်ခြင်း၊ ကဗဠိကာရအာဟာရ... ဤတရားတို့သည် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာန် မည်ကုန်၏” - ဤသို့အစရှိသော အဘိဓမ္မာပါဠိတို့၌ -

ဇာတိရုပ်၏ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုလျက် လက်ခံထား၏။ ထိုသို့ အသိအမှတ်ပြုလျက် လက်ခံခြင်းသည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတို့၏ ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ စွမ်းရည်ရှိဆဲခဏ၌ တွေ့မြင်ရသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ရူပက္ခန္ဓာအကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်

ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို အစပြု၍ ဖွင့်ဆိုခြင်း

နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို သိနားလည်လျှင် အခြားခန္ဓာတို့ကို လွယ်ကူစွာ သိနားလည်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို အစပြု၍ ဖွင့်ဆိုမည်။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူသည် - အာရုံကိုအထူးသိခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရားအလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း ပြု၍ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ(ဝိညာဏ်အဖို့အစု) ဟု သိအပ်၏။

အာရုံကို အထူးသိခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဝိညာဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?

“ငါ့ရှင်- အမှတ်ပြုသိခြင်း မှတ်သားခြင်းမှ အထူးသိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သည်” ဟူ၍ ဖြေရှင်းဟောကြားသည့် စကားတော်အတိုင်းပင် သိအပ်၏။

ဝိညာဏ်အမျိုးအစား

ဝိညာဏ်၊ စိတ်၊ မနော-ဟူသော အမည်သုံးခုသည် အနက်အရအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းပင်။ ထိုဝိညာဏ်သည် အထူးသိခြင်းလက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အမျိုးအစားအားဖြင့် ၁။ ကုသိုလ်စိတ် ၂။ အကုသိုလ်စိတ် ၃။ အဗျာကတစိတ် ဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

၁။ ကုသိုလ်စိတ်

ကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်ရာဘုံ၏အပြားအားဖြင့် (၁) ကာမာဝစရစိတ် (၂) ရူပါဝစရစိတ် (၃) အရူပါဝစရစိတ် (၄) လောကုတ္တရာစိတ်ဟူ၍ ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။

ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်

ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်သည် သောမနဿ ဥပေက္ခာ ဉာဏ် သင်္ခါရတို့၏ အပြားအားဖြင့် ၈-ပါးအပြား ရှိ၏။

- သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊
- သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊
- ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊
- ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး - ဤသို့ ၈-ပါးအပြား ရှိ၏။

ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပုံ -

- (၁) လှူဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့၏ ပြည့်စုံကောင်းမွန်ခြင်းကို စွဲမှီ၍ဖြစ်စေ၊ အခြားသောသောမနဿ ဖြစ်ကြောင်းကို စွဲမှီ၍ဖြစ်စေ ရွှင်လန်းဝမ်းသာလျက် ‘ပေးလှူခြင်းအကျိုးသည် ရှိ၏’ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဖြစ်သောကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍ ဆုတ်နစ်လျော့လျှည်းခြင်းမရှိဘဲ သူတစ်ပါးတို့က မတိုက်တွန်းရဘဲ ပေးလှူခြင်း အစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို ပြု၏။ ထိုအခါ၌ ထိုပြုသူမှာ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ်သည် ဖြစ်၏။
- (၂) ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍ပင် လွတ်လွတ်မစွန့်နိုင်ခြင်း စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆုတ်နစ်လျော့လျှည်းလျက်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးတို့က တိုက်တွန်းပေး၍ဖြစ်စေ ပေးလှူခြင်း အစရှိသောကောင်းမှုတို့ကို ပြု၏။ ထိုအခါ၌ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရစိတ်သည် ဖြစ်၏။
(ဤအရာ၌ သင်္ခါရဟူသည် မိမိကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးတို့ကဖြစ်စေ ရှေးအဖို့ကအားပေး တိုက်တွန်းမှု ဟူသော ပုဗ္ဗပယောဂ၏အမည် ဖြစ်၏။)

- (၃) မိဘဆွေမျိုးများ၏ ပြုကျင့်ကြပုံကို မြင်ရသဖြင့် အလေ့အကျင့်ရနေကြသော ကလေးသူငယ်တို့သည် ရဟန်းများကို မြင်လျှင် ရွှင်လန်းဝမ်းသာဖြစ်ကုန်လျက် လက်၌ရှိသော တစ်စုံတစ်ခုကိုပင် အဆောတလျှင် ပေးလှူကုန်၏။ သို့မဟုတ် ရှိခိုးကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုသူငယ်တို့မှာ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပဿုတ် အသင်္ခါရခေါ် တတိယစိတ်သည် ဖြစ်၏။
- (၄) ‘လှူကြ ရှိခိုးကြ’ ဟု မိဘဆွေမျိုးများက တိုက်တွန်းသောကြောင့် ထိုအတူပင် ပြုကုန်၏။ ထိုအခါ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပဿုတ် သသင်္ခါရခေါ် စတုတ္ထစိတ်သည် ဖြစ်၏။
- (၅) ထိုမှတစ်ပါး လှူဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့၏ မပြည့်စုံ မကောင်းမွန်ခြင်းကို စွဲမှီ၍ဖြစ်စေ၊ အခြားတစ်ပါးသော သောမနဿဖြစ်ကြောင်းတို့၏ မရှိခြင်းကိုစွဲမှီ၍ဖြစ်စေ၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပုံကြံစည်ချက်လေးပါးတို့၌ သောမနဿကင်းလျက် ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ကြွင်းသော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်လေးပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်

ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်သည် ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အပြားအားဖြင့် ၅-ပါးအပြား ရှိ၏။

- ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ သမာဓိ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးနှင့်ယှဉ်သော ပထမဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
 - ဝိတက်ကို ကျော်လွန်ခဲ့၍ အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ယှဉ်သော ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
 - ဒုတိယဈာန်စိတ်မှ ဝိစာရကို ကျော်လွန်ခဲ့၍ အင်္ဂါသုံးပါးနှင့်ယှဉ်သော တတိယဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
 - တတိယဈာန်စိတ်မှ ပီတိကို ကျော်လွန်ခဲ့၍ အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သော စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
 - သုခချုပ်ကင်းလျက် ဥပေက္ခာ သမာဓိ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သော ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
- ဤသို့ ၅-ပါးအပြား ရှိ၏။

အရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်

အရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်သည် လေးပါးသောအရူပဈာန်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။

- အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော ပထမအရူပါဝစရဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
- ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော ဒုတိယအရူပါဝစရဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
- အာကိဉ္စညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော တတိယအရူပါဝစရဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊
- နေဝညာနာသညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော စတုတ္ထအရူပါဝစရဈာန်စိတ် ၁-ပါး၊ ဤသို့ ၄-ပါး အပြား ရှိ၏။

လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်

လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်သည် မဂ်လေးပါးတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း၏အပြားအားဖြင့် ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။

- သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်၊
- သကဒါဂါမိမဂ်စိတ်၊
- အနာဂါမိမဂ်စိတ်၊
- အရဟတ္တမဂ်စိတ် - ဤသို့ ၄-ပါး အပြား ရှိ၏။

ဤသို့လျှင် ကုသိုလ်ဝိညာဏ်စိတ်သည် ၂၁-ပါးအပြား ရှိ၏။

၂။ အကုသိုလ်စိတ်

အကုသိုလ်စိတ်သည် ဘုံအားဖြင့် ကာမာဝစရစိတ်တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။ မူလအားဖြင့် လောဘမူစိတ် ဒေါသမူစိတ် မောဟမူစိတ်ဟူ၍ ၃-ပါးအပြား ရှိ၏။

လောဘမူစိတ်

လောဘမူစိတ်သည် သောမနဿ ဥပေက္ခာ ဒိဋ္ဌိ သင်္ခါရတို့၏အပြားအားဖြင့် ၈-ပါးအပြား ရှိ၏။

- သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊
- သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊
- ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊
- ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ ဤသို့ ၈-ပါးအပြား ရှိ၏။

လောဘမူစိတ် ဖြစ်ပုံ -

- (၁) “ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိ” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဖြစ်သောမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် တိုက်တွန်းပေးရခြင်းမရှိဘဲ သူ့အလိုလိုပင် ထက်သန်သောစိတ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်တို့ကိုလည်း သုံးဆောင်၏။ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာ စသည်တို့ကိုလည်း အနှစ်သာရအစစ်အမှန်အနေအားဖြင့် ယုံကြည်၏။ ထိုအခါ ပထမအကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်၏။
- (၂) မထက်သန်သည်ဖြစ်၍ တိုက်တွန်းပေးရသောစိတ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်တို့ကိုလည်း သုံးဆောင်၏။ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာ စသည်တို့ကိုလည်း ယုံကြည်၏။ ထိုအခါ၌ ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်၏။
- (၃) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွား မပြုမူ၍ သက်သက်ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် တိုက်တွန်းပေးရခြင်း မရှိဘဲ သူ့အလိုလိုပင် ထက်သန်သောစိတ်ဖြင့် မေထုန်မှီဝဲခြင်းကိုလည်း ပြု၏။ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကိုမူလည်း ရလိုသမှု ရှေးရှုကြ၏။ သူတစ်ပါးဥစ္စာကိုလည်း ခိုးယူ၏။ ထိုအခါ တတိယအကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်၏။
- (၄) မထက်သန်သည်ဖြစ်၍ တိုက်တွန်းပေးရသောစိတ်ဖြင့် ထိုသို့သောအမှုကို ပြု၏ ကြံ၏။ ထိုအခါ၌ စတုတ္ထအကုသိုလ်စိတ်သည် ဖြစ်၏။
- (၅) ကာမဂုဏ်တို့၏ မပြည့်စုံခြင်းကို စွဲ၍ဖြစ်စေ၊ အခြားတစ်ပါးကုန်သော သောမနဿဖြစ်ကြောင်းတို့၏ မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ဆိုခဲ့ပြီးသော အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ ကြံစည်ချက်လေးပါးတို့၌လည်း စိတ်ရွှင်လန်းခြင်း မရှိကုန်၊ ထိုအခါ၌ ကြွင်းသောဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်လေးပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ဒေါသမူစိတ်

ဒေါသမူစိတ်သည် ဒေါမနဿသဟဂုတ် ပဋိယသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါး၊ သသင်္ခါရစိတ် ၁-ပါးဟူ၍ ၂-ပါးသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ယင်းစိတ် ၂-ပါး၏ ဖြစ်ခြင်းကို သတ္တဝါကိုသတ်ခြင်း စသည်တို့၌ ထက်သန်စွာဖြစ်သောအခါ၊ မထက်သန်ဘဲ ဖြစ်သောအခါ၌ သိအပ်၏။

မောဟမူစိတ်

မောဟမူစိတ်သည် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ၁-ပါး၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်ယှဉ်သောစိတ် ၁-ပါးဟူ၍ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ယင်းစိတ် ၂-ပါး၏ဖြစ်ခြင်းကို အာရုံကိုမဆုံးဖြတ်နိုင်သောအခါ၊ ပျံ့လွင့်သောအခါ၌ သိအပ်၏။ ဤသို့လျှင် အကုသိုလ်စိတ်ဝိညာဏ်သည် ၁၂-ပါး အပြား ရှိ၏။

၃။ အဗျာကတစိတ်

အဗျာကတစိတ်သည် ဇာတ်အပြားအားဖြင့် ဝိပါက်စိတ် ကိရိယာစိတ် ဟူ၍ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

ဝိပါက်စိတ်

ဝိပါက်စိတ်သည် ဘုံအားဖြင့် ကာမာဝစရစိတ်၊ ရူပါဝစရစိတ်၊ အရူပါဝစရစိတ်၊ လောကုတ္တရာစိတ် ဟူ၍ ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။

၁။ ကာမာဝစရိပါကံစိတ်

ကာမာဝစရိပါကံစိတ်သည် ကုသလဝိပါကံ အကုသလဝိပါကံဟူ၍ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ကုသလဝိပါကံစိတ်သည်လည်း အဟိတ်စိတ် သဟိတ်စိတ်ဟူ၍ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုတွင် . . .

၁-က။ အဟိတ်ကုသလဝိပါကံစိတ်

အလောဘစသော ဝိပါကံဟိတ်ကင်းသောစိတ်သည် အဟိတ်ကုသလဝိပါကံစိတ် မည်၏။ ယင်းစိတ်သည် (၁) စက္ခုဝိညာဏ်၊ (၂) သောတဝိညာဏ်၊ (၃) ယာနဝိညာဏ်၊ (၄) ဇိဝှာဝိညာဏ်၊ (၅) ကာယဝိညာဏ်၊ (၆) သမ္ပဋိမျှိုင်းကိစ္စ ရှိသော မနောဓာတ်၊ (၇-၈) သန္တိရဏစသော ကိစ္စရှိကုန်သော မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါး ဟူ၍ ၈-ပါး အပြား ရှိ၏။

(၁) စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်

- မျက်စိအကြည်ကိုမှီ၍ အဆင်းကိုမြင်သိခြင်းလက္ခဏာ၊
- အဆင်းမျှသာ အာရုံပြုခြင်းကိစ္စ၊
- အဆင်းဆီသို့ ရှေးရှုပြုနေသည့်အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အားရှေးရှုထင်၏၊
- အဆင်းလျှင် အာရုံရှိသော ကိရိယာမနောဓာတ် ခေါ် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၏ကင်းခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

(၂) မှ (၅) = သောတဝိညာဏ် ယာနဝိညာဏ် ဇိဝှာဝိညာဏ် ကာယဝိညာဏ်စိတ်တို့သည် အသီးအသီး အစဉ်အတိုင်း နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်အကြည်ရပ်တို့ကို မှီ၍ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့တို့ကို ကြားသိခြင်း၊ နံသိခြင်း၊ စားသိခြင်း၊ ထိသိခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။ အသံ စသည်မျှသာ အာရုံပြုခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။ အသံစသော အာရုံဆီသို့ ရှေးရှုပြုသောအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ကုန်၏။ အသံအာရုံ စသည်ရှိသော ကိရိယာမနောဓာတ်တို့၏ ကင်းခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

(၆) ကုသလဝိပါကံ မနောဓာတ် (သမ္ပဋိမျှိုင်း)

- စက္ခုဝိညာဏ် စသည်တို့၏ အခြားမဲ့၌ အဆင်းစသည်ကို သိခြင်း လက္ခဏာ၊
- အဆင်းစသည်ကို လက်ခံခြင်း (သမ္ပဋိမျှိုင်း) ကိစ္စ၊
- အဆင်းစသည်ကို လက်ခံသည့်အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏၊
- စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့၏ ကင်းခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

(၇-၈) သန္တိရဏ စသော ကိစ္စရှိသော အဟိတ်ကုသလဝိပါကံ မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါး

- ၆-ပါးသော အာရုံကို သိခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ သန္တိရဏစသော ကိစ္စ ရှိ၏။
- ထိုသို့သော ကိစ္စများ ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏၊
- ဟဒယပတ္တုရုပ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

အဟိတ်ကုသလဝိပါကံ မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါး၏ ကွဲပြားပုံမှာ -

သောမနဿ ဥပေက္ခာတို့နှင့်ယှဉ်ခြင်း အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဌာန ငါးဌာနတို့၏အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း အဟိတ်ကုသလဝိပါကံ မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ၂-ပါး ကွဲပြား၏။

မနောဝိညာဏဓာတ်နှစ်ပါးတို့တွင် -

တစ်ပါးသည် ဣဌာရုံအစစ်၌သာ ဖြစ်ခြင်း ရှိသောကြောင့် သောမနဿနှင့် ယှဉ်၍ ဖြစ်၏။ စုံစမ်းခြင်း- သန္တိရဏကိစ္စ၏အလိုအားဖြင့် ပဉ္စဒွါရ၌လည်းကောင်း၊ ထိုဇော၏အာရုံကိုယူခြင်း- တဒါရုံကိစ္စအလိုအားဖြင့် ဇော၏ အဆုံး၌လည်းကောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဌာန ၂-ပါး ရှိ၏။

အခြားဓာတ်တစ်ပါးသည် ဣဌာမဇ္ဈတ္တာရုံခေါ် သာမန်ဣဌာရုံ၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့် ဥပေက္ခာနှင့်ယှဉ်၍ ဖြစ်၏။ သန္တိရဏကိစ္စ၊ တဒါရုံကိစ္စ၊ ပဋိသန္ဓေကိစ္စ၊ ဘဝင်ကိစ္စ၊ စုတိကိစ္စတို့အလိုအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဌာနငါးပါး ရှိ၏။

ရှစ်ပါးအပြားရှိသော အဟိတ်ကုသလဝိပါက်ဝိညာဏ်သည် ၂-ပါး၊ ၃-ပါးအပြားပုံ

အဟိတ်ကုသလဝိပါက်ဝိညာဏ် ၈-ပါးသည် ကိန်းသေမြဲသောအာရုံ ရှိ၊ မရှိ အားဖြင့် ၂-ပါး အပြား ရှိ၏။ ဥပေက္ခာ သုခ သောမနဿတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း အပြားအားဖြင့် ၃-ပါးအပြား ရှိ၏။ ချဲ့၍ပြရလျှင်-

ဤဝိညာဏ်ရှစ်ပါးတို့တွင် -

- စက္ခုဝိညာဏ်စသော ဝိညာဏ်ငါးပါးသည် အစဉ်အတိုင်း အဆင်းအာရုံ စသည်တို့၌သာလျှင် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကိန်းသေမြဲသောအာရုံ ရှိ၏။
- ကြွင်းသောဝိညာဏ်သုံးပါးသည် ကိန်းသေမြဲသောအာရုံ မရှိ၊ မမြဲသောအာရုံ ရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် မနောဓာတ်ခေါ် သမ္ပဋိမျှိုင်းစိတ်သည် အဆင်းစသော အာရုံငါးပါးလုံးတို့၌ ဖြစ်၏။ မနောဝိညာဏဓာတ်ခေါ် သန္တရဏစိတ် ၂-ပါးသည် အာရုံ ၆-ပါးတို့၌ ဖြစ်၏။

ထို့ပြင် ဤဝိညာဏ်ရှစ်ပါးတို့တွင် -

- ကာယဝိညာဏ်သည် သုခနှင့် ယှဉ်၏။
- ဌာန ၂-ပါးရှိသော မနောဝိညာဏဓာတ်သည် သောမနဿနှင့် ယှဉ်၏။
- ကြွင်းသောဝိညာဏ် ၆-ပါးသည် ဥပေက္ခာနှင့် ယှဉ်၏။

၁-ခ။ သဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်

အလောဘစသော ဝိပါက်ဟိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောစိတ်သည် သဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် မည်၏။ ယင်းသဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်သည် ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ သောမနဿစသည်တို့၏အပြားအားဖြင့် ရှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။

အထူးမှာ ကုသိုလ်စိတ်သည် ဒါနစသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အာရုံ ၆-ပါးတို့၌ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဝိပါက်စိတ်သည် ထို့အတူ မဖြစ်ပေ။ ဤဝိပါက်စိတ်သည် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ တဒါရုံကိစ္စတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကာမတရား၌သာလျှင် အတွင်းဝင်ကုန်သော အာရုံ ၆-ပါးတို့၌ ဖြစ်ပေသည်။

ဤဝိပါက်စိတ်တို့၌ သသင်္ခါရ အသင်္ခါရ အဖြစ်ကိုမူ လာခဲ့ရာ ကုသိုလ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိအပ်၏။

ဝိပါက်နှင့် ကုသိုလ် အထူးမှာ - ယှဉ်ဘက်တရားတို့၏ ထူးခြားခြင်း မရှိငြားသော်လည်း ကြေးမုံပြင် စသည်တို့၌ ထင်သော မျက်နှာရိပ်ကဲ့သို့ ဝိပါက်စိတ်မှာ အားထုတ်ခြင်း ကြောင့်ကြပြုခြင်း မရှိ၊ အရိပ်၏အရှင်မျက်နှာကဲ့သို့ ကုသိုလ်စိတ်မှာ အားထုတ်ခြင်း ကြောင့်ကြပြုခြင်း ရှိ၏။

၁-ဂ။ အကုသလဝိပါက်စိတ်

အကုသလဝိပါက်စိတ်သည် သက်သက် အဟိတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ ယင်းအကုသလဝိပါက်စိတ်သည် (၁) စက္ခုဝိညာဏ်၊ (၂) သောတဝိညာဏ်၊ (၃) ယာနဝိညာဏ်၊ (၄) ဇိဟာဝိညာဏ်၊ (၅) ကာယဝိညာဏ်၊ (၆) သမ္ပဋိမျှိုင်းကိစ္စရှိသော ဝိပါက်မနောဓာတ်၊ (၇) သန္တရဏကိစ္စရှိသော ငါးဌာနရှိသည့် မနောဝိညာဏဓာတ် ဟူ၍ ၇-ပါး အပြား ရှိ၏။ ယင်းစိတ် ၇-ပါးကို လက္ခဏာအစရှိသောအားဖြင့် အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်၏။

အထူးမှာ -

- ကုသလဝိပါက်စိတ်တို့သည် ဣဌာရုံအစစ်နှင့် ဣဌမဇ္ဈတ္တအာရုံကို အာရုံပြုကုန်၏။
အကုသလဝိပါက်စိတ်တို့သည် အနိဌာရုံအစစ်နှင့် အနိဌမဇ္ဈတ္တအာရုံကို အာရုံပြုကုန်၏။
- ကုသလဝိပါက်စိတ်တို့သည် ဥပေက္ခာ သုခ သောမနဿ အပြားအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိကုန်၏။
အကုသလဝိပါက် စိတ်တို့သည် ဒုက္ခ ဥပေက္ခာတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြား ရှိကုန်၏။
အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇-ပါးတို့တွင် ကာယဝိညာဏ်သည် ဒုက္ခနှင့်သာလျှင် တကွဖြစ်၏။ ကြွင်းသောစိတ် ၆-ပါးတို့သည် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်တို့ ဖြစ်၏။

အကုသလဝိပါက်စိတ်တို့၌ ရှိသော ဥပေက္ခာသည် ယုတ်ညံ့၏၊ သို့သော် ဒုက္ခကဲ့သို့ကား မထက်မြက်လှပေ၊
ကုသလဝိပါက်စိတ်တို့၌ ဥပေက္ခာသည် ကောင်းမြတ်ပေ၏၊ သို့သော် သုခကဲ့သို့ကား မထက်မြက်လှပေ။

ဤသို့လျှင် ဤ ၇-ပါးသောအကုသလဝိပါက်စိတ်တို့နှင့် ရှေး၌ပြခဲ့သော ၁၆-ပါးသော ကုသလဝိပါက်စိတ်တို့
၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကာမာဝစရဝိပါက်စိတ်သည် ၂၃-ပါးအပြား ရှိ၏။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၂။ ရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်

ရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်သည် ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ ငါးပါးအပြား ရှိ၏။ အထူးကား ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်
သည် ဝင်စားသော သမာပတ်အလိုအားဖြင့် ဇောဝီထိ၌ ဖြစ်၏။ ဤရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်သည်ကား ကပ်ရောက်၍
ဖြစ်ရာရူပဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့ အလိုအားဖြင့် ဖြစ်၏။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၃။ အရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်

ရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်ကဲ့သို့ အရူပါဝစရစိတ်သည်လည်း အရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ပင် လေးပါးအပြား ရှိ၏။
ယင်းဝိပါက်စိတ်၏ ဖြစ်ပုံအပြားသည်လည်း ရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်၌ ဆိုခဲ့သောနည်းအတိုင်းပင်။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၄။ လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်

လောကုတ္တရာဝိပါက်သည် မဂ်စိတ်လေးပါး၏အကျိုး ဖြစ်သောကြောင့် လေးပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုဖိုလ်စိတ်
လေးပါးသည် မဂ်ဝီထိအလိုအားဖြင့်၎င်း၊ ဖလသမာပတ်အလိုအားဖြင့်၎င်း၊ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ဘုံလေးပါးတို့၌ ဝိပါက်ဝိညာဏ်စိတ်အားလုံးသည် ၃၆-ပါးအပြား ရှိ၏။

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ကိရိယာစိတ်

ကိရိယာစိတ်သည် ဘုံအပြားအားဖြင့် ကာမာဝစရစိတ်၊ ရူပါဝစရစိတ်၊ အရူပါဝစရစိတ်ဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

၁။ ကာမာဝစရကိရိယာစိတ်

ကာမာဝစရကိရိယာစိတ်သည် အဟိတ်စိတ်၊ သဟိတ်စိတ်ဟူ၍ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် -

၁-က။ အဟိတ်ကိရိယာစိတ်

အလောဘ အစရှိသော ကိရိယာဟိတ်ကင်းသောစိတ်သည် အဟိတ်ကိရိယာစိတ် မည်၏။ ၎င်းသည် မနော
ဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် အပြားအားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

မနောဓာတ် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း)

- စက္ခုဝိညာဏ် စသည်တို့၏ ရှေးသွားဖြစ်၍ အဆင်း စသည်တို့ကို သိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- (မျက်စိစသည်တို့၌ ထင်လာသောအာရုံကို ဘာပါလိမ့်ဟု) နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- အဆင်းစသော အာရုံဆီသို့ ရှေးရှုပြုသည့်အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ဘဝင်စိတ်၏ ပြတ်စဲခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- ၎င်းကိရိယာမနောဓာတ်သည် ဥပေက္ခာနှင့်သာ ယှဉ်၏။

ကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတ်

ကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတ်သည် အများနှင့်ဆိုင်သော သာဓာရဏစိတ်၊ မဆိုင်သော အသာဓာရဏစိတ် ဟူ၍ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုတွင် သာဓာရဏစိတ်သည် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဟိတ်ကိရိယာ မနောဝိညာဏဓာတ် ခေါ် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ဖြစ်၏။ အသာဓာရဏစိတ်သည် သောမနဿသဟဂုတ် အဟိတ်ကိရိယာ မနောဝိညာဏဓာတ် ခေါ် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် ဖြစ်၏။

ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဟိတ်ကိရိယာ မနောဝိညာဏဓာတ် ခေါ် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်

- ၆-ပါးသောအာရုံတို့ကို သိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ကိစ္စအလိုအားဖြင့် ပဉ္စဒွါရ၌ ဝုဋ္ဌောက္ခိယ ရှိ၏။ မနောဒွါရ၌ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ဝုဋ္ဌောက္ခိယ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စရှိသည့် အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- သန္တိရဏနှင့် ဘဝင်တို့တွင် တစ်ပါးပါးချုပ်ကင်းခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

သောမနဿသဟဂုတ် အဟိတ်ကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတ် ခေါ် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်

- ၆-ပါးသောအာရုံတို့ကို သိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
 - ရဟန္တာတို့အား မရနံ့ရင်းသော အာရုံဝတ္ထုတို့၌ ပြိုးခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း ရသကိစ္စ ရှိ၏။
 - ထိုသို့ဖြစ်စေသည့်အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
 - ဧကန်ပင် ဟဒယဝတ္ထုလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- ဤသို့လျှင် ကာမာဝစရကိရိယာအဟိတ်စိတ်သည် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

၁-ခ။ ကာမာဝစရ သဟိတ်ကိရိယာစိတ်

ကာမာဝစရ သဟိတ်ကိရိယာစိတ်သည် သောမနဿ အစရှိသော အပြားအားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ပင် ရှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။ အထူးမှာ ကုသိုလ်စိတ်သည် သေက္ခနှင့် ပုထုဇဉ်တို့အား ဖြစ်၏။ သဟိတ်ကိရိယာစိတ်သည် ရဟန္တာတို့အားသာ ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ကာမာဝစရကိရိယာစိတ်သည် ၁၁-ပါး အပြား ရှိ၏။

၂။ ရူပါဝစရကိရိယာစိတ် ၃။ အရူပါဝစရကိရိယာစိတ်

ရူပါဝစရကိရိယာစိတ်သည် ကုသိုလ်ကဲ့သို့ပင် ၅-ပါးအပြား ရှိ၏။ အရူပါဝစရကိရိယာစိတ်သည်လည်း ကုသိုလ် ကဲ့သို့ပင် ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။ အထူးမှာ ရဟန္တာတို့အား ဖြစ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဤရူပါဝစရ အရူပါဝစရ ကိရိယာစိတ်၏ ကုသိုလ်မှ ထူးခြားခြင်းကို သိအပ်၏။

ဤသို့လျှင် ဘုံသုံးပါးတို့၌ ကိရိယာဝိညာဏ်စိတ်အားလုံးသည် ၂၀-အပြား ရှိ၏။

ကိစ္စတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၁၄-ပါး

ဤသို့အားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ပါး၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၊ ဝိပါကိစိတ် ၃၆-ပါး၊ ကိရိယာစိတ် ၂၀- အလုံးစုံ သောစိတ်ဝိညာဏ်တို့သည် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ် ၈၉-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်း ၈၉-ပါးသောစိတ်တို့သည်

- (၁) ပဋိသန္ဓေ - ဘဝဟောင်းနှင့် ဆက်စပ်ခြင်း၊
- (၂) ဘဝ် - ဘဝင် - ဘဝ၏အစိတ်၊
- (၃) အာဝဇ္ဇန - အာဝဇ္ဇန်း - နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ခြင်း၊

- (၄) ဒဿန - မြင်ခြင်း၊
 (၅) သဝန - ကြားခြင်း၊
 (၆) ဃာယန - နံသိခြင်း၊
 (၇) သာယန - လျက်ခြင်း-အရသာသိခြင်း၊
 (၈) ဖုဿန - ထိသိခြင်း၊
 (၉) သမ္ပဋိစ္စန - လက်ခံခြင်း၊
 (၁၀) သန္တိရဏ - စူးစမ်းခြင်း၊
 (၁၁) ဝေါဋ္ဌဗ္ဗန - ဝုဋ္ဌော - ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊
 (၁၂) ဇေန - ဇော - လျင်သောအဟုန်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၊
 (၁၃) စုတိ - စုတေရွေ့လျားခြင်းကိစ္စတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၁၄-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။

(၁) ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံ

ရှုပ်ပါးသော ကာမာဝစရကုသိုလ်တို့၏ အစွမ်းအားနုဘော်ကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် နတ်လူတို့၌ ဖြစ်ကြလျှင် - ထိုအခါ ထိုသတ္တဝါတို့အား သေခါနီးကာလ၌ ရှေးရှုထင်ပေါ်လာသော ကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက်စိတ်ရှုပ်ပါးတို့သည်လည်းကောင်း၊ လူ့လောက၌ ပဏ္ဍုက်စသည် အဖြစ်သို့ ရောက်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အားနည်းသော ဒွိဟိတ်ကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဟိတ် ဝိပါက်မနောဝိညာဏဓာတ်(သန္တိရဏစိတ်)သည်လည်းကောင်း ဤ၉-ပါးသောဝိပါက်စိတ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။

ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကုသိုလ်တို့၏ အစွမ်းအားနုဘော်ကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ရူပဘဝ အရူပဘဝတို့၌ ဖြစ်ကြလျှင် - ထိုအခါ ထိုသတ္တဝါတို့အား သေခါနီးကာလ၌ ရှေးရှုထင်ပေါ်လာသော ကမ္မနိမိတ်ကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍ ကိုးပါးသော ရူပါဝစရ အရူပါဝစရဝိပါက်စိတ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။

အကုသိုလ်၏ အစွမ်းအားနုဘော်ကြောင့် အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကြလျှင် - ထိုအခါ ထိုသတ္တဝါတို့အား သေခါနီးကာလ၌ ရှေးရှုထင်ပေါ်လာသော ကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ တစ်ခုသော အကုသလ ဝိပါက် အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ် (သန္တိရဏစိတ်)သည် ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် စိတ် ၈၉-ပါးတို့တွင် ၁၉-ပါးသော ဝိပါက်စိတ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

(၂) ဘဝင်၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ဖြစ်ပုံ

ပဋိသန္ဓေစိတ်ချုပ်သွားလျှင် ထိုထိုပဋိသန္ဓေစိတ်သို့ အစဉ်လိုက်လျက်၊ ထိုထိုပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေသည့် ကံ၏ သာလျှင် အကျိုးဖြစ်သော၊ ထိုပဋိသန္ဓေ၏အာရုံကိုသာလျှင် အာရုံပြုသော၊ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဘဝင်မည်သော စိတ်သည် ဖြစ်၏။ တစ်ဖန်လည်း ထိုသို့သောစိတ်သည် ဖြစ်ပြန်၏။

ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ဘဝင်အစဉ်ကို နစ်စေ ပြတ်စေသော အခြားစိတ်ဖြစ်ခြင်း မရှိလျှင် မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ မပြတ်ဖြစ်နေ၏။ အိပ်မက် မမြင်မက်ဘဲ အိပ်မောကျနေသောကာလ စသည်တို့၌ အတိုင်းမသိ မရေတွက်နိုင်အောင် လည်း မပြတ်ဖြစ်နေ၏။

ဤသို့လျှင် ထို ၁၉-ပါးသော ဝိပါက်စိတ်တို့၏သာလျှင် ဘဝင်၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

(၃) အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ

ဘဝင်စိတ်အစဉ်သန္တာန် မပြတ်ဖြစ်နေစဉ် သတ္တဝါတို့၏ မျက်စိ စသော ဣန္ဒြေတို့သည် အာရုံကို ခံယူရန် လျှောက်ပတ်သောအခါ၌ မျက်စိအား အဆင်းထင်လျှင် ထိုအဆင်းကိုစွဲ၍ မျက်စိအကြည်အား ထိပါးတိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌ ထိပါးတိုက်ခိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းအားနုဘော်ကြောင့် ဘဝင်လှုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဘဝင်လှုပ်သည့် အခြားမဲ့၌ ဘဝင်ပြတ်စဲလတ်သော် ထင်ပေါ်လာသည့် ထိုအဆင်းကိုပင် အာရုံပြု၍ ဘဝင်ကိုဖြတ်ဘိသကဲ့သို့ နှလုံးသွင်း

ဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စကို ပြီးစေလျက် ကိရိယာမနောဓာတ်ခေါ် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ဖြစ်၏။ သောတဒွါရ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင်။

မနောဒွါရ၌ကား ၆-ပါးသောအာရုံထင်လျှင် ဘဝင်္ဂစလန (ဘဝင်လုပ်သည်)၏အခြားမဲ့၌ ဘဝင်ကို ဖြတ်ဘိ သကဲ့သို့ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စကို ပြီးစေလျက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဟိတ်ကိရိယာ မနောဝိညာဏ ဓာတ်ခေါ် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် နှစ်ပါးသော(ဥပေက္ခာသဟဂုတ်အဟိတ်)ကိရိယာဝိညာဏ်တို့၏ အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

(၄-စ) ဒဿနကိစ္စ စသည်

အာဝဇ္ဇန်း၏အခြားမဲ့၌ စက္ခုဒွါရမှာ မြင်မှု-ဒဿနကိစ္စကို ပြီးစေလျက် မျက်စိအကြည်လျှင် တည်ရာရှိသော စက္ခုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ သောတဒွါရ ဃာနဒွါရ ဇိဝှိဒွါရ ကာယဒွါရတို့၌ ကြားခြင်းကိစ္စ နံခြင်းကိစ္စ လျက်ခြင်း- အရသာသိခြင်းကိစ္စ ထိသိခြင်းကိစ္စတို့ကို ပြီးစေကုန်လျက် သောတဝိညာဏ် ဃာနဝိညာဏ် ဇိဝှိဝိညာဏ် ကာယ ဝိညာဏ်စိတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်းစိတ်တို့သည် ဣဋ္ဌာရုံ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံတို့၌ ကုသလဝိပါက်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အနိဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံတို့၌ အကုသလဝိပါက်စိတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဤသို့လျှင် ဆယ်ပါးသောဝိပါက်ဝိညာဏ်တို့၏ ဒဿနကိစ္စ သဝနကိစ္စ ယာယနကိစ္စ သာယနကိစ္စ ဖုသနကိစ္စ တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

(၉) သမ္ပဋိဇ္ဈနကိစ္စ

စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ဖြစ်၍ ချုပ်သည်၏အခြားမဲ့၌ ထိုဝိညာဏ်အားလျော်စွာဖြစ်သော “စိတ်၊ မနော၊ မာနသ” ဟူ၍လည်း ခေါ်အပ်သော မနောဓာတ်သည် ဖြစ်၏။ စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့၏သာလျှင် အာရုံကို လက်ခံလျက် ကုသလဝိပါက်ဝိညာဏ်၏အခြားမဲ့၌ ကုသလဝိပါက်မနောဓာတ်သည် ဖြစ်၏။ အကုသလဝိပါက်ဝိညာဏ်၏ အခြားမဲ့၌ အကုသလဝိပါက် မနောဓာတ်သည် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် နှစ်ပါးသောဝိပါက်(မနောဓာတ်)ဝိညာဏ်တို့၏ သမ္ပဋိဇ္ဈင်းကိစ္စ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ် ၏။

(၁၀) သန္တီရဏကိစ္စ

မနောဓာတ်ချုပ်သည်၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမနောဓာတ်အားလျော်စွာဖြစ်သော “စိတ်၊ မနော၊ မာနသ” ဟူ၍ လည်းခေါ်အပ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ဖြစ်၏။ မနောဓာတ်က လက်ခံထားပြီးအာရုံကိုပင်လျှင် စူးစမ်း ဆင်ခြင်လျက် အကုသလဝိပါက် မနောဓာတ်၏အခြားမဲ့၌ အကုသလဝိပါက် အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ဖြစ် ၏။ ကုသလဝိပါက်မနောဓာတ်၏အခြားမဲ့၌ ဣဋ္ဌာရုံမှာ သောမနဿသဟဂုတ်ဖြစ်သော၊ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံမှာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ဖြစ်သော ကုသလဝိပါက်အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ်သည် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် သုံးပါးသော အဟိတ်ဝိပါက်မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ သန္တီရဏကိစ္စ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

(၁၁) ဝုဋ္ဌောကိစ္စ

သန္တီရဏ၏အခြားမဲ့၌ ထိုစူးစမ်းပြီးအာရုံကိုပင်လျှင် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ကိရိယာ အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ် (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်)သည် ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် တစ်ပါးသော အဟိတ်ကိရိယာမနော ဝိညာဏ်၏ ဝုဋ္ဌောကိစ္စ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

(၁၂) ဇောနိက္ခ

ဥဋ္ဌောဇာအခြားမဲ့၌ အဆင်းအစရှိသော အာရုံသည် မဟန္တာရုံ ဖြစ်ငြားအံ့။ သို့ဖြစ်လျှင် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ပြီးသော ထိုအာရုံ၌ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ် ၈-ပါး၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၊ ကြွင်းသော ကာမာဝစရကြိယာစိတ် ၉-ပါး ဟူသော ဤ ၂၉-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောစိတ်သည် ဇောနိက္ခကို ပြီးစေလျက် ၆-ကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ ၇-ကြိမ်သော်လည်းကောင်း လျင်သောအဟုန်ဖြင့် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား ငါးဒွါရ၌ ဖြစ်ပုံတည်း။

မနောဒွါရ၌မူ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း၏အခြားမဲ့၌ ထို၂၉-ပါးသော ဇောစိတ်တို့သည်ပင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဂေါတြဘူစိတ်မှ နောက်၌ ရူပါဝစရကုသိုလ် ကိရိယာဇောစိတ် ၁၀-ပါး၊ အရူပါဝစရကုသိုလ် ကိရိယာဇောစိတ် ၈-ပါး လောကုတ္တရာမဂ်ဖိုလ်ဇောစိတ် ၈-ပါးဟူသော ဤ၂၆-ပါးတို့တွင် အကြောင်းပစ္စည်းကိုရသော ထိုထိုဇောစိတ်သည် လျင်သောအဟုန်ဖြင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ၅၅-ပါးသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကိရိယာဝိပါက် ဝိညာဏ်တို့၏ ဇောနိက္ခ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

(၁၃) တဒါရုံနိက္ခ

ဇော၏အဆုံး၌ ပဉ္စဒွါရမှာ အတိမဟန္တာရုံဖြစ်လျှင်၊ မနောဒွါရမှာ ဝိဘူတာရုံဖြစ်လျှင် ကာမာဝစရသတ္တဝါတို့အား ကာမဇောစိတ်၏အဆုံး၌ ကုဋ္ဌာရုံ စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးကံနှင့် ဇောစိတ် စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ထိုထိုအကြောင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါက်စိတ် ရှစ်ပါးနှင့် အဟိတ်ဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်ခေါ် သန္တီရဏသုံးပါးဟူသော ဤစိတ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဝိပါက်ဝိညာဏ်စိတ်သည် ရေဆန်သွားသောလှေသို့ ကာလအနည်းငယ်မျှ အစဉ်လိုက်သွားသော ရေကဲ့သို့ ဘဝင်၏အာရုံမှ တစ်ပါးသောအာရုံ၌ လျင်သောအဟုန်ဖြင့်သွားသော ဇောသို့ အစဉ်လိုက်ပါလျက် နှစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် တစ်ကြိမ် ဖြစ်၏။ ထိုသို့လိုက်ပါ၍ ဖြစ်သော ဤဝိပါက်စိတ်သည် ဇော၏အဆုံး၌ ဘဝင်၏အာရုံမှာ ဖြစ်သင့်ပါလျက် (ထိုသို့ မဖြစ်မူ၍) ဇော၏အာရုံကို အာရုံပြုလျက်ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းကို တဒါရုံဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည်။

ဤသို့လျှင် ၁၁-ပါးသော ဝိပါက်ဝိညာဏ်စိတ်တို့၏တဒါရုံနိက္ခ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

(၁၄) စုတိနိက္ခ

တဒါရုံ၏အဆုံး၌ တစ်ဖန်ဘဝင်စိတ်သာလျှင် မပြတ်ဖြစ်သွား၏။ ဘဝင်ပြတ်လတ်သော် တစ်ဖန် အာဝဇ္ဇန်း စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အကြောင်းပစ္စည်းကိုရသော စိတ်အစဉ်သန္တာန်သည် ဘဝင်၏အခြားမဲ့၌ စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့ ဟူသော စိတ္တနိယာမ၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် တစ်ခုသောဘဝ၌ ဘဝင်၏ကုန်ခြင်းဟူသော စုတိတိုင်အောင် အဖန်တလဲလဲ မပြတ်ဖြစ်လျက် ရှိလေသည်။

တစ်ခုသောဘဝ၌ ဘဝင်အားလုံးတို့၏ နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သောစိတ်သည် ထိုဘဝမှ ရွှေ့လျော့ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် စုတိစိတ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထိုစုတိစိတ်သည်လည်း ဘဝင်ကဲ့သို့ပင် ၁၉-ပါးအပြား ရှိ၏။ ဤသို့လျှင် ၁၉-ပါးသော ဝိပါက်စိတ်ဝိညာဏ်တို့၏ စုတိနိက္ခအစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။

စုတိမှနောက်၌ တစ်ဖန် ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှတစ်ဖန် ဘဝင်စိတ်၊ ဤသို့စသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဘဝသုံးပါး၊ ဂတိငါးပါး၊ ဝိညာဏဌိတိခုနစ်ပါး၊ သတ္တာဝါသကိုးပါးတို့၌ ပြောင်းရွှေ့ကျင်လည်နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ စိတ်အစဉ်သန္တာန်သည် မပြတ်မစဲ ဖြစ်လျက်ရှိနေသည် သာတည်း။

တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည်နေကြသော သတ္တဝါတို့တွင် အကြင်သတ္တဝါသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဟူသော သမ္မာပဋိပတ် အကျင့်လမ်းမှန်ကို စွဲမှီ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်အစဉ်သည်ကား စုတိစိတ်ချုပ်ပြီးလတ်သော် အပြီးတိုင်ချုပ်ပြတ်လေသည်သာ ဖြစ်ပေ၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ပြဆိုချက်

ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဘောတရားအလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ(ဝေဒနာ အဖို့အစု) ဟု သိအပ်၏။

“ငါ့ရှင်ကောဠိက - ခံစားတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည်” ဟူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဖြေရှင်းဟောကြားတော်မူသည်နှင့်အညီ ခံစားခြင်းလက္ခဏာ မည်သည်မှာ ဝေဒနာစေတသိက်ပင် ဖြစ်သည်။

ဝေဒနာတစ်ပါး

ဝေဒနာသည် ခံစားခြင်းလက္ခဏာဟူသော သဘောအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။

ဝေဒနာသုံးပါး

အမျိုးဇာတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကုသိုလ်ဝေဒနာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာ၊ အဗျာကတဝေဒနာ ဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

- (၁) ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ပါးနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် ကုသိုလ်ဝေဒနာ မည်၏။
- (၂) အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် အကုသိုလ်ဝေဒနာ မည်၏။
- (၃) (ဝိပါက် ကိရိယာ) အဗျာကတစိတ် ၅၆-ပါးနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် အဗျာကတဝေဒနာ မည်၏။

ဝေဒနာငါးပါး

ထို ၈၉-ပါးသော ဝေဒနာသည် သဘာဝအပြားအားဖြင့် သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာဟူ၍ ၅-ပါးအပြား ရှိ၏။

- (၁) ကုသလဝိပါက် ကာယဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် သုခဝေဒနာ မည်၏။
- (၂) အကုသလဝိပါက် ကာယဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် ဒုက္ခဝေဒနာ မည်၏။
- (၃) (ကာမာဝစရစိတ် ၅၄-ပါးမှ ကုသိုလ်စိတ် ၄-ပါး၊ သဟိတ်ဝိပါက်စိတ် ၄-ပါး၊ သန္တီရဏဟူသော အဟိတ်ဝိပါက်စိတ် ၁-ပါး၊ သဟိတ်ကိရိယာစိတ် ၄-ပါး၊ ဟသီတုပ္ပါဒ်ဟူသော အဟိတ်ကိရိယာစိတ် ၁-ပါး၊ အကုသိုလ်လောဘမူစိတ် ၄-ပါး ပေါင်း) သောမနဿသဟဂုတ် ကာမစိတ် ၁၈-ပါး၊ (ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ပါးမှ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၃-ပါးကို ချန်ထား၍ ကုသိုလ်စိတ် ၄-ပါး၊ ဝိပါက်စိတ် ၄-ပါး၊ ကိရိယာစိတ် ၄-ပါး ပေါင်း) သောမနဿသဟဂုတ် ရူပစိတ် ၁၂-ပါး၊ (လောကုတ္တရာစိတ်သည်ကား ဈာန်နှင့် မယှဉ်သည်ဟူ၍ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ပါးတို့သည် ဈာန်ငါးပါးတို့နှင့် မြှောက်ပွားသောအားဖြင့် လေးဆယ် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုလေးဆယ်တို့တွင် ပဉ္စမဈာန်စိတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသော) လောကုတ္တရာ(ကုသိုလ်စိတ် ဝိပါက်စိတ်) သောမနဿသဟဂုတ် ၃၂-ပါး ဟူသော ၆၂-ပါးသောစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောဝေဒနာသည် သောမနဿဝေဒနာ မည်၏။
- (၄) ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးတို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် ဒေါမနဿဝေဒနာ မည်၏။
- (၅) ကြွင်းသော ၅၅-ပါးသော စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာ မည်၏။

ငါးပါးသောဝေဒနာတို့၏ လက္ခဏာ စသည်

(၁) သုခဝေဒနာ

- ဣဋ္ဌဟေဋ္ဌဗ္ဗာရုံခေါ် ကောင်းသောအတွေ့ကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယှဉ်ဖက်(စိတ် စေတသိက်) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ပွားစေခြင်း၊ သန်စွမ်းဖွံ့ထွားစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ကိုယ်ထဲ၌ဖြစ်သော သာယာဖွယ်ဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ကိုယ်အကြည်ရုပ်ဟူသော ကာယိန္ဒြေလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

(၂) ဒုက္ခဝေဒနာ

- အနိဋ္ဌဟေဋ္ဌဗ္ဗာရုံခေါ် မကောင်းသောအတွေ့ကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။

- ယှဉ်ဖက်(စိတ် စေတသိက်) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ညှိုးနွမ်းအားလျော့စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ကိုယ်ထဲ၌ဖြစ်လျက် နှိပ်စက်တတ်သည့် အခံခက်သောသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ကာယိန္ဒြေလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

(၃) သောမနဿဝေဒနာ

- ကုဋ္ဌာရုံခေါ် အလိုရှိအပ်သော အာရုံကောင်းကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။
- ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ အလိုရှိအပ်သောအခြင်းအရာ၊ ကောင်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- စိတ်ထဲ၌ဖြစ်သော သာယာဖွယ်ဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းအေးမှု ပဿဒ္ဓိလျှင် နီးသောအကြောင်းရှိ၏။

(၄) ဒေါမနဿဝေဒနာ

- အနိဋ္ဌာရုံခေါ် အလိုမရှိအပ်သောအာရုံဆိုးကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။
- ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ အလိုမရှိအပ်သောအခြင်းအရာ၊ ဆိုးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- စိတ်ထဲ၌ဖြစ်လျက် နှိပ်စက်တတ်သည့် အခံခက်သောသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ဧကန်ပင် ဟဒယဝတ္ထုလျှင် နီးသောအကြောင်းရှိ၏။

(၅) ဥပေက္ခာဝေဒနာ

- မကောင်းမဆိုး အလယ်အလတ်သဘောရှိသောအာရုံကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယှဉ်ဖက်(စိတ်စေတသိက်) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို မရွှင်မညှိုးစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ငြိမ်သက်သည့်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ပီတိကင်းသောစိတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ဝေဒနာကုန္တာ၌ အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

သညာကုန္တာ ပြဆိုချက်

မှတ်သားခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဘောတရားအလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ သညာကုန္တာ(သညာ အဖို့အစု) ဟု သိအပ်၏။

“ငါ့ရှင်ကောဋိက - မှတ်သားတတ်၏။ ထို့ကြောင့် သညာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည်” ဟူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဖြေရှင်းဟောကြားတော်မူသည်နှင့်အညီ မှတ်သားခြင်းလက္ခဏာ မည်သည်မှာ သညာစေတသိက်ပင် ဖြစ်သည်။

သညာတစ်ပါး

သညာသည် မှတ်သားခြင်းလက္ခဏာဟူသော သဘောအားဖြင့်တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။

သညာသုံးပါး

အမျိုးဇာတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကုသိုလ်သညာ၊ အကုသိုလ်သညာ၊ အဗျာကတသညာဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

- (၁) ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ပါးနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် ကုသိုလ်သညာ မည်၏။
- (၂) အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် အကုသိုလ်သညာ မည်၏။

- (၃) (ဝိပါကကိရိယာ) အဗျာကတစိတ် ၅၆-ပါးနှင့် ယှဉ်သော သညာသည် အဗျာကတသညာ မည်၏။
သညာနှင့် မယှဉ်သောစိတ်သည် မရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် စိတ်အပြားရှိသလောက် သညာအပြား ရှိပေသည်။

သညာ၏ လက္ခဏာ စသည်

- အာရုံကို မှတ်သားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- “ဤအရာသည် ယခင်က တွေ့ဖူးသော ထိုအရာပင်” ဟု တစ်ဖန်မှတ်မိခြင်း၏ အကြောင်းနိမိတ်ကို ပြုခြင်း ကိစ္စ (ရသ) ရှိ၏။
- သစ်တုံးစသည်ကို ရွှေ့ခုတ်သောသူတို့သည် သစ်တုံးစသည်တို့၌ အမှတ်အသားနိမိတ်ကို ပြုကြသကဲ့သို့ပင်၊ မှတ်ယူမိတိုင်းသော နိမိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် မြဲမြံစွာနှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုသည့်အနေအထားအားဖြင့် ဉာဏ် အား ရှေးရှုထင်၏။
- (ဆင်ရုပ်ပုံကိုပြသော သူကန်းတို့ကဲ့သို့) ထင်တိုင်းသောအာရုံလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။ မြက်တို့ဖြင့် ပြု လုပ်ထားသော လူရုပ်တို့၌ သမင်ငယ်တို့မှာ လူဟု မှတ်ထင်ခြင်းကဲ့သို့ပင်တည်း။

သညာကွနွာ၌ အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

သင်္ခါရကွနွာ ပြဆိုချက်

ပြုလုပ်ခြင်း ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော သဘောတရားအလုံးစုံကို ဉာဏ်ဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း ပြု၍ သင်္ခါရကွနွာ(သင်္ခါရအဖို့အစု) ဟု သိအပ်၏။

ပြုလုပ်ခြင်းလက္ခဏာမည်သည်မှာ အစုပြုခြင်း ပေါင်းစုပေးခြင်းလက္ခဏာပင် ဖြစ်၏။

မေး ။ ။ ထိုပေါင်းစုပေးခြင်းသည် အဘယ်နည်း?

ဖြေ ။ ။ သင်္ခါရတို့ ပင်တည်း။

ဤအဆိုသည် “သင်္ခတမဘိသင်္ခရောန္တိတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ တသ္မာ သင်္ခါရာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဘိက္ခဝေ - ရဟန်းတို့၊ သင်္ခတံ - အညီအညွတ်စုပေါင်း၍ ပြုအပ် ပြီးစေအပ်သော တရားကို၊ အဘိသင်္ခရောန္တိ - စုပေါင်း၍ ပြုတတ်ကုန်၏ (ဝါ- အသစ်ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏)၊ ဣတိ ခေါ တသ္မာ - ဤသို့သော ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရာတိ - သင်္ခါရတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ - ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏” ဟု ဟောတော်မူသည်နှင့်အညီပင် ဖြစ်၏။

သင်္ခါရ၏ လက္ခဏာ စသည်

- (အဘိသင်္ခရဏ) စုပေါင်းပေးခြင်း၊ စုပေါင်း၍ပြုခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- (အာယူဟန) စုပေါင်းခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်း ကိစ္စ(ရသ) ရှိ၏။
- (ဝိပ္ပာရ) လှုပ်လှုပ်ရွရွ ကြောင့်ကြပြုသည့်အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ကြွင်းသောခန္ဓာသုံးပါး အပေါင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

သင်္ခါရတစ်ပါး

သင်္ခါရသည် စုပေါင်းပေးခြင်း စုပေါင်း၍ပြုခြင်း လက္ခဏာဟူသော သဘောအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။

သင်္ခါရသုံးပါး

အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရ၊ အကုသိုလ်သင်္ခါရ၊ အဗျာကတသင်္ခါရဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

- (၁) ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ပါးနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ကုသိုလ်သင်္ခါရ မည်၏။
 (၂) အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် အကုသိုလ်သင်္ခါရ မည်၏။
 (၃) (ဝိပါက်ကိရိယာ) အဗျာကတစိတ် ၅၆-ပါးနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် အဗျာကတသင်္ခါရ မည်၏။

၁။ ကုသိုလ်သင်္ခါရများ

ကာမာဝစရ ပထမကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

ကာမာဝစရ ပထမကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့သည် နိယတ၊ အနိယတအားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

နိယတသင်္ခါရ ၃၁-ပါး - အမြဲယှဉ်သောကြောင့် နိယတသင်္ခါရ မည်၏။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) သရူပ (သရုပ်အားဖြင့် လာသော) သင်္ခါရ ၂၇-ပါး၊
 (ခ) ယေဝါပနက (သရုပ်အားဖြင့် မလာသော) သင်္ခါရ ၄-ပါး = ပေါင်း ၃၁-ပါး ဖြစ်၏။

အနိယတသင်္ခါရ ၅-ပါး - အမြဲမယှဉ်သောကြောင့် အနိယတသင်္ခါရ မည်၏။

ထို့ကြောင့် နိယတ၊ အနိယတအားဖြင့် ပေါင်း ၃၆-ပါးအပြား ရှိ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီပိဋ်တော်၌ “ဖဿသည် ဖြစ်၏၊ စေတနာသည် ဖြစ်၏ ။ ပ ။ စိတ္တုဇုကတာသည် ဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် သရုပ်နာမည် ထုတ်ဖော်၍ ဟောတော်မူသော သင်္ခါရတို့သည် သရူပ(သရုပ်အားဖြင့်လာသော) သင်္ခါရတို့ မည်၏၊ သရုပ်နာမည် ထုတ်ဖော်၍ ဟောတော်မူဘဲ (ယေဝါပန-သဒ္ဓါဖြင့် ဟောထားသော) သင်္ခါရတို့သည် ယေဝါပနက သင်္ခါရ မည်၏။

သရုပ်အားဖြင့်လာသော သင်္ခါရ ၂၇-ပါးတို့မှာ -

ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝိတိ၊ ဝီရိယ၊ ဇီဝိတ၊ သမာဓိ၊ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၊ ကာယလဟုတာ၊ စိတ္တလဟုတာ၊ ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ၊ ကာယကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ၊ ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါဂုညတာ၊ ကာယုဇုကတာ၊ စိတ္တုဇုကတာ တို့ဖြစ်၏။

ယေဝါပနက (သရုပ်အားဖြင့် မလာသော) သင်္ခါရ ၄-ပါးတို့မှာ -

ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ မနသိကာရ၊ တဩမဇ္ဈတ္တတာ တို့ဖြစ်၏။

အနိယတ သင်္ခါရ ၅-ပါးမှာ -

ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ၊ ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိ၊ မိစ္ဆာဇီဝဝိရတိ တို့ ဖြစ်၏။

ဤ ၅-ပါးတို့သည် တစ်ရံတစ်ခါ၌သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဖြစ်ကြပြီးလျှင်လည်း တစ်ပေါင်းတည်း မဖြစ်ကုန်၊ (တစ်ပါး ချင်းသာ ဖြစ်ကြသည်)။

၃၆-ပါးသော သင်္ခါရတို့၏ လက္ခဏာ စသည်

ဖဿ

- အာရုံကို တွေ့ထိတတ်သောကြောင့် ဖဿ မည်၏။
- အာရုံကို တွေ့ထိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- တိုက်ခိုက်ခြင်းကိစ္စရသ ရှိ၏။
- ဒွါရ အာရုံ ဝိညာဏ်ဟူသော ဤသုံးပါးတို့ ပေါင်းဆုံမိသည့် အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ထင်ပေါ်လာသောအာရုံလျှင် နိုးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ဖဿသည် ရုပ်မဟုတ်သည့် နာမ်တရားပင် ဖြစ်သော်လည်း အာရုံ၌တွေ့ထိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ထိငြိခြင်း မရှိငြားသော်လည်း အဆင်းသည် မျက်စိကို ထိခိုက် သကဲ့သို့၊ အသံသည် နားကို ထိခိုက်သကဲ့သို့၊ စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာရုံကိုလည်းကောင်း ထိခိုက်တတ်၏။ (ဝါ - ထိခိုက်စေတတ်၏။)

ဒွါရ အာရုံ ဝိညာဏ် သုံးပါးအပေါင်း၏ ဆုံမိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော မိမိအကြောင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် သိစေ အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒွါရ အာရုံ ဝိညာဏ်ဟူသော သုံးပါး ပေါင်းဆုံမိသည့် အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်၏။

ထိုဖဿအား လျော်သောနှလုံးသွင်းမှု(အာဝဇ္ဇန်း)နှင့် စက္ခုစသောဣန္ဒြေက ပြုပြင်ပေးသောအာရုံ၌ အန္တရာယ် မရှိဘဲ ဧကန်ပင်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထင်ပေါ်လာသောအာရုံလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏ ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဝေဒနာ၏တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အရေမရှိသောနွားကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

စေတနာ

- စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးတတ်သောကြောင့် စေတနာ မည်၏။
“စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးတတ်၏” ဟူသည် အာရုံ၌ ယှဉ်ဖက်တို့ကို ဆက်စပ်ပေးတတ်၏- ဟု ဆိုလို၏။
 - စေ့ဆော်တိုက်တွန်းခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
 - အားထုတ်ခြင်း ကြောင့်ကြပြခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။
 - စီမံသည့်အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ - ကိုယ်တိုင်က ကြောင့်ကြပြခြင်းဖြင့် မိမိ၏ကိစ္စ သူတစ်ပါးတို့၏ကိစ္စတို့ကို ပြီးစေ သော တပည့်ကြီး၊ လက်သမားဆရာကြီးတို့ကဲ့သို့ပင်တည်း။
- ထို့ပြင် အဆောတလျင်မြဲသင့်သည့် အမှုကိစ္စတို့ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာ စသည်တို့၌ စေတနာသည် အတူ ဖြစ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အားထုတ်ပေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် မပြတ်ဖြစ်လျက် အထူးထင်ရှားပေ၏။

ဝိတက် ဝိစာရ ဝီတိတို့၌ ဆိုသင့်သောစကားအားလုံးကို ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသ ပထမဈာန်၏အဖွင့်၌ ဆိုခဲ့ပြီးလေပြီ။

ဝီရိယ

- (ပြုလုပ်ရန်) ရဲရင့်သည်၏အဖြစ်သည် ဝီရိယမည်၏။
- အားထုတ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့အား ထောက်ပံ့အားပေးခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မဆုတ်နစ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- “ထိတ်လန့်မှု သံဝေဂရသူသည် အကြောင်းမှန် နည်းမှန်အားဖြင့် အားထုတ်၏”ဟု ဟောတော်မူသော ကြောင့် ထိတ်လန့်မှု သံဝေဂလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
တစ်နည်းကား ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။။
(ကောင်းစွာ မှန်စွာ အားထုတ်သော ဝီရိယသည် အလုံးစုံသောပြည့်စုံခြင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့၏ အရင်း မူလ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်အပ်၏။)

ဝီရိယဖြစ်ကြောင်း ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထု ၈-ပါး

- (၁) ပြုလုပ်စရာ ရှိသည်။ မလုပ်ရသေးမီ အခွင့်ရတုန်း အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၊
- (၂) အလုပ်ကိစ္စပြီး၍ အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၊
- (၃) သွားစရာ ရှိသည်။ မသွားရသေးမီ အခွင့်ရတုန်း အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၊
- (၄) သွားပြီး၍ အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၊
- (၅) အစာရှားသော်လည်း မျှတနေသေး၍ ကိုယ်ပေါ့ပါးနေတုန်း အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၊
- (၆) အစာဝ၍ အားပြည့်နေတုန်း အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း။

- (၇) အနာဖြစ်လာသည်၊ အနာမတိုးမိ အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၊
 (၈) အနာပျောက်ပြီး တစ်ဖန် ပြန်မဖြစ်မိ အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း။

ဇီဝိတ

- ယှဉ်ဖက်တရားတို့၏ အသက်ရှင်ကြောင်းသဘောသည် ဇီဝိတ မည်၏။
 တစ်နည်း- အသက်ရှင် တတ်သောသဘောသည် ဇီဝိတ မည်၏။
 တစ်နည်းကား- အသက်ရှင်ခြင်းမျှသဘောသည် ဇီဝိတ မည်၏။
- ဇီဝိတ၏ လက္ခဏာစသည်တို့ကို ရုပ်ဇီဝိတ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်၏။

နှစ်ပါးသော ဇီဝိတတို့၌ ထူးခြားခြင်း

ရုပ်ဇီဝိတသည် ရုပ်တရားတို့၏ အသက်(ရှင်ကြောင်း) ဖြစ်၏။ နာမ်ဇီဝိတသည် စေတသိက်နာမ်တရားတို့၏ အသက်(ရှင်ကြောင်း) ဖြစ်၏။ ဤမျှသာ ဤနှစ်ပါးသော ဇီဝိတတို့၌ ထူးခြားခြင်း ရှိပေသည်။

သမာဓိ

- အာရုံ၌ စိတ်ကို အညီအညွတ်ထားတတ်သောသဘောသည် သမာဓိ မည်၏။
 တစ်နည်း- ကောင်းစွာထားတတ်သောသဘောသည် သမာဓိ မည်၏။
 တစ်နည်းကား- စိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်းမျှသဘောသည် သမာဓိမည်၏။
- အာရုံတစ်ပါးသို့ မရွေ့လျား မပျံ့သွားခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
 တစ်နည်း- ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို မပျံ့လွင့်စေခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ပေါင်းစုစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ ရေက ဆပ်ပြာမှုန့်ကို ပေါင်းစု လုံးခဲစေသကဲ့သို့ပင်တည်း။
- ငြိမ်သက်သည့်အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- အထူးအားဖြင့် (ဝါ- ယေဘုယျ သာမညအားဖြင့်) သုခလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
 (လေငြိမ်ရာအရပ်၌ ဆီမီးတို့၏ တည်ငြိမ်ခြင်းကဲ့သို့ စိတ်၏တည်ငြိမ်ခြင်းသဘော ဟု မှတ်အပ်၏။)

သဒ္ဓါ

- ယှဉ်ဖက်တရားတို့၏ ကြည်လင်ကြောင်း ဖြစ်သောတရားသည် သဒ္ဓါ မည်၏။
 တစ်နည်းကား - ကြည်လင်တတ် ယုံကြည်တတ်သောတရားသည် သဒ္ဓါ မည်၏။
 တစ်နည်းကား - ကြည်လင်ခြင်း ယုံကြည်ခြင်းမျှသဘောသည် သဒ္ဓါ မည်၏။
- ရတနာသုံးတန်နှင့် ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
 တစ်နည်းကား - သက်ဝင်၍ ကြံစည်ခြင်း ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို ကြည်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ ရေကို ကြည်စေသော ပတ္တမြားရတနာကဲ့သို့ပင်တည်း။
 တစ်နည်းကား - ယုံကြည်ဖွယ်၌ ပြေးဝင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ ရေကို ကူးခပ်ဝံ့ သောသူကဲ့သို့ပင်တည်း။
- မနောက်ကျသည့် အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
 တစ်နည်းကား - ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ယုံကြည်ဖွယ်ဝတ္ထုလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
 တစ်နည်း - သူတော်ကောင်းတရားကို နာရခြင်း အစရှိသော သောတာပတ္တိယင်္ဂလေးပါးလျှင် နီးသော အကြောင်း ရှိ၏။

ဥပမာ - လက်နှင့် တူသည်၊ ဥစ္စာနှင့် တူသည်၊ မျိုးစေ့နှင့် တူသည်ဟု မှတ်အပ်၏။

သတိ

- (ယှဉ်ဖက်တရားတို့၏) အောက်မေ့ကြောင်း အမှတ်ရကြောင်းသဘောသည် သတိ မည်၏။
တစ်နည်း - အောက်မေ့တတ် အမှတ်ရတတ်သောသဘောသည် သတိ မည်၏။
တစ်နည်း - အောက်မေ့ခြင်း အမှတ်ရခြင်းမျှ သဘောသည် သတိ မည်၏။
 - မိမိ၏ အာရုံအဖြစ်မှ မပေါ်ထွက်စေခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ (အာရုံမှ မလွတ်ထွက်စေခြင်းလက္ခဏာ)
 - မမေ့စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - အစောင့်အရှောက်အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
တစ်နည်း - အာရုံဆီသို့ ရှေးရှုပြုနေသည့်အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
 - ခိုင်မြဲသောအမှတ်သညာလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
တစ်နည်း - ကာယအစရှိသော သတိပဋ္ဌာန်အာရုံလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- ဥပမာ - အာရုံ၌ မြဲမြံစွာ တည်သောကြောင့် မြို့ပေါက်ဝ၌ ထူစိုက်ထားသော တံခါးတိုင်ကြီးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စက္ခုဒွါရ စသည်ကို စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် တံခါးစောင့် ဒရဝမ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း မှတ်အပ်၏။

ဟိရိ နှင့် ဩတ္တပ္ပ

- ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့မှ ရှက်တတ်သောကြောင့် ဟိရိ မည်၏။
ဤအမည်သည် ရှက်ခြင်းသဘော၏ အမည်ပေတည်း။
 - ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့မှ ကြောက်လန့်တတ်သောကြောင့် ဩတ္တပ္ပ မည်၏။
ဤအမည်သည် မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့်ခြင်း၏အမည်ပေတည်း။
 - ဟိရိသည် မကောင်းမှုမှ စက်ဆုပ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
ဩတ္တပ္ပသည် ကြောက်လန့်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
 - ဟိရိသည် ရှက်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် မကောင်းမှုတို့ကို မပြုခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
ဩတ္တပ္ပသည် ကြောက်လန့်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် မပြုခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - ဟိရိသည် ရှက်သည့်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
ဩတ္တပ္ပသည် လန့်သည့်အခြင်းအရာအားဖြင့် မကောင်းမှုမှ တွန့်ဆုတ်သောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
 - မိမိကိုယ်ကို အလေးပြုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို အလေးပြုခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
မိမိကိုယ်ကို အလေးပြု၍ ဟိရိဖြင့် မကောင်းမှုကို ပယ်စွန့်၏။ အမျိုးကောင်းသမီး ချွေးမကဲ့သို့ပင်တည်း။
သူတစ်ပါးကို အလေးပြု၍ ဩတ္တပ္ပဖြင့် မကောင်းမှုကို ပယ်စွန့်၏။ ပြည့်တန်ဆာမကဲ့သို့ပင်တည်း။
- အထူးမှတ်ဖွယ် - ဤတရားနှစ်ပါးတို့ကို လောကကို စောင့်ရှောက်တတ်သည့် လောကပါလကတရားတို့ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။

အလောဘ

- ယှဉ်ဖက်တရားတို့၏ မလိုချင် မမက်မောကြောင်းသဘောသည် အလောဘ မည်၏။
တစ်နည်း - မလိုချင်တတ် မမက်မောတတ်သောသဘောသည် အလောဘ မည်၏။
တစ်နည်း - မလိုချင်ခြင်း မမက်မောခြင်းမျှသဘောသည် အလောဘ မည်၏။
(အဒေါသ အမော်ဟတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင်။)
- အာရုံ၌ စိတ်၏ မမက်မော မလိုချင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
တစ်နည်း - မကပ်ငြိခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ကြာရွက်၌ ရေပေါက်သည် မငြိကပ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။
- (ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလန်းသောအားဖြင့်) မသိမ်းပိုက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။

- ကိလေသာမှ လွတ်ပြီးသော ရဟန္တာကဲ့သို့ပင်၊ မငြိတွယ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ မစင်တွင်း၌ ကျသောသူသည် မစင်၌ မငြိတွယ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

အဒေါသ

- မကြမ်းတမ်းခြင်း နူးညံ့ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
တစ်နည်း - အာရုံနှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- သူ့အလိုသို့လိုက်သော မိတ်ဆွေကဲ့သို့ပင် ရန်ငြိုးကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
တစ်နည်း - ဒေါသအပူကို ငြိမ်းစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ စန္ဒကူးသည် အပူကို ငြိမ်းစေသကဲ့သို့ပင်တည်း။
- အေးချမ်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ပင်တည်း။

အမောဟ

- သဘောမှန်အတိုင်း ထိုးထွင်းသိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
တစ်နည်း - မချွတ်မလွဲ ထိုးထွင်းသိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ကျွမ်းကျင်သောလေးသမားက ပစ်လိုက်သောမြား၏ တည့်တည့်မတ်မတ် ထိမှန် ဖောက်ထွင်းခြင်းကဲ့သို့ အာရုံကို ထင်လင်းစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ ဆီမီးကဲ့သို့ပင်တည်း။
- တွေဝေမှုကင်းသောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ တော၌ကျင်လည်သော ခရီးညွှန်ကောင်းကဲ့သို့ပင်တည်း။

အလောဘ အဒေါသ အမောဟ ဤသုံးပါးလုံးတို့သည် အလုံးစုံသောကုသိုလ်တို့၏ မူလရင်းဖြစ်ကြသည်ဟု မှတ်အပ်၏။

ကာယပဿဒ္ဓိ နှင့် စိတ္တပဿဒ္ဓိ

- စေတသိက်အပေါင်း ကာယ၏ငြိမ်းခြင်းသည် ကာယပဿဒ္ဓိ မည်၏။ စိတ်၏ငြိမ်းခြင်းသည် စိတ္တပဿဒ္ဓိ မည်၏။ ဤအရာ၌ ကာယဟူသည်မှာ ဝေဒနာအစရှိသော နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးတို့ပေတည်း။
နှစ်ပါးသော ဤကာယ စိတ္တပဿဒ္ဓိတို့သည် တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ကုန်လျက် -
- စေတသိက်အပေါင်း ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ပူပန်ခြင်းကို ငြိမ်းစေခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ပူပန်ခြင်းကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ပူပန်တုန်လှုပ်ခြင်းကင်း၍ အေးချမ်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- အေးငြိမ်းသော ကိုယ်နှင့် စိတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ မငြိမ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ဥဒ္ဓစ္စအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြ၏။

ကာယလဟုတာ နှင့် စိတ္တလဟုတာ

- ကာယ၏ ပေါ့သည်၏အဖြစ်သည် ကာယလဟုတာ မည်၏။ စိတ်၏ ပေါ့သည်၏အဖြစ်သည် စိတ္တလဟုတာ မည်၏။
ထိုနှစ်ပါးသောလဟုတာတို့သည် -
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းလေးလံခြင်းကို ငြိမ်းစေခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းလေးလံခြင်းကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ မနွဲ့နွေးသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ပေါ့ပါးသော ကိုယ်နှင့် စိတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။

ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းလေးလံခြင်းကို ပြုတတ်သည့် ထိနမိဒ္ဓ အစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကြ၏။

ကာယမုဒုတာ နှင့် စိတ္တမုဒုတာ

- ကာယ၏ နူးညံ့သည်၏အဖြစ်သည် ကာယမုဒုတာ မည်၏။ စိတ်၏ နူးညံ့သည်၏အဖြစ်သည် စိတ္တမုဒုတာ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးသောမုဒုတာတို့သည် -

- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ခက်ထန်တောင့်တင်းခြင်းကို ငြိမ်းစေခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ခက်ထန်တောင့်တင်းခြင်းကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။
- (တစ်စုံတစ်ခုသော) အာရုံ၌ မထိပါးသောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
(ဝါ-ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို) အာရုံ၌ မထိပါးခြင်းကို ရှေးရှုဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။
- နူးညံ့သော ကိုယ်နှင့် စိတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ခက်ထန်တောင့်တင်းခြင်းကို ပြုတတ်သည့် ဒိဋ္ဌိ မာန အစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြ၏။

ကာယကမ္မညတာ နှင့် စိတ္တကမ္မညတာ

- ကာယ၏အမှု၌ ကောင်းသည်၏အဖြစ် လျော်သည်၏အဖြစ်သည် ကာယကမ္မညတာ မည်၏။ စိတ်၏အမှု၌ ကောင်းသည်၏အဖြစ် လျော်သည်၏အဖြစ်သည် စိတ္တကမ္မညတာ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးသော ကမ္မညတာတို့သည် -

- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ အမှု၌ မကောင်းခြင်း မလျော်ခြင်းကို ငြိမ်းစေခြင်း လက္ခဏာရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ အမှု၌ မကောင်းခြင်း မလျော်ခြင်းကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ အာရုံပြုမှု ပြည့်စုံခြင်း၊ ကောင်းခြင်းကို ရှေးရှုဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။
- အမှု၌ ကောင်းသော၊ လျော်သော ကိုယ်နှင့် စိတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ အမှု၌ မကောင်းခြင်း၊ မလျော်ခြင်းကို ပြုတတ်သော (ဆိုခဲ့ပြီးမှ)ကြွင်းသော နီဝရဏ အစရှိသော အကုသိုလ်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကြည်ညိုဖွယ်ဝတ္ထုတို့၌ ကြည်ညိုခြင်းကို ဆောင်တတ်ကြသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရွှေစင်ကဲ့သို့ပင် အကျိုးစီးပွားကို ပြုမှုတို့၌ ယှဉ်စေရန် ခံခြင်း၊ သင့်လျော်ခြင်းကို ဆောင်တတ်ကြသည်ဟူ၍လည်းကောင်း မှတ်အပ်ကုန်၏။

ကာယပါဂုဉာတာနှင့် စိတ္တပါဂုဉာတာ

- ကိုယ်၏ လေ့လာသန်စွမ်းခြင်း ခံကျန်းခြင်းသည် ကာယပါဂုဉာတာ မည်၏။ စိတ်၏ လေ့လာသန်စွမ်းခြင်း ခံကျန်းခြင်းသည် စိတ္တပါဂုဉာတာ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးသော ပါဂုဉာတာတို့သည် -

- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ကျန်းမာသည်၏အဖြစ် ကျန်းမာခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ မကျန်းမာခြင်းကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။
- (မကျန်းမာခြင်းဟူသော) အပြစ်ကင်းသောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ကုန်၏။
- ကျန်းမာသန်စွမ်းသော ကိုယ်နှင့် စိတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ မကျန်းမာခြင်းကို ပြုတတ်သော မယုံကြည်ခြင်း အစရှိသော အကုသိုလ်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြ၏။

ကာယုဇကတာနှင့် စိတ္တုဇကတာ

- ကိုယ်၏ ဖြောင့်မတ်သည်၏အဖြစ်သည် ကာယုဇကတာ မည်၏။ စိတ်၏ ဖြောင့်မတ်သည်၏အဖြစ်သည် စိတ္တုဇကတာ မည်၏။
- ထိုနှစ်ပါးသော ဥဇကတာတို့သည် -
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ကောက်ကျစ်ခြင်းကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။
- အကောက်အကျစ်ကင်းသောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ကုန်၏။
- ဖြောင့်မတ်သော ကိုယ်နှင့် စိတ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။
- ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ကောက်ကျစ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော မာယာ သာဌေယျ စသည်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကြ၏။

ဆန္ဒ

- ပြုရန်အလိုရှိသည်၏အဖြစ်၊ ပြုလိုခြင်း၏အဖြစ်သည် ဆန္ဒ မည်၏။
- ယင်းဆန္ဒသည် ပြုလိုခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အာရုံကို ရှာခြင်း ကိစ္စရှိ၏။
- အာရုံကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ထိုအလိုရှိသောအာရုံသည်ပင် ယင်းဆန္ဒ၏ နီးသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။
- စိတ်၏အာရုံကို ယူရာ၌ ဆန္ဒသည် လက်ဆန့်ခြင်းနှင့် တူသည်ဟု မှတ်အပ်၏။

အဓိမောက္ခ

- အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အဓိမောက္ခ မည်၏။
- အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကိစ္စရှိ၏။
- ဆုံးဖြတ်သောတရားဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ဆုံးဖြတ်အပ်သော အာရုံတရားလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- အာရုံ၌ လှုပ်ရှားခြင်း ကင်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တံခါးတိုင်နှင့် တူသည်ဟု မှတ်အပ်၏။

မနသိကာရ

ပြုခြင်းသည် ကာရ မည်၏။ မနသိ- စိတ်၌၊ ကာရ- (အာရုံကို) ပြုခြင်းသည် မနသိကာရ မည်၏။ ရှေး မနမှ ထူးသော မန-စိတ်ကို ပြုတတ်သောကြောင့်လည်း မနသိကာရ မည်၏။

မနသိကာရ ၃-မျိုး

မနသိကာရသည် (၁) အာရမ္မဏပဋိပါဒက (၂) ဝီထိပဋိပါဒက (၃) ဇေနပဋိပါဒကဟူ၍ သုံးပါးအပြား ရှိ၏။

(၁) အာရမ္မဏပဋိပါဒက

အာရမ္မဏပဋိပါဒက ခေါ် အာရုံ၌ သွားစေသော မနသိကာရသည် မနသိ - စိတ်၌၊ ကာရ- ပြုခြင်း၊ ထားခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းပေတည်း။ ၎င်းသည် -

- ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို အာရုံဆီသို့ သွားစေခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို အာရုံ၌ ယှဉ်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- အာရုံသို့ ရှေးရှုပြုနေသည့်အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- အာရုံလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- သင်္ခါရကုဒ္ဒာ၌ အကျုံးဝင်၏။
- အာရုံ၌ သွားစေတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို မောင်းနှင်သူ(ရထားထိန်း)ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

(၂) ဝိထိပဋိပါဒက

ဝိထိပဋိပါဒက ခေါ် ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို ဖြစ်စေတတ် စီရင်တတ်သော မနသိကာရ ဟူသည် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ အမည်ဖြစ်၏။

(၃) ဇေနပဋိပါဒက

ဇေနပဋိပါဒက ခေါ် ဇောကို ဖြစ်စေတတ် စီရင်တတ်သော မနသိကာရဟူသည် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏အမည် ဖြစ်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့ကို ဤအရာ၌ အလိုမရှိအပ်ကုန်။

တကြမဇ္ဈတ္တတာ

- တကြ- ထိုယှဉ်ဖက်တရားတို့၌၊ မဇ္ဈတ္တတာ- အလယ်အလတ်သဘော ရှိသည်၏အဖြစ်သည် တကြမဇ္ဈတ္တတာ မည်၏။
- ယှဉ်ဖက်စိတ် စေတသိက်တို့ကို အညီအမျှဆောင်ခြင်း ဖြစ်စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- လျော့ခြင်း လွန်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- တစ်နည်း - တစ်ဘက်သတ်လိုက်ခြင်းကို ပယ်ဖြတ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- အလယ်အလတ်သဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- စိတ် စေတသိက်တို့ကို အညီအမျှ လျစ်လျူရှုသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အညီအမျှ သွားနေသော အာဇာနည်ခြင်းတို့ ကို လျစ်လျူရှုနေသော ရထားမောင်းသမားကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ကရုဏာ နှင့် မုဒိတာ

ကရုဏာ နှင့် မုဒိတာတို့ကို ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်၏။

ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့သော ကရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့သည် သက်သက် အပ္ပနာသို့ ရောက်ကြသော ရူပါဝစရတရားတို့ပေတည်း။ ယခု ဤအရာ၌ပြသော ကရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့သည် ကာမာဝစရတရားတို့သာ ဖြစ်ကြ သည်။ ဤမျှသာလျှင် ထူးခြားခြင်း ရှိပေသည်။

ကေစိ (အချို့)ဆရာတို့အလို

ကေစိ (အချို့)ဆရာတို့သည်ကား မေတ္တာနှင့် ဥပေက္ခာတို့ကိုလည်း အနိယတတို့၌ ထည့်သွင်းယူရန် အလိုရှိ ကုန်၏။ ထိုအဆိုကို လက်မခံအပ်။ အကြောင်းမူကား မေတ္တာဟူသည်မှာ အနက်တရားကိုယ်အားဖြင့် အဒေါသ စေတသိက်သာလျှင်ဖြစ်သည်။ ဥပေက္ခာဟူသည်မှာလည်း တကြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်ဟူသော ဥပေက္ခာသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လက်မခံအပ်ပေ။

ကာယဒုစရိတဝိရတီ

- ကာယဒုစရိုက်မှ ကြဉ်ခြင်းသည် ကာယဒုစရိတဝိရတီ မည်၏။ ကြွင်းသောဝိရတီနှစ်ပါးတို့၌လည်း နည်းတူပင်။ ဤဝိရတီသုံးပါးလုံးပင် -
- ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့၏ ဝတ္ထုတို့ကို မကျူးလွန်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။ မနင်းနယ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိကြ သည်ဟု ဆိုလို၏။
- ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့၏ ဝတ္ထုမှ တွန့်ဆုတ်ခြင်းကိစ္စ ရှိကုန်၏။
- ယင်းဒုစရိုက်တို့ကို မပြုခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်ကုန်၏။
- သဒ္ဓါ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ အပ္ပိစ္ဆတာ(အလိုနည်းခြင်း) အစရှိသောဂုဏ်တို့လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိကုန်၏။
- မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းမှ စိတ်၏ မျက်နှာလွှဲခြင်းသဘောများ ဖြစ်ကြသည်ဟု မှတ်အပ်၏။

ကြွင်းကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

- ၁။ ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ၃၆-ပါးသော သင်္ခါရတို့သည် ကာမာဝစရကုသိုလ် ပထမစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြ၏။ ဒုတိယစိတ်နှင့်လည်း ထို့အတူပင် သိအပ်၏။ ဒုတိယစိတ်၌ သသင်္ခါရ အဖြစ်မျှသာလျှင် ထူးသည်။
- ၂။ တတိယကုသိုလ်စိတ်နှင့်မူ အမောဟမှတစ်ပါး ကြွင်းသော ၃၅-ပါးသော သင်္ခါရတို့ ယှဉ်ကြ၏။ စတုတ္ထစိတ်နှင့်လည်း ထို့အတူပင်၊ စတုတ္ထစိတ်၌ သသင်္ခါရ အဖြစ်မျှသာ ထူးသည်။
- ၃။ ပထမစိတ်၌ဆိုခဲ့သော သင်္ခါရတို့တွင် ပီတိမှကြွင်းသော ၃၅-ပါးသော သင်္ခါရတို့သည် ပဉ္စမစိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။ ဆဋ္ဌစိတ်နှင့်လည်း ထို့အတူပင်၊ ဆဋ္ဌစိတ်၌ သသင်္ခါရ အဖြစ်မျှသာ ထူးသည်။
- ၄။ သတ္တမစိတ်နှင့်မူ အမောဟကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသော ၃၄-ပါးသော သင်္ခါရတို့ ယှဉ်ကြ၏။ အဋ္ဌမစိတ်၌လည်း ထို့အတူပင်၊ အဋ္ဌမစိတ်၌ သသင်္ခါရ အဖြစ်မျှသာ ထူးသည်။

ရူပါဝစရ, အရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

- ၁။ ကာမာဝစရ ပထမကုသိုလ်စိတ်၌ဆိုခဲ့သော သင်္ခါရတို့တွင် ဝိရတီသုံးပါးကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသော ၃၃-ပါးသော သင်္ခါရတို့သည် ရူပါဝစရကုသိုလ် ပထမဈာန်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။
- ၂။ ထို ၃၃-ပါးထဲမှ ဝိတက်ကြဉ်သော ၃၂-ပါးသော သင်္ခါရတို့သည် ဒုတိယဈာန်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။
- ၃။ ထို ၃၂-ပါးထဲမှ ဝိစာရကြဉ်သော ၃၁-ပါးတို့သည် တတိယဈာန်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။
- ၄။ ထို ၃၁-ပါးထဲမှ ပီတိကြဉ်သော ၃၀-ပါးတို့သည် စတုတ္ထဈာန်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။
- ၅။ ထို ၃၀-ထဲမှ အနိယတမည်သည့် ကရုဏာ မုဒိတာတို့ကြဉ်သော ၂၈-ပါးတို့သည် ပဉ္စမဈာန်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။
- ၆။ ထို၂၈-ပါးတို့သည်ပင်လျှင် အရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ၄-ပါးတို့၌ ယှဉ်ကုန်၏။ ဤအရူပါဝစရဈာန်စိတ်တို့၌ အရူပါဝစရ အဖြစ်မျှသည်သာ ထူးသည်။

လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်တို့တွင် -

- ၁။ ပထမဈာန်နှင့် ယှဉ်သော မဂ်စိတ်၄-ပါး၌ ရူပါဝစရပထမဈာန်စိတ်၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ကရုဏာမုဒိတာတို့ကို နုတ်ပယ်ကာ ဝိရတီသုံးပါးတို့ကိုထည့်၍ ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့ကို သိအပ်၏။
- ၂။ ဒုတိယဈာန်နှင့် ယှဉ်သောစိတ် စသည် အပြားရှိသော မဂ်စိတ်၄-ပါး၌ ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့ကို ရူပါဝစရ ဒုတိယဈာန်စိတ် စသည်တို့၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် (ကရုဏာ မုဒိတာတို့ကို နုတ်ပယ်ကာ ဝိရတီသုံးပါးတို့ကို ထည့်၍) သိအပ်၏။

အထူးမှာ - လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌

- ကရုဏာ မုဒိတာတို့ မရှိခြင်း၊
- ဝိရတီသုံးပါးတို့ အမြဲယှဉ်ခြင်း၊
- လောကုတ္တရာဖြစ်ခြင်း သာလျှင် ထူးပေသည်။

၂။ အကုသိုလ်သင်္ခါရများ

အကုသိုလ်လောဘစိတ်တို့တွင် ပထမအကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

အကုသိုလ်လောဘစိတ်တို့တွင် ပထမအကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော နိယတသင်္ခါရတို့သည် -

- (က) သရူပ (သရုပ်အားဖြင့် လာသော) သင်္ခါရ ၁၃-ပါး၊
- (ခ) ယေဝါပနက (သရုပ်အားဖြင့် မလာသော) သင်္ခါရ ၄-ပါး = ပေါင်း ၁၇-ပါး ဖြစ်၏။

သရုပ်အားဖြင့်လာသော သင်္ခါရ ၁၃-ပါးတို့မှာ -

ဃဿ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ ဝီရိယ၊ ဇီဝိတ၊ သမာဓိ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ လောဘ၊ မောဟ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟူသော ဤ ၁၃-ပါးတို့ ဖြစ်၏။

ယေဝါပနက (သရုပ်အားဖြင့် မလာသော) သင်္ခါရ ၄-ပါးတို့မှာ -

ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ မနသိကာရ ဟူသော ဤ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်၏။

၁၇-ပါးသော သင်္ခါရတို့၏ လက္ခဏာ စသည်

အဟိရိကနှင့် အနောတ္တပ္ပ

မရှက်တတ်သောသူသည် အဟိရိက မည်၏။ မရှက်တတ်သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောသည် အဟိရိက မည်၏။ မကြောက်လန့်တတ်သောသဘောသည် အနောတ္တပ္ပ မည်၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

- အဟိရိကသည် ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့ကို မစက်ဆုပ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ တစ်နည်း- မရှက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။
- အနောတ္တပ္ပသည် ထိုဒုစရိုက်တို့မှပင်လျှင် မကြောက်ရွံ့ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ တစ်နည်း - မထိတ်လန့်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။

ဤသည်ကား ဤအရာ၌ အကျဉ်းပေတည်း။ အကျယ်ကိုမူ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပတို့ကို ပြရာ၌ ဆိုခဲ့သောစကား ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အစွမ်းအားဖြင့် သိအပ်၏။

လောဘ

- လိုချင်မက်မောကြောင်းသဘောသည် လောဘ မည်၏။
တစ်နည်း- လိုချင်မက်မောတတ်သောသဘောသည် လောဘ မည်၏။
တစ်နည်း- လိုချင်ခြင်း မက်မောခြင်းမျှသည် လောဘ မည်၏။
- အာရုံကို သိမ်းယူခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မျောက်နှံစေးကဲ့သို့ပင် အာရုံ၌ ရှေးရှုငြိကပ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ အိုးကင်းပူ၌ ပစ်ချလိုက်သော သားတစ်ကဲ့သို့ပင်၊
- မစွန့်လွှတ်နိုင်သည့်အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ဆီ၊ မင် စွန်းခြင်းကဲ့သို့ပင်၊
- သံယောဇဉ်ကြိုး၏ ချည်တိုင်အာရုံတို့၌ သာယာဖွယ်ဟု မြင်ခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- တဏှာမြစ်အဖြစ်ဖြင့် တိုးပွားလတ်သော် လျင်သောရေအယဉ်ရှိသည့် မြစ်သည် သမုဒ္ဒရာသို့ ဆောင်သွားသကဲ့သို့ အပါယ်သို့သာလျှင် ဆောင်ယူ၍ သွားတတ်သည်ဟု မှတ်အပ်၏။

မောဟ

- တွေဝေကြောင်း၊ အမှားကို သိကြောင်း သဘောသည် မောဟ မည်၏။
တစ်နည်း- တွေဝေတတ်၊ အမှန်ကိုမသိတတ်၊ အမှားကိုသိတတ်သော သဘောသည် မောဟ မည်၏။
တစ်နည်း- တွေဝေခြင်း အမှန်ကိုမသိခြင်း၊ အမှားကိုသိခြင်းမျှသဘောသည် မောဟ မည်၏။
- စိတ်၏ ဉာဏ်မြင်ကန်းခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
တစ်နည်း - အမှန်မသိခြင်း၊ အမှားသိခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ထိုးထွင်း၍ မသိစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
တစ်နည်း အာရုံသဘောမှန်ကို ဖုံးကွယ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။
- အမှန်မသွား၊ အမှားမြင်သည့်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
တစ်နည်း - ဉာဏ်မြင်ကန်းအောင်ပြုသည့် အမိုက်တိုက်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

- အယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- အကုသိုလ်အားလုံးတို့၏ အရင်းမူလဟု မှတ်အပ်၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

- မှားယွင်းစွာမြင်ကြောင်းသဘောသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မည်၏။
တစ်နည်း- မှားယွင်းစွာမြင်တတ်သော သဘောသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မည်၏။
တစ်နည်း- မှားယွင်းစွာ မြင်ခြင်းမျှသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မည်၏။
- မသင့်မမှန်သော အကြောင်းနည်းလမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အမှန်ကို ကျော်လွန်၍ အမှားအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။
- မှားယွင်းစွာ အခိုင်အမာနှလုံးသွင်း ယူစွဲနေသည်ဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- အရိယာတို့ကို မဖူးမြင်လိုခြင်း စသည်ဖြင့် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- အလွန်အကဲဆုံး အကြီးဆုံးအပြစ်ဟု မှတ်အပ်၏။

ဥဒ္ဓစ္စ

- အာရုံ၌ မစူးစိုက်နိုင်ဘဲ တက်ကြွသည်၏အဖြစ်သည် ဥဒ္ဓစ္စ မည်၏။
- မငြိမ်သက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ လေတိုက်ခတ်၍လှုပ်နေသော ရေနှင့် တူ၏။
- မတည်တံ့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ လေတိုက်ခတ်၍ လှုပ်ရှားနေသော တံခွန်အလံနှင့် တူ၏။
- ချာချာလည်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ ကျောက်ခဲကျလာ၍ ခတ်မိသဖြင့် ပျံ့တက်နေသော ပြာနှင့် တူ၏။
- စိတ်မငြိမ်မသက်အောင် မသင့်မတော်စွာ နှလုံးသွင်းခြင်းလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- စိတ်ကို ပစ်လွှင့်ခြင်းသဘော ဝါ- စိတ်၏ပျံ့လွင့်ကြောင်းသဘောဟု မှတ်အပ်၏။

ကြွင်းသော ဖဿစသည်တို့ကို ကုသိုလ်သင်္ခါရအရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်ကုန်၏။ မှန်ပေ၏- အကုသိုလ်မျှ အဖြစ်သည်သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဤအကုသိုလ်ဖဿ စသည်တို့၏ ထိုကုသိုလ်ဖဿစသည်တို့မှ ထူးခြားခြင်း ရှိပေသည်။

- - - - -

ကြွင်းအကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ၁၇-ပါးသော ဤသင်္ခါရတို့သည် ပထမအကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကြ၏။ ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်နှင့်လည်း ထိုအတူပင် ယှဉ်၏။ အထူးကား ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်၌ သသင်္ခါရ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အနိယတဖြစ်သော ထိန မိဒ္ဓနှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အထူးပေတည်း။

ထိန မိဒ္ဓ

တွန့်ဆုတ်ခြင်း ပျင်းရိခြင်းသည် ထိန မည်၏။ (မစွမ်းနိုင်ခြင်း ပင်ပန်းခြင်း အလိုအားဖြင့်) မှိုင်းခြင်း ဝိုင်ခြင်းသည် မိဒ္ဓ မည်၏။

အားထုတ်ခြင်းမရှိဘဲ တွန့်ဆုတ်ခြင်းသည် ထိန၏အနက်၊ စွမ်းနိုင်ခြင်းကင်းလျက် ပင်ပန်းခြင်းသည် မိဒ္ဓ၏အနက်ဖြစ်သည်။ ထိနနှင့် မိဒ္ဓတွဲ၍ ထိနမိဒ္ဓ ဟု ခေါ်သည်။

- ထိနသည် -
- အားမထုတ်ခြင်း အားထုတ်မှုကင်းခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
 - လုံ့လဝီရိယကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - တွန့်ဆုတ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

- မိစ္ဆသည်** - အမှု၌ မကောင်းခြင်း မလျော်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- (ဝိညာဏ ခွါရတို့ကို) ပိတ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - တွန့်ဆုတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
 - တစ်နည်း - မှိန်းခြင်း အိပ်ငိုက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏။

ထိုထိနမိစ္ဆနှစ်ပါးလုံးပင် ကုသိုလ်အလုပ်၌ မပျော်ခြင်း၊ ကိုယ်လက်တို့ကို ပစ်ခွဲခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်အောင် မသင့်စွာ နှလုံးသွင်းမှု အယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။

ပထမအကုသိုလ်စိတ်၌ဆိုခဲ့သော ၁၇-ပါးတို့တွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသောသင်္ခါရတို့သည် တတိယ အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကြ၏။ အထူးကား တတိယအကုသိုလ်စိတ်၌ အနိယတဖြစ်သော မာနသည် ဖြစ်၏။

မာန

- တက်ကြွထောင်လွှားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ကိုယ့်ကိုယ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- တံခွန်ကဲ့သို့ မြင့်တက် ပလွှားလိုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ် လောဘလျှင် နီးသောအကြောင်းရှိ၏။
- ရူးသွပ်ခြင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဒုတိယကုသိုလ်စိတ်၌ဆိုခဲ့သော ၁၆-ပါးတို့တွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုချန်ထား၍ ကြွင်းသော သင်္ခါရတို့သည် စတုတ္ထ အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကြ၏။ ဤစတုတ္ထစိတ်၌လည်း အနိယတဖြစ်သော မာနသည် ဖြစ်သည်သာတည်း။

ပထမအကုသိုလ်စိတ်၌ဆိုခဲ့သော ၁၈-ပါးတို့တွင် ပီတိကိုချန်ထား၍ ကြွင်းသောသင်္ခါရတို့သည် ပဉ္စမ အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။ ဆဌစိတ်နှင့်လည်း ထို့အတူပင်၊ ဆဌစိတ်၌ သသင်္ခါရအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အနိယတဖြစ်သော ထိနမိစ္ဆ၏ယှဉ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဤမျှသာ ထူးသည်။

ပဉ္စမအကုသိုလ်စိတ်၌ ဆိုခဲ့သော ၁၆-ပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသောသင်္ခါရတို့သည် သတ္တမ အကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကြ၏။ အထူးမှာ သတ္တမစိတ်၌ အနိယတဖြစ်သော မာနသည် ဖြစ်၏။

ဆဌစိတ်၌ ဆိုခဲ့သော ၁၈-ပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသောသင်္ခါရတို့သည် အဋ္ဌမအကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကြ၏။ အဋ္ဌမစိတ်၌လည်း အနိယတဖြစ်သော မာနသည် ဖြစ်သည်သာတည်း။

- - - - -

ဒေါသမူစိတ်နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

ပထမဒေါသမူစိတ်နှင့် ယှဉ်သော နိယတသင်္ခါရတို့သည် သရုပ်အားဖြင့်လာသော သင်္ခါရတို့က ၁၁-ပါး၊ ယေဝါပနက သင်္ခါရတို့က ၄-ပါး (ပေါင်း ၁၅-ပါး) တို့တည်း။ အနိယတသင်္ခါရတို့က ၃-ပါးတို့တည်း။ ဤသို့အားဖြင့် ဒေါသမူပထမစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ၁၈-ပါးတို့ပေတည်း။

ထိုတွင် ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝီရိယ၊ ဇီဝိတ၊ သမာဓိ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ ဒေါသ၊ မောဟဟူသော ဤ၁၁-ပါးတို့သည် သရုပ်အားဖြင့်လာသော သင်္ခါရတို့ပေတည်း။

ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ မနသိကာရဟူသော ဤ၄-ပါးတို့သည် ယေဝါပနက-သင်္ခါရတို့ပေတည်း။

ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စဟူသော ဤ၃-ပါးတို့သည် အနိယတသင်္ခါရတို့ပေတည်း။

ဒေါသ

- ဖျက်ဆီးကြောင်းသဘောသည် ဒေါသ မည်၏။
- တစ်နည်း- ဖျက်ဆီးတတ်သောသဘောသည် ဒေါသမည်၏။
- တစ်နည်း- ဖျက်ဆီးခြင်း ပြစ်မှားခြင်း စိတ်ဆိုးခြင်းမျှသည် ဒေါသမည်၏။

- အမျက်ထွက်ခြင်း ကြမ်းတမ်းခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ပုတ်ခတ်ခံရသော မြွေဆိုးမြွေဟောက်ကဲ့သို့ပင်။
- မိမိဖြစ်ပုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနိဋ္ဌရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေသောအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖောက်ပြန်စွာ ပျံ့သွားခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။ -ဝါ- ကိုယ်ကိုတုန်လှုပ်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ -ဝါ- ကိုယ်၏တုန်လှုပ်ခြင်းဟူသော ပြည့်စုံသောရသ ရှိ၏။ အဆိပ်ကျရောက်သကဲ့သို့ပင်။
- တစ်နည်း - မိမိ၏မိရာရုပ်ကို လောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ တောမီးလောင်သကဲ့သို့ပင်။
- မိမိကိုလည်းကောင်း သူတစ်ပါးကိုလည်းကောင်း ဖျက်ဆီးတတ်သည့်အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။ အခွင့်ရသောရန်သူကဲ့သို့ပင်။
- ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်း အာယာတဝတ္ထုလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- အဆိပ်နှင့်ရောထားသော ကျင်ငယ်ရေပုပ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဣဿာ

- ငြူစူခြင်းကို ပြုခြင်းသည် ဣဿာ မည်၏။
- သူတစ်ပါး၏စည်းစိမ်ကို ငြူစူခြင်း (မနာလိုခြင်း)လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယင်းသူတစ်ပါး၏စည်းစိမ်တို့၌ပင်လျှင် မပျော်မွေ့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ယင်းတို့မှ မျက်နှာလွဲသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- သူတစ်ပါးစည်းစိမ်လျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- သံယောဇဉ်ကြိုးတစ်ချောင်းဟု မှတ်အပ်၏။

မစ္ဆရိယ

- ဝန်တိုသူဖြစ်ကြောင်းသဘောသည် မစ္ဆရိယ မည်၏။
- ရပြီး၊ ရလတ္တံ့ ဖြစ်သော မိမိ၏စည်းစိမ်တို့ကို လျှို့ဝှက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ယင်းစည်းစိမ်တို့နှင့်ပင်လျှင် သူတစ်ပါးတို့နှင့်ဆက်ဆံခြင်းကို သည်းမခံနိုင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- (ကိုယ်ပိုင်စည်းစိမ်တို့၏ သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်းကို မနှစ်သက်သောအားဖြင့်) တွန့်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။
- တစ်နည်း- ခါးစပ်သောအခြင်းအရာဖြစ်ခြင်းလျှင် ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။
- မိမိ၏စည်းစိမ်လျှင် နီးသောအကြောင်းရှိ၏။
- စိတ်၏မလှပခြင်း ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောဟု မှတ်အပ်၏။

ကုက္ကုစ္စ

- ကု - စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော၊ ကတ - ပြုအပ်ပြီးသောအမှုသည် ကုကတ မည်၏။ ထိုကုကတ၏ဖြစ်ကြောင်း သဘောသည် ကုက္ကုစ္စ မည်၏။
- နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ပြုမိသော မကောင်းမှု၊ မပြုမိသော ကောင်းမှုကို ပြန်လည်အောက်မေ့လျက် စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- နှလုံးမသာသည့်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ပြုမိ မပြုမိသော အမှုလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- ကျွန်၏အဖြစ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ကြွင်းသောဖဿ စသည်တို့မှာ ဆိုခဲ့ပြီးသောအဖွင့် ရှိကုန်သည်သာတည်း။

ဤသို့လျှင် ဤ ၁၈-ပါးသော သသင်္ခါရတို့သည် ပထမဒေါသမူစိတ်နှင့် ယှဉ်ကြ၏။ ဒုတိယစိတ်နှင့်လည်း ထို အတူပင်။ အထူးမှာ ဒုတိယစိတ်၌ သသင်္ခါရအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ အနိယတသင်္ခါရအဖြစ်တို့တွင် ထိနမိဒ္ဓ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဤမျှသာ ထူးသည်။

မောဟမူစိတ်နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရ

ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည် ဖဿ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝီရိယ၊ ဇီဝိတ၊ စိတ္တဋ္ဌိတိ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ မောဟ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟူ၍ သရုပ်အားဖြင့်လာသော သင်္ခါရတို့က ၁၁-ပါး၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့် မနသိကာရဟူသော ယေဝါပနက သင်္ခါရတို့က ၂-ပါး၊ ဤသို့အားဖြင့် ၁၃-ပါးတို့ပေတည်း။

ထိုတွင် စိတ္တဋ္ဌိတိဟူသည်မှာ ဖြစ်ဆဲ၌ တည်ခြင်းမျှဖြစ်သော အားနည်းသောသမာဓိပေတည်း။

ဝိစိကိစ္ဆာ

- ဝိ - ကင်းသော၊ ဝိစိကိစ္ဆာ - ကုစားခြင်းရှိသည့်သဘောသည် ဝါ-ကုစားရန်ခဲယဉ်းသောသဘောသည် ဝိစိကိစ္ဆာ မည်၏။
- (ယုံကြည်သင့်သော ဘုရားစသည်တို့၌) ယုံမှားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- တုန်လှုပ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။
- မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း နှစ်လုံးနှစ်ခွဲဖြစ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏။
- တစ်နည်း အာရုံ၌ ဧကန်မဟုတ်သည့် အထူးထူးသော သဘောကိုယူသည့်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- ယုံမှားဖြစ်အောင် မသင့်သောနှလုံးသွင်းမှု အယောနိသောမနသိကာရလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိ၏။
- အကျင့်ပဋိပတ်၏အန္တရာယ်ကို ပြတတ်သောတရားဟု မှတ်အပ်၏။

ကြွင်းသောဖဿ စသည်တို့မှာ ဆိုခဲ့ပြီးသောအဖွင့် ရှိကုန်သည်သာတည်း။

ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ခါရတို့တွင် ဝိစိကိစ္ဆာကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသော ၁၂-ပါးတို့သည်

ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ဝိစိကိစ္ဆာ မရှိခြင်းကြောင့် အဓိမောက္ခသည်လည်း ဖြစ်သေး၏။ ထိုအဓိမောက္ခနှင့်တကွ ၁၃-ပါးတို့ပင် ယှဉ်ကုန်၏။

- အထူးမှာ** - အဓိမောက္ခရှိခြင်းကြောင့် သမာဓိသည် (ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်မှာထက်) သာ၍ အားရှိ၏။
- ထို့ပြင် ဤစိတ်၌ ဥဒ္ဓစ္စသည်လည်း သရုပ်အားဖြင့်ပင် လာ၏။ အဓိမောက္ခနှင့် မနသိကာရတို့သည် ကား ယေဝါပနက၏ အစွမ်းအားဖြင့် လာကုန်၏။

၃။ အဗျာကတသင်္ခါရများ

ဝိပါကိအဗျာကတတို့သည် အဟိတ်၊ သဟိတ် အပြားအားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

၁။ အဟိတ်ဝိပါကိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် အဟိတ်ဝိပါကိသင်္ခါရ မည်၏။

- အဟိတ်ဝိပါကိသင်္ခါရတို့တွင် ကုသလဝိပါကိ၊ အကုသလဝိပါကိ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရ တို့သည် ဖဿ စေတနာ ဇီဝိတ စိတ္တဋ္ဌိတိ ဟူ၍ သရုပ်ဖြင့်လာသော သင်္ခါရတို့က ၄-ပါး၊ ယေဝါပနက ဖြစ်သော မနသိကာရက ၁-ပါး၊ ဤသို့အားဖြင့် ၆-ပါးတို့ ဖြစ်၏။
- သောတဝိညာဏ် ဃာနဝိညာဏ် ဇိဝှာဝိညာဏ် ကာယဝိညာဏ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည်လည်း ဤ၆-ပါးတို့ပင် ဖြစ်သည်။
- နှစ်ပါးသော ကုသလဝိပါကိ အကုသလဝိပါကိ မနောဓာတ် (ခေါ်- သမ္ပဋိမျှင်း)နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ဤဆိုခဲ့သော၆-ပါးနှင့် ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ အဓိမောက္ခအားဖြင့် ရှစ်ပါးတို့ ဖြစ်၏။
- အဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ် (ခေါ်- သန္တီရဏ)သုံးပါးနှင့်လည်း ထို့အတူပင် ရှစ်ပါးတို့ ယှဉ်ကုန်၏။ အထူးမှာ ယင်းသုံးပါးတို့တွင် သောမနဿသဟဂုတ်သန္တီရဏစိတ်နှင့် ဝီတိလည်း ယှဉ်သေး၏။

၂။ သဟိတ်ဝိပါကဝိညာဏ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သဟိတ်ဝိပါကသင်္ခါရ မည်၏။

- သဟိတ်ကာမာဝစရဝိပါကစိတ်ရှစ်ပါးနှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ပါးနှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် တူကုန်၏။

အထူးမှာ - အနိယတတို့တွင် ကရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့သည် သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် ဝိပါကတို့၌ မရှိကုန်၊ မှန်ပေ၏။ ကာမာဝစရဝိပါကတို့သည် ဧကန်ပင် ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်၏။

ဝိရတီသုံးပါးတို့သည်လည်း ဝိပါကတို့၌ မရှိကြကုန်၊ မှန်ပေ၏။ “ငါးပါးသောသိက္ခာပုဒ်တို့သည် ကုသိုလ်တို့သာလျှင်တည်း”ဟု ဟောတော်မူသောစကား ရှိပေ၏။

- ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ လောကုတ္တရာဝိပါကစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည်ကား ယင်းသုံးမျိုးသော ဝိပါကတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့နှင့် တူကုန်သည် သာတည်း။

ကိရိယာအဗျာကတသင်္ခါရတို့သည်လည်း အဟိတ်, သဟိတ် အပြားအားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

၁။ အဟိတ်ကိရိယာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် အဟိတ်ကိရိယာသင်္ခါရ မည်၏။

အဟိတ်ကိရိယာသင်္ခါရတို့တွင်

- အဟိတ်ကိရိယာမနောဓာတ်(ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း)နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့သည် ကုသလဝိပါကမနောဓာတ် (သမ္ပဋိမျှိုင်း) နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် အရတူ၏။

- အဟိတ်ကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတ်(မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း)နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့သည် ကုသလဝိပါကအဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ် (ဥပေက္ခာသန္တီရဏ)နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် အရတူ၏။

- သုခသဟဂုတ်အဟိတ်ကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတ်(ဟသိတုပ္ပါဒ်)နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့သည် သုခသဟဂုတ် ကုသလဝိပါကအဟိတ်မနောဝိညာဏဓာတ် (သောမနဿသန္တီရဏ)နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် အရတူ၏။

အထူးမှာ (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်ဟူသော) အဟိတ်ကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတ်၂-ပါး၌ ဝိရိယသည် ပိုလွန်၏။ ဝိရိယရှိခြင်းကြောင့် အားရှိသောသမာဓိသည် ဖြစ်၏။ ဤသည်ကား မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တို့၌ အထူးပေတည်း။

၂။ သဟိတ်ကိရိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် သဟိတ်ကိရိယာ မည်၏။

သဟိတ်ကိရိယာသင်္ခါရတို့တွင် -

- သဟိတ်ကာမာဝစရကိရိယာစိတ်ရှစ်ပါးနှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့သည် ဝိရတီသုံးပါးတို့ကို ချန်ထား၍ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ပါးနှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် တူ၏။

- ရူပါဝစရ, အရူပါဝစရကိရိယာစိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သင်္ခါရတို့သည် ယင်းရူပါဝစရ, အရူပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောသင်္ခါရတို့နှင့် အချင်းခပ်သိမ်း တူကုန်သည်သာတည်း။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

ဤဆိုခဲ့သော ခန္ဓာငါးပါးဝေဖန်ပြဆိုချက်သည် အဘိဓမ္မာပဒဘာဇနီယနည်း၌ ပြဆိုထားသောနည်းဖြင့်

ရှေးဦးစွာ ခန္ဓာတို့၌ အကျယ်ပြဆိုချက်စကား ဖြစ်၏။

(နှာ-၁၉၂ မှ ၂၃၄ ထိသည် ခန္ဓာတစ်ပါးချင်းစီကို အကျယ်ပြဆိုချက် ဖြစ်၏။

ယခုခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အတိတ်စသည် ဝေဖန်ပြဆိုချက်ကို

ဆက်လက် ပြဆိုမည်။)

၁။ အတိတ်စသည် ဝေဖန်ပြဆိုချက်

မြတ်စွာဘုရားရှင် အကျယ်ဟောတော်မူပုံ

“အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊ ကိုယ်တွင်း၌မူလည်းဖြစ်သော ကိုယ်ပ၌မူလည်းဖြစ်သော၊ ကြမ်းတမ်းသည်မူလည်းဖြစ်သော သိမ်မွေ့သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ယုတ်ညံ့သည်မူလည်းဖြစ်သော ကောင်းမြတ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ အဝေး၌မူလည်းဖြစ်သော အနီး၌မူလည်းဖြစ်သော၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည် ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသောရုပ်ကို တစ်ပေါင်းတည်း စု၍ ချုံး၍ ဤရုပ်အပေါင်းကို ရူပက္ခန္ဓာ ရုပ်အစု ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ပ ။ အနီး၌မူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောဝေဒနာသည် ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသောဝေဒနာကို တစ်ပေါင်းတည်းစု၍ ချုံး၍ ဤဝေဒနာအပေါင်းကို ဝေဒနက္ခန္ဓာ ဝေဒနာအစု ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ပ ။ အနီး၌မူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောသညာသည် ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသောသညာကို တစ်ပေါင်းတည်း စု၍ ချုံး၍ ဤသညာအပေါင်းကို သညာက္ခန္ဓာ သညာအစု ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ပ ။ အနီး၌မူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံသော သင်္ခါရအပေါင်းကို တစ်ပေါင်းတည်း စု၍ ချုံး၍ ဤသင်္ခါရအပေါင်းကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ သင်္ခါရအစု ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ပ ။ အနီး၌မူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်သည် ရှိ၏။ ထိုအလုံးစုံသော ဝိညာဏ်ကို တစ်ပေါင်းတည်း စု၍ ချုံး၍ ဤဝိညာဏ်အပေါင်းကို ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဝိညာဏ်အစု ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏” ဟူ၍ - ခန္ဓာတို့ကို ဤသို့ အကျယ်ဟောပြတော်မူပေသည်။

ဘုရားစကားတော်၌ ဆိုလိုချက်

“ယံကိဉ္စိ ရူပံ - အလုံးစုံသောရုပ်သည်” ဟူရာ၌ -

“ယံကိဉ္စိ - အလုံးစုံသော” ဆိုသည့်စကားသည် အကြွင်းမဲ့ အကုန်သိမ်းယူသောစကား ဖြစ်၏။

“ရူပံ - ရုပ်သည်” ဆိုသည့်စကားသည် ယံကိဉ္စိ နှင့် နပုလ္လိင်ချင်းတူသော ဝိညာဏံ, အာယတနံ ပုဒ်တို့က ဟောသော ဝိညာဏံ, အာယတနတရားတို့ကိုပါ အကျယ်အပြန့် ယူသွားမည်စိုးသဖြင့် ရုပ်ကိုသာ ယူပါဟု တားမြစ်သည့်အနေဖြင့် ဆိုသောစကား ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် “အလုံးစုံသော ရုပ်သည်” ဟူသော ပုဒ်နှစ်ခုအပေါင်းဖြင့် ရုပ်ကို အကြွင်းမဲ့သိမ်းယူခြင်းကို ပြတော်မူသည်။

ထို့နောက် ယင်းရုပ်ကို အတိတ်စသော ၁၁-ချက်ဖြင့် “ထိုရုပ်သည် အချို့က အတိတ် လွန်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်၊ အချို့က အနာဂတ် မလာသေး၊ လာလတ္တံ့” စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပြ၏။ (ဝေဒနာ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင်)။

ရူပက္ခန္ဓာကို ၁၁ပါးအပြားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်

ထိုတွင် ရုပ်ကို အဒ္ဓါ၊ သန္တတိ၊ သမယ၊ ခဏတို့အလို လေးပါးအပြားအားဖြင့် ၄-မျိုး ခွဲ၍ တစ်မျိုး တစ်မျိုး၌ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်များအဖြစ် ထပ်မံခွဲခြား ဟောတော်မူ၏။

- (က) အဒ္ဓါရုပ် = ရှည်သောအခွန်ကာလ၌ ဖြစ်သောရုပ်၊
- (ခ) သန္တတိရုပ် = ရုပ်နာမ်တို့၏ ဆိုင်ရာကာလအတွင်း အစဉ်မပြတ် ဖြစ်သောရုပ်၊
- (ဂ) သမယရုပ် = သတ်မှတ်ထားသော အခါသမယနှင့် စပ်သော မပြတ်ဖြစ်နေသောရုပ်၊
- (ဃ) ခဏရုပ် = ဥပါဒ် ဌီ ဘင်ခဏတို့၌ ဖြစ်သောရုပ်။

အဒ္ဓါအလိုအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

- ၁။ တစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ဘဝတစ်ခု၏ ပဋိသန္ဓေမှ ရှေး၌ ဖြစ်ခဲ့သောရုပ်သည် အတိတ်အဒ္ဓါရုပ် မည်၏။
- ၂။ စုတိမှ နောက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့ရုပ်သည် အနာဂတ်အဒ္ဓါရုပ် မည်၏။
- ၃။ ပဋိသန္ဓေနှင့် စုတိ ၂-ပါးတို့၏ အလယ်ကြား၌ (ဝါ) အတိတ် အနာဂတ် ၂-ပါးတို့၏ အလယ်ကြား၌ ဖြစ်ဆဲရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်အဒ္ဓါရုပ် မည်၏။

သန္တတိအလိုအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ**ဥတုဇရုပ်နှင့် အာဟာရဇရုပ်တို့တွင် -**

- ၁။ သဘောတူသည့် တစ်မျိုးတည်းသောဥတုကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ တစ်ခုသောအာဟာရကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ ရှေးနောက်ကျသည့်အလိုအားဖြင့် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ပစ္စုပ္ပန်သန္တတိရုပ် မည်၏။
- ၂။ ထိုပစ္စုပ္ပန်မှ ရှေး၌ သဘောမတူသည့် ဥတုအာဟာရကြောင့် ဖြစ်ခဲ့သောရုပ်သည် အတိတ်သန္တတိရုပ် မည်၏။
- ၃။ ထိုပစ္စုပ္ပန်မှ နောက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောရုပ်သည် အနာဂတ်သန္တတိရုပ် မည်၏။

စိတ္တဇရုပ်တွင် -

- ၁။ တစ်ခုသောပဋ္ဌဒ္ဓါရဇီတိ၊ တစ်ခုသောမနောဒ္ဓါရဇာဇီတိ၊ တစ်ခုသောသမာပတ်ကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်သန္တတိရုပ် မည်၏။
- ၂။ ထိုမှ ရှေး၌ ဖြစ်ခဲ့သောရုပ်သည် အတိတ်သန္တတိရုပ် မည်၏။
- ၃။ ထိုမှ နောက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောရုပ်သည် အနာဂတ်သန္တတိရုပ် မည်၏။

ကမ္မဇရုပ်

ကမ္မဇရုပ်၏ သီးခြားသန္တတိအလိုအားဖြင့် အတိတ်စသည်အပြား မရှိ၊ ထို ဥတုဇ အာဟာရဇ စိတ္တဇရုပ်တို့၏ အထောက်အပံ့အလိုအားဖြင့် ယင်းကမ္မဇရုပ်၏ အတိတ်စသည် အဖြစ်ကို သိအပ်၏။

သမယအလိုအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

- ၁။ တစ်ခုသောမုဟုတ်၊ တစ်ခုသောနံနက်ခင်း၊ တစ်ခုသောညနေခင်း၊ တစ်ခုသောညဉ့်နေ့ အစရှိသော အခါသမယတို့၌ အစဉ်သန္တာန်အလိုအားဖြင့် မပြတ်ဖြစ်နေသော တစ်မုဟုတ်စသော ထိုထိုအခါသမယအတွင်း၌ ဖြစ်နေဆဲရုပ်သည် သမယပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်၏။
- ၂။ ထိုမှ ရှေး၌ ဖြစ်ခဲ့သောရုပ်သည် သမယအတိတ်ရုပ် မည်၏။
- ၃။ ထိုမှ နောက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သောရုပ်သည် သမယအနာဂတ်ရုပ် မည်၏။

ခဏအလိုအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

- ၁။ ဖြစ်ဆဲဥပါဒ် အစရှိသော ခဏသုံးပါး၌ အတွင်းဝင်သောရုပ်သည် ခဏပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်၏။
- ၂။ ထိုမှ ရှေး၌ (ခဏသုံးပါးသို့ မရောက်သေးမီရုပ်သည်) ခဏအနာဂတ်ရုပ် မည်၏။
- ၃။ ထိုမှ နောက်၌ (ခဏသုံးပါးကို လွန်ပြီးသောရုပ်သည်) ခဏအတိတ်ရုပ် မည်၏။

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်များကို တစ်နည်းပြရလျှင် -

- ၁။ ဖြစ်စေတတ်သည့် ဟေတုအကြောင်းကိစ္စ၊ ထောက်ပံ့တတ်သည့် ပစ္စယအကြောင်းကိစ္စတို့ကို လွန်ခဲ့ပြီးသောရုပ်သည် အတိတ်ရုပ် မည်၏။
- ၂။ ဟေတုကိစ္စ ပြီးစီး၍၊ ပစ္စယကိစ္စ မပြီးသေးသောရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်၏။
- ၃။ ယင်းကိစ္စ ၂-ပါးလုံးသို့ မရောက်သေးသောရုပ်သည် အနာဂတ်ရုပ် မည်၏။

နောက်တစ်နည်းပြရလျှင် -

- ၁။ မိမိကိစ္စကို ပြုဆဲခဏ၌ ပစ္စုပ္ပန် မည်၏။
- ၂။ ထိုပြုဆဲခဏမှ ရှေး၌ (မိမိကိစ္စကို မပြုရသေးမီ) အနာဂတ် မည်၏။
- ၃။ ထိုကိစ္စ ပြုပြီးသည်မှ နောက်၌ (ချုပ်ပြီးဖြစ်၍) အတိတ် မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤအတိတ်စသည်ကို ခွဲပြရာ၌ ခဏကထာ၊ ကိစ္စကထာသည်သာလျှင် မုချစကား ဖြစ်သည်။ ကြွင်းသော စကား (အဒ္ဓါ၊ သန္တတိ၊ သမယကထာ) သည် ပရိယာယ်စကား ဖြစ်၏။

- - - - -

၂။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓရုပ်

အဇ္ဈတ္တ ကိုယ်တွင်းရုပ်၊ ဗဟိဒ္ဓ ကိုယ်ပရုပ်တို့၏အပြားမှာ ရှေးနည်းအတိုင်းပင်သာတည်း။ သို့သော်လည်း ဤအရာ၌(သုတ္တန်နည်းခွဲသော်) နိယကဇ္ဈတ္တခေါ် ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သောရုပ်ဟူသမျှသည်လည်း အဇ္ဈတ္တ - ကိုယ်တွင်း၌ ဖြစ်သောရုပ် မည်၏။ အခြားသူ၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော (မျက်စိအကြည်စသော) ရုပ်သည်လည်း ဗဟိဒ္ဓ - အပြင်ပ၌ ဖြစ်သောရုပ် မည်၏ဟူ၍ သိအပ်၏။

- - - - -

၃။ ဩဠာရိကရုပ် သုခုမရုပ် တို့၏ အပြားသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းရှိသည်သာတည်း။

- - - - -

၄။ ဟီနရုပ် ပဏီတရုပ်

ယုတ်ညံ့သောဟီနရုပ်၊ ကောင်းမြတ်သောပဏီတရုပ်တို့၏ အပြားသည် မုချ ပရိယာယ်အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။

မုချအားဖြင့် ခွဲပုံ -

- အကုသလဝိပါက်စိတ်သည် အာရုံပြုလျက် ဖြစ်သောရုပ်သည် ယုတ်ညံ့၏။
- ကုသလဝိပါက်စိတ်သည် အာရုံပြုလျက် ဖြစ်သော ထိုရုပ်သည် ကောင်းမြတ်၏။

ပရိယာယ်အားဖြင့် ခွဲပုံ -

- အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာရုပ်တို့၏အောက် သုဒဿီဗြဟ္မာရုပ်တို့သည် ယုတ်ညံ့၏။
- ထိုသုဒဿီတို့၏ရုပ်သည်ပင်လျှင် သုဒဿာဗြဟ္မာတို့ရုပ်ထက် ကောင်းမြတ်၏။

ဤနည်းဖြင့် ငရဲသတ္တဝါတို့၏ရုပ်တိုင်အောင် ပရိယာယ်အားဖြင့် ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ် ကောင်းမြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိအပ်၏။

- - - - -

၅။ အဝေးရုပ် အနီးရုပ် ဟူသော ရုပ်နှစ်မျိုးသည်လည်း ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာတည်း။ သို့သော်လည်း ဤအရာ၌ အဝေးအနီး တည်ရာအရပ်အားဖြင့်လည်း အချင်းချင်း ထောက်၍ထောက်၍ အဝေးရုပ် အနီးရုပ် အဖြစ် ကို သိအပ်သေး၏။

- - - - -

“ထိုအလုံးစုံသောရုပ်ကို တစ်ပေါင်းတည်း စု၍ ချုံး၍” ဟူသည် - “အတိတ် အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် အသီးအသီး အကျယ်ပြအပ်သော ထိုရုပ်အလုံးစုံကို ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သော တစ်ပါးတည်းအဖို့ ရှိသည် ၏အဖြစ်၌ ပညာဖြင့် အစုပြု၍ ရူပက္ခန္ဓာ ရုပ်အစုဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏” ဟု ဆိုလို၏။

ဤစကားဖြင့် ရုပ်အားလုံးကိုလည်း ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာ၌ အစုအဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာ - ရုပ်အစု မည်သည် ဟု ပြအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏ - ရုပ်မှတစ်ပါး ရူပက္ခန္ဓာ-ရုပ်အစုမည်သည် မရှိပေ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ၁၁-ပါးအပြားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ၁၁-ပါးအပြားဖြင့် ဝေဖန်ပုံသည် ရူပက္ခန္ဓာကို ဝေဖန်ပုံကို မိုး၍ သိအပ်၏။ ထူးသည်ကို ပြရလျှင် -

ရုပ်ကဲ့သို့ပင် ဝေဒနာစသည်တို့သည်လည်း ခံစားခြင်းလက္ခဏာ စသည်တို့၌ အစုအဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ - ဝေဒနာအစု စသည်တို့ မည်ကုန်၏။ မှန်ပေ၏ - ဝေဒနာစသည်တို့မှတစ်ပါး ဝေဒနာက္ခန္ဓာ-ဝေဒနာအစုတို့မည်သည် မရှိကြပေ။

၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ

အတိတ် စသည်ကို ဝေဖန်ရာ၌ ဝေဒနာစသည်တို့တွင် သန္တတိအလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခဏစသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း ဝေဒနာ၏ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်ကို သိအပ်၏။ ထိုတွင် -

သန္တတိအလိုအားဖြင့်

၁။ တစ်ခုသော ပဉ္စဒွါရဝီထိ၊ တစ်ခုသော မနောဒွါရဇောဝီထိ၊ တစ်ခုသောသမာပတ်၌ အတွင်းဝင်သောဝေဒနာသည်လည်းကောင်း၊ တစ်ခုသောအဖို့ရှိသော (ဘုရား တရား) အစရှိသော အာရုံ၌ ကောင်းစွာယှဉ်လျက် ဖြစ်နေသော ဝေဒနာသည်လည်းကောင်း ပစ္စုပ္ပန် မည်၏။

၂။ ထိုမှ ရှေး၌ အတိတ် မည်၏။

၃။ ထိုမှ နောက်၌ အနာဂတ် မည်၏။

ခဏ စသည်၏ အလိုအားဖြင့်

၁။ ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော ရှေးအဖို့ နောက်အဖို့တို့၏ အလယ်၌တည်သော မိမိကိစ္စကိုလည်း ပြုဆဲဖြစ်သော ဝေဒနာသည် ပစ္စုပ္ပန် မည်၏။

၂။ ထိုမှ ရှေး၌ (ခဏသုံးပါးသို့ မရောက်သေးမီ ဝေဒနာသည်) အနာဂတ် မည်၏။

၃။ ထိုမှနောက်၌ (ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီး မိမိကိစ္စကို ပြုပြီးဖြစ်သော ဝေဒနာသည်) အတိတ် မည်၏။

၂။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဝေဒနာ

ကိုယ်တွင်းဝေဒနာ ကိုယ်ပဝေဒနာအပြားကို နိယကဇ္ဈတ္တခေါ် ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏ ကိုယ်တွင်းတရားအလိုအားဖြင့် သိအပ်၏။

၃။ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမဝေဒနာ

ကြမ်းသောဩဋ္ဌာရိကဝေဒနာ၊ သိမ်မွေ့သောသုခုမဝေဒနာအပြားကို ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ “အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကြမ်း၏။ ကုသိုလ် အဗျာကတဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏” ဤသို့ စသောနည်းဖြင့် ဟောထားသည့်အတိုင်း ဇာတ်၊ သဘော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ လောကီ လောကုတ္တရာတို့ အလိုအားဖြင့် သိအပ်၏။

(က) ဇာတ်အလိုအားဖြင့်**အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်**

- အပြစ်ရှိသည့်အမှုကို ပြုခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာအပူ ရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း မငြိမ်သက်သောဖြစ်ခြင်း ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်ဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်း၏။
- ကြောင့်ကြဗျာပါရ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အားထုတ်မှု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာအပူရှိန်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပြစ်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ဝိပါက်အဗျာကတဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်း၏။
- အကျိုးဝိပါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာအပူရှိန်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာဆင်းရဲခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပြစ်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ကိရိယာအဗျာကတဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်း၏။

ကုသိုလ်ဝေဒနာ အဗျာကတဝေဒနာတို့သည်ကား-

- ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြစ်ရှိသည့်အမှုကို ပြုခြင်း၏အကြောင်း စသည်မှ ပြန်သောအားဖြင့် အကုသိုလ်ဝေဒနာထက် သိမ်မွေ့ကုန်၏။

ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဝေဒနာ ၂-ပါးတို့သည်-

- ကြောင့်ကြဗျာပါရရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အားထုတ်မှုရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးဝိပါက်ကိုဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယှဉ်သင့်သည့်အားလျော်စွာ ၂-ပါးအပြားရှိသော အဗျာကတဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်းကုန်၏။

ဆိုခဲ့ပြီးမှပြန်သောအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိသော အဗျာကတဝေဒနာတို့သည် ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်ဝေဒနာတို့ထက် သိမ်မွေ့ကုန်၏။

(ခ) သဘောအလိုအားဖြင့်**ဒုက္ခဝေဒနာသည်**

- သာယာဖွယ်ကင်းသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ပြန့်ကားထကြွခြင်းရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ချောက်ချားခြင်းကိုပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိတ်လန့်ဖွယ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း အခြားဝေဒနာ ၂-ပါးတို့ထက် ကြမ်းတမ်း၏။

အခြားဝေဒနာ ၂-ပါးတို့သည်

- သာယာဖွယ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်သက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မွန်မြတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း (ဝါ- မြတ်နိုးဖွယ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း)၊ အလယ်အလတ်သဘော ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ယှဉ်သင့်သည့်အားလျော်စွာ ဒုက္ခဝေဒနာထက် သိမ်မွေ့ကုန်၏။

သုခ ဒုက္ခ ဝေဒနာ ၂-ပါးတို့သည်

- လှုပ်လှုပ်ရွရွ ပြန့်ကားထကြွခြင်း ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ချောက်ချားခြင်းကို ပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားသောကြောင့်လည်းကောင်း ဥပေက္ခာဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်းကုန်၏။

ထိုဥပေက္ခာဝေဒနာသည်

- ဆိုခဲ့ပြီးမှ ပြန်သောအားဖြင့် ထို၂-ပါးသော သုခ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ထက် သိမ်မွေ့၏။

(ဂ) ပုဂ္ဂိုလ်အလိုအားဖြင့်

သမာပတ်မဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ဝေဒနာသည် အာရုံအမျိုးမျိုး၌ ပျံ့လွင့်သောကြောင့် သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်း၏။ ထိုမှ ပြန်သောအားဖြင့် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဝေဒနာထက် သိမ်မွေ့၏။

(ဃ) လောကီ လောကုတ္တရာ အလိုအားဖြင့်

အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်နိုင်သောကြောင့် သာသဝမည်သော ဝေဒနာသည် လောကီပေတည်း။ ၎င်းသည် အာသဝေါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဩဃတို့၏အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယောဂတို့၏အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓတို့၏အာရုံဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နီဝရဏတို့၏အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပါဒါန်တို့၏အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပူပန်စေတတ်သော ကိလေသာတို့၏အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇဉ်တို့နှင့်ဆက်ဆံသောကြောင့်လည်းကောင်း အနာသဝမည်သော ဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်း၏။ အနာသဝဝေဒနာသည်ကား ဆိုခဲ့ပြီးမှ ပြန်သောအားဖြင့် သာသဝဝေဒနာထက် သိမ်မွေ့၏။

.

ဝေဒနာတို့ကို ဩဠာရိက သုခုမ ခွဲရာ၌ ရှောင်လွှဲပုံ

ဝေဒနာတို့ကို ဩဠာရိက သုခုမ ခွဲရာ၌ ဇာတ် စသည်အလိုအားဖြင့် ရောယှက်ခြင်းကို ရှောင်လွှဲအပ်၏။ (ဇာတ်ကို သပ်သပ်၊ သဘာဝကို သပ်သပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို သပ်သပ်၊ လောကီ လောကုတ္တရာကို သပ်သပ်စီ သုံးသပ်ရမည်-ဟု ဆိုလို၏။) ရှောင်လွှဲပုံမှာ -

အကုသလဝိပါက်ကာယဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာသည် ဇာတ်အလိုအားဖြင့် အဗျာကတဖြစ်သောကြောင့် သိမ်မွေ့သည့် သုခုမဖြစ်သော်လည်း သဘောစသည်အလိုအားဖြင့် ကြမ်းတမ်းသည့် ဩဠာရိက ဖြစ်၏။ မှန်ပေ၏ -

“အဗျာကတဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။ မဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ သာသဝဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အနာသဝဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏” ဟူသောစကားကို ဟောတော်မူအပ်ပေ၏။

ဒုက္ခဝေဒနာကဲ့သို့ပင် သုခဝေဒနာ စသည်တို့သည်လည်း ဇာတ်အလိုအားဖြင့် ဩဠာရိကဖြစ်သော်လည်း သဘောစသည်တို့ အလိုအားဖြင့် သုခုမ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်စသည်တို့ အလိုအားဖြင့် ရောယှက်ခြင်း မဖြစ်အောင် ဝေဒနာတို့၏ ကြမ်းတမ်းသိမ်မွေ့သည့်အဖြစ်ကို သိအပ်၏။ သိပုံမှာ -

အဗျာကတဝေဒနာသည် ဇာတ်အလိုအားဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝေဒနာတို့ထက် သိမ်မွေ့၏။ ထိုသို့ဆိုရာ၌ အဗျာကတဝေဒနာဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ဒုက္ခဝေဒနာလော၊ သုခဝေဒနာလော? သမာပတ်ဝင်စားသူ၏ ဝေဒနာလော၊ မဝင်စားသူ၏ဝေဒနာလော? သာသဝဝေဒနာလော၊ အနာသဝဝေဒနာလော? ဤသို့ သဘောစသည် အပြားကို မသုံးသပ်အပ်ပေ။ အလုံးစုံသောဝေဒနာတို့၌ ဤနည်းအတိုင်းပင် သိအပ်၏။

.

ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဩဠာရိက သုခုမ ဝေဖန်ပုံ နောက်တစ်နည်း

“ထိုထိုဝေဒနာကို ထောက်၍ထောက်၍ ဝေဒနာကို ဩဠာရိက သုခုမဟု မှတ်အပ်၏” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် . . .

အကုသိုလ်ဝေဒနာတို့တွင် ဒေါသမူဝေဒနာသည်

- မီးကဲ့သို့ မိမိ၏မှီရာကို လောင်တတ်သောကြောင့် လောဘမူဝေဒနာထက် ကြမ်းတမ်း၏။ လောဘမူဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။
- ဒေါသမူဝေဒနာသည် (အနန္တရိယကံနှင့် ယှဉ်၍) နိယတဖြစ်မှု ကြမ်းတမ်း၏။ အနိယတဖြစ်မှု သိမ်မွေ့၏။

- နိယတဝေဒနာသည်လည်း (တစ်ကပ်ပတ်လုံး အဝီစိ၌ တည်စေသောကံနှင့် ယှဉ်သည့်) ကပ္ပဋ္ဌိတိကဝေဒနာ ဖြစ်မှု ကြမ်းတမ်း၏။ သို့မဟုတ်ပါမူ သိမ်မွေ့၏။
- ထိုကပ္ပဋ္ဌိတိနိယတဝေဒနာတို့တွင်လည်း အသင်္ခါရိကဖြစ်လျှင် ကြမ်းတမ်း၏။ သသင်္ခါရိကဖြစ်လျှင် သိမ်မွေ့၏။

လောဘမူဝေဒနာသည်

- ဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်လျှင် ကြမ်းတမ်း၏။ မယှဉ်လျှင် သိမ်မွေ့၏။
- ထိုဝေဒနာသည်လည်း နိယတကပ္ပဋ္ဌိတိက အသင်္ခါရိကဖြစ်လျှင် ကြမ်းတမ်း၏။ သို့မဟုတ်လျှင် သိမ်မွေ့၏။

သာမညအားဖြင့် ဝေဖန်ပုံ

- အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် အကျိုးဝိပါက်များလျှင် ကြမ်းတမ်း၏။ အကျိုးဝိပါက်နည်းလျှင် သိမ်မွေ့၏။
- ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်ကား အကျိုးဝိပါက်နည်းလျှင် ကြမ်းတမ်း၏။ အကျိုးဝိပါက်များလျှင် သိမ်မွေ့၏။

ထောက်ဆယူပုံ တစ်နည်း

- ကာမာဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ ရူပါဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။ ထို့ထက် အရူပါဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။ ထို့ထက် လောကုတ္တရာကုသိုလ်ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။
- ကာမာဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာတို့တွင် ဒါနမယဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ သီလမယဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။ ထို့ထက် ဘာဝနာမယဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။
- ဘာဝနာမယဝေဒနာသည်လည်း ဒွိဟိတ်သည် ကြမ်းတမ်း၏။ တိဟိတ်သည် သိမ်မွေ့၏။ တိဟိတ်ဝေဒနာ သည်လည်း သသင်္ခါရိကသည် ကြမ်းတမ်း၏။ အသင်္ခါရိကသည် သိမ်မွေ့၏။
- ရူပါဝစရဝေဒနာသည်လည်း ပထမဈာန်ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ ဒုတိယဈာန်ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏ ။ ပ ။ ပဉ္စမဈာန်ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။
- အရူပါဝစရဝေဒနာသည်လည်း အာကာသာနဉ္စာယတနဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏ ။ ပ ။ နေဝသညာနာ- သညာယတန ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။
- လောကုတ္တရာဝေဒနာသည်လည်း သောတာပတ္တိမဂ်ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏ ။ ပ ။ အရဟတ္တမဂ်ဝေဒနာ သည် သိမ်မွေ့၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဆိုခဲ့သောနည်းအတိုင်းကို ထိုထိုဘုံဆိုင်ရာ ဝိပါက်ဝေဒနာ၊ ကိရိယာဝေဒနာ၊ ဒုက္ခစသည်၊ သမာပတ်မဝင်စားသူစသည်၊ သာသဝစသည်တို့ အလိုအားဖြင့် ဆိုခဲ့သောဝေဒနာတို့၌လည်း ခွဲခြားဝေဖန်အပ်၏။

တည်ရာ ဩကာသအလိုအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဩဠာရိက သုခုမ ဝေဖန်ပုံ

- ငရဲ၌ ဒုက္ခသည် ကြမ်းတမ်း၏။ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ ဒုက္ခသည် သိမ်မွေ့၏။ ပ ။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီဘုံ၌ ဒုက္ခသည် သိမ်မွေ့သည်သာတည်း။
- ထို့အတူပင် သုခကိုလည်း အလုံးစုံသောတည်ရာဌာနတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်စေအပ်၏။

အာရုံပြု၍ ဖြစ်ရာဝတ္ထုအလိုအားဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဩဠာရိက သုခုမ ဝေဖန်ပုံ

- ယုတ်ညံ့သောဝတ္ထုရှိသော အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ဝေဒနာသည် ကြမ်းတမ်း၏။ ကောင်းမြတ်သောဝတ္ထု ရှိသော ဝေဒနာသည် သိမ်မွေ့၏။

၄။ ဟိန ပဏီတဝေဒနာ

ယုတ်ညံ့၊ ကောင်းမြတ်သော ဝေဒနာအပြား၌ ကြမ်းတမ်းသောဝေဒနာကို ယုတ်ညံ့သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သိမ်မွေ့သောဝေဒနာကို ကောင်းမြတ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း မှတ်အပ်၏။

၅။ အဝေး အနီးဝေဒနာ

- အဝေးဟူသောပုဒ်ကို “အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကုသိုလ်အဗျာကတဝေဒနာတို့မှ ဝေးသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- အနီးဟူသောပုဒ်ကို “အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် အကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် နီးသည်” ဟူ၍ လည်းကောင်း ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူထားသည်။

ထို့ကြောင့်

- အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကွဲပြားသည့်အဖို့ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မရောနှောသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မတူသောကြောင့်လည်းကောင်း ကုသိုလ် အဗျာကတဝေဒနာတို့မှ ဝေးသည်။ ထို့အတူ ကုသိုလ်အဗျာကတ ဝေဒနာတို့သည် အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ ဝေးကြသည်။ အားလုံးသောဝါရတို့၌ ဤနည်းပင်တည်း။
- အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် တူသောအဖို့ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း အကုသိုလ် ဝေဒနာနှင့် နီးသည် - ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိအပ်၏။

ထိုထိုဝေဒနာတို့နှင့် ယှဉ်ကုန်သော သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့၏ ကြမ်းတမ်းသိမ်မွေ့သည့်အဖြစ်ကိုလည်း ဤဝေဒနာအတူပင် သိအပ်ပေသည်။

~ ~ ~ ~ ~

၂။ အစဉ်စသည် အဆုံးအဖြတ် ပြဆိုချက်

ခန္ဓာတို့၌ ဉာဏ်အထူးဖြစ်ပွားရန်အတွက် -

- (၁) အစဉ်အားဖြင့်၊
- (၂) ထူးခြားခြင်းအားဖြင့်၊
- (၃) ငါးပါးမှ မယုတ်မလွန်ခြင်းအားဖြင့်၊
- (၄) ဥပမာအားဖြင့်၊
- (၅) နှစ်ပါးအပြားဖြင့် ရှုအပ်သောအားဖြင့်၊
- (၆) ဤသို့ ရှုသူအား အကျိုးပြီးသောအားဖြင့် -
အဆုံးအဖြတ်နည်းကို ပညာရှိသည် ကောင်းစွာသိအပ်သေး၏။

(၁) အစဉ်အားဖြင့် ပြဆိုချက်

အစဉ်ငါးမျိုး

၁။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ - ဖြစ်စဉ်

“ရှေးဦးစွာ ကလလခေါ်သောရေကြည်ဖြစ်သည်။ ကလလရေကြည်မှ အဗျူဒခေါ် အမြှုပ် ဖြစ်သည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြဆိုသောအစဉ်သည် ဥပ္ပတ္တိက္ကမ-ဖြစ်စဉ် ဖြစ်၏။

၂။ ပဟာနက္ကမ = ပယ်စဉ်

“ဒေသနမည်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ပယ်အပ်သောတရားများ၊ ဘာဝနာမည်သော အထက်မဂ်ဉာဏ် သုံးပါးဖြင့် ပယ်အပ်သောတရားများ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြဆိုသောအစဉ်သည် ပဟာနက္ကမ-ပယ်စဉ် ဖြစ်၏။

၃။ ပဋိပတ္တိက္ကမ = ကျင့်စဉ်

“သီလဝိသုဒ္ဓိ-သီလစင်ကြယ်ခြင်း၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ-စိတ်စင်ကြယ်ခြင်း” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြဆိုသောအစဉ်သည် ပဋိပတ္တိက္ကမ-ကျင့်စဉ် ဖြစ်၏။

၄။ ဘူမိက္ကမ = ဘုံစဉ်

“ကာမာဝစရတရားများ၊ ရူပါဝစရတရားများ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြဆိုသောအစဉ်သည် ဘူမိက္ကမ-ဘုံစဉ် ဖြစ်၏။

၅။ ဒေသနာက္ကမ = ဟောကြားသည့်ဒေသနာအစဉ်

“သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး၊ သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါး” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “ဒါနစကားကို သီလစကားကို” ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း ဤသို့စသည်ဖြင့် ပြဆိုသောအစဉ်သည် ဒေသနာက္ကမ-ဒေသနာအစဉ် ဟောစဉ် ဖြစ်၏။

ဤအရာ၌ လိုအပ်သောအစဉ်

- ၁။ ဖြစ်စဉ်သည် မသင့်ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကလလ စသည်တို့ကဲ့သို့ ခန္ဓာတို့မှာ ရှေးနောက် အပိုင်း အခြားအားဖြင့် မဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပေတည်း။
- ၂။ ပယ်စဉ်လည်း မသင့်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကုသိုလ် အဗျာကတခန္ဓာတို့ကို မပယ်အပ်သောကြောင့် ပေ တည်း။
- ၃။ ကျင့်စဉ်လည်း မသင့်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အကုသိုလ်ခန္ဓာတို့ကို မကျင့်အပ်သောကြောင့်ပေတည်း။
- ၄။ ဘုံအစဉ်လည်း မသင့်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဝေဒနာစသည်တို့သည် ဘုံလေးပါး၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် ပေတည်း။
- ၅။ ဒေသနာအစဉ် ဟောစဉ်သာ သင့်ပေသည်။

ဒေသနာအစဉ် ဟောစဉ်သာ သင့်ပုံ

ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ တစ်ပေါင်းတည်းယူသဖြင့် အတ္တစွဲဒိဋ္ဌောယ၌ ကျရောက်နေသော ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းကို တစ်လုံးတစ်ခဲတည်း တစ်ယောက်တည်း ဟု ထင်ရသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း(သမူဟယန)၏ အသီးအသီး ကွဲပြားခြင်း ကို ပြသောအားဖြင့် အတ္တစွဲမှ လွတ်စေတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ သတ္တဝါတို့၏အကျိုးစီးပွားကို လိုလားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် -

- ၁။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ အလွယ်တကူမှတ်ယူနိုင်ခြင်းအကျိုးငှာ မျက်စိ စသည်တို့၏ အာရုံဖြစ်၍ ကြမ်းတမ်း ထင်ရှားသော ရူပက္ခန္ဓာကို ရှေးဦးပထမဟောပြတော်မူပေသည်။
- ၂။ ထို့နောက် ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌရုပ်ကို ခံစားတတ်သောဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူသည်။
- ၃။ “အကြင်အာရုံကို ခံစား၏၊ ထိုအာရုံကို မှတ်သား၏” ဟူသော ဤအခြင်းအရာဖြင့် ခံစားရသောအာရုံ၏ အခြင်းအရာကို ယူတတ်သော သညာက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူသည်။
- ၄။ အမှတ်သညာ၏အစွမ်းဖြင့် ပြုလုပ်တတ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့ကို ဟောတော်မူသည်။
- ၅။ ထို့နောင် ထိုဝေဒနာစသည်တို့၏ မှီရာဖြစ်သော၊ ၎င်းတို့၏အကြီးအမှူးလည်းဖြစ်သော ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ဟော တော်မူသည်။

- - - - -

(၂) ထူးခြားခြင်းအားဖြင့် ဖြန့်ချက်

ထူးခြားခြင်းအားဖြင့် ဟူသည် ခန္ဓာနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ထူးခြားခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ခန္ဓာနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ထူးခြားခြင်း

ခန္ဓာတို့ကို သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကိုမူ အာသဝေါတို့၏အာရုံ (သာသဝ)အဖြစ်၊ ဥပါဒါနတို့၏အာရုံ (ဥပါဒါနိယ)အဖြစ်ဖြင့် အထူးပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဟောတော်မူပုံမှာ-

“ရဟန်းတို့ - ငါးပါးကုန်သောခန္ဓာတို့ကို ဟောမည်၊ ငါးပါးကုန်သောဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကိုလည်း ဟောမည်၊ ထိုတရားကို နာကြားကြ၊ ရဟန်းတို့ - ငါးပါးကုန်သောခန္ဓာတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း? ရဟန်းတို့ - အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊ ကိုယ်တွင်း၌မူလည်း ဖြစ်သော ။ ပ ။ အနီး၌မူလည်း ဖြစ်သော အလုံးစုံသောရုပ်သည် ရှိ၏၊ ရဟန်းတို့ - ဤအလုံးစုံသောရုပ်ကို ရူပက္ခန္ဓာဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော ။ ပ ။ အလုံးစုံသောဝေဒနာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။ အလုံးစုံသောသညာသည် ရှိ၏ ။ ပ ။ အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့သည် ရှိကုန်၏ ။ ပ ။ အလုံးစုံသောဝိညာဏ်သည် ရှိ၏၊ ရဟန်းတို့ - ဤအလုံးစုံသော ဝိညာဏ်ကို ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ ရဟန်းတို့ - ဤငါးပါးတို့ကို ငါးပါးကုန်သောခန္ဓာတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏။”

“ရဟန်းတို့ - ငါးပါးကုန်သောဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း? ရဟန်းတို့ - အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ပ ။ အနီး၌မူလည်း ဖြစ်သော သာသဝ ဥပါဒါနိယဖြစ်သော အလုံးစုံသောရုပ်သည် ရှိ၏၊ ရဟန်းတို့ - သာသဝ ဥပါဒါနိယဖြစ်သော ဤအလုံးစုံသော ရုပ်ကို ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ပ ။ သာသဝဥပါဒါနိယဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်သည် ရှိ၏၊ ရဟန်းတို့ - သာသဝ ဥပါဒါနိယဖြစ်သော ဤအလုံးစုံသောဝိညာဏ်ကို ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ ရဟန်းတို့ - သာသဝ ဥပါဒါနိယဖြစ်သော ဤငါးပါးတို့ကို ငါးပါးကုန်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏” ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဤပါဠိတော်၌ -

- ၁။ ဝေဒနာစသည်တို့သည် အနာသဝလည်း ရှိကုန်သကဲ့သို့ ရုပ်သည်ကား အနာသဝမည်သည် မရှိပေ၊ သို့သော်လည်း ထိုရုပ်သည် အစုဟူသောအနက်အားဖြင့် ခန္ဓာအဖြစ်သည် သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ယင်းကို ခန္ဓာတို့၌ ဟောတော်မူပေသည်။
 - ၂။ ထို့ပြင် ရုပ်သည် အစုဟူသောအနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာသဝေါတို့၏အာရုံ(သာသဝ) ဟူသော အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာအဖြစ်သည်လည်း သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ယင်းကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ ဟောတော်မူပေသည်။
 - ၃။ ဝေဒနာစသည်တို့ကိုမူ အာသဝေါတို့၏အာရုံ မဟုတ်သည်တို့ကိုသာလျှင် ခန္ဓာတို့၌ ဟောတော်မူသည်၊ အာသဝေါတို့၏အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာစသည်တို့ကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ ဟောတော်မူသည်။
- မှတ်ချက် ။ ။ ဤအရာ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ဟူသည် ဥပါဒါနတို့၏အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ပင် ဖြစ်သည် ဟူ၍ မှတ်အပ်၏၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဤခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌မူ ထိုအလုံးစုံသော သာသဝအနာသဝတရားတို့ကို တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ ခန္ဓာတို့ဟု အလိုရှိအပ်၏။

- - - - -

(၃) မယုတ်မလွန်ခြင်းအားဖြင့် ပြဆိုချက်

မယုတ်မလွန်ခြင်းအားဖြင့်ဟူရာ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ခန္ဓာတို့ကို မယုတ်မလွန် အတိအကျ ငါးပါးတို့ကို သာလျှင် အဘယ်ကြောင့် ဟောအပ်ကုန်သနည်းဟူမူ -

အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့ကို တူသောအဖို့ ရှိသည့်သဘောဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း သိမ်းယူခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ အတ္တစွဲ အတ္တနိယစွဲ၏ တည်ရာဝတ္ထုသည် ဤငါးပါးမျှ အတိုင်းအတာရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီလက္ခန္ဓာစသော အခြားခန္ဓာတို့သည်လည်း ထိုငါးပါး၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ထိုသို့ ဟောတော် မူပေသည်။

ချဲ့၍ ပြရလျှင် -

၁။ များသောအပြားရှိသော သင်္ခတတရားတို့ကို တူသောအဖို့ရှိသည့် သဘောအလိုအားဖြင့် သိမ်းယူအပ်သည်ရှိ သော် . . . ရုပ်သည်လည်း ရုပ်(ဖောက်ပြန်ခြင်း)ဟူသော တူသောအဖို့ ရှိသည့်သဘောဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း သိမ်းယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် တစ်ပါးသောခန္ဓာ ဖြစ်သည်။ ဝေဒနာသည် ဝေဒနာ(ခံစားခြင်း)ဟူသော တူ သောအဖို့ ရှိသည့်သဘောဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း သိမ်းယူခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် တစ်ပါးသောခန္ဓာ ဖြစ်သည်။ သညာစသည်တို့၌လည်း ဤနည်းပင် သိအပ်၏။ ထိုသို့ အလုံးစုံသောသင်္ခတတရားတို့ကို တူသောအဖို့ရှိသည့် သဘောဖြင့် တစ်ပေါင်းတည်း သိမ်းယူခြင်းကြောင့် ခန္ဓာတို့ကို ငါးပါးတို့သာလျှင် ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

၂။ ထို့ပြင် အတ္တစွဲ အတ္တနိယစွဲ၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော ထိုအာရုံသည် ရုပ်စသည် ငါးပါးသော ဤတရားလျှင် အတိုင်းအရှည် ရှိ၏။ မှန်ပေ၏ - အောက်ပါစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပေ၏။

“ရဟန်းတို့ - ရုပ်ရှိလျှင် ရုပ်ကို အစွဲပြု၍၊ ရုပ်ကို နှလုံးသွင်း၍ ‘ဤအရာသည် ငါ့ဥစ္စာတည်း၊ ဤအရာသည် ငါပင် ဖြစ်သည်၊ ဤအရာသည် ငါ၏အတ္တတည်း’ ဟု ဤသို့သော အယူမှားသည် ဖြစ်၏။ ဝေဒနာရှိလျှင် ။ ပ ။ သညာရှိလျှင် ။ ပ ။ သင်္ခါရတို့ရှိလျှင် ။ ပ ။ ဝိညာဏ်ရှိလျှင် ဝိညာဏ်ကို အစွဲပြု၍ ဝိညာဏ်ကို နှလုံးသွင်း၍ ‘ဤအရာသည် ငါ့ဥစ္စာတည်း၊ ဤအရာသည် ငါပင် ဖြစ်သည်၊ ဤအရာသည် ငါ၏ အတ္တတည်း’ ဤသို့သော အယူမှားသည် ဖြစ်၏” ဟူ၍ ပင်တည်း။

ထိုသို့ အတ္တစွဲ အတ္တနိယစွဲ၏ တည်ရာဝတ္ထုသည် ရုပ်အစရှိသော ဤတရားငါးပါးလျှင် အတိုင်းအရှည် ရှိ သောကြောင့်လည်း ခန္ဓာတို့ကို ငါးပါးတို့သာလျှင် ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

၃။ ထို့ပြင် အခြားတစ်ပါးသော သီလအစရှိသော ငါးပါးသောတရားအစုတို့ကိုလည်း ဟောထားသည် ရှိပေ၏။ ထိုငါးပါးသောတရားအစုတို့သည်လည်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အတွင်းဝင်ကြသောကြောင့် ဤခန္ဓာငါးပါးတို့၌သာလျှင် သက်ဝင်ကုန်၏။ ထိုသို့ သီလက္ခန္ဓာစသော အခြားခန္ဓာတို့သည် ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် လည်း ငါးပါးတို့ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

- - - - -

(၄) ဥပမာအားဖြင့် ပြဆိုချက်

ဥပမာအားဖြင့် ဟူရာ၌ -

၁။ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် သူနာရုံ ဆေးရုံနှင့် တူ၏။
အကြောင်းမှာ- သူနာနှင့်တူသော ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ တည်ရာ၊ ဒွါရ၊ အာရုံ အလိုအားဖြင့် နေရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ပေတည်း။

၂။ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် အနာရောဂါနှင့် တူ၏။
အကြောင်းမှာ- နှိပ်စက်တတ်သောကြောင့်ပေတည်း။

- ၃။ သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် အနာရောဂါဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်နှင့် တူ၏။
အကြောင်းမှာ - ကာမသညာ စသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ရာဂစသည်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ၏ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် ပေတည်း။
- ၄။ သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် မသင့်မလျော်သော ဥတု အစာ စသည်ကို မှီဝဲခြင်းနှင့် တူ၏။
အကြောင်းမှာ - ဝေဒနာဟူသော အနာရောဂါ၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။
မှန်ပေ၏ -
- “ခံစားမှုဝေဒနာကို ခံစားမှုအကျိုးငှာ သင်္ခါရတို့က ပြုလုပ်တတ်ကုန်၏” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
“အကုသိုလ်ကံ၏ ပြုအပ်ပြီး ဆည်းပူးအပ်ပြီး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏” ဟူ၍လည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်၏။
- ၅။ ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် သူနာနှင့် တူ၏။
အကြောင်းမှာ - ဝေဒနာဟူသော အနာရောဂါမှ မလွတ်ကင်းသောကြောင့်ပေတည်း။

တစ်နည်း -

- ၁။ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ထောင်နှင့် တူ၏။
၂။ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ၃၂-မျိုးသောညှဉ်းဆဲမှုနှင့် တူ၏။
၃။ သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ကျူးလွန်သည့်ပြစ်မှုနှင့် တူ၏။
၄။ သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ညှဉ်းဆဲသည့်အာဏာသားနှင့် တူ၏။
၅။ ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ပြစ်မှုရှိသူနှင့် တူ၏။

တစ်နည်း -

- ၁။ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် စားခွက်နှင့် တူ၏။
၂။ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ဘောဇဉ်နှင့် တူ၏။
၃။ သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ဟင်းကောင်းနှင့် တူ၏။
၄။ သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ကျွေးမွေးသူနှင့် တူ၏။
၅။ ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် စားသူတို့နှင့် တူ၏။

- - - - -

(၅) နှစ်ပါးအပြားဖြင့် ရှုအပ်သောအားဖြင့် ဖြစ်ချက်

ခန္ဓာတို့၌ အကျဉ်းနှင့် အကျယ် နှစ်ပါးအပြားဖြင့် ရှုအပ်သောအားဖြင့်လည်း အဆုံးအဖြတ်နည်းကို သိအပ်၏။

အကျဉ်း ရှုမှတ်ပုံ

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို -

- ၁။ အာသီဝိသောပမသုတ်၌ ဟောထားသောနည်းအရ ခုတ်သတ်ရန် ချီမိုးထားသည့် သံလျက်ဓားရှိသော ရန်သူ အနေအားဖြင့် ရှုအပ်၏။
၂။ ဘာရသုတ်အလို လေးလံသောဝန်ထုပ်အနေအားဖြင့် ရှုအပ်၏။
၃။ ခဇ္ဇနီယဒေသနာအလို စားဝါးတတ်သည့်ဘီလူးအနေအားဖြင့် ရှုအပ်၏။
၄။ ယမကသုတ္တန်အလို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ သင်္ခတတရား၊ သူသတ်သမားအဖြစ်ဖြင့် ရှုအပ်၏။

အကျယ် ရှုမှတ်ပုံ

ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် -

- ၁။ အနှိပ်အနယ် မခံသောကြောင့် ရုပ်ကို ရေမြှုပ်စိုင့်ကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။
- ၂။ တစ်ခဏမျှသာ ဓမ္မလျော်ဖွယ် ရှိသောကြောင့် ဝေဒနာကို ရေပွက် (ရေပူဖောင်း)ကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။
- ၃။ အမှားမှားအယွင်းယွင်း ပြောစေတတ်သောကြောင့် သညာကို တံလျှပ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။
- ၄။ အနှစ်မဲ့သောကြောင့် သင်္ခါရတို့ကို ငှက်ပျောတုံးကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။
- ၅။ လှည့်စားတတ်သောကြောင့် ဝိညာဏ်ကို မျက်လှည့်ကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။

အထူးအားဖြင့် ရှုမှတ်ပုံ

- ၁။ အလွန်ကောင်းမြတ်ငြားသော်လည်း ကိုယ်တွင်းရုပ်ကို (အသုဘ)စက်ဆုပ်ဖွယ် မတင့်တယ်ဟု ရှုအပ်၏။
- ၂။ (တကယ်ဆင်းရဲ၊ ဖောက်ပြန်ဆင်းရဲ၊ ပြုပြင်ရသည့်ဆင်းရဲ ဟူသော) သုံးမျိုးသောဆင်းရဲမှုတို့မှ မလွတ်သောကြောင့် ဝေဒနာကို (ဒုက္ခ)ဆင်းရဲဟု ရှုအပ်၏။
- ၃။ မစိမ့် မခန့်ခွဲနိုင်သောကြောင့် သညာနှင့် ၄။ သင်္ခါရတို့ကို (အနတ္တ) အတ္တမဟုတ် သဘောတရားမျှဟု ရှုအပ်ကုန်၏။
- ၅။ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့် ဝိညာဏ်ကို (အနိစ္စ)မမြဲ ဟု ရှုအပ်၏။

- - - - -

(၆) ဤသို့ရှုသူအား အကျိုးပြီးသောအားဖြင့် ပြဆိုချက်

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အကျဉ်းအကျယ်အလို နှစ်ပါးအပြားဖြင့် ရှုသောသူအား အကျိုး၏ပြီးခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုအကျိုးပြီးခြင်းအားဖြင့်လည်း အဆုံးအဖြတ်နည်းကို သိအပ်၏။

အကျဉ်းရှုမှတ်သူ ရရှိသောအကျိုး

အကျဉ်းအားဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ချီမိုးထားသောသန်လျက်ရှိသည့် ရန်သူစသည်အဖြစ်ဖြင့် ရှုသောသူသည် ခန္ဓာတို့ကြောင့် မပင်ပန်းရပေ။

အကျယ်ရှုမှတ်သူ ရရှိသောအကျိုး

အကျယ်အားဖြင့် ရုပ်စသည်တို့ကို ရေမြှုပ်စိုင့် စသည်နှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ရှုသောသူသည် အနှစ်မဲ့သောခန္ဓာတို့၌ အနှစ်ရှိသည်ဟု ထင်မြင်လေ့ မရှိတော့ပေ။

အထူးအားဖြင့် ရှုမှတ်သူ ရရှိသောအကျိုး

- ၁။ ကိုယ်တွင်းရုပ်ကို အသုဘဟု ရှုသောသူသည် အလုတ်အလွေ့ပြု၍ စားအပ်သော အာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ မတင့်တယ်သောရုပ်၌ တင့်တယ်သည်ဟု ထင်မှားသော ဝိပလ္လာသကိုပယ်၏။ ကာမောယကို ကျော်လွန်၏။ ကာမယောဂနှင့် မယှဉ်တော့ပေ။ ကာမာသဝဖြင့် ယိုစီးမှု-အာသဝေါ ကင်း၏။ အဘိဇ္ဈာကာယဂစ္ဆကို ဖျက်ဆီး၏။ ကာမုပါဒါန်ကို မစွဲမှီတော့ပေ။
- ၂။ ဝေဒနာကို ဒုက္ခဟု ရှုသောသူသည် ဖဿဟူသော အာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဆင်းရဲ၌ ချမ်းသာဟု ထင်မှားသော ဝိပလ္လာသကို ပယ်၏။ ဘဝေါယကို ကျော်လွန်၏။ ဘဝယောဂနှင့် မယှဉ်တော့ပေ။ ဘဝါသဝဖြင့် ယိုစီးမှု-အာသဝေါ ကင်း၏။ ဗျာပါဒကာယဂစ္ဆကို ဖျက်ဆီး၏။ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို မစွဲမှီတော့ပေ။

- ၃။ သညာ နှင့်
- ၄။ သင်္ခါရတို့ကို အနတ္တဟု ရှုသောသူသည် စေတနာဟူသော မနောသဉ္စေတနာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ အတ္တမဟုတ်သည်၌ အတ္တဟု ထင်မှားသော ဝိပလ္လာသကို ပယ်၏။ ဒိဋ္ဌောယကို ကျော်လွန်၏။ ဒိဋ္ဌိယောဂနှင့် မယှဉ်တော့ပေ။ ဒိဋ္ဌာသဝဖြင့် ယိုစီးမှု-အာသဝေါ ကင်း၏။ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထကို ဖျက်ဆီး၏။ အတ္တငါ့ပါးဒါန်ကို မစွဲမှီတော့ပေ။
- ၅။ ဝိညာဏ်ကို အနိစ္စဟု ရှုသောသူသည် စိတ်ဟူသော ဝိညာဏာဟာရကို ပိုင်းခြားသိ၏။ မမြဲသည်၌ မြဲသည်ဟု ထင်မှားသော ဝိပလ္လာသကို ပယ်၏။ အဝိဇ္ဇောယကို ကျော်လွန်၏။ အဝိဇ္ဇောယနှင့် မယှဉ်တော့ပေ။ အဝိဇ္ဇာသဝဖြင့် ယိုစီးမှု-အာသဝေါ ကင်း၏။ သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထကို ဖျက်ဆီး၏။ ဒိဋ္ဌပါဒါန်ကို မစွဲမှီတော့ပေ။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သူသတ်သမားစသည်အလိုဖြင့် ရှုခြင်းသည် ကြီးမားသော အကျိုးအာနိသင် ရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိသည် ခန္ဓာတို့ကို သူသတ်သမားစသည် အလိုအားဖြင့် ရှုရာ၏။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ခန္ဓနိဒ္ဒေသ ပြီး၏။

အခန်း ၁၅။ အာယတနဓာတု နိဒ္ဒေသ (အာယတနဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြုချက်)

အာယတနဝိတ္ထာရကထာ အာယတနတို့ကို အကျယ်ပြုဆိုချက်

အာယတနတို့ဟူသည်မှာ စက္ခယတန၊ ရူပါယတန၊ သောတာယတန၊ သဒ္ဓါယတန၊ ဃာနာယတန၊ ဂန္ဓာယတန၊ ဇီဝှာယတန၊ ရသာယတန၊ ကာယာယတန၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ မနာယတန၊ ဓမ္မာယတန ဟူသော ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့ပေတည်း။

ထိုအာယတနတို့၌ သဒ္ဓါအနက်၊ လက္ခဏာစသည်၊ ၁၂-ပါးမျှ ရှိသည့်အဖြစ်၊ အစဉ်၊ အကျဉ်းအကျယ်၊ ရှုအပ်သည့်အဖြစ် အားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်တို့ကို သိအပ်၏။

၁။ သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

(က) ထူးသော သဒ္ဓါတို့၏အနက်အားဖြင့် (အာယတနတစ်ပါးစီ၏ ထူးသောသဒ္ဓါအနက်)

- ၁။ စက္ခတိတိ စက္ခု = (စက္ခတိတိ)အဆင်းကို သာယာတတ်၏ (ဝါ) အဆင်းကို ပြတတ်၏။ ထို့ကြောင့် စက္ခု-မျက်စိ မည်၏။
- ၂။ ရူပယတိတိ ရူပံ = (ရူပယတိတိ) ပြတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ရူပ - အဆင်း မည်၏။ (အဆင်းသည် ရွှင်ခြင်း ညှိုးခြင်း စသည်ဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နှလုံး၌တည်သော စိတ်အလိုကို ပြတတ်၏- ဟု ဆိုလို၏)
- ၃။ သုဏ္ဍတိတိ သောတံ = (သုဏ္ဍတိ) ကြားတတ်၏။ ထို့ကြောင့် သောတ- နား မည်၏။
- ၄။ သပ္ပတိတိ သဒ္ဓေါ = (သပ္ပတိ) ရွတ်ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓ-အသံ မည်၏။
- ၅။ ဃာယတိတိ ဃာနံ = (ဃာယတိ) နမ်းရှုတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဃာန-နာခေါင်း မည်၏။
- ၆။ ဂန္ဓယတိတိ ဂန္ဓော = (ဂန္ဓယတိ) မိမိ၏တည်ရာဝတ္ထုကို ပြတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဂန္ဓ-အနံ့ မည်၏။
- ၇။ ဇီဝိတံ အဝုယတိတိ ဇီဝှာ = (ဇီဝိတံ အဝုယတိ) အသက်ကို ခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဇီဝှာ-လျှာ မည်၏။
- ၈။ ရသန္တိ တံ သတ္တတိ ရသော = သတ္တဝါတို့သည် ထိုအာရုံကို (ရသန္တိ) သာယာတတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ သတ္တဝါတို့ က သာယာအပ်သောကြောင့် ယင်းအာရုံသည် ရသ-အရသာ မည်၏။
- ၉။ ကုန္တိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ ကာယော = ကု - စက်ဆုပ်ဖွယ် အာသဝတရားတို့၏ + အာယော-ဖြစ်ရာအရပ်သည် ကာယ-ကိုယ် မည်၏။
- ၁၀။ ဖုသိယတိတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ = (ဖုသိယတိ) တွေ့ထိအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗ - တွေ့ထိစရာ မည်၏။ (ဝါ) အတွေ့ မည်၏။
- ၁၁။ မုနာတိတိ မနော = (မုနာတိ) သိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် မန - စိတ်နှလုံး မည်၏။
- ၁၂။ အတ္တနော လက္ခဏံ ဓာရေန္တိတိ ဓမ္မာ = မိမိ၏သဘောလက္ခဏာကို (ဓာရေန္တိ) ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မ - သဘောအာရုံတို့ မည်ကုန်၏။

(ခ) မထူးသောသဒ္ဒါ၏ အနက်အားဖြင့် (အာယတနပုဒ်၏ သာမညအနက်)

- ၁။ (အာယတနတော) အားထုတ်ရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ၂။ (အာယာနိတနတော) အာယမည်သော စိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို ကျယ်ပြန့်ကြီးပွားစေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ၃။ (အာယတ) ရှည်သောသံသရာဆင်းရဲကို (နယနတော)ဆောင်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
 (အာယတနံ) အာယတန မည်၏။

ချဲ့၍ပြအံ့ -

- ၁။ မျက်စိဟူသော စက္ခုဒ္ဒါရ၊ အဆင်းဟူသော ရူပါရုံ စသည်တို့၌ ထိုထိုဒ္ဒါရ ထိုထိုအာရုံတို့နှင့် စပ်ဆိုင်သော စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည် ခံစားခြင်း အစရှိသော မိမိ မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာကိစ္စဖြင့် (အာယတန္တိ) အားထုတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ အားထုတ်ရာဖြစ်သောကြောင့် အာယတန မည်၏။
 ၂။ ဒ္ဒါရ အာရုံတို့၌ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အာယ မည်သော ထိုစိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို (တနောန္တိ) ကျယ်ပြန့်ကြီးပွားစေတတ်ကုန်၏။ ထိုသို့ အာယခေါ် စိတ်စေတသိက်တို့ကို ကျယ်ပြန့်ကြီးပွားစေတတ်ကြသောကြောင့် အာယတန မည်၏။
 ၃။ အစမထင်သော သံသရာ၌ အလွန်ပင် (အာယတံ)ရှည်စွာသော ဤသံသရာဆင်းရဲကို မဆုတ်နစ် မရပ်စဲသေးလမျှ ကာလပတ်လုံး (နယန္တိဇေ) ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်ကုန်သည် သာတည်း။ ထိုသို့ အလွန်ရှည်သော သံသရာဆင်းရဲကို ဆောင်တတ်ကြ ဖြစ်စေတတ်ကြသောကြောင့် အာယတန မည်၏။

အာယတနပုဒ်၏ အစိတ် အစိတ်သဒ္ဒါ၊ အပေါင်းသဒ္ဒါ အဓိပ္ပါယ်များ

အာယ + တန	=	အာယတန
အာယ	=	ဒ္ဒါရ အာရုံတို့၌ ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို၊
တန	=	ကျယ်ပြန့်ကြီးပွားစေသည်။
အာယတန	=	အာယမည်သော စိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို ကျယ်ပြန့်ကြီးပွားစေသောတရား။
အာယတ + န	=	အာယတန
အာယတ	=	ရှည်သောသံသရာဆင်းရဲကို၊
န = နယ	=	ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်ကြသည်။
အာယတန	=	ရှည်သောသံသရာဆင်းရဲကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သောတရား။

- - - - -

တစ်နည်း - အာယတနပုဒ်၏ အနက်များ

- ၁။ နေရာဌာနဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ၂။ ပြွမ်းရာတည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ၃။ စုဝေးရာဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ၄။ ဖြစ်ရာဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ၅။ အကြောင်းဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း အာယတန မည်၏။

ချဲ့၍ ပြရလျှင် -

- ၁။ လောက၌ “ဣဿရာယတနံ = ဣဿရနတ်၊ ပရမိသွာနတ်၏နေရာ၊ ဝါသုဒေဝါယတနံ = ဝါသုဒေဝနတ်၊ ဗိဿနိနတ်၏နေရာ” အစရှိသော စကားတို့၌ နေရာဌာနကို အာယတန ဟု ဆိုအပ်၏။

- ၂။ “သုဝဏ္ဏာယတနံ = ရွှေ၏ပြွမ်းရာတည်ရာ၊ ရတောယတနံ = ငွေ၏ပြွမ်းရာတည်ရာ” အစရှိသော စကားတို့၌ ပြွမ်းရာတည်ရာ = ရွှေငွေထွက်ရာ ရွှေတွင်းငွေတွင်းစသည့် မြေအရပ်ကို အာယတန ဟု ဆိုအပ်၏။
- ၃။ “သာသနာတော်၌ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော၊ (အာယတန) စုဝေးရာ အကိုင်းအခက်အရွက်အသီး နှင့်ပြည့်စုံသော ထိုပညောင်ပင်ကြီးကို ငှက်တို့သည် မှီဝဲကုန်၏” အစရှိသောစကားတို့၌ စုဝေးရာဌာနကို အာယတန ဟု ဆိုအပ်၏။
- ၄။ “ဒက္ခိဏာပထအရပ်သည် နွားတို့၏ဖြစ်ပွားရာ (အာယတန)ပေတည်း” အစရှိသော စကားတို့၌ ဖြစ်ရာအရပ် ကို အာယတနဟု ဆိုအပ်၏။
- ၅။ “(သတိ သတိ အာယတန) အကြောင်းရှိတိုင်းရှိတိုင်း (ဉာဏ်ထူးဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော) ထိုထိုတရား ၌ပင်လျှင် မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်၏” အစရှိသောစကားတို့၌ အကြောင်းကို အာယတန ဟု ဆိုအပ်၏။

အထက်ပါအနက်အဖွင့်ကို သာကေနှင့် နှီးနှောပြဆိုချက်

- ၁။ စက္ခုဝိညာဏ်စသော စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည် မျက်စိအဆင်းစသည်တို့နှင့် စပ်၍ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခု- မျက်စိ စသည်တို့၌ နေသည် မည်၏။ ထို့ကြောင့် မျက်စိ စသည်တို့သည်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်စသော ယင်း စိတ်စေတသိက်တရားတို့၏ နေရာဌာန ဖြစ်သည်။
- ၂။ ထို့ပြင် ထိုမျက်စိ စသည်တို့ကို မှီကြသောကြောင့်၎င်း၊ ထိုအဆင်းစသည်တို့ကို အာရုံပြုကြသောကြောင့်၎င်း ထိုစိတ်စေတသိက်တို့သည် မျက်စိစသည်တို့၌ ပြွမ်းလျက်ရှိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မျက်စိစသည်တို့သည် ယင်း စိတ်စေတသိက်တို့၏ ပြွမ်းရာတည်ရာ ဖြစ်သည်။
- ၃။ ထို့ပြင် မျက်စိ အဆင်းစသည်တို့၌ တည်ရာဝတ္ထု၊ ဒွါရ၊ အာရုံအလိုအားဖြင့် စုဝေးခြင်းကြောင့် မျက်စိ အဆင်း စသည်တို့သည် ယင်းစိတ်စေတသိက်တို့၏ စုဝေးရာဌာန ဖြစ်သည်။
- ၄။ ထိုမျက်စိ အဆင်းစသည်လျှင် မှီရာအာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထိုမျက်စိ အဆင်းစသည်တို့၌သာ ဖြစ်ခြင်း ကြောင့် မျက်စိအဆင်းစသည်တို့သည် ယင်းစိတ်စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ရာ ပေတည်း။
- ၅။ ထိုမျက်စိ အဆင်းစသည်တို့ မရှိလျှင် စိတ်စေတသိက်တို့ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့် မျက်စိ အဆင်း စသည်တို့သည် ယင်းစိတ်စေတသိက်တို့၏ အကြောင်းပေတည်း။

ဤသို့လျှင် နေရာဌာနဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြွမ်းရာတည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ စုဝေးရာဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ရာဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း အကြောင်းဟူသော အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း- ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်လည်း မျက်စိ အဆင်းအစရှိသော ဤတရားတို့ကို “အာယတန”ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

သို့ဖြစ်၍ ဆိုခဲ့သမျှသောအနက်ကြောင့် စက္ခု- မျက်စိလည်း ဟုတ်၏။ ၎င်းသည် အာယတနလည်း ဟုတ် ၏။ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် စက္ခာယတန မည်၏ ။ ပ ။ ဓမ္မ - သဘောတရားတို့လည်း ဟုတ်ကြ၏။ ၎င်းတို့သည် အာယတနလည်း ဟုတ်ကြ၏။ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် ဓမ္မာယတန မည်၏။

၂။ လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

စက္ခု-မျက်စိအကြည် စသည်တို့၏ လက္ခဏာစသည်တို့ကို ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ ပြဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိ အပ်၏။

၃။ ထိုမျှ ရှိသည့် အဖြစ်အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

“ထိုမျှ ရှိသည့် အဖြစ်” ဟူသည် - စက္ခုစသည်တို့သည်လည်း (ဓမ္မ)သဘောတရားတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။ သို့ဖြစ်ပါလျက် အားလုံးကို ဓမ္မာယတနဟူ၍သာ မဟောဘဲ အာယတနတို့ကို ၁၂-ပါး ဟူ၍ ဟောအပ်သည် ဟု ဆိုလိုပေသည်။

မေး ။ ။ စက္ခုစသည်တို့သည်လည်း ဓမ္မသဘောတရားတို့ပင် ဖြစ်ကြပါလျက် အာယတနအားလုံးကို ဓမ္မာယတနဟူ၍သာ မဟောမူဘဲ အဘယ်ကြောင့် ၁၂-ပါးဟူ၍ ဟောပါသနည်း?

ဖြေ ။ ။ ၆-ပါးသော ဝိညာဏကာယ(ဝိညာဏအပေါင်း)တို့၏ ဖြစ်ရာဒွါရတို့နှင့် အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြားခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

ချဲ့၍ ပြအံ့ -

အာယတနတို့ကို အကျယ်ပြရာ၌ ၆-ပါးသော ဝိညာဏကာယတို့၏ ဒွါရအဖြစ်ဖြင့်၊ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းကြောင့် ယင်းအာယတနတို့၏ အကွဲအပြားသည် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၂-ပါးတို့ကို ဟောအပ်ပေ၏။

ထပ်၍ ချဲ့ပြဦးအံ့ -

စက္ခုဝိညာဏစီထိ၌ အတွင်းဝင်သော ဝိညာဏကာယ - ဝိညာဏအပေါင်း၏ ဖြစ်ရာဒွါရသည် စက္ခာယတနသာလျှင် ဖြစ်သည်။ အာရုံသည်လည်း အဆင်းရူပါရုံသာလျှင် ဖြစ်သည်။

ထို့အတူ သောတဝိညာဏစီထိ စသည်တို့၌ အတွင်းဝင်သော ဝိညာဏကာယတို့၏ ဖြစ်ရာဒွါရနှင့် အာရုံတို့သည် မျက်စိနှင့် အဆင်းတို့မှ တစ်ပါးသော နားနှင့် အသံ စသည်တို့သာလျှင် ဖြစ်ကြသည်။

အထူးမှာ မနောဝိညာဏစီထိ၌ အတွင်းဝင်သော ဆဋ္ဌဝိညာဏကာယ၏ ဖြစ်ရာဒွါရသည် ဘဝင်စိတ် ဟု ဆိုအပ်သော မနာယတနတစ်စိတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ အာရုံသည်လည်း စက္ခုဝိညာဏစသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော ဓမ္မာယတနသာလျှင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ၆-ပါးသော ဝိညာဏကာယတို့၏ ဖြစ်ရာဒွါရနှင့် အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြားခြင်းကြောင့် ၁၂-ပါးတို့ကို ဟောအပ်ပေသည်။

၄။ အစဉ်အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

အစဉ်အားဖြင့်ဟူရာ၌ - ဖြစ်စဉ်စသော အစဉ်ငါးမျိုးတို့တွင် ဒေသနာက္ကမ-ဒေသနာအစဉ်သည်သာလျှင် သင့်ပေသည်။

သင့်ပုံမှာ -

၁။ အဇ္ဈတ္တိကအာယတန ၆-ပါးတို့တွင် မြင်ရခြင်းလည်း ရှိ၊ ထိပါးတိုက်ခိုက်ခြင်းလည်း ရှိသည့် အဆင်းလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် စက္ခာယတနသည် ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် စက္ခာယတနကို ရှေးဦးစွာ ဟောအပ်ပေသည်။

၂။ ထို့နောင် မြင်ရခြင်း မရှိမူ၍၊ ထိပါးတိုက်ခိုက်ခြင်း ရှိသည့် အသံစသည်လျှင် အာရုံရှိကုန်သော သောတာယတန စသည်တို့ကို ဟောအပ်ပေသည်။

တစ်နည်းကား -

၁။ အမြတ်ဆုံးမြင်ခြင်း၊ အမြတ်ဆုံးကြားခြင်းတို့၏ အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးများသောကြောင့် အဇ္ဈတ္တိကအာယတနတို့တွင် စက္ခာယတန သောတာယတနတို့ကို ရှေးဦးစွာ ဟောအပ်ပေသည်။

၂။ ထို့နောင် ယာနာယတနစသော သုံးပါးသောအာယတနတို့ကို ဟောအပ်ပေသည်။

၃။ စက္ခုစသော အာယတနငါးပါးလုံးတို့၏ ကျက်စားရာအာရုံရှိသောကြောင့် မနာယတနကို အဆုံး၌ ဟောအပ်ပေသည်။

၄။ စက္ခာယတနတို့၏ ကျက်စားရာအာရုံဖြစ်သောကြောင့် ဗာဟိရအာယတနတို့တွင် ရူပါယတန စသည်တို့ကို စက္ခာယတန စသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဟောအပ်ပေသည်။

တစ်နည်းသော်ကား -

ဝိညာဏ် ၆-ပါးဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပိုင်းခြားသောအားဖြင့်လည်း ယင်းအာယတနတို့၏ ဤအစဉ်ကို သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏ -

“မျက်စိနှင့် အဆင်းတို့ကို စွဲမှီ၍ စက္ခုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ နားနှင့် အသံတို့ကို စွဲမှီ၍ သေတဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ နှာခေါင်းနှင့် အနံ့တို့ကို စွဲမှီ၍ ယာနဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ လျှာနှင့် အရသာတို့ကို စွဲမှီ၍ ဇိဟာဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ကိုယ်နှင့် အတွေ့တို့ကို စွဲမှီ၍ ကာယဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ (ဘဝင်စိတ်) မနနှင့် သဘောတို့ကို စွဲမှီ၍ မနောဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏” ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူအပ်ပေ၏။

- - - - -

၅။ အကျဉ်း အကျယ်အားဖြင့် ဧဝမနိဆုံးဖြတ်ပုံ

အကျဉ်းအားဖြင့်

မနာယတနနှင့် ဓမ္မာယတနတစ်စိတ်တို့ကို နာမ်ဖြင့်၊ ကြွင်းသောအာယတနတို့ကို ရုပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောကြောင့် အာယတန ၁၂-ပါးလုံးတို့သည် နာမ်နှင့် ရုပ် မျှသာလျှင် ဖြစ်၏။

အကျယ်အားဖြင့်

- ၁။ စက္ခာယတနသည် အမျိုးဇာတ်အလိုအားဖြင့် စက္ခုပသာဒမျှသာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်း၊ ဂတိ၊ နိကာယ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အပြားအားဖြင့်မူ အနန္တအပြား ရှိ၏။
- ၂။ သောတာယတနအစရှိသော လေးပါးတို့သည် ထို့အတူပင်။
- ၃။ မနာယတနသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကိရိယာ ဝိညာဏ်တို့၏အပြားအားဖြင့် ၈၉-ပါး အပြား ရှိ၏။ ၁၂၁-ပါး အပြားလည်း ရှိ၏။ စက္ခုစသော ဝတ္ထု၊ ဒုက္ခစသောပဋိပဒါ (ဈာန်၊ အဓိပတိ၊ ဘုံ၊ အာရုံ) စသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်မူ အနန္တအပြား ရှိ၏။
- ၄။ ရူပါယတန၊ သဒ္ဓါယတန၊ ဂန္ဓာယတန၊ ရသာယတနတို့သည် ဝိသဘာဝ၊ ကံစသော အကြောင်းတို့၏ အပြားအားဖြင့် အနန္တအပြား ရှိ၏။
- ၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနသည် ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဓာတ်တို့၏ အလိုအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။ အကြောင်း စသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့် များသောအပြား ရှိ၏။
- ၆။ ဓမ္မာယတနသည် ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ သုခမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့၏ သဘောအပြား၊ ထူးခြားခြင်းအပြားဖြင့် များသောအပြား ရှိ၏။

- - - - -

၆။ ရှုအပ်သောအားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

အလုံးစုံသော သင်္ခတအာယတနတို့ကို တခြားမှ မလာသောအားဖြင့်၊ တခြားသို့ မသွားသောအားဖြင့် စသည် ဖြင့် ရှုအပ်၏။

၁။ တခြားမှ မလာသောအားဖြင့်၊ တခြားသို့ မသွားသောအားဖြင့် ရှုပုံ

“အာယတနတို့သည် ဖြစ်သည်မှ ရှေး၌ တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်မှ လာကြသည် မဟုတ်ကုန်၊ ပျက်သည်မှ နောက်၌ တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်သို့ သွားကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား ဖြစ်သည်မှရှေ့ မဖြစ်သေး မိ၌ မိမိ၏သဘောကို မရသေးဘဲ ရှိကုန်၏၊ ပျက်သည်မှနောက်၌ လုံးဝပျက်စီးကွယ်ပျောက်သွားသည့် သဘော အထည်ကိုယ် ရှိကုန်၏၊ မရှိသေးသော ရှေးအဖို့၊ ကွယ်ပျောက်သွားသော နောက်အဖို့တို့၏ အလယ်၌ အကြောင်း နှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်း ရှိသောကြောင့် (ဝါ- အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြရသောကြောင့်) တစ်စုံတစ်ယောက်၏ အလိုနှင့်၊ စီမံမှုနှင့် မပတ်သက်ဘဲ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏” -ဟု ရှုအပ်၏။

၂။ အားထုတ်မှု ကင်းသောအားဖြင့်၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရ ကင်းသောအားဖြင့် ရှုပုံ

မျက်စိနှင့် အဆင်းစသည်တို့မှာ “ငါတို့အညီအညွတ်ဆုံမိလျှင် ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ” ဟု ဤသို့သော ကြံစည်မှု ကြောင့်ကြပြုမှု စသည် မရှိပေ၊ မျက်စိနှင့် အဆင်းစသည်တို့သည် ဒွါရအဖြစ်၊ တည်ရာဝတ္ထု အဖြစ်၊ အာရုံအဖြစ်တို့ဖြင့် ဝိညာဏ်ဖြစ်ရန် အားထုတ်ခြင်း ကြောင့်ကြပြုခြင်းတို့ မရှိကြပေ။

စင်စစ်သော်ကား မျက်စိနှင့် အဆင်းစသည်တို့ အညီအညွတ်ဆုံမိလျှင် စက္ခုဝိညာဏ် စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏၊ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်ကြခြင်းသည် ဖြစ်မြဲရိုးရာဓမ္မတာသာလျှင် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် အားထုတ်မှုကင်းသော အားဖြင့်၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရကင်းသောအားဖြင့် - ရှုအပ်၏။

၃။ ဥပမာအားဖြင့် ရှုပုံ

အဇ္ဈတ္တိကာယတန ငါးပါးတို့ကို လူမနေသည့် ရွာပျက်ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏၊ အကြောင်းမှာ- ခိုင်မြဲသည့်အဖြစ် တင့်တယ်သည့်အဖြစ် ချမ်းသာသည့်အဖြစ် အတ္တအဖြစ်တို့မှ ကင်းသောကြောင့်ပင်တည်း။

ဗာဟိရာယတန ငါးပါးတို့ကို ရွာကိုလူယက်ဖျက်ဆီးသော ခိုးသူကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏၊ အကြောင်းမှာ- အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့ကို ထိပါးတိုက်ခိုက်တတ်ကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ မှန်ပေ၏ -

“ရဟန်းတို့ - မျက်စိကို နှစ်သက်ဖွယ်အဆင်း မနှစ်သက်ဖွယ်အဆင်းတို့က နှိပ်စက်အပ်၏” ဤသို့ အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူ၏။

၃။ ဥပမာအားဖြင့် ရှုပုံတစ်နည်း

အဇ္ဈတ္တိကာယတန ငါးပါးတို့ကို မြွေ မိကျောင်း ငှက် ခွေး မြေခွေး မျောက် ဟူသော သတ္တဝါ ငါးကောင်တို့ ကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်၏၊ ဗာဟိရာယတန ငါးပါးတို့ကို ယင်းသတ္တဝါ ငါးကောင်တို့၏ ကျက်စားရာကဲ့သို့ ရှုအပ်၏။

အာယတနတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

ဓာတုဝိတ္ထာရကထာ ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်

ဓာတ်တို့ဟူသည်မှာ - စက္ခုဓာတ်၊ ရူပဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ သဒ္ဓဓာတ်၊ သောတ-ဝိညာဏဓာတ်၊ ယာနဓာတ်၊ ဂန္ဓဓာတ်၊ ယာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှာဓာတ်၊ ရသဓာတ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတ်၊ ကာယဓာတ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ဟူသော ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့ ပေတည်း။

ထိုဓာတ်တို့၌ သဒ္ဓါအနက်၊ လက္ခဏာစသည်၊ အစဉ်၊ ၁၈-ပါးမျှရှိသည့်အဖြစ်၊ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်း၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း(ပစ္စည်း)၊ ရှုအပ်သောအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်တို့ကို သိအပ်၏။

၁။ သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

(က) ထူးသော သဒ္ဓါတို့၏အနက်အားဖြင့် (ဓာတ်တစ်ပါးစီ၏ ထူးသောသဒ္ဓါအနက်)

(စက္ခုတိတိ) အဆင်းကိုသာယာတတ်-ပြတတ်သောကြောင့် စက္ခု-မျက်စိ မည်၏။ (ရူပယတိတိ) နှလုံးအလိုကို ပြတတ်သောကြောင့် ရူပ-အဆင်းမည်၏။ စက္ခု-မျက်စိ၏+ ဝိညာဏ်သည် စက္ခုဝိညာဏ် မည်၏။ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် စက္ခု စသည်တို့၏ ထူးသောအနက်အားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။

(ခ) မထူးသောသဒ္ဓါ၏ အနက်အားဖြင့် (ဓာတုပုဒ်၏ သာမညအနက်)

၁။ (ဝိဒဟတိ) စီရင်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတု-ဓာတ် မည်၏။

၂။ (ဗီယတေ) ဆောင်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတု-ဓာတ် မည်၏။

၃။ (ဝိဓာနံ) စီရင်ခြင်းသဘောသည် ဓာတု-ဓာတ် မည်၏။

၄။ (ဝိဗီယတေ ဧတာယ) ဤသဘောဖြင့် စီရင်အပ်၏။ ထိုသို့ စီရင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဓာတု-ဓာတ် မည်၏။

၅။ (ဧတ္ထ ဝါ ဗီယတိတိ) ဤ၌ ထားအပ်၏။ ထိုသို့ ထားရာဖြစ်သောကြောင့် ဓာတု-ဓာတ် မည်၏။

အထက်ပါ ဓာတုပုဒ်၏ အနက်အဖွင့်ကို သာကေနှင့် နီးနှောပြဆိုချက်

၁။ စက္ခုစသော လောကီဓာတ်တို့သည် သံသရာဆင်းရဲ၏အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် အသီးအခြား ကွဲပြားစွာတည်ကုန်လျက် များပြားသော သံသရာဆင်းရဲကို စီရင်တတ် ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတ် မည်၏။

ဥပမာ - ရွှေကျောက် ငွေကျောက် စသောဓာတ်တို့သည် ရွှေငွေ စသည်တို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် စီရင်သကဲ့သို့ပင်တည်း။

၂။ ဝန်ထမ်းသမားတို့သည် ဝန်ထုပ်ကိုထမ်းဆောင်ကြသကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့သည် ယင်းဓာတ်တို့ကို ထမ်းဆောင်ကြရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတ် မည်၏။

၃။ ဓာတ်ဟူသော ဤသဘောသည် ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်သောကြောင့် ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ဓာတ် မည်၏။

၄။ (ကတ္တား၏အကူအညီ) ကရိုဏ်းဖြစ်ကုန်သော ဤဓာတ်သဘောတို့ဖြင့် သံသရာဆင်းရဲကို သတ္တဝါတို့သည် စီရင်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတ် မည်၏။

၅။ ထိုသို့ စီရင်အပ်ပြီးသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲသည် ဤဓာတ်သဘောတို့၌သာလျှင် ထားအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတ် မည်၏။

ဤသို့လျှင် စက္ခု စသည်တို့တွင် တစ်ခုတစ်ခုစီသော သဘောတရားသည် ဖြစ်သင့်သည် အားလျော်စွာ စီရင်တတ်၏၊ ဆောင်အပ်၏ - ဤသို့အစရှိသော အနက်အလိုအားဖြင့် ဓာတု-ဓာတ် ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

တစ်နည်း - ဓာတုပုဒ်၏ အနက်များ

၁။ တိတ္ထိတို့၏ အတ္တ မည်သည်မှာ သဘောအထည်ကိုယ်အားဖြင့် မရှိသကဲ့သို့ ဤဓာတ်တို့သည်ကား ထိုသို့ မရှိသည် မဟုတ်၊ မိမိသဘာဝဧကန်ပင် ရှိ၏။ စင်စစ်အားဖြင့် ဤဓာတ်တို့သည် (အဆင်းကို ပြတတ်ခြင်း၊ အဆင်းထင်လောက်အောင် ကြည်လင်ခြင်း စသော) မိမိ၏သဘောကို ဆောင်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတု-ဓာတ် မည်၏။

၂။ လောက၌ ဆန်းကြယ်သော ဆေးဒန်း၊ မြင်းသီလာ အစရှိသော ကျောက်၏အစိတ်တို့ကို ဓာတု-ဓာတ်တို့ ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် စက္ခုစသည်တို့သည်လည်း ယင်းကျောက်ဓာတ်တို့နှင့် တူကြသောကြောင့် ဓာတု-ဓာတ်တို့ မည်၏။

မှန်ပေ၏ - အသိဉာဏ်နှင့် သိအပ်သောဥယျာဓာတ်တို့၏အစိတ်ဖြစ်သော ဤစက္ခုစသောသဘောတို့ သည် (ဆေးဒန်း၊ မြင်းသီလာ စသည်တို့ကဲ့သို့ပင်) ဆန်းကြယ်ကြပါပေကုန်၏။

၃။ ကိုယ်ဟု ဆိုအပ်သော အပေါင်း၏ အစိတ်ဖြစ်သော၊ အချင်းချင်းကွဲပြားသောလက္ခဏာတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားသော၊ အစာမှဖြစ်သော အရည်၊ အနှစ်၊ သွေး အစရှိသည်တို့၌ ဓာတ်ဟူသောအမည်သည် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း ဟု ဆိုအပ်သော အတ္တဘော၏ အစိတ်ဖြစ်သော စက္ခု စသည်တို့၌လည်း ဓာတု - ဓာတ် ဟူသော အမည်သည် ဖြစ်၏။ မှန်ပေ၏ - စက္ခု စသည်တို့သည် အချင်းချင်းကွဲပြားသောလက္ခဏာတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်လျက် ရှိကြပေ၏။ ဝါ - ခြားနားလျက် ရှိကြပေ၏။

၄။ ဓာတု - ဓာတ်ဟူသော အမည်သည် ဇီဝခေါ် အသက်ကောင်မဟုတ်သော သဘောတရားမျှ၏ (ဝါ) သက်မဲ့ သဘောတရားမျှ၏ အမည်ပေတည်း။

ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် “ပုတ္တုသာတိရဟန်း - ဤယောက်ျားသည် ဓာတ် ၆-ပါးမျှသာ ရှိ၏” ဤသို့ အစရှိသော ဒေသနာတို့၌ အသက်ကောင်ဟု ထင်မှတ်မှု-ဇီဝသညာကို ပယ်နုတ်ခြင်းအကျိုးငှာ ဓာတ် တရားကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဆိုခဲ့သမျှသောအနက်အလိုအားဖြင့် (စက္ခု)မျက်စိလည်း ဟုတ်၏၊ ၎င်းသည် (ဓာတု)ဓာတ် လည်း ဟုတ်၏၊ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် (စက္ခုဓာတု) စက္ခုဓာတ် - မျက်စိဓာတ် မည်၏ ။ ပ ။ မနော ဝိညာဏ်လည်း ဟုတ်၏၊ ၎င်းသည် (ဓာတု)ဓာတ်လည်း ဟုတ်၏၊ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် (မနော ဝိညာဏဓာတု) မနောဝိညာဏဓာတ် မည်၏ ဟု သိအပ်၏။

- - - - -

၂။ လက္ခဏာအားဖြင့် ဧဝပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

စက္ခုဓာတ် စသည်တို့၏ လက္ခဏာစသည်တို့ကို ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်၏။

- - - - -

၃။ အစဉ်အားဖြင့် ဧဝပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

အစဉ်အားဖြင့်ဟူရာ၌ - အစဉ်ငါးမျိုးတို့တွင် ဒေသနာက္ခမ ဒေသနာအစဉ်သည်သာလျှင် သင့်ပေသည်။

ထိုဒေသနာအစဉ်ကိုလည်း အကြောင်းအကျိုးကို အစဉ်အတိုင်း ပိုင်းခြားသည့်အလိုအားဖြင့် ဟောအပ်ပေသည်။ အမြွက်မျှပြရလျှင် - စက္ခုဓာတ်နှင့် ရူပဓာတ်ဟူသော ဤနှစ်ပါးသည် အကြောင်းပစ္စည်းပေတည်း။ စက္ခု-ဝိညာဏဓာတ်သည် အကျိုးပစ္စည်းပေတည်း။ (ကြွင်းဓာတ်တို့၌ ဤနည်းပင်တည်း။)

- - - - -

၄။ ထိုမျှ ရှိသည့် အဖြစ်အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

ထိုမျှ ရှိသည့် အဖြစ်အားဖြင့် ဟူရာ၌ -

ထိုထိုသုတ် အဘိဓမ္မာပါဠိရပ်တို့၌

- ၁။ အာဘာဓာတ်၊ သုဘဓာတ်၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတ်၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဓာတ်၊ အာကိဉ္စညာယတနဓာတ်၊ နေဝသညာနာသညာယတနဓာတ်၊ သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ်၊
- ၂။ ကာမဓာတ်၊ ဗျာပါဒဓာတ်၊ ဝိဟိသာဓာတ်၊ နေက္ခမ္မဓာတ်၊ အဗျာပါဒဓာတ်၊ အဝိဟိသာဓာတ်၊
- ၃။ သုခဓာတ်၊ ဒုက္ခဓာတ်၊ သောမနဿဓာတ်၊ ဒေါမနဿဓာတ်၊ ဥပေက္ခာဓာတ်၊ အဝိဇ္ဇာဓာတ်၊
- ၄။ အာရမ္မဓာတ်၊ နိက္ကမဓာတ်၊ ပရက္ကမဓာတ်၊
- ၅။ ဟိနဓာတ်၊ မဇ္ဈိမဓာတ်၊ ပဏီတဓာတ်၊
- ၆။ ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်၊
- ၇။ အာကာသဓာတ်၊ ဝိညာဏဓာတ်၊
- ၈။ သင်္ခတဓာတ်၊ အသင်္ခတဓာတ်၊

၉။ များသောဓာတ် ရှိသည့်လောက၊ အမျိုးမျိုးသောဓာတ် ရှိသည့်လောက - ဟူ၍ ဤသို့ အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အခြားတစ်ပါးသော ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း တွေ့ရကုန်၏။

ဤသို့ဖြစ်ပါလျက် အလုံးစုံသော ဓာတ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် အပိုင်းအခြားကို မပြုမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ၁၈-ပါးဟူသော ဤအပိုင်းအခြားကိုသာ ပြုပါသနည်းဟု မေးငြားအံ့ -

ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သော အားလုံးသောဓာတ်တို့သည် ထို ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် ဟု ဖြေအပ်၏။

၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်ပုံ

- ၁။ အာဘာဓာတ်- အလင်းဓာတ်ဟူသည် (လရောင်နေရောင်မီးရောင်စသော)အဆင်း- ရူပဓာတ်သာ ဖြစ်သည်။
- ၂။ (တင့်တယ်သည်ဟု ထင်ရသော) သုဘဓာတ်သည် ရူပဓာတ်စသည်နှင့် စပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် - ရာဂဖြစ်ကြောင်း သုဘနိမိတ် (တင့်တယ်သည်ထင်ရသော အခြင်းအရာ) ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ယင်းသုဘနိမိတ်သည် ရူပဓာတ်စသည်မှ အလွတ်ဟူ၍ မရှိပေ။
တစ်နည်းကား - ကုသလဝိပါက်၏ အာရုံဖြစ်သော ရူပဓာတ် သဒ္ဓဓာတ် စသည်တို့သည်ပင်လျှင် သုဘဓာတ်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤသုဘဓာတ်သည် ရူပဓာတ် စသည်သာ ဖြစ်သည်။
- ၃။ အာကာသာနဉ္စာယတနဓာတ်စသည်တို့၌ စိတ်သည် မနောဝိညာဏဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ကြွင်းသောထိုစိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်တို့သည် ဓမ္မဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။
- ၄။ သညာဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာ သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ်သည် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် မရှိပေ။ ယင်းဓာတ်သည် မနောဝိညာဏဓာတ် ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ်၂-ပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။
- ၅။ ကာမဓာတ်ဟူသည် ဓမ္မဓာတ်မျှသည်မူလည်း ဖြစ်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ -

“ထိုတွင် ကာမဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? ကာမအာရုံကို လိုချင်နှစ်သက်မှုနှင့် ယှဉ်သော ကြံခြင်း အထူးကြံခြင်း မှားယွင်းစွာကြံခြင်း- မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပပေတည်း” ဟူ၍ပင်တည်း။

တစ်နည်း - ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့သည်လည်း ကာမဓာတ် မည်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ-

“အောက်မှ အဝီစိငရဲကို အဆုံးအပိုင်းအခြားပြု၍ အထက်မှ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိနတ်တို့ကို အတွင်းသွင်း၍ ဤအကြား ဤအတွင်း ဤကာမဘုံ၌ဖြစ်ကုန်သော ဤကာမဘုံ၌ အတွင်းဝင်ကုန်သော ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ဤခန္ဓာ စသည်ကို ကာမဓာတ် ဟု ဆိုအပ်၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

၆။ နေက္ခမ္မဓာတ်ဟူသည် (နေက္ခမ္မဝိတက်ဟူသော) ဓမ္မဓာတ်ပင် ဖြစ်၏။

ထို့ပြင် “ကုသိုလ်တရားအားလုံးတို့လည်း နေက္ခမ္မဓာတ် မည်၏” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်လည်း နေက္ခမ္မဓာတ် မည်သေး၏။ ထို့ကြောင့် နေက္ခမ္မဓာတ်သည် မနောဝိညာဏဓာတ် ၌ အတွင်းဝင်၏။

၇။ ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိသာဓာတ် အဗျာပါဒဓာတ် အဝိဟိသဓာတ် သုခဓာတ် ဒုက္ခဓာတ် သောမနဿဓာတ် ဒေါမနဿဓာတ် ဥပေက္ခာဓာတ် အဝိဇ္ဇာဓာတ် အာရမ္ဘဓာတ် နိက္ကမဓာတ် ပရက္ကမဓာတ်တို့သည် ဓမ္မဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။

၈။ ဟိနဓာတ် မဇ္ဈိမဓာတ် ပဏီတဓာတ် တို့သည် ၁၈-ပါးသောဓာတ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် - ယုတ်ညံ့သော စက္ခု စသည်တို့သည် ဟိနဓာတ် မည်၏။ အလယ်အလတ်နှင့် အမြတ်တို့သည် မဇ္ဈိမဓာတ်နှင့် ပဏီတဓာတ် မည်၏။

တစ်နည်း - မုချအားဖြင့်မူ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ဟိနဓာတ် မည်၏။ လောကီကုသိုလ်အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မနှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်၂-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း၊ စက္ခုအစရှိသော ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း မဇ္ဈိမဓာတ် မည်၏။ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် ပဏီတဓာတ် မည်၏။

၉။ ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတ်တို့သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ အာပေါဓာတ်နှင့် အာကာသဓာတ်သည် ဓမ္မဓာတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။

၁၀။ ဝိညာဏဓာတ်သည် စက္ခုဝိညာဏ်စသော ဝိညာဏဓာတ်ခုနစ်ပါး၏ အကျဉ်းသာလျှင် ဖြစ်သည်။

၁၁။ ၁၇-ပါးသောဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ (နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါးသော) ဓမ္မဓာတ်တစ်စိတ်သည်လည်းကောင်း သင်္ခတဓာတ် မည်၏။ (နိဗ္ဗာန်ဟူသော) အသင်္ခတဓာတ်သည်ကား ဓမ္မဓာတ်တစ်စိတ်သာလျှင် ဖြစ်သည်။

၁၂။ များသောဓာတ်ရှိသောလောက၊ အမျိုးမျိုးသောဓာတ်ရှိသောလောက ဟူသည် ၁၈-ပါးသောဓာတ် အပြားမျှသာလျှင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့လျှင် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သော အားလုံးသောဓာတ်တို့သည် ထို ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် ၁၈-ပါးတို့ကိုသာ ဟောတော်မူ၏။

ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကိုသာ ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း တစ်နည်း ပြဆိုချက်

အာရုံကိုသိခြင်း သဘောရှိသော စိတ်ဝိညာဏ်၌ အသက်ကောင်သတ္တဝါကောင်ဟု အမှတ်မှားသော သတ္တဝါတို့၏ ထိုအမှတ်မှားသော ဇီဝသညာကို ပယ်ခြင်းအကျိုးငှာ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူ၏။

မှန်ပေ၏ - အာရုံကိုသိခြင်း သဘောရှိသော စိတ်ဝိညာဏ်၌ အသက်ကောင် သတ္တဝါကောင် ဟု အမှတ်မှားသော သတ္တဝါတို့သည် ရှိကြ၏။ ထိုသတ္တဝါတို့အား စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ် ကာယဝိညာဏ်ဓာတ် ယာနဝိညာဏ်ဓာတ် ဇိဟ္ဌာဝိညာဏ်ဓာတ် ကာယဝိညာဏ်ဓာတ် မနောဓာတ် မနောဝိညာဏ်ဓာတ် အပြားအားဖြင့် ထိုစိတ်ဝိညာဏ်၏ တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘဲ များသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းဝိညာဏ်သည် မျက်စိနှင့်အဆင်း စသောအကြောင်းတို့နှင့် စပ်၍ ဖြစ်ရသောကြောင့် မမြဲသောအနိစ္စတရား ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း ထင်ရှားပြတော်မူ၍ သတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ကိန်းအောင်းနေသော (အသက်ကောင် သတ္တဝါကောင် ဟု အမှတ်မှားမှု) ဇီဝသညာကို နုတ်ပယ်တော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည် ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့ကို ပြတော်မူပေသည်။

ထို့အတူပင် ဝေနေယျတို့၏ အလိုအဇ္ဈာသယအစွမ်းအားဖြင့်လည်း ပြတော်မူအပ်ပေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ - မကျဉ်းလွန်း မကျယ်လွန်းသော ဤဓာတုဒေသနာဖြင့် ဆုံးမညွှန်ကြားထိုက်ကုန်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အလိုအကြိုက်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၁၈-ပါးတို့ကိုသာလျှင် ပြတော်မူအပ်ပေသည်။

“အကြင်အကြင် အပြားအားဖြင့် ဟောပြုလျှင် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ နှလုံးတို့၌ ကိန်းနေသော အဝိဇ္ဇာမှောင်သည် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်တန်ခိုးဖြင့် ပယ်ဖျောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ တစ်ခဏချင်း ပျက်စီးပျောက်ကွယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုထို အကျဉ်းအကျယ်နည်းအပြားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို ဟောပြတော်မူပေ၏။”

- - - - -

၅။ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းအားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းအားဖြင့်ဟူရာ၌ -

- ၁။ စက္ခုဓာတ်သည် အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် စက္ခုပသာဒအလို တစ်ပါးတည်းသောတရား ဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့အတူပင် သောတ ယာန ဇိဟ္ဌာ ကာယ ရူပ သဒ္ဓ ဂန္ဓ ရသဓာတ်တို့သည် သောတပသာဒ စသည်တို့အလိုအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသောတရား ဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။
- ၂။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်သည် ပထဝီ တေဇော ဝါယောတို့အလိုအားဖြင့် ၃-ပါးသောတရား -
- ၃။ စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်သည် ကုသလဝိပါက်, အကုသလဝိပါက်အလိုအားဖြင့် ၂-ပါးသောတရား၊ သောတ ယာန ဇိဟ္ဌာ ကာယဝိညာဏ်ဓာတ်တို့သည် ထို့အတူပင် -
- ၄။ မနောဓာတ်သည် ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ကုသလဝိပါက်, အကုသလဝိပါက်သမ္ပုဒ်တို့၏ အလိုအားဖြင့် ၃-ပါးသောတရား -
- ၅။ ဓမ္မဓာတ်သည် (ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရဟူသော) သုံးပါးသောနာမ်ခန္ဓာတို့၏လည်းကောင်း၊ ၁၆-ပါးသော သုခမရုပ်တို့၏လည်းကောင်း, (နိဗ္ဗာန်)အသင်္ခတဓာတ်၏အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း ၂၀-သောတရားတို့ -
- ၆။ မနောဝိညာဏ်ဓာတ်သည် (ပဉ္စဝိညာဏ်ဓာတ် မနောဓာတ်တို့မှ) ကြွင်းသော ကုသိုလ်-၂၁, အကုသိုလ်-၁၂, အဗျာကတဝိညာဏ် ၄၃-ပါးတို့၏အလိုအားဖြင့် ၇၆-ပါးသောတရားတို့ - ဟူ၍ ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။

- - - - -

၆။ ကျေးဇူးပြုခြင်း(ပစ္စယ)အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

ကျေးဇူးပြုခြင်း(ပစ္စယ)အားဖြင့်ဟူရာ၌ -

ပဉ္စဒါရ၌ ကျေးဇူးပြုခြင်း

- ၁။ စက္ခုဓာတ်သည် စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်အား ဝိပဿယုတ္တ ပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတ နိဿယ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း ဟူသော ၆-ပါးသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၂။ အဆင်း-ရူပဓာတ်သည် စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်အား ပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတ အာရမ္မဏပစ္စည်း ဟူသော လေးပါး သောပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၃။ သောတဝိညာဏ်ဓာတ် စသည်တို့အား သောတဓာတ်နှင့် သဒ္ဓဓာတ် စသည်တို့သည် ဤအတူပင် ၆-ပါး၊ ၄-ပါးသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်၏။
- ၄။ ယင်းဝိညာဏ်ဓာတ်ငါးပါးတို့အား အာဝဇ္ဇန်းမနောဓာတ်သည် အနန္တရ သမနန္တရ နတ္ထိ ဝိဂတ အနန္တရူပ-နိဿယပစ္စည်းဟူသော ငါးပါးသောပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၅။ ယင်းဝိညာဏ်ဓာတ်ငါးပါးလုံးတို့သည် သမ္ပဋိမျှိုင်းမနောဓာတ်အား ထို့အတူပင် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၆။ မနောဓာတ်သည် သန္တိရဏမနောဝိညာဏဓာတ်အား ထို့အတူပင် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၇။ ယင်းသန္တိရဏသည် ဝုဋ္ဌောမနောဝိညာဏဓာတ်အား၊ ယင်းဝုဋ္ဌောသည် ဇောမနောဝိညာဏဓာတ်အား ထို့အတူပင် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၈။ ဇောမနောဝိညာဏဓာတ်သည် အခြားမဲ့ဇောမနောဝိညာဏဓာတ်အား ထိုငါးပစ္စည်းတို့နှင့် အာသေဝနပစ္စည်း ဟူသော ၆-ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

မနောဒါရ၌ ကျေးဇူးပြုခြင်း

- ၁။ ဘဝင်မနောဝိညာဏဓာတ်သည် အာဝဇ္ဇန်းမနောဝိညာဏဓာတ်အား၊ ယင်းအာဝဇ္ဇန်းသည် ဇောမနော-ဝိညာဏဓာတ်အား ရှေးဖြစ်သော ငါးပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၂။ ဓမ္မဓာတ်သည် ဝိညာဏဓာတ်ခုနစ်ပါးတို့အား သဟဇာတ အညမည နိဿယ သမ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတ အစရှိသော များသောအပြားရှိသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
- ၃။ စက္ခုဓာတ်စသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အချို့သောဓမ္မဓာတ်သည်လည်းကောင်း အချို့သော မနောဝိညာဏဓာတ်အား အာရမ္မဏပစ္စည်း စသည်တို့ဖြင့်လည်း ကျေးဇူးပြုကုန်၏။

ရှင်းဦးအံ့ - စက္ခုဝိညာဏဓာတ်စသည်တို့အား စက္ခုဓာတ် ရူပဓာတ်စသည်တို့သက်သက်သာလျှင် ကျေးဇူးပြုကြသေးသည် မဟုတ်သေး၊ အလင်းရောင် စသည်တို့သည်လည်း ကျေးဇူးပြုကြသေး၏။

ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့က မိန့်ဆိုတော်မူကြသည်မှာ-

“မျက်စိ၊ အဆင်း၊ အရောင်အလင်း၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲမှီ၍ စက္ခုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ နား၊ အသံ၊ အပေါက်အကြား၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲမှီ၍ သောတဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ နှာခေါင်း၊ အနံ့၊ လေ၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲမှီ၍ ယာနဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ လျှာ၊ အရသာ၊ အရည်အစိုဓာတ်၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲမှီ၍ ဇိဝှာဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ကိုယ်အကြည်၊ အတွေ့၊ ပထဝီဓာတ်၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့ကို စွဲမှီ၍ ကာယ-ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဘဝင်စိတ်(မန)၊ သဘောတရားအာရုံ၊ နှလုံးသွင်းမှုကို စွဲမှီ၍ မနောဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏” - ဟူ၍ပင်တည်း။

မှတ်ချက် ■ ■ ယခုဆိုခဲ့သောစကားသည် ဤအရာ၌ အကျဉ်းပေတည်း။ အကျယ်အားဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံအပြားသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျယ်ပြုရာ၌ ထင်ရှားဖြစ်လတ္တံ့။

၇။ ရှုအပ်သောအားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

သင်္ခတဓာတ်အားလုံးတို့ကိုပင်လျှင် ခဏသုံးပါးမှ ရှေးအဖို့ နောက်အဖို့တို့၌ ကင်းဆိတ်သောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ခိုင်မြဲခြင်း တင့်တယ်ခြင်း ချမ်းသာခြင်း အတ္တအဖြစ်တို့မှ ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြောင်းတို့နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ရှုအပ်ကုန်၏။

အထူးအားဖြင့်မူ - ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကို ဥပမာဖြင့် ရှုမှတ်ပုံ

ဥပမာ - ၁ (၁) စက္ခုဓာတ်ကို စည်၏မျက်နှာပြင်ကဲ့သို့၊
(၂) အဆင်း ရူပဓာတ်ကို တီးခေါက်စရာတုတ်ကဲ့သို့၊
(၃) မြင်သိမှု-စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်ကို ထွက်ပေါ်လာသောအသံကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဥပမာ - ၂ (၁) စက္ခုဓာတ်ကို ကြေးမုံပြင်ကဲ့သို့၊
(၂) ရူပဓာတ်ကို မျက်နှာကဲ့သို့၊
(၃) စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်ကို မျက်နှာရိပ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဥပမာ - ၃ (၁) စက္ခုဓာတ်ကို ကြံများ၊ နှမ်းစေ့များကဲ့သို့၊
(၂) ရူပဓာတ်ကို ကြံညစ်စက်၊ ဆီကြိတ်ဆုံတို့၌ ဖိညှပ်ကြိတ်သည့် တုတ်တံ၊ ကျည်ပွေ့ကဲ့သို့၊
(၃) စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်ကို ကြံရည်၊ ဆီတို့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဥပမာ - ၄ (၁) စက္ခုဓာတ်ကို မီးပွတ်ကဲ့သို့၊
(၂) ရူပဓာတ်ကို မီးပွတ်တံကဲ့သို့၊
(၃) စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်ကို မီးကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

သောတဓာတ် စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းပင်။

မနောဓာတ်ကိုမူ ဖြစ်သင့်သည့်အားလျော်စွာ စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ် စသည်တို့၏ ရှေ့သွားနောက်လိုက်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

ဓမ္မဓာတ်တွင် -

၁။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မြားပြောင့်ကဲ့သို့၎င်း၊ တံကျင်ကဲ့သို့၎င်း မှတ်အပ်၏။

၂။ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို ဝေဒနာဟူသော မြားပြောင့်၊ တံကျင်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် နာကျင်နေသူတို့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

တစ်နည်း -

(က) ပုထုဇဉ်တို့၏သညာကို

- မရနိုင်သည်ကို တောင့်တခြင်းနှင့်စပ်သော ဆင်းရဲကိုဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် အချည်းနှီးသောလက်ဆုပ်ကဲ့သို့၊
- မဟုတ်မမှန်သော အမှတ်နိမိတ်ကို ယူတတ်သောကြောင့် တောသမင်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

(ခ) သင်္ခါရတို့ကို

- ပဋိသန္ဓေ၌ ပစ်ချတတ်သောကြောင့် မီးကျိုးတွင်း၌ ပစ်ချတတ်သည့်ယောက်ျားကဲ့သို့၊
- ဇာတိဒုက္ခ လိုက်ပါလာသောကြောင့် ရဲပုလိပ်တို့လိုက်ပါလာသည့် ခိုးသူတို့ကဲ့သို့၊

- ဇာတိဒုက္ခ လိုက်ပါလာသောကြောင့် ရဲပုလိပ်တို့လိုက်ပါလာသည့် ခိုးသူတို့ကဲ့သို့၊
 - အကျိုးမဲ့ဟူသမျှကို ဆောင်လာတတ်သည့် ခန္ဓာအစဉ်၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အဆိပ်ပင်၏မျိုးစေ့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- ၃။ သုခုမရုပ်ကို အမျိုးမျိုးသော ကပ်၍နှိပ်စက်တတ်သည့် ဥပဒ္ဒေါတို့၏ အကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ပဒုမ္မာကြာအသွင်ထင်ရသော သင်တုန်းစက်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- ၄။ အသင်္ခတဓာတ်ကို
- အသေကင်းသောအားဖြင့်၊
 - ငြိမ်သက်ငြိမ်းအေးသောအားဖြင့်၊
 - ဘေးငြိမ်းသောအားဖြင့် မှတ်အပ်၏။
- အဘယ့်ကြောင့်နည်း - အကျိုးမဲ့အလုံးစုံကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သော သင်္ခတဒုက္ခအပေါင်း၊ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာဒုက္ခအပေါင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် ပေတည်း။
- ၅။ မနောဝိညာဏဓာတ်ကို အာရုံတို့၌ တည်တံ့ခြင်း မရှိသောကြောင့် တောမျောက်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဆုံးမနိုင်ခဲသောကြောင့် မြင်းယုတ်မြင်းဆိုးကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လိုရာရာအာရုံများ၌ ကျသွားတတ်သောကြောင့် ကောင်းကင်သို့ မြောက်တင်လိုက်သော တုတ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လောဘ ဒေါသစသော ကိလေသာအမျိုးမျိုးတို့၏အသွင်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ပွဲသဘင်ကပြရာ၌ အသွင်အမျိုးမျိုးကို ဆောင်သည့် ကခြေသည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း မှတ် အပ်၏။

ဓာတ်တို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

အာယတနဓာတ်နိဒ္ဒေသ ပြီး၏။

တတိယကုဏ္ဍသည် သစ္စာလေးပါးတို့၌ ပြီးပြီးသောသိခြင်းကိစ္စ ရှိသည်ဖြစ်၍ (အညာတာဝိ) သိပြီးမည်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ဣန္ဒြိယဌ)အစိုးရခြင်းအနက်၏ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း “အညာတာဝိန္ဒေ” မည်၏။

အညာတာဝိန္ဒေ = အညာတာဝိ + ကုန္ဒေ
 = သစ္စာလေးပါးကို သိပြီးသောပုဂ္ဂိုလ် + အစိုးရခြင်း
 (သစ္စာလေးပါးကို သိပြီးသောရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ကုန္ဒေ ဟု ဆိုလို၏။)

(ခ) မထူးသောသဒ္ဓါ၏ အနက်အားဖြင့် (ကုန္ဒိယဌပုဒ်၏ သာမညအနက်)

(ခ-၁) ကုန္ဒိယဌ - အစိုးရခြင်းအနက် မည်သည် အဘယ်ပါနည်းဟူမူ -

- ၁။ (ကုန္ဒ)အစိုးရသော အကြောင်းကံကို (လိင်္ဂ)ပြသောအနက်သည် ကုန္ဒိယဌ မည်၏။
- ၂။ (ကုန္ဒ)အစိုးရသော မြတ်စွာဘုရားသည် (ဒေသိတဌ)ဟောအပ်သောအနက်သည် ကုန္ဒိယဌ မည်၏။
- ၃။ (ကုန္ဒ)အစိုးရသော မြတ်စွာဘုရားသည် (ဒိဌဌ)မြင်အပ်သောအနက်သည် ကုန္ဒိယဌ မည်၏။
- ၄။ (ကုန္ဒ)အစိုးရသော ကံက (သိဌဌ)ဖြစ်စေအပ်သောအနက်သည် ကုန္ဒိယဌ မည်၏။
- ၅။ (ကုန္ဒ)အစိုးရသော မြတ်စွာဘုရားသည် (ဇဌဌ)မှီဝဲအပ်သောအနက်သည် ကုန္ဒိယဌ မည်၏။

ထို ကုန္ဒဌ ၅-နက်ကို ကုန္ဒေ ၂၂-ပါးတို့၌ ယှဉ်သင့်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်အပ်၏။

ချဲ့၍ ပြအံ့ -

ကုန္ဒဌ အနက် ၅-ခုတို့တွင် အမှတ်စဉ် (၁)နှင့် (၄) တို့တွင် ကုန္ဒဌအရ ကံ ကို ဆိုလို၏။ အမှတ်စဉ် (၂) (၃)နှင့် (၅) တို့တွင် ကုန္ဒဌအရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် -

ကုန္ဒ နှစ်မျိုးမှာ -

- (က) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာ သိတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်နှင့် စိတ်တော်ကို အလွန်အကဲအစိုးရခြင်းကြောင့် (ကုန္ဒ) အစိုးရသူ မည်ပေ၏။
- (ခ) ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံသည် (ကုန္ဒ) အစိုးရသောတရား မည်ပေ၏။ အကြောင်းမှာ ကံတို့၌ မည်သူမျှ အစိုးရသောကြောင့်ပေတည်း။ (ကံသည် သတ္တဝါတို့၏ အကောင်းအဆိုးကို ဖန်တီးရာ၌ အစိုးရသောတရား ဖြစ်၏။ ကံကိုကား မည်သူမျှ အစိုးရပေ။)

အမှတ်စဉ် (၁) ကုန္ဒလိင်္ဂဌ နှင့် (၄) ကုန္ဒသိဌဌ အနက်တို့တွင် -

ကံကဖြစ်စေအပ်သော စက္ခုအစရှိသော ကုန္ဒေတို့သည် (သူတို့၏အကြောင်းဖြစ်သော) ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ပြတတ်ကုန်၏။ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံကလည်း ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ (ကုန္ဒလိင်္ဂဌ) အစိုးရသောကံ ကို ပြတတ်သောအနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ကုန္ဒသိဌဌ) အစိုးရသောကံက ဖြစ်စေအပ်သောအနက် သဘောကြောင့်လည်းကောင်း ကုန္ဒိယဌ - ကုန္ဒိယ မည်၏။

အမှတ်စဉ် (၂) ကုန္ဒဒေသိတဌ, (၃) ကုန္ဒဒိဌဌနှင့် (၅) ကုန္ဒဇဌ အနက်တို့တွင် -

ကုန္ဒေအားလုံးတို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ပြတော်မူအပ်ကုန်၏။ ထိုးထွင်း၍လည်း သိတော်မူအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် (ကုန္ဒဒေသိတဌ) အစိုးရသော မြတ်စွာဘုရားက ပြအပ်သောအနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ကုန္ဒဒိဌဌ) မြတ်စွာဘုရား သိမြင်အပ်သော အနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း ကုန္ဒိယ မည်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်ပင်လျှင် အချို့ကုန္ဒေတို့ကို အာရုံပြုလျက် မှီဝဲခြင်းဖြင့်, အချို့ကုန္ဒေတို့ကို ပွားစေလျက် မှီဝဲခြင်းဖြင့် မှီဝဲတော်မူအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် (ကုန္ဒဇဌဌ) အစိုးရသောမြတ်စွာဘုရားသည် မှီဝဲအပ်သောအနက် သဘောကြောင့်လည်း ကုန္ဒိယ မည်၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ကုန္ဒအရ ကံကိုယူရာ၌ ကမ္မဖလ ဖြစ်သော ပဿာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ ဟူသော ၈-ပါးသောကုန္ဒေတို့ကိုသာ ယူရ၍ ကုန္ဒအရ ဘုရားရှင်ကို ယူရာ၌ ကုန္ဒေ ၂၂-ပါးလုံးကို ယူရမည်။ ဤသို့ ယှဉ်သင့်သည် အားလျော်စွာ ယှဉ်အပ်၏။

(ခ-၂) (အသင့်ယုတ္တိ အပြည့်အဝရှိသည့်) ကုန္ဒိယ-ကုန္ဒေ၏ အဓိပ္ပါယ်တစ်နည်း

အကြီးအမှူးအဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော (ဣဿရိယဌ) အစိုးရခြင်းအနက်သဘောကြောင့် စက္ခုစသည်တို့သည် ကုန္ဒိယ-ကုန္ဒေ မည်၏။

မှန်ပေ၏ - မြင်သိမှု စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့ဖြစ်ရာ၌ စက္ခုစသည်တို့၏ ကြီးမှူးအုပ်စိုးခြင်းသည် ထင်ရှားပေ၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စက္ခုစသည်တို့ ထက်မြက်အားကောင်းလျှင် မြင်မှုစသည်တို့ ထက်မြက်အားကောင်း၏။ ၎င်းတို့ နံ့ညံ့အားနည်းလျှင် မြင်မှုစသည်တို့ နံ့ညံ့အားနည်း၏။ (စက္ခုပသာဒမရှိလျှင် မြင်သိစိတ်ပင် မဖြစ်ပေ)။

ကုန္ဒိယဌပုဒ်၏ အနက်အဖွင့်နှင့် ဆိုင်သောမှတ်ဖွယ်

(ခ-၁) ၁။ အရ “စက္ခုစသော ကမ္မဇရုပ်များသည် ကံကို ပြတတ်၏” ဟူသောအနက်သာ ရ၏။

အစိုးရသည်ဟူသော အနက်ကိုကား မရပေ။

(ခ-၁) ၃။ အရလည်း “ပိုင်ရှင်ကံကို ဖြစ်စေ၏” ဟူသောအနက်သာ ရ၏။ အစိုးရသည်ဟူသောအနက် မရပေ။

(ခ-၁) ၂, ၄, ၅ တို့၏ အရလည်း “ဘုရားရှင်က ဟောအပ်, မြင်အပ်, မှီဝဲအပ်သည်” ဟူသောအနက်သာ ရ၏။

အစိုးရသည်ဟူသော အနက် မရပေ။

ထို့ကြောင့် (ခ-၁) အဖွင့်သည် သံသယဖြစ်ဖွယ် ရှိ၏။ မခိုင်လုံပေ။

(ခ-၂) အဖွင့်သည်ကား သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိ၊ ခိုင်လုံ၏။

(စည် - တတွဲ - မှတ်ချက် - ၄၁- ၃၅၉ - ၃၆၂ ခု)

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၂။ လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့်ဟူရာ၌ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသာ ဖြစ်သည်။ ပညိန္ဒေအစရှိသော လေးပါးသောကုန္ဒေတို့သည် အမောဟပင် ဖြစ်သည်။ ကြွင်းသော ကုန္ဒေတရားကိုယ်တို့သည် ထိုခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ သရုပ်အားဖြင့်ပင် လာကုန်၏။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၃။ အစဉ်အားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

အစဉ်အားဖြင့်ဟူရာ၌ ဒေသနာအစဉ်သာ ဖြစ်သည်။

ကုန္ဒေ၂၂-ပါး ဟောစဉ်

၁။ အဇ္ဈတ္တတရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဖြင့် အရိယာဘုံ အရိယာဖိုလ်ကို ရခြင်းသည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အတ္တဘော၌ အတွင်းဝင်သော စက္ခုန္ဒေ စသည်တို့ကို နှေးဦးစွာ ဟောတော်မူပေသည်။

၂။ ထိုအတ္တဘောသည် ဘာဝရုပ်တရားကို စွဲမှီ၍ အမဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဖိုဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အမအဖိုဖြစ်ကြောင်းတရားကား ဤရုပ်ပင်ဟုပြခြင်းငှာ ထို့နောင် ကုတ္တိန္ဒေ ပုရိသိန္ဒေတို့ကို ဟောတော်မူ ပေသည်။

၃။ ထိုကုန္ဒေ ၂-ပါးသည်လည်း ဇီဝိတိန္ဒေနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရသည်ဟု သိစေခြင်းငှာ ထို့နောင် ဇီဝိတိန္ဒေ ကို ဟောတော်မူသည်။

၄။ ယင်းဇီဝိတိန္ဒေ မပြတ်ဖြစ်နေသမျှကာလပတ်လုံး ခံစားမှုဝေဒနာတို့၏ ဆုတ်နစ်ရပ်စဲခြင်းမည်သည် မရှိ၊ ယင်းခံစားမှုဝေဒနာအားလုံးသည်လည်း ဆင်းရဲချည်းသာဟု သိစေခြင်းငှာ ထို့နောင် သုခိန္ဒေ စသော ဝေဒနိန္ဒေ ၅-ပါးတို့ကို ဟောတော်မူသည်။

- ၅။ ထိုခံစားမှုဝေဒနာ ချုပ်ရန်အတွက် ဤတရားတို့ကို ဖြစ်ပွားစေအပ်သည်ဟု အကျင့်ပဋိပတ်ကို ပြခြင်းငှာ ထို့နောင် သဒ္ဓါ စသော ဗိုလ်ကုန်၌ ၅-ပါး တို့ကို ဟောတော်မူသည်။
- ၆။ သဒ္ဓါ စသည်ကို ပွားစေသော ဤအကျင့်ဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ ရှေးဦးစွာ ဤတရားဖြစ်ပေါ်သည်ဟု အကျင့်ပဋိပတ်၏ အချဉ်းအနှီးမဟုတ်ကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ ထို့နောင် အနညာတညဿာဗီတိန္ဒြေ ကို ဟောတော်မူသည်။
- ၇။ ယင်းကုန်၌အကျိုး ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယင်းမှနောက်၌ ဆက်လက်၍ ပွားစေအပ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း ထို့နောင် အညိန္ဒြေကို ဟောတော်မူသည်။
- ၈။ ထိုမှနောက်၌ ပွားစေမှု-ဘာဝနာဖြင့် ဤကုန်၌ ရသည်၊ ၎င်းကိုရလျှင်လည်း ထို့ထက်အလွန် ပြုဖွယ်ကိစ္စ တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရှိတော့ပြီဟု သိစေခြင်းငှာ အမြတ်ဆုံး သက်သာရာဖြစ်သော အညာတာဝိန္ဒြေကို အဆုံး၌ ဟောတော်မူသည်။

▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

၄။ ကွဲပြားခြင်း ရှိ-မရှိအားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

ကွဲပြားခြင်း ရှိ-မရှိအားဖြင့်ဟူရာ၌ ဇီဝိတိန္ဒြေသာလျှင် ကွဲပြားခြင်း ရှိသည်၊ ၎င်းသည် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေဟု ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ကြွင်းသော ကုန်၌မှာ အကွဲအပြားမရှိ တစ်ပါးစီသာ ဖြစ်သည်။

▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

၅။ ကိစ္စအားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

၁။ စက္ခုန္ဒြေ၏ကိစ္စ

“စက္ခယတနသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အားလည်းကောင်း၊ ယင်းနှင့်ယှဉ်သော စေတသိက်တရားတို့အား လည်းကောင်း ကုန်၌ယပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ကုန်၌ယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ပြီးစေအပ်သော မိမိ၏ ထက်ခြင်း၊ နံခြင်းအတိုင်း စက္ခုဝိညာဏ် စသောတရားတို့ကို ထက်စေ၊ နံစေအောင် မိမိ၏အခြင်းအရာသို့ အစဉ်လိုက်စေခြင်းသည် စက္ခုန္ဒြေ၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၂။ သောတ ယာန ဇိဝှာ ကာယကုန်၌တို့၏ကိစ္စသည်လည်း ထို့အတူပင်တည်း။

၃။ မနိန္ဒြေ၏ကိစ္စ - အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေခြင်းသည် မနိန္ဒြေ၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၄။ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ကိစ္စ - အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၅။ ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့၏ကိစ္စ

အမ-အဖိုတို့၏ လိင်-သဏ္ဌာန်၊ နိမိတ္တ-သိကြောင်းနိမိတ်၊ ကုတ္တ-အပြုအမူ၊ အာကပ္ပ-အသွင်အပြင် အခြင်းအရာတို့ကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေတို့၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၆။ ဝေဒနိန္ဒြေတို့၏ကိစ္စ

အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို လွှမ်းမိုး၍ မိမိ မိမိနှင့်ဆိုင်သော ရုန့်ရင်းသောအခြင်းအရာသို့ ရောက်စေခြင်းသည် သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿကုန်၌တို့၏ကိစ္စ ပေတည်း။

ငြိမ်သက်ကောင်းမြတ်သော အလယ်အလတ်သဘောအခြင်းအရာသို့ ရောက်စေခြင်းသည် ဥပေက္ခိန္ဒြေ၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၇။ သဒ္ဓိန္ဒြေစသည်တို့၏ကိစ္စ

ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို လွှမ်းမိုးခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို ကြည်လင်သော အခြင်း အရာစသည်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းသည်လည်းကောင်း သဒ္ဓိန္ဒြေစသည်တို့၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၈။ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ၏ကိစ္စ

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသဟူသော သံယောဇဉ်သုံးပါးတို့ကို ပယ်ခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ယင်းသံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ရန် ယှဉ်ဖက်တရားတို့အား ရှေးရှုဖြစ်အောင် ပြုခြင်းသည်လည်းကောင်း အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၉။ အညိန္ဒြေ၏ကိစ္စ

ကာမရာဂ ဗျာပါဒ စသည်တို့ကို ခေါင်းပါးစေခြင်း ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အတူဖြစ်ဖက်တို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေခြင်းသည်လည်းကောင်း အညိန္ဒြေ၏ကိစ္စ ပေတည်း။

၁၀။ အညာတာဝိန္ဒြေ၏ကိစ္စ

ကိစ္စအားလုံးတို့၌ ကြောင့်ကြစိုက်မှုကိုပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယှဉ်ဖက်တရားတို့၏ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းအဖြစ်သည်လည်းကောင်း အညာတာဝိန္ဒြေ၏ကိစ္စ ပေတည်း။

~ ~ ~ ~ ~

၆။ ဘုံအားဖြင့် ဝေပန်ဆုံးဖြတ်ပုံ

ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးတို့တွင် -

- ၁။ စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှာ ကာယ ဣတ္ထိ ပုရိသ သုခ ဒုက္ခ ဒေါမနဿဟူသော ဣန္ဒြေ ၁၀-ပါးတို့သည် ကာမာဝစရတို့သာတည်း။
- ၂။ မနိန္ဒြေ ဇီဝိတိန္ဒြေ ဥပေက္ခိန္ဒြေနှင့် သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာဟူသော ဣန္ဒြေ ၈-ပါးတို့သည် ဘုံလေးပါးတို့၌ အတွင်းဝင်ကုန်၏။
- ၃။ သောမနဿိန္ဒြေသည် ကာမ ရူပ လောကုတ္တရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဘုံသုံးပါးအပေါင်း၌ အတွင်းဝင်၏။
- ၄။ အဆုံး၌ သုံးပါးသောဣန္ဒြေတို့သည် လောကုတ္တရာတို့သာ ဖြစ်သည်။

ဣန္ဒြေတို့ကို သိရခြင်းအကျိုး

ဤသို့ ဣန္ဒြေတို့ကို သိသောရဟန်းသည် ထိတ်လန့်မှုသံဝေဂ အဖြစ်များသည်ဖြစ်၍ ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်း - ဣန္ဒြိယသံဝရ၌ တည်လျက် ဣန္ဒြေတို့ကို ပိုင်းခြားသိ၍ ဆင်းရဲ၏အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ် (ဝါ) နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဣန္ဒြေတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

~ ~ ~ ~ ~

သစ္စာသိက္ခာရကထာ သစ္စာတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက်

သစ္စာတို့ဟူသည်မှာ ဒုက္ခအရိယသစ္စာ၊ ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာ၊ ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ၊ ဒုက္ခနိရောဓ သို့ ဆိုက်ရောက်သည့် အကျင့်ပဋိပဒါ- ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ ဟူသော မဂ္ဂအရိယသစ္စာဟူ၍ လေးပါးသော အရိယသစ္စာတို့ပေတည်း။

ထိုသစ္စာတို့၌-

- ၁။ ဝေဖန်သောအားဖြင့်၊
- ၂။ သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့်၊
- ၃။ လက္ခဏာ အစရှိသော အပြားအားဖြင့်၊
- ၄။ အတ္ထနှင့် အနက်တို့ကို ထုတ်ပြသောအားဖြင့်၊
- ၅။ မယုတ်မလွန်သောအားဖြင့်၊
- ၆။ အစဉ်အားဖြင့်၊
- ၇။ ဇာတိ စသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့်၊
- ၈။ ဉာဏ်၏ကိစ္စအားဖြင့်၊
- ၉။ အတွင်းဝင်သောတရားတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊
- ၁၀။ ဥပမာအားဖြင့်၊
- ၁၁။ လေးချက်စု စတုတ္ထအားဖြင့်၊
- ၁၂။ သုညအားဖြင့်၊
- ၁၃။ ဧကဝိစေသော အပြားတို့ဖြင့်၊
- ၁၄။ တူသောအဖို့ရှိခြင်း ကွဲပြားသောအဖို့ရှိခြင်းအားဖြင့် - အဆုံးအဖြတ်ကို သစ္စဒေသနာ၌ ကျွမ်းကျင်သောပညာ ရှိသည် သိအပ်၏။

၁။ ဝေဖန်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

ဝေဖန်သောအားဖြင့်ဟူရာ၌ ဒုက္ခစသည်တို့ကို လေးပါးလေးပါးစီအနေဖြင့် ဝေဖန်ထားသည့်အနက်သဘော တို့သည် ထိုဝေဖန်သည့်အတိုင်းပင် မှန်ကန်၏၊ မချွတ်ယွင်းကုန်၊ အခြားအခြင်းအရာ မရှိကုန်၊ ယင်းလေးပါးစီသော အနက်သဘောတို့ကို ဒုက္ခစသည်တို့ကို သိသူတို့သည် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်၏။

သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်

ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်

- ၁။ ပိဋနဌ = နှိပ်စက်ခြင်းသဘော၊
- ၂။ သင်္ခတဌ = ပေါင်းစု၍ ပြုအပ်သောသဘော၊
- ၃။ သန္တာပဌ = ပူလောင်စေခြင်းသဘော၊
- ၄။ ဝိပရိဏာမဌ = ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော။

သမုဒယသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်

- ၁။ အာယူဟနဌ = အားထုတ်ခြင်းသဘော၊
- ၂။ နိဒါနဌ = ဆင်းရဲ၏အကြောင်းသဘော၊
- ၃။ သံယောဂဌ = ဆင်းရဲနှင့် ယှဉ်စေခြင်းသဘော၊
- ၄။ ပလိဗောဓဌ = နှောင့်ယှက်တားမြစ်ခြင်းသဘော။

နိရောဓသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်

- ၁။ နိဿရဏဌ = ထွက်မြောက်ခြင်းသဘော၊
 ၂။ ဝိဝေကဌ = သင်္ခါရတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း သဘော၊
 ၃။ အသင်္ခတဌ = မပြုအပ်သောသဘော၊
 ၄။ အမတဌ = မသေမပျက်ခြင်းသဘော။

မဂ္ဂသစ္စာ၏ အနက် ၄-ချက်

- ၁။ နိယျာနဌ = ထွက်မြောက်ကြောင်းသဘော၊
 ၂။ ဟေတုဌ = နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းသဘော၊
 ၃။ ဒဿနဌ = နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မြင်ခြင်းသဘော၊
 ၄။ အာဓိပတေယျဌ = အကြီးအမှူးဖြစ်ခြင်းသဘော။

* * * * *

၂။ သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ**ဒုက္ခ ဟူသောပုဒ်**

- ဒုက္ခ = ဒု + ခံ
 ဒု = စက်ဆုပ်ဖွယ်၊ (စက်ဆုပ်ဖွယ်သားဆိုးကို ဒုပုတ္တ-ဟု ဆိုကြ၏)။
 ခံ = အချည်းနှီး၊ (အချည်းနှီးကောင်းကင်ကို ခံ-ဟု ဆိုကြ၏)။

ပထမသစ္စာသည် များစွာသော ဥပဒ္ဒေါတို့၏တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်း၏။ မသိမလိမ္မာသူတို့ ကြံဆထားသော ခိုင်မြဲခြင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ အတ္တအဖြစ်တို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့် အချည်းအနှီးဖြစ်၏။ ထိုသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်း၊ အချည်းအနှီးဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခ-ဟု ဆိုအပ်၏။

သမုဒယ ဟူသောပုဒ်

- သမုဒယ = သံ + ဥ+ အယ
 သံ- သဒ္ဓါသည် “(သမာဂမော)တွေ့ဆုံခြင်း၊ (သမေတံ)တကွဖြစ်သည်” စသောပုဒ်တို့၌ ယှဉ်ခြင်းကို ပြ၏။
 ဥ - သဒ္ဓါသည် “(ဥပ္ပန္နံ)ဖြစ်သည်၊ (ဥဒိတံ)ဖြစ်သည်” စသောပုဒ်တို့၌ ဖြစ်ခြင်းကို ပြ၏။
 အယ-သဒ္ဓါသည် အကြောင်းကို ပြ၏။

ဒုတိယသစ္စာသည် မိမိမှကြွင်းသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံအကြောင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းရှိလျှင် ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသမုဒယ-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

နိရောဓ ဟူသောပုဒ်**နိရောဓ = နိ + ရောဓ**

- (၁) နိ-သဒ္ဓါသည် မရှိခြင်းကို ပြ၏။ ရောဓ-သဒ္ဓါသည် နှောင်အိမ်၊ ထောင်ကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ဤနိဗ္ဗာန်၌ ဂတိအားလုံးဆိတ်သွားသောကြောင့် သံသရာနှောင်အိမ်ဟုဆိုအပ်သော (ဒုက္ခရောဓ)ဒုက္ခထောင်ဟူသည် မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် တတိယသစ္စာကို ဒုက္ခနိရောဓ-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။
- (၂) တစ်နည်းကား - နိဗ္ဗာန်ကို ရလျှင်၊ သိလျှင် သံသရာနှောင်အိမ်ဟု ဆိုအပ်သော (ဒုက္ခရောဓ)ဒုက္ခထောင်၏ မရှိခြင်း၊ ကင်းခြင်း ဖြစ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဟူမူ ထိုဒုက္ခရောဓ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်လည်း ဒုက္ခနိရောဓ-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဒုက္ခနိရောဓ - ဒုက္ခ + နိရောဓ

(၃) တစ်နည်း - ဒုက္ခ၏ မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခနိရောဓ မည်၏။

ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ ဟူသောပုဒ်

စတုတ္ထသစ္စာသည် အာရုံပြုသည့်အလိုအားဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရှေးရှုဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုက္ခနိရောဓ) ဒုက္ခ ချုပ်ရာသို့ (ဂစ္ဆတိ-ဂါမိနီ)သွားရောက်တတ်၏။ ဒုက္ခနိရောဓသို့ (ပုဂ္ဂိုလ်)ရောက်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အကျင့် ပဋိပဒါလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထသစ္စာကို ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

အရိယသစ္စာ ဟူသောပုဒ်

(၁) ဤသစ္စာတို့ကို ဘုရားအစရှိသော အရိယာတို့သည် ထိုးထွင်း၍ သိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စာတို့ ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ -

“ရဟန်းတို့- အရိယသစ္စာတို့သည် ဤလေးပါးတို့ပေတည်း။ အဘယ်လေးပါးတို့နည်းဟူမူ ။ ပ ။ အရိယသစ္စာတို့သည် ဤလေးပါးတို့ပင်တည်း။ အရိယာတို့သည် ဤသစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စာတို့ ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

(၂) တစ်နည်း - အရိယမည်သော မြတ်စွာဘုရား၏သစ္စာတို့ ဖြစ်သောကြောင့်လည်း အရိယသစ္စာ မည်ကုန်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ -

“ရဟန်းတို့ - နတ်နှင့်တကွသော လောက၌ ။ ပ ။ နတ်လူတို့နှင့်တကွဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်းထဲ၌ ရှေးဘုရားတို့နှင့် အလားတူဖြစ်သော ငါဘုရားသည် အရိယ-မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အရိယ သစ္စာတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

(၃) တစ်နည်း - ဤသစ္စာလေးပါးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိပြီးဖြစ်လျှင် အရိယာအဖြစ်ပြီးသောကြောင့်လည်း အရိယ သစ္စာ မည်ကုန်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ -

“ရဟန်းတို့ - ဤလေးပါးသော အရိယသစ္စာတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပူဇော် အထူးကို ခံထိုက်သော၊ မှန်စွာကိုယ်တိုင်သိသော၊ ရှေးဘုရားတို့နှင့် အလားတူဖြစ်သော ငါဘုရားကို အရိယာ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

(၄) တစ်နည်း - (အရိယ)မချွတ်မယွင်း မှန်ကန်သော သစ္စာတို့ဖြစ်သောကြောင့်လည်း အရိယသစ္စာ မည်ကုန်၏။

ဤအရာ၌ အရိယာမည်ကြသည်ဟူသည် (တထ)မှန်ကုန်၏၊ (အဝိတထ)မချွတ်မယွင်းကုန်၊ (အဝိသံဝါဒက) မချွတ်မယွင်း မလွဲမမှားစေတတ်ကုန်ဟု ဆိုလို၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ -

“ရဟန်းတို့ - ဤလေးပါးသော အရိယသစ္စာတို့သည် (တထာနိ)မှန်ကုန်၏၊ (အဝိတထာနိ)မချွတ်ယွင်း ကုန်၊ (အနုညထာနိ)အခြားအခြင်းအရာ မရှိကုန်၊ ထို့ကြောင့် အရိယသစ္စာတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏” ဟူ၍ ပင် တည်း။

၃။ လက္ခဏာအစရှိသော အပြားအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

သစ္စာလေးပါးတို့တွင် -

ဒုက္ခသစ္စာသည်

- နှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ပူလောင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မပြတ်ဖြစ်နေခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမုဒယသစ္စာသည်

- ဆင်းရဲ၏အစဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ဒုက္ခမပြတ်စဲအောင် ပြုခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- နှောင့်ယှက်တားမြစ်သည့် အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

နိရောဓသစ္စာသည်

- ငြိမ်းအေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မရွှေ့လျော့ခြင်း၊ မသေမပျက်ခြင်းဟူသော ပြည့်စုံသောဂုဏ် ရှိ၏။ ဝါ- မသေမပျက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရိပ်နိမိတ် ကင်းသောအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

မဂ္ဂသစ္စာသည်

- ထွက်မြောက်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ကိလေသာကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ထမြောက်သည့်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

လက္ခဏာတစ်နည်း -

ဒုက္ခသစ္စာသည်	အစဉ်အတိုင်းမပြတ်ဖြစ်နေခြင်း(ပဝတ္တိ)။
သမုဒယသစ္စာသည်	မပြတ်ဖြစ်စေတတ်သော (ပဝတ္တန)။
နိရောဓသစ္စာသည်	ဆုတ်နစ်ရပ်စဲခြင်း (နိဝတ္တိ)။
မဂ္ဂသစ္စာသည်	ဆုတ်နစ်ရပ်စဲစေတတ်သော (နိဝတ္တန) လက္ခဏာ ရှိကုန်၏။

လက္ခဏာတစ်နည်း -

ဒုက္ခသစ္စာသည်	သင်္ခတလက္ခဏာ၊
သမုဒယသစ္စာသည်	တဏှာလက္ခဏာ၊
နိရောဓသစ္စာသည်	အသင်္ခတလက္ခဏာ၊
မဂ္ဂသစ္စာသည်	နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ခြင်း ဒဿနလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။

△ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △ △

၄။ အတ္တနှင့် အနက်တို့ကို ထုတ်ပြသောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

အတ္တနှင့် အနက်တို့ကို ထုတ်ပြသောအားဖြင့် ဟူသော စကားရပ်၌ -

အတ္တအားဖြင့် “သစ္စဋ္ဌ - သစ္စာ၏အနက်သဘော” ဟူသည် အဘယ်နည်း?

အကြင်သဘောသည် ပညာမျက်စိဖြင့် စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုဆင်ခြင်ကုန်သော ပညာရှိတို့အား မျက်လှည့်ကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသည်လည်း မဟုတ်၊ တံလျှပ်ကဲ့သို့ ချွတ်ယွင်းစေသည်လည်း မဟုတ်၊ တိတ္ထိတို့၏အတ္တကဲ့သို့ သဘောအထည်ကိုယ် မရှိသည်လည်း မဟုတ်။

စင်စစ်အားဖြင့်မူ နှိပ်စက်ခြင်း၊ အမွန်အစအကြောင်း၊ ငြိမ်းအေးခြင်း၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း အပြားအားဖြင့် မှန်သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်ပြန်သည်၏အဖြစ်၊ အဟုတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အရိယဉာဏ်၏ ကျက်စားရာအာရုံဖြစ် သည်သာတည်း။

မီး၏ပူခြင်းသဘောကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လောက၏ အိုခြင်းစသော ပင်ကိုယ်သဘောကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤ မှန်သော မဖောက်ပြန်သော အဟုတ်ရှိသောသဘောကို သစ္စဋ္ဌ - သစ္စာ၏အနက်သဘော ဟူ၍ သိအပ်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ-

“ရဟန်းတို့ - ဤသည်ကား ဆင်းရဲတည်းဟူသော ဤသဘောသည် မှန်၏။ ဤသဘောသည် မချွတ် ယွင်း၊ ဤသဘောမှာ အခြားအခြင်းအရာ မရှိ” ဤသို့ စသည်တို့ကို ချဲ့၍ သိအပ်၏။

တစ်နည်း - သစ္စာလေးပါးတို့၏ သစ္စာ(အမှန်တရား) ဖြစ်ပုံ

(၁) ဒုက္ခသည် မနှိပ်စက်တတ်သည် မရှိ (နှိပ်စက်တတ်သည်သာတည်း)၊ ဒုက္ခမှတစ်ပါးသောတရားသည် မနှိပ်စက် တတ် (ဒုက္ခသည်သာ နှိပ်စက်တတ်၏)။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခ၌နှိပ်စက်တတ်ခြင်း၏ ကိန်းသေမြဲခြင်း၊ နှိပ်စက် တတ်ခြင်း၌ ဒုက္ခ၏ကိန်းသေမြဲခြင်းအားဖြင့် ဤ ဒုက္ခကို သစ္စာ - အမှန်တရားဟု သိအပ်၏။

(၂) ထိုတဏှာကိုကြည့်၍ အခြားတရားကြောင့် ဒုက္ခသည် မဖြစ် (ထိုတဏှာကြောင့်သာ ဖြစ်သည်)၊ ထိုဒုက္ခ သည်လည်း ထိုတဏှာကြောင့် မဖြစ်သည် မဟုတ် (ဖြစ်သည်သာတည်း)၊ ထို့ကြောင့် တဏှာ၌ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်ခြင်း၏ ကိန်းသေမြဲခြင်း၊ ဒုက္ခအကြောင်းဖြစ်ခြင်း၌ တဏှာ၏ ကိန်းသေမြဲခြင်းအားဖြင့် တဏှာ ကို သစ္စာ - အမှန်တရားဟု သိအပ်၏။

(၃) နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး ငြိမ်းအေးခြင်းသည် မရှိ (နိဗ္ဗာန်သည်သာလျှင် ငြိမ်းအေး၏)၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်လည်း မငြိမ်း အေးသည် မဟုတ် (ငြိမ်းအေးသည်သာတည်း)၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်၌ ငြိမ်းအေးခြင်း၏ကိန်းသေမြဲခြင်း၊ ငြိမ်းအေး ခြင်း၌ နိဗ္ဗာန်၏ကိန်းသေမြဲခြင်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို သစ္စာ - အမှန်တရားဟု သိအပ်၏။

(၄) အရိယမဂ်မှတစ်ပါး ထွက်မြောက်ကြောင်းမည်သည် မရှိ (အရိယမဂ်သည်သာ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ် သည်)၊ ထိုအရိယမဂ်သည်လည်း ထွက်မြောက်ကြောင်း မဖြစ်သည် မဟုတ် (ဖြစ်သည်သာတည်း)၊ ဤသို့ မချွတ်ကေန် ဟုတ်မှန်သော ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရိယမဂ်ကို သစ္စာ - အမှန်တရားဟု သိ အပ်၏။

သစ္စသဒ္ဓါ၏ အနက်များ

သစ္စသဒ္ဓါကို များစွာသောအနက်တို့၌ တွေ့ရ၏။ ယင်းအနက်တို့မှာ-

၁။ “အမှန်(သစ္စာ)ကို ပြောဆိုရာ၏။ အမျက်မထွက်ရာ” စသည်တို့၌ သစ္စသဒ္ဓါကို စကားမှန်(စကားသစ္စာ)၌ တွေ့ရ၏။

၂။ “အမှန်(သစ္စာ)၌ တည်ကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (ဇာတိ မရဏ၏ တစ်ဘက်ကမ်းသို့ ကူးမြောက် ကုန်၏)” စသည်တို့၌ သစ္စသဒ္ဓါကို (မုသာဝါဒမှ ကြဉ်ခြင်းဟူသော) ဝိရတိသစ္စာ၌ တွေ့ရ၏။

- ၃။ “တတ်သိကျွမ်းကျင်ကြပါသည်ဟု ဝန်ခံပြောဆိုကြသော ဝါဒရှင်တို့သည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားသော အမှန်(သစ္စာ) တို့ကို အဘယ့်ကြောင့် ပြောဟောကြကုန်သနည်း” စသည်တို့၌ သစ္စသဒ္ဓါကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော အမှန်သစ္စာ ၌တွေ့ရ၏။
- ၄။ “အမှန်(သစ္စာ)သည် တစ်ပါးတည်းသာ ရှိ၏။ နှစ်ခုမြောက် မရှိပေ” စသည်တို့၌ သစ္စသဒ္ဓါကို (ပရမသစ္စေ) အမြတ်ဆုံးအမှန်တရားဖြစ်၍ ပရမသစ္စာမည်သော နိဗ္ဗာန်၌လည်းကောင်း၊ အရိယမဂ်၌လည်းကောင်း တွေ့ရ၏။
- ၅။ “လေးပါးကုန်သောအရိယသစ္စာတို့တွင် ကုသိုလ်တို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်း” စသည်တို့၌ သစ္စသဒ္ဓါကို အရိယသစ္စာ၌ တွေ့ရ၏။
- ဤသို့လျှင် သစ္စသဒ္ဓါကို နေရာဌာနများစွာတို့၌ သုံးစွဲကြသော်လည်း သစ္စနိဒ္ဒေသ၌ “အရိယသစ္စ” ဟူသောအနက်သာ ဖြစ်သင့်၏။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၅။ မယုတ်မလွန်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

မယုတ်မလွန်သောအားဖြင့် ဟူရာ၌ -

- မေး ။ ။ အရိယသစ္စာတို့ကို အဘယ့်ကြောင့် မယုတ်မလွန် လေးပါးတို့ကိုသာ ဟောတော်မူခဲ့ပါသနည်း?
- ဖြေ ။ ။ အခြားတစ်ပါးသစ္စာ၏ မဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤလေးပါးထဲမှ တစ်ပါးပါးကို မနှုတ် မပယ်အပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေသည်။

ချဲ့၍ပြအံ့ -

ဤလေးပါးတို့မှ အခြားအပိုအလွန်လည်း မဖြစ်သင့်ပေ။ ဤလေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးမျှသော်လည်း နှုတ်ပယ် သင့်သည် မရှိပေ။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ-

“ရဟန်းတို့ - ဤလောက၌ သမဏအမည်ခံသူဖြစ်စေ၊ ဗြာဟ္မဏအမည်ခံသူဖြစ်စေ ဤဇာတိအစရှိ သောတရားသည် ဒုက္ခအရိယသစ္စာ မဟုတ်သေး၊ ဒုက္ခအရိယသစ္စာကား (ဤဇာတိစသည်မှ)တခြား တစ်ပါး သာ၊ ငါသည် ဤဇာတိအစရှိသော ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ပယ်ထား၍ အခြားဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ပညတ် ဟောကြားမည်ဆို၍ လာရာ၏။ ဤသို့ လာခြင်း၏အကြောင်းသည် မရှိပေ” ဤသို့ စသည်ပင်တည်း။

ထို့ပြင်လည်း ဟောတော်မူပြန်သည်မှာ-

“ရဟန်းတို့ - သမဏအမည်ခံသူဖြစ်စေ၊ ဗြာဟ္မဏအမည်ခံသူဖြစ်စေ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ သည် ရဟန်းဂေါတမဟောထားသော ဤဒုက္ခသစ္စာသည် ဒုက္ခပထမအရိယသစ္စာ မဟုတ်သေး၊ ငါသည် ဤ ဒုက္ခပထမအရိယသစ္စာကို ပယ်စွန့်၍ အခြားတစ်ပါးသော ဒုက္ခပထမအရိယသစ္စာကို ပညတ်ဟောကြားမည်ဟု ဤသို့ ပြောဆိုရာ၏။ ဤသို့ ပြောဆိုခြင်း၏အကြောင်းသည် မရှိပေ” ဤသို့ စသည်ပင်တည်း။

တစ်နည်းအဖြေ (သစ္စာကို လေးပါးသာ အမျိုးမျိုးသောအမည်တို့ဖြင့် ဟောတော်မူပုံ)

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် မပြတ်ဖြစ်နေခြင်း(ပဝတ္တိ)ကို ဟောကြားတော်မူရာ၌ အကြောင်း(သမုဒယ)နှင့်တကွ ဟောကြားတော်မူ၏။ ဆုတ်နစ်ရပ်စဲခြင်း(နိဝတ္တိ)ကိုလည်း ရောက်ကြောင်း(ဥပါယ)(မဂ်)နှင့်တကွ ဟောကြား တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ ပဝတ္တိနှင့် ယင်း၏အကြောင်း၊ နိဝတ္တိနှင့် ယင်းသို့ရောက်ကြောင်းဟူ၍- ဤမျှသာ အတိုင်းအရှည်ရှိသောကြောင့် လေးပါးတို့ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။
- ၂။ ထို့အတူပင် (ပရိညေယျ)ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သောတရား၊ (ပဟာတဗ္ဗ)ပယ်အပ်သောတရား၊ (သစ္စိကာတဗ္ဗ) မျက်မှောက်ပြုအပ်သောတရား၊ (ဘာဝေတဗ္ဗ) ပွားစေအပ်သောတရားတို့ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၃။ တဏှာ၏အာရုံ၊ တဏှာ၊ တဏှာချုပ်ရာ၊ ယင်းချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်းတို့ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊

- ၄။ တွယ်တာစရာအာရုံ၊ ထိုအာရုံတို့၌ ပျော်မွေ့ခြင်း၊ တွယ်တာစရာကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ရာ၊ ထိုပယ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်းတို့ အလိုအားဖြင့်လည်းကောင်း- ဤမျှသာရှိသောကြောင့် လေးပါးတို့ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူပေသည်။

✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽

၆။ အစဉ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

အစဉ်အားဖြင့်ဟူရာ၌ ဒေသနာအစဉ်ပင် ဖြစ်၏။

သစ္စာလေးပါးဟောစဉ်

- ၁။ သစ္စာလေးပါးတို့တွင် ကြမ်းတမ်းထင်ရှားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခသစ္စာသည် သိလွယ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို နှေးဦးစွာဟောတော်မူသည်။
- ၂။ ယင်းဒုက္ခသစ္စာ၏ပင်လျှင် အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ ထို၏အခြားမဲ့၌ သမုဒယသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။
- ၃။ အကြောင်းချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးချုပ်သည်ဟု သိစေခြင်းငှာ ထို့နောင် နိရောဓသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။
- ၄။ ထိုနိရောဓရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြခြင်းငှာ အဆုံး၌ မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။

သစ္စာလေးပါးဟောစဉ် တစ်နည်း

- ၁။ ဘဝချမ်းသာဟူသော သာယာဖွယ်၌ မက်မောကုန်သော သတ္တဝါတို့အား ထိတ်လန့်မှုသံဝေဂ ဖြစ်စေခြင်းငှာ နှေးဦးစွာ ဒုက္ခသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။
- ၂။ ထိုဒုက္ခသည် မပြုဘဲ အလိုလိုလာသည် မဟုတ်၊ ဣဿရခေါ် ဘုရားသခင်၏ဖန်ဆင်းခြင်း စသည်ကြောင့်လည်း ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ ဤသမုဒယကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်ဟု သိစေခြင်းငှာ ထို၏အခြားမဲ့၌ သမုဒယသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။
- ၃။ ထို့နောင် အကြောင်းနှင့်တကွသော ဆင်းရဲဒုက္ခက နှိပ်စက်အပ်သောကြောင့် ထိတ်လန့်သောစိတ် ရှိကြလျက် ဒုက္ခမှထွက်မြောက်ရာကို ရှာမှီးသောသတ္တဝါတို့အား ထွက်မြောက်ရာကို မြင်သဖြင့် သက်သာရာကို ရစေခြင်းအကျိုးငှာ နိရောဓသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။
- ၄။ ထို့နောင် နိရောဓကို ရရန်အတွက် နိရောဓသို့ ရောက်စေတတ်သော မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။

✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽

၇။ ဇာတိ စသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

ဇာတိစသည်တို့ကို ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဟူရာ၌ -

ဒုက္ခကို အကျယ်ပြုရာ၌ ၁၂-ပါးသောတရားတို့ကို ပြဆိုထားပုံ

- “၁။ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ = ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းသည် ဆင်းရဲ၊
- ၂။ ဇရာပိ ဒုက္ခာ = အိုခြင်းသည် ဆင်းရဲ၊
- ၃။ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ = သေခြင်းသည် ဆင်းရဲ၊
- ၄-၈။ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ = စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ၊ စိတ်နှလုံးမသာခြင်း ပြင်းစွာပူပန်ခြင်းတို့သည် ဆင်းရဲ၊
- ၉။ အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော = မချစ်အပ် မုန်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဝတ္ထုတို့နှင့် ပေါင်းဖက်ယှဉ်တွဲနေရခြင်းသည် ဆင်းရဲ၊
- ၁၀။ ပိယေဟိ ဝိပွယောဂေါ ဒုက္ခော = ချစ်ခင်နှစ်သက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဝတ္ထုတို့နှင့် ကွဲကွာရခြင်းသည် ဆင်းရဲ၊

- ၁၁။ ယမ္မိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ = လိုချင်ပါလျက် အကြင်အရာကို မရ၊ ထိုလိုချင်တာကို မရခြင်း၊ မရနိုင်တာကို လိုချင်ခြင်းသည် ဆင်းရဲ၊
- ၁၂။ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ = အကျဉ်းအားဖြင့် ငါးပါးသောဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ဆင်းရဲပေတည်း။”

သမုဒယကို အကျယ်ပြုရာ၌ ၃-ပါးသော တရားတို့ကို ပြဆိုထားပုံ

- “ယာယံ တဏှာပေါနောဗ္ဘဝိကာ = အကြင်တဏှာသည် တစ်ဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏၊
 နန္ဒိရာဂ သဟဂတာ = နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏၊
 တတြတတြာဘိ နန္ဒိနီ = ထိုထိုဖြစ်ရာရာဘဝ၊ ရရာရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့တတ်၏။
 သေယျထိဒံ ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ = ၎င်းသည် အဘယ်နည်း၊
 ၁။ ကာမတဏှာ = လိုချင်စရာ ကာမဂုဏ်ကို လိုချင်နှစ်သက်မှု၊
 ၂။ ဝိဘဝတဏှာ = အမြဲရှိသည့်အနေဖြင့် ဘဝကိုလိုချင်နှစ်သက်မှု
 ၃။ ဝိဘဝတဏှာ = သေပြီးနောက် အလိုလိုဘဝပြတ်စဲခြင်းကို လိုချင်နှစ်သက်မှု- ဤသုံးပါးပင်တည်း။”

နိရောဓကို အကျယ်ပြုရာ၌ တစ်ပါးသောတရားကို ပြဆိုထားပုံ

- “ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂ နိရောဓော = ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင် အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း၊
 စာဂေါ = (၎င်းကို) စွန့်ခြင်း၊
 ပဋိနိဿဂ္ဂေါ = ဝေးစွာ စွန့်ခြင်း၊
 မုတ္တိ = လွတ်လိုက်ခြင်း၊
 အနာလယော = (၎င်းဖြင့်) မတွယ်တာခြင်း ဝါ-မတွယ်တာရာဟူသော အကြင်သဘော ရှိ၏၊ ဤသဘောသည် နိရောဓပေတည်း” ဟု
 နိရောဓကို အကျယ်ပြုရာ၌ သဘောတရားကိုယ်အားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ပြဆို၏။

မဂ္ဂကို အကျယ်ပြုရာ၌ ၈-ပါးသောတရားတို့ကို ပြဆိုထားပုံ

- “ကတမံ ဒုက္ခနိရောဓဂေါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ =
 ဒုက္ခနိရောဓသို့ဆိုက်ရောက်သော အကျင့်ဖြစ်သော အရိယသစ္စာသည် အဘယ်နည်း၊
 အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ = အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော ဤအရိယမဂ်ပင်တည်း။
 သေယျထိဒံ = ၎င်းသည် အဘယ်နည်း?
 ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ - မှန်စွာမြင်ခြင်း၊
 ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ - မှန်စွာကြံခြင်း၊
 ၃။ သမ္မာဝါစာ - မှန်စွာပြောခြင်း၊
 ၄။ သမ္မာကမ္မန္တော - မှန်စွာပြုခြင်း၊
 ၅။ သမ္မာအာဇီဝေါ - မှန်စွာအသက်မွေးခြင်း၊
 ၆။ သမ္မာဝါယာမော - မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း၊
 ၇။ သမ္မာသတိ - မှန်စွာအမှတ်ရခြင်း၊
 ၈။ သမ္မာသမာဓိ - မှန်စွာစူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်းတို့ ပေတည်း။”

ဤသို့အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့ကို အကျယ်ပြုရာ၌ ဇာတိစသော တရားတို့ကို ဟောတော်မူ၏၊ ထိုဇာတိ စသောတရားတို့၏ အဆုံးအဖြတ်မှာ -

ဒုက္ခနိဒ္ဒေသကထာ - ဒုက္ခကို အကျယ်ပြဆိုချက်

၁။ ဇာတိကို အကျယ်ပြဆိုချက်

ဇာတိသဒ္ဓါသည် များသောအနက် ရှိ၏။ ဇာတိသဒ္ဓါသည် -

- ၁။ “(ဧကမ္ပိ ဇာတိ)တစ်ခုသောဘဝကိုလည်းကောင်း၊ (ဒွေပိ ဇာတိယော) နှစ်ခုသောဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း” ဟူသောပါဠိ၌ ဘဝကို ဟော၏။
- ၂။ “ဝိသာခ- နိဂဏ္ဌမည်သော (သမဏဇာတိ)ရဟန်းမျိုးသည် ရှိ၏” ဟူသောပါဠိ၌ အယူအကျင့်တူသော ရဟန်းအပေါင်း နိကာယကို ဟော၏။
- ၃။ “ဇာတိကို ၂-ပါးသောခန္ဓာတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏” ဟူသောပါဠိ၌ ဖြစ်ခြင်း-ဥပါဒ်ဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာကို ဟော၏။
- ၄။ “အမိဝမ်းထဲ၌ ရှေးဦးစွာသော အကြင်စိတ်သည် ဖြစ်၏။ ရှေးဦးစွာသော အကြင်ဝိညာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုစိတ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုစွဲ၍ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော ထိုစိတ်သည်ပင်လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ (ဇာတိ)ပဋိသန္ဓေပေတည်း” ဟူသော ပါဠိ၌ ပဋိသန္ဓေ(စိတ်)ကို ဟော၏။
- ၅။ “အာနန္ဒ - (သမ္ပတိဇာတော) ယခုပင်ဖွားမြင်သော ဘုရားအလောင်းတော်သည် ညီညွတ်သောမြေတို့ဖြင့် မြေ၌တည်၍ မြောက်အရပ်သို့ရှေးရှု ခုနစ်လှမ်းသွား၏” ဟူသော ပါဠိ၌ ဖွားမြင်ခြင်းကို ဟော၏။
- ၆။ “အမျိုးဇာတိကို စွဲ၍ ပြောဆိုခြင်း(ဇာတိဝါဒ)ဖြင့် မပယ်အပ် မရှုတ်ချ မဆဲရေးအပ်” ဟူသောပါဠိ၌ (ကုလ)အမျိုးကို ဟော၏။
- ၇။ “နှမအရွယ်သူငယ်မ - အကြင်အခါမှစ၍ ငါသည် မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်ဟူသော အရိယဇာတိဖြင့် ဖြစ်ခဲ့၏” ဟူသောပါဠိ၌ အရိယသီလကို ဟော၏။

ဒုက္ခသစ္စာကို အကျယ်ပြရာ၌ ဇာတိသဒ္ဓါဟောသော အနက်များ

ဒုက္ခသစ္စာကို အကျယ်ပြရာ၌ ဇာတိသဒ္ဓါသည် -

- ၁။ အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းရသောသတ္တဝါတို့အား ပဋိသန္ဓေတည်သည်မှစ၍ အမိဝမ်းမှ ထွက်သည်တိုင်အောင် ဖြစ်ကုန်သောခန္ဓာတို့ကို ဟော၏။ သံသေဒဇ ဥပါဒ်သတ္တဝါတို့အား ပဋိသန္ဓေခန္ဓာတို့ကိုသာလျှင် ဟော၏။ ဤအနက်တို့သည် ပရိယာယ်စကားသာ ဖြစ်၏။
- ၂။ မုချအားဖြင့်မူ ထိုထိုဘဝ၌ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့အား ငါးပါး လေးပါး တစ်ပါးသော ခန္ဓာတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုငါးပါး လေးပါး တစ်ပါးသောခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဇာတိ-ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း မည်၏။

ဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဇာတိသည်

- ခန္ဓာငါးပါး လေးပါး တစ်ပါး ရှိသောဘဝတို့၌ ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
 - (ထိုတစ်ဘဝလုံးဆိုင်ရာခန္ဓာတို့ကို ထိုသတ္တဝါအား) အပ်နှင်းခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - အတိတ်ဘဝမှ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပေါ်လာသည့်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
- တစ်နည်း - ဆန်းကြယ်သောဒုက္ခအပေါင်းကို ရှေးရှုဖြစ်စေတတ်၏။

မေး ။ ။ ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း - ဇာတိသည် အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခဆင်းရဲ မည်ပါသနည်း?

ဖြေ ။ ။ များစွာကုန်သော ဆင်းရဲတို့၏ တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။

ချဲ့၍ပြအံ့ - ဆင်းရဲဒုက္ခတို့သည် များစွာရှိကုန်၏။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) ဒုက္ခဒုက္ခ၊
- (၂) ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊

- (၃) သင်္ခါရဒုက္ခ၊
- (၄) ပဋိစ္စနုဒုက္ခ၊
- (၅) အပ္ပဋိစ္စနုဒုက္ခ၊
- (၆) ပရိယာယဒုက္ခ၊
- (၇) နိပ္ပရိယာယဒုက္ခ - ဤ (၇)မျိုးတို့ပေတည်း၊ ထို (၇)မျိုးတို့တွင် -

- (၁) ကိုယ်ထဲ၌ဖြစ်သော မခံသာမှုဆင်းရဲ၊ စိတ်ထဲ၌ဖြစ်သော မခံသာမှုဆင်းရဲတို့သည် ခံစားမှုသဘောအားဖြင့် လည်း ဒုက္ခ-ဆင်းရဲ ဖြစ်၏။ သူ့အမည်အားဖြင့်ပင် ဒုက္ခ-ဆင်းရဲ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဒုက္ခ (ဆင်းရဲသ ည့် ဆင်းရဲ) မည်၏။
- (၂) သုခဝေဒနာသည် ဖောက်ပြန်ပျောက်ကွယ်ခြင်းဖြင့် ဆင်းရဲဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝိပရိကာမ ဒုက္ခ မည်၏။
- (၃) ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ကြွင်းသောတေဘူမကသင်္ခါရတရားတို့သည် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းက မပြတ်နှိပ်စက်အပ် သောကြောင့် သင်္ခါရဒုက္ခ မည်၏။
မှတ်ချက် ။ ။ ကာမ ရူပ အရူပဘုံသုံးပါးတို့တွင် အကျုံးဝင်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို တေဘူမကသင်္ခါရတရား ဟု ခေါ် ၏။ ဤအရာ၌ သုခနှင့် ဒုက္ခတို့ကို အသီးအခြားဒုက္ခအဖြစ် ပြထားသော်လည်း ၎င်းတို့သည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း၏ အနှိပ်စက်ခံကြရသောကြောင့် ဤသင်္ခါရဒုက္ခ၌ အတွင်းဝင်ကြသည်သာ ဖြစ်၏။
- (၄) နားကိုက်ခြင်း သွားနာခြင်း ရာဂကြောင့်ဖြစ်သောပူလောင်ခြင်း ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သောပူလောင်ခြင်း အစရှိ သော ကိုယ်ထဲစိတ်ထဲ၌ဖြစ်သော ကြင်နာခံခက်နှိပ်စက်ခြင်းသဘောသည် မေးကြည့်မှ သိနိုင်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နှိပ်စက်မှုဗျာပါရ၏ မထင်ရှားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ပဋိစ္စနု (ဖုံးကွယ်အပ်သော) ဒုက္ခ မည်၏။ အပါကဋ (မထင်ရှားသော)ဒုက္ခ ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။
- (၅) ကမ္မကာရဏခေါ် ၃၂-ပါးသော ညှဉ်းဆဲမှုတို့ကြောင့်ဖြစ်သော နာကြင်ခြင်းသည် မမေးဘဲပင် သိနိုင်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နှိပ်စက်မှုဗျာပါရ၏ ထင်ရှားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အပ္ပဋိစ္စနုဒုက္ခ မည်၏။ ပါကဋဒုက္ခဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။
- (၆) ဒုက္ခဒုက္ခမှကြွင်းသော သစ္စဝိဘင်း၌လာသော ဇာတိအစရှိသော ဆင်းရဲအားလုံးသည် ထိုထိုကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲ ၏တည်ရာ အကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာယဒုက္ခ - ပရိယာယ်ဆင်းရဲ မည်၏။
- (၇) ဒုက္ခဒုက္ခကိုမူ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခ - မုချဆင်းရဲ ဟု ဆိုအပ်၏။

ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း - ဇာတိသည် ဒုက္ခဆင်းရဲ မည်ရခြင်းအကြောင်း

ဇာတိသည် အပါယ်ဆင်းရဲ၊ သုဂတိ၌လည်း လူ့လောက၌ အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသည့် ဆင်းရဲစသော ဆင်းရဲများစွာတို့၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့် ဆင်းရဲ မည်၏။ (ဇာတိကိုယ်တိုင်က ဆင်းရဲ မဟုတ်၊ ဆင်းရဲတို့၏တည်ရာဖြစ်၍ ဆင်းရဲမည်၏ - ဟု ဆိုလိုသည်။)

မှတ်ချက် ။ ။ အပါယ်ဆင်းရဲသည် လွန်စွာများပြား၏။ ဘုရားရှင်သော်မှ ဗာလပဏ္ဍိတသုတ် စသည်တို့၌ မီးကျိုးတွင်းစသော ဥပမာတို့ဖြင့်သာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုဆင်းရဲနှစ်မျိုးတို့တွင် ယခုပြမည့်ဆင်းရဲသည် အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသည့်ဆင်းရဲ စသော ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ ဖြစ်၏။

၁။ ဤသတ္တဝါသည် အမိဝမ်း၌ဖြစ်လတ်သော် ဥပ္ပလက္ခာ ပဒုမ္မာကြာ ပုဏ္ဏရိက်ကြာ စသည်တို့၌ ဖြစ်သည် မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား အစာသစ်အိမ်၏အောက် အစာဟောင်းအိမ် အူမကြီးအထက် ဝမ်းရေလွှာနှင့် ကျောက်ဆူးရိုးတို့၏အလယ် အလွန်ကျဉ်းစွာသော ထူထဲသည့် အမိုက်တိုက်ဖြစ်သော အမျိုးမျိုးသော အပုပ် အညှို့နံ့တို့ဖြင့် ထုံအပ်သည်ဖြစ်၍ အလွန်ဆိုးသောအနံ့ရှိသည့် လေတို့၏သွားလာရာဖြစ်သော အလွန်

စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဝမ်းအရပ်၌ ငါးပုပ် မုန့်သိုး တန်စီးအိုင် စသည်တို့၌ ပိုးလောက်ကဲ့သို့ ဖြစ်ရ၏။ ထိုသတ္တဝါသည် အမိဝမ်း၌ဖြစ်ပြီးလတ်သော် ဆယ်လတို့ပတ်လုံး အမိဝမ်း၌ဖြစ်သည့် အပူငွေ့ဖြင့် ဖက်ထုပ်မုန့်ကျက်သကဲ့သို့ ကျက်ရလျက် မုန့်ညက်စိုက်ကဲ့သို့ ပြုတ်ဖျောခဲရလျက် ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်းစသည် ကင်းလျက် လွန်ကဲစွာသောဆင်းရဲကို ခံစားရ၏ - ဤသည်ကား အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသောဆင်းရဲပေတည်း။

- ၂။ ထို့ပြင် ထိုသူငယ်သည် မိခင်၏ ရုတ်တရက်ချော်လဲခြင်း၊ ရုတ်တရက်သွားခြင်း ထိုင်ခြင်း ထခြင်း ပြန်လှန်ခြင်း စသည်တို့၌ သေသောက်ကြူး၏လက်သို့ ရောက်သော သိုးငယ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အလမွှာယ်၏လက်သို့ ရောက်သော မြွေငယ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရှေးရှုဆွဲငင်ခြင်း ပတ်လည်ဆွဲငင်ခြင်း အောက်သို့ခါချခြင်း ဘေးသို့ခါခြင်း စသည်နှင့်တူသော အမူအရာဖြင့် လွန်ကဲစွာသောဆင်းရဲကို ခံစားရ၏။

ထို့ပြင် မိခင်က ရေအေးကို သောက်သောကာလ၌ လောကန္တရိုက်ခေါ် ရေအေးငရဲ၌ ဖြစ်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မိခင်က ပူသောဆန်ပြုတ် ထမင်းစသည်ကို စားမျှသောကာလ၌ မီးကျိုးမိုးဖြင့် ပြမ်းသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မိခင်က အငန်အချဉ်စသောအစာကို စားမျှသောကာလ၌ ပဲခွပ်ဖြင့် ရွှေ၍ အငန်ရည်ဖြင့် ပက်ဖျန်းနှိပ်စက်မှုစသော ကမ္မကာရဏသို့ ရောက်ရသကဲ့သို့လည်းကောင်း ထက်မြက်ပြင်းထန်သောဆင်းရဲကို ခံစားရ၏ - ဤသည်ကား ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသော ဆင်းရဲပေတည်း။

- ၃။ ထို့ပြင် ထိုသူငယ်၏မိခင်မှာ ကိုယ်ဝန်ဖောက်ပြန်၍ မီးမဖွားနိုင်သဖြင့် မိတ်ဆွေအပေါင်းအဖော် ချစ်ကျွမ်းဝင်သူတို့သည်သော်လည်း မကြည့်ရှု မမြင်ထိုက်သော ဆင်းရဲဖြစ်ရာ သားအိမ်ဌာန၌ ဖြတ်ခြင်း ခွဲခြင်းစသည် တို့ကြောင့် ထိုသူငယ်အား ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏ - ဤဆင်းရဲသည် ကိုယ်ဝန်ပျက်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသော ဆင်းရဲပေတည်း။

- ၄။ ထို့ပြင် ဖွားမြင်သောမိခင်၏ ကမ္မဇလေတို့က ဇောက်ထိုးပြန်လှန်၍ အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ချောက်သို့ ကျစေသကဲ့သို့ မိခင်၏ယောနိလမ်းကြောင်းသို့ ကျစေအပ်သည်ဖြစ်၍ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော ယောနိဝှံဖြင့် ဆွဲငင်အထုတ်ခံရသောသူငယ်အား ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏။ ဥပမာအားဖြင့် သံကောက်ပေါက်ဖြင့် ဆွဲငင်ခံရသောဆင်ကြီးအား ဆင်းရဲဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကြိတ်ချေတတ်သော(သဃိတ)တောင်တို့ဖြင့် မှုန့်မှုန့်ကြေအောင် အကြိတ်ခံရသောငရဲသားအား ဆင်းရဲဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်းပင်တည်း - ဤဆင်းရဲသည် ဖွားမြင်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသောဆင်းရဲပေတည်း။

- ၅။ ဖွားမြင်ပြီးသူငယ်၏ကိုယ်သည် အလွန်နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။ အသားနုတက်စအမာနှင့် တူ၏။ ထိုသို့သောသူငယ်အား လက်ဖြင့်ကိုင်ခြင်း၊ ရေချိုးပေးခြင်း၊ အညစ်အကြေးရှိရာ၌ ဆေးကြောခြင်း ဝ အဝတ်ဖြင့် သုတ်ခြင်း အစရှိသောကာလ၌ အပ်ဖျားသင်တုန်းသွားတို့ဖြင့် ထိုးခြင်း ခွဲခြင်းနှင့်တူသော ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏ - ဤဆင်းရဲသည် အမိဝမ်းမှ အပြင်သို့ ထွက်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသော ဆင်းရဲပေတည်း။

- ၆။ ထိုမှနောက် ပဝတ္တိကာလ၌ (စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ခေါင်းကိုထုခြင်း စသည်ဖြင့်) ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကိုယ်တိုင်နှိပ်စက်သောသူ၊ အစေလကအကျင့်စသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ပူပန်စေသောအားထုတ်မှု၊ အလွန်ပူပန်စေသော အားထုတ်မှုကို အားထုတ်သောသူ၊ အမျက်ဒေါသ၏အစွမ်းအားဖြင့် မစားဘဲနေသောသူ၊ ကြိုးဆွဲချသူ စသောသူတို့အား ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏ - ဤဆင်းရဲသည် မိမိ၏ပယောဂလျှင် အရင်းခံရှိသော ဆင်းရဲ ပေတည်း။

- ၇။ သူတစ်ပါးကပြုသော သတ်ခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်းစသည်တို့ကို ခံစားရသောသူအား ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏ - ဤဆင်းရဲသည် သူတစ်ပါး၏ပယောဂလျှင် အရင်းခံရှိသော ဆင်းရဲပေတည်း။

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဇာတိသည် ဤဆိုခဲ့သောဆင်းရဲအားလုံး၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထု ဧကန်ပင် ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာအပေါင်းကို ဆိုအပ်၏။

- (၁) “သတ္တဝါသည် ငရဲဘုံတို့၌ အကယ်၍ မဖြစ်ပါမူ ထိုငရဲ၌မီးလောင်ခြင်း စသည်ကြောင့်ဖြစ်သော သည်းမခံနိုင်လောက်သောဆင်းရဲကို အဘယ်၌တည်၍ ရနိုင်အံ့နည်း၊ (ငရဲ၌ဖြစ်ခြင်းဟူသော တည်ရာမရှိလျှင် ထိုဆင်းရဲကို မရနိုင်ဟု ဆိုလို၏) ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဒုက္ခသစ္စာအရာ၌ ဇာတိကို ဒုက္ခ” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။
- (၂) “တိရစ္ဆာန်ဘုံတို့၌ ကြိမ်လုံး၊ နှင်တံ၊ တုတ်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်ခြင်း စသည်ကြောင့်ဖြစ်သော များစွာသော အကြင်ဆင်းရဲသည် ရှိ၏။ ထိုဆင်းရဲသည် ထိုဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်းဇာတိနှင့်ကင်း၍ ထိုဘုံ၌ အဘယ်သို့ ဖြစ်နိုင်အံ့နည်း၊ ထို့ကြောင့်လည်း ဇာတိသည် ဆင်းရဲဒုက္ခ မည်ပေသည်။”
- (၃) “ပြိတ္တာဘုံတို့၌ ဆာလောင်ခြင်း၊ ရေငတ်ခြင်း၊ လေ နေပူ စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော အံ့ဩစဖွယ် ဆန်းကြယ်များပြားသော ဆင်းရဲသည် ထိုဘုံ၌ မဖြစ်သောသူအား မရှိပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဇာတိကို ဒုက္ခဟု ဟောတော်မူပေသည်။”
- (၄) “ထူထဲသော အမိုက်တိုက်ရှိသော၊ သည်းမခံနိုင်အောင် အေးလှသည့်ရေရှိသော လောကန္တရိုက်ငရဲ၌ လည်းကောင်း၊ အသုရကာယဘုံတို့၌လည်းကောင်း အကြင်ဆင်းရဲသည် ရှိ၏။ ထိုဆင်းရဲသည် ထိုဘုံတို့၌ မဖြစ်ပါမူ မဖြစ်နိုင်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့်လည်း ဤဇာတိသည် ဆင်းရဲဒုက္ခမည်ပေသည်။”
- (၅) “ဘင်ပုပ်ငရဲ၌ကဲ့သို့ အမိဝမ်းတိုက်၌ ကြာမြင့်စွာနေရစဉ်၌လည်းကောင်း၊ ထိုအမိဝမ်းတိုက်မှ အပြင်သို့ ထွက်ရစဉ်၌လည်းကောင်း သတ္တဝါသည် အလွန်ကြမ်းကြုတ်သောဆင်းရဲသို့ ရောက်ရ၏။ ဤဆင်းရဲသည်လည်း အစဖြစ်မှုဇာတိနှင့်ကင်း၍ မရှိသည်သာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ဤဇာတိသည် ဆင်းရဲဒုက္ခဧကန်ပင် မည်ပေသည်။”
- (၆) “များစွာသောစကားဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း (ဝါ-များစွာပြောဆိုရန် မလိုပါ) ဤလောကဝယ် တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ် တစ်စုံတစ်ခုသော်လည်းဖြစ်သော အကြင်ဆင်းရဲသည် ရှိ၏။ ဤဆင်းရဲသည်လည်း ဖြစ်မှုဇာတိကင်းလျှင် တစ်ရံတစ်ခါမျှ မရှိနိုင်သည်သာ မဟုတ်ပါလော၊ ဤအကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အားလုံးတို့၏ ရှေးဦးစွာ ဤဇာတိကိုဒုက္ခဟု ဟောတော်မူပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - ဇာတိ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၂။ ဧရာကို အကျယ်ပြဆိုချက်

“ဧရာဝိ ဒုက္ခာ” ဟူသောစကား၌ အိုခြင်း-ဧရာသည် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏ -

- တည်ဆဲခဏ-ဦးဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာသည်လည်း ဧရာ မည်၏။
 - သွားကျိုးခြင်း၊ ဆံဖြူခြင်း၊ အရေတွန့်ခြင်း စသည်ဖြင့် သမုတ်အပ်သော ခန္ဓာအစဉ်သန္တာန်၌ တစ်ဘဝတည်း၌ အတွင်းဝင်သောခန္ဓာတို့၏ ရင့်ရော်ဟောင်းနွမ်းသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း ဧရာ မည်၏။
- ခန္ဓာတို့၏ ရင့်ရော်ဟောင်းနွမ်းသည်၏အဖြစ်ဟူသော ထိုဧရာကို ဤအရာ၌ ဆိုလိုအပ်ပေသည်။

ထိုဧရာသည် -

- ခန္ဓာတို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- သေခြင်းဆီသို့ ဆောင်ပို့ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ပျို့နုသောအရွယ်၏ ပျက်စီးခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

မေး ။ ။ ဧရာသည် အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခဆင်းရဲ မည်ပါသနည်း?

ဖြေ ။ ။ သင်္ခါရဒုက္ခ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲ၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ မည်၏။

ချဲ့၍ပြအံ့ - အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ လျော့လျည်းခြင်း၊ မျက်စိစသောဣန္ဒြေတို့၏ မှန်ထိုင်းဖောက်ပြန်ခြင်း၊ ပိန်ချိုင့်ရုံ့တွ အဆင်းမလှခြင်း၊ အရွယ်၏ပျက်ခြင်း၊ ခွန်အားဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း၊ သတိပညာကင်းကွာခြင်း၊ သူ တစ်ပါးတို့က အဘိုးကြီးအမယ်ကြီး စသည်ဖြင့် ရှုတ်ချ၍ ပြောဆိုခြင်းစသည် များသောအကြောင်းရှိသော ကိုယ် ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏။ အိုခြင်းဇရာသည် ထိုဆင်းရဲ၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုပေတည်း။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာအပေါင်းကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ခြေလက်စသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ လျော့လျည်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မျက်စိစသော ဣန္ဒြေတို့၏ မှန် ထိုင်းဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယျှိုနုသောအရွယ်၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ခွန်အား၏ ဆုတ် ယုတ်ပျက်စီးခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတိ သုတ ဝီရိယ ပညာ စသည်တို့၏ ပျောက်ကွယ်ကင်းကွာခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မိမိ၏သားမယားစသည်တို့က အဘိုးကြီး သက်ကျားအို စသည်ဖြင့် မရိုမသေ စောင်းမြောင်း၍ မောင်းမဲမြည်တွန်ခံရခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင် သူငယ်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း -ဝါ- သူငယ်ပြန်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ အိုသောလူသည် ကိုယ်၌ စိတ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲသို့ ရောက်ရ၏။ ဤဆင်းရဲအားလုံးသည် အိုခြင်း ဇရာကြောင့်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အိုခြင်းဇရာသည် ဆင်းရဲဒုက္ခ မည်ပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - ဇရာ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၃။ မရဏကို အကျယ်ပြဆိုချက်

“မရဏဗ္ဗိ ဒုက္ခံ” ဟူသော စကား၌ သေခြင်းမရဏသည် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

- ပျက်ဆဲခဏ-ဘင် ဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာသည်လည်း မရဏ မည်၏။ ယင်းကို ရည်၍ “ဇရာ မရဏကို ၂- ပါးသော ခန္ဓာတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။
- တစ်ဘဝတည်း၌ အတွင်းဝင်သော ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်၏ ပြတ်စဲခြင်းသည်လည်း မရဏ မည်၏။ ယင်းကို ရည်၍ “သတ္တဝါတို့မှာ အမြဲပင် သေခြင်းဟူသော ကြောက်ဖွယ်ဘေးသည် ဖြစ်လျက် ရှိ၏” ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ် ပြတ်စဲခြင်းဟူသော ထိုသေခြင်းမရဏကို ဤအရာ၌ ဆိုလိုအပ်၏။

ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း ဇာတိဟူသောအကြောင်းကြောင့် သေခြင်း၊ သေကြောင်းပြုမှုပယောဂကြောင့် သေခြင်း၊ သူ့အလိုလို သေခြင်း၊ အသက်တမ်းကုန်၍ သေခြင်း၊ ကံစွမ်းကုန်၍ သေခြင်းဟူသော ဤအမည်အပေါင်း သည် လည်း ထိုဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်ပြတ်စဲခြင်းဟူသော သေခြင်း၏ အမည်ပေတည်း။

သေခြင်းမရဏသည်

- ဘဝဟောင်းမှ စုတေရွှေ့လျော့ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- သက်ဆိုင်ရာသတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့် ကင်းကွာစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ဖြစ်ဆဲဂတိမှ ကွေကွင်းသည့် အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

မေး ။ ။ မရဏသည် အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခဆင်းရဲ မည်ပါသနည်း?

ဖြေ ။ ။ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲ၏တည်ရာ အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခမည်သည်ဟု သိအပ်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာအပေါင်းကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“သေအံ့ဆဲဆဲဖြစ်နေသော မကောင်းမှုရှိသူမှာ အကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကမ္မနိမိတ်၊ အကုသိုလ်၏အကျိုး အပါယ်ဂတိနိမိတ်ကို မပြတ်တွေ့မြင်နေသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ သေအံ့ဆဲဆဲဖြစ်နေသော ကောင်းမှုရှိသူမှာ ချစ် ဖွယ်ဝတ္ထုနှင့်စပ်သော ကွေကွင်းခွဲခွာခြင်းကို သည်းမခံနိုင်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း စိတ်ဆင်းရဲသည် ဖြစ်နေ၏။

မကောင်းမှုရှိသူ ကောင်းမှုရှိသူဟု မခွဲဘဲ သာမညအားဖြင့် အလုံးစုံသောသူတို့မှာလည်း အစပ်အဖွဲ့တို့ကို ဖြတ်တတ်သောလေတို့က အသည်းနှလုံးစသော သေတွင်းအရပ်ကို ထိုးဆွနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံရကုန်သည်ဖြစ်၍ အစပ် အဖွဲ့တို့ကိုဖြတ်ခြင်း -ဝါ- အစပ်အဖွဲ့စသည်တို့၏ ပြတ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော သည်းမခံနိုင်လောက်သော မကုစားနိုင်ကောင်းသော ကိုယ်ဆင်းရဲသည်လည်း ဖြစ်၏။ ဤသေခြင်းမရဏသည် ထိုစိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ၏

တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုပေတည်း။ ထို့ကြောင့် သေခြင်းမရဏကို ဒုက္ခဟူ၍သာလျှင် ဟောတော်မူအပ်ပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - မရဏ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၄။ သောကကို အကျယ်ပြဆိုချက်

သောကစသည်တို့တွင် ဉာတိဗျသနဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းစသည်တို့ဖြင့် တွေ့ထိနှိပ်စက် ခံရသောသူမှာ စိတ်၏ပူပန်ခြင်းသည် ဝါ-စိတ်ကို ပူပန်စေတတ်သောသဘောသည် သောက - စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း မည်၏။

ယင်းသောကသည် သဘောတရားကိုယ်အားဖြင့် ဒေါမနဿပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း

- အတွင်း၌ ကြံတွေးလျက် ပူဆွေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ပူလောင်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ပြန်လည်ဆင်ခြင်၍ အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ပူဆွေးသည့်အနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

မေး ။ ။ သောကသည် အဘယ့်ကြောင့် ဒုက္ခဆင်းရဲ မည်ပါသနည်း?

ဖြေ ။ ။ ဒုက္ခဒုက္ခ ခေါ် ဆင်းရဲအစစ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲအစစ်၏ တည်ရာအကြောင်း ဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခ မည်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာနှစ်ခုအပေါင်းကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“သောကသည် သတ္တဝါတို့၏နှလုံးကို အဆိပ်လူးမြားကဲ့သို့ ထိုးဆွနှိပ်စက်တတ်၏။ မီးရဲရဲပူလောင်သော စဉ်းသွားမြားကဲ့သို့ လွန်စွာလည်း အဖန်တလဲလဲ လောင်တတ်၏။

နာခြင်း အိုခြင်း သေခြင်း အထူးအပြားရှိသော အမျိုးမျိုးသောဆင်းရဲကိုလည်း အလွန်ပင် ဆောင်ပေးတတ် ဖြစ်စေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းသောကကို ဒုက္ခဟု ဆိုအပ်ပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - သောက၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၅။ ပရိဒေဝကို အကျယ်ပြဆိုချက်

ပရိဒေဝ - ငိုကြွေးခြင်း မည်သည် ဉာတိဗျသန စသည်တို့ဖြင့် တွေ့ထိနှိပ်စက်ခံရသောသူမှာ နှုတ်ဖြင့် ရောက် တတ်ရာရာ မြည်တမ်းပြောဆိုခြင်း ပေတည်း။ ထိုပရိဒေဝသည် -

- အထပ်ထပ်မြည်တမ်းပြောဆိုခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
 - သေသူစသည်၏ ဂုဏ်နှင့်အပြစ်တို့ကို ကြွေးကြော်ပြောကြားခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - ချာချာလည်နေသောစကားဟု ဉာဏ်အားရှေးရှုထင်၏။
- တစ်နည်း - စိတ်၏ ဝေဒနာကူးလည်ခြင်းကို ရှေးရှုဖြစ်စေတတ်၏။

ပရိဒေဝသည် ဒုက္ခမည်ပုံ

ပရိဒေဝသည် ကိုယ်တိုင်က ဒုက္ခမဟုတ်ပေ။ သို့သော် ယင်းပရိဒေဝသည် သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲ၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခ မည်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“သောကမြားငြောင့် အနှိပ်စက်ခံရသောကြောင့် ငိုကြွေးသောသူသည် လည်ချောင်း နှုတ်ခမ်း အာစောက အပြင်အရပ်တို့၏ ခြောက်သွေ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သည်းမခံနိုင်ကောင်းသော လွန်ကဲပြင်းထန်သော ဆင်းရဲကို နောက်ထပ်ရပြန်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ငိုကြွေးမှု-ပရိဒေဝကို ဆင်းရဲဒုက္ခဟု ဟောတော်မူ ပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - ပရိဒေဝ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၆။ ဒုက္ခကို အကျယ်ပြဆိုချက်

- ကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည် ဒုက္ခ မည်၏။ ယင်းဒုက္ခသည် -
- ကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
 - ပညာမဲ့သူတို့အား နှလုံးမသာခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - ကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်သော နာကျင်ခံခက် နှိပ်စက်တတ်သောအနာ ဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

ကာယိကဒုက္ခသည် ဒုက္ခမည်ပုံ

ဒုက္ခဒုက္ခခေါ် ဆင်းရဲအစစ် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲကို ဆောင်ပေးတတ် ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခ မည်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဤကိုယ်ဆင်းရဲသည် (သူ၏တည်ရာကိုယ်ကို ဝါ-သူ၏တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို) နှိပ်စက်တတ်၏။ ထို့ပြင် စိတ်ဆင်းရဲကိုလည်း ဖြစ်စေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် အထူးအားဖြင့် ဒုက္ခဟု ဟောတော်မူအပ်ပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - ဒုက္ခ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၇။ ဒေါမနဿကို အကျယ်ပြဆိုချက်

- စိတ်ထဲ၌ဖြစ်သော နှလုံးမသာခြင်းဆင်းရဲသည် ဒေါမနဿ မည်၏။ ယင်းဒေါမနဿသည် -
- စိတ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
 - စိတ်ကို ပင်ပန်းစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
 - စိတ်ထဲ၌ဖြစ်သော နာကျင်ခံခက် နှိပ်စက်သောအနာဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

ဒေါမနဿသည် ဒုက္ခမည်ပုံ

ဒုက္ခဒုက္ခခေါ် ဆင်းရဲအစစ် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခ မည်၏။

မှန်ပေ၏ - စိတ်ဆင်းရဲရောက်နေသောသူတို့သည် ဆံပင်တို့ကိုဖြန့်ကြဲ၍ မြည်တမ်းငိုကြွေးကုန်၏။ ရင်ဘတ်တို့ကို ထုကုန်ကြိတ်ကုန်၏။ ရှေးသို့လည်း လူးလိမ့်သွားကုန်၏။ ပြန်၍လည်း လူးလိမ့်လာကုန်၏။ ဇောက်ထိုး လဲကျကုန်၏။ ဝါ-ဂျမ်းထိုးချကုန်၏။ ဓားလက်နက်ဖြင့် သူ့ကိုယ်ကို ထိုးခုတ်ကုန်၏။ အဆိပ်ကို စားကုန်၏။ ကြိုးဆွဲချကုန်၏။ မီးပုံထဲသို့ဝင်ကုန်၏။ ဤသို့သော အထူးထူးအပြားပြားသော ထိုကိုယ်ဆင်းရဲကို ခံစားကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဒေါမနဿသည် စိတ်ကို နှိပ်စက်တတ်၏။ ကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းကိုလည်း ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒေါမနဿကို ဒေါမနဿကင်းကုန်သော ဘုရားရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့က ဒုက္ခဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - ဒေါမနဿ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၈။ ဥပါယာသကို အကျယ်ပြဆိုချက်

ဥပါယာသဟူသည် ဉာတိဗျသနစသည်တို့ဖြင့် တွေ့ထိနှိပ်စက်ခံရသောသူမှာ အလွန်အမင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒေါသပင် ဖြစ်သည်။

(ဧကေ) အချို့ဆရာတို့က “သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အတွင်းဝင်သော တရားတစ်ခု” ဟု ဆိုကြ၏။

ယင်းဥပါယာသသည် -

- စိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ညည်းတွားခြင်းဟူသော သမ္ပတ္တိရသ ရှိ၏။ ဝါ- ညည်းတွားစေခြင်းကိစ္စရသ ရှိ၏။
- ကိုယ်စိတ်တို့ကို နစ်ကျစေတတ်သောသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

ဥပါယာသသည် ဒုက္ခမည်ပုံ

သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ကို ပူလောင်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ကို နစ်ကျပင်ပန်းစေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုက္ခ မည်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဥပါယာသသည် စိတ်ကို ပူလောင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ကို နစ်ကျစေခြင်း ပင်ပန်းစေခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း လွန်ကဲသောကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းကို ဒုက္ခဟူ၍ ဟောတော်မူအပ် ပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

သောက ပရိဒေဝ ဥပါယာသအထူး

- အားနည်းသောမီးဖြင့် (ဆီ နို့ရည်စသည်၏) အိုး၏အတွင်း၌ ကျက်ခြင်းကဲ့သို့ သောကကို မှတ်အပ်၏။
- ပြင်းထန်သောမီးဖြင့် ကြိုချက်အပ်သော ဆီ နို့ရည်စသည်၏ အိုးမှအပြင်သို့ ဝေလျှံထွက်ခြင်းကဲ့သို့ ပရိဒေဝကို မှတ်အပ်၏။
- အပြင်သို့ထွက်ပြီးမှ ကြွင်းကျန်သော ဝေလျှံ၍ မထွက်လောက်သော ဆီ နို့ရည်စသည်၏ အိုး၏အတွင်း၌ သာလျှင် ခြောက်ခန်း၍ ကုန်သွားသည်တိုင်အောင် ကျက်ခြင်းကဲ့သို့ ဥပါယာသကို မှတ်အပ်၏။

- - - - - ဥပါယာသ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၉။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂကို အကျယ်ပြဆိုချက်

အပ္ပိယသမ္ပယောဂ- မချစ်အပ် မုန်းအပ်သည်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းမည်သည် မနှစ်သက် မမြတ်နိုးအပ် မုန်းအပ် ကုန်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းပေတည်း။ ယင်းသည် -

- အလိုမရှိအပ်သည်တို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- အကျိုးမဲ့အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

အပ္ပိယသမ္ပယောဂသည် ဒုက္ခမည်ပုံ

ဆင်းရဲအစစ် ဒုက္ခ၏တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခ မည်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာနှစ်ခုကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဤလောက၌ မချစ်မနှစ်လိုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အာရုံတို့ကို မြင်၍ပင်လျှင် ဝါ-မြင်ကာမျှပင်လျှင် ရှေးဦးစွာ စိတ်ထဲ၌ ဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏။ ထို့နောင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်အာရုံတို့၏ ပယောဂကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည် ကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဒုက္ခ၂-ပါးလုံး၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် ယင်းမချစ် မနှစ်လိုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အာရုံ တို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းကို မြတ်စွာဘုရားက ဒုက္ခဟု ဟောတော်မူသည်ဟူ၍ သိအပ်၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - အပ္ပိယသမ္ပယောဂ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၁၀။ ပိယဝိပွယောဂကို အကျယ်ပြဆိုချက်

ပိယဝိပွယောဂ- ချစ်နှစ်လိုအပ်သည်တို့နှင့် ကွေကွင်းကွဲကွာခြင်းမည်သည် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ် ချစ်အပ်ကုန်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် ကင်းကွာခြင်းပေတည်း။ ယင်းသည် -

- အလိုရှိအပ်သောအရာတို့နှင့် ကင်းကွာခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- သောကဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ယှက်စီးခြင်း ဗျသနတရားဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

ပိယဝိပွယောဂသည် ဒုက္ခမည်ပုံ

စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု - ဆင်းရဲ၏တည်ရာဝတ္ထု ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“မလိမ္မာသောသူတို့သည် ဆွေမျိုးဥစ္စာတို့နှင့် ကွေကွင်းကွဲကွာခြင်းကြောင့် သောကမြားစူးဝင်အပ်သည်ဖြစ်၍ အထိုးအဆွ ခံရသကဲ့သို့ နာကျင်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဤပိယဝိပွယောဂကို ဒုက္ခဟု သိအပ်ပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - ပိယဝိပွယောဂ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၁၁။ ဣစ္ဆိတာလာဘ(လိုတာမရခြင်း)ကို အကျယ်ပြဆိုချက်

“ယဗ္ဗိန္ဒြ န လဘတိ” ဟူသောစကား၌ “ငါတို့သည် ဇာတိသဘော မရှိကြပါမူ ကောင်းလေစွ” ဟု တောင့်တခြင်း အစရှိသော တောင့်တ၍ မရနိုင်ကောင်းသောဝတ္ထုတို့၌ အလိုကိုပင်လျှင် “ယဗ္ဗိန္ဒြ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ - အကြင်လိုချင်ခြင်းကို မရ၊ ထိုမရနိုင်တာကို လိုချင်ခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲပင်” ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

ထို အလို-ဣစ္ဆာသည် -

- မရနိုင်သောဝတ္ထုကို လိုချင်တောင့်တခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။
- ထိုမရနိုင်သည်ကိုပင် ရှာမှီးခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ထိုမရနိုင်သောဝတ္ထုများကို မရခြင်း မရောက်ခြင်းသဘောအနေဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

ဣစ္ဆိတာလာဘ(လိုတာ မရခြင်း)သည် ဒုက္ခမည်ပုံ

ဆင်းရဲအစစ်၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခ မည်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာ ၂-ခုကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဤလောက၌ ထိုထို မရနိုင်ကောင်းသည့်အရာကို လိုချင်တောင့်တသော သတ္တဝါတို့အား ထိုထိုတောင့်တသည့်အရာကို မရခြင်းကြောင့် စိတ်ပင်ပန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အကြင်စိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲသည် ဖြစ်ပေါ်၏။

ထိုစိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ၏အကြောင်းကား မရနိုင်သောဝတ္ထုတို့ကို လိုချင်တောင့်တခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (ဣစ္ဆိတာလာဘ) လိုချင်တာ မရခြင်း၊ မရနိုင်တာကို လိုချင်ခြင်းကို ဒုက္ခ- ဟု ဟောတော်မူပေသည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

- - - - - ဣစ္ဆိတာလာဘ၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။ - - - - -

၁၂။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို အကျယ်ပြဆိုချက်

“အကျဉ်းအားဖြင့် ငါးပါးကုန်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ဆင်းရဲတို့ပေတည်း” ဟူသောစကား၌ -

ဤဒုက္ခသစ္စာနိဒ္ဒေသ၌ မြတ်စွာဘုရားဟောထားသော ဇာတိအစရှိသော ဆင်းရဲသည်လည်း ရှိ၏။ ဤ၌ မဟောအပ်သော (ဒုက္ခက္ခန္ဓာသုတ်စသည်တို့၌ ဟောထားသော) ဆင်းရဲသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုဆင်းရဲအလုံးစုံသည် ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့နှင့် ကင်း၍ မရှိပေ။

ထို့ကြောင့် ဒုက္ခ၏အဆုံး နိဗ္ဗာန်ကို ဟောကြားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျဉ်းအားဖြင့် ဤ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို ဒုက္ခ-ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ထိုစကားကို ချဲ့ပြရလျှင်-

မီးသည် မီးလောင်စာကို နှိပ်စက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
မြားစသောလက်နက်တို့သည် လက်မှန်တိုင်ကို နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
မှက် ခြင် စသည်တို့သည် နွားအပေါင်းကို နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
ကောက်ရိတ်သမားတို့သည် လယ်ခင်းကို ရိတ်ဖြတ်နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊
ရွာဖျက်ဓားပြတို့သည် ရွာကို နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ဇာတိစသည်တို့သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကိုသာလျှင် အထူးထူးသောအပြားတို့ဖြင့် နှိပ်စက်ကုန်လျက် မြက် နွယ်စသည်တို့သည် မြေ၌ ပေါက်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အပွင့်အသီးအရွက်တို့သည် သစ်ပင်တို့၌ ဖြစ်ကုန် သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။

ဆက်၍ ရှင်းပြဦးအံ့ -

- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ အစဖြစ်သောဆင်းရဲသည် ဇာတိပေတည်း၊
- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ အလယ်၌ ဖြစ်သောဆင်းရဲသည် ဇရာပေတည်း၊
- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သောဆင်းရဲသည် မရဏပေတည်း၊
- သေခါနီး၌ဖြစ်သည့် ဆင်းရဲတို့က နှိပ်စက်ခြင်းကြောင့် စိတ်ပူလောင်ခြင်းဆင်းရဲသည် သောကပေတည်း၊
- ထိုသောကကို သည်းမခံနိုင်ခြင်းကြောင့် မြည်တမ်းခြင်းဆင်းရဲသည် ပရိဒေဝပေတည်း၊
- ထိုမြည်တမ်းခြင်းကြောင့် ဝါ- ထို့ပြင် ဓာတ်ချောက်ချားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အနိဋ္ဌအတွေ့အာရုံနှင့် တွေ့ ဆုံခြင်းကြောင့် ကိုယ်၏နာကျင်ခံခက် နှိပ်စက်သောဆင်းရဲသည် ဒုက္ခပေတည်း၊
- ထိုဒုက္ခဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရသောပုထုဇဉ်တို့အား ယင်းဒုက္ခ၌ အမျက်ဒေါသဖြစ်ခြင်းကြောင့် စိတ်၏နာကျင်ခံ ခက် နှိပ်စက်သောဆင်းရဲသည် ဒေါမနဿပေတည်း၊
- သောကစသည် တိုးပွားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ပင်ပန်းခြင်း၊ စိတ်ဓာတ်ကျခြင်းရှိကုန်သော သူတို့၏ ညည်း တွားကြောင်းဆင်းရဲသည် ဥပါယာသပေတည်း၊
- စိတ်အလိုပျက်စီးကုန်သောသူတို့၏ စိတ်အလိုပျက်စီးခြင်းဆင်းရဲသည် ဣစ္ဆိတာလာဘ ပေတည်း။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် သာလျှင် ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ ပေတည်း။

သို့ဖြစ်၍ ယခုပြဆိုခဲ့သော ဆင်းရဲအပေါင်းကို တစ်ခုတစ်ခုချင်း ပြဆိုနေလျှင် များစွာသောကပ်ကမ္ဘာတို့ဖြင့် သော်လည်း အကြွင်းမဲ့ဆိုရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုဆင်းရဲအလုံးစုံကို သမုဒ္ဒရာရေတစ်ပေါက်၏အရသာဖြင့် သမုဒ္ဒရာရေအားလုံး၏အရသာကို ပြသကဲ့သို့ အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသောဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ ချုံး၍ပြခြင်းငှာ “သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ - အကျဉ်းအားဖြင့် ငါးပါးကုန်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ဆင်းရဲတို့ပင်” ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပေသည်။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။

သမုဒယနိဒ္ဒေသကထာ - သမုဒယကို အကျယ်ပြဆိုချက်

သမုဒယနိဒ္ဒေသသို့ “ယာယံ တဏှာ” ဟူရာ၌ ယာ + အယံ တဏှာဟု ပုဒ်ခွဲရာ၏။

အကြင်တဏှာသည် -

- တစ်ဖန် ဘဝအသစ်ကို ပြုလေ့ရှိသောကြောင့် ပေါနောတ္တဝိကာ မည်၏။
 - နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် နန္ဒီရာဂသဟဂတာ မည်၏။
- နှစ်သက်တပ်စွဲသော နန္ဒီရာဂနှင့်တကွ အရတရားကိုယ်အားဖြင့် တစ်ခုတည်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်ဟု ဆိုလို၏။

တဏှတဏှာဘိနန္ဒီ ဟူသည် အကြင်အကြင် ဘဝယောနိစသည်၌ ဖြစ်၏။ ထိုထိုဖြစ်ရာ ဘဝယောနိစသည်၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လေ့ ရှိ၏ ဟု ဆိုလို၏။

ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာဟူသော တဏှာ ၃-ပါးတို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဒေသ၌ ထင်ရှားပြလတ္တံ့။ ဤသမုဒယကို အကျယ်ပြရာ၌ကား သုံးပါးအပြားရှိသော ဤတဏှာကို ဒုက္ခသစ္စာကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းအနက်အားဖြင့် တစ်ခုတည်းအဖြစ်သို့ ဆောင်ထည့်၍ “ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ - ဒုက္ခသမုဒယဖြစ်သော အရိယသစ္စာ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်ဟု သိအပ်၏။

နိရောဓနိဒ္ဒေသကထာ - နိရောဓကို အကျယ်ပြဆိုချက်

ဒုက္ခနိရောဓနိဒ္ဒေသသို့ “ယော တဿာယေဝ တဏှာယ” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် သမုဒယ၏ချုပ်ခြင်းကို ဟောထားသည်။ ၎င်းကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောပါသနည်းဟူမူ - သမုဒယ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခ၏ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသောကြောင့်ပေတည်း။

မှန်ပေ၏။ သမုဒယ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခသည် ချုပ်၏။ အခြားအကြောင်းကြောင့် ချုပ်သည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဟောတော်မူပေသည်။

“အမြစ်သည် ဘေးရန်မရှိဘဲ ခိုင်မြဲအားရှိနေလျှင် သစ်ပင်သည် ခုတ်ဖြတ်ထားပြီး ဖြစ်သော်လည်း တစ်ဖန် ပေါက်ရောက်စည်ပင်သည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် တဏှာအနုသယကို မပယ်မနုတ်ရသေးလျှင် ဤဆင်းရဲသည် အဖန်ဖန်ပြန်၍ ဖြစ်နေတော့သည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ခြင်္သေ့နှင့်တူသော ပြုကျင့်ခြင်း ရှိပုံ

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သမုဒယချုပ်ခြင်းကြောင့်သာလျှင် ဒုက္ခသည် ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုက္ခနိရောဓကို ဟောတော်မူလျှင် သမုဒယနိရောဓ - သမုဒယ၏ချုပ်ခြင်းဖြင့်သာလျှင် ဟောတော်မူလေသည်။

မှန်ပေ၏ -

မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ခြင်္သေ့နှင့်တူသော ပြုကျင့်ခြင်း ရှိကုန်၏။ ဘုရားရှင်တို့သည် ဆင်းရဲဒုက္ခကို ချုပ်စေကုန်လိုသည်ရှိသော်၊ ဆင်းရဲ၏ချုပ်ခြင်း ဒုက္ခနိရောဓကို ဟောတော်မူကုန်သည်ရှိသော် အကြောင်း၌ ကျင့်တော်မူကုန်၏။ အကျိုး၌ မကျင့်ကုန်။

တိတ္ထိတို့သည်ကား ခွေးနှင့်တူသော ပြုကျင့်ခြင်း ရှိကုန်၏။ ထိုတိတ္ထိတို့သည် ဒုက္ခကို ချုပ်စေလိုသည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ခြင်း ဒုက္ခနိရောဓကို ဟောကုန်သည်ရှိသော် ကိုယ်ပင်ပန်းအောင်ပြုကျင့်မှုကို ဟောခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အကျိုး၌ ကျင့်ကုန်၏။ အကြောင်း၌ မကျင့်ကုန်။

ပုဒ်အနက်အဖွင့်

တဿာယေဝ တဏှာယ ဟူသည်

“တဿာယေဝ တဏှာယ = ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင်” ဟူသည် ‘တစ်ဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏’ စသည်ဖြင့် ဆို၍ ကာမတဏှာ စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဝေဖန်ပြထားသော တဏှာကို ညွှန်ပြ၏။

အသေသဝိရာဂ နိရောဓော ဟူသည်

ဝိရာဂ မည်ပုံ - မဂ်ကို ဝိရာဂဟု ဆိုအပ်၏။

[မှန်ပေ၏- တပ်မက်ကင်းမှုဝိရာဂကြောင့် လွတ်မြောက်(မှုဖိုလ်ဖြစ်)၏- ဟု ဟောတော်မူပေသည်။]

ဝိရာဂနိရောဓ မည်ပုံ - ဝိရာဂမည်သော မဂ်ဖြင့် ချုပ်ခြင်းသည် ဝိရာဂနိရောဓ မည်၏။

ဝိရာဂ မည်ပုံ တစ်နည်း - ပယ်ခြင်းကို ဝိရာဂဟု ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အသေသ-အကြွင်းမရှိသော၊ ဝိရာဂ-ပျက်ပြယ်ခြင်း၊ ပယ်ခြင်း၊ ကင်းခြင်းသည်၊ နိရောဓ-ချုပ်ခြင်းသည် အသေသဝိရာဂနိရောဓ မည်၏။

တရားကိုယ်အနက်အားဖြင့်မူ ဤပုဒ်အားလုံးတို့ပင် နိဗ္ဗာန်၏ ဝေဝုဇ်ပရိယာယ်တို့သာတည်း။ ပရမတ္ထအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ ဟု ဆိုပြီး ချုပ်ခြင်းမျှကို ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ ဟု မဆိုခြင်းအကြောင်း

နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်ရောက်၍ တဏှာသည် ပျက်ပြယ်လည်း ပျက်ပြယ်၏၊ ချုပ်လည်း ချုပ်၏။ ထိုသို့ ပျက်ပြယ်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဝိရာဂဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။ နိရောဓဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။

ထို့ပြင် ထိုနိဗ္ဗာန်ကိုပင် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်ရောက်၍ တဏှာကို စွန့်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထို့ပြင် ကာမဂုဏ်ဟူသော တွယ်တာရာ အာလယ၊ တဏှာဟူသော တွယ်တာတတ်သော အာလယတို့တွင် အာလယတစ်ခုမျှသော်လည်း ဤနိဗ္ဗာန်၌ မရှိ။

ထို့ကြောင့် စာဂေါ - စွန့်ရာ၊ ပဋိနိဿဂေါ - ဝေးစွာစွန့်ရာ၊ မုတ္တိ - လွတ်ရာ၊ အနာလယော - မတွယ်တာရာ၊ ဝါ- တွယ်တာမှုကင်းရာဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။

ထိုသို့ ဝိရာဂ စသည်ဖြင့် ဟောထားသော နိဗ္ဗာန်သည် -

- ငြိမ်းအေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မရွေ့လျော့ခြင်း၊ မသေမပျက်ခြင်းဟူသော ပြည့်စုံသောဂုဏ် ရှိ၏။ ဝါ- မသေမပျက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
တစ်နည်း - (သံသရာဆင်းရဲ၌ ငြီးငွေ့သူအား) သက်သာရာ ရစေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- ပုံသဏ္ဌာန်အရိပ်နိမိတ် ကင်းသောအားဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။
တစ်နည်း - (တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဟူသော) သံသရာနယ်ချဲ့ ပပဉ္စတရားကို ကင်းစေခြင်း ပစ္စုပ္ပန် ရှိ၏။

နိဗ္ဗာန်ကို ပြဆိုချက်

၁။ (က) “နိဗ္ဗာန်သည် မရှိ” ဟူသောအဆို မသင့်ပုံ

“နိဗ္ဗာန်သည် ယုန်ချိုကဲ့သို့ပင် မရအပ် မရနိုင် မသိနိုင်ကောင်းသောကြောင့် မရှိသည်သာ” ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်က အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့၊ ထိုအဆိုသည် မသင့်ပေ။ နိဗ္ဗာန်သည် မရှိသည် မဟုတ်၊ ရှိသည်သာ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် - သမ္မာပဋိပတ်ဟူသော အကြောင်းမှန်ဖြင့် ရအပ် ရနိုင် သိနိုင်ကောင်းသောကြောင့် ပေတည်း။

ထိုနိဗ္ဗာန်ကို ယင်းနိဗ္ဗာန်နှင့် လျော်သောအကျင့်ဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်းမှန်ဖြင့် ရအပ် သိအပ်၏။ ဥပမာ - စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့် သူတစ်ပါးတို့၏ လောကုတ္တရာစိတ်ကို သိနိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “မရအပ် မရ နိုင် မသိနိုင်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် မရှိ” ဟု မဆိုသင့်ပေ။ အကြောင်းမူကား သိနိုင်ခဲ့သော

အရာကို ဗာလပုထုဇဉ်တို့သည် မရကြ မသိကြ။ ထိုအရာကို ဗာလပုထုဇဉ်တို့ မသိရန်မျှကို အကြောင်းပြု၍ မရှိဟု မဆိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။

၁။ (ခ) တစ်နည်းရှင်းပြချက်

“နိဗ္ဗာန်သည် မရှိ” ဟု မဆိုအပ်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? “နိဗ္ဗာန်သည် မရှိ” ဟု ဆိုခဲ့လျှင် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအကျင့်၏ မြို့သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်ပေတည်း။

ခဲ့၍ပြအံ့ - နိဗ္ဗာန်မရှိလျှင် သမ္မာဒိဋ္ဌိရှေ့သွားရှိသော၊ သီလအစရှိသည့် ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်သော သမ္မာပဋိပတ်၏ အကျိုးမရှိ၊ မြို့သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သွား၏။ အမှန်တကယ်ကား သမ္မာပဋိပတ်သည် မမြို့ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သမ္မာပဋိပတ်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့်ပေတည်း။

၂။ ထပ်ဆင့်အဆိုလည်း မသင့်ပုံ

“သမ္မာပဋိပတ်သည် မြို့ခြင်းသို့ မရောက်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် (အဘာဝ)မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့်ပင်” ဟု ထပ်ဆင့်ဆိုခြင်းအံ့၊ (အဘာဝသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့်ဟု ဆိုခြင်းဖြင့် ခန္ဓာတို့၏ မရှိခြင်းကိုပင် နိဗ္ဗာန် ဟု ဆိုလို၏)။

ထိုအဆိုသည်လည်း မသင့်ပေ၊ အကြောင်းမှာ အတိတ် အနာဂတ်ခန္ဓာတို့ မရှိငြားသော်လည်း နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်း၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပေတည်း။

၃။ “ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့ မရှိခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုခြင်းအံ့ -

ထိုစကားသည်လည်း မသင့်ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? ထိုဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့၏ မရှိခြင်းဟူသော အခြေအနေမျိုး မဖြစ်နိုင် မရှိနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မရှိခြင်း (အဘာဝ) ဖြစ်နေလျှင်လည်း ဖြစ်ဆဲအဖြစ်သို့ ပင် မရောက်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ဆဲခန္ဓာတို့ကိုမှီသော မဂ်ခဏ၌ သုဉ္ဗပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ ရောက်ခြင်း၏ မရှိခြင်းဟူသော အပြစ်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။

၄။ “ထိုမဂ်ခဏ၌ ကိလေသာတို့၏ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်ခြင်းကြောင့် အပြစ် မရှိ” ဟု ဆိုခြင်းအံ့ -

ထိုစကားလည်း မသင့်ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? အရိယမဂ်၏ အကျိုးမဲ့အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဤသို့ ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ဆိုသည့်အတိုင်း ဟုတ်ပါမူ အရိယမဂ်ခဏမှ ရှေး(အနုလုံဂေါတြဘူ စသည်ခဏ)၌ လည်း ကိလေသာတို့သည် ဖြစ်လျက် မရှိကုန်၊ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်၏ ကိလေသာကိုပယ်ခြင်း ဟူသော အကျိုး မရှိသည့်အဖြစ်သည် ရောက်၏။

ထို့ကြောင့် (နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင် မသိနိုင်သည် မဟုတ်ခြင်း၊ ပဋိပတ်၏ မမြို့ခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်သည် အဘာဝမျှ မဟုတ်ခြင်း အစရှိသောအကြောင်းတို့ကြောင့်) (နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင် မသိနိုင်သောကြောင့် စသည်ဖြင့် ပြဆိုသော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏) ဤအကြောင်းအားလုံးသည် အသင့်ယုတ္တိရှိသောအကြောင်း၊ ခိုင်လုံသောအကြောင်း မဟုတ်ပေ။

- - - - -

နိဗ္ဗာန်ကို ခယ-ကုန်ခြင်း ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း

၁။ “ငါ့ရှင် ဇေယျခါဒကပရိပိုင် - အကြင် (ရာဂက္ခယ) ရာဂ၏ကုန်ခြင်း၊ (ဒေါသက္ခယ) ဒေါသ၏ကုန်ခြင်း၊ (မောဟက္ခယ) မောဟ၏ကုန်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်၏” စသည်ကို ဟောတော်မူသောကြောင့် “ခယ-ကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်” ဟု ဆိုခြင်းအံ့-

ထိုစကားသည် မသင့်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း? အရဟတ္တဖိုလ်သည်လည်း ကုန်ခြင်းမျှအဖြစ်သို့ ရောက်သောကြောင့်တည်း။ မှန်ပေ၏ - ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း “ငါ့ရှင် - အကြင်ရာဂက္ခယ ဒေါသက္ခယ မောဟက္ခယသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို အရဟတ္တဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်၏” ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ညွှန်ပြထားပေသည်။

ဆက်ဦးအံ့ - နိဗ္ဗာန်သည် ရာဂစသည်၏ ကုန်ခြင်းမျှဖြစ်ခဲ့လျှင် နိဗ္ဗာန်၏ တိုသောကာလရှိခြင်း စသည်သို့ ရောက်သောအပြစ် ရှိခြင်းကြောင့်လည်း ထိုစကားသည် မသင့်ပေ။

ချဲ့၍ပြအံ့ - ပရဝါဒီဆိုသည့်အတိုင်း ကုန်ခြင်းမျှသည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်လျှင် နိဗ္ဗာန်သည် တိုသောကာလရှိခြင်း၊ သင်္ခတလက္ခဏာရှိခြင်း၊ သမ္မာဝါယာမနှင့် ကင်း၍ ရနိုင်ခြင်းဟူသော အပြစ်တို့သို့ ရောက်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် သင်္ခတလက္ခဏာရှိသောကြောင့်ပင် သင်္ခတတရား၌ အတွင်းဝင်၏။ သင်္ခတတရား၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့်ပင် ရာဂစသောမီးတို့က လောင်အပ်၏။ လောင်အပ်သောကြောင့် ဒုက္ခလည်း မည်၏။ ဤသို့လည်း အပြစ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

၂။ “ရာဂစသည်တို့ ကုန်ခြင်းမှစ၍ နောက်ကာလ၌ ရာဂစသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း မည်သည် မရှိ၊ ထိုသို့သော အပြီးအပြတ်ကုန်ခြင်း၏ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဋ္ဌကထာဆိုသည့်အပြစ် မရှိ” ဟု ထပ်ဆင့်ဆိုခြင်းအံ့ -

ထိုစကားသည်လည်း မသင့်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း? ထိုသို့ အပြီးအပြတ်ကုန်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှိခဲ့သော်လည်း ကုန်ခြင်းမျှကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုသောအပြစ်ကို မလွန်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရိယမဂ်၏ နိဗ္ဗာန်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေ၏။

မှန်ပေ၏ - အရိယမဂ်သည် ရာဂစသော အပြစ်တို့ကို ကုန်စေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် အရိယမဂ်ကို ခယဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုခယမည်သော မဂ်မှစ၍ နောက်ကာလ၌ ရာဂစသောအပြစ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် မရှိတော့ပေ။

နိဗ္ဗာန်ကို ခယ-ကုန်ခြင်း ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း

အရိယမဂ်၏အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာခန္ဓာတို့၏ မဖြစ်ခြင်းကိုပင် ချုပ်ခြင်း-နိရောဓဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုန်ခြင်း-ခယဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုသည်။ ထိုကုန်ခြင်း-ခယသည် မဂ်၏အစွမ်းဖြင့် ပြီးသကဲ့သို့ မဂ်၏အာရုံနိဗ္ဗာန်ကြောင့်လည်း ပြီး၏။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ကိလေသာမဖြစ်ခြင်းဟူသော ခယ-ကုန်ခြင်း၏ ဥပနိဿယ - မှီရာအကြောင်း ဖြစ်၏။ ဥပနိဿယပစ္စည်းအစစ်ကား မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ခယ-ကုန်ခြင်း ဟု ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

- - - - -

နိဗ္ဗာန်ကို သရုပ်အားဖြင့် မဟောရခြင်းအကြောင်း

သရုပ်အားဖြင့် မဟောရခြင်းမှာ နိဗ္ဗာန်သည် အလွန်သိမ်မွေ့သောကြောင့် ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗာန်၏အလွန်သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားမှာဟောရန် ကြောင့်ကြမဲ့အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရိယာဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်သည့်တရားဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပြီးစီးထင်ရှား၏။ (ဆိုလိုချက် - နိဗ္ဗာန်၏ အလွန်သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သရုပ်အားဖြင့် အကျယ်ဟောနေသော်လည်း ပုထုဇဉ်တို့မှာ သိနိုင် မြင်နိုင်မည် မဟုတ်သောကြောင့် ဘုရားရှင်မှာ ဟောရန် ကြောင့်ကြမဲ့နေခြင်း ဖြစ်၏။)

နိဗ္ဗာန်သည် အသာဓာရဏ၊ အပ္ပဘဝ စသည် ဖြစ်ပုံ

၁။ နိဗ္ဗာန်သည် အရိယမဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင် ရောက်အပ်သောကြောင့် အများနှင့် မဆိုင်သော **အသာဓာရဏတရား** ဖြစ်သည်။

၂။ နိဗ္ဗာန်သည် မည်သည့်ဘုရားလက်ထက်ကစ၍ ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ဤသို့ ရှေးအစွန်း၏ မရှိသောကြောင့် **အပ္ပဘဝ အမွန်အစ** မရှိပေ။

 [“မဂ်ရှိလျှင် နိဗ္ဗာန်ရှိခြင်းကြောင့် အပ္ပဘဝ မဟုတ်” ဟု ဆိုငြားအံ့၊ မဂ်က ဖြစ်စေအပ်သည် မဟုတ်သောကြောင့် ထိုသို့ မဆိုသင့်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်သည် ရောက်သာလျှင် ရောက်အပ်၏၊ ဖြစ်စေအပ်သည်ကား မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် အပ္ပဘဝသာ ဖြစ်ပေသည်။]

၃။ အမွန်အစမရှိ (အပ္ပဘဝ)ဖြစ်သောကြောင့် **အိုခြင်း သေခြင်း မရှိ။**

၄။ စ၍ဖြစ်ခြင်း၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းတို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် **နိစ္စ မြဲ၏။**

(က) “နိဗ္ဗာန်၏ မြဲသည်အဖြစ်ကဲ့သို့ အဏု ပကတိ ပုရိသ ကာလ စသည်တို့၏လည်း မြဲသည်၏အဖြစ်သည် ရောက်၏” ဟု ဆိုငြားအံ့၊ ထိုစကားသည် မသင့်ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အဏုစသည်တို့၏ မြဲသည်၏အဖြစ်ကို ပြတတ် ပြီးစေတတ်သော သင့်လျော်သည့်အကြောင်းယုတ္တိ မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

(ခ) “နိဗ္ဗာန်၏ မြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ထိုအဏု ပကတိ စသည်တို့သည် မြဲကုန်၏” ဟု ဆိုငြားအံ့၊ ထိုစကားသည် မသင့်ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အကြောင်းပြဟိတ်လက္ခဏာ၏ မသင့်လျော် မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် (ဝါ - နိဗ္ဗာန်၏ မြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ဟူသော ဟိတ်သည် သာဓနဟိတ်လက္ခဏာသို့ မရောက်ခြင်းကြောင့်) ဖြစ်၏။

(ဂ) “ယင်းအဏုစသည်တို့သည် ဥပါဒ် စသည် မရှိခြင်းကြောင့် မြဲကုန်၏ နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ပင်” ဟု ဆိုငြားအံ့၊ ထိုစကားမသင့်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အဏုစသည်တို့၏ မပြီးခြင်း ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၅။ ရုပ်သဘောကို ကျော်လွန်ခြင်းကြောင့် **အဇ္ဈပ(ရုပ်မဟုတ်သည့်နာမ်) မည်၏။**

၆။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား စသည်တို့၏ အပြီးအဆုံးနှင့် အခြားရဟန္တာတို့၏ အပြီးအဆုံးသည် ထူးခြားကွဲပြားခြင်း မရှိသောကြောင့် တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်သော **(တူညီသော) နိဌာ-အပြီးအဆုံး** ဖြစ်၏။

၇။ ဘာဝနာဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သူ၏ ကိလေသာငြိမ်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥပါဒ်မည်သော အကျိုးဝိပါက် ခန္ဓာအကြွင်း ရှိသေးသည်ကိုလည်းကောင်း စွဲ၍ ပညတ်အပ် သိအပ်သောကြောင့် **သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် မည်၏။**

 ထို့ပြင် သမုဒယကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်းဖြင့် နောင်အခါ၌ ဖြစ်ထိုက်သောကံ၏အကျိုးကို ပယ်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်မှနောက်၌ ပဝတ္တိခန္ဓာတို့၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ပရိနိဗ္ဗာနစုတိတိုင်အောင်) ဖြစ်ပြီးသောခန္ဓာတို့၏ ကွယ်ပျောက်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဥပါဒ်မည်သော ခန္ဓာအကြွင်း၏ မရှိခြင်းသည် ပြီး၏၊ ထိုဥပါဒိသေသခန္ဓာအကြွင်း၏ မရှိခြင်းကိုစွဲ၍ ပညတ်အပ် သိစေအပ်သောကြောင့် **အနုပါဒိသေသလည်း မည်၏။**

၈။ လျော့လျည်းခြင်း မရှိ၊ တင်းတင်းရင်းရင်း အဆင့်ဆင့်အားထုတ်ခြင်းဖြင့်ပြီးသော ဉာဏ်အထူးဖြင့် သိအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံကိုသိသည့်မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသောကြောင့်လည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် မရှိသည် မဟုတ်၊ ရှိသည်သာတည်း။ မှန်ပေ၏-

 “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ = ရဟန်းတို့ - ဝေဒနာ စသည်ကဲ့သို့ အကြောင်းညီညွတ်၍ ဖြစ်သည် မဟုတ်သော၊ အကြောင်းမဲ့အလိုလို ဖြစ်ပေါ်သည်လည်း မဟုတ်သော၊ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ခုက ပြုအပ်သည်လည်း မဟုတ်သော အသင်္ခတရားသည် ရှိပေ၏” ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။

မဂ္ဂနိဒ္ဒေသကထာ - မဂ်ကို အကျယ်ပြဆိုချက်

ဒုက္ခနိရောဓဝါဓိနိပဋိပဒါနိဒ္ဒေသ၌ ဟောထားသော တရားရှစ်ပါးတို့ကို ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ အနက်အားဖြင့် ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ဤမဂ္ဂသစ္စာအရာ၌ တစ်ခုတည်းသောခဏ၌ ဖြစ်ကုန်သော ထိုမဂ္ဂင်တရားတို့၏အထူးကို သိစေရန် ပြဆိုပေးဦးမည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ

သစ္စာလေးပါးကိုသိရန် ကျင့်သောယောဂီအား နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် အဝိဇ္ဇာနုသယကို အကြွင်းမဲ့နုတ်ခွာ ပယ်သတ်တတ်သော ပညာမျက်စိသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် -

- မှန်စွာမြင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- ဓာတ်သဘောကို ထင်ရှားပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏ ဝါ-သစ္စာလေးပါးကို ထင်ရှားပြခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- အဝိဇ္ဇာအမှောင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပ

အဝိဇ္ဇာနုသယကို နုတ်ခွာပယ်သတ်နိုင်သော အခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပကို အကြွင်းမဲ့ပယ်သတ်တတ်သော စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေး တတ်သော သဘောသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပ မည်၏။ ထိုသမ္မာသင်္ကပ္ပသည် -

- စိတ်ကိုအာရုံသို့ မှန်စွာရှေးရှုတင်ပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- (နိဗ္ဗာန်အာရုံသို့) ရောက်စေခြင်း-သက်ဝင်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပကို ပယ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာဝါစာ

ထိုသို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့်မြင်သည့်ပြင် သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြင့် ကြံစည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုကြံစည်သည့်ဝိတက်နှင့်ပင် ယှဉ် သော ဝစီဒုစ္စရိုက်ကို အကြွင်းမဲ့နုတ်ခွာပယ်သတ်တတ်သော မိစ္ဆာဝါစာမှ ကြဉ်ခြင်းသဘောသည် သမ္မာဝါစာ မည်၏။ ထို သမ္မာဝါစာသည် -

- ကြားနာသူနှင့် ယှဉ်ဖက်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာဝါစာမှကြဉ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာဝါစာကို ပယ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာကမ္မန္တ

ထိုအခြင်းအရာဖြင့်ကြဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုဝိရတီနှင့်ပင်ယှဉ်သော မိစ္ဆာကမ္မန္တကို အကြွင်းမဲ့နုတ်ခွာပယ်သတ် တတ်သော ပါဏာတိပါတစသည်မှ ကြဉ်ခြင်းသဘောသည် သမ္မာကမ္မန္တ မည်၏။ ထိုသမ္မာကမ္မန္တသည် -

- အပြစ်ကင်းသောအမှုကို ဖြစ်စေခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာကမ္မန္တမှ ကြဉ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာကမ္မန္တကို ပယ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာအာဇီဝ

ထို့ပြင် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုသမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တတို့၏ အထူး စင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ၎င်းတို့နှင့်ပင် ယှဉ်သော၊ အံ့ဖွယ်ပြုခြင်းစသည်ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တတ်သော၊ မိစ္ဆာဇီဝမှ ကြဉ်ခြင်းသဘောသည် သမ္မာအာဇီဝ မည်၏။ ထိုသမ္မာအာဇီဝသည် -

- ကိုယ်နှုတ်တို့ကို စင်ကြယ်စေခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- သင့်လျော်သောအသက်မွေးမှုကို ဖြစ်စေခြင်း ကိစ္စ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာဝါယာမ

ထိုအခါ၌ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဟု ဆိုအပ်သော ထိုသီလမြေ၌ ကြံ့ကြံ့တည်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုသမ္မာဝါစာသည် အားလျော်သော ထိုသမ္မာဝါစာသည်တို့နှင့်ပင် ယှဉ်သော ပျင်းရိခြင်းကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ်သော လုံ့လအားထုတ်မှုသည် ရှိ၏။ ဤအားထုတ်မှုသည် သမ္မာဝါယာမ မည်၏။ ထိုသမ္မာဝါယာမသည် -

- ချီးမြှောက် အားပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်တို့ကို မဖြစ်စေခြင်းစသောကိစ္စ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာဝါယမကို ပယ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာသတိ

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အားထုတ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုသမ္မာဝါယမနှင့်ပင်ယှဉ်သော မိစ္ဆာသတိကို ခါထုတ်-ပယ်ဖျောက်တတ်သောစိတ်၏ မမေ့မပျောက်ခြင်းသဘောသည် သမ္မာသတိ မည်၏။ ထိုသမ္မာသတိသည် -

- အာရုံ၌ကပ်၍ တည်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ဝါ-အာရုံ၌ ထင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- အာရုံကို မမေ့မပျောက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာသတိကို ပယ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

သမ္မာသမာဓိ

ဤသို့ အလွန်အကဲမရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော သတိက ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်အပ်သည့်စိတ် ရှိသောသူ၏ ထိုသတိနှင့်ပင်ယှဉ်သော မိစ္ဆာသမာဓိကို ဖျက်ဆီးတတ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာခေါ် စိတ်တည်ကြည်ခြင်းသဘောသည် သမ္မာသမာဓိ မည်၏။ ထိုသမ္မာသမာဓိသည် -

- စိတ်ကို မပျံ့လွင့်စေခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ဝါ- သူကိုယ်တိုင် မပျံ့လွင့်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။
- စိတ်ကို အာရုံ၌ ကောင်းစွာထားခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။
- မိစ္ဆာသမာဓိကို ပယ်ခြင်းသဘောဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏။

* * * * *

၈။ ဉာဏ်၏ကိစ္စအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

ဉာဏ်၏ကိစ္စအားဖြင့်ဟူသည် သစ္စဉာဏ်၏ကိစ္စအားဖြင့်လည်း အဆုံးအဖြတ်ကို သိအပ်၏။ ချဲ့၍ပြအံ့- သစ္စဉာဏ်သည် အနုပောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟူ၍ ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ ထိုတွင် -

- **အနုပောဓဉာဏ်သည်** လောကီဉာဏ်ပေတည်း။ တစ်ဆင့်ကြားစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် နိရောဓသစ္စာကို လည်း သိ၏။ မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း သိ၏။
- **ပဋိဝေဓဉာဏ်သည်** လောကုတ္တရာပေတည်း။ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ ပိုင်းခြားသိခြင်း(ပယ်ခြင်းအစရှိသော) ကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် လေးပါးသောသစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိ၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ-

“ရဟန်းတို့ - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုက္ခကို မြင်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုက္ခသမုဒယကိုလည်း မြင်၏။ ဒုက္ခ နိရောဓကိုလည်း မြင်၏။ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ဆိုက်ရောက်သော အကျင့်မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း မြင်၏” ဤသို့စသည် အလုံးစုံကို ထုတ်ဆောင်၍ ဆိုအပ်၏။

(ထိုပဋိဝေဓဉာဏ်၏ ကိစ္စသည်ကား ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်မိမည်။)

လောကီသစ္စဉာဏ်သည် လေးပါး ရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် -

ဒုက္ခကို သိသောဉာဏ်သည် ထကြွဖြစ်ပေါ်ကာ လွှမ်းမိုးသည့်အလိုအားဖြင့်ဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ဆုတ် နှစ်စေ ရပ်တန့်စေတတ်၏။

- သမုဒယကို သိသောဉာဏ်သည် (ထကြွဖြစ်ပေါ်ကာ လွမ်းမိုးသည့်အလိုအားဖြင့်ဖြစ်သော) ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။
- နိရောဓကို သိသောဉာဏ်သည် (ထို့အတူပင်ဖြစ်သော) သဿတဒိဋ္ဌိကို ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။
- မဂ္ဂကို သိသောဉာဏ်သည် (ထို့အတူပင်ဖြစ်သော) အကိရိယဒိဋ္ဌိကို ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။

တစ်နည်းကား . . .

ဒုက္ခဉာဏ်သည်

- မြဲခြင်း တင့်တယ်ခြင်း ချမ်းသာခြင်း အတ္တအဖြစ်တို့မှကင်းသော ခန္ဓာတို့၌ မြဲသည်၊ တင့်တယ်သည်၊ ချမ်းသာသည်၊ အတ္တဟုထင်မှတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အကျိုး၌ဖောက်ပြန်စွာကျင့်ခြင်း အသိမှားခြင်းကို ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။

သမုဒယကို သိသောဉာဏ်သည်

- ဣဿရခေါ် ဖန်ဆင်းသူ ဘုရားသခင်၊ ပဓာနခေါ် ပကတိ၊ ကာလ၊ သဘာဝ အကြောင်းစသည်တို့ကြောင့် လောကဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းမဟုတ်သည်၌ အကြောင်းဟု အမှတ်မှားသောအားဖြင့် ဖြစ်သော အကြောင်း၌ ဖောက်ပြန်စွာကျင့်ခြင်း အသိမှားခြင်းကို ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။

နိရောဓကို သိသောဉာဏ်သည်

- အရူပဘုံ၊ ရုပ်ရှိသောလောက၏အထွတ်ဖြစ်သော အသညသတ်ဘုံ စသည်တို့၌ အပဝဂ္ဂခေါ် ဆင်းရဲကင်းရာ (မောက္ခ-လွတ်မြောက်ရာ) နိဗ္ဗာန်ဟု စွဲယူခြင်းဟူသော နိရောဓ၌ ဖောက်ပြန်စွာကျင့်ခြင်း အသိမှားခြင်းကို ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။

မဂ်ကို သိသောဉာဏ်သည်

- ကာမသုခကို သာယာခံစားမှု၊ မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင်ကျင့်မှု အပြားရှိသော စင်ကြယ်ရာ စင်ကြယ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်၏ အကျင့်လမ်းမဟုတ်ရာ၌ နိဗ္ဗာန်၏အကျင့်လမ်းဟု စွဲယူသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ရောက်ကြောင်း၌ ဖောက်ပြန်စွာကျင့်ခြင်း အသိမှားခြင်းကို ဆုတ်နစ်စေ၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“လောကေ လောကပ္ပဘဝေ၊ လောကတ္ထဂမေ သိဝေ စ တဒုပါယေ။

သမ္ဗုယျတိ တာဝ နရော၊ န ဝိဇာနာတိ ယာဝ သစ္စာနိ။”

နရော- တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်။ သစ္စာနိ- အမှန်တရားတို့ကို၊ ယာဝ- အကြင်မျှ လောက်ကာလပတ်လုံး၊ န ဝိဇာနာတိ- မသိသေး၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး၊ လောကေ- လောကခေါ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ လောကပ္ပဘဝေ- လောက၏အကြောင်းဟုဆိုအပ်သော သမုဒယသစ္စာ၌လည်းကောင်း၊ လောကတ္ထဂမေ- လောက၏ချုပ်ရာဟု ဆိုအပ်သော၊ သိဝေစ- နိဗ္ဗာန်၌လည်းကောင်း၊ တဒုပါယေ- ထိုနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်၌လည်းကောင်း၊ သမ္ဗုယျတိ- ပြင်းစွာဖောက်ပြား သိမှားတွေဝေလျက် ရှိ၏” ဟူ၍ ပင်တည်း။

^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^ ^

၉။ အတွင်းဝင်သောတရားတို့၏ အပြားအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

အတွင်းဝင်သောတရားတို့၏ အပြားအားဖြင့် ဟူရာ၌ -

ဒုက္ခသစ္စာ၌ အတွင်းဝင်သောတရား

တဏှာနှင့် လောကုတ္တရာတရားတို့ကို ချန်ထား၍ ကြွင်းသောတရားအလုံးစုံတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ၌ အတွင်းဝင်၏။

သမုဒယသစ္စာ၌ အတွင်းဝင်သောတရား

၃၆-ပါးသော တဏှာဝိစရိုက်တို့သည် သမုဒယသစ္စာ၌ အတွင်းဝင်၏။

နိရောဓသစ္စာ၌ အတွင်းဝင်သောတရား

နိရောဓသစ္စာသည် အခြားနှင့်ရောနှောခြင်း မရှိ-တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။

မဂ္ဂသစ္စာ၌ အတွင်းဝင်သောတရား

- (၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပဓာနပြုသဖြင့် ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် ပညိန္ဒြေ ပညာဗိုလ် ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်တို့သည် မဂ္ဂသစ္စာ၌ အတွင်းဝင်ကုန်၏။
- (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် နေက္ခမ္မဝိတက်စသော သုံးပါးသောဝိတက်တို့သည် အတွင်းဝင်ကုန်၏။
- (၃) သမ္မာဝါစာကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် လေးပါးသော ဝစီသုစရိုက်တို့သည် အတွင်းဝင်ကုန်၏။
- (၄) သမ္မာကမ္မန္တကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် သုံးပါးသော ကာယသုစရိုက်တို့သည် အတွင်းဝင်ကုန်၏။
- (၅) သမ္မာအာဇီဝ အမျှဖြုသဖြင့် (အပ္ပိစ္ဆတာ) အလိုနည်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (သန္တုဋ္ဌိတာ) ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အတွင်းဝင်၏။
တစ်နည်း - ဤသမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝအားလုံးတို့သည်ပင်လျှင် အရိယကန္တသီလ ဖြစ်သော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယင်းသီလကိုလည်း သဒ္ဓါတည်းဟူသောလက်ဖြင့် ခံယူအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ထိုသမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့ရှိလျှင် ရှိမြဲဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓိန္ဒြေ သဒ္ဓါဗိုလ် ဆန္ဒဒ္ဓိပါဒ်တို့သည် အတွင်းဝင်ကုန်၏။
- (၆) သမ္မာဝါယာမကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် သမ္ပပ္ပဓာန်လေးပါး ဝိရိယိန္ဒြေ ဝိရိယဗိုလ် ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင်တို့သည် -
- (၇) သမ္မာသတိကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး သတိန္ဒြေ သတိဗိုလ် သတိသမ္မောဇ္ဈင်တို့သည် -
- (၈) သမ္မာသမာဓိကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရရှိသည့် သမာဓိအစရှိကုန်သော သမာဓိသုံးပါးတို့သည် လည်းကောင်း၊ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်ဆိုင်ရာ စိတ္တသမာဓိ-သမာဓိန္ဒြေ သမာဓိဗိုလ် ပီတိသမ္မောဇ္ဈင် ပဿဒ္ဓိ-သမာဓိ-ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်တို့သည်လည်းကောင်း အတွင်းဝင်ကုန်၏။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၁၀။ ဥပမာအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

ဥပမာအားဖြင့်ဟူရာ၌ -

- ဥပမာ - ၁ - ဒုက္ခသစ္စာကို ဝန်ထုပ်ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- သမုဒယသစ္စာကို ဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- နိရောဓသစ္စာကို ဝန်ထုပ်ချခြင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- မဂ္ဂသစ္စာကို ဝန်ထုပ်ချကြောင်းနည်းလမ်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- ဥပမာ - ၂ - ဒုက္ခသစ္စာကို ရောဂါကဲ့သို့၊
- သမုဒယသစ္စာကို ရောဂါ၏အကြောင်းရင်းကဲ့သို့၊
- နိရောဓသစ္စာကို ရောဂါပျောက်ခြင်းကဲ့သို့၊
- မဂ္ဂသစ္စာကို ဆေးကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- ဥပမာ - ၃ - ဒုက္ခသစ္စာကို အစာရှားပါးခြင်းကဲ့သို့၊
- သမုဒယသစ္စာကို မိုးခေါင် ခြင်းကဲ့သို့၊
- နိရောဓသစ္စာကို ဝပြောခြင်းကဲ့သို့၊
- မဂ္ဂသစ္စာကို မိုးကောင်းခြင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

- ဥပမာ - ၄ - ဒုက္ခသစ္စာကို ရန်သူကဲ့သို့၊
 - သမုဒယသစ္စာကို ရန်စကဲ့သို့၊
 - နိရောဓသစ္စာကို ရန်ငြိမ်းခြင်းကဲ့သို့၊
 - မဂ္ဂသစ္စာကို ရန်ငြိမ်းကြောင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- ဥပမာ - ၅ - ဒုက္ခသစ္စာကို အဆိပ်ပင်ကဲ့သို့၊
 - သမုဒယသစ္စာကို ယင်း၏အမြစ်ကဲ့သို့၊
 - နိရောဓသစ္စာကို ယင်းအမြစ်ပြတ်ခြင်းကဲ့သို့၊
 - မဂ္ဂသစ္စာကို ယင်းအမြစ်ပြတ်ကြောင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- ဥပမာ - ၆ - ဒုက္ခသစ္စာကို ဘေးကဲ့သို့၊
 - သမုဒယသစ္စာကို ဘေး၏အကြောင်းရင်းကဲ့သို့၊
 - နိရောဓသစ္စာကို ဘေးကင်းခြင်းကဲ့သို့၊
 - မဂ္ဂသစ္စာကို ယင်းကိုရကြောင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။
- ဥပမာ - ၇ - ဒုက္ခသစ္စာကို ဤဘက်ကမ်းကဲ့သို့၊
 - သမုဒယသစ္စာကို ကြီးစွာသောရေယာဉ်ကဲ့သို့၊
 - နိရောဓသစ္စာကို ဟိုဘက်ကမ်းကဲ့သို့၊
 - မဂ္ဂသစ္စာကို ဟိုဘက်ကမ်းသို့ရောက်ကြောင်း အားထုတ်ခြင်းကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၁၁။ လေးချက်စု စတုက္ကအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

လေးချက်စုအားဖြင့်ဟူရာ၌ သစ္စာလေးပါးတို့တွင် ဒုက္ခသာ မည်၍ အရိယသစ္စာ မမည်သောတရားသည် ရှိ၏။ အရိယသစ္စာသာ မည်၍ ဒုက္ခမမည်သောတရားသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခလည်း မည် အရိယသစ္စာလည်း မည်သော တရားသည် ရှိ၏။ ဒုက္ခလည်း မမည် အရိယသစ္စာလည်း မမည်သောတရားသည် ရှိ၏။ သမုဒယသစ္စာ စသည်တို့၌ လည်း ဤနည်း အတိုင်းပင်တည်း။

ဒုက္ခသစ္စာ၌ လေးချက်စု

- ၁။ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောတရား (မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်-၂၉) တို့နှင့် သာမညဖိုလ် (ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်-၃၇) တို့သည် “အကြင်တရား သည် မမြဲ၊ ထိုတရားသည် ဆင်းရဲ” ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း ဒုက္ခဆင်းရဲ မည်၏။ အရိယသစ္စာကား မမည်။
- ၂။ နိရောဓသည် အရိယသစ္စာ မည်၏။ ဒုက္ခကား မမည်။
- ✧ သမုဒယနှင့် မဂ္ဂဟူသော အရိယသစ္စာနှစ်ပါးသည် မမြဲသောကြောင့် ဒုက္ခမည်သည် ဖြစ်နိုင်ရာ၏။ သို့သော် “အကြင်ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍သိရန် မြတ်စွာဘုရား၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်၏” ဟူသော ထို ပိုင်းခြားသိအပ်သည့် ပရိညေယျအဖြစ်ဖြင့်ကား ဒုက္ခ မမည်ပေ။ စင်စစ်သော်ကား -
- ၃။ တဏှာကိုကြည့်၍ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါးသည် ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဒုက္ခလည်း မည်၏။ အရိယသစ္စာလည်း မည်၏။
- ၄။ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောတရားတို့နှင့် သာမညဖိုလ်တို့သည် အကြင်ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍သိရန် မြတ်စွာဘုရားထံ၌ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်၏။ ထိုပရိညေယျအဖြစ်ဖြင့်ကား ဒုက္ခလည်း မမည်။ အရိယသစ္စာလည်း မမည်။

သမုဒယသစ္စာ၌ လေးချက်စု

- ၁။ တဏှာမှ ကြွင်းသော ကိလေသာ စသည်တို့သည် သမုဒယသာ မည်၏။ အရိယသစ္စာကား မမည်။
- ၂။ နိရောဓသည် အရိယသစ္စာ မည်၏။ ဒုက္ခကား မမည်။
- ✽ ဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂဟူသော အရိယသစ္စာနှစ်ပါးသည် မိမိအကျိုးအား ကျေးဇူးပြုသော အနက်သဘောကြောင့် သမုဒယမည်သည် ဖြစ်နိုင်ရာ၏။ သို့သော် “အကြင်သမုဒယကို ပယ်သတ်ရန် မြတ်စွာဘုရား၌ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်၏” ဟူသော ပယ်သတ်အပ် သည့် ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်ကား သမုဒယ မမည်ပေ။
- ၃။ ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့်မူ တဏှာသည် သမုဒယလည်း မည်၏။ အရိယသစ္စာလည်း မည်၏။
- ၄။ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောတရားတို့နှင့် သာမညဖိုလ်တို့သည် “အကြင်သမုဒယကို ပယ်သတ်ရန် မြတ်စွာဘုရား၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်၏” ထိုပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်ကား သမုဒယလည်း မမည်။ အရိယသစ္စာ လည်း မမည်။

နိရောဓသစ္စာ၌ လေးချက်စု

- ၁။ သင်္ခါရတို့ချုပ်ခြင်းနှင့် နိရောဓသမာပတ်သည် နိရောဓသာ မည်၏။ အရိယသစ္စာကား မမည်။
- ၂။ သမုဒယသည် အရိယသစ္စာ မည်၏။ နိရောဓကား မမည်။
- ✽ ဒုက္ခနှင့် မဂ္ဂဟူသော အရိယသစ္စာနှစ်ပါးသည် ဘင်ဟူသော ခဏနိရောဓ ရှိခြင်းကြောင့် နိရောဓမည်သည် ဖြစ်နိုင်ရာ၏။ သို့သော် “အကြင်နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုရန် မြတ်စွာဘုရား၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံး အပ်၏” ဟူသော မျက်မှောက်ပြုအပ်သည့် သစ္စိကာတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်ကား နိရောဓ မမည်ပေ။
- ၃။ ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့်မူ အသင်္ခတဓာတ်သည် နိရောဓလည်း မည်၏။ အရိယသစ္စာလည်း မည်၏။
- ၄။ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောတရားတို့နှင့် သာမညဖိုလ်တို့သည် “အကြင်နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုရန် မြတ်စွာဘုရား၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်၏” ဟူသော မျက်မှောက်ပြုအပ်သည့် သစ္စိကာတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်ကား နိရောဓ လည်း မမည်။ အရိယသစ္စာလည်း မမည်။

မဂ္ဂသစ္စာ၌ လေးချက်စု

- ၁။ အရိယမဂ်မှ တစ်ပါးသော မဂ်တို့သည် မဂ္ဂသာ မည်၏။ အရိယသစ္စာကား မမည်။
- ၂။ နိရောဓသည် အရိယသစ္စာ မည်၏။ မဂ္ဂကား မမည်။
- ✽ ဒုက္ခနှင့် သမုဒယဟူသော အရိယသစ္စာနှစ်ပါးသည် ဘဝသို့ ရောက်စေတတ်သည့် အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် မဂ္ဂမည်သည် ဖြစ်နိုင်ရာ၏။ သို့သော် “အကြင်မဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေရန် မြတ်စွာဘုရား၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်၏” ဟူသော ပွားစေအပ်သည့် ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်ကား မဂ္ဂ မမည်ပေ။
- ၃။ ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့်မူ နိရောဒဂါမိနိပဋိပဒါသည်သည် မဂ္ဂလည်း မည်၏။ အရိယသစ္စာလည်း မည်၏။
- ၄။ မဂ်နှင့်ယှဉ်သောတရားတို့နှင့် သာမညဖိုလ်တို့သည် “အကြင်မဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေရန် မြတ်စွာဘုရား၌ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်၏” ဟူသော ပွားစေအပ်သည့် ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့်ကား မဂ္ဂလည်း မမည်။ အရိယ သစ္စာလည်း မမည်။

၁၂။ သုညအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

သုည- ဆိတ်သုဉ်းခြင်းအားဖြင့်ဟူရာ၌ -

(က) သစ္စာအားလုံးတို့သည်ပင်လျှင်

ပရမတ္ထအားဖြင့် ခံစားသူ ပြုသူ ငြိမ်းသူ သွားရောက်သူတို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် ခံစားသူ စသည်တို့မှ ဆိတ်သုဉ်းကုန်၏ ဟူ၍ သိအပ်၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဒုက္ခမေဝ ဟိ၊ န ကောစိ ဒုက္ခိတော၊ ကာရကော န၊ ကိရိယာဝ ဝိဇ္ဇတိ။

အတ္ထိ နိဗ္ဗုတိ၊ န နိဗ္ဗုတော ပုမာမဂ္ဂမတ္ထိ၊ ဂမကော န ဝိဇ္ဇတိ။”

“ဒုက္ခမေဝ ဟိ - ဆင်းရဲသာ ရှိသည်၊ န ကောစိ ဒုက္ခိတော - ဆင်းရဲသူတစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မရှိ၊ ကာရကော န - ပြုသူ မရှိ၊ ကိရိယာဝ ဝိဇ္ဇတိ- ပြုခြင်းမျှသာ ရှိသည်၊ အတ္ထိ နိဗ္ဗုတိ - ငြိမ်းအေးခြင်း ရှိသည်၊ န နိဗ္ဗုတော ပုမာ - ငြိမ်းအေးသူကား မရှိ၊ မဂ္ဂမတ္ထိ = မဂ္ဂေါအတ္ထိ - နိဗ္ဗာန်သွားရန် အကျင့်လမ်းသာ ရှိသည်၊ ဂမကော န ဝိဇ္ဇတိ - သွားသူကား မရှိပေ” ဟူ၍ပင်တည်း။

“ဆင်းရဲသူကင်းပ ဆင်းရဲမျှ ရှိသည်။

ပြုသူကင်းပ ပြုခြင်းမျှ ရှိသည်။

ငြိမ်းသူကင်းပ ငြိမ်းခြင်းမျှ ရှိသည်။

သွားသူကင်းပ မဂ်လမ်းမျှ ရှိသည်။”

(ခ) တစ်နည်းကား -

၁။ ဒုက္ခနှင့် သမုဒယဟူသော သစ္စာနှစ်ပါးသည် မြဲခြင်း တင့်တယ်ခြင်း ချမ်းသာခြင်း အတ္တအဖြစ်တို့မှ ဆိတ်သုဉ်း၏။

၂။ နိဗ္ဗာန်သည် အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း၏။

၃။ အရိယမဂ်သည် မြဲခြင်း ချမ်းသာခြင်း အတ္တအဖြစ်မှ ဆိတ်သုဉ်း၏။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

“ဓုဝသုဘ သုခတ္တသုည၊ ပုရိမဒ္ဒယံ ‘မတ္တသုည’ မမတပဒံ။

ဓုဝသုခ အတ္တဝိရဟိတော၊ မဂ္ဂေါက္ကတိ သုညတာ တေသု။”

“ပုရိမဒ္ဒယံ - ဒုက္ခနှင့် သမုဒယဟူသော ရှေးသစ္စာနှစ်ပါးသည်၊ ဓုဝ သုဘ သုခတ္တ သုည - မြဲခြင်း တင့်တယ်ခြင်း ချမ်းသာခြင်း အတ္တအဖြစ်တို့မှ ဆိတ်သုဉ်း၏၊ အမတပဒံ - အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သည်၊ အတ္တသုည - အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း၏၊ မဂ္ဂေါ - အရိယမဂ်သည်၊ ဓုဝသုခအတ္တဝိရဟိတော - မြဲခြင်း ချမ်းသာခြင်း အတ္တအဖြစ်မှ ဆိတ်သုဉ်း၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊ တေသု - သစ္စာလေးပါးတို့၌၊ သုညတာ - ဆိတ်သုဉ်းသည်၏အဖြစ်ကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိအပ်၏)။

(ဂ) တစ်နည်းကား သစ္စာသုံးပါးတို့သည် နိရောဓမှ ဆိတ်ကုန်၏၊ နိရောဓသည်လည်း အကြွင်းသုံးပါးမှ ဆိတ်၏၊

(ဃ) တစ်နည်းကား သစ္စာလေးပါးတို့တွင် -

- အကြောင်းသစ္စာ၂-ပါးသည် အကျိုးမှ ဆိတ်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သမုဒယ၌ ဒုက္ခ၏မရှိခြင်း၊ မဂ္ဂ၌ နိရောဓ၏ မရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

မှန်ပေ၏ - ပကတိဝါဒီတို့၏ ပကတိကဲ့သို့ အကြောင်းသည် အကျိုးဖြင့် မျိုးရှိသည် မဟုတ်ပေ။

- အကျိုးသစ္စာသည်လည်း အကြောင်းမှ ဆိတ်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဒုက္ခနှင့် သမုဒယတို့၏လည်းကောင်း၊ နိရောဓနှင့် မဂ္ဂတို့၏လည်းကောင်း အတူတကွတစ်ပေါင်းတည်း မဖြစ်ကြခြင်းကြောင့်ပေတည်း။

မှန်ပေ၏ - အကြောင်းနှင့်အကျိုး အတူတကွတစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်နေကြသည်ဟု အယူရှိသောသူတို့၏ အကျမြူနှစ်ခုတွဲ- ဒွိအဏုက စသည်ကဲ့သို့ အကြောင်း၏အကျိုးသည် အကြောင်းနှင့်အတူတကွ တစ်ပေါင်းတည်း တည်နေသည် မဟုတ်ပေ။

ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာကို ဆိုအပ်ပေသည်။

တယမိဓ နိရောဓသုည၊ တယေန တေနာပိ နိဗ္ဗတိ သုညာ။

သုညော ဖလေန ဟေတု၊ ဖလမ္ပိကံ ဟေတုနာ သုညံ။

“သုံးပါးအပေါင်းက နိရောဓမှဆိတ်သည်၊ နိဗ္ဗာန်ကလည်း ထိုသုံးပါးမှဆိတ်သည်။ အကြောင်းသစ္စာက အကျိုးမှ ဆိတ်သည်၊ အကျိုးကလည်း ထိုအကြောင်းမှ ဆိတ်သည်” ဟူ၍ပင်တည်း။

✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧ ✧

၁၃။ ကေဝိဓစသော အပြားတို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

ကေဝိဓစသော အပြားတို့ဖြင့်ဟူရာ၌ - သစ္စာလေးပါးတို့တွင်

ခုက္ခသစ္စာသည်

- တစ်ပါး - မပြတ်ဖြစ်ခြင်းသဘောအားဖြင့် အလုံးစုံပင် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။
- နှစ်ပါး - နာမ်နှင့်ရုပ်အားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။
- သုံးပါး - ကာမ ရူပ အရူပ-ဟူသော ဥပပတ္တိဘဝ အပြားအားဖြင့် ၃-ပါးအပြား ရှိ၏။
- လေးပါး - အာဟာရလေးပါး အပြားအားဖြင့် ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။
- ငါးပါး - ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး အပြားအားဖြင့် ၅-ပါးအပြား ရှိ၏။

သမုဒယသစ္စာသည်

- တစ်ပါး - ဖြစ်စေတတ်သောသဘောအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။
- နှစ်ပါး - ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်-မယှဉ်အားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။
- သုံးပါး - ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ အပြားအားဖြင့် ၃-ပါးအပြား ရှိ၏။
- လေးပါး - မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် ပယ်အပ်သောအားဖြင့် ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။
- ငါးပါး - အဆင်းကို နှစ်သက်ခြင်းစသည် အပြားအားဖြင့် ၅-ပါးအပြား ရှိ၏။
- ၆-ပါး - ၆-ပါးသော တဏှာကာယအပြားဖြင့် ၆-ပါးအပြား ရှိ၏။

နိရောဓသစ္စာသည်

- တစ်ပါး - အသင်္ခတဓာတ်အဖြစ်အားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။
- နှစ်ပါး - ပရိယာယ်အားဖြင့်မူ သဥပါဒိသေသ၊ အနုပါဒိသေသ အပြားအားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။
- သုံးပါး - ဘဝသုံးပါး၏ ငြိမ်းခြင်းအားဖြင့် ၃-ပါးအပြား ရှိ၏။
- လေးပါး - မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် ရအပ်-သိအပ်သောအားဖြင့် ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။
- ငါးပါး - အဆင်းကိုနှစ်သက်ခြင်းစသော နှစ်သက်ခြင်းငါးပါးတို့၏ ငြိမ်းခြင်းအားဖြင့် ၅-ပါးအပြား ရှိ၏။
- ၆-ပါး - ၆-ပါးသောတဏှာကာယတို့၏ ကုန်ခြင်းအပြားအားဖြင့် ၆-ပါးအပြား ရှိ၏။

မဂ္ဂသစ္စာသည်

- တစ်ပါး - ပွားစေအပ်သည့် ဘာဝေတဗ္ဗအလိုအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။
- နှစ်ပါး - သမထနှင့် ဝိပဿနာ အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
ဒဿနမဂ် ဘာဝနာမဂ်အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။

- သုံးပါး - သီလက္ခန္ဓ အစရှိသောခန္ဓာသုံးပါး အပြားအားဖြင့် ၃-ပါးအပြား ရှိ၏။
- လေးပါး - သောတာပတ္တိမဂ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၄-ပါးအပြား ရှိ၏။

“မဂ္ဂသစ္စာသည် သီလက္ခန္ဓ အစရှိသော ခန္ဓာသုံးပါးအပြားအားဖြင့် ၃-ပါးအပြား ရှိ၏” အဖွင့်

ဤမဂ်သည် လောကုတ္တရာမျှဖြစ်၍ အကြွင်းရှိသောကြောင့် ယင်းကို (လောကီ လောကုတ္တရာ အကုန်ပါဝင်၍) အကြွင်းမရှိကုန်သော သီလအစရှိကုန်သော သုံးပါးသောခန္ဓာတို့ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်၏။ မြို့ကို တိုင်းပြည်ဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်အပ်သကဲ့သို့ပင်။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသည်မှာ -

“ဒကာဝိသာခ - အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယာမဂ်ဖြင့် သုံးပါးသောခန္ဓာတို့ကို ရေတွက်အပ်သည် မဟုတ်၊ စင်စစ်မှာမူ သုံးပါးသောခန္ဓာတို့ဖြင့် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို ရေတွက်အပ်ပေသည်။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့ကို သီလက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိတို့ကို သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့ကို ပညာက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏” ဟူ၍ ပင်တည်း။

ချဲ့၍ပြရလျှင် - မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင်

- ၁။ သုံးပါးသော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့သည် သီလချည်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့ကို တူသောသီလဇာတ်အရ သီလက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်ခြင်း ဖြစ်၏။
- ၂။ သမ္မာဝါယာမစသော မဂ္ဂင်သုံးပါးတို့တွင် သမာဓိကိုသာလျှင် တူသောသမာဓိဇာတ်အရ သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်သည်။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိတို့သည်ကား သမာဓိအား ကျေးဇူးပြုသောလျော်သော ကိစ္စအရ သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ရှင်းပြချက် -

သမ္မာဝါယာမ စသော ထိုမဂ္ဂင်သုံးပါးတို့တွင် သမာဓိသည် မိမိအလိုအားဖြင့် အာရုံ၌ တစ်ပါးတည်း အာရုံပြုသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ ဝီရိယက ပင့်မြှောက်အားပေးခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေ၍ သတိက မပေါ်ထွက်ခြင်း မမေ့ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေမှသာလျှင် ကျေးဇူးပြုမှု ထောက်ပံ့မှုကိုရ၍ စွမ်းနိုင်ပေသည်။

ဥပမာ -

နက္ခတ်ပွဲကို ပျော်နှစ်မည်ဟု ဥယျာဉ်သို့ ဝင်ကုန်သော သူငယ်ချင်းသုံးယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်သောသူသည် ကောင်းစွာပွင့်နေသော စကားပင်ကိုမြင်၍ လက်ကိုမြှောက်လျက် ခူးရန်လည်း မမှီဘဲ ရှိရာ၏။ ထိုအခါ ထိုသူအား ဒုတိယလူက ကျောက်ကုန်း၍ ပေးရာ၏။ ပထမလူသည် ဒုတိယလူ၏ကျောက်ကုန်း၌ ရပ်တည်၍လည်း တုန်နေ၍ မခူးနိုင်ဘဲ ရှိရာ၏။ ထိုအခါ ထိုသူအား တတိယလူက ပခုံးစွန်းကို ကပ်ညွှတ်ပေးရာ၏။ ထိုသူသည် တစ်ယောက်၏ကျောက်ကုန်း၌ တည်၍၊ တစ်ယောက်၏ပခုံးစွန်းကို ထောက်လျက် အလိုရှိတိုင်း ပန်းတို့ကိုခူး၍ ပန်ဆင်ကာ နက္ခတ်ပွဲကို ပျော်နှစ်ရာသကဲ့သို့ ဤသမာဓိ၏ဖြစ်ပုံကို ဤအတူပင်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်အပ်၏။

ဥပမာ ဥပမေယျ နှိုးနှော၍ ပြဆိုချက်

- ဥယျာဉ်သို့ တစ်ပေါင်းတည်း ဝင်လာသော သူငယ်ချင်းသုံးယောက်တို့ကဲ့သို့ တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်ကုန်သော သမ္မာဝါယာမ စသော တရားသုံးပါးတို့ကို မှတ်အပ်၏။
- ကောင်းစွာပွင့်နေသော စကားပင်ကဲ့သို့ အာရုံကို မှတ်အပ်၏။
- လက်ကို မြှောက်၍သော်လည်း ခူးရန် မစွမ်းနိုင်သောသူကဲ့သို့ မိမိအလိုလို အာရုံတစ်ခုတည်း အာရုံပြုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သက်ဝင်ရန် မစွမ်းနိုင်သောသမာဓိကို မှတ်အပ်၏။
- ကျောက်ကုန်းပေးသော သူငယ်ချင်းကဲ့သို့ သမ္မာဝါယာမကို မှတ်အပ်၏။
- ပခုံးစွန်းညွှတ်ပေးလျက်တည်သော သူငယ်ချင်းကဲ့သို့ သမ္မာသတိကို မှတ်အပ်၏။

ထိုသုံးယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်၏ကျောကုန်း၌တည်လျက် တစ်ယောက်၏ပုခုံးစွန်းကို ထောက်၍ ပထမ သူငယ်ချင်းသည် အလိုရှိတိုင်း ပန်းကို ခူးနိုင်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဝီရိယက ပင့်မြှောက်အားပေးခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေ ၍ သတိက မပေါ်ထွက်ခြင်း မမေ့ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေသဖြင့် သမာဓိသည် ကျေးဇူးပြုမှု ထောက်ပံ့မှုကို ရသည်ဖြစ်၍ အာရုံ၌ တစ်ခုတည်း အာရုံပြုသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤသုံးပါးတို့တွင် သမာဓိကိုသာလျှင် တူသောသမာဓိဇာတ်အရ သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ် သည်။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိတို့သည်ကား သမာဓိအား ကျေးဇူးပြုသောလျော်သော ကိစ္စအရ သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်ခြင်း ဖြစ်၏။

၃။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုသာလျှင် တူသောပညာဇာတ်အရ ပညာက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပကို (ပညာ၏ ကိစ္စနှင့်တူသော) ကိစ္စအရ ပညာက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်ပေသည်။

ရှင်းပြချက် -

သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့တွင်လည်း ပညာသည် မိမိအလိုလို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု အာရုံကို ဆုံးဖြတ် ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ ဝိတက်က ထုနှက်သလို ကြံကြံပေးမှသာလျှင် စွမ်းနိုင်၏။

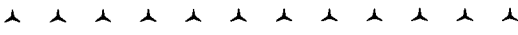
ဥပမာ -

ရွှေငွေရာပြတ်ပွဲမင်းသည် အသပြာငွေကို လက်၌တင်ထား၍ အလုံးစုံသောအဖို့တို့၌ ကြည့်ရှုလိုသော်လည်း မျက်လုံး မျက်လွှာပြင်ဖြင့်ပင်လျှင် လှည့်ကြည့်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ လက်ဆစ်လက်ချောင်းတို့ဖြင့် လှည့်လှည့်ပေး၍ ထိုမှ ဤမှ ကြည့်ရှုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ဤအတူပင်လျှင် ပညာသည် မိမိအလိုလို အနိစ္စ စသည်၏အစွမ်းဖြင့် အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းလက္ခဏာရှိသော ရှေးဦးစွာထုနှက်ခေါက်ခြင်း လှည့်ပတ်၍ ခေါက် ခြင်း ကိစ္စရသရှိသော ဝိတက်က စ၍ခေါက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း လှည့်၍ပေးသကဲ့သို့လည်းကောင်း ကြံသောအား ဖြင့် ယူ၍ယူ၍ ပေးအပ်သောအာရုံကိုသာလျှင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပေ၏။

ထို့ကြောင့် ဤပညာက္ခန္ဓာအရာ၌လည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုသာလျှင် တူသောပညာဇာတ်အရ ပညာက္ခန္ဓာဖြင့် ရေ တွက်အပ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပကို (ပညာ၏ကိစ္စနှင့်တူသော) ကိစ္စအရ ပညာက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်ခြင်း ဖြစ်၏။

တစ်နည်းသော်ကား - သစ္စာအားလုံးတို့သည်ပင်

- တစ်ပါး - မချွတ်မယွင်းမှန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သောအဘိညေဃုတရား၏ အဖြစ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း တစ်ပါးတည်း သာ ဖြစ်၏။
- နှစ်ပါး - လောကီ လောကုတ္တရာသစ္စာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ခတ အသင်္ခတအားဖြင့်လည်းကောင်း ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။
- သုံးပါး - ဒဿနဖြင့် ပယ်အပ်သောတရား၊ ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်သောတရား၊ ယင်းနှစ်မျိုးလုံးဖြင့် မပယ်အပ် သောတရားအားဖြင့် သုံးပါးအပြား ရှိ၏။
- လေးပါး - ပရိညေဃု အစရှိသော အပြားအားဖြင့် လေးပါးအပြား ရှိ၏။

၁၄။ တူသောအဖို့ ရှိခြင်း၊ ကွဲပြားသော အဖို့ရှိခြင်း အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပုံ

၁။ သစ္စာအားလုံးတို့ တူသောအဖို့ (သဘာဝ) ရှိပုံ
သစ္စာအားလုံးတို့သည်ပင် မချွတ်မယွင်းမှန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တမှဆိတ်သောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်းသိရန် ပြုနိုင်ခဲ့သောအားဖြင့်လည်းကောင်း တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ-

“အာနန္ဒ - ယခုမေးမည့် ထိုအရာကို အဘယ်သို့ ထင်သနည်း? အကြင်လူတစ်ယောက်သည် အဝေးမှတည်၍သာလျှင် အလွန်ကျဉ်းသော သံကောက်ပေါက်(သော့ပေါက်)ဖြင့် မြားကို မချွတ်မလွှဲစေဘဲ အဆင့်ဆင့်ပစ်ခွင်းနိုင်ရာ၏။ အကြင်လူတစ်ယောက်သည်လည်း အစိတ်တစ်ရာ ဝါ-အစိတ်များစွာ ကွဲပြားသော သားမြီးမျှင်၏ အစွန်းတစ်ခုဖြင့် အစွန်းတစ်ခုကို ထိမှန်စေရာ၏။ ဤအလုပ်နှစ်ခုတွင် အဘယ်အလုပ်သည် သာ၍ ပြုနိုင်ခဲ့သနည်း၊ သာ၍ဖြစ်စေနိုင်ခဲ့သနည်း” ဟု မေးတော်မူ၏။

“အရှင်ဘုရား - အကြင်သူသည် အစိတ်တစ်ရာ အစိတ်များစွာ ကွဲပြားသော သားမြီးမျှင်၏ အစွန်းတစ်ခုဖြင့် အစွန်းတစ်ခုကို ထိမှန်စေရာ၏။ ထိုသူ၏အလုပ်သည် သာ၍လည်း ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည် သာ၍လည်း ဖြစ်စေနိုင်ခဲ့ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်၏။

“အာနန္ဒ - အကြင်သူတို့သည် ဤသည်ကား ဒုက္ခဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်း၍ သိကုန်၏ ။ ပ။ ဤသည်ကား ဒုက္ခနိရောဓဂေါမိနီပဋိပဒါ ဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာထိုးထွင်း၍ သိကုန်၏။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုသားမြီးမျှင်ထိပ်ချင်း ထိမှန်အောင် ပြုလုပ်နိုင်သည်ထက် သာ၍ ထိုးထွင်းသိနိုင်ခဲ့သည်ကို ထိုးထွင်း၍ သိကြပေကုန်၏” ဟူ၍ပင်တည်း။

ကွဲပြားသောအဖို့ (ဝိသဘာဝ) ရှိပုံ

ဗာဓန, ပဘာဝ, သန္တိ, နိယျာန ဟူသော မိမိ၏လက္ခဏာဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

၂။ ရှေးသစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်

- သက်ဝင်နိုင်ခဲ့သော အနက်သဘောအားဖြင့် နက်နဲသောကြောင့်လည်းကောင်း, လောကီဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, သာသဝ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏။
- အကျိုးနှင့် အကြောင်း အကွဲအပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း, ပရိညေယျနှင့် ပဟာတဗ္ဗ အကွဲအပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

၃။ နောက်သစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်

- နက်နဲသောအနက်သဘောအားဖြင့် သက်ဝင်နိုင်ခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း, လောကုတ္တရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, အနာသဝဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏။
- အာရုံနှင့် အာရုံပြုသည့်တရား အကွဲအပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း, သစ္စိကာတဗ္ဗနှင့် ဘာဝေတဗ္ဗအားဖြင့်လည်းကောင်း ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

၄။ ပထမနှင့် တတိယသစ္စာတို့သည်လည်း

- အကျိုးဟု ညွှန်ပြအပ်သောအားဖြင့် တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏။
- သင်္ခတနှင့် အသင်္ခတအားဖြင့် ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

၅။ ဒုတိယနှင့် စတုတ္ထသစ္စာတို့သည်လည်း

- အကြောင်းဟု ညွှန်ပြအပ်သောစကားဖြင့် တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏။
- စင်စစ် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်အားဖြင့် ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

၆။ ပထမနှင့် စတုတ္ထသစ္စာတို့သည်လည်း

- သင်္ခတအားဖြင့် တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏။
- လောကီ, လောကုတ္တရာအားဖြင့် ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

၇။ ဒုတိယနှင့် တတိယသစ္စာတို့သည်လည်း

- နေဝသေက္ခာနာသေက္ခ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်၊ အသေက္ခ-ရဟန္တာတို့၏ဥစ္စာလည်း မဟုတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့် တူသောအဖို့ ရှိကုန်၏။
- အာရုံပြုတတ်သည့်တရား၊ အာရုံမပြုတတ်သည့်တရားအားဖြင့် ကွဲပြားသောအဖို့ ရှိကုန်၏။

သစ္စာတို့ကို အကျယ်ပြဆိုချက် ပြီး၏။

ဣဒ္ဓိယသစ္စနိဒ္ဒေသ ပြီး၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယဆင့်မှတ်စု ပြီး၏။

